

Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

DR. ALBRECHT WEBER,

Professor e. o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften daselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Bairischen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Asiatic Society of Bengal in Calcutta und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg und der American Oriental Society, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft

Sechster Band.

Berlin,

Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung.

1861.

Die
Hymnen des Rigveda.

Herausgegeben

von

TH. AUFRECHT.

Erster Theil.

Mandala I—VI.

Berlin,
Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung.
1861.

Riksamhitâ.

1. gâyatrî.

Agnîm île purôhitam yajnâsya devâm ritvijam | hôtâram
ratnadhâtamam || 1 || agnîh pûrvebhir rîshibhir îdya nûtanair
utâ | sâ devânî êhâ vakshati || 2 || agnînâ rayim açnavat
pôsham evâ divé-dive | yaçâsam vîrâvattamam || 3 || âgne
yam yajnam adhvarâm viçvâtaḥ paribhûr âsi | sâ id de-
véshu gachati || 4 || agnîr hôtâ kavikratuḥ satyâç citrâçra-
vastamaḥ | devô devébhîr â gamat || 5 || 1 ||

yâd aṅgâ dâçûshe tvâm âgne bhadram karishyasi |
tâvét tât satyam aṅgiraḥ || 6 || úpa tvâgne divé-dive dôshâ-
vatar dhiyâ vayam | namo bhâranta émasi || 7 || râjantam
adhvarânâṃ gopâm ritâsya dîdivim | vârdhamânam své
dâme || 8 || sâ naḥ pitéva súnâvé 'gne súpâyanó bhava |
sâcasvâ naḥ svastâye || 9 || 2 ||

2. gâyatrî.

Vâyav â yâhi darçatemé sômâ âramkrîtâḥ | téshâm pâhi
çrudhî hávam || 1 || vâya ukthébhîr jarante tvâm áchâ jari-

1, 2 â ihâ. 6 tâva ít. 7 tvâ agne. â imasi. 9 pitâ-iva
súnâve âgne su-upâyanâḥ. sâcasva. — 2, 1 vâyo iti. darçata imé. çrudhî.

tārah | sutāsomā aharvidah || 2 || vāyo tāva prapriñcati dhénā
jigāti dācūshe | urūci sōmapitaye || 3 || indravâyū imé sutā
ūpa prāyobhir ā gatam | indavo vām uçānti hi || 4 || vāyav
indraç ca cetathah sutānām vājīnīvasū | tāv ā yātam ūpa
dravāt || 5 || 3 ||

vāyav indraç ca sunvatā ā yātam ūpa nishkrītam |
makshv itthā dhiyā narā || 6 || mitrām huve pūtādaksham vā-
ruṇam ca riçādasam | dhiyam ghritācīm sādhanā || 7 || ritēna
mitrāvaruṇāv ritāvriḍhāv ritaspriçā | krātum bṛihāntam āçā-
the || 8 || kavī no mitrāvāruṇā tuvijātā urukshāyā | dāksham
dadhāte apāsam || 9 || 4 ||

3 gāyatrī.

Āçvinā yājvarīr īsho drāvātpāñi çubhas patī | pūru-
bhujā canasyātam || 1 || āçvinā pūrudānsasā narā çāvīrayā
dhiyā | dhishṇyā vānatam girah || 2 || dāsrā yuvākavaḥ sutā
nāsatyā vṛiktābarhishah | ā yātam rudravartanī || 3 || indrā
yāhi citrabhāno sutā imé tvāyāvaḥ | āṇvībhis tānā pūtā-
sah || 4 || indrā yāhi dhiyēshito viprajūtaḥ sutāvataḥ | ūpa
brāhmāñi vāghātaḥ || 5 || indrā yāhi tūtuajāna ūpa brāhmāñi
harivaḥ | sutē dadhishva naç cānaḥ || 6 || 5 ||

ōmāsaç carshañidhṛito viçve devāsa ā gata | dāçvāñso
dāçūshaḥ sutām || 7 || viçve devāso aptūrah sutām ā ganta
tūrṇayaḥ | usrā iva svāsarāñi || 8 || viçve devāso asrīdha
ēhimāyāso adrūhaḥ | médham jushanta vāhnayaḥ || 9 || pā-
vakā naḥ sārāsvatī vājebhir vājīnīvatī | yajnam vashṭu dhi-
yāvasuḥ || 10 || codayitrī sūnṛitānām cētantī sumatīnām |
yajnam dadhe sārāsvatī || 11 || mahó ārṇah sārāsvatī prá
cetayati ketūnā | dhiyo viçvā ví rājati || 12 || 6 ||

Prathamō 'nuvākah

2, 2 vāyo iti. ácha. 4 indravâyū iti. 6 makshū itthā. 9 tuvi-jātau. —
3, 3 sutāh. 4 indra ā. 5 dhiyā ishitāh. 7 carshañi-dhṛitah. 12 viçvāh.

4. gāyatrī.

Surūpakṛitnūm ūtāye sudūghām iva godūhe | juhūmāsi
dyāvi-dyavi || 1 || ūpa naḥ sāvānā gahi sōmasya somapāḥ
piba | godā id revāto mādaḥ || 2 || āthā te āntamānām vi-
dyāma sumatīnām | mā no āti khya ā gahi || 3 || párehi
vīgram āstrītam indram pṛichā vipaççitam | yās te sākhi-
bhya ā vāram || 4 || utā bruvantu no nīdo nīr anyātaç cid
ārata | dādhanā indra id dūvaḥ || 5 || 7 ||

utā naḥ subhāgāñ arīr vocēyur dasma kṛiṣṭāyaḥ | syāméd
indrasya çārmañi || 6 || ém āçūm āçāve bhara yajnaçriyam
nṛimādanam | patayān mandayātsakham || 7 || asyā pītvā
çatakṛato ghanó vṛitrāñām abhavaḥ | právo vājeshu vājī-
nam || 8 || tāṃ tvā vājeshu vājīnam vājāyāmaḥ çatakṛato |
dhānānām indra sātāye || 9 || yó rāyò 'vānir mahānt supārāḥ
sunvatāḥ sākḥā | tasmā indrāya gāyata || 10 || 8 ||

5. gāyatrī.

Ā tv étā ní shīdaténdram abhī prá gāyata | sākḥāyaḥ
stómavāhasah || 1 || purūtāmam purūñām içānam vāryāñām |
indram sóme sácā suté || 2 || sá ghā no yóga ā bhuvat
sá rāyé sá pūraṇdhyām | gāmad vājebhir ā sá naḥ || 3 ||
yāsya samsthé ná vṛiṇvāte hāri samātsu çātravaḥ | tasmā
indrāya gāyata || 4 || sutapāvne sutā imé çūcayo yanti vi-
tāye | sómāso dādhyāçirah || 5 || 9 ||

tvām sutāsya pītāye sadyó vṛiddhó ajāyathāḥ | indra
jyaishṭhyāya sukṛato || 6 || ā tvā viçantv āçāvaḥ sómāsa in-
dra girvaṇah | çām te santu práçetase || 7 || tvām stómā
avīvriḍhan tvām ukthā çatakṛato | tvām vardhantu no girah

4, 2 sāvānā ā. 3 átha. 4 párañ ihi. pṛicha. 5 índre. 6 syāma
ít. 7 ā im. patayāt. 8 prá āvaḥ. 10 rāyāñ avāñiḥ. tāsmai. —
5, 1 tú ā ita. sīdata indram. 3 gha. yóge. 4 tāsmai.

|| 8 || ákshitotiḥ saned imám vājam índraḥ sahasrīṇam |
yásmin viçvāni paúnsyā || 9 || mā no mártā abhi druhan
tanúnām indra girvaṇaḥ | içāno yavayā vadhám || 10 || 10 ||

6. gāyatri.

Yuñjānti bradhnám arushám cárantam pári tasthúshaḥ |
rócante rocanā diví || 1 || yuñjānty asya kāmýā hárí vipa-
kshasā ráthe | çónā dhriṣhṇū nriṇvāhasā || 2 || ketúm kriṇvān
aketāve péço maryā apeçāse | sám ushádbhir ajāyathāḥ || 3 ||
ād áha svadhám ánu púnar garbhatvám eriré | dádhanā
náma yajniyam || 4 || viḷú cid árujatnúbhir gúhā cid indra
vāhnbhiḥ | ávinda usriyā ánu || 5 || 11 ||

devayānto yáthā matím áchā vidávasuṃ girāḥ | mahám
anúshata çrutám || 6 || índreṇa sám hí driksase samjagmánó
ábibhuyshā | mandú samánávarcasā || 7 || anavadyair abhi-
dyubhir makhāḥ sáhasvad arcati | gaṇair índrasya kāmýaiḥ
|| 8 || átaḥ pariymann ā gahi divó vā rocanād ádhi | sám
asminn riñjate girāḥ || 9 || itó vā sātím ímahe divó vā pār-
thivád ádhi | índram mahó vā rájasaḥ || 10 || 12 ||

7. gāyatri.

Índram id gáthino bñihád índram arkébbhir arkíṇaḥ |
índram vāñir anúshata || 1 || índra id dháryoḥ sácā sámñiçla
ā vacoyújā | índro vajri' hiranyáyaḥ || 2 || índro dírghāya
cákshasa ā súryam rohayad diví | ví góbbhir ádrim airayat
|| 3 || índra vājeshu no 'va sahasrapradhaneshu ca | ugrá
ugrābbhir útibhiḥ || 4 || índram vayám mahādhaná índram
ārbhe havāmahe | yújam vñitreshu vajriṇam || 5 || 13 ||

5, 10 yavaya. — 6, 4 á-iriré dádhanāḥ.
7 mandú iti. — 7, 2 háryoḥ. 3 cákshase.

6. ácha. vidát-vasum.
5 mahá-dhané.

sá no vñishann amúm carúm sátrádāvann ápā vñidhi |
asmábhyam ápratishkutaḥ || 6 || tuñjé-tuñje yá úttare stómā
índrasya vajriṇaḥ | ná vindhe asya sushtútím || 7 || vñishā yú-
théva vánsagaḥ kriṣhtír iyarty ójasā | içāno ápratishkutaḥ
|| 8 || ya ékaç carshañínām vásúnām irajyáti | índraḥ páñca
kshitiṇām || 9 || índram vo viçvátas pári hávāmahe jánebhyaḥ |
asmákam astu kévalaḥ || 10 || 14 ||

Dvitiyo 'nuvākāḥ.

8. gāyatri.

Éndra sánasim rayim sajítvānaṃ sadásāham | vārshi-
shtham útāye bhara || 1 || ní yéna mushtihatýāyā ní vñitrā
ruñádhāmahai | tvótāso ny árvatā || 2 || índra tvótāsa ā va-
yám vájram ghanā dadīmahe | jáyema sám yudhí spridhaḥ
|| 3 || vayám çürebhir ástribhir índra tváyā yujā vayám |
sāsahyāma pñitanyatāḥ || 4 || mahāñ índraḥ parāç ca nú ma-
hitvám astu vajriṇe | dyaúr ná prathiná çávaḥ || 5 || 15 ||

samohé vā yá āçata náras tokásya sánitau | viprāso vā
dhiyāyávaḥ || 6 || yáḥ kukshih somapátamaḥ samudrá iva
pínvate | urvír āpo ná kákúdaḥ || 7 || evā hy àsya súnñitā
virapçí gómatí mahí | pakvā çákhā ná dáçushe || 8 || evā hí
te vibhútaya útāya indra mávate | sadyaç cit sánti dáçú-
she || 9 || evā hy àsya kāmýā stóma ukthám ca çánsyā |
índrāya sómapítāye || 10 || 16 ||

9. gāyatri.

Índréhi mátsy ándhaso viçvebbhiḥ somapárvabhiḥ | ma-
hāñ abhishtír ójasā || 1 || ém enaṃ sñijatā suté mandím ín-
drāya mandíne | cákrim viçvāni cákrāye || 2 || mátsvā suçí-

7, 6 úpa. 7 yé. 8 yúthā-iva. — 8, 1 ā indra. 2 ní. 6 yé.
8 evā hí asya. — 9, 1 índra ā ihi. 2 ā im. sñijata. 3 mátsva.

pra mandibhiḥ stómebbir viçvacarshane | sácaishú sávane-
shv ā || 3 || ásrigram indra te girah práti tvám úd ahásata |
ájoshâ vṛishabhám pátim || 4 || sám codaya citráam arvág
rādha indra váreṇyam | ásad ít te vibhú prabhú || 5 || 17 ||

asmánt sú tatra codayéndra ráyé rábhasvataḥ | túvi-
dyumna yáçasvataḥ || 6 || sám gómad indra vājavad asmé pṛi-
thú çrávo bṛihát | viçváyur dhehy ákshitam || 7 || asmé dhehi
çrávo bṛihád dyumnám sahasrasátamam | indra tá rathinír
ishah || 8 || vásor índram vásupatim gírbhír gṛiṇánta ṛigmí-
yam | hóma gántáram útáye || 9 || suté-sute nyókase bṛihád
bṛihatá éd ariḥ | índrâya çúshám arcati || 10 || 18 ||

10. anushṭubh.

Gāyanti tvā gāyatrīṇō 'rcanty arkām arkiṇaḥ | brah-
māṇas tvā çatakrata úd vañçam iva yemire || 1 || yát sānoḥ
sānum āruhad bhūry āspashta kártvam | tād indro ártham
cetati yúthéna vṛishṇír ejati || 2 || yukshvá hí keçinâ hári
vṛishañâ kakshyaprâ | áthâ na indra somapâ girám úpaçru-
tim cara || 3 || éhi stómāñ abhi svarābhí gṛiṇihy ā ruva |
bráhma ca no vaso sácendra yajuñam ca vardhaya || 4 ||
ukthám índrâya çánsyam várdhanam purunishshídhe | çakró
yáthâ sutéshu ño rárānat sakhyéshu ca || 5 || tám it sakhi-
tvá imáhe tám ráyé tám suvírye | sá çakrá utá naḥ çakad
indro vásu dáyamānaḥ || 6 || 19 ||

suvivṛitam sunirājam indra tvádātā id yāçah | gāvām
-āpa vrajām vṛidhi kṛiṇushvá rādho adrivaḥ || 7 || nahí tvā
ródasí ubhé ṛighāyamānam invataḥ | jéshah svārvatír apāḥ
sám gā asmábhyam dhūnuhi || 8 || āçrutkarṇa çrudhí hávam

9, 3 sácā eshú. 4 ájoshāh. 6 codaya índra. 8 táh. 10 bṛi
haté ā ít. — 10, 1 gāyatrīṇaḥ árcanti. çatakrato íti. 2 ā áruhat.
3 yukshvá. átha. somapāh. 4 ā íhi. svāra abhí. sácā índra. 5 naḥ.
6 sakhitvé. 8 ródasí íti ubhé íti. 9 çrudhí.

nú cid dadhishva me girah | indra stómam imám máma
kṛishvá yujác cid ántaram || 9 || vidmá hí tvā vṛishantamam
vājeshu havanaçrútam | vṛishantamasya hūmaha útīm sa-
hasrasátamām || 10 || ā tú na indra kauçika māndasānāḥ
sutám piba | návyam áyuh prá sú tira kṛidhí sahasrasām
ṛishim || 11 || pári tvā girvaṇo gíra imá bhavantu viçvataḥ |
vṛiddháyum ánu vṛiddhaya júshṭâ bhavantu júshṭayaḥ
|| 12 || 20 ||

11. anushṭubh.

Índram viçvâ avivṛidhant samudrávyacasam girah |
rathítamam rathinām vājānām sátpatim pátim || 1 || sakhyé
ta indra vājino má bhema çavasas pate | tvám abhi prá
nonumo jétāram aparājitam || 2 || pūrvír índrasya rátāyo ná
ví dasyanty útāyaḥ | yádí vājasya gómataḥ stotṛibhyo mán-
hate maghām || 3 || purám bhindúr yúvâ kávir ámitaujâ ajā-
yata | indro viçvasya kármaṇo dhartá vajrī purushṭutāḥ
|| 4 || tvám valásya gómato 'pavar adrivo bilam | tvám devá
ábibhyushas tujyámānāsa ávishuḥ || 5 || távāhām çūra rāti-
bhiḥ práty áyam síndhum ávādan | úpātishṭhanta girvaṇo
vidúsh ṭe tásya kârávaḥ || 6 || máyābhir indra mayīnam tvám
çúshṇam ávātiraḥ | vidúsh ṭe tásya médhirás téshām çrá-
vānsy út tira || 7 || índram içānam ójasābhí stómā anúshata |
sahásram yásya rátāya utá vâ sánti bhūyasíḥ || 8 || 21 ||

Tṛitīyo 'nuvākah.

12. gāyatri.

Agniṁ dūtām vṛiṇīmahe hótāram viçvávedasam | asyá
yajnásyā sukrátum || 1 || agniṁ-agniṁ hávīmabhiḥ sádā ha-

10, 9 nú. kṛishvá. 10 vidmá. hūmaha. 11 tú. sú. kṛidhí.
12 imāh. júshṭâ. — 11, 2 te. nonumāh. 3 yádi. 5 gómataḥ
ápa avaḥ. 6 táva ahám. úpa atishṭhanta. vidúḥ te. 7 áva atiraḥ.
8 ójasā abhí.

vanta viçpátim | havyvâham purupriyám || 2 || ágne devãñ
ihã vaha jajnânó vřiktábarhishe | ási hótâ na řđyaḥ || 3 ||
tãñ uçató ví bodhaya yád agne yãsi dũtyãm | devair á
satsi barhishi || 4 || ghrítâhavana didivaḥ práti shma rishato
daha | ágne tvãm rakshasvinaḥ || 5 || agninâgñiḥ sám idhyate
kavir grihápatir yúvâ | havyvãḍ juhvãsyah || 6 || 22 ||

kavim agnim úpa stuhi satyádharmâṇam adhvaré | de-
vãm anivacãtanam || 7 || yás tvãm agne havishpatir dũtãm
deva saparyáti | tãsyã sma právitã bhava || 8 || yó agniṃ
devávitaye havishmãñ ávivãsati | tãsmã pávaka mřiḷaya
|| 9 || sã naḥ pávaka dídivó 'gne devãñ ihã vaha | úpa ya-
jñãm haviç ca naḥ || 10 || sã naḥ stávãna á bhara gãyatréna
návıyasã | rayiṃ virávatim ísham || 11 || ágne çukreṇa ço-
cishã viçvãbhir deváhũtibhiḥ | imãm stómam jushasva naḥ
|| 12 || 23 ||

13. gãyatri.

Súsamiddho na á vaha devan agne havishmate | hótah
pávaka yákshi ca || 1 || mádhumantam tanũnapád yajñãm de-
véshu naḥ kave | adyã křiṇuhi vítaye || 2 || nárâçãnsam ihã
priyãm asmín yajñã úpa hvaye | mádhujihvam havishkřitam
|| 3 || ágne sukhátame ráthe devãñ řlita á vaha | ási hótâ má-
nurhitaḥ || 4 || strĩñtã barhír ânushág ghrítãprishtham manĩ-
shinaḥ | yátrãmřitasya cákshãṇam || 5 || ví çrayantãm řitã-
vřidho dvãro devir asaçcãtaḥ | adyã nũnam ca yãshṭave
|| 6 || 24 ||

nãktoshãsã supéçasãsmín yajñã úpa hvaye | idãm no ba-
rhír ásadé || 7 || tã sujihvã úpa hvaye hótãrã daıvyã kavir |

12, 3 ihã á. 5 sma. 6 agñná agññ. juhú-ásyah. 10 didivaḥ ágne.
ihã á. — 13, 2 adyã. 3 yajné. 5 yãtra amřitasya. 6 adyã.
7 su-péçasã asmín yajné. 8 su-jihvaú.

yajñãm no yakshatãm imãm || 8 || řlã sãrasvatĩ mahĩ tistró
devir mayobhúvaḥ | barhiḥ sidantv asridhaḥ || 9 || ihã tvã-
shṭãram agriyãm viçvárũpam úpa hvaye | asmãkam astu ké-
valaḥ || 10 || áva sřijã vanaspate déva devébhyo haviḥ | prá
dãtũr astu cétanam || 11 || svãhã yajñãm křiṇotanéndrãya
yajvano gřihé || tãtra devãñ úpa hvaye || 12 || 25 ||

14. gãyatri.

Aibhir agne dúvo giro viçvebhiḥ sómãpitaye | devébhir
yãhi yákshi ca || 1 || á tvã kãnvã ahũshata gřiñãnti vipra
te dhıyaḥ | devébhir agna á gahi || 2 || indravãyũ břihaspã-
tim mitrãgnim pũshãṇam bhãgam | ádityãñ mãrutam gaṇãm
|| 3 || prá vo bhriyanta índavo matsarã mádayishṇavaḥ |
drapsã mádhvaç camũshãdaḥ || 4 || řlate tvãm avasyãvaḥ
kãnvãso vřiktábarhishaḥ | havishmanto arãmkrítaḥ || 5 ||
ghritãprishthã manoyũjo yé tvã váhanti váhnayaḥ | á de-
vãnt sómãpitaye || 6 || 26 ||

tãn yãjatrãñ řitãvřidhó 'gne pátnivatas křidhi | má-
dhvaḥ sujihva páyaya || 7 || yé yãjatrã yã řđyãs té te pibantu
jihvãyã | mádhor agne váshaṭkřiti || 8 || ákim sũryasya ro-
canãd viçvãn devãñ usharbũdhaḥ | vipro hótãhã vakshati
|| 9 || viçvebhiḥ somyãm mádhv ágna índreṇa vãyúnã | pibã
mitrãsya dhãmabhiḥ || 10 || tvãm hótã mánurhitó 'gne yajné-
shu sídasi | sémãm no adhvarãm yaja || 11 || yukshvã hy áru-
shĩ ráthe harito deva rohitaḥ | tãbhir devãñ ihã vaha
|| 12 || 27 ||

15. gãyatri.

Índra sómam píba řitúnã tvã viçantv índavaḥ | matsa-

13, 11 sřija. 12 křiṇotana índrãya. — 14, 1 á ebhiḥ. 2 agne. 3 mitrã
agnim. 4 bhriyante. matsarãḥ. drapsãḥ. 6 ghrítã-prishthãḥ. 7 řita-
vřidhaḥ ágne. 8 yãjatrãḥ yé. 9 hótã ihã. 10 ágne. píba.
11 mánuh-bitãḥ ágne. sãḥ imãm. 12 yukshvã hí árushih. ihã á. —
15, 1 píba řitúnã á.

rāsas tādokasaḥ || 1 || mārutaḥ pibata ṛitúnâ potrad̄ yajnám
punitana | yûyám hí shthá sudânavah || 2 || abhí yajnám gri-
nîhi no gnâvo néshtaḥ piba ṛitúnâ | tvám hí ratnadhá ási
|| 3 || ágne devāñ ihá vaha sádâyâ yónishu trishú | pári
bhûsha piba ṛitúnâ || 4 || bráhmaṇâd indra rādhasaḥ pibâ
sómam ṛitún̄r ánu | távéd dhí sakhyám ástṛitam || 5 || yu-
vám dáksham dhṛitavrata mîtrâvaruṇa dûlâbham || ṛitúnâ
yajnám âçâthe || 6 || 28 ||

draviṇodâ draviṇaso grāvahastâso adhvaré | yajnéshu de-
vám ilate || 7 || draviṇodâ dadâtu no vásûni yâni çriṇviré |
devéshu tá vanâmahe || 8 || draviṇodâḥ pipîshati juhóta prá-
ca tishthata | neshtrâd ṛitúbhir ishyata || 9 || yát tvâ turî-
yam ṛitúbhir draviṇodo yájâmahe | ádha smâ no dadir
bhava || 10 || âçvinâ pibatam mádhu didyagnî çucivratâ | ṛi-
túnâ yajnavâbasâ || 11 || gârhapatyena santya ṛitúnâ yajna-
nîr asi | devāñ devayaté yaja || 12 || 29 ||

16. gâyatri.

Ā tvâ vahantu hárayo vṛishaṇam sômapitaye | indra tvâ
sūracakshasaḥ || 1 || imâ dhânâ ghṛitasnúvo hári ihópa va-
kshataḥ | indram sukhátame ráthe || 2 || indram prátar havâ-
maha indram prayaty ádhvaré | indram sómasya pítaye || 3 ||
úpa naḥ sutám á gahi háribhir indra keçibhiḥ || suté hí tvâ
hávâmahe || 4 || sémám naḥ stómam á gahy úpedám sáva-
nam sutám | gauró ná trishitâḥ piba || 5 || 30 ||

imé sómâsa índavaḥ sutâso ádhi barhîshi | tâñ indra
sáhase piba || 6 || ayám te stómo agriyó hṛidisprig astu çam-
tamaḥ | áthâ sómam sutám piba || 7 || viçvam ít sávanam

15, 2 pibata. sthá. 3 piba. 4. ihá á sádâya. piba. 5 piba.
táva ít hí. 6 dhṛita-vratâ mîtrâvaruṇâ duḥ-dâbham. 7. 8 draviṇaḥ-
dâḥ. 10 sma. 12 santya. — 16, 2 imâḥ dhânâḥ. hári iti. ihá úpa.
3 havâmahe. pra-yatí adhvaré. 5 sâḥ imám. úpa idám. 7 átha.

sutám índro mádâya gachati | vṛitrahá sômapitaye || 8 || sé-
mám naḥ kámam á pṛiṇa góbbhir áçvaiḥ çatakrato | stávâma
tvâ svâdhyah || 9 || 31 ||

17. gâyatri. 4 und 5 pādanicṛit.

Índrâvaruṇayor ahám samrājor áva á vṛiṇe | tá no mṛi-
lâta ídriçe || 1 || gautârâ hí sthó 'vase hávam víprasya mâ-
vataḥ | dhartârâ carshaññám || 2 || anukâmám tarpayethâm
índrâvaruṇâ ráyâ á | tá vâm nédishtham ímahe || 3 || yuvâku
hí çácínám yuvâku sumatínám | bhûyâma vâjadâvnâm || 4 ||
indraḥ sahasradâvnám vâruṇaḥ çânsyânám | krátur bhavaty
ukthyah || 5 || 32 ||

táyor id ávasâ vayám sanéma ní ca dhîmahi | syâd utá
prarécanam || 6 || índrâvaruṇa vâm ahám huvé citráya rá-
dhase | asmánt sú jigyúshas kṛitam || 7 || índrâvaruṇa nú
nú vâm sishâsantishv dhîshv á | asmábhyam çarma yacha-
tam || 8 || prá vâm açnotu sushtútír índrâvaruṇa yám huvé |
yám řidhâthe sadhástutim || 9 || 33 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

18. gâyatri.

Somânam svâraṇam kṛiṇuhí brahmaṇas pate | kakshî-
vantam yá auçijâḥ || 1 || yó revāñ yó amivahá vasuvít pu-
shṭivárdhanaḥ | sá naḥ sishaktu yás turâḥ || 2 || má naḥ çáño
árarusho dhûrtiḥ práṇaṇ mârtyasya | rákshâ ño brahmaṇas
pate || 3 || sá gbâ víró ná rishyati yám índro bráhmaṇas
pátih | sómo hinóti mârtyam || 4 || tvám tám brahmaṇas pate
sóma índraç ca mârtyam | dákshinâ pátv áñhasaḥ || 5 || 34 ||

16, 9 sâḥ imám. — 17, 2 ávase. 7 índrâvaruṇâ. 8 nú. dhîshú. —
18, 3 prápak. ráksha naḥ. 4 gha.

sádasas pátim ádbhutam priyám indrasya kámyam | sa-
nīm medhām ayāsisham || 6 || yásmād řité ná sídhyati yajno
vipaçcítaç caná | sá dhínām yógam invati || 7 || ád řidhnoti
havishkřitīm práñcam křinoty adhvarám | hótrâ devéshu
gachati || 8 || nárâçánsam sudhřishtamam ápaçyam saprátha-
stamam | divó ná sádmamakhasam || 9 || 35 ||

19. gáyatri.

Práti tyám cārum adhvarám gopithāya prá hūyase |
marúdbhīr agna ā gahi || 1 || nahī devó ná mártyo mahás
tāva krátum parāḥ | ma° || 2 || yé mahó rájaso vidúr viçve
devāso adrúhaḥ | ma° || 3 || yá ugrā arkám āñřicúr ānā-
dhřishtāsa ójasā | ma° || 4 || yé çubhrā ghorāvarpasah suksha-
trāso riçādasah | ma° || 5 || 36 ||

yé nākasyādhi rocané | divī devāsa āsate | ma° || 6 || yá
īñkháyanti párvatān tirāḥ samudrām arṇavám | ma° || 7 ||
ā yé tanvānti raçmibhis tirāḥ samudrām ójasā | ma° || 8 ||
abhī tvā purvápītaye sřijāmi somyám mádhu | ma° || 9 || 37 ||

Prathamó 'dhyāyah.

20. gáyatri.

Ayam devāya jānmane stómo viprebhir āsayā | akāri
ratnadhātamaḥ || 1 || yá indrāya vacoyújā tataksbhūr mānasā
hārī | çāmībhīr yajnam āçata || 2 || tākshan nāsatyābhyām
pārijmānam sukhām rātham | tākshan dhenūm sabardúgham
|| 3 || yúvānā pitārā pūnaḥ satyāmantrā řiñyāvah | řibhāvo
višty ākrata || 4 || sam vo mādāso agmaténdreṇa ca marú-
tvatā | ādityēbhiç ca rājabhiḥ || 5 || 1 ||

19, 1 agne. 4 yé. 5 çubhrāḥ. 6 nākasya ādhi. 7 yé. — 20, 2
yé. 4 višty ākrata. 5 agmata índreṇa.

utā tyām camasām návam tváshtur devāsya nishkřitam |
ākarta catúraḥ pūnaḥ || 6 || té no rátnāni dhattana trīr ā
sāptāni sunvaté | ékam-ekam suçastibhiḥ || 7 || ádhārayanta
vāhnayó 'bhajanta sukřityāyā | bhāgām devéshu yajniyam
|| 8 || 2 ||

21. gáyatri.

Ihéndrāgnī úpa hvaye táyor it stómam uçmasi | tā só-
mam somapātamaḥ || 1 || tā yajnéshu prá çānsatendrāgnī çum-
bhatā narah | tā gāyatréshu gāyata || 2 || tā mitrásya prá-
çastaya indrāgnī tā havāmahe | somapā sómapītaye || 3 ||
ugrā sántā havāmaha úpedām sávanam sutām | indrāgnī
éhā gachatām || 4 || tā mahāntā sādaspāti indrāgnī rāksha
ubjatam | áprajāḥ santy atrīnaḥ || 5 || téna satyéna jāgřitam
ādhi pracetúne padé | indrāgnī çarma yachatam || 6 || 3 ||

22. gáyatri.

Prātaryújā ví bodhayāçvínāv éhá gachatām | asyā só-
masya pītāye || 1 || yā surāthā rathītamobhá devā divi-
sprīçā | açvinā tā havāmahe || 2 || yā vām káčā mádhumaty
āçvinā sūñřitāvati | táyā yajnam mimikshatam || 3 || nahī
vām ásti dūraké yātrā ráthena gáchathah | açvinā somino
gřihām || 4 || hiraṇyapānim útāye savitāram úpa hvaye | sá
cétā devatā padām || 5 || 4 ||

apām nāpātam ávase savitāram úpa stuhi | tāsya vra-
tāny uçmasi || 6 || vibhaktāram havāmahe vásoc citrásya
rādhasah | savitāram ñřicákshasam || 7 || sákhāya ā ní shī-
data savitā stómyo nú nah | dátā rādhañsi çumbhati || 8 ||

20, 8 vāhnayā ábhajanta. — 21, 1 ihā indrāgnī iti. 2 çānsata
indrāgnī çumbhata. 3 prá-çastaye. 4 havāmahe úpa idám. ā ihā.
5 sādaspāti iti. — 22, 1 bodhaya açvínau ā ihā. 2 rathī-tamā ubhá.
3 mádhu-matī. 4 yātra.

agne pátnir ihá vaha devánám uçatír úpa | tváshtâram só-
mapítaye || 9 || á gná agna ihá vase hótrâm yavishtha bhá-
ratim | várûtrîm dhishánám vaha || 10 || 5 ||

abhi no devír ávasâ maháh çármanâ nripátinîh | áchinna-
patráh sacantâm || 11 || ihéndrânîm úpa hvaye varunânîm
svastáye | agnáyîm sómapítaye || 12 || mahí dyaúh pṛithiví
ca na imám yajnám mimikshatâm | pipṛitâm no bháríma-
bhih || 13 || táyor íd ghṛitávat páyo víprâ rihanti dhítibhih |
gandharvásyá dhruvé padé || 14 || syoná pṛithivi bhavânṛi-
kshará niyécani | yáchâ nah çárma sapráthah || 15 || 6 ||

áto devá avantu no yáto víshṇur vicakramé | pṛithivyáh
saptá dhámabhih || 16 || idám víshṇur ví cakrame tredhá ni
dadhe padám | sámûlham asya pânсурé || 17 || tríni padá ví
cakrame víshṇur gopá ádábhyaḥ | áto dhármâni dhárayan
|| 18 || víshṇoḥ kármâni paçyata yáto vratáni paspaçé | ín-
drasya yújyaḥ sákhá || 19 || tád víshṇoḥ paramám padám
sádá paçyanti súrayaḥ | divíva cákshur átata || 20 || tád
víprâso vipanyávo jágrivánsah sám indhate | víshṇor yát
paramám padám || 21 || 7 ||

23. gâyatri. 19 pura-ushnik. 20 anushtubh. 21 pratishthâ.
22—24 anushubh.

Tivrâh sómâsa á gahy âçirvantaḥ sutá imé | váyo tán
prásthitan piba || 1 || ubhá devá divisprîçéndravâyú havâ-
mahe | asyá sómasya pítaye || 2 || indravâyú manojúvâ víprâ
havanta útáye | sahasrákshá dhiyás páti || 3 || mitráṃ vayám
havâmahe varuṇám sómapítaye | jajnâná pútádakshasâ || 4 ||
riténa yáv ritávrídhâv ritásya jyótishas páti | tá mitrává-
ruṇâ huve || 5 || 8 ||

22, 9 ihá á. 10 agne ihá ávase. 13 ihá indránîm. 14 víprâh.
15 bhava anṛikshará. yácha. 20 diví-iva. — 23, 2 divi-sprîçâ indra-
vâyú. 8 víprâh havante.

varuṇaḥ prâvitâ bhuvan mitró viçvâbhir útibhih | kára-
tâm nah surádhasah || 6 || marútvantaṃ havâmahe indram
á sómapítaye | sajúr gaṇéna tṛimpatu || 7 || indrajyeshthâ
márudgaṇâ devâsah pūsharâtayaḥ | viçve máma çrutâ hávam
|| 8 || hatá vṛitram sudâna indreṇa sâhasâ yujá | má no
duhçánsa içata || 9 || viçvân devân havâmahe marútaḥ sóma-
pítaye | ugrá hí pṛiçnimâtaraḥ || 10 || 9 ||

jâyatâm iva tanyatúr marútâm eti dhṛishṇuyá | yác
chúbham yáthânâ naraḥ || 11 || haskârâd vidyútas páry áto
jâtá avantu nah | marúto mṛilayantu nah || 12 || á pūshañ
citrábarhisham ághṛiṇe dharuṇám diváh | ájâ nashtám yáthâ
paçúm || 13 || pūshá rájânam ághṛinir ápagúlham gúhâ hi-
tám | ávindac citrábarhisham || 14 || utó sá máhyam índu-
bhih shád yuktân anuséshidhat | góbhír yávam ná carḁṛi-
shat || 15 || 10 ||

ambáyo yanty ádhvabhir jámáyo adhvariyatâm | pṛiñ-
catír mádhunâ páyaḥ || 16 || amúr yá úpa súrye yábhír vá
súryaḥ sahá | tá no hinvantv adhvarám || 17 || apó devír
úpa hvaye yátra gávaḥ pibanti nah | sindhubhyaḥ kár-
tvam havih || 18 || apsv antár amṛitam apsú bhesajám apám
utá praçastaye | devá bhávata vájinaḥ || 19 || apsú me sómo
abraid antár viçvâni bhesajá | agnîm ca viçvâçambhuvan
ápaç ca viçvâbhesajîh || 20 || 11 ||

ápaḥ pṛinítâ bhesajám varútham tanvé máma | jyók
ca súryam dṛiçé || 21 || idám ápaḥ prá vahata yát kim ca
durítâm máyi | yád váhám abhidudróha yád vá çepá utá-
nṛitam || 22 || ápo adyánv acârisham rásena sám agasmahi |
páyasvân agna á gahi tám mâ sám sṛija várcasâ || 23 || sám

23, 6 bhuvat. 7 havâmahe. 8 indra-jyeshthâh marut-gaṇâh. çruta.
10 ugrâh. 11 yát çúbham yáthána. 13 á aja. 14 avindat. 15 utó
iti. 17 táh. 19 apsú antáh. deváh. 22 vá ahám. çepé utá anṛitam.
23 adyá ánu. agne.

mâgne várcasâ srija sám prajáyâ sám áyushâ | vidyúr me
asya devá indro vidyât sahâ řishibhiḥ || 24 || 12 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

24. trisṭubh. 3—5 gâyatri.

Kásya núnám katamásyâmrítânâm mánâmahe cáru de-
vâsya náma | kó no mahyá áditaye púnar dât pitáram ca
driçéyam mâtáram ca || 1 || agnér vayám prathamásyâmrí-
tânâm mánâmahe cáru devâsya náma | sá no mahyá áditaye
púnar dât pitáram ca driçéyam mâtáram ca || 2 || abhi tvâ
deva savitar içânám váryânám | sádâvan bhágám ímahe
|| 3 || yáç cid dhí ta itthá bhágaḥ çaçamânáḥ purá nidáḥ |
adveshó hástayor dadhé || 4 || bhágabhaktasya te vayám úd
açema távâvasâ | múrdhānam râyâ árâbhe || 5 || 13 ||

nahí te kshatrām ná sáho ná manyūm váyaç canāmí
patáyanta âpūh | némá ápo animishám cārantír ná yé vā-
tasya praminānty ábhvam || 6 || abudhné rājâ váruṇo vāna-
syordhvām stūpaṃ dadate pūtādakshaḥ | nicīnāḥ sthur upāri
budhná eshām asmé antár nihitāḥ ketávaḥ syuḥ || 7 || urūm
hí rājâ váruṇaḥ cakāra sūryāya pānthām ánvetaḥ u | apāde
pādā prátidhātave 'kur utāpavaktā hridayavidhaç cit || 8 ||
çatām te rájan bhishajāḥ sahásram urví gabhírā sumatíš
te astu | bādhasva dūre nirritim parācaih kṛitām cid énaḥ
prá mumugdhy asmát || 9 || amí yá řikshâ nihitāsa uccā
náktam dādriçre kúha cid díveyuḥ | ádabdhāni váruṇasya
vratāni vicākaçac candrāmā náktam eti || 10 || 14 ||

tát tvâ yāmi bráhmaṇâ vādamānas tát á çāste yāja-

23, 24 má agne. sahá. — 24, 1 katamásyâ amrítânâm. mahyá.
3 sádâ avan. 4 hí te. 5 táva ávasâ. 6 caná amí. ná imáh.
7 vānasya úrdhvām. 8 ánu-etavaí. utá apa-vaktā hridaya-vídhaç. 9 su-
matíš te. 10 yé řiksháh. dívá iyuḥ. vi-cākaçat candrāmáh.

māno havírbhiḥ | áheḷamāno varuṇehá bodhy úruçansa má
na áyuh prá moshih || 11 || tát in náktam tát dívá máhyam
áhus tát ayám kéto hridá á ví cashte | çúnaççépo yám
áhvad gribhitáh só asmán rájâ váruṇo mumoktu || 12 || çú-
naççépo hy áhvad gribhítas trishv ádityám drupadēshu bad-
dháh | ávainam rājâ váruṇaḥ sasriyyád vidvāñ ádabdho ví
mumoktu páçān || 13 || áva te hélo varuṇa námobhir áva
yajnébhir ímahe havírbhiḥ | ksháyann asmábhyam asura
pracetâ rájanu énānsi çicrathaḥ kṛitāni || 14 || úd uttamām
varuṇa páçam asmád ávādhamām ví madhyamām çrathāya |
áthá vayám áditya vraté távānāgasó áditaye syāma || 15 || 15 ||

25. gâyatri.

Yác cid dhí te viço yathá prá deva varuṇa vratám |
minímási dyávi-dyavi || 1 || má no vadháya hatnáve jihlā-
nāsya řiradhaḥ | má řiñānāsya manyáve || 2 || ví mṛiḷikāya
te máno rathír açvam ná sámđitam | gírbhir varuṇa símahi
|| 3 || párâ hí me vímanyavaḥ pátanti vásyaishtaye | váyo
ná vasatír úpa || 4 || kadá kshatraçriyam náram á váruṇam
karāmahe | mṛiḷikāyorucákshasam || 5 || 16 ||

tát it samānām açāte vénantâ ná prá yuchataḥ | dhṛi-
távratāya dâçúshe || 6 || védâ yó vīnām padám antáriksheṇa
pátatām | védâ nāváh samudriyaḥ || 7 || védâ māsó dhṛitá-
vrato dvádaça prajāvataḥ | védâ yá upajáyate || 8 || védâ
vátasya vartānim urór řishvāsya bṛihatáh | védâ yé adhyā-
sate || 9 || ní shasāda dhṛitávrató váruṇaḥ pastyāsv á | sám-
rājyāya sukrātuḥ || 10 || 17 ||

24, 11 varuṇa ihá. 12 ft. 13 hí. trishú ádityám. áva enam.
14 pra-cetaḥ. 15 áva adhamám. çrathaya átha. táva ánāgasah. —
25, 1 yát. hí. 4 vásyah-ishtaye. 5 mṛiḷikāya uru-cákshasam. 7 védâ.
8 védâ.

áto viçvâny ádbhutâ cikitvâñ abhi paçyati | kritâni yâ
ca kârtvâ || 11 || sâ no viçvâhâ sukrátur ádityâh supáthâ
karat | prá ña äyûñshi târishat || 12 || bibhrad drâpiñ hi-
rañyâyam váruño vasta nirñijam | pári spáço ní shedire
|| 13 || ná yám dipsanti dipsávo.ná drúhvâño jánânâm | ná
devám abhimâtayah || 14 || utá yó mánusheshv ä yáçaç cakre
ásâmy ä | asmâkam udâreshv ä || 15 || 18 ||

pârâ me yanti dhítáyo gâvo ná gâvyûtír ánu | ichántir
urucákshasam || 16 || sám nú vocâvahai púnar yáto me
mádhv äbhritam | hóteva kshádase priyám || 17 || dárçam
nú viçvadarçatam dárçam rátham ádhi kshâmi | etâ jushata
me girah || 18 || ímám me varuñâ çrudhî hávam adyâ ca
mriḷaya | tvám avasyúr ä cake || 19 || tvám viçvasya me-
dhira diváç ca gmáç ca rájasi | sâ yâmani práti çrudhi || 20 ||
úd uttamám mumugdhi no ví páçam madhyamám çrita |
ávâdhamâni jîvâse || 21 || 19 ||

26. gâyatri.

Vásishvâ hí miyedhya vástrâny úrjâm pate | sémám no
adhvarám yaja || 1 || ní no hótâ váreñyah sádâ yavishṭha
mánmabhiḷ | ágne divítmatâ vácaḷ || 2 || ä hí shmâ súnáve
pitâpir yájaty âpáye | sâkhâ sâkhye váreñyah || 3 || ä no
barhí riçádaso váruño mitró aryamá | sídantu mánusho ya-
thâ || 4 || pûrvya hotar asyâ no mándasva sakhyásya ca |
imâ u shú çrudhî girah || 5 || 20 ||

yác cid dhí çáçvatâ tánâ devám-devam yájâmahe | tvé
id dhûyate havih || 6 || priyó no astu viçpátir hótâ mandró
váreñyah | priyâḷ svagnáyo vayám || 7 || svagnáyo hí váryam

25, 17 hótâ-iva. 18 etâḷ. 19 çrudhi. adyâ. 21 áva adha-
mâni. — 26, 1 vásishva. sâḷ ímám. 3 sma. pitâ âpiḷ. 4 barhíḷ.
5 sú çrudhi. 6 yât. hí. tvé iti. hûyate.

devâso dadhiré ca naḷ | svagnáyo manâmahe || 8 || áthâ na
ubháyesham ámṛita mártýânâm | mithâḷ santu práçastayah
|| 9 || viçvebhir agne agnibhir imám yajnam idám vácaḷ |
cáno dhâḷ sahaso yaho || 10 || 21 ||

27. gâyatri. 13 trisṭubh.

Áçvam ná tvâ vâravantam vandádyâ agniñ námobhiḷ |
samrájantam adhvarâñâm || 1 || sâ ghâ naḷ súnúḷ çavasâ
pṛithúpragâmâ suçévaḷ | miḍhvâñ asmâkam babhûyât || 2 ||
sâ no dûrâç câsâç ca ní mártýâd aghâyôḷ | pâhí sâdam id
viçvâyuh || 3 || imám ú shú tvám asmâkam sanim gâyatráñ
návyânsam | ágne devéshu prá vocaḷ || 4 || ä no bhaja pa-
raméshv ä vâjeshu madhyaméshu | çikshâ vásvo ántamasya
|| 5 || 22 ||

vibhaktâsi citrabhâno síndhor úrmâ upákâ ä | sadyó dâ-
çúshe ksharasi || 6 || yám agne pṛitsú mártýam ávâ vâjeshu
yám junâḷ | sâ yântâ çáçvatír ishah || 7 || nákir asya sahan-
tya paryetâ kâyasya cit | vâjo asti çravâyyah || 8 || sâ vâ-
jam viçvácarshanir árvadbhir astu tárutâ | viprebhir astu
sánitâ || 9 || jârâbodha tát vidiḍhi viçé-viçe yajñiyâya |
stóman rudrâya dṛiçikam || 10 || 23 ||

sâ no mahâñ animânó dhûmâketuḷ puruçcandrâḷ | dhiyé
vâjâya hinvatu || 11 || sâ revâñ iva viçpátir daivyaḷ ketuḷ
çṛinotu naḷ | ukthair agnir bṛihádbhânuh || 12 || námo ma-
hádbhyo námo arbhakébhyo námo yúvabhyo náma âciné-
bhyah | yájâma devân yâdi çaknâvâma mã jyâyasaḷ çânsam
ä vṛikshi devâḷ || 13 || 24 ||

26, 9 átha. — 27, 1 vandádyai. 2 gha. 2 dûrâç ca äsâç.
4 úm iti sú. 5 çiksha. 6 vi-bhaktâ asi. úrma upáké. 7 ávâḷ.
11 puru-candrâḷ.

28. 1 — 6 anuštubh. 7 — 9 gāyatri.

Yātra grāvā prīthūbudhna ūrdhvō bhāvati sōtave | ulū-
khalasutānām āyéd v indra jalgulaḥ || 1 || yātra dvāv iva
jaghānādhishavanyā kṛitā | ulū° || 2 || yātra nāry apacyavām
upacyavām ca cikshate | ulū° || 3 || yātra mánthām vibadh-
nāte raçmīn yāmitavā iva | ulū° || 4 || yāc cid dhī tvām grīhé-
grīha ulūkhalaka yujyāse | ihā dyumāttamaṃ vada jāyatām
iva dundubhiḥ || 5 || 25 ||

utā sma te vanaspate vāto ví vāty ágram ít | átho ín-
drāya pātave sunú sómam ulūkhalā || 6 || āyaji vājasātāmā
tā hy ūccā vijarbhrītāḥ | hārī ivāndhānsi bāpsatā || 7 || tā
no adyā vanaspati rīshvāv rīshvébhiḥ sotṛibhiḥ | indrāya
mādhumat sutam || 8 || úc chishtām camvōr bhara sómam
pavitra ā srija | ní dhebi gōr ádhi tvaci || 9 || 26 ||

29 pañkti.

Yāc cid dhī satya somapā anāçastā iva smāsi | ā tī na
indra çānsaya gōshv āçveshu çubhrīshu sahasreshu tuvīma-
gha || 1 || çiprin vājānām pate çácivas tāva dañsānā | ā —
|| 2 || ní shvāpayā mithūdrīçā sastām ābudhyamāne | ā —
|| 3 || sasāntu tyā árātayo bódhantu çūra rātāyaḥ | ā —
|| 4 || sám indra gardabhām mṛiṇa nuvāntam pāpāyāmuyā |
ā — || 5 || pātāti kuṇḍriṇācyā dūrām vāto vānād ádhi |
ā — || 6 || sāravam parikroçām jahi jambhāyā kṛikadā-
çvam | ā — || 7 || 27 ||

30. gāyatri. 11 pādanicṛit. 16 trishtubh.

Ā va indram krīviṃ yathā vājāyāntaḥ çatākratum |

28, 1 āva ít ūm *iti*. 2 jaghānā adhi-savanyā. 3 nāri. 4 yāmi-
tavaf. 5 yāt. hī. grīhé-grīhe. 6 átho *iti*. 7 hī uccā. hārī *iti*. iva
āndhānsi. vanaspati *iti*. 9 út çishtām. pavitre. — 29, 1 hī. tú. tuvi-
magha. 3 svāpaya. ābudhyamāne *iti*. pāpāyā amuyā. 7 jambhāya.

mānhishtham siñca indubhiḥ || 1 || çatām vā yāḥ çúcīnām
sahasraṃ vā sāmāçirām | éd u nimnām ná rīyate || 2 || sám
yān mādāya çushmīṇa enā hy āsyodāre | samudró ná vyāco
dadhē || 3 || ayām u te sám atasi kapōta iva garbhadhīm |
vācas tāt cin na ohase || 4 || stotrām rādhānām pate gir-
vāho víra yāsya te | víbhūtir astu sūnṛitā || 5 || 28 ||

ūrdhvās tishthā na útāye 'smín vāje çatakrato | sám an-
yēshu bravāvahai || 6 || yóge-yoge tavāstaram vāje-vāje ha-
vāmahe | sakhāya indram útāye || 7 || ā ghā gamad yādi
çrāvāt sahasrīñbhīr útībhīḥ | vājebhīr úpa no hávam || 8 ||
ānu pratnāsyaúkasō huvé tuvīpratīm nāram | yām te pūr-
vam pitā huvé || 9 || tām tvā vayām viçvavārā çāsmahe pu-
ruhūta | sākhe vaso jaritṛibhyaḥ || 10 || 29 ||

asmākam çiprīñinām sōmapāḥ somapāvnām | sākhe vaj-
rint sakhīnām || 11 || tātā tād astu somapāḥ sākhe vajrin
tātāḥ kṛiṇu | yāthā ta uçmāsīshthāye || 12 || revātīr naḥ sa-
dhamāda indre santu tuvīvājāḥ | kshumānto yābhīr mādema
|| 13 || ā gha tvāvān tmānāptāḥ stotṛibhyo dhṛishṇav iyā-
nāḥ | riṇór āksham ná cakryōḥ || 14 || ā yād dúvaḥ çata-
kratav ā kāmam jaritṛiñām | riṇór āksham ná çácībhīḥ
|| 15 || 30 ||

çāçvad indrah pōpruthadbhīr jigāya nānadadbhīḥ çā-
çvasadbhīr dhānāni | sá no hiranyarathām dañsānāvānt sá
naḥ sanitā sanāye sá no 'dāt || 16 || āçvināv āçvāvatyeshā
yātaṃ çāvīrayā | gōmad dasrā hīranyavat || 17 || samānāyojano
hī vām rátho dasrāv āmartyaḥ | samudré açvinéyate || 18 ||
ny āghnyāsya mūrdhāni cakrām ráthasya yemathuḥ | pári

30, 1 siñca. 2 ā ít. 3 yāt. çushmīṇe. hī asya udāre. 4 tát
cit. 6 tishthā. 8 gha. 9 pratnāsya ókasāḥ. 10 viçva-vāra ā.
12 te uçmāsi ishthāye. 13 sadha-māde. 14 tmānā aptāḥ. dhṛishṇo *iti*.
15 çata-krato *iti*. 17 ā açvīnau āçva-vatyā ishā. 18 açvinā iyate.
19 ní āghnyāsya.

dyām anyád iyate || 19 || kás ta ushaḥ kadhapriye bhujé
márto amartye | kām nakshase vibhāvāri || 20 || vayām hí te
ámanmahy ántāt ā parākāt | áçve ná citre arushi || 21 ||
tvām tyébhír ā gahi vājebhir duhitar divaḥ | asmé rayim
ní dhâraya || 22 || 31 ||

Shashtho 'nuvâkaḥ.

31. jagati. 8. 16. 18 trishubh.

Tvām agne prathamó āngirā rishir devó devānām
abhavaḥ çivāḥ sákhā | táva vraté kaváyo vidmanāpasó 'já-
yanta marúto bhrájadriṣṭayah || 1 || tvām agne prathamó
āngirastamaḥ kavir devānām pári bhūshasi vratām | vibhūr
viçvasmai bhūvanāya médhiro dvimâtā çayúḥ katidhā cid
âyáve || 2 || tvām agne prathamó mâtariçvana ávir bhava
sukratýā vivásvate | árejetām ródasi hotriçvúryé 'saghnor
bhâram áyajo mahó vaso || 3 || tvām agne mánave dyām
avâçayaḥ purúrāvase sukrite sukrittaraḥ | çvâtréna yát pi-
trór múcyase páry ā tvâ pūrvam anayann āparam púnah
|| 4 || tvām agne vṛishabhāḥ puṣṭivárdhana údyatasruce
bhvasi çravāyyaḥ | yá āhutim pári védā váshaṭkṛitim éká-
yur ágre víça ávivásasi || 5 || 32 ||

tvām agne vṛijínāvartaniḥ náram sákman piparshi vi-
dátthe vicarshane | yáḥ çūrasâtā páritakmye dhāne dabhré-
bhiç cit sámṛitā hánsi bhūyasaḥ || 6 || tvām tám agne amṛi-
tatvá uttamé mártam dadhāsi çravase divé-dive | yás tá-
trishāná ubháyāya jánmane máyaḥ kṛinóshi práya ā ca sū-
ráye || 7 || tvām no agne sanáye dhánānām yaçásam káruḥ
kṛiṇuhi stávānaḥ | řidhyaḥma kármāpāsā návena devair dyā-

30, 20 te. 21 ā ántāt. 31, 1 vidmanā-apasah újāyanta.
8 mâtariçvane. hotri-vúrye úsaghnoh. 4 ā āparam. véda. éka-áyuh.
7 amṛita-tvé. tatṛishānāḥ. 8 kárma apāsā.

vâprithiví právatam naḥ || 8 || tvām no agne pitrór upástha
ā devó devéshv anavadya jágriviḥ | tanúkṛid bodhi prámatiç
ca kárave tvām kalyāṇa vásu viçvam ópise || 9 || tvām agne
prámatís tvām pitási nas tvām vayaskṛit táva jámáyo va-
yám | sám tvâ ráyaḥ çatínaḥ sám sahasriṇaḥ suvirām yanti
vratapám adâbhya || 10 || 33 ||

tvām agne prathamám áyúm áyáve devā akṛiṇvan ná-
hushasya viçpátim | ilām akṛiṇvan mánushasya çásaním
pitúr yát putró māmakasya jáyate || 11 || tvām no agne táva
deva páyúbhir maghóno raksha tanvâç ca vandya | trátā
tokásya tánaye gávām asy ánimesham rákshamánas táva
vraté || 12 || tvām agne yágyave páyúr ántaro 'nishāngāya
caturakshā idhyase | yó râtāhavyo 'vrikāya dháyase kíreç
cin mántram mánasā vanóshi tám || 13 || tvām agna uruçān-
sāya vāgháte spârhām yád rékṇaḥ paramám vanóshi tát |
âdhrásya cit prámatir ucyase pitā prá pákam çási prá
díço vidúṣṭaraḥ || 14 || tvām agne práyatadakshinam náram
vármeva syútám pári pási viçvátah | svâdukshádmâ yó va-
sataú syonakṛij jivayájám yágate sópamá divaḥ || 15 || 34 ||

imám agne çarānim mímriṣho na imám ádhvānam yám
ágāma dūrāt | ápiḥ pitā prámatih somyānām bhṛimír asy
řishikṛin mártýānām || 16 || manushvād agne āngirasvād ān-
giro yayátivat sádane pūrvavác chuce | ácha yāhy ā vahā
daivyam jánam ā sādya barhishi yákshi ca priyám || 17 ||
eténagne bráhmaṇā vâvṛidhasva çáktî vâ yát te cakṛimā
vidā vâ | utá prá neṣhy abhi vásyo asmánt sám naḥ řija
sumatyā vājavatyā || 18 || 35 ||

31, 8 prá avatam. 9 upá-sthe. ā úpise. 10 pitā asi. 13 cit.
14 agne. 15 várma-iva. syona-kṛit. sáh upa-mā. 16 řishi-kṛit.
17 pūrvavát çuce. vaha. 18 eténa agne. cakṛimā. neshi.

32. trishṭubh.

Índrasya nú vîryâṇi prá vocam yâni cakâra prathamâni vajri | áhann áhim ánv apás tatarða prá vakshâṇâ abhinat párvatânâm || 1 || áhann áhim párvate çriyîṇâṇâṃ tváshtâ-smai vájram svaryam tataksha | vâçrâ iva dhenávaḥ syândamânâ áñjaḥ samudrâm áva jagmur ápaḥ || 2 || vṛishâyâ-mâṇo 'vṛiṇîta sómam trikadrakeshv apibat sutásya | á sâ-yakam maghâvâdatta vájram áhann enam prathamajâm áhinâm || 3 || yád indráhan prathamajâm áhinâm án mâyî-nâm áminâḥ prótâ mâyâḥ | át sūryam janáyan dyâm ushâ-sam tâdítuâ çátrum ná kilâ vivitse || 4 || áhan vṛitrâṃ vṛi-tratâram vyânsam índro vájreṇa mahatâ vadhéna | skândhânsîva kúliçenâ vívriknâbhiḥ çayata upapṛik pṛithivyâḥ || 5 || 36 ||

ayoddhéva durmâda á hí juhvé mahâvîram tuvibâdhâm rijishâm | nâtârid asya sámritim vadhânâm sám rujânâḥ pipisha indraçatruḥ || 6 || apâd abastó apritanyad índram ánya vájram ádhi sânu jaghâna | vṛishṇo vâdhriḥ pratimânam búbhûshan purutrâ vṛitró açayad vyâstah || 7 || nadâm ná bhinnâm amuyâ çâyânam máno rûhânâ áti yanty ápaḥ | yâç cid vṛitró mahinâ paryâtishṭhat tásâm áhiḥ pat-sutaḥçîr babhûva || 8 || nicâvayâ abhavad vṛitráputréndro asyâ áva vâdhar jabhâra | úttarâ sūr ádharah putrá âsîd dânuḥ çaye sahâvatsâ ná dhenúḥ || 9 || átiṣṭhantînâm aniveçanânâm kâshṭhânâm mádhye níhitam çáritram | vṛitrásya ninyâm ví caranty ápo dírgham táma açayad indraçatruḥ || 10 || 37 ||

32, 2 tváshtâ asmai. 3 maghâ-vâ adatta. 4 indra áhan. át. prá útâ. kila. 5 ví-ansam. skândhânsî-iva kúliçena ví-vriknâ áhiḥ çayate. 6 ayoddhá-iva. ná atârit. pipishe. 7 á asya. ví-astah. 9 vṛitrá-putrá índrah. vâdhaḥ. 10 á açayat.

dâsâpatnîr áhigopâ atishṭhan niruddhâ ápaḥ pañíeva gâvaḥ | apâm bilam ápíhitam yád âsîd vṛitrâṃ jaghanvâñ ápa tát vavâra || 11 || áçvyo vâro abhavas tát indra sṛiké yát tvâ pratyáhan devâ ékaḥ || ájayo gã ájayaḥ çûra sómam ávâsrijah sártave saptâ sindhûn || 12 || násmai vidyûm ná tanyatúḥ sishedha ná yâm míham ákirad dhrâdúnim ca | índraç ca yád yuyudhâte áhiç cotâparîbhyo maghâvâ ví jigye || 13 || áher yâtâram kâm apaçya indra hṛidi yát te jaghnúsho bhîr ágachat | náva ca yán navatim ca srâvantîḥ çyenó ná bhító átaro rájânsi || 14 || índro yátó 'vasitasya rájâ çámasya ca çriṅgîno vájrabâhuḥ | séd u rájâ kshayati carshanînam arân ná nemîḥ pári tá babhûva || 15 || 38 ||

Dvitiyo 'dhyâyaḥ.

33. trishṭubh.

Étâyâmópa gavyânta índram asmâkam sú prámatim vâ-vṛidhâti | anâmriṇâḥ kuvid ád asyâ ráyo gávam kétam páram ávárjate naḥ || 1 || úpéd ahâm dhanadâm apratítam júshtâm ná çyenó vasatim patâmi | índram namasyânn upamebhir arkaír yâḥ stotṛibhyo hávyo ásti yâman || 2 || ní sârvasena ishudhînr asakta sám aryó gã ajati yásya váshtî | coshktyâmâna indra bhûri vâmâṃ má pañir bhûr asmâd ádhi pravṛiddha || 3 || vâdhîr hí dâsyum dhanínam ghauénañ ékaç cárann upaçâkébhir indra | dhânor ádhi vishunák té vy âyann áyajvânaḥ sanakâḥ prétim íyuh || 4 || parâ cic chirshâ vavrijus tá indráyavâno yâjvabiḥ spârdhamânâḥ | prá yád divó harivaḥ sthâtar ugra nîr avratâñ adhamo ró-dasyoh || 5 || 1 ||

32, 11 pañná-iva. 12 áva asrijah. 13 ná asmai ví-dyút. hrâdúnim. ca utâ aparîbhaḥ. 14 yát. 15 yátâḥ áva-sitasya. sah ít. — 33, 1 á ita áyâma úpa. 2 úpa ít. 4 ghauéna. ví âyan. prá itim. 5 cit çirshâ. té indra áyajvânaḥ.

áyuyutsann anavadyásya sénâm áyâtayanta kshitáyo ná-
vagnvâh | vṛishâyúdhó ná vâdhrayo nirashtâh pravâdbhir ín-
drâc citáyanta âyan || 6 || tvâm etân rudató jákshataç cãyo-
dhayo rájasa indra pâre | ávâdahó divá â dásyum uccã prá
sunvatâh stuvatâh çãnsam âvah || 7 || cakrânâsah parináham
pṛithivyâ híranjena mañiná çumbhamânâh | ná hinvánâsas
titirus tá índram pári spáço adadhât súryena || 8 || pári yád
indra ródasi ubhé ábubhojir mahiná viçvátah sîm | áman-
yamânâñ abhí mányamânair nír brahmábhír adhamo dás-
yum indra || 9 || ná yé divâh pṛithivyâ ántam âpúr ná mâ-
yâbhír dhanadám paryâbhûvan | yújamí vâjram vṛishabhác
cakra índro nír jyótishâ támaso gã ádukshat || 10 || 2 ||

ánu svadhám aksharann ápo asyâvardhata mádhya â
návyânâm | sadhricínena mánasâ tám indra ójishthena hán-
manâhann abhí dyûn || 11 || ny ávidhyad ilibicasya dṛiḥâ
ví çṛiṅgînam abhinac chûshnam indrah | yâvat táro magha-
van yâvad ójo vâjreṇa çátrum avadhîh pṛitanyûm || 12 ||
abhí sidhmó ajigâd asya çátrûn ví tigména vṛishabhéñâ
púro 'bhet | sám vâjreñâsrijad vṛitrám indrah prá svâm
matím atirac cháçadânah || 13 || ávah kútsam indra yásmiñ
cákân právo yúdhyantam vṛishabhám dáçadyum | çaphá-
cyuto reṇúr nakshata dyám úc chvaitreyó nṛishâhyâya
tasthau || 14 || ávah çámanam vṛishabhám túgryâsu kshetra-
jeshé maghavañ chvítream gãm | jyók cid átra tasthivânso
akrañ chatrúyatám ádharâ védanâkah || 15 || 3 ||

33, 6 vṛisha-yúdhah. índrát. 7 ca áyodhayaḥ. áva adahaḥ. 8 pṛi
thivyâh. té. 9 ródasi iti. 10 cakre. adhukshat. 11 asya ávardhata
mádhya. hánmanâ ahan. 12 ní avidhyat. abhinat çúshnam. 13 vṛisha
bhéna. vâjreṇa asrijat. atirat cháçadânah. 14 prá ávah. út çvaitreyâḥ.
nṛi-sâhyâya. 15 çvítream. çatru-yatám. védanâ akah.

34. jagatí. 9. 12 trishṭubh.

Triç cin no adyâ bhavatam navedasâ vibhúr vâm yâma
utá rátir açvinâ | yuvór hí yantram himyéva vâsaso 'bhyâ-
yañsényâ bhavatam manîshibhiḥ || 1 || tráyaḥ paváyo ma-
dhuvâhane ráthe sómasya venâm ánu viçva íd viduḥ | trá-
yaḥ skambhâsah skabhitâsa ârabhe trír náktam yâthás trír
v açvinâ divâ || 2 || samâné áhan trír avadyagohanâ trír
adyâ yajnam mádhunâ mimikshatam | trír vâjavatír isho
açvinâ yuvám došhá asmábhyam ushâsaç ca pinvatam || 3 ||
trír vartír yâtam trír ánuvrate jáne triḥ suprâvyé tredhêva
çikshatam | trír nândyam vahatam açvinâ yuvám triḥ pṛi-
ksho asmé akshâreva pinvatam || 4 || trír no rayim vahatam
açvinâ yuvám trír devâtâtâ trír utâvatam dhiyaḥ | triḥ
saubhagatvám trír utá çrâvâñsi nas trishṭham vâm sûre du-
hitâ ruhad rátham || 5 || trír no açvinâ divyâni bheshajâ triḥ
pârthivâni trír u dattam adbhyâh | omânam çamyór máma-
kâya súnâve tridhátu çârma vahatam çubhas patí || 6 || 4 ||

trír no açvinâ yajatâ divé-dive pári tridhátu pṛithivím
açâyatam | tisoró násatyâ rathyâ parâvâta átméva vâtaḥ svâ-
sarâni gachatam || 7 || trír açvinâ síndhubhiḥ saptámâtribhis
trâya âhâvâs tredhá havish kṛitám | tisoró pṛithivír upâri
pravâ divó nákam rakshethe dyúbhir aktúbhir hitám || 8 ||
kvâ trí cakra trivṛito ráthasya kvâ tráyo vandhúro yé sâ-
nîlâh | kadâ yógo vâjino rásabhasya yéna yajnam nasatyo-
payâthâh || 9 || â násatyâ gachatam húyáte havir mádhvah
pibatam madhupébhír âsâbhiḥ | yuvór hí pūrvam savitôshâso
rátham řitâya citram ghṛitâvantam ishhyati || 10 || â násatyâ
tribhír ekâdaçair íhâ devébhír yâtam madhupéyam açvinâ |

34, 1 cit. adyâ. himyâ-iva. 2 viçve. ûm iti. 4 supra-avyé
tredhá-iva. akshâra-iva. 5 utâ avatam. tri-stham. duhitâ á. 7 átmâ-
iva. 9 násatyâ upa-yâthâh. 10 savitâ ushâsah.

prāyus tārishṭam nī rāpānsi mṛikshatam sēdhatam dvēsho
bhāvataṃ sacābhūvā || 11 || ā no aṇvinā trivṛitā rāthenār-
vāñcam rayim vahataṃ suvīram | ṇṛinvāntā vām āvase jo-
havīmi vṛidhe ca no bhavataṃ vājasātau || 12 || 5 ||

35. trishṭubh. 1. 9 jagatī.

Hváyāmy agním prathamám svastáye hváyāmi mitrává-
ruṇāv ihāvase | hváyāmi rátrīm jágato nivéčanīm hváyāmi
devám savitāram útāye || 1 || ā kṛishṇéna rájasā vārtamāno
niveṇáyann amṛitam mártyaṃ ca | hiranyáyena savitā ráthenā
devó yāti bhúvanāni páḇyan || 2 || yāti deváh pravátā yāty
udvátā yāti ḇubhrābhyām yajató háribhyām | ā devó yāti
savitā parāvátó 'pa viḇvā duritā bādhamānaḥ || 3 || abhivṛitam
kṛiḇanair viḇvárūpam hiraṇyaḇamyam yajató bṛihāntam |
āsthād rátham savitā citrábhānuḥ kṛishṇā rájānsi távishhīm
dádhanāḥ || 4 || ví jánāñ chyāvāḥ ḇitipádo akhyan rátham
hiraṇyapraūgam váhantaḥ | ḇāḇvad viḇaḥ savitúr daivyaḇyo-
pásthe viḇvā bhúvanāni tasthuḥ || 5 || tisró dyāvāḥ savitúr dvā
upásthāñ ékā yamáḇya bhúvane virāshāḇ | āñim ná ráthyam
amṛitādhi tasthur ihā bravītu yá u tát ciketat || 6 || 6 ||

ví suparnó antárikshāñy akhyad gabhírāvepā ásurah su-
nitháh | kvédāñim súryah káḇ ciketa katamám dyām raḇ-
mír asyā tatāna || 7 || ashtaú vy ākhyat kakúbhaḥ pṛithivyās
trí dhánva yójanā saptá síndhūn | hiraṇyāksháh savitā devā
āgād dádhad rátnā dáḇuḇshe váryāñi || 8 || hiraṇyapāñih sa-
vitā vícarshañir ubhé dyāvāpṛithiví antár iyate | ápāmivām
bādgate vétí súryam abhí kṛishṇéna rájasā dyām ṛiṇoti || 9 ||

34, 11 prá āyuh. nīh. 12 ráthena arvāñcam. — 35, 1 ihā āvase.
2 ráthena ā. 3 parā-vátaḥ ápa. 4 ā asthāt. 5 ḇyāvāḥ. daivyaḇya
upá-sthe. 6 dvaú upá-sthā. amṛitā ádhi. tát. 7 kvā idāñim. asya ā.
8 ví akhyat. ā agāt. dyāvāpṛithiví iti. ápa ámivām.

hiraṇyahasto ásurah sunitháh sumṛilíkáh svāvāñ yātv ar-
vāñ | apasédhan raksháso yátudhāññ āsthād deváh prati-
doshám grīñanāḥ || 10 || yé te pánthāḥ savitaḥ pūrvyāso
'reñávaḥ súkṛitā antárikshē | tébhir no adyā pathibhiḥ su-
gébhi rákshā ca no ádhi ca brūhi deva || 11 || 7 ||

Saptamo 'nuvākah.

36. Strophe um Strophe bṛihatī und satobṛihatī.

Prá vo yahvám purūñām viḇām devayatínām | agním
súktébhír vácobhir ímabe yám sīm id anyā ílate || 1 || já-
nāso agním dadhire sahovṛidham havishmanto vidhema te |
sá tvám no adyā sumánā ihāvitā bhāvā vājeshu santya || 2 ||
prá tvā dūtām vṛiñímahe hótāram viḇvāvedasam | mahás te
sató ví caranty arcāyo diví sṛiḇanti bhánávaḥ || 3 || devā-
sas tvā váruṇo mitró aryamā sám dūtām pratnám indhate |
viḇvam só agne jayati tvāyā dhānam yás te dadāḇa már-
tyah || 4 || miandró hótā gṛihápatir ágne dūtó viḇām asi |
tvé viḇvā sámgatāni vratā dhruvā yāñi devā ákṛiṇvata
|| 5 || 8 ||

tvé id agne subhāge yavishtya viḇvam ā hūyate havih |
sá tvám no adyā sumánā utāparám yákshi devánt suvīryā
|| 6 || tám ghem itthā namasvīna úpa svarājam ástate | hó-
trābhír agním mánushah sám indhate titirvāñso áti sridhaḥ
|| 7 || ghuānto vṛitram ataran ródasí apá urú ksháyāya ca-
krīre | bhúvat káñve vṛishā dymny āhutaḥ krándad áḇvo
gávishtishu || 8 || sám sídasva mahāñ asi ḇócasva devavīta-
mah | ví dhūmám agne arushám miyedhya sṛijā praḇasta
darḇatām || 9 || yám tvā devāso mánave dadhúr ihā yāji-

35, 11 su-gébhiḥ ráksha. — 36, 1 anyé. 2 ihā avitā bháva.
6 utā aparám. 7 gha im. 8 ródasí iti. dymní.

shṭhaṃ havyaavāhana | yāṃ kāṇvo médhyâtithir dhanasprītaṃ
yāṃ vṛishā yāṃ upastutāḥ || 10 || 9 ||

yāṃ agnīm médhyâtithih kāṇva îdhé řitād ādhi | tāsya
présho didiyus tám imā řicas tám agnīm vardhayāmasi
|| 11 || rāyās pūrdhi svadhāvó 'sti hí té 'gne devéshv āpyam |
tvām vājasya řrútyasya rájasi sá no mṛiḷa mahāñ asi || 12 ||
úrdhvá ũ shú ṇa útāye tishṭhá devó ná savitā | úrdhvó
vājasya sánitā yád añjibhir vāghádbhir vihváyāmahe || 13 ||
úrdhvó naḥ páhy áñhaso ní ketúnā viçvaṃ sám atrīṇaṃ
daha | kṛidhí na úrdhvāñ caráthāya jívāse vidā devéshu no
dúvaḥ || 14 || páhi no agne rakshásah páhi dhúrtér árāvṇaḥ |
páhi ríshata utá vá jighānsato bṛihadbhāno yāvishṭhya
|| 15 || 10 ||

ghanéva vishvag ví jahy árāvṇas tápurjambha yó as-
madhrúk | yó mártyaḥ çíçite áty aktúbhir má naḥ sá ripúr
içata || 16 || agnir vavne suvíryam agnih kāṇvāya saúbha-
gam | agnih právan mitróta médhyâtithim agnih sātá upa-
stutám || 17 || agnínā turváçaṃ yádum parāvata ugrádevam
havāmahe | agnir nayan návavāstvam bṛihádrathaṃ turví-
tiṃ dásyave sáhaḥ || 18 || ní tvām agne mánur dadhe jyótir
jánāya çáçvate | didétha kāṇva řitájata ukshító yāṃ na-
masyānti kṛishṭāyah || 19 || tvesháso agnér ámavanto arcáyo
bhímāso ná prátítaye | rakshasvīnaḥ sádam íd yátumāvato
viçvaṃ sám atrīṇaṃ daha || 20 || 11 ||

37. gāyatri.

Kṛiḷāṃ vaḥ çárdho mārutam anarvāṇaṃ ratheçúbham |
kāṇvā abhi prá gāyata || 1 || yé pṛishatibhir řishṭibhiḥ sá-

36, 11 prá íshah. 12 svadhā-vaḥ ásti. te ágne. 13 ũp iti sū naḥ.
tishṭha. 14 kṛidhí. vidāḥ. 15 ríshataḥ. 16 ghanā-iva. 17 prá
ávat mitrá utá. sātáú. 18 ugrá-devam. nayat. 19 káçve.

kāṃ vāçibhir añjibhiḥ | ájāyanta svábhānavaḥ || 2 || ihéva
çṛiṇva eshām káçā hásteshu yád vādān | ní yāmañ citráṃ
řiñjate || 3 || prá vaḥ çárdhāya gbrishvaye tveshádyumnāya
çushmiṇe | deváttam bráhma gāyata || 4 || prá çaṇsā góshv
ághnyam kṛiḷāṃ yác çárdho mārutam | jámbhe rāsasya
vāvṛidhe || 5 || 12 ||

kó vo vārshishṭha ā naro diváç ca gmáç ca dhútayah |
yát sīm ántaṃ ná dhúnuthá || 6 || ní vo yāmāya mánusho
dadhrá ugrāya manyáve | jihíta párvato giriḥ || 7 || yéshām
ájmeshu pṛithiví jujurvāñ iva viçpátih | bhiyā yámeshu ré-
jate || 8 || sthirāṃ hí jánam eshām váyo mātúr níretave |
yát sīm ánu dvitā çávaḥ || 9 || úd u tyé sūnávo girah ká-
shṭhá ámeshv atnata | vāçrá abhijnú yátave || 10 || 13 ||

tyām cid ghā dírghám pṛithúm mihó nápátam ámṛi-
dhram | prá cyāvayanti yāmabhiḥ || 11 || māruto yád dha vo
bálaṃ jánāñ acucyavitana | giriñr acucyavitana || 12 || yád
dha yānti marútaḥ sám ha bruvaté 'dhvann ā | çṛiṇóti káç
cid eshām || 13 || prá yāta çíbham áçúbhiḥ sánti kāṇveshu
vo dúvaḥ | tátro shú mádayádhvai || 14 || ásti hí shmā má-
dāya vaḥ smási shmā vayám eshām | viçvaṃ cid āyur jí-
váse || 15 || 14 ||

38. gāyatri.

Kád dha núnám kadhapriyaḥ pitā putráṃ ná hástayoh |
dadhidhvé vṛiktabarhishah || 1 || kvā núnám kád vo árthaṃ
gántā divó ná pṛithivyāḥ | kvā vo gāvo ná ranyanti || 2 ||
kvā vaḥ sumná návyānsi mārutaḥ kvā suvitā | kvó viçvāni
saúbhagā || 3 || yád yúyám pṛiçnimátaro mártásah syátana |

37, 3 ihā-iva çṛiṇve. káçāḥ. 5 çaṇsa. yát çárdhaḥ. 7 dadhré.
9 nṣ-etave. 11 gha. 12. 13 ha 13 bruvate ádhvan. 14 tátro
iti sū. 15 sma. — 38, 1 ha. 2 gánta. 3 kvó iti.

stotā vo amṛitaḥ syāt || 4 || mā vo mṛigo ná yāvase jaritā
bhūtd ajosyaḥ | pathā yamāsyā gād ūpa || 5 || 15 ||

mó shú naḥ parā-parā nirṛitir durhāṇā vadhīt | padīṣṭā
tṛiṣṭayā sahā || 6 || satyām tveshā āmavanto dhānvañ cid
ā rudrīyāsaḥ | mihaṃ kṛiṇvanty avātām || 7 || vāçréva vi-
dyún mināti vatsām ná mātā sishakti | yād eshām vṛiṣṭīr
āsarji || 8 || divā cit tāmaḥ kṛiṇvanti parjānyenodavāhēna |
yāt pṛithivīṇ vyundānti || 9 || ādha svanān marūtām viçvam
ā sādva pārlhivam | ārejanta prá mānushāḥ || 10 || 16 ||

māruto vīḥupānibhiç citrā ródhasvatīr ānu | yātém ākhid-
rayāmabhiḥ || 11 || sthirā vaḥ santu nemāyo ráthā açvāsa
eshām | sūsaṃskṛitā abhiçavaḥ || 12 || áchā vadā tánā girā
jarāyai brāhmaṇas pātīm | agnīm mitrām ná darçatām || 13 ||
mimihī çlókam āsyē parjānya iva tatanāḥ | gāya gāyatrām
ukthyām || 14 || vāndasva mārutaṃ gaṇām tveshām pana-
syúm arkiṇam | asmé vṛiddhā asann ihā || 15 || 17 ||

39. Strophe um Strophe bṛihatī und satobṛihatī.

Prá yād itthā parāvātaḥ çocīr ná mānam āsyatha | ká-
sya krátvā marutaḥ kásya várpasā kām yātha kām ha dhū-
tayāḥ || 1 || sthirā vaḥ santv āyudhā parānūde vīḥ utā prati-
shkábhe | yushmākam astu távishī pānīyasī mā mártasya
māyīnaḥ || 2 || parā ha yāt sthirām hathā náro vartáyathā
gurū | ví yāthana vanīnaḥ pṛithivyā vy āçāḥ párvatānām || 3 ||
nahī vaḥ çātrur vividé ādhi dyāvi ná bhūmyām riçādasāḥ |
yushmākam astu távishī tánā yujā rúdrāso nū cid ādhrīse
|| 4 || prá vepayanti párvatān ví viñcanti vānaspātīn | pró
ārata maruto durmádā iva dévāsaḥ sárvaḥ viçā || 5 || 18 ||

38, 6 mó iti sú naḥ. 8 vāçrā-iva vi-dyūt. 9 parjānyena uda-vā-
h' a. 10 svanāt. 11 citrāḥ. yātā im. 12 sthirāḥ. 13 ácha
vada. — 39, 2 parā-nūde vīḥ. prati-skábhe. 3 vartáyatha. pṛithivyāḥ ví.
4 nū. 5 pró iti.

ūpo ráthesu pṛiṣhatīr ayugdhvam práṣṭīr vahati róhi-
taḥ | ā vo yāmāya pṛithivī cid açrod ābībhayanta mānu-
shāḥ || 6 || ā vo makshū tánāya kām rúdrā ávo vṛiṇmahe |
gántā nūnām nó 'vasā yāthā puréthā kānvāya bibhyúse
|| 7 || yushméshito maruto mártiyeshita ā yó no ábhva íshate |
ví tam yuyota çavasā vy ójasā ví yushmākābhir ūtibhiḥ
|| 8 || ásāmi hí prayajyavaḥ kānvam dadā pracetasāḥ | ásā-
mibhir maruta ā na ūtibhir gántā vṛiṣṭīm ná vidyútaḥ
|| 9 || ásāmy ójo bibhṛithā sudānavó 'sāmi dhūtayaḥ çavaḥ |
rīshidvīshe marutaḥ parimanyāva íṣhum ná sṛijata dvisham
|| 10 || 19 ||

40. Strophe um Strophe bṛihatī und satobṛihatī.

Ūt tishṭha brahmaṇas pate devayāntas tvemahe | ūpa
prá yantu marútaḥ sudānava índra práçūr bhavaḥ sácā || 1 ||
tvām id dhī sahasas putra mártya upabrúte dhāne hité |
suvīryam maruta ā svāçvyam dádhita yó va ácaké || 2 ||
praítu brāhmaṇas pātīḥ prá devy ètu sūnṛitā | áchā vīram
nāryam pañktirādhasam devā yajnām nayantu naḥ || 3 || yó
vāghāte dádati sūnāram vásu sá dhatte ákshiti çrāvaḥ |
tāsmā ilām suvirām ā yajāmahe suprártūrtim anehāsam || 4 ||
prá nūnām brāhmaṇas pātīr mántram vadaty ukthyām |
yāsminn índro váruṇo mitró aryamā devā ókānsi cakrīre
|| 5 || 20 ||

tām id vórema vidáthesu çambhúvam mántram devā
anehāsam | imām ca vācam pratiháryathā naro viçvéd vāmā
vo açnavat || 6 || kó devayāntam açnavaj jānam kó vṛiktā-

39, 6 ūpo iti. 7 makshū. gánta. naḥ ávasā. purā itthā. 8 ví.
9 gánta. 10 bibhṛitha su-dānavaḥ ásāmi. pari-manyāve. — 40. 1 tvā
imahe. bhava. 2 hí. 3 prá etu. devī etu. ácha. devāḥ. 4 tá-
smai. 6 prati-háryatha. víçvā í. 7 açnavat.

barhisham | prá-pra dâçvân pastyâbhir asthitântarvâvat
kshâyam dadhe || 7 || upa kshatrám pñicítá hánti rájābhir
bhayé cit sukshitiṃ dadhe | náśya vartá ná tarutá mahā-
dhané nārbhe asti vajriṇaḥ || 8 || 21 ||

41. gāyatrī.

Yám rākshanti práçetaso váruṇo mitró aryamá | nū cit
sá dabhyate jánaḥ || 1 || yám bāhúteva píprati pánti már-
tyam risháh | árishtaḥ sárva edhate || 2 || ví durgá ví dvi-
shaḥ puró ghnánti rájāna eshām | náyanti duritá tiráh || 3 ||
sugáh pánthā anrikshará ādityāsa řitám yaté | nátrāvakhádó
asti vaḥ || 4 || yám yajnam náyathā nara ādityā řijúnā pa-
thá | prá vaḥ sá dhítāye naçat || 5 || 22 ||

sá rátnam mártyo vásu viçvam tokám utá tmánā |
áchā gachaty ástritaḥ || 6 || kathá rádhāma sakhāyaḥ stó-
mam mitrásyāryamaṇáh | máhi psáro váruṇasya || 7 || má vo
ghnántam má çá pantam práti voce devayántam | sumnaír
id va ā vivāse || 8 || catúraç cid dádamānād bibhíyād ā ní-
dhātoḥ | ná duruktáya sprihayet || 9 || 23 ||

42. gāyatrī.

Sám pūshann ádhvanas tira vy áñho vimuco napát |
sákshvá deva prá ṇas puráh || 1 || yó naḥ pūshann aghó
vriko duḥçéva ádídeçati | ápa sma tvám pathó jahi || 2 || ápa
tyám paripanthinam mushívāṇam huraççitam | dūrám ádhi
srutéř aja || 3 || tvám táśya dvayāvino 'gháçānsasya kásya cit |
padābhi tishṭha tápushim || 4 || ā tát te dasra mantumaḥ
pūshann ávo vřiṇīmahe | yéna pitřin ácodayaḥ || 5 || 24 ||

40, 7 asthita antaḥ-vâvat. 8 ná asya. ná árbhe. — 41, 1 nú. 2 bá-
hútā-iva. 4 ná útra ava-khádāḥ. 5 náyatha. 6 ácha. 7 mitráśya
aryamaṇáh. — 42, 1 ví. sákshva. naḥ. 4 padā abhí.

ádhá no viçvasaubhaga hiraṇyavâçimattama | dhánāni
sushāná křidhi || 6 || áti naḥ saççáto naya sugá naḥ supáthā
křiṇu | pūshann ihá krátuṃ vidaḥ || 7 || abhí sūyávasam
naya ná navajvâro ádhvane | pū° || 8 || çagdhí pūrdhi prá
yañsi ca çičihí práśy udáram | pū° || 9 || ná pūshānam me-
thāmasi sūktair abhí gřiṇīmasi | vásūni dasmám ímahe
|| 10 || 25 ||

43. gāyatrī. 9 anusṭubh.

Kád rudráya práçetase mīlhúshtamāya távyase | vocéma
çámtamam hřidé || 1 || yáthā no áditiḥ kárat páçve nřibhyo
yáthā gáve | yáthā tokáya rudriyam || 2 || yáthā no mitró
váruṇo yáthā rudráç ciketati | yáthā viçve sajóśhasaḥ || 3 ||
gáthápatim medhápatim rudráṃ jálāshabheshajam | táç
çamyoḥ sumnám ímahe || 4 || yáh çukrá iva sūryo hiraṇyam
iva rócate | çréshṭho devānām vásuḥ || 5 || 26 ||

çám naḥ karaty árvate sugám meshāya meshyè | nři-
bhyo nāribhyo gáve || 6 || asmé soma çriyam ádhi ní dhehi
çatásya nřinām | máhi çrávas tuvinřimnám || 7 || má naḥ
somaparibádho mārātayo juhuranta | ā na indo vāje bhaja
|| 8 || yás te prajā amřitasya párasmin dhāmann řitásya |
mūrdhá nábhā soma vena ábhūshantiḥ soma vedaḥ || 9 || 27 ||

Ashtamo 'nuvākaḥ.

44. Strophe um Strophe bñihati und satobñihati.

Ágne vīvasvad ushásaç citráṃ rádhó amartya | ā dā-
çúshe jātavedo vahā tvám adyā devāñ usharbúdhaḥ || 1 ||
júsṭho hí dūtó ási havyvāhanó 'gne rathír adhvarāṇām |
sajūr açvibhyām ushásá suvriyam asmé dhehi çrávo bñihát

42, 6 ádha. su-sánā. 8 su-yávasam. — 43, 4 tát çam-yóh. 8 soma-
paribádhaḥ má áratayaḥ. — 44, 1 vaha. adyá. 2 havya-vāhanaḥ ágne.

|| 2 || adyā dūtām vṛiṇīmahe vāsum agnīm purupriyām |
dhūmaketum bhārijikam vyūshṭishu yajnānām adhvaraçri-
yam || 3 || çrēshṭham yāvishṭham átithim svāhutam jūshṭam
jánāya dāçúshe | devāñ áchā yātave jātavedasam agnīm ile
vyūshṭishu || 4 || stavishyāmi tvām ahām viçvasyāmṛita
bhojana | ágne trātāram amṛitam miyedhya yājishṭham ha-
vyavāhana || 5 || 28 ||

suçānsō bodhi gṛiṇatē yavishṭhya mádhujihvaḥ svāhu-
taḥ | práskanṇvasya pratirānñ āyur jīvāse namasyā daivyaṃ
jánam || 6 || hótāram viçvávedasam sám hí tvā víça indhāte |
sá ā vaha puruhūta prácetasō 'gne devāñ ihá dravát || 7 ||
savitāram ushāsam açvinā bhāgam agnīm vyūshṭishu kshā-
paḥ | kanṇvasas tvā sutāsomāsa indhate havyaavāham sva-
dhvara || 8 || pátir hy ádhvarāñām ágne dūtó viçām ási | ushar-
búdha ā vaha sómapítaye devāñ adyā swardṛiçaḥ || 9 || ágne
pūrvā ánūshāso vibhāvaso didétha viçvadarçataḥ | ási grā-
meshv avitā puróhitó 'si yajnéshu mánushaḥ || 10 || 29 ||

ní tvā yajnāsya sādhanam ágne hótāram řitvijam | ma-
nushvād deva dhīmahi prácetasam jírām dūtām ámartyam
|| 11 || yád devānām mitramahaḥ puróhitó 'ntaro yāsi dù-
tyam | sindhor iva prásvanitāsa úrmāyo 'gnér bhrājante ar-
cāyaḥ || 12 || çrudhi çrutkarṇa váhuibhir devair agne sayā-
vabhiḥ | ā sídantu barhishi mitró aryamā prātaryāvāno
adhvarām || 13 || çriṇvantu stómam marútaḥ sudānavo 'gni-
jihvá řitāvṛidhaḥ | píbatu sómam váruṇo dhṛitāvṛato 'çvi-
bhyām ushāsā sajuḥ || 14 || 30 ||

45. anuṣṭubh.

Tvām agne vāsūñr ihá rudrāñ ádityāñ utá | yájā sva-

44, 3 adyā. bhāñ-rijikam. 4 sú-āhutam. ácha. 5 °a amṛita.
6 namasyā. 7 prá-cetasah ágne. 9 hí adhvarāñām. 10 ánu ushāsah.
purāñ-hitah ási. 12 purāñ-hitah ántarah. — 45, 1 yāja.

dhvaram jánam mánujātam ghṛitaprúsham || 1 || çruṣṭivāno hí
dāçúshe devā agne vícetasah | tán rohidaçva girvaṇas trá-
yastriñçatam ā vaha || 2 || priyamedhavád atriváj jātavedo
virūpavát | āngirasvān mahivrata práskanṇvasya çrudhí há-
vam || 3 || máhikerava útāye priyāmedhā ahūshata | rájantam
adhvarāñām agnīm çukreṇa çocishā || 4 || ghṛitāhavana san-
tyemā ú shú çrudhí girah | yābhiḥ kanṇvasya súnāvo há-
vanté 'vase tvā || 5 || 31 ||

tvām citraçravastama hāvante vikshú jantávaḥ | çocish-
keçam purupriyāgne havyaāya vólhave || 6 || ní tvā hótāram
řitvijam dadhiré vasuvittamam | çrútkarṇam sapráthastamam
viprá agne dívishṭishu || 7 || ā tvā viprá acucyavuh sutá-
somā abhi práyaḥ | bṛihád bhā bíbhṛato havir ágne már-
tāya dāçúshe || 8 || prātaryāvṇah sahaskrīta somapéyāya san-
tya | ihādyā daivyaṃ jánam barbír ā sādāyā vaso || 9 || ar-
vāñcam daivyaṃ jánam ágne yáksḥva sáhūtibhiḥ | ayām
sómah sudānavas tám pāta tiróahnyam || 10 || 32 ||

46. gāyatri.

Eshó ushā ápūrvyā vy ūchati priyā divāḥ | stushé vām
açvinā bṛihát || 1 || yā dasrā sindhumātarā manotārā rayi-
ñām | dhiyā devā vasuvídā || 2 || vacyānte vām kakuhāso
jūññyām ádhi visṭāpi | yád vām rátho vibhish pátāt || 3 ||
havishā járó apām píparti pápurir narā | pitā kúṭasya car-
shañiḥ || 4 || ádaró vām matinām násatyā matavacasā | pá-
tām sómasya dhṛishṇuyā || 5 || 33 ||

yā naḥ píparad açvinā jyótishmatí támas tirāḥ | tám
asmé rāsāthām isham || 6 || ā no návā matinām yátām pá-

45, 3 atri-vát. āngirasvát. çrudhi. 5 ghṛita-āhavana santya imāḥ
ūp iti sú çrudhi. hāvante ávase. 6 puru-priya ágne. 8 bhāñ.
9 ihá adyā. sādāya. — 46, 1 eshó iti. ví uchati. 3 ví-bhiḥ.

rāya gāntave | yuñjāthām aṇvinā rátham || 7 || arítram vām
divás pṛithú tirthé síndhúnām ráthah | dhiyā yuyujra ín-
davaḥ || 8 || divás kaṇvāsa índavo vāsu síndhúnām padé |
svām vavṛim kúha dhitsathaḥ || 9 || ábhūd u bhā u añcāve
híranam práti sūryaḥ | vy akhyaj jihváyāsitaḥ || 10 || 34 ||

ábhūd u pāram étave pánthā řitāsyā sādhuýā | ádarçi
ví srutír divāḥ || 11 || tát-tad íd aṇvinor ávo jaritā práti
bhūshati | máde sómasya pípratoh || 12 || vāvasānā vivāsati
sómasya pītyā girā | manushvác chambhū ā gatam || 13 ||
yuvór ushā ánu çriyam párijmanor upācarat | řitā vanatho
aktúbhiḥ || 14 || ubhá píbatam aṇvinobhá nah çárma yacha-
tam | avidriyābhir útíbhíḥ || 15 || 35 ||

Třitřyo 'dhyāyaḥ.

47. Str. um Str. bṛihati und satobṛihati.

Ayam vām mádhumattamaḥ sutāḥ sóma řitāvṛidhā | tám
aṇvinā píbatam tiróahnyam dhattām rátnāni dāçúshe || 1 ||
trivandhurēna trivṛitā supéçasā ráthenā yātam aṇvinā | kaṇ-
vāso vām bráhma kṛiṇvanty adhvaré téshām sú çṛiṇutam
hávam || 2 || aṇvinā mádhumattamam pātām sómam řitāvṛi-
dhā | áthādyā dasrá vāsu bíhṛatā ráthe dāçvānsam úpa
gachatam || 3 || trishadhasthé barhishi viçvavedasā mádhvā
yajnām mimikshatam | kaṇvāso vām sutāsomā abhidyavo
yuvām havante aṇvinā || 4 || yābhiḥ kaṇvam abhíshṭibhiḥ
právatam yuvām aṇvinā | tábhiḥ shv āsmāñ avatām çubhas
patí pātām sómam řitāvṛidhā || 5 || 1 ||

sudāse dasrá vāsu bíhṛatā ráthe pṛiksho vahatam aṇ-
vinā | rayim samudrád utā vā divás páry asmé dhattam

46, 8 yuyujre. 10 ví akhyat jihváyā ásitah. 13 manushvát çam-
bhū iti. 14 upa-ácarat. 15 aṇvinā ubhá. — 47, 2 ráthena ā. 3 átha
adyá. 4 tri-sadhasthé. 5 prá ávatam. sú asmāñ.

puruspṛiham || 6 || yán násatyā parāvāti yád vā sthó ádhi
turváçe | áto ráthena suvṛitā na ā gatam sákām sūryasya
raçmíbhíḥ || 7 || arvāncā vām sáptayo 'dhvaraçriyo váhantu
sávanéd úpa | ísham pṛiñcántā sukṛite sudánava ā barhiḥ
sídatam narā || 8 || téna násatyā gatam ráthena sūryatvacā |
yéna çāçvad úháthur dāçúshe vāsu mádhvaḥ sómasya pītye
|| 9 || ukthébbhir arvāg ávase purúvāsú arkaç ca ní hvayā-
mahe | çāçvat kaṇvānām sádasi priyé hí kaṇ sómam papā-
thur aṇvinā || 10 || 2 ||

48. Str. um Str. bṛihati und satobṛihati.

Sahā vāmēna na usho vy úchā duhitar divaḥ | sahā
dyumnēna bṛihatā vibhāvāri rāyā devi dāsvatī || 1 || aṇvā-
vatír gomatír viçvasuvído bhūri cyavanta vástave | úd íraya
práti mā sūñritā ushaç códa rádho maghónām || 2 || uvāsoshā
uchāc ca nú deví jirā ráthānām | yé asyā ácáraneshu da-
dhriré samudré ná çravasyávaḥ || 3 || usho yé te prá yāme-
shu yuñjāte máno dánāya sūráyaḥ | átrāha tát kaṇva eshām
kaṇvatamo náma gṛiṇāti nṛiṇām || 4 || ā ghā yósheva sūnāry
ushā yāti prabhuñjati | jarāyantí vṛijanam padvād iyata út
pātayati pakshíṇaḥ || 5 || 3 ||

ví yā sṛijāti sámanam vy árthinaḥ padām ná vety
ódati | váyo nákish te paptivānsa ástate vyúshṭau vājínivati
|| 6 || eshāyukta parāvātaḥ sūryasyodáyanād ádhi | çatām
rátbhiḥ subhágoshā iyām ví yāty abhí mānushān || 7 ||
viçvam asyā nānāma cākshase jágaj jyótish kṛiṇoti sūnāri |
ápa dvésho maghóni duhitā divā ushā uchad ápa sridhaḥ
|| 8 || úsha ā bhāhi bhānúnā candreṇa duhitar divaḥ | ávā-

47, 7 yát. 8 sávanā ít. su-dānave. 9 násatyā ā. 10 puru-
vāsú iti. — 48, 1 ví ucha. 3 uvāsa ushāḥ uchāt. 5 átra áha. 6 gha
yósā-iva sūnāri ushāḥ. iyate. 6 ví arthinaḥ. nákiḥ te. 7 eshā ayukta.
sūryasya ut-áyanāt. su-bhágā ushāḥ. 8 asyāḥ nanāma. jágat.

hantī bhūry asmābhyam saubhagam vyuchantī divishṭishu
 || 9 || viçvasya hī prāṇanam jīvanam tvé ví yád uchási sū-
 nari | sā no ráthena bṛihatā vibhāvāri çrudhī citrāmaghe
 hávam || 10 || 4 ||

úsho vājam hī vānsva yāç citró mānushe jáne | ténā
 vaha sukṛito adhvarāñ úpa yé tvā grīṇānti vāhnayaḥ || 11 ||
 viçvān devāñ ā vaha sómapítaye 'ntárikshād ushas tvám |
 sāsmaṣu dhā gómādh áçvāvad ukthyām úsho vājam suvī-
 ryam || 12 || yásyā rúçanto arcáyaḥ práti bhadrá áðrikshata |
 sā no rayīm viçvāvāram supéçasam ushá dadātu súgmyam
 || 13 || yé cid dhí tvām řishayaḥ pūrva útāye juhûré 'vase
 mahi | sā naḥ stómāñ abhí grīṇīhi rádhāsóshaḥ çukreṇa
 çocishā || 14 || úsho yád adyá bhánúnā ví dvārāv řiṇávo di-
 váḥ | prá no yachatād avṛikám pṛithú chardīḥ prá devi
 gómatír íshaḥ || 15 || sám no ráyā bṛihatā viçvápeçasā mi-
 mikshvá sám ílābhir ā | sám dyumnéna viçvatúrosho mahi
 sám vājair vājīnīvati || 16 || 5 ||

49. anuṣṭubh.

Úsho bhadrébhir ā gahi divác cid rocanād ádhi | vá-
 hantv aruṇápsava úpa tvā somíno grīhám || 1 || supéçasam
 sukhám rátham yám adhyástḥā ushas tvám | ténā suçráva-
 sam jánam právādyá duhitar dívaḥ || 2 || váyaç cit te pata-
 trīṇo dvipác cátushpad arjuni | úshaḥ prárann řitūñr ánu
 divó ntebhyas pári || 3 || vyuchántī hī raçmībhir viçvam
 ābhási rocanám | tām tvām ushar vasúyávo gírbhīḥ káṇvá
 ahūshata || 4 || 6 ||

48, 10 citra-maghe. 11 téna ā. 12 sā asmāsu dhāḥ. 13 yá-
 syāḥ. ushāḥ. 14 hí. pūrve. juhûré ávase. rádhāsā úshaḥ. 16 mi-
 mikshvá. viçva-túrá ushaḥ. — 49, 1 aruṇá-psavaḥ. 2 téna. prá ava
 adyá. 3 dvi-pát. prá áran. ántebhyaḥ.

50. gāyatrī. 10—13 anuṣṭubh.

Úd u tyám jātávedasam devám vahanti ketávaḥ | dṛiçé
 viçvāya sūryam || 1 || ápa tyé táyavo yathā nákshatrā yanti
 aktúbhīḥ | sūrāya viçvácakshase || 2 || ádṛiçram asya ketávo
 ví raçmáyo jánāñ ánu | bhrājanto agnáyo yathā || 3 || tará-
 ñir viçvadarçato jyotishkṛíd asi sūrya | viçvam ā bhási ro-
 canám || 4 || pratyāñ devānām víçaḥ pratyāññ úd eshi mā-
 nushān | pratyāñ viçvam svār dṛiçé || 5 || 7 ||

yénā pávaka cākshasā bhuranyāntam jánāñ ánu | tvám
 varuṇa páçyasi || 6 || ví dyām eshi rájas pṛithv áhā mímāno
 aktúbhīḥ | páçyañ jánmāni sūrya || 7 || saptá tvā haríto rá-
 the vāhanti deva sūrya | çocishkeçam vicakshāṇa || 8 ||
 áyukta saptá çundhyúvaḥ sūro ráthasya napytāḥ | tábhir
 yāti sváyuktibhīḥ || 9 || úd vayām támasas pári jyótish pá-
 çyanta úttaram | devám devatrā sūryam áganma jyótir ut-
 tamám || 10 || udyān adyá mitramaha áróhann úttarām di-
 vam | hṛidrogám máma sūrya harimāṇam ca náçaya || 11 ||
 çúkeshu me harimāṇam ropanākāsu dadhmasi | átho hāri-
 dravéshu me harimāṇam ní dadhmasi || 12 || úd agād ayám
 ádityó viçvena sáhasā sahá | dvishāntam máhyaṇ randhá-
 yan mó ahám dvishaté radham || 13 || 8 ||

Navamo 'nuvākāḥ.

51. jagatī. 14. 15 trisṭubh.

Abhí tyám meshám puruhútám řigmīyam índram gír-
 bhír madatā vásvo arṇavám | yásya dyávo ná vicáranti mā-
 nushā bhujé máñhishṭham abhí vípram arcata || 1 || abhím
 avanvant svabhisṭīm útāyo 'ntarikshaprām távishībhir ávri-
 tam | índram dákshāsa řibhávo madacyútam çatákratum

50, 6 yéna. 7 pṛithú. 12 átho iti. 13 mó iti. — 51, 1 madata.
 2 abhí im.

jāvanī sūnritāruhat || 2 || tvām gotrām āngirobhyo 'vṛiṇor
 āpotātraye çatādurehu gātuvit | sasēna cid vimadāyāvaho
 vāsv ājāv ādriṃ vāvasānāsya nartāyan || 3 || tvām apām api-
 dhānāvṛiṇor āpādhārayaḥ pārvate dānumad vāsu | vṛitrām
 yād indra čavasāvadhīr āhim ād it sūryam divy ārohayo
 dṛiçé || 4 || tvām māvābhir āpa māvīno 'dhamah svadhābhir
 yé ādhi çúptāv ājuhvata | tvām pīpror nṛiṃaṇaḥ prārujaḥ
 pūraḥ prá řijçvānaṃ dasyuhātyeshv āvitha || 5 || 9 ||

tvām kútsam çushnahātyeshv āvithārandhayo 'tithigvāya
 çāmbaram | mahāntam cid arbudam ní kramiḥ padā sanād
 evā dasyuhatyāya jajnishe || 6 || tvé viçvā tāvishī sadhryag
 ghitā tāva rādhah somapīthāya harshate | tāva vājraç cikite
 bāhvōr hitō vṛiçcā çātror āva viçvāni vṛishnyā || 7 || ví jā-
 nīhy āryān yé ca dāsyaivo barhishmate randhayā çāsad
 avratān | çākī bhava yājamānasya coditā viçvét tā te sa-
 dhamādeshu cākana || 8 || ānuvratāya randhāyann āpavratān
 ābhūbhir indrah çnathāyann ānābhavaḥ | vṛiddhāsya cid
 vārdhato dyām inakshataḥ stāvāno vamrō ví jaghāna sam-
 dihaḥ || 9 || tākshad yāt ta uçānā sāhasā sāho ví rōdasī maj-
 mánā bādhatē çavaḥ | ā tvā vātasya nṛiṃaṇo manoyūja ā
 pūryamāṇam avahann abhī çrāvaḥ || 10 || 10 ||

māndishṭa yād uçāne kāvyé sacāñ indro vañkū vañku-
 tārādhi tishṭhati | ugrō yayim nīr apāḥ srōtasāsṛijad ví
 çushnasya dṛiṇhitā airayat pūraḥ || 11 || ā smā rátham vṛi-
 shapāṇeshu tishṭhasi çāryātāsya prábhṛitā yéshu mándase |
 indra yāthā sutāsomesu cākāno 'narvāṇam çlókam ā ro-
 hase divi || 12 || ādadā árbhām mahatē vacasyāve kakshī-

51, 2 sūnritā ā aruhat. 3 āpa utā átraye. vi-madāya avahaḥ. 4 api
 -dhānā avṛiṇor āpa ādhārayaḥ. çavasā āvadhīḥ. divi ā arohayaḥ. 5 prá
 arujaḥ. prá. 6 āvitha ārandhayaḥ. 7 hitā. vṛiçcā. 8 randhaya.
 viçvā ft. 10 te. 11 sacā. vañkū itī vañku-tārā ādhi. srōtasā
 asṛijat. 12 sma. prá-bhṛitāḥ.

vate vṛicayām indra sunvaté | ménābhavo vṛishanaçvāsya
 sukrato viçvét tā te sāvanesu pravācyā || 13 || indro açrāyi
 sudhyō nireké pajrēshu stōmo dūryo ná yūpaḥ | açvayūr
 gavyū rathayūr vasūyūr indra id rāyāḥ kshayati prayantā
 || 14 || idam námo vṛishabhāya svarāje satyāçushmāya ta-
 vāse 'vāci | asmīnn indra vṛijāne sārvaivirāḥ smāt sūribhis
 tāva çārmant syāma || 15 || 11 ||

52. jagatī. 13. 15 trisṭubh.

Tyām sū meshām mahayā svarvidam çatām yāsya su-
 bhvāḥ sākām irate | átyam ná vājam havanasyādam rátham
 éndram vavṛityām ávase suvṛiktibhiḥ || 1 || sá párvato ná
 dharūneshv ācyutaḥ sahásramūtis távishīshu vāvṛidhe | ín-
 dro yād vṛitrām ávadhīn nadivṛitam ubjānn ārnānsi járhṛi-
 shāno ándhasā || 2 || sá hí dvarō dvarishu vavrā ūdhani can-
 drābudhno mādavṛiddho manīshibhiḥ | indram tám ahve
 svapasyāyā dbiyā mánhisṭharātim sá hí pápir andhasaḥ
 || 3 || ā yām pṛiṇānti divi sādmarbhisṭhaḥ samudram ná
 subhvāḥ svā abhisṭtayaḥ | tám vṛitrahātye ānu tasthur ūtā-
 yaḥ çushmā indram avātā āhrutapsavaḥ || 4 || abhī svāvṛish-
 ṭim máde asya yūdhyato raghvīr iva pravaṇé sasur ūtā-
 yaḥ | indro yād vajrī dhṛishāmāṇo ándhasā bhinād valāsya
 paridhīñr iva tritāḥ || 5 || 12 ||

pārīm ghṛiṇā carati titvishé çavo 'pō vṛitvī rájaso budh-
 nám āçayat | vṛitrāsya yāt pravaṇé durgrībhiçvano nija-
 ghántha hānvor indra tanyatūm || 6 || hradam ná hí tvā ny-
 řishānty ūrmāyo brāhmāñindra tāva yāni vārdhanā | tvāshṭā
 cit te yūjyam vāvṛidhe çavas tatāksha vājram abhībḥūtyo-

51, 13 ménā abhavaḥ. viçvā ft. 14 gavyūḥ. — 52, 1 mahaya. ā
 indram. 2 sahásram-ūtīḥ. āvadhī. 6 pári im. ā açayat. 7 ni-
 řishānti. brāhmāñi indra.

jasam || 7 || jaghanvāñ u hāribhiḥ sambhṛitakratav indra vṛi-
trām mánushe gātuyān apāḥ | áyachathā bāhvór vājram
áyasám ádhārayo divy ā sūryam dṛiçé || 8 || bṛihát svāçcan-
dram ámavad yád ukthyām ákriṇvata bhíyásâ róhaṇam di-
vāḥ | yán mánushapradhanâ indram útáyah svār nṛisháco
marútó 'madann ánu || 9 || dyaúç cid asyāmavāñ áheḥ sva-
nād áyoyavid bhíyásâ vājra indra te | vṛitrásya yád bad-
badhánásya rodasí máde sutásya çávasābbhinac chírah ||
10 || 13 ||

yád in nv indra pṛithiví dáçabhujir áhāni viçvā tata-
nanta kṛishṭáyah | átrāha te maghavan viçrutam sāho dyām
ánu çávasâ barhāṇâ bhuvat || 11 || tvám asyá pāré rájaso
vyòmanah svābhūtyojâ ávase dhṛishanmanah | cakṛishé bhū-
mim pratimānam ójaso 'pāḥ svāḥ paribhūr eshy ā divam
|| 12 || tvám bhuvah pratimānam pṛithivyā ṛishvāvírasya
bṛihatāḥ pátir bhūḥ | viçvam āprâ antáriksham mahitvā
satyám addhá nákir anyás tvāvān || 13 || ná yásya dyāvā-
pṛithiví ánu vyáco ná síndhavo rájaso ántam ánaçúḥ | nóta
svāvṛishṭim máde asya yúdhyaata éko anyác cakṛishe viç-
vam ánushák || 14 || árcann átra marútaḥ sásminn ájaú viçve
devāso amadann ánu tvā | vṛitrásya yád bhṛishṭimátâ va-
dhéna ní tvám indra práty ánām jaghántha || 15 || 14 ||

53. jagatí. 10. 11 trishṭubh.

Ny ũ shú vācam prá mahé bharāmahe gíra indráya
sádane vivásvataḥ | nú cid dhí rátnam sasatām ivávidan ná
duḥshṭutír draviṇodéshu çasyate || 1 || duró áçvasya durá in-

52, 8 sambhṛitakrato *iti*. áyachathāḥ. diví. 9 svā-candram. yát.
nṛi-sācaḥ marútaḥ ámadan. 10 asya áma-vān. çávasâ ábbhinat chírah.
11 ít nú indra. átra áha. 12 dhṛishat-manaḥ. 13 ā aprāḥ. 14 dyā-
vāpṛithiví *iti*. ná utá. anyát. — 53, 1 ní ũp *iti* sú. nú. hí. iva
ávidat.

dra gór asi duró yávasya vásuna inás pátih | çikshānarāḥ
pradivo ákāmakarçanaḥ sákhâ sákhibhyas tám idām grīṇi-
masi || 2 || çácīva indra purukṛid dyumattama táved idām
abhítaç cekite vásu | átaḥ samgrībhyaḥbbhibhūta ā bhara mā
tvāyató jaritūḥ kāmam ũnayih || 3 || ebhír dyúbhiḥ sumánâ
ebhír indubhir nirundhāno ámatim góbbhir açvinâ | indreṇa
dásyup duráyanta indubhir yutádveshasaḥ sám ishā rabhe-
mahi || 4 || sám indra ráyā sám ishā rabhemahi sám vāje-
bhiḥ puruçcandrair abhidyubhiḥ | sám devyā prámatyâ ví-
rāçushmayâ góagrayāçvāvatyâ rabhemahi || 5 || 15 ||

té tvā mādâ amadan tāni vṛishṇyâ té sómāso vṛitrahā-
tyeshu satpate | yát kārāve dáça vṛitrāṇy apratí barhíshmate
ní sahasraṇi barháyah || 6 || yudhā yúdhm úpa ghéd eshi
dhṛishṇuyā purā púram sám idām hānsy ójasā | námyâ yád
indra sákhyâ parāvátí nibarháyo námucim náma máyīnam
|| 7 || tvám káranjam utá parṇāyam vadhís téjishṭhayátithi-
gvásya vartaní | tvám çatā vāṅgrīdasyābbhinat púro 'nānu-
dāḥ párishūtâ ṛijīçvanâ || 8 || tvám etāñ janarājno dvír dá-
çābandhúnâ suçrávasopajagmúshaḥ | shashṭim sahasrá nava-
tīm náva çrutó ní cakreṇa ráthyâ dushpádāvṛīnak || 9 ||
tvám ávitha suçrávasam távotibhis táva trāmabhir indra
túrvayānam | tvám asmai kútsam atithigvám áyúm mahé
rājne yūne arandhanāyah || 10 || yá udṛicīndra devágopāḥ
sákhāyas te çivatāmâ ásāma | tvām stoshāma tvāyâ suvirā
drāghīya áyuh pratarām dádhānāḥ || 11 || 16 ||

54. jagatí. 6. 8. 9. 11 trishṭubh

Mā no asmin maghavan pṛitsv áñhasi nahí te ántah

53, 3 táva ít. sam-grībhya abhi-bhūte. 5 puru-candraḥ. gó-agrayā
áçva-vatyā. 7 gha ít. 8 téjishṭhayā atithi-gvásya. vāṅgrīdasya abhinat.
ananu-dāḥ pári-sūtāḥ. 9 dáça abandhúnâ su-çrávasâ upa-jagmúshaḥ. duḥ-pádā
avṛīpak. 10 táva ũtí-bhiḥ. 11 yé ut-ṛici indra. su-viráḥ. — 54, 1 pṛitsú.

çávasaḥ pariṇáçe | ákrandayo nadyò róruvad vánâ kathá
ná kshonîr bhíyásâ sám ârata || 1 || árcâ çakráya çákine çá-
civate çriṇvántam índram maháyann abhí sṭṭuhi | yó dhṛi-
shñúnâ çávasâ ródasí ubhé vṛishâ vṛishatvá vṛishabhó ny-
riṇjáte || 2 || árcâ divé bṛihaté çúshyâṃ vácaḥ svákshatram.
yásya dhṛisható dhṛishán mánaḥ | bṛiháčchravâ ásuero bar-
hánâ kṛitáḥ puró háribhyâṃ vṛishabhó rátho hí sháh || 3 ||
tvám divó bṛihatáḥ sánu kopayó 'va tmánâ dhṛishatá çám-
baram bhinat | yán máyino vrandíno mandínâ dhṛishác chi-
tám gábhastim açánum pṛitanyási || 4 || ní yád vṛiṇákshi
çvasanásyá mûrdhání çúshñasyá cid vrandíno róruvad vánâ |
prácínena mánasâ barhánâvatâ yád adyá cit kṛiṇávaḥ kás
tvá pári || 5 || 17 ||

tvám ávitha náryaṃ turváçaṃ yádum tvám turvítim
vayyaṃ çatakrato | tvám rátham étaçaṃ kṛítvye dháne tvám
púro navatím dambhayo náva || 6 || sá ghâ rájá sátpatíḥ çúçuvaj
jáno rátaḥavyaḥ práti yáḥ çásam ínvati | ukthá vâ yó abhi-
griṇáti rádhasâ dánur asmâ úparâ pínvate diváḥ || 7 || ásamam
kshátram ásamâ maníshá prá somapá ápasâ santu néme |
yé ta indra dadúsho vardháyanti máhi kshatráṃ stháviraṃ
vṛishñyaṃ ca || 8 || túbhyéd eté bahulá ádrídugdhâç camú-
shádaç camasá indrapánâḥ | vy açnuhi tarpáyâ kámam eshâm
áthâ máno vasudéyâya kṛishva || 9 || apám atishṭhad dha-
rúṇahvaram támo 'ntár vṛitrásya jaṭháreshu párvataḥ | abhím
índro nadyò vavriṇâ hitá víçvá anushṭháḥ pravaṇéshu
jighnate || 10 || sá çevṛidham ádhi dhâ dyumnám asmé máhi
kshatráṃ janáshāl indra távyam | rákshâ ca no maghónaḥ
páhi súrín ráyé ca naḥ svapatyá ishé dhâḥ || 11 || 18 ||

54, 1 pari-náçe. 2 árcâ. stuhi. ródasí ubhé iti. ní-riṇjáte.
3 árcâ. dhṛishát. bṛihát-çravâḥ. sáh. 4 kopayaḥ áva. yát. dhṛishát
çitám. 5 adyá. 7 gha çúçuvat. asmai. 8 te. 9 túbhya ít.
ví açnuhi tarpáya. átha. 10 abhí ím. hitáḥ. anu-sthâḥ. 11 dhâḥ.
ráksha. su-apatyáí.

55. jagati.

Diváç cid asya varimá ví papratha índraṃ ná mahná
pṛithiví caná práti | bhímás túvishmân carshañibhya átapáḥ
çiçíte vájraṃ téjase ná vánsagaḥ || 1 || só arṇavó ná nadyáḥ
samudriyaḥ práti griḇhñáti víçritâ várímabhiḥ | índraḥ só-
masya pítáye vṛishâyate sanát sá yudhmá ójasá panasyate
|| 2 || tvám tám indra párvataṃ ná bhójase mahó ṇimñásya
dhármanám irajyasi | prá víryeṇa devátáti cekite víçvasmâ
ugráḥ kármaṇe puróhitaḥ || 3 || sá íd váne namasyúbhir va-
casyate cāru jáneshu prabruvânâ indriyám | vṛishâ chándur
bhavati haryató vṛishâ kshémeṇa dhénám maghávâ yád ínv-
ati || 4 || sá ín maháni samitháni majmánâ kṛiṇóti yudhmá
ójasâ jánebhyaḥ | ádhâ caná çrád dadhati tvíshímata ín-
drâya vájraṃ nighánighnate vadhám || 5 || 19 ||

sá hí çravasyúḥ sádanáni kṛitrimâ kshmayá vṛidhánâ
ójasâ vináçayan | jyótínshi kṛiṇvann avṛikáni yájyavé 'va
sukrátuh sártavá apáḥ sṛijat || 6 || dánâya mánaḥ somapâ-
vanu astu te 'rvāñcâ hári vandanaçrúd á kṛidhi | yámishṭhâ-
saḥ sárathayo yá indra te ná tvâ kété á dabhnuvanti bhūr-
ṇayaḥ || 7 || áprakshitaṃ vásu bibharshi hástayor áshâlham
sáhas tanví çrutó dadhe | ávṛitáso 'vatáso ná kartṛibhis
tanúshu te krátava indra bhúrayaḥ || 8 || 20 ||

56. jagati.

Eshá prá pūrvír áva tásya camrísó 'tyo ná yóshâm
úd ayaṅsta bhurvániḥ | dáksam mahé páyayate hiraṇyáyaṃ
rátham ávṛityâ háriyogam řibhvasam || 1 || tám gúrtáyo ne-
mannishaḥ páriṇasaḥ samudráṃ ná samçáraṇe sanishyávaḥ |

55, 1 paprathe. 2 ví-çritáḥ. 3 devatâ úti. víçvasmai. 5 sáh
ít. ádha. tvíshi-mate. 6 yájyave áva. sártavaí. 7 yé. — 56, 1 camrí-
shaḥ átyaḥ. á-vṛitya. 2 neman-íshaḥ.

pátim dákshasya vidáthasya nú sáho girim ná vená ádhi
roha téjasá || 2 || sá turvánir mahāñ arenú paúnsye girér
bhrishṭir ná bhrájate tujá čávaḥ | yéna čúshṇam máyīnam
áyasó máde dudhrá ábhūshu rāmáyan ní dāmani || 3 || deví
yádi távishí tvāvṛidhotáya indram sishakty ushásam ná sūr-
yaḥ | yó dhrishṇúná čávasá bádhaté táma iyarti reṇum bri-
hád arharishvániḥ || 4 || ví yát tiró dharúnam ácyutam rájó
'tishṭhipo divá átásu barháṇá | svārmīlhe yán máda indra
hārshyáhan vṛitrám nír apám aubjo arṇavám || 5 || tvám
divó dharúnam dhisha ójasá pṛithivyá indra sádaneshu má-
hinaḥ | tvám sutásya máde arīṇá apó ví vṛitrásya samáyá
páshyárujaḥ || 6 || 21 ||

57. jagati.

Prá mánhishṭháya bṛihaté bṛihádraye satyáçushmáya
taváse matim bhare | apám iva pravaṇé yásya durdháram
rádho viçváyū čávasé ápāvṛitam || 1 || ádha te viçvam ánu
hásad ishṭáya ápo nimnéva sávaná havishmataḥ | yát pár-
vate ná samáçita haryatá indrasya vájraḥ čnáthitá hiranyá-
yaḥ || 2 || asmai bhímáya námasá sám adhvará úsho ná çu-
bhra á bhara pániyase | yásya dháma črávase námendriyám
jyótir ákári harító náyase || 3 || imé ta indra té vayám pu-
rushṭuta yé tvárábhya cárāmasi prabhūvaso | nahí tvád
anyó girvaṇo girāḥ sághat kshonír iva práti no harya tát
vácaḥ || 4 || bhūri ta indra víryam táva smasy asyá stotúr
maghavan kāmam á pṛiṇa | ánu te dyaúr bṛihatí víryam
mama iyám ca te pṛithiví nema ójase || 5 || tvám tám indra

56, 2 nú. 3 ramáyat. 4 tvá-vṛidhá útáye. arhari-svániḥ. 5 rá-
jaḥ átiṣṭhipaḥ. yát máde indra hārshyá áhan. 6 dhishe. páshyá arujaḥ.
— 57, 1 ápa-vṛitam. 2/ ishṭáye. nimná-iva. 3 adhvaré. çubhre.
bhara. náma indriyám. ná áyase. 4 te. tvá á-rábhya. 5 mame.
neme.

párvatam mahám urúm vájreṇa vajrin parvaçáç cakartitha |
ávásrijo nivṛitāḥ sártavaḥ apāḥ satrá viçvam dadhishe ké-
valam sáhaḥ || 6 || 22 ||

Daçamo 'nuvâkaḥ.

58. jagati. 6—9 trishṭubh.

Nú cit sahojá amṛito ní tundate hótá yád dūtó ábha-
vad vivásvataḥ | ví sādhisṭhebhīḥ pathibhí rájo mama á
devátátá havishá vivásati || 1 || á svám ádma yuvámāno ajáras
ṛishv ávishyān ataséshu tishṭhati | átyo ná pṛishṭhám prushi-
tásya rocate divó ná sānu stanáyann acikradat || 2 || krāṇá
rudrébhir vásubhiḥ puróhito hótá níshatto rayishá! ámar-
tyaḥ | rátho ná vikshv řiñjasáná áyúshu vy ánuśhág vāryá
devá řiṇvati || 3 || ví vátajūto ataséshu tishṭhate vṛithá ju-
hūbhiḥ sṛiṇyá tuvishvániḥ | ṛishú yád agne vaníno vṛishá-
yáse kṛishṇám ta éma rúçadúrme ajara || 4 || tápurjambho
vána á vátacodito yúthé ná sáhvāñ áva vāti vánsagaḥ |
abhivrájann ákshitam pájasá rájaḥ sthátuç carátham bha-
yate patatrīṇaḥ || 5 || 23 ||

dadhúsh tvá bhrígavo mánusheshv á rayim ná cārum
suhávam jánebhyaḥ | hótāram agne átithim váreṇyam mi-
trám ná čevam divyáya jánmane || 6 || hótāram saptá juhvo
yájishṭham yám vāgháto vṛiṇáte adhvaréshu | agnim viçve-
shám aratim vásúnám saparyámi práyasá yāmi rátnam || 7 ||
áchidrá sūno sahaso no adyá stotṛibhyo mitramahaḥ čarma
yacha | agne grīṇántam áhhasa urushyórjo napát pūrbhir
áyasibhiḥ || 8 || bhává várútham grīṇaté vibhávo bhává ma-

57, 6 áva aspījaḥ. sártavaḥ. — 58, 1 nú. pathí-bhiḥ. mame. 2 ṛi-
shú avishyán. 3 vikshú řiñjasánáḥ. ví ánuśhák. 4 tuvi-svániḥ. te.
5 váne. 6 dadhúḥ tvá. 8 urushya úrjaḥ. 9 bháva.

ghavan maghavadbhyaḥ çárma | urushyágne áñhaso grīṇān-
tam prátár makshú dhiyávasur jagamyât || 9 || 24 ||

59. trishṭubh.

Vayá id agne agnáyas te anyé tvé víçve amṛitá má-
dayante | vaiçvânara nābhir asi kshitínām sthūṇeva jánāñ
upamid yayantha || 1 || mūrdhá divó nābhir agniḥ pṛithivyá
áthābhavad aratí ródasyoḥ | tám tvā devāso 'janayanta
devām vaiçvânara jyótir id áryāya || 2 || á súrye ná raçmāyo
dhruváso vaiçvānaré dadhire 'gnā vásūni | yá párvateshv
óshadhishv apsú yá mánusheshv ási tásyā rájā || 3 || brihatí
iva sūnāve ródasi giro hótā manushyò ná dákshaḥ | svārvate
satyáçushmāya pūrvír vaiçvānarāya nṛitamāya yahvíḥ || 4 ||
divāç cit te briható jātavedo vaiçvānara prá ririce mahi-
tvám | rájā kṛishṭínām asi mánushinām yudhá devébhyo
várivaç cakārtha || 5 || prá nú mahitvām vṛishabhásya vo-
cam yám pūrávo vṛitrahānam sácante | vaiçvānaró dásyūm
agnír jaghanvāñ ádhūnot káshṭhā áva çāmbaram bhet || 6 ||
vaiçvānaró mahimná viçvákrishṭir bharádvájeshu yajató
vibhāvā | çátavaneyé çatinībhir agniḥ puruñithé jarate sū-
nṛitāvān || 7 || 25 ||

60. trishṭubh.

Váhnim yaçāsam vidáthasya ketūm suprāvyaṃ dūtām
sadyóartham | dvijánmānam rayim iva praçastām rátim
bharad bhṛigave mātariçvā || 1 || asyá çāsura ubháyāsaḥ sa-
cante havishmanta uçijo yé ca mártāḥ | divāç cit pūrvo
ny ásādi hótāpṛichyo viçpátir vikshú vedhāḥ || 2 || tám

58, 9 urushyá agne. makshú dhiyá-vasuḥ. — 59, 1 amṛitāḥ. sthūṇā
-iva. 2 átha abhavat aratíḥ. 4 brihatí iveti. 6 nú. 7 çāta-
vaneyé. — 60, 2 ní ásādi hótā á-pṛichyaḥ.

návyasi hṛidá á jáyamānam asmát sukírtír mádhujihvam
açyāḥ | yám řitvijo vṛijáne mánushāsaḥ práyasvanta áyavo
jijananta || 3 || uçik pávakó vásur mánusheshu váreṇyo hó-
tādhāyi vikshú | dāmūnā grīhāpatir dáma āñ agnír bhuvad
rayipátí rayiṇām || 4 || tám tvā vayám pátim agne rayiṇām
prá çānsāmo matibhir gótamāsaḥ | áçūm ná vājambharām
marjāyantaḥ prátár makshú dhiyávasur jagamyât || 5 || 26 ||

61. trishṭubh.

Asmá id u prá tavāse turāya práyo ná harmi stómam
māhināya | řicishamāyádhṛigava óham índrāya bráhmāñi
rátātāmā || 1 || asmá id u práya iva prá yañsi bhárāmy āngū-
shám bādhe suvṛiktí | índrāya hṛidá mánasā manishá pratnāya
pátye dhiyo marjayanta || 2 || asmá id u tyám upamām
svarshām bhárāmy āngūshám ásyēna | mánhishṭham ácho-
ktibhir matínām suvṛiktíbhīḥ sūrim vāvṛidhādhyai || 3 || asmá
id u stómam sám hinomi rátham ná táshṭeva tátsināya |
giraç ca girvāhase suvṛiktíndrāya viçvaminvám médhirāya
|| 4 || asmá id u sáptim iva çravasyéndrāyārkām juhvā sám
añje | víram dānaúkasam vandādhyai purām gūrtāçravasam
darmānam || 5 || 27 ||

asmá id u tvāshṭā takshad vājraṃ svápastamam svaryām
ráñāya | vṛitrāsya cid vidád yēna márma tujāñ içānas
tujatá kiyedhāḥ || 6 || asyéd u mātūḥ sávaneshu sadyó ma-
hāḥ pitūm papivāñ cārv ānnā | mushāyád viśhñūḥ pacatām
sāhiyān vídhyad varāham tiró ádrim ástā || 7 || asmá id u
gnāç cid devápatnir índrāyārkām ahihátya úvuḥ | pári

60, 4 hótā adhāyi. dāmūnāḥ. dáme á. rayi-pátíḥ. — 61, 1 asmaí.
řicishamāya ádhri-gave. 3 svaḥ-sám. 4 táshṭā-iva. su-vṛiktí índrāya.
viçvam-invám. 5 çravasyá índrāya arkám. dānā-okasam. 7 asyá ít.
8 índrāya arkám ahi-hátye.

dyāvâprithivī jabhra urvī nāsya té mahimānam pári shtāḥ
 || 8 || asyéd evá prá ririce mahitvám divás prithivyāḥ páry
 antárikshāt | svarāl indro dáma ā viçvágúrtaḥ svarir áma-
 tro vavakshe ráñāya || 9 || asyéd evá çávasā çushántam ví
 vṛiçcad vājreṇa vṛitrám indraḥ | gā ná vrāñā avánir amuñ-
 cad abhí çrávo dāvāne sácetāḥ || 10 || 28 ||

asyéd u tveshásā ranta síndhavaḥ pári yád vājreṇa sím
 áyachat | içānakṛid dāçúshe daçasyán turvítaye gādhám
 turváñiḥ kaḥ || 11 || asmá id u prá bhará tútujúno vṛitrāya
 vājram içānaḥ kiyedhāḥ | gór ná párva ví radā tiraçcé-
 shyann árñānsy apām carádhyai || 12 || asyéd u prá brūhi
 púrvyāñi turásya kármāñi návyā ukthaiḥ | yudhé yád ishñaná
 áyudhāny řighāyámāno niriñāti çátrūn || 13 || asyéd u bhiiyá
 girāyaç ca dṛiḥā dyāvā ca bhūmā janúshas tujete | úpo
 venásya jóguvāna onim sadyó bhuvad víryāya nodhāḥ || 14 ||
 asmá id u tyád ánu dáyy eshám éko yád vavné bhūrer
 içānaḥ | praitaçam súrye paspṛidhánám saúvaçvye súshvim
 ávad indraḥ || 15 || evá te háriyojanā suvṛiktíndrā bráhmāni
 gótamāso akran | aishu viçvápeçasam dhiyaḥ dhāḥ prátár m.
 dh. j. || 16 || 29 ||

· Caturtho 'dhyāyaḥ.

62. trishṭubh.

Prá manmahe çavasāñāya çúshám āngúshám girvaṇase
 āngirasvát | suvṛiktibhiḥ stuvatá řigmiyāyārcāmārkám náre
 víçrutāya || 1 || prá vo mahé máhi námo bharadhvam āñ-
 gúshyam çavasāñāya sáma | yénā naḥ púrve pitáraḥ pa-

61, 8 jabhre urvī iti ná asya. staḥ. 9 asyá ft. dáme. su-arḥ.
 10 gāḥ. 12 bhara. rada tiraçcā íshyan. 14 dṛiḥāḥ. bhūma. úpo
 iti. 15 dáyi. prá étaçam. 16 evá. hari-yojana. su-vṛiktí indra.
 á eshu. — 62, 1 stuvaté řigmiyāya árcāma arkám. 2 yéna.

dajnā árcanto āngiraso gā ávindan || 2 || indrasyāngirasám
 ceshtāu vidát sarámā tánayāya dhásim | bṛihaspátir bhinád
 ádrim vidád gāḥ sám usriyābhir vāvaçanta nárah || 3 || sá
 sushṭúbhā sá stubhá saptá vipraiḥ svarénádrim svaryò ná-
 vagvaiḥ | saranyúbhiḥ phaligám indra çakra valám ráveṇa
 darayo dáçagvaiḥ || 4 || gṛiñánó āngirobhir dasma ví var
 ushásā súryeṇa góbbhir ándhaḥ | ví bhūmyā aprathaya indra
 sānu divó rája úparam astabhāyaḥ || 5 || 1 ||

tád u práyakshatamam asya kárma dasmāsya cāruta-
 mam asti dánsaḥ | upahvaré yád úparā ápinvan mádhvar-
 ñaso nadyaç cátasraḥ || 6 || dviťá ví vavre sanájā sáníle
 ayásyaḥ stávamānebhír arkaiḥ | bhágo ná méne paramé
 vyòmann ádhārayad ródasí sudánsāḥ || 7 || sanād dívam pári
 bhūmā vírúpe punarbhúvā yuvatí svébbhir évaiḥ | kṛishné-
 bhir aktóshā rúçadbhir | vāpurbhir ā carato anyānyā || 8 ||
 sánemi sakhyám svapasyámānaḥ súnúr dādhāra çávasā
 sudánsāḥ | ámasu cid dadhishe pakvám antāḥ páyaḥ kṛi-
 shñāsu rúçad róhiñishu || 9 || sanāt sánílā avánir avatá vratā
 rakshante amṛitāḥ sáhobhiḥ | purí sahársā jánayo ná pátnír
 duvasyánti svásáro áhrayānam || 10 || 2 ||

sanâyúvo námasā návyo arkair vasúyávo matáyo dasma
 dadruḥ | pátim ná pátnír uçatír uçantam spriçánti tvā çá-
 vasāvan manishāḥ || 11 || sanād evá táva ráyo gábhastau ná
 kshíyante nópa dasyanti dasma | dyumāñ asi krátumāñ in-
 dra dhiraḥ çikshā çacivas táva naḥ çacibhiḥ || 12 || sanāyaté
 gótama indra návyam átakshad bráhma hariyójanāya | su-
 nithāya naḥ çavasāna nodhāḥ prátár m. dh. j. || 13 || 3 ||

62, 3 indrasya āngirasám ca ishṭāu. 4 su-stúbhā. svaréṇa ádrim.
 6 ápinvat múdhu-arpaṣaḥ. 7 sáníle iti. méne iti. 8 bhūma vírúpe
 iti. yuvatí iti. aktá ushāḥ. anyā-anyā. 10 avatāḥ. purí. 12 ná
 úpa. çiksha.

63. trishṭubh.

Tvám mahāñ indra yó ha çúshmair dyāvâ jajnânâḥ pri-
thiví áme dhâḥ | yád dha te viçvâ giráyaç cid ábhvâ bhiyâ
ḍṛilhásah kirāṇâ najan || 1 || ā yád dhári indra vívratâ vér
ā te vájraṃ jaritâ bāhvór dhât | yénâviharyatakrato amí-
trân púra ishṇási puruhûta pûrvîḥ || 2 || tvám satyâ indra
dhṛishṇúr etān tvám řibhukshâ náryas tvám shât | tvám
çúshṇaṃ vřijáne pñikshâ ānaú yūne kútsâya dyumáte sácâ-
han || 3 || tvám ha tyád indra codîḥ sâkhâ vřitram yád
vajrin vřishakarmann ubhnâḥ | yád dha çúra vřishamaṇaḥ
parâcaír vří dásyûñr yónâv ákřito vřithâshât || 4 || tvám ha
tyád indrârishanyaṃ ḍṛilhásya cin mártānām ájushtau | vy
āsmád ā kâshthâ árvate var ghanéva vajriñ chnathihy
amítrān || 5 || 4 ||

tvám ha tyád indrārṇasâtau svārmîlḥe nára ájâ havante |
táva svadhâva iyám ā samaryâ útír vâjeshv atasâyyâ bhût
|| 6 || tvám ha tyád indra saptâ yúdhyan púro vajrin puru-
kútsâya dardaḥ | barhír ná yát sudāse vřithâ várg añhó
râjan várivaḥ pûrave kaḥ || 7 || tvám tyām na indra deva
citrām ísham āpo ná pípayah párijman | yáyâ çúra práty
asmábhyaṃ yánsi tmánam ūrjam ná viçvâdha ksháradhyai
|| 8 || ákâri ta indra gótamebhir bráhmāny óktâ námasâ
háribhyaṃ | supéçasaṃ vâjam ā bharaḥ naḥ prátar m.
dh. j. || 9 || 5 ||

64. jagati. 15 trishṭubh.

Vřishṇe çárdhâya súmakhâya vedhâse nódhah suvřiktím
prâ bharaḥ marúdbhyaḥ | apó ná dhíro mánasâ suhástyó

63, 1 pñithiví *iti.* ha. kirāṇâḥ ná aijan. 2 hári *iti.* yéna aviharyata
-krato *iti.* 3 řibhukshâḥ. pñikshé. sácâ ahan. 4 ha. 5 indra úri-
shaṇyan. cit. ví asmát. ghanâ-iva vajrin çnathihi. 6 indra árpa-sâtau.
sa-maryé. 7 añhóḥ. 9 te. ā-uktâ. bhara. — 64, 1 bhara.

giraḥ sám añje vidátheshv ábhúvaḥ || 1 || té jajnire divá
řishvâsa ukshāno rudrásya máryâ ásurâ arepâsaḥ | pâva-
kâsaḥ çucayaḥ sŭryâ iva sátvāno ná drapsíno ghorávarpa-
saḥ || 2 || yúvāno rudrâ ajárâ abhogghāno vavakshúr ádhri-
gāvaḥ párvatâ iva | ḍṛilhâ cid viçvâ bhúvanāni pářthivâ
prâ cyāvayanti divyāni majmānâ || 3 || citraír añjibhir vápu-
she vy añjate vâkshaḥsu rukmāñ ádhi yetire çubhé | ánse-
shv eshām ní mimřikshur řishtāyaḥ sâkām jajnire svadhâyâ
divó nárah || 4 || içānakřito dhúnayo riçādaso vātān vidyútas
tāvishibhir akrata | duhānty ūdhar divyāni dhútayo bhū-
mim pinvanti páyasâ párijrayaḥ || 5 || 6 ||

pinvanty apó marútaḥ sudānavaḥ páyo gñřitavad vidá-
theshv ábhúvaḥ | átyaṃ ná mihé ví nayanti vâjinam útsaṃ
duhanti stanāyantam ákshitam || 6 || mahishāso mâyínaç ci-
trâbhānavo girāyo ná svátavaso raghusyádaḥ | mřigâ iva
hastínaḥ khâdathâ vānâ yád áruñishu távishír áyugdhvam
|| 7 || sinhá iva nānadati práçetasah piçâ iva supíço viçvâ-
vedasaḥ | kshāpo jínvantaḥ pñishatibhir řishtibhiḥ sám ít
sabâdhaḥ çavasāhimanyavaḥ || 8 || ródasi ā vadatâ gaṇaçriyo
nřishâcaḥ çŭrâḥ çavasāhimanyavaḥ | ā vandhúreshv amatír
ná darçatâ vidyún ná tasthau maruto rátheshu vaḥ || 9 ||
viçvâvedaso rayibhiḥ sámokasaḥ sámmiçlâsas távishibhir
virapçinaḥ | ástâra ishūṃ dadhire gâbhastyor anantâçushmâ
vřishakhâdayo nárah || 10 || 7 ||

hiranyâyebhiḥ pavibhiḥ payovřidha új jighnanta âpathyò
ná párvatān | makhâ ayâsaḥ svasřito dhruvacyúto dudhra-
křito marúto bhrâjadřishtayaḥ || 11 || gñřishum pâvakām
vaninaṃ vícarshaṇim rudrásya sūnūṃ havâsâ gñřinmasi |

64, 3 abhok-hánaḥ. 4 ví añjate. 7 khâdatha. 8 çavasâ áhi-
-manyavaḥ. 9 ródasi *iti.* vadata. vi-dyút. 10 anantâ-çushmâḥ. 11 út
jighnante. â-pathyâḥ. sva-sřitaḥ. dudhra-křitaḥ. bhrâjat-řishtayaḥ.

rajastūram tavāsam mārutam gaṇām ṛijīshīnam vṛiṣhaṇam
saçcata çriyé || 12 || prá nú sá mártah çávasá jánāñ áti ta-
sthaú va úti maruto yám ávata | árvadbhir vājam bharate
dhánā nṛibhir āpṛichyam krátum á ksheti púshyati || 13 ||
carkṛityam marutaḥ pritsú dushṭāram dyumántam çúshmam
maghāvatsu dhattana | dhanasprítam ukthyām viçvácarsa-
ṇim tokám pushyema tánayam çatām hímāḥ || 14 || nú
shṭhírám maruto víravantam ṛitisháham rayim asmāsu
dhatta | sahasṛīnam çatīnam çūçuvānsam prátár — || 15 || 8 ||

Ekādaço 'nuvākaḥ.

65. dvipadā virāj.

Paçvā ná tâyūm gúhā cātantaṃ námo yujánāṃ námo
vāhantaṃ | sajóshā dhírāḥ padaír ánu gmann úpa tvā sídan
viçve yájatráḥ || 2 || ṛitāsya devā ánu vratā gur bhúvat pá-
rishṭir dyaúr ná bhúma | vārdhantīm āpaḥ panvā súçiçvim
ṛitāsya yonā gārbhe sújātā || 4 || pusṭir ná raṇvā kshitir
ná pṛithví girír ná bhújma kshódo ná çambhú | átyo nāj-
mant sárgaprataктаḥ síndhur ná kshódaḥ ká im varāte
|| 6 || jámiḥ síndhūnām bhrāteva svāsrām ibhyān ná rájā
vánāny atti | yád vātajūto vánā vy ásthād agnir ha dāti
rómā pṛithivyāḥ || 8 || çvāsity apsú haṇsó ná sídan krátvā
cétishṭho viçām usharbhút | sómo ná vedhá ṛitāprajātaḥ
paçúr ná çiçvā vibhúr dūrēbhāḥ || 10 || 9 ||

66. dvipadā virāj.

Rayir ná citrá súro ná saṃdṛig āyur ná prāṇo nityo
ná sūnūḥ | tákvā ná bhūrṇir vánā sishakti páyo ná dhenūḥ

64, 13 nú. 15 nú sthírám. ṛiti-sāham. — 65, 2 sa-jóshāḥ. 4 vúr-
dhanti im. 6 ná ájman. 7 bhrátā-iva. 8 ví. róma. 10 vedhāḥ.
dūrē-bhāḥ.

çúcir vibhāvā || 2 || dādhāra kshémam óko ná raṇvo yávo
ná pakvo jétā jánānām | ṛishir ná stúbhvā vikshú praçastó
vāj' ná pritó váyo dadhāti || 4 || durókaçociḥ krátur ná
nityo jáyéva yónāv áram viçvasmai | citró yád ábhrāt
çvetó ná vikshú rátho ná rukmī tveshāḥ samātsu || 6 || sé-
neva sṛishṭāmaṃ dadhāty ástur ná didyút tveshāpratikā |
yamó ha játó yamó jánitvam járāḥ kanīnām pátir jánīnām
|| 8 || tám vaç carāthā vayām vasatyāstam ná gāvo ná-
kshanta iddhām | síndhur ná kshódaḥ prá níçir ainon ná-
vanta gāvāḥ svār dṛiçike || 10 || 10 ||

67. dvipadā virāj.

Vāneshu jáyúr márteshu mitró vṛiṇité çushtīm rájevā-
juryām | kshémo ná sādhubḥ krátur ná bhadro bhúvat svā-
dhír hótā havayavāt || 2 || háste dādhanō nṛimṇā viçvāny
áme devān dhād gúhā nishīdan | vindántīm átra náro dhi-
yamdhā hṛidā yát tasṭān mántrāñ áçaṇsan || 4 || ajó ná
kshām dādhāra pṛithivīm tastāmbha dyām mántrebhiḥ sa-
tyaiḥ | priyā padāni paçvo ní páhi viçvāyur agne guhá
gúham gāḥ || 6 || yá im cikéta gúhā bhāvantaṃ á yāḥ sa-
sāda dhārām ṛitāsya | ví yé çritānty ṛitā sápana ád id
vásūni prá vavácāsmāi || 8 || ví yó vírútsu ródhan mahi-
tvótā prajā utá prasūshv antāḥ | cīttir apām dáme viçvā-
yuh sādmeva dhírāḥ sammāya cakruḥ || 10 || 11 ||

68. dvipadā virāj.

Çṛiṇānñ úpa sthād dívam bhuranyūḥ sthātúç carātham
aktūn vy ūrṇot | pári yád eshām éko viçveshām bhúvad

66, 5 jáyā-iva. 7 sénā-iva sṛishṭā ámam. 9 vasatyā ástam,
nákshante. 10 ainot. — 67, 1 rájā-iva ajuryām. 4 vindánti im.
dhiyam-dhāḥ. 8 vavāca asmai. 10 ródhat mahitvá utá. sādma-iva. —
68, 1 ví ūrṇot.

devó devānām mahitvā || 2 || ād it te viçve krátuṃ jushanta
 çúshkād yád deva jívó jánishthāḥ | bhájanta viçve deva-
 tvām náma řitām sápano amṛitam évaiḥ || 4 || řitāsya pré-
 shā řitāsya dhítir viçvāyur viçve ápānsi cakruḥ | yás tú-
 bhyaṃ dáçād yó vā te çikshāt tásmai cikitvān rayiṃ da-
 yasva || 6 || hótā nishatto mánor ápatye sá cin nv āsām pátí
 rayiṅām | ichánta réto mithás tanūshu sám jánata svair
 dákshair ámúráḥ || 8 || pitúr ná putráḥ krátuṃ jushanta
 çróshan yé asya çāsam turásah | ví ráya aurnod dúrah
 purukshúḥ pipéça nákam śtribhir dāmúnāḥ || 10 || 12 ||

69. dvipadá virāj.

Çukráḥ çuçukvāñ ushó ná járāḥ paprá samicí' divó ná
 jyótiḥ | pári prájātaḥ krátvā babhūtha bhúvo devānām pitā
 putráḥ sán || 2 || vedhā ádripto agnir vijānān ūdhar ná
 gónām svādmā pitúnām | jáne ná çeva āhūryaḥ sán mádhye
 nishatto raṇvó duroṇé || 4 || putró ná játó raṇvó duroṇé
 vājí ná prító viço ví tárít | viço yád áhve nṛibhiḥ sánilā
 agnir devatvā viçvāny açyāḥ || 6 || nákish ṭa etā vratā mi-
 nanti nṛibhyo yád ebhyaḥ çrushtim cakártha | tát tú te
 dánso yád áhant sámānair nṛibhir yád yuktó vivé rápānsi
 || 8 || ushó ná járó vibhāvósrah sámjnatarūpaç ciketad
 asmaí | tmánā váhanto dúro vy řiṇvan návanta viçve svār
 dṛiçike || 10 || 13 ||

70. dvipadá virāj.

Vanéma pūrvír aryó manishā agniḥ suçóko viçvāny
 açyāḥ | ā daivyāni vratā cikitvān ā mánushasya jánasya

68, 4 náma. 7 cit nú āsām pátih. — 69, 1 samicí' iti. 3 svādma.
 7 nákih te. 8 vivéḥ. 9 vi-bhāvā usrah. 10 ví řiṇvan. — 70, 1
 manishā.

jánma || 2 || gárkho yó apām gárkho vānānām gárbhaç ca
 sthātām gárbhaç caráthām | ádrau cid asmā antár duroṇé
 viçām ná viçvo amṛitaḥ svādhíḥ || 4 || sá hí kshapāvāñ agní
 rayiṅām dáçad yó asmā áram súktaih | etā cikitvo bhūmā
 ní páhi devānām jánma mártāñç ca vidvān || 6 || várdhān
 yām pūrvíḥ kshapó virūpāḥ sthātúç ca rátham řitāpra-
 vítam | árādhi hótā svār nishattaḥ kṛiṇvān viçvāny ápānsi
 satyā || 8 || góshu práçastim vāneshu dhishe bháranta viçve
 balim svār naḥ | ví tvā nárah purutrā saparyan pitúr ná
 jivrer ví védo bharanta || 10 || sādúr ná gridhnúr ásteva
 çūro yāteva bhímás tveshāḥ samátsu || 11 || 14 ||

71. trishṭubh.

Úpa prá jinvann uçatír uçántam pátim ná nityam já-
 nayah sánilāḥ | svásārah çyāvīm árushim ajushrañ citram
 uchántim ushásam ná gāvah || 1 || vilú cid dṛihā pitáro na
 ukthair ádriṃ rujann āngiraso ráveṇa | cakrúr divó bṛiható
 gátum asmé áhah svār vividuḥ ketum usrah || 2 || dádhan
 řitam dhanayann asya dhítim ād id aryó didhishvó vibhṛi-
 trāḥ | átrishyantír apáso yanty áchā devāñ jánma práyasā
 vardháyantih || 3 || máhíd yád im vibhṛito mātariçvā gṛihé
 -grihe çyetó jényo bhūt | ād im rájne ná sáhíyase sácā
 sánn ā dūtyām bhṛigavāno vivāya || 4 || mahé yát pitrá im
 rásam divé kár áva tsarat pṛiçanyaç cikitvān | srijád ástā
 dhṛishatā didyúm asmaí svāyām devó duhitári tvíshim
 dhāt || 5 || 15 ||

svā ā yás túbhyaṃ dáma ā vibhāti námo vā dáçād
 uçató ánu dyín | várdho agne váyo asya dvibárhā yásad

70, 4 asmaí. 5 agniḥ. asmaí. 6 bhūma. 9 naḥ. 11 ástā
 -iva. yātā-iva. — 71, 3 ácha. 5 pitré. 6 své. dáme. várdho iti.
 divi-bárhāḥ.

râyã sarátham yám junãsi || 6 || agním viçvã abhi þrikshah
 sacante samudrãm ná sravátaḥ saptá yahvíḥ | ná jãmbhir
 vi cikite váyo no vidã devéshu prámatim cikivãñ || 7 || á
 yád ishé nripátim téja ánaḥ çúci réto nishiktaḥ dyaúr
 abhíke | agniḥ çárdham anavadyám yúvãnam svãdhyãḥ
 janayat sūdáyac ca || 8 || máno ná yó 'dhvanaḥ sadyá éty
 ékaḥ sátrã súro vásva içe | rájãná mitrávárũṇã supãñi gó-
 shu priyám amṛitaḥ rákshamãṇã || 9 || mã no agne sakhyã
 pitryãñi prá marshishṭhã abhi vidúsh kavíḥ sãñ | nábho
 ná rúpam jarimã minãti purã tásyã abhiçaster ádhihi
 || 10 || 16 ||

72. trishṭubh.

Ni kãvyã vedhãsaḥ çãçvatas kar háste dádhãno náryã
 purũñi | agnir bhuvad rayipátí rayiñãm satrá cakrãño
 amṛitãni viçvã || 1 || asmé vátsam pári shãntam ná vindann
 ichãnto viçve amṛitã ámúrãḥ | çramayúvaḥ padavyò dhi-
 yamdhãstasthúḥ padé paramé çãrv agneḥ || 2 || tisró yád
 agne çarãdas tvãm ic çúciḥ ghríténa çúcayaḥ saparyãñ |
 námãni cid dadhire yajniyãny ásúdayanta tanvãḥ sújãtãḥ
 || 3 || á ródasi bṛihatí vévidãnãḥ prá rudriyã jabhrire yajni-
 yãsaḥ | vidãñ mártõ nemãdhitã cikivãñ agním padé pa-
 ramé tasthivãñsam || 4 || samjãñãná úpa sídann abhijnú pá-
 tñivanto namasyãḥ namasyãñ | ririkvãñsas tanvãḥ kṛiṇvata
 svãḥ sãkhã sãkhyur nimishi rákshamãṇãḥ || 5 || 17 ||

trih saptá yád gúhyãni tvé it padãvidan nihitã yajni-
 yãsaḥ | tébhî rakshante amṛitaḥ sajóshãḥ paçñ ca sthãtrĩñ

71, 7 vidãñ. 8 sūdáyat. 9 ádhvanaḥ. 10 vidúḥ. ádhi ihi. —
 72, 1 rayi-pátíḥ. 2 sãntam. 3 íç çúciḥ. 4 ródasi íti. bṛihatí
 íti. vidãñ. 6 tvé íti. padã avidan. tébhîḥ.

carátham ca páhi || 6 || vidvãñ agne vayúnãni kshítñãm vy
 ânushák çurúdbo jivãse dhãḥ | antarvidvãñ ádhvano deva-
 yãñãñ átandro dútó abhavo havirvãṭ || 7 || svãdhyò divã á
 saptá yahví rãyó dúro vy řitajnã ajãnan | vidãd gãvyãḥ
 sarãmã dṛiḥãm úrvãm yéna nú kam mãnushí bhójate víṭ
 || 8 || á yé viçvã svapatyãni tasthúḥ kṛiṇvãñso amṛitatvãya
 gãtúm | mahnã mahãdbhiḥ þrithiví vi tasthe mãtã putraír
 áditir dhãyase véḥ || 9 || ádhi çriyam ní dadhuç çãrum asmin
 divó yád akshí amṛitã ákṛiṇvan | ádha ksharanti síndhavo
 ná řrishtãḥ prá níçir agne árushír ajãnan || 10 || 18 ||

73. trishṭubh.

Rayir ná yãḥ pitrivittó vayodhãḥ supráñtiç cikitúsho
 ná çãsuḥ | syonaçir átithir ná þriñãno hóteva sãdma vi-
 dható vi tárít || 1 || devó ná yãḥ savitã satyãmanmã krãtvã
 nipãti vṛijãñãni viçvã | purupraçastó amãtir ná satyã átméva
 çévo didhishãyyo bhút || 2 || devó ná yãḥ þrithivím viçvã-
 dhãyaḥ upakshéti hitãmitro ná rájã | puraḥsãdaḥ çarmasãdo
 ná vírã anavadyã pátiyushṭeva nãrî || 3 || tãḥ tvã náro dáma
 á nityam iddhãm ágne sãcanta kshítishu dhruvãsu | ádhi
 dyumnãm ní dadhur bhúry asmin bhãvã viçvãyur dharũño
 rayiñãm || 4 || vi þriksho agne maghãvãno açyur ví súrãyo
 dádato viçvam áyuh | sanéma vãjam samithéshv aryó bhãgãm
 devéshu çrávase dádhãnãḥ || 5 || 19 ||

řitãsyã hí dhenãvo vávaçãñãḥ smádúdhniḥ þipáyanta
 dyúbhaktãḥ | parãvãtaḥ sumatim bhikshamãṇã ví síndhavaḥ
 samãyã sasrur ádrim || 6 || tvé agne sumatim bhikshamãṇã
 diví çrávo dadhire yajniyãsaḥ | náktã ca cakrúr ushãsã

72, 7 ví ânushák. 8 yahvíḥ. ví řita-jñãñ. yéna. 10 akshí íti. —
 73, 1 hótã-iva. 2 átmã-iva. 3 pátiyushṭã-iva. 4 dáme. bhãva.
 6 smãt-údhniḥ. bhikshamãṇãḥ. 7 bhikshamãṇãḥ.

vīrūpe kṛiṣṇnāṃ ca vārṇam aruṇāṃ ca sām dhuḥ || 7 || yān
rāyē mārtaṅt sūshūdo agne té syāma maghāvāno vayāṃ
ca | chāyēva viṣvam bhūvanam sisakshy āpaprivān ródasī
antáriksham || 8 || árvadbhir agne árvato nṛibhir nṛīn vīrair
vīrān vanuyāmā tvótāḥ | iṣānāsaḥ piṭrivittāsya ráyó vi sū-
ráyaḥ ṣatāhimā no aṣyuh || 9 || etā te agna ucāthāni vedho
jushṭāni santu mánase hṛidé ca | ṣakéma ráyaḥ sudhūro
yāmaṃ té 'dhi ṣrávo devābhaktam dádhānāḥ || 10 || 20 ||

Dvādaṣo 'nuvākaḥ.

74. gāyatrī.

Upaprayānto adhvarām mántram vocemāgnāye | áre
asmé ca ṣṛiṇvaté || 1 || yāḥ sn̄hitīshu pūrvyāḥ samjagmā-
nāsu kṛiṣṭīshu | árakshad dāṣushe gāyam || 2 || utá bru-
vantu jantáva úd agnir vṛitrahājani | dhanamjayó raṇe-raṇe
|| 3 || yāsya dūtó ási kshāye véshi havyāni vítāye | dasmát
kṛiṇóshy adhvarām || 4 || tám ít suhavyām aṅgiraḥ sudevām
sahasō yaho | jánā āhuḥ subarhīsham || 5 || 21 ||

á ca vāhāsi tāñ ihá devāñ úpa práṣastaye | havyā su-
ṣcandra vítāye || 6 || ná yór upabdir áṣvyaḥ ṣṛiṇvé ráthasya
kác caná | yád agne yāsi dūtyām || 7 || tvóto vājy áhrayo
'bhí pūrvasmād áparaḥ | prá dāṣvāñ agne asthāt || 8 || utá
dyumát suvīryam bṛihád agne vivāsasi | devébhyo deva dá-
ṣushe || 9 || 22 ||

75. gāyatrī.

Jushāsva sapráthastamam váco devápsarastamam | ha-
vyā juhvánā āsāni || 1 || áthā te aṅgirstamāgne vedhastama

73, 7 vīrūpe iti. 8 chāyā-iva. ródasī iti. 9 vanuyāma. ṣatā
-himāḥ. 10 agne. te ádhi. — 74, 1 vocema agnāye. 3 vṛitra-hā ajani.
6 su-candra. 7 kát. 8 vājī. — 75, 2 átha te aṅgirstama ágne.

priyām | vocéma bráhma sánasi || 2 || kás te jāmír jánānām
agne kó dāṣvadhvaraḥ | kó ha kásminn asi ṣṛitāḥ || 3 || tvám
jāmír jánānām agne mitró asi priyaḥ | sákhā sákhībhya
íḍyaḥ || 4 || yájā no mitrávárūṇā yájā devāñ ṛitām bṛihát |
agne yákshi svām dámaṃ || 5 || 23 ||

76. trishṭubh.

Kā ta úpetir mánaso várāya bhúvad agne ṣamtamā kā
manīshā | kó vā yajnaiḥ pári dáksham ta āpa kēna vā te
mánasā dāṣema || 1 || éhy agna ihá hótā ní shídādabdhah
sú puraētā bhavā naḥ | ávatām tvā ródasī viṣvaminvé yájā
mahé saumanasāya devāñ || 2 || prá sú viṣvān rakshásō dha-
kshy agne bhávā yajnānām abhiṣastipāvā | áthā vaha só-
mapatiṃ háribhyām átithyām asmai cakṛimā sudāvne || 3 ||
prajāvatā vácasā vāhnir āsā ca huvé ní ca satsihá devaiḥ |
véshi hotrām utá potram yajatra bodhí prayantar janitar
vásūnām || 4 || yáthā víprasya mánusho havirbhir devāñ áya-
jaḥ kavibhiḥ kavīḥ sán | evá hotaḥ satyatara tvám adyā-
gne mandráya juhvā yajasva || 5 || 24 ||

77. trishṭubh.

Kathā dāṣemāgnāye kásmai devájushṭocyate bhāmine
gṛḥ | yó mártYESHV amṛita ṛitāvā hótā yájishṭha ít kṛiṇóti
devāñ || 1 || yó adhvaréshu ṣamtama ṛitāvā hótā tám ū ná-
mobhir ā kṛiṇudhvam | agnir yád vér mártāya devānt sá
cā bódhāti mánasā yajāti || 2 || sá hí krátuḥ sá máryaḥ sá
sādhúr mitró ná bhūd ádbhutasya rathīḥ | tám médheshu

75, 3 dāṣu-adhvaraḥ. 5 yāja. — 76, 1 te úpa-itīḥ. te āpa. 2 á
ihī agne. sída ádabdhah. bhava. yāja. 3 bháva. átha á. cakṛima.
4 áśā á. satsi ihá. 5 evá. adyá ágne. — 77, 1 dāṣema agnāye kā
asmai devá-jushṭā ucya. 2 ūp iti. ca.

prathamam devayantir vica upa bruvate dasmam arih || 3 ||
 sa no nrinam nrıtamo ricadā agnir girō 'vasa vetu dhıtım |
 tana ca ye maghavānaḥ cāvishthā vājaprasūtā ishāyanta
 mānma || 4 || evāgnir gótamebhir ritāvā viprebhir astoshṭa
 jātavedāḥ | sá eshu dyumnām pıpayat sá vājam sá pushtım
 yāti jósham ā cikivān || 5 || 25 ||

78. gāyatri.

Abhi tvā gótamā girā jātavedo vicarshane | dyumnair
 abhi prá nonumaḥ || 1 || tám u tvā gótamo girā rāyaskāmo
 duvasyati | dyumnair — || 2 || tám u tvā vājasātāmam aṅgi-
 rasvād dhavāmahe | dyumnair — || 3 || tám u tvā vritrahān-
 tamaḥ yó dasyūñr avadhūnushé | dyumnair — || 4 || ávo-
 cāma ráhūgaṇā agnāye mádhumad vácaḥ | dyumnair —
 || 5 || 26 ||

79. gāyatri. 1—3 trishtubh. 4—6 ushṇih.

Hiranyakeṇo rájaso visāre 'hir dhūnir vāta iva dhrājī-
 mān | cucibhrājā ushāso návedā yācasvatir apasyūvo ná sa-
 tyāḥ || 1 || ā te suparnā aminantañ évaiḥ kṛishṇō nōnāva
 vṛishabhō yádídām | cīvābhir ná smāyamānābhir āgāt pá-
 tanti mīhaḥ stanāyanty abhrā || 2 || yád im ritāsya páyasā
 piyāno náyan ritāsya pathibhī rájishthaiḥ | aryamā mitró
 varuṇaḥ párijmā tvācam pñicanty úparasya yónau || 3 ||
 āgne vājasya gómata fçānaḥ sahaso yaho | asmé dhehi jā-
 tavedo máhi çrávaḥ || 4 || sá idhanó vásush kavir agnir ilé-
 nyo girā | revád asmābhyam purvañika dīdih || 5 || kshapó

77, 4 graḥ ávasā. cāvishthāḥ. 5 evā agnīḥ. — 78, 1 gótamāḥ.
 nonumaḥ. 3 havāmahe. — 79, 1 áhiḥ. návedāḥ. 2 aminanta. yádi
 idám. ā agāt. 3 pathibhīḥ. 5 vásuḥ. puru-anika.

rājann utā tmānāgne vāstor utōshāsaḥ | sá tigmajambha ra-
 kshāso daha práti || 6 || 27 ||

ávā no agna útíbhīr gāyatrāsya prābharmani | viçvāsu
 dhīshū vāndya || 7 || ā no agne rayim bhara satrāsāham vá-
 renyam | viçvāsu pñisú dushṭāram || 8 || ā no agne sucetúnā
 rayim viçvāyuposhasam | mārḍikām dhehi jīvāse || 9 || prá
 pūtās tigmāçocishe vāco gotamāgnāye | bhārasva sumnayūr
 girāḥ || 10 || yó no agne 'bhidāsaty ánti dūre padīshṭā sáḥ |
 asmākam id vṛidhé bhava || 11 || sahasrākshō vicarshanir
 agnī rákshāñsi sedhati | hótā grñīta ukthyāḥ || 12 || 28 ||

80. pañkti.

Itthā hí sóma in máde brahmā cakāra vārdhanam | çá-
 vishṭha vajrinn ójasā pñithivyā niḥ çaçā áhim árcann ánu
 svarājyam || 1 || sá tvāmadad vṛishā mádaḥ sómaḥ çyenā-
 bhṛitaḥ sutāḥ | yēnā vṛitrām nīr adbhyó jaghāntha vajrinn
 ójasārcann — || 2 || préhy abhīhi dhṛishṇubī ná te vājro ní
 yañsate | índra nrinmām hí te çávo hāno vṛitrām jáyā apó
 'rcann — || 3 || nīr índra bhūmyā ádhi vṛitrām jaghan-
 tha nīr divāḥ | sñijā marútvatir áva jīvādhanyā imā apó
 'rcann — || 4 || índro vṛitrāsya dódhataḥ sānuḥ vājreṇa hí-
 litāḥ | abhikrámyāva jighnate 'pāḥ sármāya codāyann ár-
 cann — || 5 || 29 ||

ádhi sánau ní jighnate vājreṇa çatāparvaṇā | mandāná
 índro ándhasaḥ sákhībhyo gātúm ichaty árcann — || 6 || ín-
 dra túbhyam id adrivó 'nuttam vajrin víryām | yád dha
 tyām mâyīnam mñigām tám u tvām mâyáyāvadhīr árcann

79, 6 tmānā ágne. utā ushāsaḥ. 7 áva no agne. 10 gotama
 agnāye. 12 agnīḥ. grñīte. — 80, 1 sóme ít. pñithivyāḥ. 2 tvā
 amadat. çyenā-ābhṛitaḥ. yēna. ójasā árcan. 3 prá ihi abhī ihi.
 4 sñijā. 5 abhi-krámya áva. 7 adri-vaḥ ánuttam. ha. mâyáyā avadhīḥ.

tvā sutāso rabhasā amandishuḥ pūshaṇvān vajrint sám u
pátnyāmadaḥ || 6 || 3 ||

83 jagati.

Ācāvati prathamó góshu gachati suprávīr indra már-
tyas távotibhiḥ | tám ít priṇakshi vásunā bháviyasā sín-
dhum ápo yáthābhito vicetasah || 1 || ápo ná devīr úpa yanti
hotriyam avāḥ paçyanti vitataṃ yáthā rájaḥ | prácaír de-
vāsah prá ṇayanti devayúm brahmapriyam joshayante varā
iva || 2 || ádhi dváyor adadhā ukthyam váco yatásrucā mi-
thunā yā saparyátaḥ | ásamyato vraté te ksheti pūshyati
bhadrá çaktir yájamānāya sunvaté || 3 || ád āngirāḥ pratha-
māṃ dadhire váya iddhāgnayah çamyā yé sukṛityāyā sár-
vam paṇēḥ sám avindanta bhójanam ācāvantaṃ góman-
tam ā paçum nárah || 4 || yajnaír átharvā prathamāḥ pathás
tate tátaḥ sūryo vratapā venā ājani | ā gā ājad uçānā ká-
vyāḥ sácā yamāsyā jātām amṛitam yajāmahe || 5 || barhīr
vā yát svapatyāya vṛijyáte 'rkó vā çlókam āghóshate divi |
grāvā yátra vádati kārūr ukthyās tásyéd indro abhipitvéshu
ranyati || 6 || 4 ||

84. 1—6 anuṣṭubh. 7—9 uṣṭubh. 10—12 pañkti. 13—15 gā-
yatri. 16—18 trishṭubh. 19 bṛihati. 20 satobṛihati.

Āsāvi sóma indra te çáviṣṭha dhrishṇav ā gahi | ā tvā
priṇaktv indriyam rájaḥ sūryo ná raçmibhiḥ || 1 || índram
íd dhári vaható 'pratidhrishṭaçavasam | řishinām ca stutīr
úpa yajnām ca mánushānām || 2 || ā tishṭha vṛitrahan rá-
tham yuktā te bráhmaṇā hárī | arvácīnam sú te máno

82, 6 pátnyā amadaḥ. — 83, 1 táva útí-bhiḥ. yáthā abhítaḥ. 2 na-
yanti. 5 vrata-pāḥ. ā ajani. 6 tásyā ít. — 84, 1 dhrishṇo iti.
2 hárī iti vahataḥ apratidhrishṭa-çavasam.

grāvā kriṇotu vagnúnā || 3 || imám indra sutám piba jyé-
shtham ámartyam mádam | çukrásya tvábhy āksharan dhárā
řitásya sādane || 4 || índrāya núnám arcatoktháni ca bravī-
tana | sutā amatsur índavo jyéshtham namasyatā sáhaḥ
|| 5 || 5 ||

nákish tvád rathítaro hárī yád indra yáçase | nákish
tvānu majmánā nákiḥ sváçva ānaçe || 6 || yá éka id vidá-
yate vásu mártāya dāçúshe | řçāno ápratishkuta índro aṅgá
|| 7 || kadā mártam arādhásam padā kshumpam iva sphu-
rat | kadā nah çuçavad gira índro aṅgá || 8 || yáç cid dhí
tvā bahúbhya ā sutāvāñ āvívāsati | ugrām tát patyate çáva
índro aṅgá || 9 || svádór itthā vishúvato mádhvaḥ pibanti
gauryāḥ | yā índreṇa sayāvarīr vṛishṇā mādanti çobhāse
vásvīr ánu svarājyam || 10 || 6 ||

tā asya priçanāyúvaḥ sómam çriṇanti priçnayah | priyā
índrasya dhenávo vájram hinvanti sáyakam vásvīr — || 11 ||
tā asya námasā sáhaḥ saparyánti prácetasah | vratāny asya
saçcire purūṇi pūrvácittaye vásvīr — || 12 || índro dadhicó
asthābhir vṛitrāny ápratishkutaḥ | jaghána navatīr náva
|| 13 || ichānn ācvasya yáç chírah párvateshv ápaçritam |
tád vidac charyañvati || 14 || átrāha gór amanvata náma
tvásṣtur apícyam | itthā candrámaso grihé || 15 || 7 ||

kó adyá yuñkte dhurí gā řitásya çimívato bhámíno
durhriṇāyún | ásánnishún hṛitsváso mayobhún yá eshám
bhṛityām řiṇádhat sá jívāt || 16 || ká řshate tujyáte kó bi-
bhāya kó mañsate sántam índram kó ánti | kás tokāya ká
ibhāyotá ráyé 'dhi bravat tanvé kó jánāya || 17 || kó agním

84, 4 tvā abhí aksharan. sādane. 5 arcata uktháni. namasyata.
3 nákiḥ tvát. nákiḥ tvā ánu. 9 hí. 10 vishu-vátaḥ. 14 yát çírah.
vidat çaryañvati. 15 átra áha. 16 ásán-ishún hṛitsu-ásah. 17 íbhāya
utá ráyé ádhi.

it̥te havishā ghṛitēna srucā yajātā ritūbhir dhruvébhiḥ | ká-
smāi devā ā vahān ācū hōma kó mānsate vītihoṭraḥ sude-
vāḥ || 18 || tvām aṅgā prā çaṅsisho devāḥ çavishṭha mār-
tyam | ná tvād anyó maghavann asti marḍitēndra brávimī
te vácaḥ || 19 || mā te rádhānsi mā ta útāyo vaso 'smān
kádā canā dabhan | víçvā ca na upamimīhī mānusha vá-
sūni carshaṇībhya ā || 20 || 8 ||

Trayodaço 'nuvākaḥ.

85. jagatī. 5. 12 trishṭubh.

Prā yé çūmbhante jánayo ná sáptayo yāman rudrásya
sūnávaḥ sudānsasaḥ | ródasī hí marútaç cakrire vṛidhē má-
danti virā vidátheshu ghrīshvayaḥ || 1 || tá ukshitāso mahi-
mānam āçata divī rudrásso ádhi cakrire sádaḥ | ārcanto ar-
kām janáyanta indriyām ádhi çriyo dadhire pṛiçnimátaraḥ
|| 2 || gómátaro yác chubháyante añjībhis tanūshu çubhrā
dadhire virúkmataḥ | bādhante víçvam abhimátinam ápa
vārtmāny eshām ánu riýate ghṛitām || 3 || ví yé bhrājante
súmakhāsa řiřṭībhiḥ pracyáváyanto ácyutā cid ójasā | ma-
nojúvo yān maruto rátheshv ā vṛishavrátāsaḥ pṛiřhatīr
áyugdhvam || 4 || prā yád rátheshu pṛiřhatīr áyugdhvam
vāje ádrim maruto rañháyantaḥ | utārushásya ví shyanti
dhārāç cármevodābhir vy undanti bhūma || 5 || ā vo va-
hantu sáptayo raghusyádo raghupátvānaḥ prā jigāta bā-
húbhiḥ | sídataḥ barhīr urú vaḥ sádas kṛitām mādáyadhvam
maruto mádhvo ándhasaḥ || 6 || 9 ||

tē 'vardhanta svátavaso mahitvanā nākaṃ tasthur urú

84, 18 yajātai. 19 marḍitā índra. 20 te. canā. — 85, 1 virāḥ.
2 té. 3 yát çubháyante. çubhrāḥ. 4 yát. 5 utā arushásya.
syanti. cárma-iva udā-bhiḥ ví undanti. 6 raghu-syádaḥ. sídata ā.
7 té avardhanta. mahi-tvanā ā.

cakrire sádaḥ | viřṇur yád dhāvad vṛiřaṇam madacyútam
vāyo ná sídann ádhi barhīshi priyē || 7 || çūrā ivéd yúyu-
dhayo ná jágmayaḥ çravasyávo ná pṛitanāsu yetire | bhá-
yante víçvā bhúvanā marúdbhyo rájāna iva tveshāsaṃdriço
náraḥ || 8 || tvásṣṭā yád vájram sūkṛitam hiraṇyáyaṃ sahá-
srabhrīřṭim svápā ávartayat | dhattā índro náry ápānsi
kártavé 'han vṛitrām nír apām aubjad arṇavām || 9 || ūr-
dhvam nunudre 'vatām tá ójasā dādṛihāṇām cid bibhidur
ví párvatam | dhámanto vāṇām marútaḥ sudānavo máde
sómasya rányāni cakrire || 10 || jihmām nunudre 'vatām táyā
diçāsīncann útsam gótamāya řiřṇāje | ā gachantim ávasā
citrābhānavaḥ kāmam víprasya tarpayanta dhāmabhiḥ || 11 ||
yā vaḥ çárma çaçamānāya sánti tridhātūni dāçushe yacha-
tādhi | asmābhyam tāni maruto ví yanta rayīm no dhatta
vṛiřaṇaḥ svíram || 12 || 10 ||

86. gāyatrī.

Máruto yásya hí kshāye páthā divó vimahasāḥ | sá su-
gopātamo jánaḥ || 1 || yajnair vā yajnavāhaso víprasya vā
matinām | marutaḥ çṛiṇutā hávam || 2 || utā vā yásya vājínó
'nu vípram átakshata | sá gántā gómati vrajē || 3 || asyā
vírasya barhīshi sutāḥ sómo diviřṭiřiřu | ukthām mádaç ca
çasyate || 4 || asyā çroshantv ā bhúvo víçvā yāç carshaṇīr
abhī | sūram cit sasrúbhīr iřhaḥ || 5 || 11 ||

pūrvībhir hí dadāçimā çarādbhir maruto vayām | ávo-
bhiç carshaṇīnām || 6 || subhagaḥ sá prayajyavo máruto
astu mártyaḥ | yásya práyānsi pářshatha || 7 || çaçamānāsya

85, 7 ha ávat. 8 iva ít. 9 dhatté. kártave áhan. 10 té.
11 diçā ásiñcan. gachanti im. 12 yachata ádhi. — 86, 1 páthā.
2 çṛiṇutā. 3 vājīnaḥ ánu. 5 víçvāḥ.

vâ narah svédasya satyaçavasah | vidá kámasya vénatah
 || 8 || yúyám tát satyaçavasa ávish karta mahitvaná | ví-
 dhyatá vidyútá rákshah || 9 || gúhatá gúhyam támo ví yáta
 viçvam atrinam | jyótish kartá yád uçmási || 10 || 12 ||

87. jagati.

Prátvakshasah prátavaso virapçinó 'nânatâ ávithurâ ri-
 jishinah | júshatamâso nritamâso anjibhir vy ánajre ké cid
 usrá iva stríbhíh || 1 || upahvaréshu yád ácidhvam yayim
 váya iva marutah kána cit pathá | çótanti kóçá úpa vo
 rátheshv á ghrítam ukshatâ mádhvarnam árcate || 2 || prai-
 shám ájmeshu vithuréva rejate bhúmir yámeshu yád dha
 yuñjáte çubhé | té kriháyo dhúnayo bhrájadrihshayah sva-
 yám mahitvám panayanta dhútayah || 3 || sá hí svasrit pri-
 shadaçvo yúvâ gaṇo 'yá içánás távishibhir ávritah | ási sa-
 tyá riṇayávänyedo 'syá dbiyáh právitáthâ vřishá gaṇáh
 || 4 || pitúh pratnásyá jánmanâ vadámási sómasya jihvá prá
 jigáti cakshasá | yád im índram çámy řikvâna áçatád in
 námáni yajniyáni dadhire || 5 || çriyáse kám bhánúbhih sám
 mimikshire té raçmibhis tá řikvabhih sukhádayah | té vā-
 çimanta ishmiṇo ábhíravo vidré priyásya mārutasya dhā-
 mnah || 6 || 13 ||

88. 1. 6 prastārapañkti. 2—4 trishtubh. 5 virādrūpā.

Ā vidyūnmadbhir marutah svarkaí ráthebhir yátha ri-
 shñimádbhir açvaparnaiḥ | á várshishthayâ na ishâ váyo ná
 paptatá sumâyáh || 1 || tē 'ruṇébhīr vāram á piçāṅgaiḥ çubhé

86, 8 vidá. 9 ávish. vídhyata. 10 gúhata. jyótiḥ karta.
 — 87, 1 vi-rapçināḥ ánánatāḥ. ví ánajre. 2 ukshata. 3 prá eshám.
 vithurá-iva. ha. 4 gaṇáh ayá. řiṇa-yáva ányedyaḥ asyāḥ. pra-avitá átha.
 5 áçata át ít. 6 té. — 88, 1 su-arkasḥ. yáta. paptata. 2 té.

kám yānti rathatúrbbhir áçvaiḥ | rukmó ná citráḥ svádhi-
 tivān pavyá ráthasya jaṅghananta bhúma || 2 || çriyé kám
 vo ádhi tanúshu vāçir medhá vāná ná křinavanta úrdhvá |
 yushmábhyam kám marutah sujátas tuvidyumnāso dhana-
 yante ádrim || 3 || áhāni gřidhrāḥ páry á va águr imām
 dhíyam vārkāryām ca devīm | bráhma křinvānto gótamāso
 arkaír úrdhvām nunudra utsadhím píbadhyai || 4 || etát tyán
 ná yójanam aceti sasvár ha yán maruto gótamo vaḥ | pá-
 çyan híraṇyacakrān áyodañshtrān vidhāvato varāhūn || 5 ||
 eshá syá vo maruto 'nubhartrí práti shñobhati vāgháto ná
 vāñi | ástobhayad vřithāsām ánu svadhām gábhastyoḥ
 || 6 || 14 ||

89. 1—5. 7 jagati. 6 virātssthānā. 8—10 trishtubh.

Ā no bhadrāḥ krátavo yantu viçvútó 'dabdhāso aparī-
 tása udbhidaḥ | devā no yáthā sádām id vřidhé ásann aprā-
 yuvo rakshitāro divé-dive || 1 || devānām bhadrā sumatír ri-
 jūyatām devānām rātír abhí no ní vartatām | devānām sa-
 khyám úpa sedimā vayām devā na áyuh prá tirantu jívāse
 || 2 || tán pūrvayā nivídā hūmahe vayām bhāgam mitrām
 áditim dáksam asridham | aryamānam vārunam sómam
 açvinā sárasvatí naḥ subhāgā máyas karat || 3 || tán no
 vāto mayobhú vātu bheshajām tán mātá pñithiví tát pitá
 dyaúḥ | tát grāvānaḥ somasúto mayobhúvas tát açvinā
 çřinutam dhishnyā yuvám || 4 || tám içānam jágatas tasthú-
 shas pátim dhiyamjinvám ávase hūmahe vayām | pūshá no
 yáthā védasām ásad vřidhé rakshitá páyúr ádabdhah sva-
 stáye || 5 || 15 ||

88, 2 svádhi-vān. 3 křinavante. 4 á aguḥ. nunudre. 5 tyát.
 yát. 6 stobhati. vřithā ásām. — 89, 1 viçvátah ádabdhāsaḥ. devāḥ.
 2 sedima. devāḥ. 4 tát.

svastí na indro vṛiddháçravàḥ svastí naḥ pūshā viçvā-
vedāḥ | svastí nas tárkshyo árishtanemiḥ svastí no bṛihas-
pátir dadhātu || 6 || pṛishadaçvā marútaḥ pṛiçnimátaraḥ çu-
bhamyāvāno vidátheshu jágmayaḥ | agnijihvā mánavaḥ sū-
racakshaso viçve no devā ávasā gamann ihá || 7 || bhadráṃ
kárṇebhiḥ çṛiṇuyāma devā bhadráṃ paçyemákshábhír ya-
jatrāḥ | sthiraír āngais tushṭuvānsas tanūbhír vy açema de-
vāhitam yád āyuh || 8 || çatām ín nú çarádo ánti devā yá-
trā naç cakrá jarásam tanūnām | putráso yátra pitáro bhá-
vanti má no madhyā ririshatáyur gántoḥ || 9 || áditir dyaúr
áditir antáriksham áditir mâtá sá pitá sá putráḥ | viçve
devā áditiḥ páñca jánā áditir játām áditir jánitvam || 10 || 16 ||

90. gāyatrī. 9 anuṣṭubh.

Rijunīṭī no váruṇo mitró nayatu vidvān | aryamā de-
vaiḥ sajóshāḥ || 1 || té hí vásvo vásavānās té ápramûrā má-
hobhiḥ | vratā rakshante viçvāḥ || 2 || té asmábhyaṃ çárma
yañsann amṛitā mártýebhyaḥ | bādhamānā ápa dvíshaḥ
|| 3 || ví naḥ pathāḥ suvitāya ciyāntv indro marútaḥ | pūshā
bhágo vándyāsaḥ || 4 || utá no dhíyo góagrāḥ pūshan vísh-
nav évayávaḥ | kártā naḥ svastimátaḥ || 5 || 17 ||

mádhu vātā ritāyaté mádhu ksharanti sindhavaḥ | má-
dhvīr naḥ santv óshadhīḥ || 6 || mádhu náktam utósháso
mádhumat pārthivam rájaḥ | mádhu dyaúr astu naḥ pitá
|| 7 || mádhumān no vānaspátir mádhumāñ astu sūryaḥ |
mádhvīr gāvo bhavantu naḥ || 8 || çám no mitráḥ çám vá-
ruṇaḥ çám no bhavtv aryamā | çám na indro bṛihaspátīḥ
çám no víshṇur urukramāḥ || 9 || 18 ||

89, 7 pṛishat-açvāḥ. agni-jihvāḥ. ávasā á. 8 devāḥ. paçyema
akshá-bhiḥ. ví açema. 9 ít. devāḥ yátra naḥ cakrá. ririshata āyuh.
— 90, 1 épra-múrāḥ. 3 amṛitāḥ. 5 víshṇo iti. kárta. 7 utá ushásāḥ.

91. 1—4 triṣṭubh. 5—16 gāyatrī. 17 ushṇīḥ. 18—23 triṣṭubh.

Tvám soma prá cikito manīshā tvám rájishtham ánu
neshi pánthām | táva pránití pitáro na indo devéshu rát-
nam abhajanta dbírāḥ || 1 || tvám soma krátubhiḥ sukrátur
bhūs tvám dákshaiḥ sudáksho viçvāvedāḥ | tvám vṛishā vṛi-
shatvébhír mahitvá dyumnébhír dyumny ábhavo ṛicákshāḥ
|| 2 || rájno nú te váruṇasya vratáni bṛihád gabbírām táva
soma dhāma | çúcish tvám asi priyó ná mitró dakshāyvo
aryamévāsi soma || 3 || yā te dhāmāni diví yā pṛithivyām
yā párvateshv óshadhīshv apsu | tébhír no viçvaiḥ sumánā
áheḷan rájant soma práti havýā gribhāya || 4 || tvám so-
māsi sátpatis tvám rájotá vṛitrahá | tvám bhadró asi krátuḥ
|| 5 || 19 ||

tvám ca soma no váço jīvātum ná marāmahe | priyá-
stotro vānaspátīḥ || 6 || tvám soma mahé bhágam tvám yūna
ritāyaté | dáksham dadhāsi jívāse || 7 || tvám naḥ soma viç-
vato rákshā rájann aghāyatāḥ | ná rishyet tvāvataḥ sákhā
|| 8 || sóma yās te mayobhúva útayaḥ sánti dāçúshe | tábhír
no 'vitá bhava || 9 || imám yajnam idám váco jujushāná upā-
gahi | sóma tvám no vṛidhé bhava || 10 || 20 ||

sóma gírbhīsh tvā vayám vardháyāmo vacovídaḥ | su-
mṛīḷikó na á viça || 11 || gayasphāno amívahā vasuvít pu-
shṭivárdhanaḥ | sumitrāḥ soma no bhava || 12 || sóma rāran-
dhí no hṛidí gāvo ná yāvaseshv á | márya iva svá okyé
|| 13 || yāḥ soma sakhyé táva rāranād deva mártyaḥ | tám
dákshaḥ sacate kavīḥ || 14 || urushyā ṇo abhiçasteḥ sóma ní
pāhy áñhasaḥ | sákhā suçéva edhi naḥ || 15 || 21 ||

91, 2 dyumnī abhavaḥ. 3 çúcīḥ tvám. aryamā-iva asi. 5 soma
asi. rájā utá. 7 yūne. 8 ráksha. 10 upa-ágahi. 11 giḥ-bhīḥ
tvā. 13 své. 15 urushyá naḥ.

ã pyâyasva sám etu te viçvâtaḥ soma vṛiṣṇyam | bhávâ
vâjasya samgathé || 16 || ã pyâyasva madintama sóma viçve-
bhir ançubhiḥ | bhávâ naḥ suçrávastamaḥ sâkhâ vṛidhé
|| 17 || sám te páyânsi sám u yantu vâjâḥ sám vṛiṣṇyâny
abhimâtishâbhaḥ | âpyâyamâno anṛitâya soma divi çrávânsy
uttamâni dhishva || 18 || yã te dhâmâni havishâ yâjanti tã
te viçvâ paribhûr astu yajnám | gayasphânaḥ pratâraṇaḥ
suvîró 'vîrahâ prá carâ soma ducyân || 19 || sómo dhenúm
sómo árvantam açúm sómo víram karmanyam dadâti | sâ-
danyam vidathyam sabhéyam pitricrávaṇam yó dadâçad
asmai || 20 || 22 ||

âshâḥham yutsú pṛitanâsu pápṛim svarshâm apsâm vṛi-
jánasya gopâm | bharehujâm sukshitím suçrávasam jáyan-
tam tvám ánu madema soma || 21 || tvám imã óshadhîḥ
soma viçvâs tvám apó ajanayas tvám gâḥ | tvám ã tatan-
thorv antáriksham tvám jyótishâ ví támó vavartha || 22 ||
devéna no mánasâ deva soma râyó bhâgám sahasâvann
abhí yudhya | mã tvã tanad içishe víryasyobháyebyaḥ prá
cikitsâ gáviṣṭau || 23 || 23 ||

92. 1—4 jagatí. 5—12 trishṭubh. 13—18 ushpih.

Etã u tyã ushâsaḥ ketúm akrata pūrve árdhe rájaso
bhânúm añjate | nishkṛiṇvânã áyudhâníva dhṛiṣṇávaḥ práti
gãvó 'rushîr yanti mâtáraḥ || 1 || úd apaptann aruñã bhâ-
návo vṛithâ; svâyújo árushîr gã ayukshata | ákrann ushãso
vayúnâni pūrváthâ rúçantam bhânúm árushîr açiçrayuḥ
|| 2 || árcanti nãrîr apáso ná visṭîbhiḥ samânéna yójanenã

91, 16. 17 bháva. 19 su-víró ávíra-hã prá cara. 21 bharehu-jâm.
22 tatantha urú antáriksham. 23 tvã á. víryasya ubháyebyaḥ. cikitsa.
— 92, 1 áyudhâni-iva. gãvaḥ árushih. 2 aruñãḥ. yójanena á.

parávataḥ | ishama váhantîḥ sukṛite sudânave viçvéd áha
yâjamânâya sunvaté || 3 || ádhî péçânsi vâpate nṛitúr ivã-
porñute vâksha usréva bârjaham | jyótir viçvasmai bhúva-
nâya kṛiṇvatí' gãvo ná vrajam vy ushã ávar támah || 4 ||
práty arçí rúçad asyã adarçi ví tishṭhate bádhaté kṛiṣh-
ṇám ábhvam | sváruṃ ná péço vidátheshv añjãñ citram
divó duhitã bhânúm açret || 5 || 24 ||

átarishma támasas pârám asyóshã uchântí vayúnã kṛi-
ṇoti | çriyé chândo ná smayate vibhâtí' suprátikã saumana-
sãýâjigaḥ || 6 || bhãsvatí netrí' sūnṛitânãṃ divãḥ stave duhitã
gótamebhiḥ | prajãvato nṛivato açvabudhyân úsho góagrãñ
úpa mãsi vâjãñ || 7 || úshas tám açyam yaçásam suvîram
dãsapravargam rayím açvabudhyam | sudãnsasã çrávasã yã
vibhãsi vâjaprasútã subhage bṛihãntam || 8 || viçvâni deví
bhúvanãbhicákshyã praticí' cákshur urviyã ví bhãti | viç-
vam jívam carãse bodháyantí viçvasya vãcam avidan ma-
nãyóḥ || 9 || púnaḥ-punar jáyamânã purãñí' samânám varṇam
abhí çumbhamânã | çvaghñíva kṛitnúr víja áminãñ mâr-
tasya deví jaráyanty áyuh || 10 || 25 ||

vyúrñvatí' divó ántãñ abodhy ápa svásãram sanutár yu-
yoti | praminatí' manushyã yugãni yóshã jarásya cákshasã
ví bhãti || 11 || paçún ná citrá subhãgã prathãñã síndhur
ná kshóda urviyã vy açvait | áminatí' daívyãni vratãni sūr-
yasya ceti raçmibhiḥ dṛiçãñã || 12 || úshas tác citram á
bharãsmãbhyam vâjinívatí | yéna tokãṃ ca tánayam ca
dhãmahe || 13 || úsho adyéhã gomaty açvãvati vibhãvari |
revád asmé vy ucha sūnṛitãvati || 14 || yukshvã hí vâjini-

92, 3 viçvã ít. 4 iva ápa úrñute. usrá-iva. ví ushãḥ. 5 arçih.
6 asyã ushãḥ. saumanasãya ajigar iti. 9 bhúvanã abhi-cákshya. avidat.
10 çvaghñí-iva. jaráyanti. 12 ví açvait. 13 tát. bhara asmãbhyam.
14 adyã ihã. ví ucha. 15 yukshvã.

vaty ačvāñ adyāruñāñ ushaḥ | áthā no vičvā saubhagāny
ā vaha || 15 || 26 ||

ačvinā vartir asmād ā gōmad dasrā hiraṇyavat | arvāg
rátham sámanasā ní yachatam || 16 || yāv itthā člókam ā
divó jyótir jánāya cakráthuh | ā na ūrjaṃ vahatam ačvinā
yuvām || 17 || éhá devā mayobhúvā dasrā hiraṇyavartani |
usharbúdho vahantu sómapítaye || 18 || 27 ||

93. 1—3 anuštubh. 4—7. 12 trishtubh. 8^a trishtubh. 8^b jagatí.
9—11 gāyatrí.

Ágnīshomāv imāṃ sū me çṛiṇutām vṛiṣhaṇā hávam |
prátí sūktāni haryatam bhávataṃ dāçúshe máyaḥ || 1 ||
ágnīshomā yó adyā vām idāṃ vácaḥ saparyāti | tásmāi dhat-
tam suvīryaṃ gávām póshaṃ svāçvyam || 2 || ágnīshomā yá
āhutim yó vām dāçād dhavishkrītim | sá prajāyā suvīryaṃ
viçvam āyur vy ačnavat || 3 || ágnīshomā cēti tād vīryam
vām yád āmushñitam avasām pañim gāḥ | ávátiratam bṛi-
sayasya çéshó 'vindatam jyótir ékam bahúbhyaḥ || 4 || yu-
vām etāni divi rocanāny agniç ca soma sákratū dhattam |
yuvām sindhūñr abhiçaster avadyād ágnīshomāv ámuñca-
tam gṛibhītān || 5 || ānyām divó mātariçvā jabhārāmathnād
anyām pári çyenó ádreḥ | ágnīshomā bráhmaṇā vāvṛidhā-
nórūṃ yajnāya cakrathur u lokām || 6 || 28 ||

ágnīshomā havishaḥ prásthitasya vītām háryatam vṛi-
shaṇā jushéthām | suçármāṇā svávasā hí bhūtām áthā dhat-
tam yájamānāya çām yóḥ || 7 || yó agnīshomā havishā sa-
paryād devadrícā mánasā yó ghṛitēna | tāsya vratām ra-
kshatam pátām áñhaso viçé jánāya máhi çarma yachatam

92, 15 adyā aruñāñ. átha. 18 ā ihā. — 93, 3 havīḥ-krītim. ví
ačnavat. 4 áva atiratam. çéshaḥ ávindatam. 5 sákratū iti. 6 ā
anyām. jabhāra ámathnāt. vāvṛidhāñ urúm. 7 átha.

|| 8 || ágnīshomā sávedasā sáhūti vanatam girāḥ | sám deva-
trā babhūvathuh || 9 || ágnīshomāv anēna vām yó vām ghṛi-
tēna dāçati | tásmāi dīdayatam bṛihát || 10 || ágnīshomāv
imāni no yuvām havyā jushatam | ā yātam úpa naḥ sácā
|| 11 || ágnīshomā pipritām árvato na ā pyāyantām usriyā
havyasūdaḥ | asmé bálāni maghávatsu dhattam kṛiṇutām no
adhvarām çruštīmāntam || 12 || 29 ||

Caturdaço 'nuvākaḥ.

94. jagatí. 15. 16 trishtubh.

Imāṃ stómam árhate játávedase rátham iva sám ma-
hemā manīsháyā | bhadrá hí naḥ prámatir asya samsády
ágne sakhyé má rishāmā vayām táva || 1 || yásmai tvám
áyájase sá sādhaty anarvá ksheti dádhatē suvīryam | sá tū-
tāva nainam ačnoty añhatír ágne — || 2 || çakéma tvā sam-
idham sādhyā dhíyas tvé devā havir adanty āhutam |
tvám ádityāñ ā vaha tñ hy uçmāsy ágne — || 3 || bhárā-
medhmām kṛiṇāvāmā havīñshi te citáyantaḥ párvanā-par-
vanā vayām | jīvátave pratarām sādhyā dhíyo 'gne — || 4 ||
viçām gopā asya caranti jantávo dvipác ca yád utá cá-
tushpad aktúbhiḥ | citráḥ praketé usháso mahāñ asy ágne
— || 5 || 30 ||

tvám adhvaryúr utá hótāsi pūrvyāḥ praçástā pótā ja-
núshā puróhitaḥ | viçvā vidvāñ ártvijyā dhíra pushyasy
ágne — || 6 || yó viçvataḥ suprátíkaḥ sadṛiññ āsi dūre cit
sán talid ivāti rocase | rátryāç cid ándho áti deva paçyasy
ágne — || 7 || pūrvo devā bhavatu sunvató rátho 'smākaṃ

93, 12 usriyāḥ. — 94, 1 mahema. rishāma. 2 ná enam. 3 sá-
dhāya. devāḥ. hí uçmāsi. 4 bhárāma idhmām kṛiṇāvāma. sādhyā
dhíyaḥ ágne. 5 dvi-pát. 6 hótā asi. 7 iva áti. 8 devāḥ.

çánsa abhy ástu dūḍhyaḥ | tād ā jānitotā pushyatā vácó
'gne — || 8 || vadhair duḥçánsāñ ápa dūḍhyò jahi dūré vā
yé ánti vā ké cid atrīṇaḥ | áthā yajnāya grīnaté sugāṃ
kṛidhy ágne — || 9 || yád áyukthā arushā róhitā ráthe vā-
tajūtā vṛishabhásyeva te rávaḥ | ád invasi vanino dhūmá-
ketunágne — || 10 || 31 ||

ádha svanáḍ utá bibhyuḥ patatrīṇo drapsā yát te ya-
yasádo vy ásthiran | sugāṃ tát te tāvakébhyo ráthebhyó
'gne — || 11 || ayám mitrásya várūṇasya dhāyase 'vayátām
marútām hélo ádbhutaḥ | mṛilā sú no bhūtv eshām mánaḥ
púnar ágne — || 12 || devó devānām asi mitró ádbhuto vá-
sur vāsūnām asi cārur adhvaré | çármant syāma táva sa-
práthastamé 'gne — || 13 || tát te bhadráṃ yát sámiddhaḥ
své dáme sómāhuto jārāse mṛilayátamaḥ | dádhāsi rátnaṃ
dráviṇaṃ ca dāçúshé 'gne — || 14 || yásmai tvám sudravīṇo
dádāço 'nāgāstvām adite sarvátātā | yám bhadreṇa çavasā
codáyāsi prajávātā rádhasā té syāma || 15 || sá tvám agne
saubhagatvāsya vidvān asmākam áyuh prá tirehá deva |
tán no mitró várūṇo māmahantām áditiḥ síndhuḥ pṛithiví
utá dyaúḥ || 16 || 32 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

95. trishṭubh.

Dvé vírūpe carataḥ svárthe anyānyā vatsám úpa dhā-
payete | hárir anyásyām bhavati svadhāvāñ çukró anyā-
syām dadṛiçe suvárcāḥ || 1 || dāçemám tvásṭhur janayanta
gárbham átandrāso yuvatáyo víbhṛitram | tigmaníkaṃ svá-

94, 8 abhí astu duḥ-dhyaḥ. jānita utá pushyata vácāḥ ágne 9 átha.
10 vṛishabhásya-iva. dhūmá-ketunā ágne. 11 drapsāḥ. ví. ráthebhyāḥ
ágne. 12 mṛilā. 13 sapráthaḥ-tame ágne. 14 sóma-áhutaḥ.
dāçúshe ágne. 16 tira ihá. tát. pṛithiví. — 95, 1 svárthe iti anyā-anyā.
çukráḥ. 2 dáça imám.

yaçasam jāneshu virócamānam pári shīm nayanti || 2 || trīṇi
jānā pári bhūshanty asya samudrá ékam divy ékam apsu |
pūrvām ánu prá díçam párthivānām řitūn praçāsad ví da-
dhāv anushṭhú || 3 || ká imám vo niṇyām ā ciketa vatsó
mātrír janayata svadhābhiḥ | bahvīnām gárbho apásam upá-
sthān mahān kavír niç carati svadhāvān || 4 || ávishṭyo var-
dhate cārur ásu jihmánām ūrdhvāḥ svāyaçā upásthe | ubhé
tvásṭhur bibhyatur jāyamānāt praticí sínhām práti joshayete
|| 5 || 1 ||

ubhé bhadré joshayete ná méne gāvo ná vāçrā úpa ta-
sthur évaiḥ | sá dákshānām dákshapatir babhūvāñjanti yám
dakshīnató havírbhiḥ || 6 || úd yamyamíti savitéva bāhū ubhé
sícau yatate bhímá řiñján | úc çukráṃ átkam ajate simá-
smān návā mātrībhyo vāsana jahāti || 7 || tveshām rūpām
kṛiṇuta úttaraṃ yát sampriñcānāḥ sádane góbhir adbhiḥ |
kavír budhnám pári marmṛijyate dhíḥ sá devátātā sámítir
babhūva || 8 || urú te jrāyaḥ páry eti budhnām virócamā-
nam mahishásya dhāma | viçvebhir agne svāyaçobhir iddhó
'dabdhebhiḥ pāyūbhiḥ pāhy asmān || 9 || dhánvant srótāḥ kṛi-
ṇute gátum ūrmim çukraír ūrmibhir abhí nakshati kshām |
viçvā sánāni jaṭháreshu dhatte 'ntár návāsu carati prasū-
shu || 10 || evā no agne samídhā vṛidhāno revát pāvaka çra-
vase ví bhāhi | tán no mitró — || 11 || 2 ||

96. trishṭubh.

Sá pratnáthā sáhasā jāyamānaḥ sadyāḥ kāvyāni bāl
adhatta viçvā | ápaç ca mitráṃ dhishānā ca sādhan devā

9, 2 sim. 3 samudré. diví. 4 upá-sthāt. 5 praticí iti. 6 bhadre iti.
méne iti. babhūva añjanti. 7 savitā-iva bāhū iti. út çukráṃ. simásmāt.
8 kṛiṇute. 9 iddhāḥ ádabdhebhiḥ. 11 evā. — 96, 1 bát.

agnim dhârayan dravinodam || 1 || sâ pûrvayâ nividâ kavyâ-
tâyôr imâh prajā ajanayan mânûnâm | vivâsvatâ cākshasâ
dyâm apāç ca devâ a. dh. d. || 2 || tām ðlata prathamam yajnasâ-
dham viçâ ārîr âhutam riñjasânâm | ûrjâh putrâm bhara-
tâm sriprâdânun devâ — || 3 || sâ mâtarîçvâ puruvârapu-
shtîr vidâd gâtûm tánayâya svarvit | viçâm gopâ janitâ rô-
dasyor devâ — || 4 || náktoshâsâ várnam âmémyâne dhâpâ-
yete çicum ékam samîç | dyâvâkshâmâ rukmó antár vi
bhâti devâ — || 5 || 3 ||

râyó budhnâh samgâmano vâsûnâm yajnásyâ ketúr man-
masâdhano véh | amritatvâm rākshamâñâsa enam devâ —
|| 6 || nú ca purâ ca sâdanam rayinâm jâtâsyâ ca jâyamâ-
nasya ca kshâm | satâç ca gopâm bhâvataç ca bhûrer devâ
— || 7 || dravinodâ drâvinasas turâsyâ dravinodâh sânarasya
prâ yañsat | dravinodâ vírâvatim ísham no dravinodâ râsate
dirghâm áyuh || 8 || evâ no agne — || 9 || 4 ||

97. gâyatri.

Ápa nah çóçucad aghâm ágne çuçugdhy â rayim | ápa
nah çóçucad aghâm || 1 || sukshetriyâ sugâtuyâ vasûyâ ca
yajâmahe | ápa — || 2 || prá yád bhândishtha eshâm prá-
smâkâsaç ca sûráyah | ápa — || 3 || prá yát te agne sûráyo
jâyemahi prá te vayám | ápa — || 4 || prá yád agneñ sâhas-
vato viçvâto yánti bhânávañ | ápa — || 5 || tvâm hí viçva-
tomukha viçvâtañ paribhûr ási | ápa — || 6 || dvisho no viç-
vatomukhâti nâvéva pâraya | ápa — || 7 || sâ nah síndhum
iva nâváyâti parshâ svastâye | ápa — || 8 || 5 ||

96, 2 kavyâtâ áyôh. ajanayat. 4 gopâh. 7 nú. 8 dravinâh
-dâh. — 97, 1 çuçugdhí. 3 prá asmâkâsaç 7 viçvatañ-mukha áti
nâvâ-iva. 8 nâváyâ áti parsha.

98. trishtubh.

Vaiçvânarâsyâ sumataú syâma rájâ hí kam bhûvanâ-
nâm abhiçrîh | itó jâtó viçvam idâm ví cashte vaiçvânaró
yatate sûryeña || 1 || prištó diví prištó agniñ prithivyâm
prištó viçvâ óshadhîr â viveça | vaiçvânarâh sâhasâ pri-
shthó agniñ sâ no divâ sâ rishâñ pâtu náktam || 2 || vaiçvâ-
nara tâva tát satyâm astv asmân ráyo maghâvânañ sacan-
tâm | tán no — || 3 || 6 ||

99. trishtubh.

Jâtâvedase sunavâma sómam arâtíyató ní dahâti védañ |
sâ nah parshad áti durgâñi viçvâ nâvéva síndhum duritâty
agniñ || 1 || 7 ||

100. trishtubh.

Sâ yó vñishâ vñishnyebhiñ sámokâ mahó divâñ prithi-
vyâç ca samrát | satínâsatvâ hávyo bhâreshu marútvân no
bhavatv índra útí || 1 || yâsyânâptañ sûryasyeva yâmo bhâre
-bhare vñitrahâ çúshmo ásti | vñishantamañ sâkhibhiñ své-
bhir évair ma° || 2 || divó ná yâsyâ rétaso dúghânâñ pân-
thâso yánti çâvasâparitâñ | tarâddveshâñ sâsahîñ paúnsye-
bhir ma° || 3 || só âñgirobhir âñgirastamo bhûd vñishâ vñi-
shabhiñ sâkhibhiñ sâkhâ sán | ñigmibhir ñigmí gâtúbhir jyé-
shtho ma° || 4 || sâ sùnúbhir ná rudrébhir ñibhvâ ñrishâhye
sâsahvâñ amitrân | sâññebhiñ çravasyâni túrvan ma° || 5 || 8 ||

sâ manyumíñ samâdanasya kartâsmâkebhir ñribhiñ sūr-
yam sanat | asmínn áhant sâtpatiñ puruhútó ma° || 6 ||
tâm útâyo rañayañ chûrasâtau tam kshémasya kshítayah

99 nâvâ-iva. duritâ áti. — 100. 1 sám-okâh. 2 yâsyâ ânâptañ
sûryasya-iva. 3 çâvasâ úpari-itâñ. 6 kartâ asmâkebhiñ. 7 çûra-sâtau.

kṛiṇvata trām | sá viçvasya karūnasyeça éko ma° || 7 || tám
apsanta çávasa utsavéshu náro náram ávase tám dhánāya |
só andhé cit támāsi jyótir vidan ma° || 8 || sá savyéna ya-
mati vrádhataç cit sá dakshiné sámgrībhīta kṛitāni | sá
kīrīṇā cit sánitā dhánāni ma° || 9 || sá grāmebhiḥ sánitā sá
ráthebhir vidé viçvābhiḥ kṛiṣṭībhir nv ādyá | sá paūnsye-
bhir abhibhūr áçastīr ma° || 10 || 9 ||

sá jāmibhir yát samájāti mīlhé 'jāmibhir vā puruhûtá
évaiḥ | apām tokásya tánayasya jeshé ma° || 11 || sá vajra-
bhṛid dasyuhá bhímá ugrāḥ sahásracetāḥ çatánitha řibhvá |
camřishó ná çavasā pāñcajanya ma° || 12 || tāsya vājraḥ
krandati smát svarshá divó ná tveshó raváthaḥ çimīvān |
tám sacante sanáyas tám dhánāni ma° || 13 || yásyājasraṃ
çavasā mánam ukthám paribhujád ródasi viçvátāḥ sīm | sá
pāriśhat krátubhir mandasāno ma° || 14 || ná yásya devā de-
vátā ná mártā āpaç caná çávaso ántam āpūḥ | sá prarīkvá
tvákshasá kshmo divaç ca ma° || 15 || 10 ||

rohiç chyāvā sumádañçur lalāmīr dyukshá ráyá řijrā-
çvasya | vṛiśhañvantam bibhratī dhūrshú rátham mandrá ci-
keta náhushīshu vikshú || 16 || etát tyát ta indra vṛiśha
ukthám vārshāgirá abhí gṛiṇanti rádhāḥ | řijrāçvaḥ práśṭi-
bhir ambarīśhaḥ sahádevo bháyamānaḥ surádhāḥ || 17 || dá-
syūñ chímyūñç ca puruhûtá évair hatvá pṛithivyām çárvá
ní barhít | sánat kshétram sákhībhiḥ çvitnyébhiḥ sánat sūr-
yam sánad apāḥ suvājraḥ || 18 || viçvāhéndro adhivaktá no
astv áparihvṛitāḥ sanuyāma vājam | tán no — || 19 || 11 ||

100, 7 karūnasya çe. 8 vidat. 10 nú adyá. 11 ájami
-bhiḥ. 13 svaḥ-sāḥ. 14 yásya ájasram. ródasi iti. 15 de-
vāḥ. 16 rohit çyāvā sumát-añçuḥ. ráyé. 17 te. vṛiśhe. 18 dá-
syūñ chímyūñ. 19 viçvāḥ indraḥ.

101. jagatī. 8—11 trishṭubh.

Prá mandīne pitumád arcatâ váco yáḥ kṛiṣṇāgarbhâ
nirāhann řijīçvanâ | avasyávo vṛiśhaṇaṃ vājradakshīnaṃ
marútvantaṃ sakhyáya havāmāhe || 1 || yó vyānsaṃ jāhri-
shānéna manyúnâ yáḥ çāmbaraṃ yó áhan píprum avratám |
índro yáḥ çúshṇaṃ açúshaṃ ny ávṛiṇāñ ma° || 2 || yásya
dyāvāpṛithivī paūnsyam mahád yásya vraté váruṇo yásya
sūryaḥ | yásyéndrasya síndhavaḥ sáčcati vratám ma° || 3 ||
yó açvānāṃ yó gávāṃ gópatir vaçī yá áritāḥ kármani-kar-
mani sthirāḥ | vilóç cid índro yó ásunvato vadhó ma° || 4 ||
yó viçvasya jágataḥ pṛānatás pátir yó brahmāne prathamó
gá ávindat | índro yó dásyūñr ádharāñ avátiran ma° || 5 || yáḥ
çūrebhir hávyo yáč ca bhírúbhir yó dhāvadbhir hūyáte
yáč ca jigyúbhiḥ | índraṃ yāṃ viçvâ bhúvanābhi samdadhūr
ma° || 6 || 12 ||

rudrāñam eti pradīçā vicakshaṇó rudrébhir yóshā tanute
pṛithú jráyaḥ | índram manīshá abhy árcati çrutám ma° ||
7 || yád vā marutvaḥ paramé sadhásthe yád vāvamé vṛijāne
mādáyāse | áta ā yāhy adhvarāṃ no áchā tvâyā haviç ca-
kṛimā satyarádhāḥ || 8 || tvâyéndra sómaṃ sushumâ suda-
ksha tvâyā haviç cakṛimā brahmavāhaḥ | ádhā niyutvaḥ
ságaṇo marúdbhir asmín yajne barhishi mādayasva || 9 ||
mādáyasva háribhir yé ta indra ví shyasva çipre ví řija-
sva dhéne | ā tvā suçipra hárayo vahantūçán havyāni práti
no jushasva || 10 || marúttotrasya vṛijānasya gopā vayám
índreṇa sanuyāma vājam | tán no — || 11 || 13 ||

101, 1 arcata. kṛiṣṇā-garbhāḥ. 2 ní ávṛiṇak. 3 yásya índrasya.
5 ava-átirat. 6 bhúvanā abhí. 7 manīshá abhí arcati. 8 vā
avamé. ácha. cakṛima. 9 tvā-yá indra. susuma. cakṛima. ádha.
10 te. syasva. çipre iti. dhéne iti. vahantu uçān. 11 gopāḥ.

102. jagati. 11 trishtubh.

Imām te dhīyam prá bhare mahó mahīm asyá stotré
dhishánâ yát ta ânajé | tám utsavé ca prasavé ca sâsahím
indram devásah çávasâmadann ánu || 1 || asyá çrávo nadyah
sápta bibhrati dyávâkshámâ pṛithiví darçatám vápuh | asmé
sûryâcandramásâbhicâkshe çraddhé kám indra carato vitar-
turám || 2 || tám smâ rátham maghavan práva sâtâye jai-
tram yám te anumádâma samgamé | ájá na indra mánasâ
purushṭuta tvâyâdbhyo maghavañ chárma yacha nah || 3 ||
vayám jayema tvâyâ yujá vṛitam asmâkam ânçam úd avâ
bhâre-bhare | asmâbhyam indra várivah sugám kridhi prá
çátrñâm maghavan vṛishṇyâ ruja || 4 || nânâ hí tvâ háva-
mânâ jánâ imé dhánânâm dhartar ávasâ vipanyávaḥ | asmâ-
kam smâ rátham á tishṭha sâtâye jaitram hîndra nibhritam
mánas táva || 5 || 14 ||

gojitâ bâhū ámitakratuḥ simâḥ kárman-karmañ chatám-
útiḥ khajamkarâḥ | akalpá indrah pratimānam ójasâthâ jánâ
ví hvayante sishâsávaḥ || 6 || út te çatán maghavan úc ca
bhūyasa út sahásrâd ririce kṛishṭishu çrávaḥ | amâtram tvâ
dhishánâ titvishe mahy ádhâ vṛitrâñi jigñase purambara
|| 7 || trivishṭidhâtu pratimānam ójasas tisoró bhūmîr nṛipate
trñi rocanâ | átîdam víçvam bhūvanam vavakshithâçatrúr
indra janúshâ sanád asi || 8 || tvám devéshu prathamám ha-
vâmahe tvám babhūtha pṛitanâsu sâsahih | sémám nah kâ-
rúm upamanyúm udbhídam indrah kṛiṇotu prasavé rátham
purâḥ || 9 || tvám jigetha ná dhánâ rurodhithârbheshv ájá
maghavan mahátsu ca | tvám ugrám ávase sám çîçimasy

102, 1 te. çávasâ amadan. 2 sûryâcandramásâ abhi-câkshe. 3 sma.
prá ava. çárma. 4 ava. 5 hávamânâḥ. sma. hí indra. 6 bâhū
iti. çatám-útiḥ. ójasâ átha jánâḥ. 7 çatât. út. mahí ádha. 8 áti
idám. vavakshitha açatrúr. 9 sâḥ imám. 10 rurodhitha árbheshu.

áthâ na indra hávaneshu codaya || 10 || viçvâhéndro — ||
11 || 15 ||

103. trishtubh.

Tát ta indriyám paramám parâcair ádhârayanta kavá-
yah purédám | kshamédám anyád divy anyád asya sám í
pṛicyate samanéva ketúḥ || 1 || sá dhârayat pṛithivím paprá-
thac ca vájreṇa hatvá nír apâḥ sasarja | áhann áhim ábhi-
nad rauhinám vy áhan vyânsam maghávâ çácibhiḥ || 2 || sá
jâtúbharmâ çraddâdhâna ójah puro vibhindann acarad ví
dâsiḥ | vidvân vajrin dâsyave hetim asyâryam sâho var-
dhayâ dyumnám indra || 3 || tát úcúshe mânushemâ yugáni
kirtényam maghávâ náma bibhrat | upaprayân dasyuhátyâya
vajrî yád dha súnúḥ çrávase náma dadhé || 4 || tát asyedám
paçyatâ bhūri pusṭám çrâd indrasya dhattana víryâya |
sá gâ avindat só avindad áçvânt sá óshadhîḥ só apâḥ sá
vánâni || 5 || 16 ||

bhūrikarmanē vṛishabhāya vṛishṇe satyāçushmāya su-
navāma sōmam | yā ādṛityā paripanthīva çūró 'yajvano vi-
bhājann éti védaḥ || 6 || tát indra préva víryam cakarthā
yát sasántam vájreṇābodhayó 'him | ánu tvâ pátnîr hṛishi-
tām váyaç ca víçve deváso amadan ánu tvâ || 7 || çúshnam
píprum kúyavam vṛitrám indra yadāvadhîr ví púraḥ çam-
barasya | tán no — || 8 || 17 ||

104. trishtubh.

Yónish ṭa indra nisháde akâri tám á ní shída svânó

102, 10 átha. — 103, 1 te. purá idám. kshamá idám. diví anyát.
im iti. samanā-iva. 2 papráthat. ví. 3 asya áryam. vardhaya.
4 mânushâ imâ. ha. 5 asya idám paçyata. 6 ā-dṛitya paripanthī-iva
çūrah āyajvanah. 7 prá-iva. vájreṇa úbodhayaḥ áhim. 8 yadā ávadhîḥ.
— 104, 1 te.

nārvā | vimúcyā váyo 'vasāyāçvān doshā vāstor váhīyasaḥ
 prapitvé || 1 || ó tyé nára indram útāye gur nú cit tánt sa-
 dyó ádhvano jagamyāt | devāso manyūṃ dāsasya çcamnan
 té na ā vakshant suvitāya vārṇam || 2 || áva tmánā bharate
 kētavedā áva tmánā bharate phénam udán | kshirēna snā-
 taḥ kúyavasya yóshe haté té syātām pravané çiphāyāḥ || 3 ||
 yuyópa nābhir úparasyāyóḥ prá pūrvābhis tirate rāshṭi
 çūraḥ | añjas' kuliç' vīrápatnī páyo hinvánā udābhir bha-
 rante || 4 || práti yát syā nīthādarçi dāsyor óko nāchā sáda-
 nam jānat' gāt | ádha smā no maghavañ carkritād in mā no
 maghéva nishshap' párá dāḥ || 5 || 18 ||

sá tvām na indra sūrye só apsv ànāgāstvā ā bhaja jī-
 vaçaṅsé | māutarām bhūjam ā rīrīsho nah çráddhitam te
 mahatā indriyāya || 6 || ádhā manye çrāt te asmā adhāyi
 vṛishā codasva mahatē dhānāya | mā no ákṛite puruhūta
 yónāv indra kshúdhyaadbhyo váya ásutīm dāḥ || 7 || mā no
 vadhīr indra mā párá dā mā nah priyā bhōjanāni prá mo-
 shīḥ | āṇḍā mā no maghavañ çakra nīr bhen mā nah pá-
 trā bhet sahājānushāni || 8 || arvāñ éhi sómakāmaṃ tvāhur
 ayām sutás tāsya pibā mādāya | uruvyácā jaṭhāra ā vṛisha-
 sva pitēva nah çriṇuhi hūyāmānaḥ || 9 || 19 ||

105. pañkti. 8 mahābṛihatī yavamadhya. 19 trishṭubh.

Candramā apsv àntār ā suparṇó dhāvate divi | ná vo
 hirānyanemayaḥ padām vindanti vidyuto vittām me asyā
 rodasī || 1 || ártham id vā u arthīna ā jāyā yuvate pátim | tuñ-
 jāte vṛishṇyam páyaḥ paridāya rāsam duhe vittām° || 2 || mó

104, 1 ná árvā. vi-múcyā. ava-sāya áçvān. 2 ó iti. nú. 3 yoshé
 iti. 4 úparasya áyóḥ. 5 nīthā ádarçi. ná ácha. sma. ít. maghá
 -iva. 6 apsu anāgāḥ-tvé. mā ántarām. mahaté. 7 ádha. asmai.
 8 dāḥ. çakra. bhet. 9 ā ihi. tvā áhuḥ. piba. uru-vyácāḥ jaṭhāre.
 pitā-iva. — 105, 1 apsu antāḥ. 2 vaí ūm iti.

shú devā adāḥ svār áva pádi divás pári | mā somyāsya
 çambhúvaḥ çūne bhūma kádā caná vittām° || 3 || yajnam pri-
 chāmy avamām sá tát dūtó ví vocati | kvā řitām pūrvyām
 gatām kás tát bibharti nūtano vi° || 4 || am' yé devāḥ sthāna
 trishv ā rocané divāḥ | kád va řitām kád ánřitam kvā pra-
 tnā va áhutir vi° || 5 || 20 ||

kád va řitāsya dharṇasī kád váruṇasya cākshaṇam | kád
 aryamṇó mahás pathāti krāmema dūḍhyò vi° || 6 || ahām só
 asmi yāḥ purā suté vādāmi káni cit | tám mā vyanti ádhyò
 vřiko ná trishṇājām mřigām vi° || 7 || sám mā tapanty abhí-
 taḥ sapátnīr iva párcavaḥ | mūsho ná çicnā vy ádanti mā-
 dhyāḥ stotāram te çatakrato vi° || 8 || am' yé saptā raçmā-
 yas tátatrā me nābhir átatā | tritás tát vedāptyāḥ sá jāmi-
 tvāya rebhati vi° || 9 || am' yé páñcokshāṇo mádhye tasthūr
 mahó divāḥ | devatrā nú pravācyam sadhricīnā ní vāvřitur
 vi° || 10 || 21 ||

suparṇā etā ástate mádhya áródhane divāḥ | té sedhanti
 pathó vřikam tárantam yahvátir apó vi° || 11 || návyam tát
 ukthyām hitām devāsaḥ supravācanām | řitām arshanti sín-
 dhavaḥ satyām tátāna sūryo vi° || 12 || ágne táva tyád
 ukthyām devéshu asty āpyam | sá nah sattó manushvād ā
 devāñ yakshi vidúsṭaro vi° || 13 || sattó hótā manushvād ā
 devāñ áchā vidúsṭaraḥ | ágnir havyā sushūdati devó de-
 véshu médhiro vi° || 14 || bráhmā křiṇoti váruṇo gātuvidaṃ
 tám ímahe | vy ūřṇoti hřidā matīm návyo jāyatām řitām
 vi° || 15 || 22 ||

asaú yāḥ pánthā ádityó divi pravācyam křitāḥ | ná sá

105, 8 mó iti sú. 4 kvā. 5 trishú. 6 pathā áti. duḥ-dhyāḥ.
 8 ví adanti mā á-dhyāḥ. 9 tátā. veda áptyāḥ. 10 páñca ukshāṇaḥ.
 sadhricīnāḥ. 11 eté. mádhye. 12 tátāna. 14 ácha 15 bráhma.
 ví ūřṇoti.

devâ atikráme tám martâso ná paçyatha vi° || 16 || tritâḥ
kûpé 'vahito devân havata útáye | tác chuçrâva bṛihaspá-
tiḥ kriṇvânn aṅhûraṇád urú vi° || 17 || aruṇó mâ sakṛid vṛi-
kaḥ pathá yántam dadárça hí | új jihíte nicáyyâ táshṭeva
prishṭyâmayí vi° || 18 || enáṅgûshéṇa vayám indravanto 'bhi
shyâma vṛijáne sáravirâḥ | tán no — || 19 || 23 ||

Pañcadaço 'nuvâkaḥ.

106. jagati. 7 trishṭubh.

Índram mitráṃ váruṇam agním útáye márutam çárdho
áditim havâmahe | rátham ná durgád vasavaḥ sudânavo ví-
çvasmân no áṅhaso nish pipartana || 1 || tá ádityâ á gata
sarvátâtaye bhútâ devâ vṛitratúryeshu çambhúvaḥ | rátham
— || 2 || ávantu naḥ pitáraḥ supravâcaná utá deví devápu-
tre řitâvṛidhâ | rátham — || 3 || nárâçáṅsam vâjinam vâjáyann
ihá kshayádvîram pûshâṇam sumnair ímahe | rátham — || 4 ||
bṛihaspate sâdam in naḥ sugám kṛidhi çám yór yát te má-
nurhitam tád ímahe | rátham — || 5 || indram kútso vṛitra-
háṇam çácípátim kâté nibâlha řishir ahvad útáye | rátham
— || 6 || devair no devy áditir ní pâtu devás trâtá trâya-
tâm áprayuchan | tán no — || 7 || 24 ||

107. trishṭubh.

Yajno devânâm práty eti sumnám ádityâso bhávata
mṛiḷayántaḥ | á vo 'rváci sumatir vavṛityád aṅhóç cid yá
varivovittarásat || 1 || úpa no devá ávasá gamantv aṅgirasâm
sámabhiḥ stúyamânâḥ | indra indriyair marúto marúbhir

105, 17 kûpe áva-hitâḥ. havate. tát çuçrâva. 18 út. ni-cáyya táshṭâ
-iva prishṭi-âmayí. 19 ená aṅgûshéṇa. syâma. — 106, 1 víçvasmât.
2 té. gata. devâḥ. 3 deví iti. deváputre iti. 5 ít. 7 deví. —
107, 1 bhávata. varivovít-tará ásat. 2 ávasâ á.

áditiyair no áditih çarma yañsat || 2 || tán na indras tád vá-
runas tád agnis tád aryamá tát savitá cáno dhât | tán no
— || 3 || 25 ||

108. trishṭubh.

Yá indrágni citrátamo rátho vâm abhi víçvâni bhúva-
nâni çasṭe | téná yâtam sarátham tasthivâñsáthâ sómasya
pibatam sutásya || 1 || yávad idám bhúvanam víçvam ásty
uruyyâçâ varimátâ gabhírám | távâñ ayám pátave sómo astv
áram indrágni mánase yuvábhyaṃ || 2 || cakráthe hí sadhryâñ
náma bhadráṃ sadhrícínâ vṛitrahanâ utá sthâḥ | táv indrágni
sadhryâñcâ nishádyâ vṛiṣṇaḥ sómasya vṛiṣṇá vṛiṣethám
|| 3 || sámiddheshv agniṣv âñajâná yatásrucâ barhír u ti-
stirâná | tivrâih sómâih páriṣhiktebhir arvâg éndrágni sau-
manasáya yâtam || 4 || yánindrâgni cakráthur víryâni yáni
rûpâny utá vṛiṣnyâni | yá vâm pratnáni sakhyá çiváni té-
bhiḥ sómasya pibatam sutásya || 5 || 26 ||

yád ábravam prathamám vâm vṛiṇânò 'yám sómo ásu-
rair no vihávyah | tám satyám çradhám abhy á hí yâtám
áthâ sómasya pibatam sutásya || 6 || yád indrágni mádathaḥ
své duroṇé yád brahmâni rájani vâ yajatrâ | átaḥ pári vṛi-
shanâv á hí yâtám áthâ sómasya pibatam sutásya || 7 || yád
indrâgni yádushu turváçeshu yád drubyúshv ánuṣhu pûrú-
shu sthâḥ | átaḥ — || 8 || yád indrágni avamásyâm pṛithivyám
madhyamásyâm paramásyâm utá sthâḥ | átaḥ — || 9 || yád in-
drâgni paramásyâm pṛithivyám madhyamásyâm avamásyâm
utá sthâḥ | átaḥ — || 10 || yád indrágni divi shthó yát pṛithi-
vyám yát párvateshv óshadhíshv apsú | átaḥ — || 11 || yád

107, 3 tát. — 108, 1 téna á. tasthi-vâñsá átha. 3 sadhryâk. vṛitra-
-hanau. ni-sádyâ. vṛiṣṇâ á. 4 á indrágni. 5 yáni indrágni.
6 vṛiṇânâḥ ayám. abhi. átha. 9 indrágni iti. 11 sthâḥ.

indrâgni úditâ sūryasya mādhye divāḥ svadhāyâ mādāyethe | ātaḥ — || 12 || evendrâgni papivānsā sutāsya viçvāsmābhyam sām jayataṁ dhānāni | tān no — || 13 || 27 ||

109. trishṭubh.

Vī hy ākhyam mānasā vāsya ichānā indrâgni jnāsā utā vā sajātān | nānyā yuvāt prāmatir asti mādhyam sā vām dhīyam vājayāntīm ataksham || 1 || āçravam hī bhūridāvatarā vām vijāmātur utā vā ghā syālāt | āthā sōmasya prāyatī yuvābhyām indrâgni stōmam janayāmi nāvvyam || 2 || mā chedma raçmīr iti nādhamānāḥ pitṛiṇām çaktīr anuyāchamānāḥ | indrâgnibhyām kām vṛishāṇo madanti tā hy ādri dhishāṇyā upāsthe || 3 || yuvābhyām devī dhishāṇā mādāyendrâgni sōmam uçatī sunoti | tāv açvinā bhadrastā supāni ā dhāvataṁ mādhunā pṛiṅktām apsū || 4 || yuvām indrâgni vāsuno vibhāgé tavāstamā çuçrava vṛitrahātye | tāv āsādyā barhishi yajné asmīn prā carshaṇī mādayethām sutāsya || 5 || 28 ||

prā carshaṇibhyaḥ pṛitanāhāveshu prā pṛithivyā riricāthe divāç ca | prā sindhubhyaḥ prā giribhyo mahitvā prēndrâgni viçvā bhūvanāty anyā || 6 || ā bharataṁ çikshataṁ vajrabāhū asmāñ indrâgni avataṁ çācibhiḥ | imé nú té raçmāyaḥ sūryasya yēbhiḥ sapitvām pitāro na āsan || 7 || pūraṁdarā çikshataṁ vajrahastāsmāñ indrâgni avataṁ bhāreshu | tān no — || 8 || 29 ||

110. jagatī. 5. 9 trishṭubh.

Tatām me āpas tād u tātate pūnaḥ svādishṭhā dhītīr

108, 12 indrâgni iti. 13 evā indrâgni iti. viçvā asmābhyam. — 109, 1 hī. nā anyā. 2 gha. ātha. 3 hī ādri iti. 4 mādāya indrâgni iti. supāni iti. 5 ā-sādyā. 6 pṛithivyāḥ. prā indrâgni iti. bhūvanā āti. 7 vajrabāhū iti. indrâgni iti. 8 vajra-hastā asmāñ indrâgni iti.

ucāthāya çasyate | ayām samudrā ihā viçvādevyaḥ svāhā-kṛitasya sām u triṇṇuta ṛibhavaḥ || 1 || ābhogāyam prā yād ichānta aitanāpākāḥ prāñco māmā ké cid āpāyaḥ | saūdhanvanāsaç caritāsya bhūmánāgachata savitūr dāçušho grihām || 2 || tát savitā vo 'mṛitatvām āsuvat āgohyam yāc chravāyanta aītana | tyām cic camasām āsurasya bhākshaṇam ékam sántam akrīnutā cāturvayam || 3 || vištīvī çāmī taraṇitvēna vāghāto mārṭāsaḥ sánto amṛitatvām ānaçuḥ | saūdhanvanā ṛibhavaḥ sūracakshasaḥ samvatsarē sām apṛicyanta dhītībhiḥ || 4 || kshétram iva vī mamus téjanenañ ékam pātram ṛibhāvo jēhamānam | upastutā upamām nādhamānā āmartyeshu çrāva ichāmānāḥ || 5 || 30 ||

ā manishām antārikshasya ṛibhyaḥ srucēva ghṛitām juhāvāma vidmānā | taraṇitvā yé pitūr asya saçcirā ṛibhāvo vājā aruhan divó rájaḥ || 6 || ṛibhūr na indraḥ çāvasā nāvīyān ṛibhūr vājebhir vāsuhir vāsūr dadīḥ | yushmākaṁ devā āvasāhani priyé 'bhī tishṭhema pṛitsutīr āsunvatām || 7 || niç cārmaṇa ṛibhāvo gām apiṇçata sām vatsēnāṣṛijatā mātāram pūnaḥ | saūdhanvanāsaḥ svapasyāyā nāro jīvī yūvānā pitārākṛiṇotana || 8 || vājebhir no vājasātāv aviddhy ṛibhumāñ indra citrām ā darshi rādhaḥ | tān no — || 9 || 31 ||

111. jagatī. 5 trishṭubh.

Tākshan rátham suvṛitam vidmanāpasas tākshan hāri indravāhā vṛishāṇvasū | tākshan pitṛibhyām ṛibhāvo yūvad vāyas tākshan vatsāya mātāram sacābhūvam || 1 || ā no yajñāya takshata ṛibhumād vāyaḥ krátve dākshāya suprajā-

110, 1 triṇṇuta. 2 aītana āpākāḥ. bhūmánā āgachata. 3 ā asuvat. yāt çravāyantaḥ. cit. akrīṇuta. 4 saūdhanvanāḥ. 5 téjanena. 6 srucā-iva. saçciré. 7 āvasā āhani priyé abhī. 8 vatsēna āṣṛijata. pitārā akrīṇotana. — 111, 1 vidmanā-apasāḥ. hāri iti. 2 takshata.

vatim isham | yáthá ksháyâma sáravârayâ viçá tán nah
çárdhâya dhâsathâ sv indriyám || 2 || á takshata sâtím asmá-
bhyam řibhavaḥ sâtím ráthâya sâtím árvate naraḥ | sâ-
tím no jaitrím sám maheta viçvâhá jámím ájámím pñita-
nâsu saksháñim || 3 || řibhuksháñam índram á huva útâya
řibhún vâjân marútaḥ sómapítaye | ubhá mitrávárurâ nû-
nám açvinâ té no hinvantu sâtâye dhiyé jishé || 4 || řibhúr
bhárâya sám çicâtu sâtím samaryajíd vâjo asmân avishṭu |
tán no — || 5 || 32 ||

112. jagati. 24. 25 trisṭubh.

Īle dyāvâpñithiví púrvácittaye 'gním gharmám surúcam
yámann ishtâye | yábhír bháre kâram áñçâya jinvathas tá-
bhír ú shú útíbhír açvinâ gatam || 1 || yuvór dâñâya su-
bhárâ asaççáto rátham á tasthur vacasám ná mántave | yá-
bhír dhiyó 'vathah kármann ishtâye tábhír — || 2 || yuvám
tâsám divyâsya praçâsane viçám kshayatho amñitasya maj-
mánâ | yábhír dhenúm asvám pínvatho narâ tábhír — || 3 ||
yábhíḥ párijmâ tánayasya majmánâ dvimâtá tûrshú taráñir
vibhúshati | yábhís trimántur ábhavad vicakshañás tábhír
— || 4 || yábhî rebhám nívrítam sitám adbhyá úd vándâ-
nam airayataḥ svâr dñiçé | yábhíḥ káñvam prá síshâsan-
tam ávatam tábhír — || 5 || 33 ||

yábhír ántakam jásamânam áraṇe bhujyúm yábhír avya-
thíbhír jijnváthuh | yábhíḥ karkándhum vayyam ca jinvá-
thas tábhír — || 6 || yábhíḥ çucantím dhanasám sushamsá-
dam taptám gharmám omyávantam átraye | yábhíḥ pñiçni-
gum purukútsam ávatam tábhír — || 7 || yábhíḥ çácíbhír

111, 2 tát. dhâsatha sú indriyám. 4 huve útâye. — 112, 1 úm
iti sú. açvinâ á. 2 dhiyaḥ ávathah. 5 yábhíḥ. 6 á-áraṇe.
7 su-sapsâdam.

vñishaná parâvñijam prándham çronám cákshasa étave kri-
tháh | yábhír vârtikám grasitám ámuñcatam tábhír — || 8 ||
yábhíḥ síndhum mádhumantam asaççatam vásisṭham yá-
bhír ajarâv ájinvatam | yábhíḥ kútsam çrutâryam náryam
ávatam tábhír — || 9 || yábhír viçpálám dhanasám athar-
vyam saháramíḥa ájáv ájinvatam | yábhír váçam açvyám
preñim ávatam tábhír — || 10 || 34 ||

yábhíḥ sudânú auçijâya vanje dírgháçravase mádhu
kóço áksharat | kakshívantam stotâram yábhír ávatam tá-
bhír — || 11 || yábhî rasám kshódasodnáḥ pipinváthur ana-
çvám yábhî rátham ávatam jishé | yábhís triçóka usriyâ
udájata tábhír — || 12 || yábhíḥ súryam pariýátháh parâvâti
mandhâtâram kshaitrapatyeshv ávatam | yábhír vípram prá
bharádvâjam ávatam tábhír — || 13 || yábhír mahám atithi-
gvám kaçojúvam dívodâsam çambarahátya ávatam | yábhíḥ
púrbhidye trasádasyum ávatam tábhír — || 14 || yábhír vam-
ráñ vipipánám upastutám kalím yábhír vittájâñim duvas-
yáthah | yábhír vyâçvam utá pñithim ávatam tábhír — ||
15 || 35 ||

yábhír narâ çayáve yábhír átraye yábhíḥ purâ mánave
gátum ísháthuh | yábhíḥ çârír ájatam syúmaraçmaye tábhír
— || 16 || yábhíḥ pátharvá játharasya majmánâgnír nádídec
citá iddhó ájmann á | yábhíḥ çaryátam ávatho maháadhané
tábhír — || 17 || yábhír añgiro mánasâ niranyáthó 'gram gá-
chatho vivaré góarñasaḥ | yábhír mánam çúram ishâ sam-
ávatam tábhír — || 18 || yábhíḥ pátnír vimadáya nyúhá-
thur á gha vá yábhír aruñr áçikshatam | yábhíḥ sudâsa
úháthuh sudevvyam tábhír — || 19 || yábhíḥ çáñtâti bhávatho

112, 8 prá andhám. cákshase. 10 sahára-míḥe. 11 sudânú
iti. 12 yábhíḥ. kshódasá udnáh. 14 çambara-hátýe. 17 majmánâ
agníñ ná ádídet. 18 ni-ranyáthah ágram. 19 su-dâse 20 çáñtâti iti.

dadâçúshe bhujyûm yâbhir âvatho yâbhir âdhrigum | omyâ-
vatîm subhârâm ritastûbham tâbhir — || 20 || 36 ||

yâbhih kriçânum âsane duvasyâtho javé yâbhir yûno
ârvantam âvatam | mádhu priyâm bharatho yât sarâdbhyas
tâbhir — || 21 || yâbhir nâram goshuyúdhâ nrihâhye kshé-
trasya sâtâ tánayasya jinvathaḥ | yâbhî ráthâñ âvatho yâ-
bhir ârvatas tâbhir — || 22 || yâbhih kûtsam ârjuneyâm çâ-
takratû prá turvîtim prá ca dabhîtim âvatam | yâbhir dhva-
sântim purushântim âvatam tâbhir — || 23 || âpnasvatîm
açvinâ vâcam asmé kṛitâm no dasrâ vṛishanâ manîshâm |
adyûtyé 'vase ní hvaye vâṃ vṛidhé cá no bhavataṃ vâja-
sâtau || 24 || dyúbhir aktúbhih pári pátam asmañ árishtebhir
açvinâ saúbhagebhih | tán no — || 25 || 37 ||

Saptamo 'dhyâyaḥ.

113. trishtubh.

Idâm çrêshtham jyótishâm jyótir âgâc citráḥ praketo
ajanishta vibhvâ | yâthâ prâstûta savitûḥ savâyañ evâ râtry
ushâse yónim âraik || 1 || rûçadvatsâ rûçatî çvetyâgâd âraig
u kṛishnâ sâdanâny asyâḥ | samânâbandhû amṛite anûcí
dyâvâ várnam carata âminâné || 2 || samânó ádhvâ svâsror
anantás tám anyânyâ carato devâçishte | ná methete ná
tasthatuḥ suméke náktoshâsâ sâmanasâ virûpe || 3 || bhâsvatî
netrî súnritânâm âceti citrá ví dúro na âvaḥ | prârpyâ já-
gad vy ù no râyó akhyad ushâ ajîgar bhúvanâni viçvâ || 4 ||
jihmaçyè cáritave maghóny âbhogâya ishâyé râyâ u tvam |
dabhrâm páçyadbhya urviyâ vicáksha | ushâ — || 5 || 1 ||

112, 22 yâbhih. 23 puru-sântim. 24 adyûtyé âvase. — 113, 1 á
agât. ví-bhvâ. savâya evâ râtri. araik. 2 çvetyâ á agât araik. samânâ-
bandhû iti amṛite iti anûcí iti. 3 anyâ-anyâ. devâçishte iti. 4 pra-ârpya.
ví ùm iti. 5 maghóni â-bhogâye. râyé. vi-cákshé.

kshatrâya tvam çrâvase tvam mahiyâ ishâyé tvam âr-
tham iva tvam ityai | visadriçâ jivitâbhipracáksha ushâ —
|| 6 || eshâ divó duhitâ práty adarçi vyuchântî yuvatîḥ çu-
krâvâsâḥ | viçvasyêçânâ pârthivasya vásva úsho adyéhâ su-
bhage vy ùcha || 7 || parâyatínâm âniv eti pâtha âyatínâm
prathamâ çâçvatínâm | vyuchântî jivâm udiráyanty ushâ
mṛitâm kâṃ canâ bodháyantî || 8 || úsho yád agníṃ samí-
dhe cakârtha ví yád âvaç cákshasâ sūryasya | yán mánu-
shân yakshyamânâñ ájigas tád devêshu cakṛishe bhadram
âpnaḥ || 9 || kiyâty á yât samâyâ bhávâti yâ vyûshúr yâç
ca núnâm vyuchân | ânu pūrvâḥ kṛipate vâvaçânâ pradī-
dhyânâ jósham anyâbhir eti || 10 || 2 ||

iyúsh té yé pūrvatarâm âpaçyan vyuchântîm ushâsam
mârtýasâḥ | asmâbhir ù nú praticákshyâbhûd ó té yanti yé
aparîshu páçyân || 11 || yâvayâddveshâ ritapâ ritejâḥ sumnâ-
várî súnritâ íráyantî | sumañgalîr bibhratî devâvîtim ihâ-
dyóshâḥ çrêshthatamâ vy ùcha || 12 || çâçvat puróshâ vy
ûvâsa devy átho adyédâm vy âvo maghónî | átho vy ùchâd
úttarâñ ânu dyûn ajârâmrîtâ carati svadhâbhih || 13 || vy
âñjîbhir divâ átâsv adyaud âpa kṛishnâṃ nirñijam devy
âvaḥ | prabodháyantý arunébhir açvair óshâ yâti suyújâ
ráthena || 14 || âváhantî póshyâ vâryâñi citráṃ ketúm kṛi-
nute cékitânâ | iyúshîñâm upamâ çâçvatínâm vibhâtínâm
prathamóshâ vy açvait || 15 || 3 ||

úd írdhvam jívó ásur na âgâd âpa prægât táma á jyótir
eti | âraik pánthâm yâtave sūryâyâganma yâtra pratirânta

113, 6 mahiyâ. jivitâ abhi-pracákshé. 7 viçvasya içânâ. adyâ ihâ.
ví ucha. 8 ut-íráyantî ushâḥ. 9 yât. ájigar iti. 10 kiyati. yâḥ.
11 iyúsh té. ùm iti. prati-cákshyâ abhûd ó iti. 12 ihâ adyâ ushâḥ.
ví ucha. 13 purâ ushâḥ ví uvâsa devî átho iti adyâ idâm ví âvaḥ. átho
iti ví uchâd. ajârâ mrîtâ. 14 ví âñjîbhih. devî ávar iti. pra-bodháyantî.
á ushâḥ. 15 prathamâ ushâḥ ví açvait. 16 á agât. prá agât. araik.
sūryâya áganma. pra-tirânté.

āyuh || 16 || syūmanā vācā úd iyarti vāhniḥ stāvāno rebhá
ushāso vibhātīḥ | adyā tād ucha grīnaté maghony asmé
āyur ní didīhi prajāvat || 17 || yā gómātīr ushāsaḥ sārva-
virā vyuchānti dācūshe mártýāya | vāyór iva sūnṛitānām
udarké tã açvadã açnavat somasútvã || 18 || mâtã devānām
áditer ánikam yajnásya ketúr bṛihatī vi bhāhi | praçastikṛid
bráhmaṇe no vy ūchá no jáne janaya viçvavāre || 19 || yác
citrām ápna ushāso vāhantījānāya çaçamānāya bhadráam |
tán no — || 20 || 4 ||

114. jagatī. 10. 11 trishṭubh.

Imã rudrāya tavāse kapardīne kshayādvīrāya prá bha-
rāmahe matīḥ | yāthā çám ásad dvipāde cátushpade viç-
vam pushtām grāme asmīnn anāturām || 1 || mṛilã no ru-
drotá no máyas kṛidhi kshayādvīrāya nāmasã vidhema te |
yác chām ca yóc ca mánur áyejé pitã tād açyāma táva
rudra pránitishu || 2 || açyāma te sumatīm devayajyáyã ksha-
yādvīrasya táva rudra mīdhvaḥ | sumnāyann id viço asmã-
kam ã carāriṣṭavīrã juhavāma te haviḥ || 3 || tveshām va-
yām rudrām yajnasādham vañkūm kavīm ávase ní hvayā-
mahe | áre asmád daivyaṃ hélo asyatu sumatīm id vayām
asyã vṛiṇimahe || 4 || divó varāhām arushām kapardīnam
tveshām rūpām nāmasã ní hvayāmahe | háste bibhrad bhe-
shajã vāryāṇi çárma várma chardīr asmābhyam yañsat || 5 || 5 ||
idám pitré marútām ucyate vācaḥ svādóḥ svādīyo ru-
drāya vārdhanam | rāsvã ca no amṛita martabhójanam
tmāne tokāya tánayāya mṛiḷa || 6 || mã no mahāntam utá
mã no arbhakám mã na úkshantam utá mã na ukshitám |

113, 17 adyá. asmé iti. 18 yāḥ. sārva-vīrāḥ. 19 ví ucha á.
20 yát. vāhanti jīnāya. — 114, 1 imāḥ. 2 mṛilã. rudra utá. yát çám.
3 cara áriṣṭa-vīrāḥ. 4 asya á. 6 rāsva. 7 mã utá.

mã no vadhiḥ pitāram móta mātāram mã naḥ priyās tanvó
rudra rīriṣaḥ || 7 || mã nas toké tánaye mã na āyaú mã
no góshu mã no áçveshu rīriṣaḥ | vīrān mã no rudra bhā-
mitó vadhīr havishmantāḥ sādām ít tvã havāmahe || 8 || úpa
te stómān paçupã ivākaram rāsvã pitar marutām sumnām
asmé | bhadrá hí te sumatīr mṛiḷayáttamāthã vayām áva ít
te vṛiṇimahe || 9 || áre te goghnām utá pūrushagnām kshá-
yadvīra sumnām asmé te astu | mṛiḷã ca no ádhi ca brūhi
devādhã ca naḥ çárma yacha dvibārḥaḥ || 10 || ávocāma
nāmo asmã avasyávaḥ çṛiṇótu no hávam rudró marútvān |
tán no — || 11 || 6 ||

115. trishṭubh.

Citrām devānām úd agād ánikam cākshur mitrásya vá-
ruṇasyāgnéḥ | áprã dyāvāpṛithivī antáriksham sūrya átmã
jágatas tasthúshaç ca || 1 || sūryo devīm ushāsam rócāmā-
nām máryo ná yóshām abhy éti paçcāt | yátrã náro deva-
yānto yugāni vitanvaté práti bhadráya bhadráam || 2 || bha-
drã áçvã haritaḥ sūryasya citrá étagvã anumādyāsaḥ | na-
masyānto divã ã pṛiṣṭhām asthuḥ pári dyāvāpṛithivī yanti
sadyāḥ || 3 || tát sūryasya devatvām tán mahitvām madhyã
kártor vitatam sám jabhāra | yadéd áyukta haritaḥ sadhá-
sthād ád rátrī vāsas tanute simásmai || 4 || tán mitrásya
váruṇasyābhicáksho sūryo rūpām kṛiṇute dyór upásthe |
anantām anyád rúçad asya pájaḥ kṛiṣṇām anyád dharitaḥ
sám bharanti || 5 || adyã devã úditã sūryasya nír ánhasaḥ
pipṛitã nír avadyāt | tán no — || 6 || 7 ||

Shoḍaço 'nuvākāḥ.

114, 9 iva á akaram rāsva. mṛiḷayát-tamã étha. 10 mṛiḷã. deva
ádha. 11 asmaí. — 115, 1 váruṇasya agnéḥ. á aprãḥ dyāvāpṛithivī iti.
2 abhi eti. yátra. 3 áçvāḥ. 4 tát. yadã ít. 5 tát. váruṇasya
abhi-cáksho. 5 haritaḥ. 6 adyã. pipṛitã.

116. trishtubh.

Nāsatyābhyām barhīr iva prā vṛiṅje stómāñ iyarmy
abhriyeva vātaḥ | yāv ārbhagāya vimadāya jāyām senājūvā
nyūhātū rāthēna || 1 || vīlupātmabhir āḥubhētabhir vā devā-
nām vā jūtībhiḥ ḥāḥadānā | tād rāsabho nāsatyā sahasram
ājā yamāsya pradhāne jigāya || 2 || tūgro ha bhujyūm aḥvi-
nodameghē rayīm nā kāc cin mamṛivāñ āvāhāḥ | tām ūha-
thur naubhīr ātmanvātībhir antarikshaprūdbhir āpodakā-
bhiḥ || 3 || tistrāḥ kshāpas trīr āhātivrājadbhir nāsatyā bhu-
jyūm ūhathuḥ patamgāiḥ | samudrāsya dhānvann ādrāsya
pārē tribhī rāthaiḥ ḥatāpadbhiḥ shālaḥvāiḥ || 4 || anāram-
bhanē tād avīrayethām anāsthānē agrabhanē samudrē | yād
aḥvinā ūhāthur bhujyūm āstam ḥatāritrām nāvam ātasthi-
vānsam || 5 || 8 ||

yām aḥvinā dadāthuḥ ḥvetām aḥvam aghāḥvāya ḥāḥvad
it svastī | tād vām dātrām māhi kirtēnyam bhūt paidvō
vājī sādām id dhāvyo aryāḥ || 6 || yuvām narā stuvatē pa-
jriyāya kakshīvate aradatam pūramdhim | kārotarāc ḥa-
phād aḥvasya vṛishṇaḥ ḥatām kumbhāñ asiṅcatam sūrāyāḥ
|| 7 || himēnāgnīm ghraṅsām avārayethām pitumātīm ūrjam
asmā adhattam | ṛibīse ātrim aḥvināvanītam ūn ninyathuḥ
sārvagaṇam svastī || 8 || pārāvatām nāsatyānudethām uccā-
budhnam cakrathur jihmābāram | kshārann āpo nā pāyā-
nāya rāyē sahasrāya trīshyate gōtamasya || 9 || jujurūsho
nāsatyotā vavrim prāmuṅcatam drāpim iva cyāvānāt | prā-
tiratam jahitāsyaḥyur dasrād it pātīm akṛiṅnutam kanīnām
|| 10 || 9 ||

116, 1 abhriyā-iva. ni-ūhātū. 3 aḥvinā uda-meghē. cit. āva ahāḥ.
āpa-udakābhiḥ. 4 āhā ativrājat-bhiḥ. tri-bhiḥ. 5 aḥvinā. 6 hāvyaḥ.
7 kārotarāt ḥaphāt. 8 himēna agnīm. asmai. aḥvinā āva-nītam ūt.
9 pārā avatām aḥvinā anudethām. 10 nāsatyā utā. prā amuṅcatam. prā
atiratam jahitāsya āyur dasrād āt.

tād vām narā ḥānsyam rādhyam cābhishtimān nāsatyā
vārūtham | yād vidvānsā nidhīm ivāpagūlham ūd darḥatād
ūpāthur vāndanāya || 11 || tād vām narā sanāye dānsa ugrām
āvish kṛiṅomi tanyatūr nā vṛishṭim | dadhyān ha yān mādhv
ātharvaṇō vām aḥvasya ḥirshṇā prā yād im uvāca || 12 ||
ājohavīn nāsatyā karā vām mahē yāman purubhujā pūram-
dhiḥ | ḥrutām tād ḥāsūr iva vadhrimatyā hiraṅyahastam
aḥvināv adattam || 13 || āsnō vṛikasya vārtikām abhīke yu-
vām narā nāsatyāmumuktam | utō kavīm purubhujā yuvām
ha kṛipamāṇam akṛiṅnutam vicākshe || 14 || caritram hī vēr
ivāchedi parṇām ājā khelāsya pārītakmyāyām | sadyō jāñ-
ghām āyasīm viḥpālāyai dhāne hitē sārtave prāty adhat-
tam || 15 || 10 ||

ḥatām meshān vṛikyē cakshadānām ṛijrāḥvām tām pi-
tāndhām cakāra | tāsmā akshī nāsatyā vicāksha ādbhattam
dasrā bhishajāv anarvān || 16 || ā vām rātham duhitā sūrya-
sya kārshmevātishṭhad ārvatā jāyantī | viḥve devā ānv
amanyanta hṛidbhiḥ sām u ḥriyā nāsatyā sacethe || 17 ||
yād āyātām divodāsāya vartīr bharādvājyāaḥvinā hāyantā |
revād uvāha sacanō rātho vām vṛishabhāc ca ḥiṅḥumāraḥ
ca yukṭā || 18 || rayīm sukshatrām svapatyām āyuh svīr-
yam nāsatyā vāhantā | ā jahnāvīm sāmanasōpa vājais trīr
āhno bhāgām dādhatīm ayātām || 19 || pārīvishṭam jāhushām
viḥvātaḥ sīm sugēbhir nāktam ūhathū rājōbhiḥ | vibhindūnā
nāsatyā rāthēna vī pārvatāñ ajarayū ayātām || 20 || 11 ||

ékasyā vāstor āvataṁ rāṇāya vāḥam aḥvinā sanāye sa-
hasrā | nīr ahataṁ duchūnā indravantā pṛithuḥrāvaso vṛi-

116, 11 ca abhishtī-māt. iva āpa-gūlham. 12 yāt. 13 ājohavī.
tāt ḥāsūr-iva vadhrī-matyāḥ. 14 nāsatyā amumuktam. utō iti. 15 iva
āchedi. 16 pitā andhām. tāsmā. vi-cākshē ā adhattam. 17 kārsh-
ma-iva atishṭhat. 18 bharāt-vājāya aḥvinā. 19 sā-manasā ūpa.
20 ūhathuḥ. ajarayū iti. 21 ékasyāḥ.

shañāv árâtih || 21 || çarásya cid árcatkásyâvatád á nicád
uccá cakrathuh pátave vâh | çayáve cin nâsatyâ çácibhir
jásuraye staryám pipyathur gám || 22 || avasyaté stuvaté kri-
shniyáya řijúyaté nâsatyâ çácibhih | paçúm ná nashtám iva
dárçanâya vishñâpvâm dadathur viçvakâya || 23 || dáça rá-
trír áçivenâ náva dyún ávanaddham çnathitám apsv antáh |
víprutam rebhám udáni právriktam ún ninyathuh sómam
iva sruvéna || 24 || prá vâm dánśânsy açvinâv avocam asyá
pátih syám sugávaḥ suviraḥ | utá pácyann açnuván dir-
ghám áyur ástam ivéj jarimāṇam jagamyâm || 25 || 12 ||

117. trishṭubh.

Mádhvaḥ sómasyaçvinâ mádâya pratnó hótá vivásate
vâm | barhishmatí râtir viçritá gír ishâ yátam nâsatyópa
vájaih || 1 || yó vâm açvinâ mánaso jávíyân ráthaḥ sváçvo
viça ájigáti | yéna gáchathaḥ sukṛíto duroṇám téna narâ
vartír asmábhyam yátam || 2 || řishim narâv ánhasaḥ pân-
cajanyam řibśád átrim muñcatho gaṇéna | minántâ dásyor
áçivasya máyá anupúrvâm vṛishaṇâ codáyantâ || 3 || áçvam
ná gūlhám açvinâ durévair řishim narâ vṛishaṇâ rebhám
apsú | sám tám řiñitho víprutam dánśobhir ná vâm jú-
yanti púrvyá kṛitáni || 4 || sushupvānsam ná nířiter upásthe
súryam ná dasrá támasi kshiyántam | çubhé rukmám ná
darçatám nikhátam úd úpathur açvinâ vándanâya || 5 || 13 ||

tád vâm narâ çánsyam pajriyéna kakshívatá nâsatyâ
párijman | çaphád áçvasya vâjino jánâya çatám kumbhāñ
asiñcatam mádhūnām || 6 || yuvám narâ stuvaté kṛishniyáya
vishñâpvâm dadathur viçvakâya | ghóshâyai cit pitṛisháde

116, 22 árcat-kásya avatát. vár *iti*. cit. 23 kṛishniyáya. 24 áçivena.
ap-sú antáh. út. 25 iva *ít*. — 117, 1 sómasya açvinâ. hótá á. ná-
satyá úpa.

duroné-pátim júryantyâ açvinâv adattam || 7 || yuvám çyá-
vâya rúçatim adattam maháh kshoṇásyâçvinâ káñvâya | prá-
váçyam tád vṛishaṇâ kṛitám vâm yán nârshadáya çrávo
adhyádhattam || 8 || purú várpânsy açvinâ dádhanâ ní pe-
dáva úhathur áçúm áçvam | sahasrasám vâjīnam ápratitam
ahihánam çravasyám tárutram || 9 || etáni vâm çravasyá su-
dánú bráhmāngúshám sádanam ródasyoḥ | yád vâm pajrásó
açvinâ hávante yátam ishâ ca vidúshe ca vâjam || 10 || 14 ||

súnór mánēnaçvinâ gṛiṇāñá vâjam víprâya bhuraṇâ rá-
dantâ | agástye bráhmaṇâ vâvriðhāñá sám viçpálām nása-
tyârñitam || 11 || kúha yántâ sushtútim kâvyásya divo na-
pâtâ vṛishaṇâ çayutrâ | híraṇyasyeva kaláčam nikhátam úd
úpathur daçamé açvināhan || 12 || yuvám çyāvānam açvinâ
járantam púnar yúvānam cakrathuh çácibhih | yuvó rátham
dubhitá súryasya sahá çriyá nâsatyâvriñita || 13 || yuvám tú-
grâya púrvyébhir évaiḥ punarmanyāv abhavatam yuvānâ |
yuvám bhujyúm árnaso niḥ samudrād vibhir úhathur řijré-
bhir áçvaiḥ || 14 || ájohavid açvinâ taugryó vâm prólhaḥ
samudrám avyathír jaganvān | nish tám úhathuh suyújâ rá-
thēna mánojavasâ vṛishaṇâ svastí || 15 || 15 ||

ájohavid açvinâ vártikâ vâm ásnó yát sīm ámuñcatam
vṛikasya | ví jayúshâ yayathuh sánv ádrer játam vishváco
ahatam vishéna || 16 || çatám meshán vṛikyè māmahānām
támaḥ práñitam áçivena pitrá | ákshí řijrāçve açvinâv
adhattam jyótir andháya cakrathur vicákshe || 17 || çunám
andháya bháram ahvayat śá vṛikṛ açvinâ vṛishaṇâ náréti |
járáh kanṛna iva cakshadānâ řijrāçvaḥ çatám ékam ca me-

117, 7 júryantyai. 8 kshoṇásya açvinâ. yát. 9 purú. pedáve.
10 bráhma āngúshám. 11 mánēna açvinâ. nâsatyâ arñitam. 12 hí-
raṇyasya-iva. açvinâ áhan. 13 yuvóḥ. nâsatyâ avriñita. 15 prá-
úlhaḥ. niḥ tám. 17 á akshí *iti*. 18 nárá *íti*.

shān || 18 || mahī vām ūtir aṣvinā mayobhūr utā srāmām
dhishnyā sām riñithaḥ | áthā yuvām íd ahvayat púramdhir
āgachataṃ sīm vṛishaṇāv ávobhiḥ || 19 || ádhenuṃ dasrā
staryām vishakṣām ápinvatam çayāve aṣvinā gām | yuvām
çácibhir vimadāya jáyām ny ūhathuḥ purumitrāsya yóshām
|| 20 || 16 ||

yávam vṛikeṇaṣvinā vápantésham duhántā mánushāya
dasrā | abhi dásyum bákureṇā dhámantorū jyótiç cakrathur
āryāya || 21 || átharvañyāṣvinā dadhicé 'çvyam çiraḥ práty
airayatam | sá vām mádhu prá vocad řitāyán tváshtṛám
yád dasrāv apikakshyām vām || 22 || sádā kaví sumatím ā
cake vām viçvā dhiyo aṣvinā právatam me | asmé rayím
násatyā bṛihántam apatyasācam çrútyam raráthām || 23 ||
hiraṇyabastam aṣvinā rárāṇā putrém narā vadhrimatyā
adattam | tridhā ha çyāvam aṣvinā vikastam ūj jivāsa aira-
yatam sudāntū || 24 || etāni vām aṣvinā víryāni prá pūr-
vyāny āyāvo 'vocan | bráhma kriṇvānto vṛishaṇā yuvā-
bhyām suvīrāso vidátham ā vadema || 25 || 17 ||

118. trishṭubh.

Ā vām rátho aṣvinā çyenápatvā sumṛilíkaḥ svávān yātv
arvāñ | yó mártasya mánaso jávīyān trivandhuró vṛishaṇā
vátaranhāḥ || 1 || trivandhurēṇa trivṛitā ráthena tricakreṇa
suvṛitā yátam arvāk | pínvatam gā jínvatam árvato no
vardháyatam aṣvinā vírām asmé || 2 || pravádyāmanā su-
vṛitā ráthena dásrāv imám çriṇutam çlókam ádreḥ | kím
aṅgá vām práty ávartim gámishṭháhúr víprāso aṣvinā pu-

117, 19 átha. ā agachataṃ. 20 ní ūhathuḥ. 21 vṛikeṇa aṣvinā
vápantā ísham. bákureṇa dhámantā urí. 22 átharvañyā aṣvinā. áçvyam.
23 viçvāḥ. prá avatam. 24 út jivāse. — 118, 2 su-vṛitā ā. gāḥ.
3 pravát-yāmanā. gámishṭhā áhúḥ.

rājāḥ || 3 || ā vām çyenāso aṣvinā vahantu ráthe yuktāsa
āçvāḥ patamgāḥ | yé aptúro divyāso ná grídhṛā abhi práyo
násatyā váhanti || 4 || ā vām rátham yuvatís tishṭhad átra
jushṭvī narā duhitā súryasya | pári vām áçvā vápushaḥ pa-
tamgā váyo vahantv arushā abhíke || 5 || 18 ||

úd vándanam airatam dānsānābhír úd rebhām dasrā
vṛishaṇā çácibhiḥ | nish. taugryām párayathaḥ samudrāt
púnaç cyávānam cakrathur yúvānam || 6 || yuvām átrayé
'vanítāya taptám ūrjam omānam aṣvināv adhattam | yuvām
káñvāyāpíriptāya cākshuḥ práty adhattam sushṭutim juju-
shāñā || 7 || yuvām dhenúṃ çayāve nādhitāyāpínvatam aṣvinā
pūrvyāya | ámuñcatam vártikām áñhaso niḥ práti jáñghām
viçpālāyā adhattam || 8 || yuvām çvetám pedāva indrajítam
ahihānam aṣvinádattam áçvam | johūtram aryó abhibhūtim
ugrām sahasrasām vṛishaṇam víḍvāṅgam || 9 || tá vām narā
sv ávase sujátā hávāmāhe aṣvinā nádhamānāḥ | ā na úpa
vásumatā ráthena giro jushāñā suvitāya yátam || 10 || ā çye-
nāsya jávasā nūtanenāsmé yátam násatyā sajóshāḥ | háve
hí vām aṣvinā rátáhavyaḥ çaçvattamāyā ushāso vyúshṭau
|| 11 || 19 ||

119. jagati.

Ā vām rátham purumāyām manojúvam jírāçvam yajní-
yam jivāse huve | sahásraketum vanínam çatádvasum çru-
shṭívānam varivodhām abhi práyaḥ || 1 || ūrdhvā dhítih
práty asya práyāmany ádhāyi çásmant sām ayanta ā díçaḥ |
svádāmi gharmām práti yanty útāya ā vām ūrjāni rátham

118, 5 áçvāḥ. patamgāḥ. 6 niḥ taugryām. 7 átraye áva-nítāya.
káñvāya ápi-riptāya. 8 nádhitāya ápinvatam. 9 pedāve. aṣvinā adattam.
vílú-aṅgam. 10 sú. 11 nūtanena asmé. — 119, 1 çatát-vasum.
2 ayante.

açvinâruhat || 2 || sãm yân mithâh paspridhânâso ágmata
çubhé makhâ ámitâ jáyâvo ráne | yuvór áha pravané ce-
kite rátho yád açvinâ váhathaḥ sùrim á váram || 3 || yuvám
bhujúm bhurámâṇam vibhir gatám sváyuktibhir niváhantâ
pitribhya á | yâsishtám vartir vṛishaṇâ vijenyam dívodâ-
sâya máhi ceti vâm ávaḥ || 4 || yuvór açvinâ vápushe yu-
vâyújam rátham vâñi yematur asya çárdhyam | á vâm pa-
titvám sakhyâya jagmúshî yóshâvṛiṇita jényâ yuvám patí
|| 5 || 20 ||

yuvám rebhám párishûter urushyatho hiména gharmám
páritaptam átraye | yuvám çayór avásám pipyathur gávi
prá dirghéna vândanas târy áyushâ || 6 || yuvám vândanam
nirritam jaranyâyâ rátham ná dasrâ karaṇâ sãm invathaḥ |
kshétrád á vipram janatho vipanyâyâ prá vâm átra vi-
dhaté dansánâ bhuvat || 7 || ágachataṃ kṛipamâṇam parâ-
vâti pitúḥ svâsya tyâjasâ nibâdhitam | svârvatîr itá útîr
yuvór áha citrá abhîke abhavann abhishtayah || 8 || utá syâ
vâm mádhuman mákshikârapan máde sómasyaucijó hu-
vanyati | yuvám dadhícó mána á vivâsathó 'thâ çiraḥ práti
vâm áçvyam vadat || 9 || yuvám pedáve puruvâram açvinâ
spridhám çvetám tarutâram duvasyathaḥ | çaryair abhi-
dyum pṛitanâsu dushtâram carkrityam indram iva carsha-
nîsâham || 10 || 21 ||

120. 1. 10—12 gâyatri. 2 kakubb. 3 kâvirâj. 4 nashtarûpi. 5 tanu-
gîrâ. 6 ushñih. 7 vishtârabṛihati. 8 kṛiti. 9 virâj.

Kâ râdhad dhótrâçvinâ vâm kó vâm jósha ubháyoḥ |
kathâ vidhâty apracetâḥ || 1 || vidvânsâv id dúraḥ pṛiched

119, 2 açvinâ aruhat. 3 yât. ámitâḥ. 4 vi-jenyam. 5 vâñi iti.
yóshâ avṛiṇita. 9 mádhu-mat mákshikâ arapat. sómasya aucijáh. vivâ-
sathâḥ étha. — 120, 1 hótrâ açvinâ. jóshe.

ávidvân itthâparo acetâḥ | nú cin nú mârte ákrau || 2 || tá
vidvânsâ havâmahe vâm tá no vidvânsâ mánma vocetam
adyá | prârcad dáyamâno yuvâkuḥ || 3 || ví pṛichâmi pákyâ
ná devân váshatkrityâdbbhutâsya dasrâ | pátam ca sâhyaso
yuvám ca rábhyaso naḥ || 4 || prá yâ ghóshe bhṛigavâne ná
çóbhe yâyâ vácâ yájati pajriyó vâm | praishayúr ná vidvân
|| 5 || 22 ||

çrutám gâyatram tákavânasyâhám cid dhî rirébhâçvinâ
vâm | ákshí çubhas patí dán || 6 || yuvám hy ástam mahó
rán yuvám vâ yân nirátatañsatam | tá no vasû sugopâ
syátam pátam no vṛikâd aghâyóḥ || 7 || mã kâsmai dhâtam
abhy àmitriṇe no mákútrâ no grihébhyo dhenávo guḥ |
stanâbhújo áciçvîḥ || 8 || duhiyân mitrádhitaye yuvâku râyé
ca no mimitám vâjavatyai | ishé ca no mimitam dhenumá-
tyai || 9 || açvinor asanam rátham anaçvám vâjínivatoḥ | ténâ-
hám bhûri cákana || 10 || ayám samaha má tanúhyâte jánâñ
ánu | somapéyam sukhó ráthaḥ || 11 || ádha svâpnasya nír
vidé 'bhunjataç ca revataḥ | ubhá tá básri naçyataḥ
|| 12 || 23 ||

Saptadaço 'nuvâkaḥ.

121. trishṭubh.

Kád itthâ nrññh pátram devayatám çrávad giro ângi-
rasâm turanyân | prá yád ánaç víça á harmyáyorú krañ-
sate adhvaré yájataḥ || 1 || stâmbhid dha dyám sá dharú-
nam prushâyad řibhúr vâjâya dráviṇam náro góḥ | ánu
svajám mahishác cakshata vrám ménâm áçvasya pári mâtâ-

120, 2 itthâ áparaḥ. nú cit. 3 prá árcat. 4 váshat-krityasya
dbbhutâsya. 5 prá isha-yúḥ. 6 tákavânasya ahám. hí rirébha açvinâ.
á akshí iti. 7 hí. yât. 8 abhí amitríṇe. mã akútra. stana-bhújaḥ.
10 téna ahám. 11 tanu úhyâte. 12 vide ábhunjataḥ. — 121, 1 harm-
yâsya urí. 2 ha.

raṃ góḥ || 2 || náksad dhávam aruñḥ pûrvyám rāṭ turó
viçám ángirasám ánu dyūn | táksad vájraṃ níyutaṃ tastám-
bhad dyām cátushpade náryāya dvipāde || 3 || asyá máde
svaryám dá řitāyāpīvritam usriyānām ánikam | yád dha
prasárge trikakúm nivártad ápa drúho mánushasya dúro
vaḥ || 4 || túbhyam páyo yát pitárāv ánitām rádhāḥ suréas
turāne bhuranyū | çúci yát te rékṇa áyajanta sabardúghā-
yāḥ páya usriyāyāḥ || 5 || 24 ||

ádha prá jajne tarāñir mamattu prá rocy asyā usháso
ná sūrah | índur yébbir āshta švédhavyaiḥ sruveṇa siñcāñ
jarāñābhī dhāma || 6 || svidhmā yád vanádhiti apasyāt sūro
adhvaré pári ródhaná góḥ | yád dha prabhāsi kṛitvyāñ
ánu dyūn ánarviçe paçvishe turāya || 7 || ashtā mahó divá
ádo hári ihá dyumnāsāham abhī yodhāná útsam | háriṃ
yát te mandīnaṃ dukshán vṛidhé górabhasam ádribhir vā-
tāpyam || 8 || tvám áyasám práti vartayo gór divó áçmā-
nam úpanitam řibhvā | kútsāya yátra puruhūta vanvāñ
chúshṇam anantaiḥ pariyāsi vadhaiḥ || 9 || purā yát sūras
támaso ápites tám adrivaḥ phaligāṃ hetim asya | çúshṇa-
sya cit párihitam yád ójo divás pári súgrathitam tád
ádaḥ || 10 || 25 ||

ánu tvā mahī pájasī acakré dyāvákshāmā madatām in-
dra kárman | tvám vṛitrám áçáyānaṃ sirāsu mahó vájrena
sishvapo varāhum || 11 || tvám indra náryo yāñ ávo nṛñ
tishṭhā vātasya suyújo váhishṭhān | yām te kāvya uçánā
mandīnaṃ dáḍ vṛitrahānaṃ páryaṃ tataksha vájraṃ || 12 ||
tvám sūro haríto rāmāyo nṛñ bhárac cakráṃ étaço náyām

121, 3 hávam. 4 řitāya ápi-vritam. ha. tri-kakúp. var *iti* vaḥ.
5 á áyajanta. 6 sva-śduhavyaiḥ. jarāñā abhī. 7 ha. 8 hári *iti*.
dyumna-sāham. yodhānāḥ. dhukshán. 9 çúshṇam. 10 ápi-iteḥ.
á adar *ity* adaḥ. 11 mahi *iti* pájasi *iti* acakré *iti*. 12 tishṭha.
13 bhárat. ná ayán.

indra | prásyā pârám navatīm návyānām ápi kartám avar-
tayó 'yajyūn || 13 || tvám no asyā indra durhāñāyāḥ páhi
vajrivo duritād abhīke | prá no vājān rathyò áçvabudhyān
ishé yandhi çrávase sūñritāyai || 14 || má sá te asmát su-
matír ví dasad vājapramahaḥ sám isho varanta | á no bhaja
maghavan góshv aryó máñhishṭhās te sadhamādaḥ syāma
|| 15 || 26 ||

Ashtamo 'dhyāyaḥ.

PRATHAMO 'SHTAKAḤ.

122. trishṭubh. *s. b. vírāṭṛápa*

Prá vaḥ pántaṃ raghumanyavó 'ndho yajnáṃ rudráya
mīlhúshe bharadhvam | divó astoshy ásurasya vírair ish-
udhyéva marúto ródasyoḥ || 1 || pátnīva pûrváhūtim vāvṛi-
dhádhyā ushāsánáktá purudhá vídāne | starīr nátkam vyū-
taṃ vāsānā sūryasya çriyā sudṛiçi hírañyaiḥ || 2 || mamáttu
naḥ párijmā vasarhá mamáttu vāto apām vṛishanvān | çiči-
tām indrāparvatā yuvám nas tán no víçve varivasyantu
devāḥ || 3 || utá tyā me yaçásā çvetanāyai vyántā pántau-
çijó huvádhyai | prá vo nápatam apām kṛiñudhvam prá
mátará rāspinásyāyóḥ || 4 || á vo ruvañyúm auçijó huvá-
dhyai ghósheva çānsam árjunasya nánçe | prá vaḥ pūshné
dāvāna āñ áchá voceya vasútātim agnéḥ || 5 || 1 ||

çrutám me mitrávaruṇā hávemótá çrutam sádane viçvá-

121, 13 pra-ásya. avartayaḥ áyajyūn. — 122, 1 raghu-manyavaḥ
ándaḥ. ishudhyā-iva. 2 pátnī-iva. vāvṛidhádhyai. vídāne *iti*. ná
átkam ví-utam. 3 tát. 4 pántā auçijáh. rāspinásya áyóḥ. 5 ghóshā
-iva. dāvāne á ácha. 6 hává imā utá.

taḥ sīm | çrótu naḥ çróturâtiḥ suçrótuh sukshétrâ sindhur
adbbih̄ || 6 || stushé sâ vâm varuṇa mitra râtir gávâm çatâ
priksáyâmeshu pajré | çrutârathe priyârathe dâdhânâḥ sa-
dyâḥ pushtīm nirundhânâso agman || 7 || asyâ stushe máhi-
maghasya rádhâḥ sácâ sanema náhusaḥ suvîráḥ | jáno yâḥ
pajrébhyo vâjinivân âçvâvato rathino máhyaṃ sūriḥ || 8 ||
jáno yó mitrávaruṇâv abhidhrúg apó ná vâm sunóty akshṇa-
yâdhrúk | svayâṃ sâ yâkshmaṃ hrîdaye ní dhatta âpa yád
īm hótirábhír řitâvâ || 9 || sâ vrâdhato náusho dámsujûtaḥ
çârdhastaro narâṃ gûrtâçravâḥ | viśriṣṭarâtir yâti bâlha-
sřitvâ viçvasu pñisú sâdam ic chûraḥ || 10 || 2 ||

âdha gmântâ náhusbo hávaṃ sūrēḥ çrótâ rájâno amñi-
tasya mandrâḥ | nabhojúvo yán niravâsya rádhâḥ práça-
staye mahinâ ráthavate || 11 || etâṃ çârdham dhâma yâsya
sūrér ity avocan dáçatayasya nânçe | dyumnâni yéshu va-
sútâtí rârân viçve sanvantu prabhñithéshu vâjam || 12 ||
mândâmahe dáçatayasya dhâsér dvir yát páñca bíhrato
yântý ánnâ | kíñ ishtâçva ishtâraçmir etâ icânâsas tárusha
řinñjate řññ || 13 || híraṇyakarṇam mañigrîvam árṇas tán no
viçve varivasyantu devâḥ | aryó girâḥ sadyâ â jagmúshir
ósřâç cákantûbháyeshv asmé || 14 || catváro mâ maçarçâra-
sya çîçvas tráyo rájna âyavasasya jishñoh̄ | rátho vâm mi-
trâvaruṇâ dirghâpsâḥ syúmagabhastih̄ sūro nádyaut || 15 || 3 ||

123. trishṭubh.

Prithú rátho dâkshinâyâ ayojy ainam devâso amñitâso
asthuḥ | kñishñâd úd asthâd aryâ vihâyâç cikitsantí mānu-

122, 9 dhatte. 10 dâm-sujûtaḥ. íť çûraḥ. 11 gmânta. çróta.
yât. 12 vasú-tâtih̄ rarân. 13 eté. 14 tát. â usrâḥ cákantu
ubháyeshu. 15 dirghâ-apsâḥ. ná adyaut. — 123, 1 prithúḥ. â enam.

shâya kshâyâya || 1 || pūrvâ viçvasmâd bhúvanâd abodhi
jáyantí vâjam bñihatí sánutri | uccâ vy âkhyad yuvatih̄ pu-
narbhūr óshâ agan prathamâ pūrvâhûtau || 2 || yád adyâ
bhâgâṃ vibhâjâsi nñibhya úsho devi martyatrâ sujâte | devó
no átra savitâ dâmúnâ ánâgaso vocati sūryâya || 3 || grihâṃ
-griham ahanâ yâty áchâ divé-dive ádhi námâ dâdhânâ |
sîshâsantí dyotanâ çâçvad ágâd ágram-agram íd bhajate
vásûnâm || 4 || bhâgasya svâsâ varuṇasya jámir úshaḥ sū-
nñrite prathamâ jarasva | paççâ sâ daghyâ yó aghâsya dhâtâ
jáyema tâṃ dâkshinâyâ ráthena || 5 || 4 ||

úd íratâṃ sūnñritâ út púramdhîr úd agnýaḥ çuçuçâ-
náso asthuḥ | spârḥâ vásûni támasâpagûlñhâvish kñinvanty
ushâso vibhâtíḥ || 6 || ápânyád ety abhy anyád eti vishu-
rûpe áhaní sám carete | parikshítos támo anyâ gúhâkar
ádyaud ushâḥ çóçucatâ ráthena || 7 || sadñiçîr adyâ sadñiçîr
íd u çvó dirghâṃ sacante varuṇasya dhâma | anavadyâs
triñçátam yójanâny ékaikâ krátum pári yanti sadyâḥ || 8 ||
jánaty áhnaḥ prathamâsya náma çukrá kñishñâd ajanishta
çvitíç | řitâsya yóshâ ná minâti dhâmâhar-ahar nishkñitâm
âçarantí || 9 || kanyêva tanvâ çâçadânâñ éshi devi devâm
iyakshamânam | saṃsmâyamânâ yuvatih̄ purástâd âvir vá-
kshânsi kñiñushe vibhâtí || 10 || 5 ||

susamkâçâ mãtrímñishṭeva yóshâvis tanvaṃ kñiñushe
dñiçé kâṃ | bhadrâ tvâm usho vitarâṃ vy ùcha ná tát te
anyâ ushâso naçanta || 11 || âçvâvatír gómatír viçvâvârâ yâ-
tamânâ raçmibih̄ sūryasya | parâ ca yânti púnar â ca

123, 2 ví akhyat. â ushâḥ. 4 ácha. náma. â agât. 5 daghyâḥ.
6 támasâ ápa-gûlñhâ ávñ. 7 ápa anyát eti abñi anyát. vishurûpe íti.
gúhâ akaḥ. 8 éka-éka. 9 jánatí. dhâma áhaḥ-abah. 10 kanyâ-iva.
çâçadânâ. 11 mãtrímñishṭâ-iva yóshâ ávñ. ví ucha. 12 viçvâ-vârâḥ
yátamanâḥ.

yanti bhadrā nāma vāhamānā ushāsaḥ || 12 || ṛitāsya raçmīm
anuyāçhamānā bhadrām-bhadraṃ krátum asmāsu dhehi |
úsho no adyá suhávā vy ùchāsmāsu rāyo maghāvatsu ca
syuḥ || 13 || 6 ||

124. trishtubh.

Ushā uchāntī samidhāné agnā udyānt sūrya urviyā jyó-
tir açret | devó no átra savitā nv ártham prāsāvíd dvipát
prá cátushpad ityai || 1 || áminatī daivýāni vratāni prami-
natī manushyā yugāni | iyúshīnām upamā çāçvatīnām āya-
tīnām prathamóshā vy ādyaut || 2 || eshā divó duhitā práty
adarçi jyótir vásānā samanā purástāt | ṛitāsya pánthām ánv
eti sādhu prajānatīva ná díço mināti || 3 || úpo adarçi çun-
dhyúvo ná vāksho nodhā ivāvīr akṛita priyāni | admasán
ná sasató bodhāyantī çaçvattamāgāt púnar eyúshīnām || 4 ||
pūrve árdhe rájaso aptyāsya gāvām jānitry akṛita prá ke-
túm | vy ù prathate vitarām váriya óbhā pṛiñāntī pitṛór
upásthā || 5 || 7 ||

evéd eshā purutāmā dṛiçé kām nājāmim ná pári vri-
nakti jāmim | arepāsā tanvā çāçadānā nārbhād íshate ná
mahó vibhātī || 6 || abhrátēva punsá eti praticī gartárug iva
sanāye dhānānām | jáyéva pátya uçatī suvāsā ushā hasréva
ní riñte ápsaḥ || 7 || svāsā svásre jyāyasyai yónim áraig
ápaity asyāḥ praticákshyeva | vyuchāntī raçmibhiḥ sūrya-
syāñjy āñkte samanagā iva vrāḥ || 8 || ásām pūrvāsām áhasu
svásṛiñām áparā pūrvām abhy èti paçcāt | tāḥ pratnaván

123, 13 ví ucha asmāsu. — 124, 1 agnau. nú. prá asávit. 2 pra-
thamā ushāḥ ví adyaut. 3 prajānatī-iva. 4 úpo iti. iva ávīḥ. adma-
-sát. çaçvat-tamā á agāt. á-iyúshīnām. 5 jānitry. ví úp iti. á ubhā.
6 evá ít. ná ájāmim. ná árbhāt. 7 abhrátā-iva. garta-árugiva. jáyá
-iva pátye. ushāḥ hasrā-iva. 8 araik ápa eti. praticákshya-iva. sūryasya
añj añkte. 9 abhí eti. pratna-vát.

návyasīr nūnām asmé revád uchantu sudínā ushāsaḥ || 9 ||
prá bodhayosaḥ pṛiñató maghony ábudhyamānāḥ pañáyāḥ
sasantu | revád ucha maghāvadbhyo maghoni revát stotrē
sūñrite jārāyantī || 10 || 8 ||

áveyām açvaid yuvatīḥ purástād yuñkte gāvām aruñā-
nām ánīkam | ví nūnām uchād ásati prá ketúr gṛihām-gṛi-
ham úpa tishṭhāte agniḥ || 11 || út te váyaç cid vasatér
apaptan náraç ca yé pitubhājo vyúshṭau | amā saté vahasi
bhūri vāmām úsho devi dāçúshe mártýāya || 12 || ástodhvam
stómyā bráhmanā mé 'vívṛidhadhvam uçatīr ushāsaḥ | yu-
shmakām devīr ávasā sanema sahasṛiñam ca çatinam ca
vājam || 13 || 9 ||

125. trishtubh. 4. 5 jagati.

Prátā rátnam prátarítvā dadhāti tám cikiván pratigri-
hyā ní dhatte | téna prajām vardhāyamāna áyú rāyás pó-
sheṇa sacate suvīraḥ || 1 || sugúr asat suhiranyāḥ svāçvo
bṛihád asmai váya indro dadhāti | yás tvāyántam vásunā
prátarítvo mukshījāyeva pádim utsināti || 2 || áyam adyá su-
kṛitam prátár ichān ishtéḥ putrām vásumatā ráthēna | añ-
çóḥ sutām páyaya matsarāsya kshayádvīram vardhaya sū-
ñritābhiḥ || 3 || úpa ksharanti síndhavo mayobhúva ijānām
ca yakshyāmānam ca dhenávaḥ | pṛiñántam ca pápurim ca
çravasyávo ghṛitāsya dhārā úpa yanti viçvátāḥ || 4 || náka-
sya pṛishṭhé ádhi tishṭhati çritó yāḥ pṛiñāti sá ha devéshu
gachati | tásmā ápo ghṛitam arshanti síndhavas tásmā iyām
dákshinā pinvate sádā || 5 || dákshināvatām id imāni citrā

124, 10 bodhaya ushāḥ. 11 áva iyām. 13 stómyāḥ. me ávívṛi-
dhadhvam. — 125, 1 prátár iti. prati-gṛihya. áyuh. 2 tvā á-yántam.
mukshījāyā-iva. 5 tásmā.

dákshinâvatâm divi sûryâsah | dákshinâvanto amṛitam bha-
jante dákshinâvantaḥ prá tiranta áyuh || 6 || má priṇanto
dúritam éna áran má járishuh súrayah suvratâsah | anyás
téshâm paridhír astu káç cid ápriṇantam abhí sám yantu
çókâḥ || 7 || 10 ||

126. trishṭubh. 6. 7 anuṣṭubh.

Ámandân stómân prá bhare manîshâ síndhâv ádhi kshi-
yató bhâvyâsya | yó me sahásram ámimîta savân atúrto
rájâ çráva ichámânaḥ || 1 || çatám rájño nádhamânasya ni-
shkâñ chatám áçvân práyatânt sadyá ádam | çatám kakshí-
vân ásurasya gónâm divi çrávo 'jaram á tatána || 2 || úpa
mâ çyâvâḥ svanâyena dattâ vadhūmanto dáça ráthâso
asthuḥ | shashṭiḥ sahásram ánu gávyam ágât sánat kakshí-
vân abhipitvé áhnâm || 3 || catvâriṇçád dáçarathasya çonâḥ
sahásrasyâgre çréñiḥ nayanti | madacyútaḥ kriçanāvato
átyân kakshívantá úd amṛikshanta pajráḥ || 4 || pūrvâm ánu
práyatim á dade vas trín yuktân ashtāv arídhâyasó gâḥ |
subándhavo yé viçyâ iva vrâ ánavantaḥ çráva aishanta
pajráḥ || 5 || ágadhítâ párigadhítâ yâ kaçikéva jángahe | dá-
dâti máhyam yádurí yáçûnâm bhojyâ çatâ || 6 || úpopa me
párâ mṛiça má me dabhrâñi manyathâḥ | sárváhám asmi
romaçâ gandhâriṇâm ivâvikâ || 7 || 11 ||

Ashtâdaço 'nuvâkaḥ.

127. atyashṭi. 6 atidhṛiti.

Agním hótâram manye dâsvantaḥ vásuḥ sūnūḥ sâhaso

125, 6 tirante. 7 á aran. — 126, 2 çatám. 3 dattâḥ. á agât.
4 sahásrasya ágre. kriçaná-vataḥ. 5 arí-dhâyasah. 6 kaçikâ-iva.
7 úpa-upa. sárvá ahám. iva avikâ.

jâtávedasam vípraḥ ná jâtávedasam | yá úrdhváyâ sva-
dhvaró devó devácyâ kṛipâ | ghṛitâsya víbhrâshṭim ánu
vashtī çocishâjúhvânasya sarpishah || 1 || yâjishṭham tvâ yâ-
jamânâ huvema jyéshṭham ângirasâm vipra mánmabhir ví-
prebhiḥ çukra mánmabhiḥ | párijmânam iva dyâḥ hótâram
carshanînâm | çocishkeçam vṛishanam yám imâ viçah právantu
jûtáye viçah || 2 || sá hí purú cid ójasâ virúkmataḥ dīdyâno
bhávati druhamtarâḥ paraçúr ná druhamtarâḥ | vilú cid yâsya
sámṛitau çrúvad váneva yát sthirám | niḥshâhamâno yamate
nâyate dhanvâsâhâ nâyate || 3 || dṛiḥ cid asmâ ánu dur
yâthâ vidé téjishṭhâbhir arañibhir dâshṭy ávase 'gnâye dâ-
shṭy ávase | prá yâḥ purūñi gâhate tákshad váneva çoci-
shâ | sthirâ cid ánnâ ní riñaty ójasâ ní sthirâñi cid ójasâ
|| 4 || tám asya pṛikshâm úparâso dhímahi náktam yâḥ su-
dârçataro divâtarâd aprâyushe divâtarât | ád asyâyur grâ-
bhanavad vilú çarma ná sūnave | bhaktâm ábhaktam ávo
vyánto ajârâ agnâyo vyánto ajârâḥ || 5 || 12 ||

sá hí çárdho ná mârutam tuvishvânir ápnasvatishûrvâ-
râsv ishtânir ártanâsv ishtânih | ádad dhavyâny ádadir ya-
jnâsya ketúr arhânâ | ádha smâsya hârshato bṛishivato ví-
çve jushanta pántham nárah çubhé ná pántham || 6 || dvitâ
yád im kistâso abhidyo namasyánta upavócanta bṛigavo
mathnanto dáçâ bṛigavaḥ | agnir içe vásūnâm çúcir yó
dharnir eshâm | priyân apidhīñr vanishishta médhira á va-
nishishta médhiraḥ || 7 || viçvâsâm tvâ viçâm pátiḥ havâ-
mahe sárvâsâm samânâm dámpatim bhujé satyágirvâhasam
bhujé | átithim mánushânâm pitúr ná yâsyâsayâ | amf ca

127, 1 çocishâ á-júhvânasya. 2 yâjamânâḥ. imâḥ. prá avantu.
3 purú. vánâ-iva. ná ayate dhanva-sâhâ ná ayate. 4 asmai. dâshṭi.
agnâye dâshṭi. vánâ-iva. riñati. 5 ápra-âyushe divâ-tarât. asya áyuh.
6 tvi-svânih ápnasvatishu urvârasu. havyâni. sma asya. 8 yâsya ásayâ.

vīcve amritāsa ā váyo havyā devēshv ā váyah || 8 || tvám agne sáhasā sáhantamaḥ ṣushmíntamo jáyase devátátaye rayír ná devátátaye | ṣushmíntamo hí te mádo dyumnín-tama utá krátuḥ | ádha smâ te pári caranty ajara ṣrushtí-vāno nájara || 9 || prá vo mahé sáhasā sáhasvata usharbú-dhe paṣushé nāgnáye stómo babbhútv agnáye | práti yád ím havishmán vīcvasu kshásu jóguve | ágre rebhó ná jarata řishúnám júrñir hóta řishúnám || 10 || sá no nédishtham dá-driçāna ā bharāgne devébhiḥ sácanāḥ sucetúnâ mahó râ-yāḥ sucetúnâ | máhi çavishthā nas křidhi samçákshē bhujé asyaí | máhi stotřibhyo maghavant suvřiyam máthir ugró ná çávasâ || 11 || 13 ||

128. atyashṭi.

Ayam jáyata mánusho dhárimaṇi hótâ yájishthā uçjám ánu vratám agniḥ svám ánu vratám | vīcvaṣrushtíḥ sakhí-yaté rayír iva çravasyaté | ádabdho hótâ ní shadad ilás padé párivíta ilás padé || 1 || tám yajnasádhm ápi vâ-tayámasy řitásya pathá námasâ havishmatâ devátâtâ havi-shmatâ | sá na úrjám upábhrity ayá křipá ná júrñyati | yám mâtariçvâ mánave parávato devám bhāḥ parávataḥ || 2 || évena sadyāḥ páry eti párthivam muhurgí réto vřishabhāḥ kánikradad dádhad rétaḥ kánikradat | çatám cákshāno akshá-bhir devó váneshu turváñiḥ | sádo dádhāna úpareshu sá-nushv agniḥ páreshu sánushu || 3 || sá sukrátuḥ puróhito dáme-dame 'gnír yajnásyádhvarásya cetati krátvâ yajnásyā cetati | krátvâ vedhá ishúyaté vīcva jātáni paspaçe | yáto

127, 9 sma. ná ajara. 10 sáhasvate. ná agnáye. jarate. hótâ. 11 bhara ágne. — 128, 2 upa-ábhrity. bhár iti bhāḥ. 3 mu-huḡ-gíḥ. 4 yajnésyā adhvarásya.

ghřitaçřir átithir ájáyata váhnir vedhá ájáyata || 4 || krátvâ yád asya távishishu pñicáte 'gnér áveṇa marútām ná bho-jyēshirāya ná bhojyâ | sá hí shmâ dánam ínvati vásúnām ca majmánâ | sá nas trāsate duritād abhihrútaḥ çánsād aghād abhihrútaḥ || 5 || 14 ||

vīcvo vihâyâ aratír vásur dadhe háste dáksशिने taráñir ná çīçrathac chravasyáyâ ná çīçrathat | vīcvasmâ id ishū-dhyaté devatrâ havyam óhishe | vīcvasmâ it sukřite vāram řiṇvaty agnír dvārâ vy řiṇvati || 6 || sá mánushe vřijáne çámtamo hitó 'gnír yajnéshu jényo ná vīçpátih priyó ya-jnéshu vīçpátih | sá havyā mánushānām ilā křitáni patyate | sá nas trāsate váruṇasya dhúrtér mahó devásya dhúrtéḥ || 7 || agniḥ hótāram ilate vásudhitim priyam cétishtham aratim ny erire havyavāham ny erire | vīcvaḡyūm vīcva-vedasam hótāram yajatām kavim | devāso raṇvām ávase va-súyávo gīrbhí raṇvām vasúyávaḥ || 8 || 15 ||

129. atyashṭi. 8. 9 atīçakvari. 11 ashṭi.

Yám tvám rátham indra medhásátaye 'pákā sántam ishira praṇáyasi pránavadya náyasi | sadyāç cit tám abhí-shṭaye káro váçaç ca vājīnam | sásmākam anavadya tūtu-jāna vedhásām inām vācam ná vedhásām || 1 || sá çrudhi yāḥ smâ pñitanāsu kásu cid daksháyya indra bhárahútaye nřibhir ási prátúrtaye nřibhiḥ | yāḥ çúraiḥ svāḥ sánitâ yó víprair vājam tárutâ | tám íçānása iradhanta vājīnam pñi-kshám átyam ná vājīnam || 2 || dasmó hí shmâ vřishānam pínvasi tvācam kām cid yāvīr aráruḡ çúra mártynam pa-rivřinákshi mártynam | índrotâ túbhyam tád divé tád ru-

128, 5 ávena. bhojyâ ishirāya. sma. 6 çravasyáyâ. vīcvasmai. ā úhishe. ví řiṇvati. 7 hitāḥ. 8 ní erire. gīḥ-bhīḥ. — 129, 1 prá anavadya. sáḥ asmākam. 2 sma. 3 sma. indra utá.

drāya svāyaçase | mitrāya vocaṃ vārunāya sapráthaḥ su-
mriḷikāya sapráthaḥ || 3 || asmākam va índram uçmasišṭāye
sákhāyaṃ viçvāyum práśahaṃ yújaṃ vājeshu práśahaṃ
yújam | asmākam bráhmotāyé 'vā pñisúshu kásu cit | nahí
tvā çátruḥ stárate strīṇóshi yāṃ viçvaṃ çátruṃ strīṇóshi
yāṃ || 4 || ní shṭí namātimatiṃ káyasya cit téjishṭhābhir
aráñibhir nótibhir ugrābhir ugrotibhiḥ | néshi ño yáthā pu-
ránenāḥ çūra mányase | viçváni púrór ápa parshi váhnir
ásā váhnir no ácha || 5 || 16 ||

prá tát voceyam bhāvyaéndave hávyo ná yá ishávān
mánma réjati rakshohá mánma réjati | svayāṃ só asmád ā
nidó vadhaír ajeta durmatím | áva sraved aghāçaṅso 'va-
tarām áva kshudrām iva sravet || 6 || vanéma tát dhótrayā
citántyā vanéma rayím rayivaḥ suvíryaṃ raṇvāṃ sántam
suvíryaṃ | durmánmānaṃ sumántubhir ém ishā pñicímahi |
ā satyābhir índram dyumnáhútibhir yájatram dyumnáhúti-
bhiḥ || 7 || prá-prā vo asmé svāyaçobhir úti' parivargá indro
durmatínām dáríman durmatínām | svayāṃ sā rishayádhyai
yā na upeshé atraiḥ | hatém asan ná vakshati kshiptā jūr-
ñir ná vakshati || 8 || tvām na indra ráyā páriṇasā yáhi
pathāñ anehásā puró yāhy arakshásā | sácasva naḥ parákā
ā sácasvástamíkā ā | páhi no dūrād árād abhisṭibhiḥ sádā
pāhy abhisṭibhiḥ || 9 || tvām na indra ráyā tárúshasogrām
cit tvā mahimā sakshad ávase mahé mitráṃ návase | óji-
shṭha trátar ávitā rátham kām cid amartya | anyām asmád
ririsheḥ kām cid adrivo ririkshantam cid adrivaḥ || 10 ||

129, 4 uçmasi ishtāye. viçvá-āyum pra-sáham. bráhma útāye áva.
5 sú nama áti-matim. ná úti-bhiḥ. ugra úti-bhiḥ. naḥ. purā anenāḥ.
6 bhāvyaaya índave. 7 hótrayā. ā im. 8 prá-pra. pari-vargé. upa
ishé. hatā im asat. 9 pathā. paráké. sácasva astam-iké. 10 tárú-
shasā ugrám. ná ávase. ávitar iti.

páhi na indra sushṭuta sridhó 'vayātā sádám id durmatí-
nām devāḥ sán durmatínām | hantā pápāsya rakshásas trátā
víprasya mávataḥ | ádhā hí tvā janitā jíjanad vaso raksho-
hánaṃ tvā jíjanad vaso || 11 || 17 ||

130. atyasṭi. 10 trisṭubh.

Éndra yāhy úpa naḥ paráváto náyám áchā vidáthā-
nīva sátpatir ástam rájeva sátpatiḥ | hávāmahe tvā vayám
práyasvantaḥ suté sácā | putrásó ná pitáram vājasátaye
mánhishṭham vājasátaye || 1 || píba sómam indra suvánám
ádrībhiḥ kóçena siktám avatám ná vánsagas tátishhāno na
vánsagaḥ | mádāya haryatāya te tuvishṭamāya dhāyase | ā
tvā yachantu harito ná súryam áhā viçveva súryam || 2 ||
ávindad divó níhitam gúhā nidhím vér ná gárbham pári-
vítam áçmany ananté antár áçmani | vrajám vajr' gávām
iva síshāsann āngirastamaḥ | ápāvñipot ísha índraḥ pári-
vñitā dvāra íshaḥ párivñitāḥ || 3 || dádrīhāno vājram indro
gábhastyoḥ kshádmeva tigmám ásanāya sám çyad ahihá-
tyāya sám çyat | samvivyāná ójasā çāvobhir indra ma-
jmāná | táshṭeva vñikshám vaníno ní vñicasi paraçvéva ní
vñicasi || 4 || tvām vñithā nadyā indra sártavé 'chá samu-
drám asñijo ráthāñ iva vājayató ráthāñ iva | itā úti' ayuñ-
jata samánám ártham ákshitam | dhenúr iva mánave viçvá-
dohaso jánāya viçvádohasaḥ || 5 || 18 ||

imām te vācam vasúyanta áyávo rátham ná dhírah
svápā atakshishuḥ sumnāya tvām atakshishuḥ | çumbhānto
jényam yathā vājeshu vipra vājīnam | átyam iva çāvase

129, 11 ádha. — 130, 1 ā indra. ná ayám ácha vidáthāni-iva. rája
-iva. 2 píba. viçvá-iva. 3 ápa avñipot. pári-vñitāḥ. 4 kshádma
-iva. táshṭā-iva. paraçvá-iva. 5 sártave ácha. 6 su-ápāḥ.

sâtáye dhánâ víçvâ dhánâni sâtáye || 6 || bhínát púro nava-
tím indra púráve dívodâsâya máhi dâçúshe nṛito vâjreṇa
dâçúshe nṛito | atithigvâya çâmbaram girér ugró ávâbha-
rat | mahó dhánâni dâyamâna ójasâ víçvâ dhánâny ójasâ
|| 7 || indrah samâtsu yâjamânam âryam právad víçveshu
çatámûtir âjishu svârmîlleshv âjishu | mânave çâsad avra-
tân tvâcam kṛishṇâm arandhayat | dâkshan ná víçvam tâ-
trishṇâm oshati ny arçasânâm oshati || 8 || sūraç cakrám
prâ vṛihaj jâtâ ójasâ prapitvé vâcam aruṇó mushâyatiçânâ
â mushâyati | uçânâ yât parâvátó 'jagann útáye kave | su-
mnâni víçvâ mânusheva turvâñir áhâ víçveva turvâñiḥ || 9 ||
sá no návyebhir vṛishakarmann ukthaiḥ púrâṃ dartah pá-
yúbhiḥ páhi çagmaiḥ | dívodâsébhir indra stávâno vâvṛi-
dhithâ áhobhir iva dyaúḥ || 10 || 19 ||

131. atyashṭi

Índrâya hí dyaúir ásure ánamnaténdrâya mahí pṛithiví
várímabhir dyumnâsâtâ várímabhiḥ | indram víçve sajóshaso
devâso dadhire purâḥ | indrâya víçvâ sâvanâni mânushâ râ-
tâni santu mânushâ || 1 || víçveshu hí tvâ sâvaneshu tuñjâte
samânâm ékam vṛishamanyavaḥ pṛithak svâḥ sanishyávaḥ
pṛithak | tám tvâ nâvam ná parshâñim çúshâsya dhurí dhî-
mahi | indram ná yajnaiç citayânta áyávaḥ stómebhir in-
dram áyávaḥ || 2 || ví tvâ tatasre mithunâ avasyávo vrajâ-
sya sâtâ gavyasya niḥsríjaḥ sâkshanta indra niḥsríjaḥ | yád
gavyántâ dvâ jânâ svâr yântâ samūhasi | áviṣh kârikrad
vṛishañam sacâbhúvam vâjram indra sacâbhúvam || 3 ||

130, 7 nṛito *iti*. áva abharat. 8 prá ávat. dhâkshat. ní arçasâ-
nám. 9 vṛihat. mushâyati içânâḥ. parâ-vátah ájagan. mânushâ-iva.
víçvâ-iva. — 131, 1 ánamnata indrâya. 2 vṛishamanyavaḥ.

vidúsh te asyâ víryasya púrávaḥ púro yád indra çáradír
avátirah sâsahâno avátirah | çâsas tám indra mártiyam áya-
jyum çavasas pate | mahím amushṇâḥ pṛithivím imá apó
mandasânâ imá apâḥ || 4 || ád ít te asyâ víryasya çarkiran
mâdeshu vṛishann uçijo yád ávitha sakhíyató yád ávitha |
cakártha kâram ebhyaḥ pṛitanâsu právantave | té anyâm
-anyâm nádyaṃ sanishṇata çravasyántah sanishṇata || 5 ||
utó no asyâ ushâso jushéta hy ârkâsya bodhi havisho há-
vímabhiḥ svârshâtâ hávimabhiḥ | yád indra hántave mṛidho
vṛishâ vajriṇ cketasi | á me asyâ vedhâso návíyaso mán-
ma çrudhi návíyasah || 6 || tvám tám indra vâvṛidhânó
asmayúr amitrayántam tuvijâta mártiyam vâjreṇa çúra már-
tyam | jahí yó no aghâyáti çṛiṇushvá suçrávastamaḥ | ri-
shṭám ná yámann ápa bhûtu durmatir víçvâpa bhûtu dur-
matih || 7 || 20 ||

132. atyashṭi.

Tvâyâ vayám maghavan púrve dhána indratvotâḥ sâ-
sahyâma pṛitanyató vanuyâma vanushyatâḥ | nédishṭhe
asmínn áhany ádhi vocâ nú sunvaté | asmín yajné ví ca-
yemâ bhâre kṛitám vâjayânto bhâre kṛitám || 1 || svarjeshé
bhâra âprâsya vâkmany usharbúdhaḥ svâsmínn ânjasi krâ-
násya svâsmínn ânjasi | áhann indro yáthâ vidé çirshṇâ-çir-
shṇopavâçyaḥ | asmatrá te sadhryâk santu rátáyo bhadrá
bhadrásya rátayaḥ || 2 || tát tú práyaḥ pratnáthâ te çuçu-
kvanám yâsmín yajné vâram ákṛiṇvata kshâyam pṛitâsya vâ-
asi kshâyam | ví tát vocer ádha dvitántâḥ paçyanti raçmi-

131, 4 vidúsh te. ava-átirah. 6 utó *iti*. hí arkâsya. 7 agha-
-yáti. víçvâ ápa. — 132, 1 dhâne indratvâ-útâḥ. voca. cayema. 2 bhâre.
çirshṇâ-çirshṇâ upa-vâçyaḥ. bhadráḥ. 3 dvitâ antár *iti*.

bhiḥ | sá ghâ vide ánv indro gavéshaṇo bandhukshídbhyo
gavéshaṇaḥ || 3 || nú itthá te pûrváthâ ca pravácyaṃ yád
áñgirobhyó 'vriṇor ápa vrajám indra cikshann ápa vrajám |
aibhyaḥ samânyá diçásmábhyaṃ jeshi yótsi ca | sunvábhyo
randhayâ kám cid avratám hriṇâyántaṃ cid avratám || 4 ||
sám yáj jánân krátubhiḥ çûra iksháyad dháne hité taru-
shanta çravasyávaḥ prá yakshanta çravasyávaḥ | tasmâ
âyuh prajávad id bádhe arcanty ójasâ | indra okyaṃ didhi-
shanta dhítáyo devāñ áchá ná dhítáyaḥ || 5 || yuvám tám
indrâparvatâ puroyúdhâ yó naḥ pñitanyád ápa tám-tam id
dhatam vājreṇa tám-tam id dhatam | dūre cattāya chantsad
gáhanam yád inakshat | asmākam çátrūn pári çûra viçvato
darmá darshishṭa viçvataḥ || 6 || 21 ||

133. 1 trishṭubh. 2—4 anuṣṭubh. 5 gāyatri. 6 dhṛiti. 7 atyaṣṭi.

Ubhé punāmi ródasī pñitēna drúho dahāmi sám mahīr
anindrāḥ | abhivlāgya yātra hatā amitrá vailasthānām pári
triḥhá áçeran || 1 || abhivlāgyā cid adrivaḥ çirshā yātumātī-
nām | chindhī vaṭūrinā padā mahāvāṭūrinā padā || 2 || ává-
sām maghavañ jahi çárdho yātumātīnām | vailasthānaké
armaké mahāvailasthe armaké || 3 || yāsām tistrāḥ pañcā-
çato 'bhivlaṅgair apāvapaḥ | tát sú te manāyati takát sú
te manāyati || 4 || piçāṅgabhrisṭim ambhriṇām piçācim in-
dra sám mñiṇa | sárvaṃ ráksho ní barhaya || 5 || avár mahá
indra dādṛihī çrudhí naḥ çuçoça hí dyaúḥ kshá ná bhī-
shāñ adrivo ghrīṇān ná bhīshāñ adrivaḥ | çushmīntamo hí
çushmībhir vadhair ugrébhīr ŷyase | ápūrushagṇo apratīta

132, 3 gha. go-éshaṇaḥ. 4 nú. áñgiraḥ-bhyaḥ ávriṇoh. á ebhyaḥ.
diçá asmábhyam. randhaya. 5 yát. tasmái. indre. ácha. 6 hatam. —
133, 1 ródasī iti. 2 abhi-vlāgya. 3 áva ásām. 4 apa-ávapaḥ.
6 aváh. çrudhí. ksháh. bhīshá. ghrīṇát. bhīshá. ápurusha-gṇaḥ.

çûra sátvabhis trisaptaiḥ çûra sátvabhiḥ || 6 || vanóti hí sun-
ván ksháyam páriṇasaḥ sunvánó hí shmâ yájaty áva dví-
sho devānām áva dvishaḥ | sunváná it sishásati sahásrá
vājy ávritaḥ | sunvánáyéndro dadāty ábhúvam rayim da-
dāty ábhúvam || 7 || 22 ||

Ekonaviṅço 'nuvākaḥ.

134. atyaṣṭi. 6 asṭi.

Á tvâ júvo rārahāṇā abhi práyo vāyo vāhantv ihá pñr-
vāpítaye sómasya pñrvāpítaye | úrdhvā te ánu sūñritā má-
nas tishṭhatu jānatí | niyútvatā ráthenā yāhi dāvāne vāyo
makhásya dāvāne || 1 || mándantu tvâ mandino vāyav in-
davo 'smát krāṇásah sūkñitā abhidyavo góbbhiḥ krāṇā abhi-
dyavaḥ | yád dha krāṇā irádhyai dáksham sácanta útayaḥ |
sadhricínā niyúto dāvāne dhiya úpa bruvata im dhíyaḥ
|| 2 || vāyúr yuñkte róhitā vāyúr aruṇā vāyú ráthe ajirā
dhurí vólhave vāhishṭhā dhurí vólhave | prá bodhayā pñ-
ramdhim jārā á sasatim iva | prá cakshaya ródasī vāsayo-
shásah çrávase vāsayoshásah || 3 || túbhyam ushásah çuca-
yaḥ parāvátī bhadrá vástrā tanvate dānsu raçmīshu citrá
návyeshu raçmīshu | túbhyam dhenúḥ sabardúghā viçvá
vāsūni dohate | ájanayo marúto vakshāṇābhyo divá á va-
kshāṇābhyah || 4 || túbhyam çukrásah çucayas turanyávo
mádesuhgrā ishaṇanta bhurvāny apām ishanta bhurvāni |
tvām tsārí dásamāno bhágam itte takvavīye | tvām viçva-
smád bhúvanāt pási dhármaṇásuryāt pási dhármaṇā || 5 ||
tvām no vāyav eshām ápūrvyaḥ sómānām prathamáh pñtīm

133, 7 sma. vājí. sunvánāya indrah. — 134, 1 ráthena á. 2 vāyo
iti. ha. sácante. sadhricínāḥ. bruvate. 3 vāyúḥ ráthe. bodhaya.
vāsaya ushásah. 5 mádeshu ugrāḥ. dhármaṇā asuryāt. 6 vāyo iti.

arhasi sutānām pītīm arhasi | utó vihútmatīnām viçām va-
varjūshīnām | viçvā it te dhenávo duhra âçiram ghrítām
duhrata âçiram || 6 || 23 ||

135. atyashṭi. 7. 8 asṭi.

Stīrṇām barhír úpa no yāhi vītāye saháreṇa niyútā
niyutvate çatīñbhīr niyutvate | túbhyaṃ hí pūrvápītaye
devā devāya yemiré | prá te sutāso mádhumanto asthiran
mádāya krátve asthiran || 1 || túbhyāyām sómaḥ páripūto
ádribhīḥ spārhā vásānaḥ pári kóçam arshati çukrá vásāno
arshati | távāyām bhāgá áyúshu sómo devéshu hūyate | váha
vāyo niyúto yāhy asmayúr jushāṇó yāhy asmayúḥ || 2 || ā
no niyúdbhīḥ çatīñbhīr adhvarām sahasrīñbhīr úpa yāhi
vītāye vāyo havyañi vītāye | távāyām bhāgá řitvīyaḥ sá-
raçmiḥ sūrye sácā | adhvaryúbhīr bháramānā ayañsata vāyo
çukrá ayañsata || 3 || ā vām rátho niyútvan vakshad ávase
'bhī prāyāñsi súdhitāni vītāye vāyo havyañi vītāye | píba-
tam mádhvo ándhasaḥ pūrvapéyaṃ hí vām hitām | vāyav
ā candréna rádhasā gatam índraç ca rádhasā gatam || 4 ||
ā vām dhīyo vavřityur adhvarāñ úpemām índum marmři-
janta vājīnam âçūm átyaṃ ná vājīnam | téshām píbatam
asmayú ā no gantam ihótyā | índravāyú sutānām ádribhīr
yuvām mádāya vājadā yuvām || 5 || 24 ||

imé vām sómā apsv ā sutā ihādhvaryúbhīr bháramānā
ayañsata vāyo çukrá ayañsata | eté vām abhy âřrikshata
tirāḥ pavítram âçávaḥ | yuvāyāvó 'ti rómāny avyāyā só-
māso áty avyāyā || 6 || áti vāyo sasató yāhi çáçvato yátra

134, 6 utó *iti*. duhre. duhrate. — 135, 1 devāḥ. 2 túbhya ayám.
táva ayám. 3 táva ayám. 4 vāyo *iti* ā. rádhasā ā. 5 úpa imám.
asmayú *iti*. ihá útyā. 6 apsv. ihá adhvaryú-bhīḥ. abhī asřikshata.
yuvā-yávaḥ áti.

grāvā vādati tátra gachatam gřihām índraç ca gachatam
ví sūñrītā dádřiçe řiyate ghrítām ā pūñrāyā niyútā yátho
adhvarām índraç ca yátho adhvarām || 7 || átrāha tát va-
hethe mádhva āhutiṃ yám açvatthám upatishṭhanta jáyavo
'smé té santu jáyávaḥ | sákām gávaḥ súvate pácyate yávo
ná te vāya úpa dasyanti dhenávo nápa dasyanti dhenávaḥ
|| 8 || imé yé te sú vāyo bāhvòjaso 'ntár nadī te patáyanty
ukshāṇo máhi vrādhanta ukshānaḥ | dhánvañ cid yé anā-
çávo jīrāç cid ágiraukasah | sūryasyeva raçmāyo durniyán-
tavo hástaylor durniyántavaḥ || 9 || 25 ||

136. atyashṭi. 7 trisṭubh.

Prá sú jyeshṭham nicirābhyām bñihán námo havyaṃ
matim bharatā mřīlayádbhyām svādishṭham mřīlayádbhyām |
tā samrājā ghrítāsutí yajné-yajna úpastutā | áthainoḥ ksha-
trām ná kútaç canādhřishe devatvām nú cid ádhřishe || 1 ||
ádarçi gátūr uráve vářiyasí pánthā řitāsya sám ayañsta ra-
çmibhiç cākshur bhágasya raçmibhīḥ | dyukshám mitrásya
sádanam aryamṇó váruṇasya ca | áthā dadhāte bñihád uk-
thyām vāya upastútyam bñihád váyaḥ || 2 || jyótishmatim
áditim dhārayátkshitiṃ svārvatiṃ ā sacete divé-dive jágři-
vāñsā divé-dive | jyótishmat kshatram âçāte ádityā dānunas
pátí | mitrás táyor váruṇo yátayájano 'ryamā yátayájja-
naḥ || 3 || ayám mitráya váruṇāya çāmtamaḥ sómo bhútv
avapāneshv ābhago devó devéshv ābhagaḥ | tam devāso ju-
sherata viçve adyā sajóshasaḥ | táthā rájanā karatho yád
ímaha řitāvānā yád ímahe || 4 || yó mitráya váruṇāyávidhaj

135, 8 átra áha. vāyo *iti*. ná ápa. 9 bāhú-ojasaḥ. nadī *iti*.
ágirā-okasaḥ sūryasya-iva. — 136, 1 bñihát. bharata. ghrítāsutí *iti* ghrítā
-āsutí yajné-yajne. átha enoḥ. canā ádhřishe. nú. 2 sádanam. átha.
3 áçāte *iti*. 4 ímahe. 5 váruṇāya ávidhat.

jáno 'narvāṇam tám pári páto áhhaso dâçvāṅsam mártam
 áhhasaḥ | tám aryamábhí rakshaty řijūyántam ánu vratám |
 ukthair yá enoḥ paribhūshati vratám stómair ábhūshati
 vratám || 5 || námo divé bñihaté ródasibhyám mitráya vocam
 váruṇāya mīlhúshe sumñilikāya mīlhúshe | indram agním
 úpa stuhi dyukshám aryamáṇam bhágam | jyóg j'vantah
 prajáyā sacemahi sómasyotí sacemahi || 6 || útí devánām va-
 yám indravanto mañsímáhi sváyaçaso marúdbhiḥ | agnir
 mitró váruṇaḥ çárma yañsan. tát açyáma maghávāno va-
 yám ca || 7 || 26 ||

Prathamó 'dhyāyaḥ.

137. atīçakvari.

Sushumā yátam ádribhir góçritā matsará imé sómāso
 matsará imé | á rájānā divisprīçāsmatrā gantam úpa naḥ |
 imé vām mitrávaruṇā gávâçiraḥ sómāḥ çukrá gávâçiraḥ
 || 1 || imá á yátam índavaḥ sómāso dádhyaçiraḥ sutáso dá-
 dhyâçiraḥ | utá vām usháso budhí sákam sūryasya raçmí-
 bhiḥ | sutó mitráya váruṇāya pítāye cārur řitāya pítāye
 || 2 || tá vām dhenúm ná vâsarím añçúm duhanty ádribhiḥ
 sómam duhanty ádribhiḥ | asmatrá gantam úpa no 'rvāñcā
 sómāpítāye | ayám vām mitrávaruṇā nñibhiḥ sutáh sóma á
 pítāye sutáh || 3 || 1 ||

138. atyashṭi.

Prá-pa pūshñás tuvijátāsyā çasyate mahitvám asya ta-
 váso ná tandate stotrám asya ná tandate | árcāmi sumna-
 yánn ahám ántyútīm mayobhúvam | viçvasya yó mána áyu-

136, 5 aryamá abhí. 6 sómasya útí. — 137, 1 susumá á. gó
 -çritáh. divi-sprīçā asma-trā. çukráḥ. 2 imé.

yuvé makhó devá áyuyuvé makháḥ || 1 || prá hí tvâ pū-
 shann ajiráṃ ná yámani stómebhiḥ řiṇvā řiṇávo yáthâ
 mñidha úshṭro ná píparo mñidhaḥ | huvé yát tvâ mayobhú-
 vam devám sakhyāya mártyaḥ | asmákam áṅgūshān dyum-
 ninas řidhi vājeshu dyumninas řidhi || 2 || yásya te pū-
 shant sakhyé vipanyávaḥ krátvá cit sántó 'vasá bubhujirá
 ití krátvá bubhujiré | tám ánu tvâ náviyasim niyútam
 ráya imāhe | áheḷamāna uruçaṅsa sári bhava vāje-vāje sári
 bhava || 3 || asyá ú shū na úpa sátāye bhuvó 'heḷamāno ra-
 rivāñ ajâçva çravasyatām ajâçva | ó shū tvâ vavñitímahi
 stómebhir dasma sādhubhiḥ | nahí tvâ pūshann atimānya
 ághñe ná te sakhyám apahnuvé || 4 || 2 ||

139. atyashṭi. 5 bñihati. 11 trishṭubh.

Ástu çraúshat puró agním dhiyá dadha á nú tác chár-
 dho divyám vññimaha indravâyú vññimahe | yád dha
 krāñá vivásvati nábhâ samdāyi návyasí | ádha prá sú na
 úpa yantu dhítāyo devāñ áchâ ná dhítāyaḥ || 1 || yád dha
 tyán mitrá varuṇāv řitád ádhy ádadáthe áññitam svéna
 manyúnā dákshasya svéna manyúnā | yuvór itthádhi sádmasv
 ápaçyāma hiranyáyam | dhíbhíç caná mánasâ svébhír akshá-
 bhiḥ sómasya svébhír akshábhiḥ || 2 || yuvám stómebhir de-
 vayánto açvinâçraváyanta iva çlókam áyávo yuvám havýā-
 bhy áyávaḥ | yuvór viçvâ ádhi çriyaḥ pñikshaç ca viçva-
 vedasâ | prushâyānte vām paváyo hiranyáye ráthe dasrá
 hiranyáye || 3 || áçeti dasrá vy ú nákam řiṇvatho yuññjate
 vām rathayújo dívishṭishv adhvasmāno dívishṭishu | ádhi

138, 2 řiṇvé. 3 sántah ávasá bubhujiré. 4 úp ití sú naḥ.
 bhuvah áheḷamānah. ó ití sú. atí-mānye. — 139, 1 dadhe. tát çárdhah.
 vññimāhe. ha. sú. ácha. 2 ha tyát. itthá ádhi. 3 açvinâ áçra-
 váyantah-iva. havýá abhí áyávaḥ. 4 ví úp ití.

vām sthāma vandhūre rāthe dasrā hiranyāye | pathéva yān-
tāv anučāsatā rájó 'ñjasā çāsatā rájaḥ || 4 || çacibhir naḥ
çacivasu divā náktam daçasyatam | má vām rátir úpa da-
sat kádā canásmád rátih kádā caná || 5 || 3 ||

vṛishann indra vṛishapānāsa índava imé sutā ádrishu-
tāsa udbbidas túbhyam sutāsa udbhidaḥ | té tvā mandantu
dāvāne mahé citráya rádhase | gírbhír girváhaḥ stávamána
á gahi sumṛilíko na á gahi || 6 || ó shū ño agne çriṇuhi
tvám ílitó devébhyo bravasi yajniyebhyo rájabhyo yajni-
yebhyaḥ | yád dha tyám āngirobhyo dhenūm devā ádat-
tana | ví tām duhre aryamá kartári sácāñ eshá tām veda
me sácā || 7 || mó shú vo asmád abhí táni paúnsyā sánā
bhūvan dyumnāni móta járishur asmát purótá járishuḥ |
yád vaç citráṃ yugé-yuge návyam ghóshād ámartyam |
asmāsu tán maruto yác ca dushtāram didhritā yác ca du-
shtāram || 8 || dadhyāñ ha me janúsham pūrvo āngirāḥ pri-
yāmedhaḥ kánvo átir mánur vidus té me pūrve mánur
viduḥ | téshām devéshv áyatir asmākam téshu nábhayaḥ |
téshām padéna máhy á name giréndrāgní á name girā || 9 ||
hótá yakshad vanino vanta vāryam bṛihaspátir yajati venā
ukshábhīḥ puruvārebhir ukshábhīḥ | jagṛibhmā dūráādiçam
çlókam ádrer ádha tmánā | ádhārayad ararindāni sukrátuḥ
purú sádmāni sukrátuḥ || 10 || yé devāso divy ékādaça sthá
prithivyām ádhy ékādaça sthá | apsukshto mahinaikādaça
sthá té devāso yajnam imām jushadhvam || 11 || 4 ||

Viñço 'nuvākaḥ.

139, 4 pathā-iva. rájaḥ áñjasā. 5 caná asmát. 6 vṛisha-pānā-
saḥ. 7 ó iti sú naḥ. ha. kartári sácā. 8 mó iti sú. má utá. purá
utá. tát. yát. didhritá. 9 girā indrágní iti. 10 jagṛibhmā dūre
-ādiçam. purú. 11 diví. apsu-kshítaḥ mahiná ékādaça.

140. jagatí. 10 trisṭubh („oder jagatí“). 12. 13 trisṭubh.

Vedishāde priyādhāmāya sudyúte dhāsim iva prá bharā
yónim agnāye | vástreṇeva vāsaya mānmanā çucim jyotíra-
tham çukrávarṇam tamohānam || 1 || abhí dvijānmā trivṛíd
ānam ṛijyate samvatsaré vāvṛidhe jagdhām í pūnaḥ | an-
yāsyāsā jihvāyā jényo vṛishā ny anyéna vanino mṛishṭa
vāraṇāḥ || 2 || kṛishnaprútau veyijé asya sakshítā ubhá ta-
rete abhí mātárā çicum | práçājihvam dhvasāyantam ṛishu-
cyútam á sácyaṃ kúpayaṃ vārdhanam pitúḥ || 3 || mumu-
kshvò mánave mánavasyaté raghudrúvaḥ kṛishnāsítāsa ú
júvaḥ | asamanā ajiráso raghusyádo vātājūtā úpa yujyanta
áčavaḥ || 4 || ád asya te dhvasāyanto vṛitherate kṛishnam
ábhvam máhi vārpaḥ kárikrataḥ | yát sīm mahím avánim
prābhí mármṛiçad abhiçvasán stanáyann éti nánadat || 5 || 5 ||

bhūshan ná yó 'dhi babhrūshu námrate vṛisheva pátnir
abhy éti róruvat | ojáyámānas tanvaç ca çumbhate bhímó
ná çṛiṅgā davidhāva durgṛibhiḥ || 6 || sá samstíro vištíraḥ
sám gṛibhāyati jānānn evá jānatír nitya á çaye | púnar
vardhante ápi yanti devyām anyád vārpaḥ pitróḥ kṛiṇvate
sácā || 7 || tām agrúvaḥ keçinīḥ sám hí rebhirá úrdhvās ta-
sthur mamrúshīḥ práyāve pūnaḥ | tāsām jarām pramuñcānn
eti nánadad ásum páram janāyañ jívám ástṛitam || 8 || adhi-
vāsám pári mātí rihānn áha tuvigrébhiḥ sátvabhir yāti ví
járayaḥ | váyo dádhāt padvāte rérihat sádānu çyéní sacate
vartanír áha || 9 || asmākam agne maghāvatsu dídihy ádha
çvāsívān vṛishabhó dāmūnāḥ | avāsyā çicumatír adider vár-
meva yutsú pariárbbhurānaḥ || 10 || 6 ||

140, 1 bhara. vástreṇa-iva vāsaya. jyotíḥ-ratham. 2 im iti. anyāsa
ásā. ní anyéna. 3 sa-kshítāu. 4 úm iti. yujyante. 4 vṛithā irate.
prá abhí. 6 ádhi. vṛishā-iva. abhí eti. 7 vi-stíraḥ. 8 rebhiré. prá
áyāve. 9 mātíḥ. sádā ánu. vartanīḥ. 10 ava-ásya. várma-iva.

idám agne súdhitam dúrdhitád ádhi priyád u cin mán-
manah préyo astu te | yát te çukráṃ tanvò rócate çúci
ténâsmábhyam vanase rátnam á tvám || 11 || ráthâya návam
utá no griháya nítyâritrám padvátîm râsy ágne | asmâkaṃ
vîrãñ utá no maghóno jánânç ca yá pâráyâc chárma yá ca
|| 12 || abhí no agna ukthám ij juguryâ dyávâkshâmâ sín-
dhavaç ca svágúrtâh | gávyam yávyam yánto dírgbhâhêsham
váram aruṇyò varanta || 13 || 7 ||

141. jagatí. 12. 13 trishṭubh.

Bál itthá tád vápushe dhâyi darçatám devásya bhárgah
sáhaso yáto jáni | yád ím úpa hvárate sádhate matír řitá-
sya dhénâ anayanta sasrútaḥ || 1 || pñikshó vápuḥ pitumán
nítya á çaye dvitíyam á saptáçivâsu mátrishu | řitíyam
asya vñishabhásya doháse dáçapramatiṃ janayanta yósha-
naḥ || 2 || nír yád ím budhnán mahishásya várpasa íçânã-
saḥ çávasâ kránta súrâyaḥ | yád ím ánu pradívo mádhva
ádhavé gúhâ sántam mátaríçvâ mathâyáti || 3 || prá yát
pitúḥ paramán níyáte páry á pñikshúdhò vîrúdhò dáṃsu
rohati | ubhá yád asya janúsham yád ínvata ád id yávi-
shthò abhavad ghñiñá çúciḥ || 4 || ád ím mátrír áviçad yásv
á çúcir áhiñsyamána urviyá ví vâvñidhe | ánu yát púrvâ
áruhat sanájúvo ní návyasíshv ávarásu dhávate || 5 || 8 ||

ád id dhótâram vñinate diviṣṭishu bhágam iva papñi-
cânása řiñjate | deván yát krátvâ majmánâ puruṣṭutó már-
tam çánsam viçvâdhâ véti dhâyase || 6 || ví yád ásthâd ya-
jató vátacodito hváro ná vákvâ jaránâ ânâkñitah | tásyâ

140, 11 cit. téna asmábhyam. 12 páráyât çárma. 13 abhí.
agne. íť juguryâḥ. dírgbhâ áhá ísham. — 141, 3 budhnât. 4 paramât.
5 íť. á aviçat. 6 hótâram.

pátman dakshúshaḥ kñiṣṇájãnhasaḥ çúcijanmano rája á
vyádhvanaḥ || 7 || rátho ná yátâḥ çikvabhiḥ kñitó dyám ân-
gebhír arushébhír íyate | ád asya te kñiṣṇáso dakshi sũ-
ráyaḥ çúrasyeva tveshâthâd íshate váyaḥ || 8 || tváyâ hy
ágne váruṇo dhñitávrato mitráḥ çâçad্রে aryamá sudánavaḥ |
yát sîm ánu krátunâ viçvâthâ vibhúr arán ná nemíḥ pari-
bhúr ájâyathâḥ || 9 || tvám agne çaçamánâya sunvaté rátnam
yaviṣṭha devátâtim ínvasi | tám tvâ nú návyam sahaso yu-
van vayám bhágam ná kâre mahiratna dhîmahí || 10 || asmé
rayím ná svártham dámtinasam bhágam dáksam ná pa-
pñicási dharnásim | raçmññr iva yó yámati jánmani ubhé
devánâm çánsam řitá á ca sukrátuḥ || 11 || utá naḥ sudyó-
tmâ jírâçvo hótâ mandráḥ çñiçavac candrârataḥ | sá no
neshan néshatamair ámũro 'gnír vâmám suvitám vásyo ácha
|| 12 || ástâvy agniḥ çimívdabhir arkaiḥ sãmñrájyâya prata-
ram dádhânaḥ | amí ca yé maghávâno vayám ca miham
ná sũro áti nísh řatanyuḥ || 13 || 9 ||

142. anuṣṭubh.

Sámiddho agna á vaha devãñ adyá yatásruce | tántum
tanushva púrvyám sutásomâya dáçúshe || 1 || ghñitávan-
tam úpa mási mádhumantam tanúnâpât | yajnam viprasya
mávataḥ çaçamánâsya dáçúshaḥ || 2 || çúciḥ pâvakó ádbhuto
mádhvâ yajnam mimikshati | nárâçánsaḥ trír á divó devó
devéshu yajniyaḥ || 3 || ílitó agna á vahéndram citram íhá
pñiyám | iyám hí tvâ matír mãmâchâ sujihva vacyáte || 4 ||
sñiñânâso yatásruco barhír yajné svadhvaré | vñiñjé devá-

141, 7 dhakshúshaḥ. 8 dhakshi. çúrasya-iva. 9 hí agne.
11 jánmani íti. řité. 12 çñiçavat. neshat. 13 níḥ tatanyuḥ. —
142, 1 agne. 4 agne. vaha índram. máma ácha.

vyacastamam indrāya çarma sapráthah || 5 || ví çrayantām
ritāvriḍhaḥ prayai devébhyo mahīḥ | pāvakāsaḥ purusprīho
dvāro devīr asaççatāḥ || 6 || 10 ||

ā bhādamāne upāke náktoshāsā supéçasā | yahvī ritā-
sya mātārā sídatām barhīr ā sumāt || 7 || mandrájihvā ju-
gurvānī hótārā daivya kavī | yajnām no yakshatām imām
sidhrām adyā divisprīçam || 8 || çúcir devéshv árpitā hótrā
marútsu bhāratī | ilā sárasvatī mahī barhiḥ sídantu yajni-
yāḥ || 9 || tán nas turīpam ádbhutam purú vāram purú
tmánā | tváshtā póshāya ví shyatu rāyé nábhā no asmayúḥ
|| 10 || avasrijān upa tmánā devān yakshi vanaspate | agnir
havyā sushūdati devó devéshu médhiraḥ || 11 || pūshaḥvāte
marútvate viçvādevāya vāyāve | svāhā gāyatrāvepase ha-
vyām indrāya kartana || 12 || svāhākṛitāny ā gahy upa ha-
vyāni vitāye | indrā gahi çrudhī hávaṃ tvām havante
adhvaré || 13 || 11 ||

143. jagati. 8 trishṭubh.

Prá távyasīm návyasīm dhítim agnáye vácó matīm sá-
hasaḥ sūnáve bhare | apām nápād yó vāsubhiḥ sahā priyó
hótā prithivyām ny ásīdad ritvīyaḥ || 1 || sá jāyamānaḥ pa-
ramé vyòmany ávir agnir abhavan mātariçvane | asyá krá-
tvā samidhānāsya majmánā prá dyāvā çociḥ prithivī aro-
cayat || 2 || asyá tveshā ajárā asyá bhánávaḥ susamḍriçāḥ
suprátikasya sudyútaḥ | bhātvakshaso áty aktúr ná síndhavo
'gné rejante ásasanto ajárāḥ || 3 || yám eriré bhṛigavo vi-
çvāvedasaṃ nábhā prithivyā bhúvanasya majmánā | agním

142, 7 bhādamāne iti upāke iti. yahvī iti. 10 tát. vá áram.
syatu. 13 indra ā. çrudhī. — 143, 1 ní. 2 abhavat. prithivī iti.
3 agnéḥ. 4 ā-iriré. prithivyāḥ.

tām gīrbhīr hinuhi svā ā dāme yá éko vásvo váruṇo ná
rājati || 4 || ná yó várāya marútām iva svanáḥ séneva sṛi-
shṭā divyā yáthāçāniḥ | agnir jámbhais tigitair atti bhārvati
yodhó ná çátrūnt sá vānā ny riñjate || 5 || kuvín no agnir
ucáthasya vír ásad vāsush kuvíd vāsubhiḥ kāmam ávárat |
codāḥ kuvít tutujyāt sātāye dhīyaḥ çúcipratikaṃ tám ayā
dhiyā grīṇe || 6 || ghṛitāpratikaṃ va ritāsya dhūrshādām
agnīm mitrām ná samidhānā riñjate | indhāno akró vidáthe-
shu dídyac çukrávarṇām úd u no yañsate dhīyam || 7 ||
áprayuchann áprayuchadbhir agne çivébhir naḥ pâyúbhiḥ
pāhi çagmaiḥ | ádabdhebhīr ádṛipitebhīr ishṭé 'nimishadbhiḥ
pári páhi no jāḥ || 8 || 12 ||

144. jagati.

Éti prá hótā vratām asya máyáyordhvām dádhānaḥ çú-
cipeçasaṃ dhīyam | abhī srúcaḥ kramate dakshināvṛito yā
asya dhāma prathamām ha nínsate || 1 || abhīm ritāsya do-
hánā anūshata yónau devāsya sādane parfvritāḥ | apām upā-
sthe víbhṛito yád ávasad ádha svādhā adhayad yābhīr
íyate || 2 || yúyūshataḥ sāvayasā tát id vápuḥ samānām ár-
tham vitáritratā mithāḥ | ād im bhágo ná hávyaḥ sám
asmád ā vólhur ná raçmínt sám ayañsta sārathiḥ || 3 || yám
im dvā sāvayasā saparyátaḥ samāné yónā mithunā sámó-
kasā | divā ná náktam palitó yúvājani purū çarann ajáro
mánushā yugā || 4 || tám im hinvanti dhítayo dáça vriço de-
vám mártāsa útāye havāmahe | dhānor ádhi praváta ā sa
riñvaty abhivrajadbhir vayúnā návādhita || 5 || tvām hy agne

143, 4 své. 5 sénā-iva. yáthā açāniḥ. ní riñjate. 6 kuvít.
vāsuh. ā-várat. 7 dhūḥ-sádam. dídyat çukrá-varṇām. 8 ishṭe áni-
mishat-bhiḥ. — 144, 1 máyáyā úrúhvām. dakshinā-ávṛitāḥ. 2 abhī im.
pári-vritāḥ. ā ávasat. 4 yúvā ajani purú. 5 návā dhita. 6 hí agne.

divyasya rājasi tvám pārthivasya paçupā iva tmānā | éni ta
eté bṛihatī abhiçriyā hiranyāyī vākvarī barhīr āçāte || 6 ||
agne jushāsva prāti harya tād váco mándra svádhāva ri-
tajāta súkrato | yó viçvātaḥ pratyāññ āsi darçató raṇvāḥ
sāmdṛiṣṭau pitumāñ iva kshāyāḥ || 7 || 13 ||

145. jagatī. 5 trishṭubh.

Tām pṛichatā sá jagāmā sá veda sá cikivāñ iyate sá
nv iyate | tásmint santi praçishas tásminn ishṭāyāḥ sá vā-
jasya çávasaḥ çushmīnas pátiḥ || 1 || tām ít pṛichanti ná
simó ví pṛichati svéneva dhīro mánasā yád ágrabhīt | ná
mṛishyate prathamām náparam váco 'syá krátvā sacate
ápradṛipitaḥ || 2 || tām id gachanti juhvās tām árvatīr ví-
çvāny ékaḥ çriṇavad vácāñsi me | purupraishás táturir ya-
jnasáadhanó 'chidrotiḥ çicur ādatta sám rábhaḥ || 3 || upa-
sthāyāḥ carati yát samārata sadyó jātás tatsāra yújyebhiḥ |
abhí çvāntām mṛiçate nāndyè mudé yád im gáchanty uça-
tīr apishṭhitām || 4 || sá im mṛigó ápyo vanargúr úpa tvacy
úpamasyām ní dhāyī | vy àbravid vayúnā mártymbhyo 'gnir
vidvāñ ṛitacid dhī satyāḥ || 5 || 14 ||

146 trishṭubh.

Trimúrdhānam saptáraçmim gṛiṇīshé 'nūnam agním pi-
trór upásthe | nishattām asya cárato dhruvāsya viçvā divó
rocanāpaprivāñsam || 1 || ukshā mahāñ abhi vavaksha ene
ajáras tasthāv itáūtir ṛishvāḥ | urvyāḥ padó ní dadhāti sá-

144, 6 éni iti. te eté iti bṛihatī iti. hiranyāyī iti vākvari iti. —
145, 1 pṛichata. jagāma. sáh ní iyate. 2 svéna iva. ná áparam.
3 yajna-sáadhanāḥ áchidra-útiḥ. á adatta. 5 tvacy upamasyām. ví abra-
vit. hí. — 146, 1 gṛiṇīshe ánūnam. rocanā ápapri-vāñsam. 2 vavaksha
ene iti.

nau rihānty ūdho arushāso asya || 2 || samānām vatsām abhi
saṁcáranti vishvag dhenū vi carataḥ suméke | anapavṛijyāñ
ádhvano mímāne viçvān kétéñ ádhi mahó dádhāne || 3 || dhī-
rāsah padām kaváyo nayanti nānā hṛidā rákshamānā ajur-
yám | sishāsantaḥ páry apaçyanta síndhum ávir ebhyo abha-
vat súryo nṛīn || 4 || didrikshényāḥ pári kásthāsu jénya
iḷényo mahó árbhāya jívāse | purutrā yád ábhavat sūr áhai-
bhyo gárbhebhyo maghāvā viçvadarçataḥ || 5 || 15 ||

147. trishṭubh.

Kathā te agne çucáyanta áyór dadāçur vājebhir áçu-
shāñāḥ | ubhé yát tcké tánaye dádhānā ṛitāsya sáman ra-
náyanta devāḥ || 1 || bódhā me asyá vácaso yavishṭha mán-
hishṭhasya prábhṛitasya svadhāvaḥ | pīyati tvo ánu tvo
gṛiṇāti vandārus te tanvām vande agne || 2 || yé páyávo
māmateyām te agne páçyanto andhām duritād árakshan |
raráksha tánt sukṛito viçvávedā dípsanta id ripávo náha
debhuḥ || 3 || yó no agne árarivāñ aghāyúr arátivā marcá-
yati dvayéna | mántro gurúḥ púnar astu só asmā ánu mṛi-
kshīṣṭa tanvām duruktaḥ || 4 || utá vā yāḥ sahasya pravi-
dvān mártó mártam marcáyati dvayéna | átaḥ páhi stava-
māna stuvāntam ágne mákir no duritāya dhāyīḥ || 5 || 16 ||

148. trishṭubh.

Máthid yád im viṣṭó mātariçvā hótāram viçvāpsum vi-
çvádevyam | ní yām dadhúr manushyāsu vikshú svār ná
citrām vāpushe vibhāvam || 1 || dadānām ín ná dadabhanta

146, 3 saṁcáranti iti. suméke iti. mímāne iti. dádhāne iti. 5 áha
ebhyah. Trotz der Anukr. ist diese Strophe jagatī. — 147, 1 ubhé iti.
toké iti. 2 bódha. 3 viçvá-vedāḥ. ná áha. 4 arátivā. asmaí. —
148, 1 viçvá-apsum. ná. 2 ít.

mánmâgnír várûtham máma tásyá cákan | jushánta viçvâny
asya kármópastutim bháramâñasya kârôḥ || 2 || nitye cin nú
yám sádane jagribhré práçastibhir dadhiré yajniyâsah | prá
sū nayanta gribháyanta ishṭáv áçvâso ná rathyò rârahâñâḥ
|| 3 || pûrūṇi dasmó ní rinâti jámbhair ād rocate vâna ā vi-
bhāvâ | ād asya vâto ánu vâti çocír ástur ná çaryâm asa-
nâm ánu dyūn || 4 || ná yám ripávo ná rishanyávo gârbhe
sántam reshañā resháyanti | andhā apaçyā ná dabhann abhi-
khyā nityâsa im pretâro arakshan || 5 || 17 ||

149. virāj.

Mahâḥ sá râyá éshate pátir dánm iná inásya vásunaḥ
padá ā | úpa dhrájantam ádrayo vidhánm ít || 1 || sá yó vri-
shâ narâm ná ródasyoḥ çrávobhir ásti jivápitásargah | prá
yâḥ sasrânâḥ çiçrítâ yónau || 2 || ā yâḥ púram nârminim
ādided átyaḥ kavír nabhanyò nârvâ | sūro ná rurukvân cha-
tâtâmâ || 3 || abhí dvijánmâ trí rocanâni viçvâ rájâñsi çuçu-
cânó asthât | hótâ yájisṭho apâm sadhâsthe || 4 || ayám sá
hótâ yó dvijánmâ viçvâ dadhé vâryâni çravyasā | mártô yó
asmai sutúko dadāça || 5 || 18 ||

150. ushpih.

Purú tvâ dâçvân voçe 'rir agne táva svid ā | todásyeva
çarañâ ā mahásya || 1 || vy ànínasya dhaninaḥ prahoshé cid
árarushaḥ | kadā caná prajigato ádevayoh || 2 || sá candró
vipra mártyo mahó vrâdhantamo divi | prá-prét te agne
vanúshaḥ syâma || 3 || 19 ||

148, 2 mánma agníḥ. kárma úpa-stutim. 3 cit. sú. 4 váne.
5 reshañāḥ. apaçyāḥ. — 149, 1 ā ishate. padé. 3 ná árvâ. rurukvân
çatâ-âtmâ. — 150, 1 todásya-iva çarañé. 2 ví anínasya. 3 prá-pra ít.

151. jagati.

Mitrám ná yám çimyâ góshu gavyávaḥ svâdhyò vidá-
the apsu jíjanan | árejetâm ródasí pájasâ girâ práti priyám
yajatám janúshâm ávaḥ || 1 || yád dha tyád vâm purumîlhá-
sya sominaḥ prá mitrásô ná dadhiré svâbhúvaḥ | ádha krá-
tum vidatám gátum árcata utá çrutam vṛishanâ pastyáva-
taḥ || 2 || ā vâm bhūshan kshitáyo jánma ródasyoḥ pravá-
cyam vṛishanâ dákshase mahé | yád im řitâya bháratho yád
árvate prá hótrayâ çimyâ vítho adhvarám || 3 || prá sâ kshi-
tír asura yâ máhi priyá řitâvânâv řitam ā ghoshatho bṛi-
hát | yuvám divó bṛiható dáksham ábhúvam gām ná dhury
úpa yuñjâthe apâḥ || 4 || mahí átra mahinā vâram řiñvatho
'renavas túja ā sádman dhenávaḥ | sváranti tã uparátâti
sūryam ā nimrúca ushâsas takvavír iva || 5 || 20 ||

ā vâm řitâya keçinír anúshata mitra yâtra várūṇa gâ-
túm árcathaḥ | áva tmánâ srijátam pínvataḥ dhiyo yuvám
viprasya mánmanâm irajyathaḥ || 6 || yó vâm yajnaiḥ çaçá-
mânó ha dáçati kavír hótâ yájeti manmasâdhanah | úpâha
tám gachatho víthó adhvarám áchâ girah sumatim gantam
asmayú || 7 || yuvám yajnaiḥ prathamâ góbhír añjata řitâ-
vânâ mánaso ná práyuktishu | bháranti vâm mánmanâ sam-
yátâ giró 'dripyatâ mánasâ revád áçathe || 8 || revád váyo
dadhâthe revád áçathe nárâ mâyâbhir itátúti máhinam | ná
vâm dyávó 'habhir nótâ sindhavo ná devatvám pañayo ná-
naçur maghám || 9 || 21 ||

152. trisṭubh.

Yuvám vástrâni pívasā vasâthe yuvór áchidrâ mántavo

151, 2 ha. árcate. 4 priyâ. dhurí. 5 mahí iti. 7 úpa áha.
ácha. 8 añjate. girah ádripyatâ. 9 dyávaḥ áha-bhiḥ ná utá. ná ánaçuḥ.

ha sárgāḥ | ávátiratam áṅṛitāni viçva řitēna mitrāvaruṇā
sacethe || 1 || etāc caná tvo ví ciketad eshām satyó mántraḥ
kaviçastá řighāvān | trirāçriṃ hanti cáturaçrir ugró deva-
nido ha prathamā ajūryan || 2 || apād eti prathamā padvátī-
nām kás tād vām mitrāvaruṇā ciketa | gárbho bhárām bha-
raty ā cid asya řitām píparty áṅṛitam ní tâřt || 3 || pra-
yántam ít pári járām kanīnām páçyāmasi nópanipádyamānam |
ánavaṛṇā vítatā vásānam priyām mitrásya várūṇasya
dhāma || 4 || anaçvó játó anabhīçúr árvā kánikradat patayad
úrdhvásānuḥ | acittam bráhma jujushur yúvānaḥ prá mitré
dhāma várūṇe gṛiṇántaḥ || 5 || ā dhenāvo māmatelyām ávan-
tīr brahmapriyam pípayant sásminn ūdhan | pitvó bhiksheta
vayúnāni vidvān āsāvívāsann áditim urushyēt || 6 || ā vām
mitrāvaruṇā havýajusṭiṃ námasā devāv ávasā vavṛityām |
asmākam bráhma pṛitanāsu sahyā asmākam vṛishṭīr divyā
supārā || 7 || 22 ||

153. trishṭubh.

Yájāmahe vām mahāḥ sajóshā havýebhir mitrāvaruṇā
námobhiḥ | ghṛitair ghṛitasnū ádha yád vām asmé adhvar-
yāvo ná dhítibhir bháranti || 1 || prástutir vām dhāma ná
práyuktir áyāmi mitrāvaruṇā suvṛiktīḥ | anákti yád vām
vidátheshu hótā sumnām vām sūřir vṛishaṇāv iyakshan || 2 ||
pípāya dhenúr áditir řitāya janāya mitrāvaruṇā havirdé | hi-
nóti yád vām vidáthe saparyánt sá rātāhavyo mánusho ná
hótā || 3 || utá vām vikshú mádyāsv ándho gāva āpaç ca
pípayanta devīḥ | utó no asyá pūrvyāḥ pářir dán vítām pá-
tām páyasa usriyāyāḥ || 4 || 23 ||

152, 1 áchidrāḥ. áva atiratam. víçvā. 2 etāt. 3 mitrāvaruṇā ā.
asya. 4 ná upa-nipádyamānam. 6 āsā á-vívāsan. — 153, 1 sa-jóshāḥ.
ghṛitasnū iti. 4 utó iti.

154. trishṭubh.

Vishṇor nú kam víryāṇi prá vocam yāḥ pářthivāni vi-
mamé rájānsi | yó áskabhāyad úttaram sadhásthām vicakra-
mānās tredhórugāyāḥ || 1 || prá tād viṣṇuḥ stavate víryeṇa
mṛigó ná bhímāḥ kucaró girishṭhāḥ | yásyorúshu trishú vi-
krāmaṇeshv adhikshiyānti bhúvanāni víçvā || 2 || prá ví-
shṇave çúshām etu mánma girikshíta urugāyāya vṛishṇe |
yá idām dírgḥām práyatam sadhásthām éko vimamé tribhír
ít padébhiḥ || 3 || yásya trī pūrnā mádhunā padāny ákshī-
yamānā svadhāyā mādanti | yá u tridhātu pṛithivīm utá
dyām éko dādḥāra bhúvanāni víçvā || 4 || tād asya priyām
abhi pátho açyām náro yátra devayāvo mādanti | urukra-
māsya sá hí bandhúr itthā víshṇoḥ padé paramé mádhva
útsaḥ || 5 || tā vām vāstūny uçmasi gámadhyai yátra gāvo
bhūřiçriṅgā ayāsaḥ | átrāha tād urugāyāsya vṛishṇaḥ para-
mām padām áva bhāti bhūři || 6 || 24 ||

155. jagatī.

Prá vaḥ pántam ándhaso dhiyāyaté mahé çūrāya ví-
shṇave càrcata | yā sánuni párvatānām ádābhyā mahás ta-
sthátur árvateva sādḥúnā || 1 || tveshām itthā samáranam
çimivator indrávishṇu sutapā vām urushyati | yā mářtyāya
pratidhīyamānam ít kriçānor ástur asanām urushyáthaḥ || 2 ||
tā im vardhanti máhy asya paúnśyam ní mātārā nayati
rétase bhujé | dádḥāti putró 'varam páram pitúr náma ři-
tīyam ádhi rocané divāḥ || 3 || tát-tad id asya paúnśyam
gṛiṇīmasināsya trátúr avṛikāsya mīlbúshaḥ | yāḥ pářthivāni

154, 1 tredhā uru-gāyāḥ. 2 yásya urúshu. 3 giri-kshīte. 6 átra
áha. — 155, 1 ca arcata. árvatā-iva. 2 suta-pāḥ. 3 putráḥ ávaram.
4 gṛiṇīmasi ināsya.

tribhir id vígámabhir urú krámishtorugâyáya jívase || 4 ||
dvé id asya krámaje swardriço 'bhikhyáya mártyo bhura-
yati | trítíyam asya nákir á dadharshati váyaç caná patá-
yantaḥ patatríṇaḥ || 5 || catúrbhiḥ sákám navatím ca náma-
bhiç cakráṃ ná vṛittám vyátíñr avívipat | bṛiháçcharíro
vimímána říkvabhir yúvákumáraḥ práty ety áhavám || 6 || 25 ||

156. jagati.

Bhávâ mitró ná çévyo gṛitásutir vibhûtadyumna evayá
u sapráthâḥ | ádhâ te vishño vidúshâ cid árdhyaḥ stómo
yajnáç ca rárdhyo havishmatâ || 1 || yáḥ pûrvyáya vedhase
návyase sumájjanaye vishṇave dádaçati | yó jâtám asya
maható máhi brávat séd u çrávobhir yújyaṃ cid abhy ásat
|| 2 || tám u stotáraḥ pûrvyám yáthâ vidá řitásya gárbhaṃ
janúshâ pipartana | ánya jánáto náma cid vivaktana ma-
hás te vishño sumatím bhajâmahe || 3 || tám asya rájâ vá-
runas tám açvinâ krátuṃ sacanta mārutasya vedhásah |
dâdhâra dáksam uttamám aharvídam vrajám ca vishṇuḥ
sákhivân aporñuté || 4 || á yó viváya sacáthâya daívyá in-
drâya vishṇuḥ sukṛíte sukṛítaraḥ | vedhá ajinvat trishadha-
sthá áryam řitásya bhâgé yájamânam ábhajat || 5 || 26 ||

Ekaviñço 'nuvâkaḥ.

157. jagati. 5. 6 trishṭubh.

Ábodhy agnir jmá úd eti sūryo vy úsháç candrá mahy
ávo arcishâ | áyukshâtám açvinâ yátave rátham práśâvíd
deváh savitá jagat pṛithak || 1 || yád yuñjâthe vṛishanaṃ

155, 4 krámishta uru-gâyáya. 5 dvé iti. krámaje iti. 6 bṛihát
-çariraḥ. yúvâ ákumáraḥ. — 156, 1 bháva. gṛitá-ásutiḥ. ádha. 2 su-
mát-jánaye. sáh ít. abhí asat. 3 vidá. á asya. 4 apa-úrputé. 5 á
abhajat. — 157, 1 ví usháh. mahí ávaḥ. áyukshâtám. prá asávit.

açvinâ rátham gṛitena no mádhunâ kshatrám ukshatam |
asmákam bráhma pṛitanâsu jinvataṃ vayám dhánâ çúrasâtâ
bhajemahi || 2 || arvân tricakró madhuvâhano rátho jirâçvo
açvinor yâtu súshṭutaḥ | trivandhuró maghávâ viçvásubha-
gaḥ çám na á vakshad dvipáde cátushpade || 3 || á na ūr-
jaṃ vahatam açvinâ yuvám mádhumatyâ naḥ káçayâ mi-
mikshatam | práyus tárishṭam nī rápânsi mṛikshatam sé-
dhatam dvésho bhávataṃ sacâbhúvâ || 4 || yuvám ha gárbham
jágatíshu dhattho yuvám viçveshu bhúvaneshv antâḥ | yu-
vám agnīm ca vṛishanâv apáç ca vânaspatíñr açvinâv airaye-
thâm || 5 || yuvám ha stho bhishájâ bheshajébbhir átho ha
stho rathyâ ráthyebhiḥ | átho ha kshatrám ádhi dhattha
ugrá yó vâm havishmân mánasâ dadâça || 6 || 27 ||

Dvitiyo 'dhyáyaḥ.

158. trishṭubh. 6 anusṭubh.

Vásu rudrá purumántu vṛidhántâ daçasyátam no vṛi-
shanaṃ abhishtau | dásrâ ha yád rékṇa aucathyó vâm prá
yát sasráthe ákavâbhir útí || 1 || kó vâm dáçat sumatáye
cid asyai vásu yád dhéthe námasâ padé góḥ | jigṛitám asmé
revátíḥ púramdhiḥ kâmapréneva mánasâ cárantâ || 2 || yuktó
ha yád vâm taugryáya perúr ví mádhye árṇaso dháyi pa-
jráḥ | úpa vâm ávaḥ çaraṇám gameyaṃ çúro nájma patá-
yadbhir évaiḥ || 3 || úpastutir aucathyám urushyen má máṃ
imé patatríñi ví dugdhám | má máṃ édho dáçatayaç citó dhák
prá yád vâm baddhás tmáni khádati kshám || 4 || ná má
garan nadyò mátrítamâ dásá yád im súsamubdham avá-
dhuh | çiro yád asya traitano vitákshat svayám dásá úro

157, 4 prá áyuh. nñ. 6 átho iti. ráthyebhir iti ráthyebhiḥ. —
158, 2 dhéthe iti. kâmapréna-iva. 3 ná ájma. 4 urushyét. imé iti
patatríñi iti. 5 mátrí-tamâḥ dásâḥ. ava-ádhuh.

ánsâv ápi gdha || 5 || dīrghátamâ māmatelyó jujurvān da-
çamé yugé | apām ártham yatfnām brahmā bhavati sārathih
|| 6 || 1 ||

159. jagatī.

Prá dyāvâ yajnañ prithivī řitāvřidhâ mahī stushe vi-
dātheshu práçetasâ | devēbhir yé deváputre sudánsasetthā
dhiyā vāryāni prabhūshataḥ || 1 || utā manye pitúr adrúho
māno mātúr máhi svátavas tát dhávīmabhiḥ | surétasâ pi-
tārâ bhūma cakratur urú prajāyâ amřitam vārīmabhiḥ || 2 ||
té sūnávaḥ svápasah sudánsaso mahī jajnur mātārâ pūrvá-
cittaye | sthātúç ca satyām jágataç ca dhármañi putrásyā
pāthah padām ádvayāvīnaḥ || 3 || té mâyīno mamire suprá-
çetaso jāmī sáyonī mithunā sámokasâ | návyam-navyam
tántum ā tanvate divi samudré antāḥ kaváyah sudítayah
|| 4 || tát řádho adyā savitúr váreṇyam vayām devásya pra-
savé manāmahe | asmábhyam dyāvāprithivī sucetúnā rayīm
dhattam vásumantam çatagvīnam || 5 || 2 ||

160. jagatī.

Té hí dyāvāprithivī viçváçambhuva řitāvarī rájaso dhā-
rayátkavī | sujānmanī dhishāne antár iyate devó devī dhár-
manā sūryah çúciḥ || 1 || uruvyācasā mahīni asaççatā pitā
mātā ca bhūvanāni rakshataḥ | sudhrīshṭame vapuṣhyé ná
ródasī pitā yát sīm abhī rūpair ávāsayat || 2 || sá váhniḥ putráḥ
pitróḥ pavitravān punāti dhīro bhūvanāni mâyáyā | dhenúm
ca priçnim vřishabhām surétasam viçvāhā çukrām páyo

158, 6 dīrghá-tamāḥ. — 159, 1 prithivī iti. mahī iti. yé iti devá-
putre iti su-dánsasā itthā. 2 hávīma-bhiḥ. 3 mahī iti. — 160, 1 vi-
çvá-çambhuvā. 2 mahīni iti. su-dhrīshṭame iti vapuṣhyé iti.

asya dukshata || 3 || ayām devānām apāsām apástamo yó
jajāna ródasī viçváçambhuvā | ví yó mamé rájasī sukratū-
yáyājārebhiḥ skāmbhanebhiḥ sám āñrice || 4 || té no grīñāné
mahinī máhi çrávah kshatrām dyāvāprithivī dhásatho bri-
hát | yénābhiḥ křišṭīs tatánāma viçvāhā panāyyam ójo asmé
sám invatam || 5 || 3 ||

161. jagatī. 14 trishṭubh

Kīm u çrésṭhaḥ kīm yáviṣṭho na ājagan kīm iyate
dūtīyam kád yád ūcimā | ná nindima camasām yó mahā-
kuló 'gne bhrātar drūṇa id bhūtīm ūdima || 1 || ékam ca-
masām catúras křīṇotana tát vo devā abruvan tát va āga-
mam | saúdhanvanā yády evā karishyátha sākām devair
yajniyāso bhavishyatha || 2 || agnīm dūtām práti yád ábra-
vītanāçvaḥ kártvo rátha utéhā kártvaḥ | dhenúḥ kártvā yu-
vaçā kártvā dvā táni bhrātar ánu vaḥ křitvy émasi || 3 ||
cakřivānsa řibhavas tát aprichata kvéd abhūd yah syā
dūtó na ājagan | yadvākhyac camasāñ catúraḥ křitāñ ād
it tvāshṭā gnāsv antár ny ānaje || 4 || hánāmaināñ iti tvā-
shṭā yád ábravīc camasām yé devapānam ānindishuḥ | anyā
nāmāni křīṇvate suté sácāñ anyair enān kanyā nāmabhiḥ
sparat || 5 || 4 ||

īndro hári yuyujé açvīnā rátham bñhaspátir viçvárū-
pām úpājata | řibhūr víbhvā vājo devāñ ágachata svápasō
yajniyam bhāgām aitana || 6 || niç cármano gām arinīta dhī-
tibhir yā jarantā yuvaçā tákřīṇotana | saúdhanvanā açvād

160, 3 dukshata. 4 sukratu-yáyā ajārebhiḥ. 5 yéna abhī. —
161, 1 ā ajagan. āgne. 2 ā agamam. saúdhanvanāḥ. evā. 3 ábra-
vītanā açvaḥ. utā ihā. křitvī ā imasi. 4 kvā ít. ā ajagan. yadā
ava-ākhyat. ní ānaje. 5 hánāma enān. ábravī.. sácā. 6 úpa ājata.
7 tá akřīṇotana.

áčvam atakshata yuktvá rátham úpa devāñ ayātana || 7 ||
idám udakám pibatéty abravitanedám vá ghâ pibatâ muñ-
janéjanam | saúadhanvanâ yádi tán néva háryatha tritíye ghâ
sávane mádayádhvai || 8 || ápo bhúyishthâ ity éko abravíd
agnír bhúyishthâ ity anyó abravít | vadharyántim bahú-
bhyaḥ praiko abravíd ritá vádantaç camasāñ apiñcata || 9 ||
çronām éka udakám gām ávájati māsām ékaḥ piñcati sū-
náyābhritam | ā nimrúcaḥ çákṛid éko ápābharat kim svit
putrēbhyaḥ pitárâ úpāvatuh || 10 || 5 ||

udvátsv asmâ akṛiṇotanâ trīṇam nivátsv apāḥ svapa-
syáyâ naraḥ | ágohyasya yád ásastanâ gṛihé tád adyédám
ṛibhavo nānu gachatha || 11 || sammīlya yád bhúvanâ pary-
ásarpata kvâ svit tâtyā pitárâ va ásatuh | áçapata yāḥ
karásnam va ádadé yāḥ prábravít pró tasmâ abravítana
|| 12 || sushupvānsa ṛibhavas tád aprichatágohya ká idám
no abúbudhat | çvānam bastó bodhayitāram abravít sam-
vatsará idám adyá vy ákhyata || 13 || divā yānti marúto
bhūmyāgnír ayám váto antárikshēṇa yāti | adbhir yāti vá-
ruṇaḥ samudraír yushmāñ ichántaḥ çavaso napātaḥ || 14 || 6 ||

162. trishṭubh. 3. 6 jagati.

Mā no mitró váruṇo aryamáyúr índra ṛibhukshā ma-
rútaḥ pári khyan | yád vājino devájātasya sápteḥ prava-
kshyāmo vidáthe víryāni || 1 || yán nirnījâ réknasâ právrī-
tasya rátim gṛibhítām mukható náyanti | súprāñ ajó mé-
myad viçvárūpa indrápūshnóḥ priyám ápy eti páthaḥ || 2 ||

161, 8 pibata fti abravítana idám. gha pibata. saúadhanvanā. tát ná
-iva. 9 prá ékaḥ. 10 áva ajati. sūnáyâ ā-bhritam. ápa abharat.
pitárāu úpa ávatuh. 11 asmai akṛiṇotana. ásastana. adyá idám. ná ánu.
12 prá ábravít pró iti tásmai. 13 aprichata ágohya. samvatsaré. adyá ví
akhyata. 14 bhūmyā agnīḥ. — 162, 1 aryamá áyúḥ. ṛibhukshāḥ. 2 yát.

eshá chāgaḥ puró áçvena vājina pūshnó bhāgó nīyate vi-
çvādevyaḥ | abhipriyaṃ yát puroḷāçam árvatâ tváshtéd enam
sauçravasāya jinvasi || 3 || yád dhavishyām ṛituçó devayā-
nam trir mánushāḥ páry áçvam náyanti | átrâ pūshnāḥ pra-
thamó bhāgá eti yajnam devēbhyaḥ prativedáyann ajāḥ
|| 4 || hótādhvaryúr ávayâ agnimindhó grāvagrābhá utá çān-
stâ súviprah | téna yajnēna svāramkṛitena svishṭena va-
kshānâ ā priñadhvam || 5 || 7 ||

yūpavraskā utá yé yūpavāhāç cashālam yé açvayūpāya
tākshati | yé cārvate pácanam sambháranty utó téshām
abhígúrtir na invatu || 6 || úpa prágāt sumán me 'dhāyi
mánma devānām áçâ úpa vítáprishthaḥ | ánv enam víprâ
ṛishayo madanti devānām pushté cakṛimâ subándhum || 7 ||
yád vājino dáma samdānam árvato yā çirshanyā raçanā
rájjur asya | yád vá ghāsya prábhritam ásyē trīṇam sárva
tā te ápi devéshv astu || 8 || yád áçvasya kravisho mákshi-
káça yád vá svárau svádhítāu riptám ásti | yád dhástayoḥ
çamitúr yán nakhéshu sárva tā te ápi devéshv astu || 9 ||
yád úvadyam udárasypavāti yá ámásya kravisho gandhó
ásti | sukṛitá tác chamitārah kṛiṇvantútá médham çritapā-
kam pacantu || 10 || 8 ||

yát te gātrād agnínâ pacyámānād abhi çūlam nihata-
syāvadhāvati | má tád bhūmyām ā çrishan má trīneshu de-
vēbhyaḥ tád uçádbhyo rátám astu || 11 || yé vājinaṃ pari-
pāçyanti pakvām yá im áhuh surabhir nir haréti | yé
cārvato mānsabhikshām upāsata utó téshām abhígúrtir na

162, 3 tváshtā fti. 4 havishyām. átra. 5 hótā adhvaryúḥ ā
-vayāḥ. 6 ca árvate. utó iti. 7 prá agāt su-mát. cakṛima. 8 gha
asya. 9 mákshikā áça. hástayoḥ. yát. 10 udárasya apa-vāti. tát
çamitārah kṛiṇvantu utá. 11 ní-hatasya ava-dhāvati. çrishat. 12 yé.
hara fti. ca árvataḥ. upa-ásate utó iti.

invatu || 12 || yán nīkshaṇam māṅspācanyā ukhāyā yā pā-
trāṇi yūshṇā āśecanāni | ūshmanyāpidhānā carṭṇām aṅkāḥ
sūnāḥ pāri bhūshanty āçvam || 13 || nīkrāmaṇam nishādanam
vivārtanam yāc ca pādḃiçam ārvataḥ | yāc ca papaū yāc
ca ghāsiṃ jaghāsa sārva tā te āpi devēshv astu || 14 || mā
tvāgnīr dhvanayīd dhūmāgandhir mōkhā bhrājanty abhi
vikta jāghriḥ | ishṭām vītām abhīgūrtam vāshatḥkṛitam tām
devāsah prāti gṛibhṇanty āçvam || 15 || 9 ||

yād āçvāya vāsa upastrīnānty adhivāsām yā hīraṇyāny
asmai | samdānam ārvantam pādḃiçam priyā devēshv ā yā-
mayanti || 16 || yāt te sādē māhasā çūkṛitasya pārshnyā vā
kāçayā vā tutōda | srucēva tā havīsho adhvarēshu sārva tā
te brāhmaṇā sūdayāmi || 17 || cātustrīṇçad vājīno devāban-
dhor vāṅkrīr āçvasya svādhitīḥ sām eti | āchidrā gātrā va-
yūnā kṛiṇota pārush-parur anughūshyā vī çasta || 18 || ékas
tvāshṭur āçvasyā viçastā dvā yantārā bhavatas tātha ṛitūḥ |
yā te gātrāṇām ṛituthā kṛiṇōmi tā-tā piṇḍānām prā juhomy
agnau || 19 || mā tvā tapat priyā ātmāpiyāntam mā svādhi-
tis tanvā ā tishṭhipat te | mā te gṛidhnūr aviçastātīhāya
chidrā gātrāṇy asinā mithū kaḥ || 20 || nā vā u etān mri-
yase nā rishyasi devāñ id eshi pathībhiḥ sugēbhiḥ | hārī
te yūñjā pṛishatī abhūtām upāsthād vājī dhurī rāsabhasya
|| 21 || sugāvyaṃ no vājī svāçvyam punsāḥ putrāñ utā vi-
çvāpūsham rayīm | anāgāstvām no āditīḥ kṛiṇotu kshatrām
no āçvo vanatām havīshmān || 22 || 10 ||

163. trishṭubh.

Yād ākrandah prathamam jāyamāna udyānt samudrād

162, 13 yāt nīkshaṇam. ukhāyāḥ. ūshmanyā api-dhānā. 14 yāt ca.
15 tvā agnīḥ. mā ukhā bhrājanti. 17 srucā-iva. 18 anu-ghūshya.
19 āçvasya. tāthā. 20 ātmā api-yāntam. avi-çastā ati-hāya. mithū.
21 vaī. etāt. pṛishatī iti. úpa asthāt. 22 viçva-pūsham.

utā vā pūrīshāt | çyenāsya pakshā harināsya bāhū upastū-
tyam māhi jātām te arvan || 1 || yamēna dattām tritā enam
āyunag indra eṇam prathamō ādhy atishṭhat | gandharvō
asya raçanām aḡribhṇāt sūrād āçvam vasavo nīr atashṭa
|| 2 || āsi yamō āsy ādityō arvann āsi tritō gūhyena vra-
tēna | āsi sōmena samāyā vipṛikta āhūs te trīṇi divī bān-
dhanāni || 3 || trīṇi ta āhur divī bāndhanāni trīṇy apsū trīṇy
antāḥ samudrē | utēva me vāruṇaç chantsy arvan yātrā ta
āhūḥ paramām janītram || 4 || imā te vājinn avamārjanānīmā
çaphānām sanītūr nidhānā | ātrā te bhadrá raçanā apaçyam
ritāsya yā abhirākshanti gopāḥ || 5 || 11 ||

ātmānam te mānasārād ājanām avō divā patāyantam
patamgām | çiro apaçyam pathībhiḥ sugēbhir areṇūbhir
jēhamānam patatī || 6 || ātrā te rūpām uttamām apaçyam
jīgīshamānam ishā ā padē gōḥ | yadā te mārto ānu bhō-
gam ānā | ād id grāsishṭha oshadhīr ajīgaḥ || 7 || ānu tvā
rātho ānu māryo arvann ānu gāvō 'nu bhāgaḥ kanīnām |
ānu vrātāsas tāva sakhyām iyur ānu devā mamire vīryam
te || 8 || hīraṇyaçṛīṅgō 'yo asya pādā mānojavā āvara in-
dra āsit | devā id asya havirādyam āyan yō ārvantam pra-
thamō adhyātishṭhat || 9 || īrmāntāsah silikamadhyamāsaḥ
sām çūraṇāso divyāso ātyāḥ | haṅsā iva çreṇiçō yatante
yād ākshishur divyām ājmam āçvāḥ || 10 || 12 ||

tāva çārīram patayishṇv ārvan tāva cittām vāta iva
dhrājīman | tāva çṛīṅgāṇi viśṭhitā purutrāraṇyeshu jārbhu-
rāṇā caranti || 11 || úpa prāgāc çāsanam vājy ārvā deva-
drīcā mānasā dīdhyanah | ajāḥ purō nīyate nābhir asyānu

163, 1 bāhū iti. 2 ayunak. enam. 4 te. utā-iva. yātra te.
5 ava-mārjanāni imā. ātra. bhadráḥ. 6 mānasā ārāt. 7 ātra. ajīgar iti.
8 gāvāḥ ānu. devāḥ. 9 hīraṇya-çṛīṅgaḥ āyaḥ. pādāḥ. 10 īrmā-antāsah.
11 patayishṇuī arvan. puru-trā āraṇyeshu. 12 prā agāt çāsanam vājī.
asya ānu.

paçcāt kaváyo yanti rebhāḥ || 12 || úpa prāgāt paramám
yāt sadhástham árvāñ áchá pitáram mâtáram ca | adyá
devāñ júshṭatamo hi gamyâ áthá çáste dáçúshe váryāni
|| 13 || 13 ||

164. trishṭubh. 12. 15. 23. 29. 36. 41 jagatí. 42 prastárapañkti.
51 anushṭubh.

Asyá vâmásya palitásya hótus tásya bhrátâ madhyamó
asty áçnaḥ | tritíyo bhrátâ ghṛitáprishṭho asyátrapaçyam
viçpátim saptáputram || 1 || saptá yuñjanti rátham ékaca-
kram éko áçvo vahati saptánâmâ | trinābhi cakráam ajáram
anarvám yátremā viçvâ bhúvanādhi tasthūḥ || 2 || imám rá-
tham ádhi yé saptá tasthūḥ saptácakram saptá vahanty
áçvāḥ | saptá svásáro abhí sám navante yátra gávām nihitá
saptá náma || 3 || kó dadarça prathamám jáyamānam asthan-
vántam yád anasthá bíbharti | bhūmyâ ásur ásrig átmā kvà
syit kó vidvānsam úpa gāt práshṭum etát || 4 || pákaḥ pṛi-
chāmi mánasāvijānan devānām enā nihitá padāni | vatsé
bashkáyé 'dhi saptá tántūn ví tatnire kaváya ótavā u
|| 5 || 14 ||

ácikitvāñ cikitúshaç cid átra kavīn pṛichāmi vidmāne
ná vidvān | ví yás tastāmbha shāl imā rájānsy ajásya rūpé
kím ápi svid ékam || 6 || ihá bravítu yá im aṅgá védásya
vâmásya nihitam padám véḥ | çirshnāḥ kshiráam duhrate
gávo asya vavṛim vásāna udakám padāpuḥ || 7 || mâtá pi-
táram ritá ā babhāja dhity ágre mánasā sám hí jagmé | sá
bíbhatsúr gárbbharasā níviddhā námasvanta id upavākám

163, 13 prá agát. árvāñ ácha. adyá. átha ā. — 164, 1 asya átra apaçyam.
2 yatrā imā. bhúvanā ádhi. 5 mánasā ávi-jānan. bashkáyé ádhi,
ótavāf. 7 véda asyá. padā apuḥ. 8 rité. dhítí.

íyuh || 8 || yuktá mâtásid dhurí dáksiniyâ átishṭhad gárbbho
vṛijānīshv antāḥ | ámimed vatsó ánu gām apaçyad viçvartu-
pyām trishú yójaneshu || 9 || tisró mâtṛís trin pitṛín bibhrad
éka úrdhvás tasthau ném áva glāpayanti | mantráyante
divó amúshya prishṭhé viçvavidam vācam áviçvaminvām
|| 10 || 15 ||

dvādaçāram nahí táj jārāya vārvarti cakráam pári dyām
ritásya | ā putrá agne mithunāso átra saptá çatāni vinçatiç
ca tasthuh || 11 || páñcapādam pitáram dvādaçākṛitim divá
āhuḥ páre árdhe puríshñam | áthemé anyá úpare vicaksha-
ñām saptácakre shālāra āhur árpitam || 12 || páñcāre cakré
parivártamāne tásminn ā tasthur bhúvanāni viçvā | tásya
nākshbas tapyate bhūribhārah sanād evá ná çiryate sánā-
bhiḥ || 13 || sánemi cakráam ajáram ví vāvṛita uttānāyām
dáça yuktá vahanti | sūryasya cákshû rájasaity ávritam tá-
sminn árpitā bhúvanāni viçvā || 14 || sākamjānām saptátham
āhur ekajām shāl id yamā rishayo devajā íti | téshām
isṭāni vihítāni dhāmaçāḥ sthātré rejante vikṛitāni rūpaçāḥ
|| 15 || 16 ||

striyaḥ satís tāñ u me puñsā āhuḥ paçyad akshañvān
ná ví cetad andhāḥ | kavír yāḥ putráḥ sá im ā ciketa yás
tā vijānāt sá pitúsh pitásat || 16 || avāḥ pareṇa parā enā-
vareṇa padā vatsām bíbhṛatí gaúr úd asthāt | sá kadríci
kám svid árdham páragāt kvà svit sūte nahí yúthé antāḥ
|| 17 || avāḥ páreṇa pitáram yó asyānuvéda parā enāvareṇa
kavíyamānaḥ ká ihá prá vocad devám mánāḥ kúto ádhi
prájātam || 18 || yé arvāñcas tāñ u páraça āhur yé párañcas

164, 9 mâtá ásit. 10 ná im. áviçva-minvām. 11 dvādaça-aram.
tát. 12 dvādaça-ākṛitim. átha imé anyé. shēt-are. 13 ná ákshaḥ.
sá-nābhiḥ. 14 vāvṛite. yuktāḥ. cákshuh rájasa eti. 16 pitṛīḥ pitá
asat. 17 enā ávareṇa. pára agát. 18 asya anu-véda.

tāñ u arvāca āhuḥ | indraç ca yā cakráthuḥ soma tāni
dhurā ná. yuktā rájaso vahanti || 19 || dvā suparnā sayújā
sákhâyā samānām vrikshám pári shasvajāte | táyor anyāḥ
píppalam svādv átty ánaçnann anyó abhi cákaçiti || 20 || 17 ||

yátrā suparnā amṛitasya bhāgām ánimesham vidáthā-
bhisvárantí | inó viçvasya bhúvanasya gopāḥ sá má dhírah
pākam átrā viveça || 21 || yásmin vrikshé madhvādaḥ su-
parnā niviçante súvate cádhi viçve | tásyéd āhuḥ píppalam
svādv ágre tán nón naçad yāḥ pitāram ná véda || 22 || yád
gâyatré ádhi gâyatram āhitam traishṭubhād vā traishṭu-
bham niratakshata | yád vā jágaj jágaty āhitam padām yá
it tād vidús té amṛitatvām ánaçuḥ || 23 || gâyatréna práti
mimíte arkám arkéna sáma traishṭubhena vākám | vākéna
vākám dvipádā cátušpadāksháreṇa mimáte saptá vāñiḥ
|| 24 || jágatā síndhum divy ástabhâyad rathamtaré súryam
páry apaçyat | gâyatrásyas samídhas tísrá āhus táto mahná
prá ririce mahitvá || 25 || 18 ||

úpa hvaye sudúghām dhenúm etām suhásto godhúg utá
dohad enām | çrésztham savám savitā sāvishan no 'bhíddho
gharmás tād u shú prá vocam || 26 || hiñkriṇvatí vasupátní
vásûnām vatsám ichántí manasábhy ágāt | duhām açví-
bhyám páyo aghnyéyām sá vardhatām mahaté saubhagâya
|| 27 || gaúr amimed ánu vatsám mishántam múrdhānam
híññ akriṇon mátavā u | srikvānam gharmám abhi váva-
çaná mimāti máyúm páyate páyobhiḥ || 28 || ayám sá çin-
kte yéna gaúr abhíçritā mimāti máyúm dhvasánāv ádhi

164, 19 yuktāḥ. 20 sasvajāte iti. svādú. 21 yátra. vidáthā
abhi-svárantí. átra á. 22 madhu-ádaḥ su-parnāḥ. ca ádhi. tásyas it.
svādú. tát ná út. 23 jágat. yé. 24 cátuḥ-padā aksháreṇa. 25 diví
astabhâyat. 26 sāvishat. abhí-iddhaḥ. sú. 27 manasá abhi á agāt.
aghnyā iyám. 28 akriṇot mátavāi.

çritā | sá cittibhir ní hí cakāra mártyaṃ vidyúd bhávanti
práti vavrim auhata || 29 || anác chaye turágātu jívám éjad
dhruvám mádhya á pastyānām | jívó mṛitasya carati sva-
dhābhir ámartyo mártyenā sáyoniḥ || 30 || 19 ||

ápaçyaṃ gopām ánipadyamānam á ca parā ca pathi-
bhiç carantam | sá sadhríçih sá víshúcír vásāna á varivarti
bhúvaneshv antāḥ || 31 || yá im cakāra ná só asyá veda yá
im dadárça hirug in nú tásmāt | sá mâtúr yónā párvito
antár bahuprajā níçritim á viveça || 32 || dyaúr me pitá ja-
nitā nábhír átra bándhur me mâtá pṛithiví mahíyám | uttā-
náyoç camvòr yónir antár átrā pitá duhitúr gárbham ádhāt
|| 33 || pṛichāmi tvā páram ántam pṛithivyāḥ pṛichāmi yátra
bhúvanasya nábhih | pṛichāmi tvā vṛishṇo áçvasya rétaḥ
pṛichāmi vácāḥ paramám vyòma || 34 || iyám védiḥ páro
ántaḥ pṛithivyā ayám yajnó bhúvanasya nábhih | ayám
sómo vṛishṇo áçvasya réto brahmāyám vácāḥ paramám
vyòma || 35 || 20 ||

saptárdhagarbhā bhúvanasya réto víshṇos tishṭhanti pra-
diçā vídharmani | té dhítibhir manasā té vipaççitāḥ pari-
bhúvaḥ pári bhavanti viçvātaḥ || 36 || ná ví jânāmi yád ive-
dám ásmi niṇyāḥ sámñaddho manasā carāmi | yadā mágan
prathamajā rítasyād id vácó açnuve bhāgām asyāḥ || 37 ||
ápāñ práñ eti svadhâyā gribhító 'martyo mártyenā sáy-
oniḥ | tá çaçvantā víshúcínā viyántā ny ànyám cikyur ná
ní cikyur anyám || 38 || řicó aksháre paramé vyòman yá-
smin devā ádhi viçve nishedúḥ | yás tán ná véda kím řicā
karishyati yá it tād vidús tá imé sám ástate || 39 || sūyavasād

164, 30 anát çaye. 30 mádhya. mártiyena. 32 ft. bahu-prajāḥ.
33 mahí iyám. átra. á adhāt. 35 brahmā ayám. 36 saptá ardha-
-garbhāḥ. 37 iva idám. má á úgan. rítasya á. 38 ámartyaḥ már-
tyena. vi-yántā ní anyám. 39 tát. yé. té. 40 suyavasa-ád.

bhágavati hí bhûyá átho vayám bhágavantaḥ syâma | ad-
dhi trīṇam aghnye viçvadānīm pība çuddhām udakām âcā-
ranti || 40 || 21 ||

gaurīr mimāya salilāni tākshaty êkapadī dvipādī sã cá-
tushpadī | ashtāpadī nāvapadī babhūvūshī sahāsrāksharā
paramé vyòman || 41 || tāsyaḥ samudrā ádhi ví ksharanti
téna jīvanti pradiçaç cātasraḥ | tátaḥ ksharaty aksharáṃ
tád viçvam úpa jīvati || 42 || çakamāyaṃ dhūmām ârād apa-
çyaṃ vishūvatā parā enāvareṇa | ukshāṇam priçnim apa-
canta vīrās tāni dhārmāni prathamāny āsan || 43 || tráyaḥ
keçīna řituthā ví cakshate samvatsaré vapata éka eshām |
viçvam éko abhī cashte çácibhir dhrājir êkasya dadriçe ná
rūpām || 44 || catvāri vāk párimitā padāni tāni vidur brāh-
maṇā yé manishīṇaḥ | gūhā trīṇi nihitā néngayanti turīyaṃ
vácó manushyā vadanti || 45 || índram mitrāṃ váruṇam
agnīm āhur átho divyāḥ sá suparṇó garútmān | êkaṃ sád
viprā bahudhā vadanty agnīm yamām mātariçvānam āhuḥ
|| 46 || 22 ||

kriṣṇām niyānam hārayaḥ suparṇā apó vásānā divam
út patanti | tá āvavritrant sádanād řitāsyađ id ghriténa pri-
thivī vy údyate || 47 || dvādaça pradhāyaç cakrām êkaṃ
trīṇi nábhyaṇi ká u tác ciketa | tasmint sākām triçatā ná
çaṅkavo 'řpitāḥ shashtir ná calācalāsaḥ || 48 || yás te stānaḥ
çaçayó yó mayobhūr yéna viçvā pūshyasi vāryāni | yó ra-
tnadhā vasuvíd yaḥ sudātraḥ sárasvati tám ihá dhātave
kaḥ || 49 || yajnéna yajnam ayajanta devās tāni dhārmāni
prathamāny āsan | té ha nákam mahimānaḥ sacanta yātra

164, 40 athó iti. 41 tākshati. 43 enā āvareṇa. 44 vapate.
45 brāhmaṇāḥ. ná ingayanti. manushyāḥ. 46 átho iti. viprāḥ. 47 vá-
sānāḥ. té ā avavritran. řitāsya át. ví udyate. 48 tát. 49 ratna-dhāḥ.
kar iti.

pūrve sādhyāḥ sánti devāḥ || 50 || samānam etád udakām
úc caity áva cáhabhiḥ | bhūmim parjānyā jinvanti divaṃ
jinvanty agnāyaḥ || 51 || divyāṃ suparṇām vāyasām bñhān-
tam apām gārbham darçatām óshadhīnām | abhīpató vñ-
shṭībhis tarpāyantam sárasvantam ávase johavīmi || 52 || 23 ||

Dvāvīṅço 'nuvākaḥ.

165. trishṭubh.

Káyā çubhā sāvayasaḥ sánlīlāḥ samānyā marútaḥ sám
mimikshuḥ | káyā matī kúta étāsa eté 'rcanti çúshmaṃ vñ-
shaṇo vasūyā || 1 || kāsya brāhmāni jujushur yúvānaḥ kó
adhvaré marúta ā vavarta | çyenāñ iva dhrājato antárikshe
kéna mahā mánasā riramāma || 2 || kútas tvām indra māhi-
naḥ sánn éko yāsi satpate kíṃ ta itthā | sám priçhase sa-
marāṇāḥ çubhānair vocés tán no harivo yát te asmé || 3 ||
brāhmāni me matāyaḥ çām sutāsaḥ çúshma iyarti prábhrito
me ádriḥ | ā çāsate práti haryanty ukthémā hāri vahatas
tā no ácha || 4 || áto vayám antamébhir yujānāḥ sváksha-
trebhis tanvāḥ çumbhamānāḥ | máhobhir etāñ úpa yujmahe
nv indra svadhām ánu hí no babhūtha || 5 || 24 ||

kvā syā vo marutaḥ svadhāsíd yán mām êkaṃ samā-
dhattāhīhātye | ahām hy ūgrás tavishás túvishmān viçvasya
çátror ánamam vadhasnāḥ || 6 || bhūri cakārtha yújyebhir
asmé samānébhir vñshabha paúnsyebhiḥ | bhūrīṇi hí kriṇā-
vāmā çavishṭhendra krátvā maruto yád vāçāma || 7 || vá-
dhīm vñitrām maruta indriyēna svéna bhāmena tavishó ba-
bhūvān | ahām etā mánave viçváçcandrāḥ sugā apāç cakara

164, 51 út ca éti. ca áha-bhiḥ. parjānyāḥ. — 165, 1 ā-itāsaḥ. ár-
canti. 3 te. tát. 4 ukthā imā. 5 nú. 6 svadhā āsit yát. sam-
-ádhatta ahi-hātye. hí ugrāḥ. 7 kriṇāvāma çavishṭha indra. 8 etāḥ.
viçvá-candrāḥ.

vájrabâhuḥ || 8 || ánuttam á te maghavan nákir nú ná tvā-
vāñ asti devâtâ vidânaḥ | ná jāyamāno náçate ná jâto yāni
karishyā kṛiṇuhi pravṛiddha || 9 || ékasya cin me vibhv ástv
ójo yā nú dadhrishván kṛiṇāvai manîshā | ahāṃ hy ùgró
maruto vidāno yāni cyávam índra id iça eshām || 10 || 25 ||

ámandan mâ marutaḥ stómo átra yán me naraḥ çrú-
tyam bráhma cakrá | índrāya vṛishṇe súmakhāya máhyam
sákhye sákhāyas tanvè tanübhiḥ || 11 || evéd eté práti mâ
rócamānâ ánedyaḥ çráva ésho dádhānāḥ | samçákshyâ ma-
rutaç candrávarṇâ áchānta me chadáyāthā ca núnām || 12 ||
kó nv átra maruto māmaha vaḥ prá yātana sákhiñr áchá
sakhāyaḥ | mánmāni citrá apivátáyanta eshām bhūta ná-
vedâ ma řitānām || 13 || á yád duvasyād duváse ná kârúr
asmāñ cakré mānyāsya medhā | ó shú varta maruto vípram
áchemā bráhmāni jaritā vo arcat || 14 || eshá vaḥ stómo
maruta iyām gír mândāryāsya mānyāsya kâróḥ | éshā
yāsishṭa tanvè vayām vidyāmeshām vřijānaṃ jirádānum
|| 15 || 26 ||

Třitiyo 'dhyāyaḥ.

166. jagatī. 14. 15 trishṭubh.

Tán nú vocāma rabhasāya jánmane pŕvnam mahitvāṃ
vřishabhāsya ketāve | aidhéva yāman marutas tuvishvaṇo
yudhéva çakrās tavishāṇi kartana || 1 || nityaṃ ná súnūṃ
mádhu bíbhṛata úpa kṛiṇanti kṛiṇā vidátheshu ghrishvayaḥ |
nákshanti rudrá ávasâ namasvīnaṃ ná mardhanti svátavaso
havishkṛitam || 2 || yásmâ úmāso amṛitâ árāsata ráyás pó-

165, 10 cit. vi-bhú astu. hí ugrāḥ. içe. 11 ámandat. yát.
12 evá ít. á ishāḥ. sam-çákshya. chadáyātha. 13 nú. ácha. náve-
dāḥ me. 14 ó iti sú. ácha imā. 15 á ishā. vidyāma ishām. —
166, 1 tát. aidhá-iva. tuvi-svanaḥ yudhá-iva. 2 kṛiṇāḥ. 3 yásmāi.

shaṃ ca havishā dadâçushe | ukshánty asmaí marúto hitā
iva purú rájānsi páyasâ mayobhúvaḥ || 3 || á yé rájānsi tá-
vishibhir ávyata prá va évāsaḥ sváyatāso adhrajan | bhā-
yante viçvâ bhúvanāni harmyā citró vo yāmaḥ práyatāsv
řishtīshu || 4 || yát tvesháyāmâ nadáyanta pārvatān divó vá
přishṭhām náryâ áucyavuh | viçvo vo ájman bhayate vá-
naspátí rathiyántiva prá jihíta óshadhīḥ || 5 || 1 ||

yúyaṃ na ugrā marutaḥ sucetúnāřishṭagrāmāḥ sumatím
pipartana | yátrâ vo didyúd rádati krivirdatí řiṇāti paçvāḥ
súdhiteva barhānā || 6 || prá skambhádesṇā anavabhrárā-
dhaso 'látriṇāso vidátheshu súsṭutāḥ | árcanty arkám ma-
dirāsya pítāye vidúr vírásya prathamāni paúnśyâ || 7 || çā-
tābhujibhis tám abhíhruter aghāt pŕbhí rakshatâ maruto
yám ávata | jánaṃ yám ugrās tavaso virapçinaḥ pāthānā
çānsāt tánayasya pusṭīshu || 8 || viçvāni bhadrā maruto rá-
theshu vo mithasprídhyeva tavishāny áhitâ | ánseshv á vaḥ
prápatheshu khādáyó 'ksho vaç cakrá samáyâ ví vāvřite
|| 9 || bhŕřiṇi bhadrā náryeshu bāhúshu vākshaḥsu rukmā
rabhasāso añjāyaḥ | ánseshv étāḥ pavīshu kshurā ádhi váyo
ná pakshān vy ánu çriyo dhire || 10 || 2 ||

mahānto mahnā vibhvò vibhūtayo dŕedriço yé divyā
iva řtribhiḥ | mandrāḥ sujibvāḥ sváritāra áśabhiḥ sámmitlā
índre marutaḥ parishṭubhaḥ || 11 || tát vaḥ sujātâ maruto
mahitvanāṃ dírgḥam vo dátrām áditer iva vratām | índraç
caná tyājasâ ví hruṇāti táj jánāya yásmāi sukṛite árādhvam
|| 12 || tát vo jámitvām marutaḥ páre yugé purú yác chán-
sam amṛitāsa ávata | ayā dhiyā mánave çrushṭim ávyâ sâ-

166, 3 purú. 5 tveshá-yāmāḥ. vānaspátíḥ rathiyánti-iva. jihíte.
6 ugrāḥ. su-cetúnā ářishṭa-grāmāḥ. yátra. krivíḥ-datí. súdhítâ-iva. 8 pŕh-
-bhíḥ rakshata. pāthāna. 9 mitha[h]sprídhyâ-iva. khādáyāḥ ákshaḥ. 10 ru-
kmāḥ. ví. 12 su-játāḥ. tát. 13 purú yát çānsam. ávya.

kām náro dañsánair ā cikitrire || 13 || yéna dīrghām maru-
taḥ çūçávâma yushmākēna pārīnasâ turâsaḥ | ā yāt tatānan
vrijāne jānâsa ebhīr yajnēbhis tād abhīshṭim aḥyām || 14 ||
eshā vaḥ stómo — || 15 || 3 ||

167. trishṭubh.

Sahásraṃ ta indrotáyo naḥ sahasram isho harivo gūr-
tátamāḥ | sahasraṃ ráyo mādayādhyai sahasriṇa úpa no
yantu vājāḥ || 1 || ā nó 'vobhir marúto yāntv áchâ jyēshthe-
bhir vâ bñiháddivaiḥ sumâyāḥ | ádha yád eshām niyútaḥ
paramāḥ samudrásya cid dhanáyanta páre || 2 || mimyáksha
yēshu súdhitâ gñritácī híraṇyanirñig úparâ ná řishtīḥ | gúhâ
cárantī mánusho ná yóshâ sabhávati vidathyēva sám vāk
|| 3 || párá çubhrâ ayâso yavyâ sâdhâraṇyēva marúto mimi-
kshuḥ | ná rodasī ápa nudanta ghorâ jushánta vñidham sa-
khyâyâ devāḥ || 4 || jóshad yád im asuryâ sacádhyaí vishi-
tastukâ rodasī nñimánāḥ | ā sūryēva vidható rátham gât
tveshâpratíkâ nábhaso nétyâ || 5 || 4 ||

āsthâpayanta yuvatim yúvānaḥ çubhé nímiçlām vidá-
theshu pajrām | arkó yád vo maruto havishmān gāyad gâ-
thām sutásomo duvasyān || 6 || prá tām vivakmi vākmyo
yá eshām marútām mahimā satyó ásti | sácâ yád im vñisha-
manâ ahamyúḥ sthirâ cij jānīr váhate subhâgāḥ || 7 || pānti
mitrāvārunāv avadyác cáyata im aryamó ápraçastān | utá
cyavante ácyutâ dhruvāni vāvñidhâ im maruto dátivārah
|| 8 || nahī nú vo maruto ánty asmé ārāttác cic chávaso

166, 14 abhī ishṭim. — 167, 1 te indra útáyāḥ. 2 naḥ ávaḥ-bñiḥ.
ácha. 3 ná řishtīḥ. vidathyâ-iva. 4 sâdhâraṇyâ-iva. rodasī iti.
ghorāḥ. 5 rodasī nñi-mánāḥ. sūryâ-iva. ná ityâ. 6 ā asthâpayanta.
7 vñisha-manāḥ. cit. 8 avadyât cáyate. aryamó iti. vavñidhé. 9 nahī.
asmé iti ārāttác cit çávasaḥ.

ántam ápuḥ | té dhñishṭúnâ çávasâ çūçuvāñsô 'rño ná dvē-
sho dhñishatâ pári shṭhuḥ || 9 || vayām adyéndrasya préshtâ
vayām çvó vocemahi samaryé | vayām purâ máhi ca no
ánu dyūn tán na řibhukshâ narām ánu shyât || 10 || eshâ
vaḥ stómo — || 11 || 5 ||

168. jagatī. 8 — 10 trishṭubh.

Yajnâ-yajnâ vaḥ samanâ tuturvāñir dhīyaṃ-dhīyaṃ vo
devayâ u dadhidhve | ā vo 'rvācaḥ suvitāya ródasyor mahé
vavñityām ávase suvñiktibñiḥ || 1 || vavrâso ná yé svajāḥ
svátavasa ishām svâr abñijâyanta dhūtayaḥ | sahasriyâso
apām nórmáyo ása gâvo vandyâso nókshānaḥ || 2 || sómâso
ná yé sutás triptāñçavo hñitsú pītâso duvaso násate | ai-
shām ánseshu rambñiñiva rârabhe hásteshu khâdiç ca kri-
tiç ca sám dadhe || 3 || áva sváyuktâ divâ ā vñithâ yayur
ámartyāḥ káçayâ codata tmánâ | arenâvas tuvijâtâ acucya-
vur dñiñhāni cin marúto bñrâjadñishṭayaḥ || 4 || kó vo 'ntár
maruta řishṭividyuto réjati tmánâ hánveva jihváyâ | dhan-
vacyúta ishām ná yāmani purupraishâ ahanyò náitaçāḥ
|| 5 || 6 ||

kvâ svid asyâ rájaso mahás páraṃ kvāvaram maruto
yásminn áyayâ | yác cyáváyatha vithuréva sámhitam vy
ádrinâ patatha tveshām arnavám || 6 || sâtir ná vó 'mavati
svârvati tveshâ vipákâ marutaḥ pipishvati | bñdrâ vo rá-
tiḥ pñinató ná dáksñinâ pñithujráyi asuryēva jāñjati || 7 ||
práti shṭobhanti síndhavaḥ pavibhyo yád abñriyām vācam

167, 9 çūçu-vāñsaḥ árñāḥ. sthuḥ. 10 adyâ índrasya préshtāḥ. tát.
řibhukshāḥ. syât. — 168, 2 ná úrmáyāḥ. ná ukshānaḥ. 3 ná ástate
ā eshām. rambñiñi-iva rarabhe. 4 svá-yuktāḥ. cit. 5 hánvâ-iva.
ná étaçāḥ. 6 kvâ ávaram. yát. vithurâ-iva. ví. 7 vaḥ áma-vati.
pñithu-jráyi asuryâ-iva. 8 stobhanti.

udīrāyanti | āva smayanta vidyútaḥ pṛithivyām yádī ghṛitám marútaḥ prushṇuvānti || 8 || ásúta pṛiçñir mahaté ráñāya tveshám ayásām marútām ánīkam | té sapsarāso 'janayantābhvam ād it svadhām ishirām páry apaçyan || 9 || eshá vaḥ stómo — || 10 || 7 ||

169. trisṭubh. 2 virāj.

Mahác cit tvám indra yatá etán mahác cid asi tyájaso varútá | sá no vedho marútām cikitvānt sumná vanushva táva hí préshthā || 1 || áyujran ta indra viçvákṛishṭīr vidānāso nishshidho martyatrā | marútām pṛitsutīr hāsamānā svārmīlhasya pradhānasya sātāú || 2 || ámyak sá ta indra řishṭīr asmé sánemy ábhvam marúto junanti | agniç cid dhī shmātasé çuçukvān āpo ná dvīpām dādhati práyānsi || 3 || tvám tú na indra tám rayīm dā ójishṭhayā dākshināyeva rátīm | stútaç ca yás te cakánanta vāyóḥ stānam ná mádhvaḥ pīpayanta vājaiḥ || 4 || tvé ráya indra toçátamāḥ prañetārah kāsya cid řitāyóḥ | té shú no marúto mṛīlayantu yé smā purā gātūyántīva devāḥ || 5 || 8 ||

práti prá yāhindra mīlhúsho nṛīn mahāḥ pāṛthive sādane yatasva | ádha yád eshām pṛithubudhnāsa étās tūrté nāryāḥ paúnsyāni tasthúḥ || 6 || práti ghorāñām étānām ayāsām marútām çṛiṇva áyatām upabdiḥ | yé mártiyam pṛitanāyantam úmair řiñāvānam ná patayanta sárgaiḥ || 7 || tvám mánēbhya indra viçvājanyā rádā marúdbhiḥ çurúdhō góagrāḥ | stāvānebhīḥ stavase deva devair vidyāmeshām vṛijānam jīradānum || 8 || 9 ||

168, 8 yádi. 9 ajanayanta ábhvam. — 169, 2 te. 3 te indra. hí sma atasé. 4 tú. dākshināyā-iva. 5 sú naḥ. sma. gātūyānti-iva. 6 yāhi indra. ná aryāḥ. 7 çṛiṇve á-yatām. 8 rádā. vidyāma ishām.

170. 1 bṛihati. 2—4 anusṭubh. 5 trisṭubh.

Ná nūnām ásti nó çvāḥ kás tád veda yád ádbhutam | anyāsya cittám abhi samçarēnyam utádhitam ví naçyati || 1 || kiṃ na indra jighānsasi bhrátaro marútas táva | tébhiḥ kalpasva sādñhūyá má naḥ samárane vadhiḥ || 2 || kiṃ no bhrátar agastya sákhā sánn áti manyase | vidmá hí te yáthā máno 'smábhyam ín ná ditsasi || 3 || áram kṛiṇvantu védiṃ sám agním indhatām purāḥ | tátāmṛitasya cétanam yajñam te tanavāvahai || 4 || tvám içishe vasupate vásūnām tvám mitráñām mitrapate dhéshṭhaḥ | indra tvám marúdbhiḥ sám vadasvādha práçāna řituthá havīñshi || 5 || 10 ||

171. trisṭubh.

Práti va ená námasāhām emi sūkténa bhikshe sumatīm turāñām | rarāñatā maruto vedyābhir ní hélo dhattá ví mucadhvam áçvān || 1 || eshá vaḥ stómo maruto námasvān hṛidā tashṭó mánasā dhāyi devāḥ | úpem á yāta mánasā jushāñā yūyām hí shṭhá námasa íd vṛidhāsaḥ || 2 || stutāso no marúto mṛīlayantūtá stutó maghāvā çāmbhaviṣṭhaḥ | tūrdhvā naḥ santu komyá vānāny áhāni viçvā maruto jigiṣhā || 3 || asmād ahām tavishād řishamāna índrād bhiyá maruto réjamānaḥ | yushmábhyam havýá niçitāny ásan tāny áre cakṛimā mṛīlátā naḥ || 4 || yéna mánāsaç citáyanta usrá vyūshṭishu çávasā çáçvatīnām | sá no marúdbhir vṛishabha çrávo dhā ugrá ugrébhiḥ sthāviraḥ sahodāḥ || 5 || tvám páhindra sáhīyaso nṛīn bhāvā marúdbhir ávayātahelāḥ | su-
praketébhiḥ sāsahir dādñāno vidyāmeshām v. j. || 6 || 11 ||

170, 1 nó iti. utá á-dhitam. 3 vidmá. ít. 4 tatra amṛitasya. 5 vadasva ádha prá açāna. — 171, 1 námasā ahām. 2 úpa im. jushāñā. sthá. 3 mṛīlayantu utá. 4 cakrīma mṛīlāta. 5 citáyante usráḥ. 9 páhi indra. bháva.

172. gāyatri.

Citró vo 'stu yāmaç citrá útí sudānavah | māruto āhi-
bhānavah || 1 || āre sã vah sudānavo māruta riñjati' çaruḥ |
āre āçmā yām āsyatha || 2 || triṇaskandāsya nú viçah pári
vriñkta sudānavah | ūrdhvān nah karta jivāse || 3 || 12 ||

173. trishṭubh.

Gāyat sāma nabhanyām yáthā vér ārcāma tát vāvri-
dhānām svārvat | gāvo dhenāvo barhishy ādabdhā ā yát
sadmānam divyām vivāsān || 1 || ārcad vṛishā vṛishabhiḥ
svéduhavyair mṛigó náçno áti yáj juguryát | prá mandayúr
manām gúrta hótā bhárate máryo mithunā yájatrah || 2 ||
nákshad dhótā pári sádma mitā yán bhárad gárbham ā
çaradaḥ pṛithivyāḥ | krándad āçvo náyamāno ruvād gaúr
antár dūtó ná ródasi carad vāk || 3 || tá karmāshatarāsmāi
prá cyautnāni devayānto bharante | jújoshad índro dasmā-
varcā násatyeva súgmyo ratheshthāḥ || 4 || tám u shṭuhīn-
dram yó ha sátvā yāḥ çūro maghāvā yó ratheshthāḥ | pra-
ticāç cid yódhīyān vṛishaṇvān vavavrúshaç cit támaso vi-
hantā || 5 || 13 ||

prá yád itthā mahinā nṛibhyo ásty áram ródasi ka-
kshyē násmai | sám vivya índro vṛijānam ná bhūmā bhárti
svadhāvāñ opaçám iva dyām || 6 || samátsu tvā çūra satām
urānām prapathintamam paritañsayādhyai | sajóshasa ín-
dram máde kshonīḥ sūrím cid yé anumádanti vājaiḥ || 7 ||
evā hí te çām sávanā samudrá āpo yát ta āsú mádanti
devīḥ | viçvā te ánu jóshyā bhūd gauḥ sūrīñç cid yádi

173, 2 svá-iduhavyaiḥ. ná āçnah. yát. 3 hótā. 4 karma ásha
-tarā asmai. dasmā-varcāḥ násatyā-iva. rathe-sthāḥ. 5 stuhi índram.
6 ródasi iti kakshyē iti ná asmai. vivye. bhūma. 8 evā. samudré. te.

dhishā véshi jánān || 8 || ásāma yáthā sushakhāya ena sva-
bhisṭāyo narām ná çānsaiḥ | ásad yáthā na índro vanda-
neshthās turó ná kárma náyamāna ukthā || 9 || víshpardhaso
narām ná çānsair asmákāsad índro vájrahastah | mitráyūvo
ná pūrpatim súçisṭau madhyâyūva úpa çikshanti yajnaiḥ
|| 10 || 14 ||

yajno hi shméndram kác cid řindhāñ juhurāñaç cin má-
nasā pariyán | tīrthé náçhā tátṛishhāñām óko dírg hó ná si-
dhrām ā kṛiṇoty ádhvā || 11 || mó shū ṇa indrátra pṛisú
devair ásti hí shmā te çushminn avayāḥ | mahāç cid yāsya
mīlhúsho yavyā havishmato marútaḥ vándate gīḥ || 12 || eshá
stóma indra túbhyam asmé eténa gátum harivo vido nah |
ā no vavṛityāḥ suvitāya deva vidyāmeshām v. j. || 13 || 15 ||

174. trishṭubh.

Tvām rájendra yé ca devā rákshā nṛīn páhy āsura tvām
asmān | tvām sátpatir maghāvā nas tárutras tvām satyó
vásavānah sahodāḥ || 1 || dāno viça indra mṛidhrāvācaḥ sa-
ptā yát púrah çárma çáradir dárt | řiñór apó anavadyārñā
yūne vṛitrām purukútsāya randhīḥ || 2 || ájá vṛita indra çū-
rapatnir dyām ca yébbhiḥ puruhúta nūnām | ráksho agním
açúsham túrvayānam sinhó ná dáme ápānsi vástoh || 3 ||
çéshan nú tá indra sásmin yónau práçastaye páviravasya
mahná | sṛijád árñānsy áva yád yudhá gās tishthad dhári
dhṛishatā mṛisṭha vājān || 4 || váha kútsam indra yásmiñ
cákant syūmanyú řijrá vátasyāçvā | prá sūraç cakram vṛi-
hatād abhīke 'bhí spridho yásishad vájrabāhuḥ || 5 || 16 ||

173, 9 su-sakhāyaḥ. vandane-sthāḥ. 10 ví-spardhasaḥ. asmāka
asat. pūḥ-patim. 11 sma índram. cit. ná ácha. 12 mó iti sú nah indra
átra. sma. 13 asmé iti. — 174, 1 rájá indra. devāḥ ráksha. páhi
asura. 2 anavadya árñāḥ. 3 ája. ráksho iti. 4 té. hári iti.
5 syūmanyú iti. vátasya áçvā.

jaghanvāñ indra mitrérūñ codápravṛiddho harivo ádá-
çūñ | prá yé páçyann aryamáṇaṃ sácáyós tváyâ çúrtá vá-
hamánâ ápatyam || 6 || rápat kavír indrárkásátau kshám dá-
sāyopabárhañīm kaḥ | kárat tísro maghávâ dānucitrâ ní
duryoné kúyāvácam mṛidhí çret || 7 || sánâ tá ta indra ná-
vyâ águḥ sáho nábhó 'viraṇāya pūrvīḥ | bhínát pūro ná
bhído ádevír nanámo vādhar ádevasya píyóḥ || 8 || tvám
dhúnir indra dhúnimatír řinór apáh sírá ná srávantīḥ | prá
yát samudráṃ áti çūra párshi páráyâ turvácam yádum sva-
stí || 9 || tvám asmákam indra viçvādha syá avṛikátamo na-
rám řṛipátá | sá no viçvāsám sprīdhām sahodā vi° || 10 || 17 ||

175. anuṣṭubh. 1 skandhogrivi. 6 trisṭubh.

Mátsy ápāyi te máhaḥ pátrasyeva harivo matsaró má-
daḥ | vṛishā te vṛishṇa indur vājī sahasrasātamah || 1 || ā
nas te gantu matsaró vṛishā mádo váreṇyah | sahāvāñ in-
dra sánasiḥ pṛitanāshāl amartyah || 2 || tvám hí çūraḥ sá-
nitâ codāyo mánusho rátham | sahāvāñ dásyum avratám
óshaḥ pátram ná çocishā || 3 || mushāyá súryam kave ca-
krám içāna ójasá | váha çúshṇāya vadham kútsam vátasyā-
çvaiḥ || 4 || çushmíntamo hí te mádo dyumníntama utá krá-
tuḥ | vṛitraghnā varivovidā mañsisṭhā açvasātamah || 5 ||
yáthâ pūrvebhyo jaritṛibhya indra máya ivāpo ná řṛishyate
babhūtha | tám ánu tvâ nivídam johavími vi° || 6 || 18 ||

176. anuṣṭubh. 6 trisṭubh.

Mátsi no vāsyaishṭaya índram indo vṛishā viça | řighā-

174, 6 sácá ayóḥ. çúrtāḥ. 7 indra arká-sátau. dāsāya upa-bárha-
ñīm. dānu-citrāḥ. 8 te. ā aguh. nábhah ávi-rauāya. vādhaḥ. 9 síráḥ.
párāya. 10 sahaḥ-dāḥ. — 175, 1 pátrasya-iva. vṛishṇe. 2 saha-vāñ.
4 vátasya açvaiḥ. 6 iva-āpaḥ. — 176, 1 vāsyaḥ-ishṭaye. vṛishā ā.

yámāṇa invasi çátrum ánti ná vindasi || 1 || tásminñ ā ve-
çayâ giro yá ékaç carshañinām | ánu svadhā yám upyáte
yávañ ná cárkrishad vṛishā || 2 || yásya viçvāni hástayoḥ
pāñca kshitínām vásu | spāçāyasva yó asmadhrúg divyévā-
çánir jahi || 3 || ásunvantam samam jahi dūñāçam yó ná te
máyah | asmábhyam asya védanam daddhi sūriç cid ohte
|| 4 || ávo yásya dvibárhaso 'rkéshu sánushág ásat | ájāv ín-
drasyendo právo vājeshu vājínam || 5 || yáthâ pūrvebhyo —
|| 6 || 19 ||

177. trisṭubh.

Ā carshañiprá vṛishabhó jánānām rájâ kṛishṭínām puru-
hútá indrah | stutāḥ çravasyāñ ávasópa madrig yuktā hári
vṛishañā yāhy arvāñ || 1 || yé te vṛishāno vṛishabhāsa indra
brahmáyújo vṛisharathāso átyāḥ | táñ ā tishṭha tébhir ā
gāhy arvāñ hávāmahe tvâ sutá indra sóme || 2 || ā tishṭha
rátham vṛishañam vṛishā te sutāḥ sómah párishiktā má-
dhūni | yuktvá vṛishabhyām vṛishabha kshitínām háribhyām
yāhi pravátópa madrik || 3 || ayám yajno devayā ayám mi-
yédha imā bráhmāṇy ayám indra sómah | stīrnām barhír ā
tú çakra prá yāhi píba nishādya vi mucā hári ihā || 4 || ó
súsṭhuta indra yāhy arvāñ úpa bráhmāñi mányāsya kārōḥ |
vidyāma vástor ávasā gṛiñānto vi° || 5 || 20 ||

178. trisṭubh.

Yád dha syá ta indra çrusṭír ásti yáyâ babhūtha ja-
ritṛibhya útī | má naḥ kāmam maháyantam ā dhag viçvā

176, 2 veçaya. 3 divyā-iva açāñiḥ. 4 duḥ-nāçam. 5 índrasya
indo iti prá ávaḥ. — 177, 1 carshañipráḥ. ávasā úpa. vṛishañā ā. 2 suté
8 pra-vátā úpa. 4 píba. muca hári iti. 5 ó iti. — 178, 1 ha. te.

te ačyâm páry ápa áyóh || 1 || ná ghâ rájendra á dabhan
no yá nú svásárâ kṛiṇávanta yónau | ápaç cid asmai su-
túkâ aveshan gáman na índraḥ sakhyá váyaç ca || 2 || jétâ
nṛibhir índraḥ pṛitsú çúrah çrótâ hávaṃ nádhamânasya kâ-
rôh | prábhartâ rátham dáçúsha upâká údyantâ giro yádi
ca tmánâ bhût || 3 || evá nṛibhir índraḥ suçravasyá prakhâ-
dáḥ pṛikshó abhí mitriṇo bhût | samaryá isháh stavate vi-
vâci satrákaró yájamânasya çáñsah || 4 || tváyâ vayám ma-
ghavann indra çátrûn abhí shyâma maható mányamânân |
tvám trátâ tvám u no vṛidhé bhûr vi° || 5 || 21 ||

179. trishṭubh. 5 bṛihati.

Pûrvîr ahám çarádaḥ çaçramâñá doshá vástor usháso
jaráyantîḥ | mináti çriyaṃ jarimá tanúnâm ápy ù nú pátnîr
vṛishaṇo jagamyuḥ || 1 || yé cid dhí pûrva řitasápa á sant
sákam devébhîr ávadann řitáni | té cid ávâsur nahy ántam
ápúḥ sám ù nú pátnîr vṛishabhir jagamyuḥ || 2 || ná mṛishâ
çrântám yád ávanti devá viçvâ ít spridho abhy açnaváva |
jáyâvéd átra çatánîtham ájim yát samyáñcâ mithunáv abhy
ájáva || 3 || nadásya mâ rudhatáh kâma ágann itá ájâto amú-
taḥ kútaç cit | lópâmudrá vṛishaṇam nṛ riñâti dhîram ádhîrâ
dhayati çvasántam || 4 || imám nú sómam ántito bṛitsú pi-
tám úpa bruve | yát sîm ágaç cakṛimá tát sú mṛilatu pu-
lukámo hí mártyaḥ || 5 || agástyaḥ khánamânaḥ khanítṛaiḥ
prajám ápatyam bálam ichámânaḥ | ubhaú varṇáv řishir
ugraḥ puposha satyá devéshv áçisho jagâma || 6 || 22 ||

Trayoviñço 'nuvákah.

178, 2 gha rájá índraḥ. dabhat. gámat. 3 upáké. 4 evá. sa-
-maryé. 5 syâma. — 179, 1 dosháḥ. úp itî. 2 hí pûrve. áva asuḥ
nahí. 3 deváh. abhí açnaváva. jáyáva ít. abhí. 4 á agan. nṛiḥ.
5 cakṛimá. 6 satyáh.

180. trishṭubh.

Yuvó rájâñsi suyámâso áçvâ rátho yád vâm páry ár-
nâñsi díyat | hiranyáyâ vâm pavayaḥ prushâyan mádhvah
pibantâ ushásaḥ sacethe || 1 || yuvám átyasyáva nakshatho
yád vipatmano náryasya práyajyoḥ | svásâ yád vâm viçva-
gúrtî bhárâti vájâyette madhupáv ishé ca || 2 || yuvám páya
usríyâyâm adhattam pakvám ámayâm áva pûrvyaṃ góḥ |
antár yád vaníno vâm řitapsû hvâro ná çúcir yájate havi-
shmân || 3 || yuvám ha gharmám mádhumantam átraye 'pó
ná kshódo 'vṛiñtam eshé | tát vâm narâv açvinâ páçva-
ishṭî ráthyeva cakrá práti yanti mádhvah || 4 || á vâm dá-
náya vavṛitíya dasrá gór óheṇa taugryó ná jívriḥ | apáh
kshonṛ sacate máhinâ vâm jûrṇó vâm ákshur áñhaso yaja-
trâ || 5 || 23 ||

ní yád yuvéthe niyútaḥ sudânú úpa svadhábbiḥ sṛija-
thaḥ púramdhim | préshad véshad vâto ná sūrir á mahé
dade suvrató ná vâjam || 6 || vayám cid dhí vâm jaritáraḥ
satyá vipanyámabe ví pañir hitávân | ádhâ cid dhí shmâ-
çvináv anindyâ páthó hí shmâ vṛishaṇáv ántidevam || 7 ||
yuvám cid dhí shmâçvináv ánu dyūn vírudrasya prasráva-
nasya sâtaú | agástyo narám nṛishu práçastaḥ kárâdhuníva
citayat sahásraiḥ || 8 || prá yád váhethé mahinâ ráthasya
prá syandrâ yátho mánusho ná hótâ | dhattám sūribhya
utá vâ sváçvyam násatyâ rayishácaḥ syâma || 9 || tám vâm
rátham vayám adyá huvema stómair açvinâ suvitáya ná-
vyam | áriṣṭhanemim pári dyâm iyánám vi° || 10 || 24 ||

180, 1 yuvóḥ. áçváh. hiranyáyáh. pibantau. 2 átyasya áva. vájaya
ítte. 4 páçvah-ishṭiḥ ráthyá-iva. 5 óheṇa. kshonṛ itî. 6 sudânú itî.
7 hí. satyáh. hitá-vân. ádha. hí sma açvinau. 8 kárâdhuní-iva.
10 adyá.

181. trishtubh.

Kád u présbthâv ishâm rayinâm adhvaryântâ yád un-
ninthó apám | ayám vâm yajno akṛita práçastim vásudhiti
ávitârâ janânâm || 1 || á vâm áçvâsaḥ çúcayaḥ payaspâ vâ-
tarañhaso divyâso átyâḥ | manojúvo vṛishaṇo vitáprishthâ
éhá svarâjo açvinâ vahantu || 2 || á vâm rátho 'vánir ná
pravátvânt sriprávandhuraḥ suvitâya gamyâḥ | vṛishṇaḥ
sthâtârâ mánaso jávîyân ahampûrvó yajató dhishnyâ yâḥ
|| 3 || ihéha jâtâ sám avâvaçitâm arepásâ tanvâ námabhîḥ
svaiḥ | jishnúr vâm anyâḥ súmakhasya súrír divó anyâḥ
subhágaḥ putrá ũhe || 4 || prá vâm nicerúḥ kakuhó váçân
ánu piçângarûpaḥ sádanâni gamyâḥ | hári anyásya pîpá-
yanta vâjair mathná rájânsy açvinâ ví ghóshaiḥ || 5 || 25 ||

prá vâm çarâdvân vṛishabhó ná nishshâṭ pûrvír íshaç
carati mádhva ishṇán | évair anyásya pîpayânta vâjair vé-
shantír ũrdhvâ nadyò na águḥ || 6 || ásarji vâm sthâvirâ
vedhasâ gír bâlhé açvinâ tredhá ksháranti | úpastutâv ava-
tam nádhmânam yámann áyâmañ çriṇutam hávam me
|| 7 || utá syá vâm rúçato vápsaso gís tribarhishi sádasi pin-
vate nṛín | vṛishâ vâm meghó vṛishaṇâ pîpâya gór ná séke
mánusho daçasyân || 8 || yuvám pûshévâçvinâ púramdhir
agnim ushâm ná jarate havishmân | huvé yád vâm variya-
syá grîṇânó vi° || 9 || 26 ||

182. jagati. 6. 8 trishtubh.

Ábhûd idám vayúnam ó shú bhûshatâ rátho vṛishaṇ-
vân mádatâ manishinaḥ | dhiyaṁjinvâ dbhishnyâ viçpálâvastú

181, 1 ut-ninithâḥ. vásudhiti iti. 2 payaḥ-pâḥ. á ihâ. 4 ihâ
-iha. 5 hári iti. 6 ũrdhvâḥ. á aguh. 7 çriṇutam. 9 pûshâ
-iva açvinâ. — 182, 1 o iti sú bhûshata. mádata.

divó nâpâtâ sukṛite çúçivratâ || 1 || indratamâ hí dhishnyâ
marúttamâ dasrá dânsishthâ rathyâ rathítamâ | pûrṇam rá-
tham vahethe mádhva ácitam téna dâçvânsam úpa yátho
açvinâ || 2 || kím átra dasrá kṛiṇuthaḥ kím âsâthe jáno yâḥ
káç cid áhavir mahíyáte | áti kramishṭam jurátam paṇér
ásuṁ jyótir víprâya kṛiṇutam vacasyáve || 3 || jambháyatam
abhíto ráyataḥ çúno hatám mṛidho vidáthus tány açvinâ |
vácam-vácam jaritú ratnínim kṛitam ubhá çánsam nása-
tyâvatam máma || 4 || yuvám etám cakrathuḥ síndhushu pla-
vám átmanvântam pakshinaṁ taugryâya kám | yéna deva-
trâ mánasâ nirûháthuh supaptaní petathuh kshódaso ma-
háḥ || 5 || 27 ||

ávavidham taugryám apsv àntár anârambhané támasi
právidham | cátasro návo játhasasya júshṭâ úd açvibhyâm
ishitâḥ párayanti || 6 || kâḥ svid vṛikshó nishthito mádhve
árṇaso yám taugryó nádhitaḥ paryâshasvajat | parṇâ mṛi-
gásya patáror ivârabha úd açvinâ ũhathuh çromatâya kám
|| 7 || tád vâm narâ násatyâv ánu shyád yád vâm mánâsa
ucátham ávocan | asmâd adyá súdasaḥ somyád á vi° || 8 || 28 ||

183. trishtubh.

Tám yuñjâthâm mánaso yó jávîyân trivandhuró vṛi-
shaṇâ yás tricakráḥ | yénopayâtháḥ sukṛito duroṇam tri-
dhátunâ patatho vír ná parṇaiḥ || 1 || suvríd rátho vartate
yánn abhí kshâm yát tishthathaḥ krátumantânu pṛikshé |
vâpur vapushyâ sacatâm iyám gír divó dubitróshásâ sace-
the || 2 || á tishthataṁ suvrítam yó rátho vâm ánu vratáni

182, 4 jarituh. násatyâ avatam. 5 niḥ-ũhâthuh su-paptaní. 6 ap-sú
antâḥ. 7 niḥ-sthitâḥ. pari-ásasvajat. iva á-râbhe. 8 syât. —
183, 1 yéna upa-yâthâḥ. 2 krátu-mantâ ánu. duhitrá ushásâ.

vártate havishmân | yéna narâ nâsatyeshayâdhyai vartír yâ-
thás tánayâya tmâne ca || 3 || mã vâm vřiko mã vřikřr ā
dadharshin mã pári varktam utá mãti dhaktam | ayám vâm
bhâgó nihita iyám gřr dâsrâv imé vâm nidháyo mádhû-
nâm || 4 || yuvám gótamaḥ purumîlhó átrir dâsrâ hávaté
'vase havishmân | díçam ná dishtám řijüyéva yántá me há-
vam nâsatyópa yâtam || 5 || átârishma támasas pârám asyá
prâti vâm stómo açvinâv adhâyi | éhá yâtam pathibhir de-
vayânair vi° || 6 || 29 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

184. trishṭubh.

Tá vâm adyá táv aparám huvemochántyâm ushási váh-
nir ukthaiḥ | nâsatyâ kúha cit sántâv aryó divó nápâtâ su-
dâstarâya || 1 || asmé û shú vřishaṇâ mâdayethâm út paññr
hatam ũrmyá mádantâ | çrutám me áchoktibhir matínâm
éshṭâ narâ nicetârâ ca kârñaiḥ || 2 || çriyé pûshann ishukří-
teva devâ nâsatyâ vahatúm sũryâyâḥ | vacyánte vâm ka-
kuhá apsú jâtá yugá jũrnéva váruṇasya bhũreḥ || 3 || asmé
sá vâm mádhvî ràtír astu stómaḥ hinotam mânyasya kâ-
rôḥ | ánu yád vâm çravasyâ sudânû suvřryâya carshanáyo
mádanti || 4 || eshá vâm stómo açvinâv akâri mãnebhír ma-
ghavânâ suvřikti | yâtam vartís tánayâya tmâne cágástye
nâsatyâ mádantâ || 5 || átârishma — || 6 || 1 ||

185. trishṭubh.

Katará pũrvâ katarâparâyôḥ kathá jâté kavayaḥ ko vi

183, 3 nâsatyâ ishayâdhyai. 4 dadharshit. mã áti. 5 hávate
ávase. řijuyâ-iva yántâ ā. nâsatyâ úpa. 6 ā ihá. — 184, 1 huvema
uchántyâm. 2 asmé iti. ũm iti sú. 3 ishukřitâ-iva. jâtâḥ. jũrnâ-iva.
5 ca ágástye. — 185, 1 katará áparâ ayôḥ. jâté iti.

veda | viçvam tmánâ .bibhřito yád dha náma ví vartete
áhaní cakříyeva || 1 || bhũrim dvé ácarantí carantam pad-
vântam gârbham apádi dadhâte | nityam ná sũnúm pitrór
upásthe dyávâ rákshatam pñthiví no ábhvât || 2 || anehó
dâtrám áditer anarvam huvé svârvad avadhám námasvat |
tád rodasí janayataḥ jaritré dyávâ — || 3 || átapyamâne áva-
sávanti ánu shyâma ródasí deváputre | ubhé devânâm ubhá-
yebhir áhnám dyávâ — || 4 || samgáchamâne yuvatí sám-
ante svásârâ jámí pitrór upásthe | abhijighrantí bhúvanasya
nábhim dyávâ — || 5 || 2 ||

urví sádmaní bñhatí řiténa huvé devânâm ávasâ já-
nitří | dadhâte yé amřitam suprátike dyávâ — || 6 || urví
pñthiví bahulé dũréante úpa bruve námasâ yajné asmín |
dadhâte yé subháge suprátũrtí dyávâ — || 7 || devân vá yác
cakřimá kác cid ágaḥ sákhayam vá sádám ij jáspatiḥ vá |
iyám dhřr bhũyâ avayánam eshám dyávâ — || 8 || ubhá
çánsâ náryâ mámm avishṭám ubhé mámm ũtí ávasâ sacetám |
bhũri cid aryáḥ sudâstarâyeshá mádanta ishayema devâḥ
|| 9 || řitam divé táv avocam pñthivyá abhiçrávâya pratha-
mám sumedhâḥ | pátám avadyád durtád abhíke pitá mâtá
ca rakshatám ávobhiḥ || 10 || idám dyávâpñthiví satyám
astu pítar mátar yád ihópabruvé vâm | bhũtam devânâm
avame ávobhir vidyá° || 11 || 3 ||

186. trishṭubh.

Á na ilâbhir vidátthe suçastí viçvânaraḥ savitá devá
etu | ápi yáthâ yuvâno mátsathâ no viçvam jágad abhipitvé

185, 1 ha. cakřiyâ-iva. 2 ácarantí iti. apádi iti. 4 ávasâ ávanti
iti. syâma. 5 sámante iti. 6 bñhatí iti. yé iti. 7 dũréante iti.
8 yát cakřimá kát. ít. 9 ũtí iti. sudâḥ-tarâya ishâ. 10 pñthivyá.
11 ihá upa-bruvé. avamé iti. — 186, 1 mátsatha.

manishā || 1 || ā no viçva āskrā gamantu devā mitró ar-
yamā vārunaḥ sajośhāḥ | bhūvan yāthā no viçve vṛidhāsah
kārant sushāhā vitburām ná çávaḥ || 2 || prэшtham vo āti-
thim grīṣhe 'gnīm çastibhis turvāniḥ sajośhāḥ | āsad yā-
thā no vārunaḥ sukīrtir iṣhaç ca parshad arigūrtāḥ sūriḥ
|| 3 || ūpa va ēshe nāmasā jigīshōshāsānāktā sudūgheva dhe-
nūḥ | samānē āhan vimimāno arkām višhūrṭpe pāyasi sā-
sminn ūdhan || 4 || utā nó 'hir budhnyò máyas kaḥ çicum
ná pipyúshīva veti sīndhuḥ | yēna nāpātam apām junāma
manojūvo vṛiṣhaṇo yām vāhanti || 5 || 4 ||

utā na im tváshtā gantv āchā smāt sūribhir abhipitvé
sajośhāḥ | ā vṛitrahéndraç carshaṇiprás tuvishṭamo narām
na ihā gamyāḥ || 6 || utā na im matáyó 'çvayogāḥ çicum
ná gāvas tārūnaḥ ribhanti | tám im gīro jánayo ná pātniḥ
surabhishṭamam narām nasanta || 7 || utā na im marúto vṛid-
dhāsenāḥ smād ródasī sámanasaḥ sadantu | pṛishadaçvāso
'vānayaḥ ná ráthā riçādaso mitrayújo ná devāḥ || 8 || prá
nú yád eshām mahinā cikitré prá yuñjate prayújas té su-
vṛiktí | ádha yád eshām sudīne ná çārur viçvam ériṇam
prushāyānta sēnāḥ || 9 || pró açvínāv ávase kṛiṇudhvam prá
pūshāṇam svátavaso hí sánti | adveshó višṇur vāta řibhu-
kshā áchā sumnāya vavṛitīya devān || 10 || iyām sã vo asmé
dīdhitir yajatrā apiprāñi ca sādani ca bhūyāḥ | ní yá de-
véshu yátate vasūyúr vi° || 11 || 5 ||

187. 1 anuštubgarbhā. 2. 4. 8—10 gāyatrī. 3. 5—7 anuštubh.
11 anuštubh oder bṛihatī.

Pitūm nú stosham mahó dharmāṇam távišhīm | yāsya

186, 2 viçve āskrah. devāḥ. su-sāhā. 4 ā iṣhe. jigīshā ushāsānāktā
sudūghā-iva. 5 naḥ āhiḥ. pipyúshī-iva. 6 ācha. vṛitra-hā indrah. 7 ma-
tāyāḥ açva-yogāḥ. 8 ráthāḥ. 9 ā řiṇam. 10 pró iti. ācha.

tritó vy ójasā vṛitram viparvam ardāyat || 1 || svādo pito
mādho pito vayām tvā vavṛimahe | asmākam avitā bhava
|| 2 || ūpa naḥ pitav ā cara çivāḥ çivābhir ūtibhiḥ | mayo-
bhūr advishenyāḥ sākḥā suçévo ádvayāḥ || 3 || táva tyé pito
rásā rájānsy ānu višthitāḥ | divi vātā iva çritāḥ || 4 || táva
tyé pito dádatas táva svādishṭha té pito | prá svādmāno
rásānām tuvigrívā iverate || 5 || 6 ||

tvé pito mahānām devānām máno hitām | ákārī cāru
ketúnā távāhim ávasāvadhīt || 6 || yád adó pito ájagan vi-
vāsva párvatānām | átrā cin no madho pitó 'ram bhakshāya
gamyāḥ || 7 || yád apām óshadhīnām pariñçām āriçāmahe |
vātāpe pīva id bhava || 8 || yát te soma gāvāçiro yāvāçiro
bhājāmahe | vātāpe — || 9 || karambhā oshadhe bhava pīvo
vṛikkā udārathīḥ | vātāpe — || 10 || tám tvā vayām pito
vácobhir gāvo ná havýā sushūdima | devébhyas tvā sadha-
mādam asmābhyam tvā sadhamādam || 11 || 7 ||

188. gāyatrī.

Sámiddho adyá rájasi devó devaiḥ sahasrajit | dūtó ha-
vyá kavir vaha || 1 || tánūnapād řitam yaté mádhvā yajnáḥ
sám ajyate | dádhāt sahasrīñir iṣhaḥ || 2 || ájuhvano na řdyo
devāñ ā vakshi yajniyān | ágne sahasrasā asi || 3 || práçí-
nam barhír ójasā sahasravīram astringan | yátrādityā virā-
jatha || 4 || virāṭ samrād vibhvīḥ prabhvīr bahvīç ca bhū-
yasiç ca yāḥ | dúro ghṛitāny aksharan || 5 || 8 ||

surukmé hí supéçasādhi çriyā virājataḥ | ushāsāv éhá
sīdatām || 6 || prathamā hí suvācasā hotārā daivyā kaví |

187, 1 ví. 3 pito iti. 4 rāsāḥ. 5 iva irate. 6 táva áhim
ávasā avadhīt. 7 adāḥ. átra cit. pito iti áram. — 188, 4 yátra
ádityāḥ. 6 surukmé iti. su-péçasā ádhi. ushāsau ā ihā. 7 vgl. 13, 8.

yajnam no yakshatam imam || 7 || bhāratīle sārvasvati yā vah
sārvā upabruvā | tā naç codayata çriyē || 8 || tvāshṭā rū-
pāni hi prabhūḥ paçūn viçvānt samānāje | tēshām naḥ
sphātīm ā yaja || 9 || ūpa tmānyā vanaspate pātho devē-
bhyaḥ srija | agnir havyaṇi sishvadat || 10 || purogā agnir
devānām gāyatrēna sām ajoyate | svāhākṛitishu rocate
|| 11 || 9 ||

189. trishṭubh.

Āgne nāya supāthā rāyē asmān viçvāni deva vayūnāni
vidvān | yuyodhy āsmāj juhurānām éno bhūyishṭhām te nā-
maūktīm vidhema || 1 || āgne tvām pārayā nāvyo asmānt
svastibhir āti durgāni viçvā | pūç ca pṛithvī bahulā na urvī
bhāvā tokāya tānayāya çam yōḥ || 2 || āgne tvām asmād
yuyodhy āmivā āagnitrā abhy āmanta kṛishṭīḥ | pūnar
asmābhyam suvitāya deva kshām viçvebhir amṛitebhir
yajatra || 3 || pāhi no agne pāyūbhir ājasrair utā priyē sā-
dana ā çuçukvān | mā te bhayām jaritāram yavishṭha nū-
nām vidan māparām sahasvaḥ || 4 || mā no agne 'va srijo
aghāyāvishyāve ripāve duchūnāyai | mā datvāte dāçate mā-
dāte no mā rīshate sahasāvan pārā dāḥ || 5 || 10 ||

vī gha tvāvān ṛitajāta yaṇsad grīnāno agne tanvē vā-
rūtham | viçvād ririkshōr utā vā ninitsōr abhihrūtām āsi
hī deva vishpāt || 6 || tvām tāñ agna ubhāyān vī vidvān
vēshi prapitvē mānusho yajatra | abhipitvē mānave çāsyo
bhūr marmṛijēnya uçigbhir nākrāḥ || 7 || āvocāma nivāca-
nāny asmin mānasya sūnūḥ sahasāné agnau | vayām sa-
hāsrām rīshibhiḥ sanema vi° || 8 || 11 ||

188, 8 bhāratī fle. yāḥ. tāḥ. — 189, 1 yuyodhī asmāt. 2 pāraya.
bhāva. 3 abhī. 4 sādane. vidat mā aparām. 5 agne āva. aghāya
avishyāve. mā adāte. rīshate. 7 agne. nā akrāḥ.

190. trishṭubh.

Anarvānam vṛishabhām mandrājihvam bṛihaspātim var-
dhayā nāvyaḥ arkaiḥ | gāthānyāḥ surūco yāsya devā āçṛiṇv-
ānti nāvamānasya mārtaḥ || 1 || tām ṛitvīyā ūpa vācaḥ sa-
cante sārgo nā yō devayatām āsarji | bṛihaspātiḥ sā hy
āñjo vārānsi vibhvābhavat sām ṛitē mātariçvā || 2 || ūpastu-
tim nāmāsa ūdyatim ca çlōkam yaṇsat savitēva prā bāhū |
asyā krātvāhanyō yō āsti mṛigō nā bhīmō arakshāsas tū-
vishmān || 3 || asyā çlōko divīyate pṛithivyām ātyo nā yaṇ-
sad yakshabhṛid vicetāḥ | mṛigānām nā hetāyo yānti cemā
bṛihaspāter āhimāyāñ abhī dyūn || 4 || yē tvā devosrikām
mānyamānāḥ pāpā bhadram upajīvanti pajrāḥ | nā dūḍhyē
ānu dadāsi vāmām bṛihaspate cāyasa it pīyārum || 5 || 12 ||

supraituḥ sūyāvaso nā pānthā durniyāntuḥ pāripṛito nā
mitrāḥ | anarvāno abhī yē cākshate nō 'pivṛitā aporūvānto
astuḥ || 6 || sām yām stūbho 'vānayo nā yānti samudram
nā sravāto rōdhacakraḥ | sā vidvān ubhāyam caḥṣṭe antār
bṛihaspātis tāra āpaç ca grīdhrāḥ || 7 || evā mahās tuvijātās
tūvishmān bṛihaspātir vṛishabhō dhāyi devāḥ | sā naḥ stutō
vīravad dhātu gōmad vi° || 8 || 13 ||

191. anuṣṭubh. 10—12 mahāpañkti. 13 mahābṛihatī.

Kāṅkato nā kāṅkatō 'tho satīnākāṅkataḥ | dvāv iti plū-
shī iti ny āṛiṣṭhā alipsata || 1 || āṛiṣṭhān hantya ātya ātho
hanti parāyatī | ātho avaghnatī hantya ātho pinasṭi piṇ-
shatī || 2 || çarāsah kūçarāso darbhāsah sairyā utā | maunjā
āṛiṣṭhā vairiṇāḥ sārve sākām ny ālipsata || 3 || nī gāvo go-

190, 1 vardhaya. 2 hī. vī-bhvā ābhavat. 3 savitā-iva. krātvā
ahanyāḥ. 4 divī iyate. ca imāḥ. 5 deva usrikām. pāpāḥ. duḥ
-dhyē. cāyase. 6 su-yāvasah. pānthāḥ. naḥ āpi-vṛitāḥ. 8 evā. —
191, 1 kāṅkataḥ ātho iti. plūshī iti. nī āṛiṣṭhāḥ. 2 ā-yatī. parā-yatī.
3 āṛiṣṭhāḥ. nī alipsata.

shthé asadan ní mṛigāso avikshata | ní ketávo jánânām ny
 ádrishṭā alipsata || 4 || etá u tyé práty adṛiṣṭān prado-
 shām táskarā iva | ádrishṭā viṣvadrishṭāḥ prátibuddhā abhū-
 tana || 5 || 14 ||

dyaúr vaḥ pitā pṛithivī mātā sómo bhrátáditih svásā |
 ádrishṭā viṣvadrishṭās tishṭhateláyatā sú kam || 6 || yé ánsyā
 yé ángyāḥ sūcīkā yé prakāṅkatāḥ | ádrishṭāḥ kiṃ canéhā
 vaḥ sárve sākām ní jasyata || 7 || út purástāt sūrya eti vi-
 ṣvadrishṭho adṛishṭahā | adṛishṭānt sárvañ jambháyant sár-
 vāc ca yátudhānyāḥ || 8 || úd apaptad asaú sūryaḥ purú
 viṣvāni jūrvan | ádityāḥ párvatebhyo viṣvadrishṭo adrishtahā
 || 9 || sūrye vishám ā sajāmi dṛitiṃ sūrāvato gṛihé | só cin
 nú ná marāti nó vayám marāmāre asya yójanam harishṭhā
 mádhu tvā madhulā cakāra || 10 || 15 ||

iyattikā ṣakuntikā sakā jaghāsa te vishám | só cin nú
 — || 11 || triḥ saptā vishpuliṅgakā vishásya pūshyam akshan |
 tāc cin nú ná maranti nó vayám ma° || 12 || navānām na-
 vatínām vishásya rópushinām | sárvasām agrabham námāre
 asya yó° || 13 || triḥ saptā mayūryāḥ saptā svásāro agrúvaḥ |
 te vishám ví jabhrira udakām kumbhínir iva || 14 || iyat-
 takāḥ kushumbhakās takām bhinadmy ácmanā | táto vi-
 shám prá vāvṛite páracir ánu samvataḥ || 15 || kushumbha-
 kās tád abravíd girēḥ pravartamānakāḥ | vṛiṣṭikasyārasām
 vishám arasām vṛiṣṭika te vishám || 16 || 16 ||

Caturviṅṣo 'nuvākāḥ.

PRATHAMAM MAṆḌALAM.

191, 4 ní adṛishṭāḥ. 5 eté. ádrishṭāḥ. 6 bhrátā áditih. tishṭhata
 iláyata. 7 ánsyāḥ. sūcīkāḥ. canā ihā. 10 saḥ cit. nó iti. marāma áre.
 hari-sthāḥ. 12 vishpuliṅgakāḥ. 13 náma áre. 14 jabhrire. vṛiṣṭi-
 kasya arasām.

I (192). jagatí.

Tvám agne dyúbhis tvám ácuṣukshāṇis tvám adbhyás
 tvám ácmanas pári | tvám vánebhyas tvám óshadhíbyas
 tvám nṛiṅām nṛipate jáyase cūciḥ || 1 || távagne hotṛám
 táva potṛám ṛitviyam táva neshṭṛám tvám agnid ṛitáyatāḥ |
 táva praçāstrám tvám adhvariyasi brahmā cāsi gṛihápatiḥ
 ca no dáme || 2 || tvám agna índro vṛishabhāḥ satām asi
 tvám vishnur urugâyó namasyāḥ | tvám brahmā rayivid
 brahmanas pate tvám vidhartāḥ sacase púramdhyā || 3 ||
 tvám agne rájā varuno dhṛitávratas tvám mitró bhavasi da-
 smá ídyaḥ | tvám aryamā sátpatir yásya sambhújam tvám
 áñço vidáthe deva bhájayúḥ || 4 || tvám agne tvásṭhā vidá-
 thé suvīryam táva gnāvo mitramahaḥ sajátyam | tvám ácu-
 hémā rarishe sváçvyam tvám narām çárdho asi purúvasuḥ
 || 5 || 17 ||

tvám agne rudró ásure mahó divás tvám çárdho má-
 rutam pṛikshā íçishe | tvám vátair arunair yāsi çamgayás
 tvám pūshā vidhatāḥ pási nú tmánā || 6 || tvám agne dra-
 vinodā aramkṛite tvám devāḥ savitā ratnadhā asi | tvám
 bhágo nṛipate vásva íçishe tvám páyúr dáme yás té 'vi-
 dhat || 7 || tvám agne dáma ā viṣpátiṃ viças tvám rájānam

1, 2 táva agne. ca ási. 3 agne. 5 puru-vásuḥ. 7 und 9 te
 ávidhat. 8 dáme.

suvidátram řiñjate | tvám viçvâni svanîka patyase tvám sa-
hâsrâni çatâ dáça práti || 8 || tvám agne pitâram ishtîbhir
nâras tvám bhrâtrâya çamyâ tanûrucam | tvám putró bha-
vasi yás té 'vidhat tvám sâkhâ suçévaḥ pásy âdhriṣhaḥ
|| 9 || tvám agna řibhûr âké namasyâs tvám vâjasya kshu-
mâto râyâ içishe | tvám ví bhâsy ânu dakshi dâvâne tvám
viçikshur asi yajnám âtâniḥ || 10 || 18 ||

tvám agne áditir deva dâçúshe tvám hótrâ bhâratî var-
dhase girâ | tvám ilâ çatâhimâsi dâkshase tvám vritrahâ
vasupate sârasvatî || 11 || tvám agne subhrita uttamám vá-
yas tâva spârhé vârṇa â samdriçi çriyaḥ | tvám vâjah pra-
târaṇo bñihânn asi tvám rayir bahuló viçvâtas pñithúḥ
|| 12 || tvám agna ádityâsa âsyâm tvám jihvâm çúcayaç ca-
krire kave | tvám râtiṣhâco adhvaréshu saçcire tvé devâ
havir adanty âhutam || 13 || tvé agne viçve amñitâso adruha
âsâ devâ havir adanty âhutam | tvâyâ mártâsaḥ svadanta
âsutim tvám gârbho vírúdhâm jajnishe çúciḥ || 14 || tvám
tânt sám ca práti câsi majmánâgne sujâta prá ca deva ri-
cyase | pñikshó yád âtra mahinâ ví te bhúvad ânu dyâvâ-
pñithiví ródasi ubhé || 15 || yé stotñibhyo góagrâm âçvape-
çasam ágne râtim upasñijânti súrâyaḥ | asmâñ ca tâñç ca
prâ hí néshi vásyâ â bñihâd vadema vidâthe suvîrâḥ
|| 16 || 19 ||

2 (193). jagati.

Yajnéna vardhata jâtâvedasam agnim yajadhvam havi-
shâ tánâ girâ | samidhânám suprayâsam svârṇaram dyu-
kshám hótarâm vñijâneshu dhûrshâdam || 1 || abhí tvâ náktir

1, 10 agne. dhakshi. 11 çatâ-himâ asi. 12 vârṇe. 13 agne.
râti-sâcaḥ. devâḥ. 14 svadante. 15 ca asi majmánâ ágne. ródasi iti. —

ushâso vavâçire 'gne vatsâm ná svâsareshu dhenávaḥ | divâ
ivéd aratir mânushâ yugâ kshâpo bhâsi puruvâra saṃyâtaḥ
|| 2 || tâm devâ budhné rájasaḥ sudânsasam divâsñrithivyór
aratim ny èrire | rátham iva védyam çukráçocisham agnim
mitrâm ná kshitîshu praçâñsyam || 3 || tâm ukshámâṇam rá-
jasi svâ â dâme candrâm iva surúcam hvârâ â dadhuḥ
pñiçnyâḥ patarâm citâyantam akshâbhiḥ pâthó ná pâyúṃ
jánasí ubhé ânu || 4 || sâ hótâ viçvam pári bhûtv adhvarâm
tâm u havyair mânusha řiñjate girâ | hiricipro vñidhasânâsu
jârbhurad dyaúr ná sñribhiç citayad ródasi ânu || 5 || 20 ||

sâ no revât samidhânâḥ svastâye samdadasvân rayim
asmâsu dîdihî | â naḥ kñiñushva suvitâya ródasi ágne ha-
vyâ mânusho deva vítâye || 6 || dâ no agne bñiható dâḥ sa-
hasriṇo duró ná vâjam çrútyâ âpâ vñidhi | práçi dyâvâ-
pñithiví brâhmañâ kñidhi svâr ná çukrâm ushâso ví didyu-
taḥ || 7 || sâ idhânâ ushâso rámyâ ânu svâr ná dîded aru-
shéna bhânúnâ | hótrâbhir agnir mânushaḥ svadhvaró rájâ
viçâm átithiç cârur âyâve || 8 || evâ no agne amñiteshu pñr-
vya dhîsh pîpâya bñihâddiveshu mânushâ | dúhânâ dhenúr
vñijâneshu kârâve tmânâ çatinam pururûpam ishâni || 9 ||
vayám agne árvatâ vâ suvñryam brâhmañâ vâ citayemâ já-
nâñ âti | asmâkam dyumnám ádhi páñca kñiñtîshúccâ svâr
ná çuçucita dusñtâram || 10 || sâ no bodhi sahasya praçâñ-
syo yâsmint sujâtâ ishâyanta súrâyaḥ | yám agne yajnám
upayânti vâjino nitye toké dîdivâñsam své dâme || 11 || ubhâ-
yâso jâtavedaḥ syâma te stotâro agne súrâyaç ca çârmañi |
vásvo râyâḥ puruçcandrâsya bhūyasaḥ prajâvataḥ svapatyâ-
sya çagdhî naḥ || 12 || yé stotñibhyo — || 13 || 21 ||

2, 2 vavâçire ágne. iva íti. 3 devâḥ. divâḥ-pñrithivyóḥ. ní erire.
4 své. hvâré. jânasí iti. 5, 6 ródasi iti. 7 dâḥ. çrútyai âpa. práçi iti.
ná. 9 evâ. dhîḥ. 10 citayema. kñiñtîshu uccâ. 12 puru-candrâsya.

3 (194). trishtubh. 7 jagatí.

Sámiddho agnir nihitaḥ pṛithivyām pratyāñ viçvāni bhū-
vanāny asthāt | hótā pāvakāḥ pradīvaḥ sumedhā devó de-
vān yajatv agnir árhan || 1 || nárâçánsaḥ práti dhāmāny añ-
ján tísro divaḥ práti mahná svarcíḥ | ghṛitaprúshā mánasā
havyām undán mûrdhān yajnāsya sám anaktu devān || 2 ||
īlító agne mánasā no árhan devān yakshi mánushāt pūrvo
adyā | sá ā vaha marútāṃ çárdho ácyutam índraṃ naro
barhishádaṃ yajadhvam || 3 || déva barhir várdhamānaṃ su-
vīraṃ stīrnāṃ ráyé subháraṃ védy asyām | ghṛiténáktāṃ
vasavaḥ sídatedāṃ viçve devā ádityā yajniyāsaḥ || 4 || ví
çrayantām urviyā hūyāmānā dvāro devīḥ suprāyañ námo-
bhiḥ | vyácasvatīr ví prathantām ajuryā várṇam punānā
yaçásam suvīram || 5 || 22 ||

sādhv apānsi sanātā na ukshité ushāsānāktā vayyēva
raṇvitē | tántuṃ tatāṃ samváyantī samicī yajnāsya péçaḥ
sudúghe páyasvatī || 6 || daívyā hótārā prathamā vidúshṭara
rijú yakshataḥ sám řicā vapúshṭarā | devān yájanātāv řitu-
thā sám añjato nābhā pṛithivyā ádhi sánushu trishú || 7 ||
sárasvatī sādhyantī dhiyaṃ na ilā devī bhāratī viçvátūr-
tiḥ | tísro devīḥ svadhāyā barhír édám áchidram pāntu çā-
raṇāṃ nishádyā || 8 || piçāṅgarûpaḥ subháro vayodhāḥ çru-
shṭīr víró jáyate devákāmaḥ | prajāṃ tvášṭā ví shyatu nā-
bbhim asmé áthā devānām ápy etu páthah || 9 || vānaspátir
avasriján ūpa sthād agnir haviḥ sūdayāti prá dhibhiḥ |
tridhā sámaktaṃ nayatu prajānān devébhyo daívyah çami-

3, 1 su medhāḥ. 2 su-arcíḥ. 3 arhi-sádam. 4 védi iti.
ghṛitēna aktām. sídata idám. ádityāḥ. 5 hūyāmānāḥ. supra-ayanāḥ.
ajuryāḥ. punānāḥ. 6 sādhu. ukshité iti. vayā-iva. raṇvitē iti. sam-
váyantī iti samicī iti. sudúghe iti páyasvatī iti. 7 vidúḥ-tarā. 8
idám. 9 syatu. asmé iti átha. 10 çamitā ūpa.

tópa havyām || 10 || ghṛitām mimikshe ghṛitām asya yónir
ghṛité çritó ghṛitām v asya dhāma | anushvadhām ā vaha
mādāyasva svāhākṛitaṃ vṛishabha vakshi havyām || 11 || 23 ||

4 (195). trishtubh.

Huvé vaḥ sudyótmānaṃ suvṛiktīm viçām agním átithim
suprayásam | mitrá iva yó didhishāyyo bhūd devā ādeve
jáne jātāvedāḥ || 1 || imāṃ vidhānto apāṃ sadhāsthe dvitā-
dadhur bhṛigavo vikshv āyóḥ | eshá viçvāny abhy astu
bhūmā devānām agnir aratir jirāçvaḥ || 2 || agním devāso
mánushīshu vikshú priyāṃ dhuḥ ksheshyānto ná mitráṃ |
sá dídayad uçatīr ūrmyā ā dakshāyyo yó dāsvate dáma ā
|| 3 || asyā raṇvā svāsyeva pusṭīḥ sámḍriṣṭīr asya hiyā-
nāsya dákshoḥ | ví yó bháribhrad óshadhīshu jihvām átyo
ná ráthyo dodhavīti várān || 4 || ā yān me ábhvam vanádaḥ
pánantoçigbhyo námimīta várṇam | sá citreṇa cikite ránsu
bhāsā jujurvāñ yó múhur ā yuvā bhūt || 5 || 24 ||

ā yó vānā tátṛishāno ná bhāti vár ná pathā ráthyeva
svānit | kṛishṇādhvā tápū raṇvāç ciketa dyaúr iva smāya-
māno nábhobhiḥ || 6 || sá yó vy ásthād abhi dákshad ur-
vīm paçúr naiti svayúr ágopāḥ | agniḥ çocishmāñ atasāny
ushṇān kṛishṇāvyathir asvadayan ná bhūma || 7 || nú te pūr-
vasyāvaso ádhītau tritīye vidáthe mánma çānsi | asmé agne
saṃyádvīram bṛihāntāṃ kshumāntāṃ vājam svapatyām ra-
yīm dáḥ || 8 || tváyā yáthā gṛitsamadāso agne gúhā van-
vānta úparāñ abhi shyúḥ | suvīrāso abhimátishāhaḥ smát
sūribhyo gṛiṇatē tād váyo dhāḥ || 9 || 25 ||

3, 11 ūp iti. anu-svadhām. — 4, 1 ā-deve. 2 dvitā adadhuḥ. vi-
kshú āyóḥ. abhi astu bhūma. 3 dáme. 4 svāsya-iva. dhákshoḥ.
5 yát. pánanta uçk-bhyaḥ ná amimīta. rámsu. 6 ná. ráthyā-iva.
kṛishṇā-adhvā tápūḥ. 7 ví. dhákshat. ná eti. asvadayat. 8 nú.
pūrvasya ávasaḥ. ádhi-ítu. 9 syúḥ.

5 (196). anushṭubh.

Hótājanishta cétanaḥ pitā pitṛibhya útāye | prayākshañ
jēnyam vāsu çakéma vājino yāmam || 1 || ā yāsmint saptā
raçmāyas tatā yajnāsya netāri | manushvād daivyaṃ ashta-
mām pótā viçvaṃ tād invati || 2 || dadhanvé vā yād im ānu
vócād brāhmāni vér u tát | pári viçvāni kāvya nemiç ca-
krām ivābhavat || 3 || sākām hí çúcinā çúciḥ praçāstā krá-
tunājani | vidvāñ asya vratā dhruvā vayā ivānu rohate || 4 ||
tā asya vārṇam āyúvo néshtuḥ sacanta dhenávaḥ | kuvít
tisṛibhya ā váraṃ svásāro yā idām yayúḥ || 5 || yádi mātúr
úpa svásā ghṛítam bháranty ásthita | tāsām adhvaryúr āga-
tau yávo vṛishṭíva modate || 6 || sváḥ svāya dhāyase kṛiṇu-
tām řitvíg řitvijam | stómaṃ yajnam cād áram vanémā ra-
rimā vayám || 7 || yáthā vidvāñ áram kárad viçvebhyo ya-
jatébhyaḥ | ayám agne tvé ápi yám yajnam cakṛimā vayám
|| 8 || 26 ||

6 (197). gāyatri.

Imām me agne samidham imām upasádam vaneḥ | imā
ú shú çrudhí girah || 1 || ayā te agne vidhemórjo napād
áčvamishte | enā sūkténa sujāta || 2 || tám tvā girbhír gir-
vanasam draviṇasyúm draviṇodaḥ | saparyéma saparyávaḥ
|| 3 || sá bodhi sūrír maghávā vásupate vásudāvan | yuyo-
dhy ásmád dvéshānsi || 4 || sá no vṛishṭím divás pári sá no
vājam anarvāṇam | sá naḥ sahasrínír ishah || 5 || řlānāyāva-
syáve yāvishṭha dūta no girā | yājishṭha hotar ā gahi || 6 ||
antár hy āgna řyase vidvāñ jánmobháya kave | dūtó

5, 1 hótā ajanishta. 2 tatāḥ. 3 iva abhavat. 4 krátunā ájani. iva
ānu. 6 yádi. bháranti. vṛishṭí-iva. 7 ca át. vanéma rarimā. 8 ca-
kṛimā. — 6, 1 úp iti sú çrudhi. 2 vidhema úrjah. áçvam-ishṭe. 4 yu-
yodhí asmát. 6 řlānāya avasyáve. 7 hí agne. jánma ubháya.

jányeva mítṛyaḥ || 7 || sá vidvāñ ā ca píprayo yákshi ciki-
tva ānushák | ā cāsmint satsi barhishi || 8 || 27 ||

7 (198). gāyatri.

Çréshtam yavishṭha bhāratāgne dyumántam ā bhara |
váso puruspríham rayím || 1 || mǎ no árātir íçata devásya
mártyasya ca | párshi tásyā utá dvisháh || 2 || viçvā utá
tváyā vayám dhārā udanyā iva | áti gāhemahi dvishah
|| 3 || çúciḥ pávaka vándyó 'gne bṛihád ví rocase | tvám
ghṛitébhir āhutaḥ || 4 || tvám no asi bhāratāgne vaçābhír
ukshábbih | ashtāpadībhir āhutaḥ || 5 || drvānnaḥ sarpírāsu-
tiḥ pratnó hótā váreṇyaḥ | sáhasas putró ádbhutaḥ || 6 || 28 ||

8 (199). gāyatri. 6 anushṭubh.

Vājayann iva nú ráthān yógāñ agnér úpa stuhi | yaçás-
tamasya mīlhúshaḥ || 1 || yáh sunthó dadāçushe 'juryó ja-
ráyann arim | cārupratíka āhutaḥ || 2 || yá u çriyā dāmeshv
ā doshóshási praçasyáte | yásya vratām ná mīyate || 3 || ā
yáh svār ná bhānúnā citró vibhāty arcishā | añjánó ajárait
abhí || 4 || átrim ānu svarājyam agním ukthāni vāvṛidhuḥ |
viçvā ádhi çriyo dadhe || 5 || agnér indrasya sómasya de-
vánām útibhir vayám | árishyantaḥ sacemahy abhí shyāma
pṛitanyatāḥ || 6 || 29 ||

Pañcama 'dhyāyaḥ.

9 (200). trishṭubh.

Ní hótā hotṛishádane vídānas tveshó dídivāñ asadat su-

6, 7 jányā-iva. 8 ca asmín. — 7, 1 bhārata ágne. váso iti.
4 vándyāḥ ágne. 5 bhārata ágne. 6 drú-annaḥ. — 8, 1 nú. 3 do-
shā ushási. 4 ná. 6 syāma.

dákshah | ádadbhavratapramatir vásishṭhah sahasrambharáh
 çúcijihvo agnih || 1 || tvám dūtás tvám u nah paraspás tvám
 vásyā ā vṛishabha praṇetā | ágne tokásya nas táne tanū-
 nám áprayuchan dídyad bodhi gopāḥ || 2 || vidhéma te pa-
 ramé jánmann agne vidhéma stómair ávare sadhásthe | yá-
 smád yóner udáritḥā yáje tám prá tvé havīṣhi juhure sám-
 iddhe || 3 || ágne yájasva havishā yájīyān chrushtī⁴ deshṇám
 abhi grīṇīhi rádhaḥ | tvám hy ási rayipátī rayīnām tvám
 çukrásya vácaso manótā || 4 || ubháyaṃ te ná kshīyate va-
 savyām divé-dive jáyamánasya dasma | kṛidhí kshumántam
 jaritāram agne kṛidhí pátim svapatyásya ráyāḥ || 5 || sainā-
 níkena suvidátro asmé yáshtā devāñ āyajishṭhah svastí |
 ádadbho gopā utá nah paraspā ágne dyumád utá revád
 didīhi || 6 || 1 ||

10 (201). trishtubh.

Johútro agnih prathamāḥ pitéveḷás padé mánushā yát
 sámiddhaḥ | çriyaṃ vásāno amṛito vícetā marmṛijényah
 çravasyāḥ sá vājī || 1 || çṛtyā agniç citrábhānur hávam me
 viçvābhir gīrbhir amṛito vícetāḥ | çyāvā rátham vahato ró-
 hitā votārushāha cakre vibhṛitraḥ || 2 || uttānāyām ajanayant
 sūshūtam bhúvad agnih purupéçasu gārbhaḥ | çiriṇāyām
 cid aktúnā máhobhir áparivṛito vasati prácetāḥ || 3 || jí-
 gharmy agniṃ havishā ghṛitēna pratikshiyántam bhúvanāni
 viçvā | prithúm tiraçcā váyasā bṛihántam vyácishṭham án-
 nai rabhasām dṛiçānam || 4 || ā viçvātaḥ pratyāñcam jī-
 gharmy arakshásā mánasā táj jusheta | máryaçṛiḥ spriha-

9, 2 paraḥ-pāḥ. 3 ut-áritḥa. 4 çrushtī. hí. rayi-pátīḥ.
 6 sáh enā áníkēna. — 10, 1 pitā-iva iḷāḥ. ví-cetāḥ. 2 vā utá arushā
 áha. 3 sū-sūtam. ápari-vṛitaḥ. 4 ánnaiḥ. 5 tát.

yádvarṇo agnir nábbhimṛiçe tanvā járbhurāṇah || 5 || jneyā
 bhágām sahasāno váreṇa tvādūtāso manuvád vadema | ántu-
 nam agniṃ juhvā vacasyā madhupṛiçam dhanasā johavīmi
 || 6 || 2 ||

11 (202). virāṭsthānā trishtubh. 21 trishtubh.

Çrudhī hávam indra má rishanyaḥ syāma te dāvāne
 vásūnām | imā hí tvám ūrjo vardháyanti vasūyávaḥ sín-
 dhavo ná kshárantaḥ || 1 || sṛijó mahīr indra yā ápinvaḥ
 párishṭhitā áhinā çūra pūrvīḥ | ámartyam cid dāsám mán-
 yamānam ávābhīnad ukthair vāvṛidhānāḥ || 2 || ukthéshv in
 nú çūra yéshu cākán stómeshv indra rudriyeshu ca | tú-
 bhyéd etā yásu mandasānāḥ prá vāyāve sistrate ná çu-
 bhrāḥ || 3 || çubhrām nú te çúshmaṃ vardháyantaḥ çubhrām
 vājram bāhvór dādhanāḥ | çubhrás tvám indra vāvṛidhāno
 asmé dāsīr víçah sūryeṇa sahyāḥ || 4 || gūhā hitām gūhyam
 gūḷhām apsv ápi-vṛitam mâyīnam kshiyántam | utó apó
 dyām tastabhvānsam áhann áhim çūra víryeṇa || 5 || 3 ||

stávā nú ta indra pūrvyā mahāny utá stavāma nūtanā
 kṛitāni | stávā vājram bāhvór uçántam stávā hárī sūryasya
 ketū || 6 || hárī nú ta indra vājáyantā ghṛitaçcútam svārám
 asvārshṭām | ví samanā bhūmir aprathishṭāraṇsta párvataç
 cit sarishyán || 7 || ní párvataḥ sady áprayuchant sám mā-
 tṛibhir vāvaçāno akrān | dūre páre vāñim vardháyanta ín-
 dreshitām dhamānim paprathan ní || 8 || índro mahām sín-
 dhum áçáyānam mâyāvīnam vṛitrām asphuran niḥ | áreje-
 tām ródasī bhīyāné kánikradato vṛishṇo asya vājrat || 9 ||

10, 5 ná abhi-mṛiçe. 6 jneyāḥ. dhana-sāḥ. — 11, 1 çrudhī. imāḥ.
 2 áva abhinat. 3 ít. túbhya ít etāḥ. 5 apsu ápi-vṛitam. utó iti.
 6 stáva. te. 7 te. aprathishṭa áraṇsta. 9 asphurat. ródasī iti
 bhīyāné iti.

ároravid vṛiṣṇo asya vájro 'mánushaṃ yán mánusho ni-
jūrvít | ní máyino dánavásya máyá ápádayat papivánt su-
tásya || 10 || 4 ||

pibâ-pibéd indra çûra sómam mándantu tvâ mrandinaḥ
sutásah | priñantas te kukshí vardhayantv itthá sutáḥ paura
indram áva || 11 || tvé indrápy abhûma víprâ dhíyaṃ va-
nema řitayá sápanthaḥ | avasyávo dhímahi práçastim sadyás
te ráyo dâváne syâma || 12 || syâma té ta indra yé ta útí
avasyáva ūrjaṃ vardháyantaḥ | çushmíntamaṃ yám cáká-
nâma devâsmé rayim râsi vírávantam || 13 || râsi ksháyam
râsi mitrásmé râsi çárdha indra mârutaṃ naḥ | sajó-
shaso yé ca mandasânâḥ prá váyávaḥ pânty ágranítim
|| 14 || vyántv ín nú yéshu mandasânás řipát sómam pâhi
drahyád indra | asmánt sú pritsv ä tarutrâvardhayo dyám
brihádbhir arkaíḥ || 15 || 5 ||

brihánta ín nú yé te tarutroktébhir vâ sumnám ávi-
vâsân | řiñânâso barhiḥ pastyâvat tvótâ id indra vájam
agman || 16 || ugréshv ín nú çûra mandasânás trikadrake-
shu pâhi sómam indra | pradódhuvac chmáçrushu priñânó
yâhi háribhyâm sutásya pítim || 17 || dhishvá çávaḥ çûra
yéna vṛitrám avâbhinad dánum aurnavâbhám | ápâvṛiṇor
jyótir áryâya ní savyatáḥ sâdi dásyur indra || 18 || sánema
yé ta útíbis táranto viçvâḥ sprídha áryeṇa dásyûn | asmá-
bhyam tát tvâshtrám viçvárûpam árandhayaḥ sâkhyásya
tritáya || 19 || asyá suvánásya mandinas tritásya ny árbu-
dam vâvriðhânó astah | ávartayat súryo ná cakráṃ bhi-

11, 10 vájraḥ ámánusham yát. 11 piba-piba ít. kukshí iti. 12 tvé
iti indra ápi. víprâḥ. vanema. 13 te indra. te útí. deva asmé.
14 ágra-nítim. 15 ít. prít-sú. tarutra ávardhayaḥ. 16 ít. tarutra
ukthébhiḥ. pastyâ-vat. 17 pra-dódhuvat çmáçrushu. 18 dhishvá.
ava-ábhinat. ápa avṛiṇoḥ. 19 te. 20 ní. astar ity astah.

nád valám indro áṅgirasvân || 20 || núnám sá te práti váraṃ
jaritré duhíyád indra dákshinâ maghóni | çikshâ stotṛibhyo
mâti dhag bhágo no bṛihád vadema v. s. || 21 || 6 ||

Prathamó 'nuvâkaḥ.

12 (203). trištubh.

Yó jâtá evá prathamó mánasvân devó devân krátunâ
paryâbhûshat | yásya çushmâd ródasi ábhyasetâṃ nṛimñásya
mahnâ sá janâsa indraḥ || 1 || yâḥ pṛithivím vyáthamânám
áðrinhad yâḥ párvatân prákupitâñ áramñât | yó antári-
kshaṃ vimamé váriyo yó dyám ástabhnât sá janâsa indraḥ
|| 2 || yó hatváhim áriñât saptá síndhûn yó gâ udâjad apa-
dhâ valásya | yó áçmanor antár agnim jajâna samvṛik sa-
mâtsu s. j. í. || 3 || yénemâ viçvâ cyávanâ kṛitáni yó dâsam
várnám ádharam gûhákaḥ | çvaghniṽva yó jigivâñ lakshám
âdad aryâḥ pushtáni s. j. í. || 4 || yám smâ pṛichánti kúha
séti ghorám utém áhur naishó astíty enam | só aryâḥ pu-
shṭír vija ivâ minâti çrad asmai dhatta s. j. í. || 5 || 7 ||

yó radhrásya coditâ yâḥ kriçásya yó brahmáño nádha-
mánasya kiréh | yuktagrávno yó 'vitâ suçipráḥ sutásoma-
sya s. j. í. || 6 || yásyaçvâsaḥ pradici yásya gâvo yásya
grâmâ yásya viçve ráthasaḥ | yâḥ súryam yá ushásam ja-
jâna yó apám netâ s. j. í. || 7 || yám krândasi samyatí vi-
hváyete páre 'vara ubháyâ amitrâḥ | samânám cid rátham
átasthivânsâ nânâ havete s. j. í. || 8 || yásmân ná řité vijá-
yante jánâso yám yúdhyamânâ ávase hávante | yó viçvasya
pratimánam babhúva yó acyutacyút s. j. í. || 9 || yâḥ çá-

11, 21 çiksha. má áti. — 12, 1 ródasi iti. 3 hatvá áhim. 4 yéna
imâ. gûhá ákar ity ákaḥ çvaghni-iva. 5 sma. sâḥ ítí. utá im. ná
eshâḥ asti ítí. iva á. 7 yásya áçvâsaḥ. grâmâḥ. 8 krândasi iti.
samyatí iti. páre ávare. 9 yásmât ná.

çvato máhy éno dádhanân ámanyamânân çhárva jaghána |
yáh çárdhate nánudádâti çridhyám yó dásyor hantá s. j. i.
|| 10 || 8 ||

yáh çámbaram párvateshu kshiyántam catvârinçyám çá-
rády anvávindat | ojâyámânam yó áhim jaghána dánum çá-
yânam s. j. i. || 11 || yáh saptáraçmir vřishabhás túvishmân
avásrijat sártave saptá sindhûn | yó rauhinám ásphurad vá-
jrabâhur dyám âróhantam s. j. i. || 12 || dyávâ cid asmai
přithiví namete çúshmâc cid asya párvatâ bhayante | yáh
somapâ nicitó vájrabâhur yó vájrahastah s. j. i. || 13 || yáh
suvántam ávati yáh pácantam yáh çánsantam yáh çaçá-
mánám úti | yásya bráhma vârdhanam yásya sómo yásye-
dám rádhah s. j. i. || 14 || yáh sunvaté pácate dudhrá ä cid
vájram dârdarshi sá kilâsi satyáh | vayám ta indra viçváha
přiyásah suvîráso vidátham ä vadema || 15 || 9 ||

13 (204). jagati. 13 trishtubh.

Rítur jánitři tásyâ apás pári makshú jâtá áviçad yásu
vârdhate | tád âhanâ abhavat pipyúshí páyo 'ñçoh pýú-
sham prathamám tád ukthyám || 1 || sadhrím ä yanti pári
bibhrati páyo viçvápsnyâya prá bharanta bhójanam | sa-
mánó ádhvâ pravátâm anushyáde yás tákřinoḥ prathamám
sásy ukthyáh || 2 || ánv éko vadati yád dádâti tád rúpâ
minán tádapâ éka iyate | viçvá ékasya vinúdas titikshate
yás tákří° || 3 || präjâbhyah pushtím vibhájanta âsate ra-
yím iva přishthám prabhávantam áyaté | ásinvan dánshtraiḥ
pitúr atti bhójanam yás tákří° || 4 || ádhâkřinoḥ přithivím

12, 10 çárvâ. ná anu-dádâti. 12 ava-ásrijat. 13 přithiví iti.
çúshmât. párvatâh. soma-pâh. 14 yásya idám. 15 kila asi. —
13, 1 makshú. ä aviçat. 2 sadhrí im. anu-syáde. tá ákřinoḥ. sáh
asi. 4 á-yaté. 5 ádha akřinoḥ.

saṁdriçe divé yó dhautinám ahihann áriṇak patháh | tám
tvâ stómebhir udábhír ná vâjinaṁ devám devá ajanant sásy
ukthyáh || 5 || 10 ||

yó bhójanam ca dáyase ca vârdhanam âdrâd ä çú-
shkam mádhumad dudóhitha | sá çevadhím ní dadhisbe vi-
vásvati viçvasyaika íçishe sásy u. || 6 || yáh pushpiniç ca pra-
svaç ca dhármañádhi dáne vy ávanîr ádhârayah | yáč cã-
samâ ájano didyúto divá urúr úrvân abhítaḥ s. u. || 7 || yó
nârmaram sahâvasum nihantave přikhshâya dâsáveçâya cã-
vahaḥ | úrjáyantyâ áparivishṭam ásyám utaivádyâ purukřit
s. u. || 8 || çatám vâ yásya dáça sákám ádya ékasya çru-
shṭáu yád dha codám ávitha | arajjáú dásyúnt sám unab
dabhítaye suprâvyò abhavaḥ s. u. || 9 || viçvéd ánu rodhanâ
asya paúnsyam dadúr asmai dadhiré křitnáve dhánam |
shál astabhnâ vishtírah páñca saṁdriçah pári paró abha-
vah s. u. || 10 || 11 ||

supravâcanám táva víra víryám yád ékena krátunâ vin-
dâse vásu | jâtúshthirasya prá váyah sâhasvato yá cakártha
séndra viçvásy ukthyáh || 11 || áramayah sárapasas tárâya
kám turvítaye ca vayyâya ca srutím | nîcã sántam úd ana-
yah parâvřijam prándhám çronám çraváyant s. u. || 12 ||
asmábhyam tád vaso dánâya rádhah sám arthayasva bahú
te vasavyám | indra yác citram çravasyâ ánu dyün bři-
hád vadema v. s. || 13 || 12 ||

14 (205). trishtubh.

Ádhvaryavo bháraténdrâya sómam ámatrebhiḥ siñcatâ

13, 5 áriṇak. 6 viçvasya ékaḥ. 7 dhármañâ ádhi. ví avániḥ.
ca ásamaḥ. 8 ca ávahaḥ. utá evá adyâ. 9 ä ádyaḥ. ha. 10 viçvá ít.
astabhnâh vi-stírah. 11 jâtú-sthirasya. sáh indra viçvá asi. 12 sára-apa-
sah(?). prá andhám. 13 yát. — 14, 1 bhárate índrâya. ä ámatrebhiḥ siñcata.

mádyam ándhaḥ | kāmī hi vīrah śadam asya pītim juhóta
 vṛiṣṇe tād id eshá vashṭi || 1 || ádhvaryavo yó apó vavri-
 vānsam vṛitram jaghānāçanyeva vṛikshām | tasmā etám
 bharata tadvaçāyañ eshá indro arhati pītim asya || 2 ||
 ádhvaryavo yó dṛibhikam jaghāna yó gā udājad āpa hi va-
 lám váh | tasmā etám antárikshē ná vātam indram sómair
 órṇuta jūr ná vástraiḥ || 3 || ádhvaryavo yá úraṇam jaghāna
 náva cakhvānsam navatim ca bāhūn | yó árbudam áva
 nicā babādhé tam indram sómasya bhṛithé hinota || 4 ||
 ádhvaryavo yāḥ sv áçnam jaghāna yāḥ çúshṇam açúsham
 yó vyānsam | yāḥ píprum námucim yó rudhikrām tasmā
 indráyāndhaso juhota || 5 || ádhvaryavo yāḥ çatām çámbara-
 sya púro bibhédāçmaneva pūrvīḥ | yó varcināḥ çatām in-
 draḥ sahásram apāvapad bháratā sómam asmai || 6 || 13 ||

ádhvaryavo yāḥ çatām ā sahásram bhūmyā upásthé 'va-
 paj jaghanvān | kútsasyāyór atithigvāsya vīrān ny ávṛiṇag
 bháratā sómam asmai || 7 || ádhvaryavo yān narah kāmāyā-
 dhve çrúshṭī vāhanto naçathā tād indre | gābhasṭipūtam
 bharata çrutāyéndrāya sómam yajyavo juhota || 8 || ádhvar-
 yavaḥ kártana çrúshṭim asmai vāne nípūtam vāna ún na-
 yadhvam | jushānó hástyam abhi vāvaçe va indráya sómam
 madirām juhota || 9 || ádhvaryavaḥ páyasódhar yáthā góḥ
 sómebhir im pṛiṇatā bhojām indram | védāhām asya ní-
 bhṛitam ma etád ditsantam bhūyo yajatāç ciketa || 10 ||
 ádhvaryavo yó divyāsya vásvo yāḥ pāṛthivasya kshāmya-
 sya rájā | tam úrdaram ná pṛiṇatā yávenéndram sómebhis
 tād ápo vo astu || 11 || asmábhyam tād — || 12 || 14 ||

14, 2 jaghāna açānyā-iva. tasmai. tat-vaçāya. 3 ā ūrṇuta. 5 sú.
 tásmā indráya ándhasaḥ. 6 bibhédā açmanā-iva. apa-ávapat bhárate.
 7 upá-sthe ávapat. kútsasya áyóḥ. ní ávṛiṇak. 8 yát. naçatha. çru-
 táya indráya. 9 kártana. vāne út. 10 páyasā údhaḥ. pṛiṇata. véda
 ahām. me. 11 pṛiṇata yávena indram.

15 (206) trishṭubh.

Prá ghā nv āsya maható mahāni satyā satyāsya kára-
 ṇāni vocam | trikadrukeshv apibat sutásyāsya máde áhim
 indro jaghāna || 1 || avançe dyām astabhāyad bṛihāntam
 ā ródasī aṛiṇad antáriksham | sá dhārayad pṛithivīm pa-
 práthac ca sómasya tá máda indraç cakāra || 2 || sádmeva
 práco ví mimāya mánair vājreṇa khāny aṛiṇan nadīnām |
 vṛithāsṛijat pathibhir dīrghayāthaiḥ sómasya tá — || 3 || sá
 pravolḥṛin parigátyā dabhīter víçvam adhák áyudham iddhé
 agnaú | sám góbhīr áçvair aṛiṇad ráthebhiḥ só° || 4 || sá im
 mahīm dhūnim étor aramṇāt só asnātrīn apārayat svastí |
 tá utsnāya rayim abhi prá tasthuḥ só° || 5 || 15 ||

sódañcam síndhum aṛiṇān mahitvā vājreṇāna ushásah
 sám pipesha | ajaváso javinibhir vivṛiçcāt só° || 6 || sá vid-
 vāñ apagohām kanīnām ávir bhāvann úd atishṭhat parā-
 vṛik | práti çronāḥ sthād vy anág acasṭa só° || 7 || bhinád
 valám āngirobhir gṛiṇānó ví párvatasya dṛiṇhitāny airat |
 riṇag ródhānsi kṛitrimāny eshām só° || 8 || svápnenābhyú-
 pyā cūmurim dhūnim ca jaghānta dásyum prá dabhītim
 āvaḥ | rambhī cid átra vivide hiraṇyam só° || 9 || nūnam sá
 te práti — || 10 || 16 ||

16 (207). jagatī. 9 trishṭubh.

Prá vaḥ satām jyéshṭhatamāya susṭṭitim agnāv iva sam-
 idhāné havir bhare | indram ajuryām jaráyantam ukshi-
 tám sanād yúvānam ávase havāmahe || 1 || yásmād indrád
 bṛihatāḥ kim caném rité víçvāny asmint sámabhṛitādhi vīr-

15, 1 gha nú asya. sutásya asyá. 2 ródasī iti. papráthac. máde.
 3 sádma-iva. aṛiṇat. vṛithā aṛiṇat. 4 pari-gátya. 5 té. 6 súḥ
 údañcam. aṛiṇat. vājreṇa ānaḥ. 7 ví anág. 9 svápna abhi-úpya. —
 16, 2 caná im. sám-bhṛitā ádhi.

yâ | jaþháre sómaṃ tanvî sáho máho háste vâjram bháratí
 çîrsháni krátum || 2 || ná kshonîbhyâm paribhvè ta indriyám
 ná samudraih párvatair indra te ráthaḥ | ná te vâjram ánv
 açnoti kâç caná yád âçúbhiḥ pátasi yojaná purú || 3 ||
 viçve hy àsmái yajatâya dhriṣṇâve krátum bháranti vṛisha-
 bhâya sâçcate | vṛishâ yajasva havishâ vidúṣṭaraḥ piben-
 dra sómaṃ vṛishabhéna bhânúnâ || 4 || vṛishṇaḥ kóçaḥ pa-
 vate mádhva ũrmír vṛishabhânnâya vṛishabhâya pátave |
 vṛishanâdhvaryú vṛishabhâso ádrayo vṛishanaṃ sómaṃ vṛi-
 shabhâya sushvati || 5 || 17 ||

vṛishâ te vâjra utá te vṛishâ rátho vṛishanâ hári vṛisha-
 bhâny âyudhá | vṛishṇo madasya vṛishabha tvám içisha ín-
 dra sómasya vṛishabhâsya tṛipṇuhi || 6 || prá te návam ná
 sámame vacasyúvam bráhmaṇâ yâmi sávaneshu dádhriṣih |
 kuvín no asyá vácaso nibódhishad índram útsam ná vásu-
 naḥ sicâmahe || 7 || purâ sambâdhâd abhy á vavṛitsva no
 dhenúr ná vatsám yávasasya pipyúshî | sakṛít sú te sumâ-
 tibhiḥ çatakrate sám pátnibhir ná vṛishṇo nasímahi || 8 ||
 núnám sâ — || 9 || 18 ||

17 (208). jagatí. 8. 9 trisṭubh.

Tád asmai návyam aṅgirasvâd arcata çúshmâ yád asyá
 pratnáthodírate | viçvâ yád gotrá sâhasâ párviritâ máde
 sómasya dṛinhitány aírayat || 1 || sá bhûtu yó ha pratha-
 máya dhâýasa ójo mimâno mahimânam átirat | çûro yó yutsú
 tanvám parivyáta çîrsháni dyâm mahiná práty amuñ-
 cata || 2 || ádhâkṛiṇoḥ prathamám víryám mahád yád asyâgre

16, 2 tanvî. 3 pari-bhvè te. 4 hí asmai. píba indra. 5 vṛi-
 shabhâ-annâya. vṛishanâ adhvaryú iti. 6 içishe. 7 dádhriṣih kuvít.
 8 abhí. sám etc. vgl. 179, 2. — 17, 1 çúshmâḥ. pratná-thâ ut-írate.
 2 dhâýase. á átirat. 3 ádha akṛiṇoḥ. asya égre.

bráhmaṇâ çúshmam aírayaḥ | ratheshṭhena háryaçvena ví-
 cyutâḥ prá jírayaḥ sistrate sadhryâk pṛithak || 3 || ádhâ yó
 viçvâ bhúvanâbhi majmánecânakṛít právayâ abhy ávar-
 dhata | ád ródaṣí jyótishâ váhnir átanot sívyan támânsi dú-
 dhítâ sám avyayat || 4 || sá práçínân párvatân dṛinhad ója-
 sâdharâçnam akṛiṇod apám ápaḥ | ádhârayat pṛithivím
 viçvâdhâyasam ástabhnân mâyâyâ dyâm avasrásaḥ || 5 || 19 ||

sâsmâ áram bâhúbhyám yám pitâkṛiṇod viçvasmâd á
 janúsho védasas pári | yénâ pṛithivyám ní krivim çayá-
 dhyaí vâjreṇa hatvy ávṛiṇak tuvishvániḥ || 6 || amâjúr iva
 pitróḥ sácâ satí samânâd á sâdasas tvám iye bhâgam | kṛi-
 dhí praketaṃ úpa mâsy á bhara daddhí bhâgam tanvò
 yéna mâmáhaḥ || 7 || bhojám tvám indra vayám huvema da-
 dish tvám indrápânsi vâján | aviddhíndra citráyâ na útí
 kṛidhí vṛishann indra vásyaso naḥ || 8 || núnám sâ —
 || 9 || 20 ||

18 (209). trisṭubh.

Prâtâ rátho návo yoji sásniç caturyugas trikaçâḥ sap-
 táraçmiḥ | dáçâritro manushyâḥ svarshâḥ sá ishṭibhir ma-
 tibhi ránhyo bhût || 1 || sâsmâ áram prathamám sá dvitíyam
 utó tṛitíyam mánushaḥ sá hótâ | anyásyâ gârbham anyá ú
 jananta só anyébhiḥ sacate jényo vṛishâ || 2 || hári nú kaṃ
 rátha índrasya yojam âyai súkténa vácasâ návana | mó shú
 tvám átra bahávo hí víprâ ní ríraman yâjamânâso anyé
 || 3 || á dvâbhyám háribhyám indra yâhy á catúrbhir á shaḍ-

17, 3 rathe-sthena. 4 ádha. bhúvanâ abhi majmánâ içâna-kṛít. abhí.
 á atanot. 5 ójasâ adharâçnam. ástabhnât. 6 sâç asmai. pitâ ákṛiṇot.
 yéna. hatvî. tuvi-svániḥ. 8 dadíḥ tvám indra ápânsi. aviddhí indra. —
 18, 1 prátér iti. tri-kaçâḥ. matí-bhiḥ. 2 sâç asmai. utó iti. anyá-
 syâḥ. anyé ũm iti. 3 ráthe. â-yaf. mó iti sú. víprâḥ.

bhír hūyámānaḥ | āsṭābhír daṣābhiḥ somapéyam ayám
sutáḥ sumakha má mṛidhas kaḥ || 4 || ā viṇṇatyā trinṇatā
yāhy arvān ā catvāriṇṇatā háribhir yujánāḥ | ā pañcācātā
suráthebhir indrá shashtyā saptatyā somapéyam || 5 || 21 ||

āçityā navatyā yāhy arvān ā çatēna háribhir uhyámā-
naḥ | ayám hí te çunáhotreshu sóma indra tvāyā pári-
shikto mādāya || 6 || máma bráhmendra yāhy áchā viçvā hári
dhurí dhishvā ráthasya | purutrā hí vihāvyo babbūthāsmīn
chūra sávane mādayasva || 7 || ná ma índreṇa sakhyám ví
yoshad asmábhyam asya dákshinā duhita | úpa jyéshṭhe
várūthe gábhastau prāyé-prāye jigívánsaḥ syāma || 8 || nū-
nám sá — || 9 || 22 ||

19 (210). trishṭubh.

Ápāyy asyāndhaso mādāya mánishināḥ suvānāsya prá-
yasaḥ | yásminn indraḥ pradívi vāvṛidhāná óko dadhé brah-
maṇyántaṣ ca nárah || 1 || asyá mandāno mádhvo vájrahastó
'him índro arṇovṛitam ví vṛiçcat | prá yád váyo ná svāsa-
rāṇy áchā práyānsi ca nadīnām cákramanta || 2 || sá máhina
índro árno apám prairayad abihāchā samudrám | ájanayat
sūryam vidád gā aktúnāhnām vayúnāni sādhat || 3 || só
apratīni mánave purūñdro dáçad dáçúshe hánti vṛitrám |
sadyó yó nṛibhyo atasāyyo bhūt paspridhānébhyāḥ sūrya-
sya sátaú || 4 || sá sunvatá indraḥ sūryam ā devó riṇān
mártyāya stavān | ā yád rayim guhádavadyam asmai bhá-
rad áñçam naitaço daçasyán || 5 || 23 ||

sá randhayat sadívaḥ sārathaye çúshṇam açúsham kú-

18, 4 ā asṭābhīḥ. 5 indra ā. 6 ā açityā. 7 bráhma indra. ácha.
dhishva. babbūtha asmín çūra. 8 me. — 19, 1 asyá ándhasaḥ. vájra
-hastāḥ áhim. ácha. 3 prá airayat. ahi-hā ácha. aktúnā áhnām. 4 purūñi
indraḥ. 5 sunvaté. riṇak. ná étaçaḥ. 6 sa-dívaḥ.

yavam kútsāya | divodāsāya navatim ca návendraḥ púro vy
airac chámbarasya || 6 || evā ta indrocátham ahema çrava-
syā ná tmānā vājáyantaḥ | açyāma tát sáptam āçushāñā
nanāmo vādhar ádevasya piyóḥ || 7 || evā te gṛitsamadāḥ
çūra mánmāvasyávo ná vayúnāni takshuḥ | brahmaṇyánta
indra te náviya ísham úrjam sukshítim sumnám açyuh || 8 ||
núnám sá — || 9 || 24 ||

20 (211). trishṭubh.

Vayam te váya indra viddhí shú naḥ prá bharāmahe
vājáyúr ná rátham | vipanyávo dídhlyato manishā sumnám
iyakshantas tvāvato nṛin || 1 || tvám na indra tvābhir útí
tvāyató abhisṭipāsi jánān | tvám inó dáçúshe varūtétthā-
dhír abhí yó nákshti tvā || 2 || sá no yúvéndro johūtraḥ
sákhā çivó narām astu pātā | yāḥ çānsantaṃ yāḥ çaçamā-
nám útí pácantaṃ ca stuvāntaṃ ca praṇésbat || 3 || tám u
stusha indraṃ tám gṛiṇishe yásmín purā vāvṛidhūḥ çāça-
dúc ca | sá vásvaḥ kāmam píparad iyāno brahmaṇyató nū-
tanasyāyóḥ || 4 || só āngirasām ucáthā jujushvān bráhmā tū-
tod índro gātúm ishṇān | mushṇān ushásaḥ sūryeṇa sta-
vān áçnasya cic çiçnathat pūrvyāni || 5 || 25 ||

sá ha çrutá índro náma devá úrdhvó bhuvan mánushe
dasmátamaḥ | áva priyám arçasánāsya sáhvāñ chíro bharad
dāsāya svadhāvān || 6 || sá vṛitrahendraḥ kṛishṇāyonīḥ pu-
raṃdaró dāsír airayat ví | ájanayan mánave kshām apaç
ca satrá çānsam yájamānasya tūtót || 7 || tásmā tavasyām

19, 6 náva indraḥ. ví airat çámbarasya. 7 evā te indra ucátham.
āçushāñāḥ. nanamaḥ etc. 174, 8. 8 mánma avasyávaḥ. — 20, 1 sú naḥ.
2 tvā yatúḥ abhisṭi-pā asi. varūtā itthā-dhīḥ. 3 yúvā indraḥ. yāḥ etc.
vgl. 203, 14. 4 stushe. nūtanasya āyóḥ. 5 bráhma. cit çiçnathat.
6 bhuvat. sahvān çraḥ. 7 vṛitra-hā indraḥ. ájanayat.

ánu dāyi satréndrāya devébbhir árnasâtau | práti yád asya
vájram bāhvór dhúr hatvī dāsyûn púra āyasir ní târīt || 8 ||
nūnām sã — || 9 || 26 ||

21 (212). jagatī. 6 trishtubh.

Viçvajite dhanajite svarjite satrājite nrijita urvarājite |
açvajite gojite abjite bharéndrāya sómam yajatāya harya-
tām || 1 || abhibhūve 'bhibhaṅgāya vanvaté 'shālhāya sāha-
mānāya vedhāse | tuvigrāye váhnaye dushtárítave satrásāhe
náma índrāya vocata || 2 || satrásāhó janabhakshó janamsa-
háç cyávano yudhmó ánu jósham ukshitāḥ | vṛitamçayāḥ
sāhurir vikshv āritá índrasya vocam prá kritāni víryā || 3 ||
anānudó vṛishabhó dódhato vadhó gambhírā řishvó ásam-
ashtakāvyah | radhracodāḥ çnáthano vilítas prithúr índrah
suyajná ushásah svár janat || 4 || yajnéna gátum aptúro vi-
vidrire dhíyo hinvánã uçijo manishínah | abhisvárā nishádã
gã avasyáva indre hinvánã drávināny āçata || 5 || indra çré-
shthāni drávināni dhehi cittim dákshasya subhagatvám
asmé | pósham rayinām árishtim tanūnām svādmānam vã-
cāḥ sudinatvám áhnām || 6 || 27 ||

22 (213). 1 ashti. 2. 3 atičakvari. 4 atičakvari oder ashti.

Trikadrukeshu mahishó yāvâçiram tuviçúshmas tṛipát
sómam apibad víshnunã sutām yáthãvaçat | sã im mamãda
mãhi kárma kártave mahām urúm sainam saçcad devó de-
vām satyám índram satyá induḥ || 1 || ádha tvishímãñ abhy
ójasã krívim yudhãbhavad á ródasí aprinad asya majmánã

20, 8 satrá índrāya. — 21, 1 nri-jíte. bhara índrāya. 2 áshālhāya.
3 vikshv āritāḥ. 4 ananu-dáh. 5 hinvánāḥ. — 22, 1 yáva-āçiram.
yáthã ávaçat. sãḥ enam. 2 abhí. yudhã abhavat. ródasí iti.

prá vāvṛidhe | ádhattānyām jathāre prém aricyata sainam
— || 2 || sákám jātāḥ krátunã sákám ójasã vavakshitha sã-
kám vṛiddhó víryaḥ sãsahír mṛidho vicarshaniḥ | dátã rá-
dhaḥ stuvaté kāmnyam vásu sainam — || 3 || táva tyán nár-
yam nṛitó 'pa indra prathamám púrvyām divi pravācyam
kritám | yád devásya çávasã prāriṇã ásum riṇann apāḥ |
bhúvad viçvam abhy ádevam ójasã vidád ūrjam çatákratur
vidád ísham || 4 || 28 ||

Dvitiyo 'nuvákah.

23 (214). jagatī. 15. 19 trishtubh.

Gañānām tvã gaṇápatim havāmahe kavim kavinām upa-
máçravastamam | jyeshtharājam bráhmaṇam brahmaṇas pata
ã nah çriṇvann ūtibhiḥ sída sãdanam || 1 || devāç cit te
asurya prácetaso bṛihaspate yajniyam bhãgām ānaçuḥ |
usrã iva súryo jyótishã mahó viçveshãm ij janitã bráhma-
ṇām asi || 2 || á vibádhyã parirãpas támãnsi ca jyótishman-
tam rátham řitásya tishthasi | bṛihaspate bhímam amitra-
dãmbhanam rakshohãnam gotrabhidam svarvidam || 3 || suni-
tibhir nayasi tráyase jánam yás túbhyam dáççan ná tám áño
açnavat | brahmadvishas tápano manyumír asi bṛihaspate
mãhi tát te mahitvanam || 4 || ná tám áño ná duritām kútaç
canã nárátayas titirur ná dvayávinah | viçvã id asmãd dhva-
ráso ví bãdhase yam sugopã rákshasi brahmaṇas pate
|| 5 || 29 ||

tvām no gopāḥ pathikṛid vicakshañas táva vratāya
matibhir jarāmahe | bṛihaspate yó no abhí hváro dadhé

22, 2 ádhatta anyám. prá im. 4 tyát. nṛito iti ápaḥ. prá áriṇāḥ.
abhí ádevam. — 23, 1 pate. sãdanam. 2 ít. vi-bãdhyã pari-rãpaḥ.
4 dáççat. ná árátayaḥ. 5 su-gopāḥ.

svā tām marīnartu duchūnā hārasvatī || 6 || utā vā yó no
marcáyād ánāgaso 'rātívā mártah sánukó vṛikah | bṛihas-
pate ápa tām vartayā patháh sugám no asyai devávítaye
kṛidhi || 7 || trātāram tvā tanūnām havāmahé 'vaspartar
adhivaktāram asmayúm | bṛihaspate devanido ní barhaya
mā durévā úttaram sumnám ún naçan || 8 || tváyā vayám
suvṛidhā brahmanas pate spārḥá vāsu manushyā dadímahi |
yā no dūré talīto yā árātayo 'bhí sánti jambháyā tã anap-
násah || 9 || tváyā vayám uttamám dhímahi váyo bṛihas-
pate pápriṇā sásninā yujā | mā no duḥçāso abhidipsúr
içata prá suçānsā matibhis tārishīmahi || 10 || 30 ||

anānudó vṛishabhó jágmir āhavám nishṭaptā çātrum
pṛitanāsu sāsahī | ási satyā ṛiṇayā brahmanas pata ugrā-
sya cid damitā vīluharshīṇah || 11 || ádevena mánasā yó ri-
shanyāti çāsām ugró mányamāno jīghānsati | bṛihaspate
mā prānak tāsya no vadhó ní karma manyúm durévasya
çārdhataḥ || 12 || bhāreshu hávyo námasopasādyo gántā vā-
jeshu sánitā dhānam-dhanam | viçvā id aryó abhidipsvó
mṛidho bṛihaspátir ví vavarhā ráthāñ iva || 13 || téjishṭhayā
tapanī rakshásas tapa yé tvā nidé dadhiré dṛishṭávīryam |
āvis tát kṛishva yád ásat ta ukthyām bṛihaspate ví pari-
rāpo ardaya || 14 || bṛihaspate áti yád aryó árhād dyumád
vibhāti krátumaj jáneshu | yád didáyac chāvasa ṛitaprajāta
tád asmāsu dráviṇam dhehi citráam || 15 || 31 ||

mā nah stenébhyo yé abhi druhás padé nirāmiṇo ripávó
'nneshu jāgridhūḥ | ā devānām óhate ví vráyo hṛidí bṛi-

23, 7 arāti-vā. vartaya. 8 havāmahé áva-spartah. út. 9 manu-
shyā ā. yāḥ nah. jambháya. 10 su-çānsāḥ. 11 ananu-dāḥ. nih
-taptā. ṛiṇa-yāḥ. pate. 13 námasā upa-sādyah. vavarha. 14 te.
pari-rāpah. 15 krātu-mat. didáyat çávasā. 16 ripávaḥ ánneshu
jāgridhūḥ.

haspate ná parāḥ sāmno viduḥ || 16 || viçvebhyo hí tvā
bhūvanebhyas pári tvásṭhājanat sāmnaḥ-sāmnaḥ kavīḥ | sá
ṛiṇacid ṛiṇayā bráhmaṇas pátir druhó hantā mahá ṛitásya
dhartári || 17 || táva çriyé vy ājihīta párvato gávām gotráam
udásrijo yád āngirah | indreṇa yujā tāmāsā páriṇṛitam bṛi-
haspate nír apám aubjo arṇavám || 18 || bráhmaṇas pate
tvám asyá yantā sūktásya bodhi tánayam ca jinva | viçvam
tád bhadrám yád ávanti devā bṛihád vadema — || 19 || 32 ||

Shashṭho 'dhyāyah.

24 (215). jagati. 12. 16 trisṭubh.

Sémām avidḍhi prábhṛitiṃ yá içishe 'yā vidhema ná-
vayā mahā girā | yáthā no mīdhvān stávate sákḥā táva
bṛihaspate síshadhaḥ sótá no matím || 1 || yó nāntvāny āna-
man ny ójasotādardar manyúnā çambarāni ví | prácyāva-
yad ácyutā bráhmaṇas pátir ā cāvīçad vāsumantam ví pár-
vatam || 2 || tád devānām devátamāya kártvam áçrathnan
dṛihāvradanta vīlitā | úd gā ājad ábhīnad bráhmaṇā valám
ágūhat támo vy ácakshayat svāḥ || 3 || áçmāsyam avatám
bráhmaṇas pátir mádhudhāram abhi yám ójasāṛiṇat | tám
evá viçve papire svardṛiço babú sákām sisicur útsam udri-
ṇam || 4 || sánā tá ká cid bhūvanā bhávítvā mádbhiḥ çarād-
bhir dúro varanta vah | áyatantā carato anyád-anyad id
yā cakāra vayúnā bráhmaṇas pátih || 5 || 1 ||

abhinákshanto abhi yé tám ānaçúr nidhím paṇiṇām pa-
ramám gūhā hitám | té vidvānsah praticákshyāñṛitā púnar
yáta u áyan tád úd íyur áviçam || 6 || ṛitāvānah praticá-

23, 17 tvásṭhā ájanat. ṛiṇa-yāḥ. 18 ví ajihīta. 19 devāḥ. — 24, 1
sāḥ imām. sūḥ utá. 2 ánamat ní ójasā utá adardah. prá acyavayat. ca
áviçat. 3 dṛihā ávradanta. ví acakshayat. 4 áçma-asyam. ójasā áṛiṇat.
6. 7 prati-cákshya áñṛitā.

kshyāṅṛitā púnar āta ā tasthuḥ kaváyo mahás patháh | té
bâhúbhyām dhamitám agním áçmani nákiḥ shó asty áraṇo
jahúr hi tám || 7 || ṛitájyena kshipréṇa bráhmaṇas pátir
yátra váshti prá tád açnoti dhánvanâ | tásya sâdhvîr íshavo
yâbhir ásyati ṛicákshaso dṛiçáye kárṇayonayaḥ || 8 || sá
samṇayáh sá vinayáh puróhitaḥ sá súshṭutaḥ sá yudhí
bráhmaṇas pátiḥ | cákshmó yád vâjam bhárate matí dhá-
nâd ít sūryas tapati tapyatúr vṛithâ || 9 || vibhú prabhú
prathamám mehánavato bṛihaspáteḥ suvidátrâni rádhyâ |
imâ sâtáni venyásya vâjino yéna jánâ ubháye bhujáté
viçah || 10 || 2 ||

yó 'vare vṛijáne viçvâthâ vibhúr mahám u raṇvâḥ çá-
vasâ vavákshitha | sá devó devân práti paprathe pṛithú
viçvéd u tá paribhúr bráhmaṇas pátiḥ || 11 || viçvam sa-
tyám maghavânâ yuvór id ápaç caná prá minanti vratám
vâm | áchendrâbrahmaṇaspatí havír nó 'nnaṃ yujéva vá-
jinâ jigátam || 12 || utâçishthâ ánu çṛiṇvanti váhnayaḥ sa-
bhéyo vípro bharate matí dhánâ | viludvêshâ ánu váçā ṛi-
ṇám ádadíḥ sá ha vâjî' samithé bráhmaṇas pátiḥ || 13 ||
bráhmaṇas páter abhavad yathávaçám satyó manyúr máhi
kármâ karishyatáh | yó gâ udâjat sá divé ví câbhajan ma-
hîva ritíḥ çavasâsarát pṛithak || 14 || bráhmaṇas pate suyá-
masya viçvâhâ râyáh syâma rathyò váyasvataḥ | víreshu
virâñ úpa pṛindhi nas tvám yád içâno bráhmaṇâ vêshi me
hávam || 15 || bráhmaṇas pate tvám asya — || 16 || 3 ||

25 (216). jagatí.

Índhâno agním vanavad vanushyatáh kṛitâbrahmâ çû-

24, 7 á átah. sâh. 9 dhánâ át. 11 ávare. viçvâ ít. 12 ácha
indrâbrahmaṇaspatí iti. naḥ ánnam yujâ-iva. 13 utâ çishthâh. váçâ.
14 kárma. 14 ca abhajat mahî-iva. çavasâ asarat.

çuvad râtâhavya ít | jâténa jâtám áti sá prá sarsṛite yám
-yaṃ yújam kṛiṇuté bráhmaṇas pátiḥ || 1 || vírêbhir vírân-
vanavad vanushyató góbhî rayim paprathad bódhati tmánâ |
tokám ca tásya tánayam ca vardhate yám-yaṃ — || 2 ||
sindhur ná kshódaḥ çimîvân ṛighâyató vṛisheva vâdhriñr
abhi vashty ójasâ | agnér iva prásitir náha vârtave yám
-yaṃ — || 3 || tasmâ arshanti divyâ asaçcátah sá sâtvabhiḥ
prathamó góshu gachati | á nibhṛishṭatavishir hantya ójasâ
yám-yaṃ — || 4 || tasmâ id viçve dhunayanta sindhavó 'chi-
drâ çárma dadhire purúṇi | devânâṃ sumné subhâgaḥ sá
edhate yám-yaṃ — || 5 || 4 ||

26 (217). jagatí.

Ṛijúr ic chánso vanavad vanushyató devayánn id áde-
vayantam abhy ásat | suprâvîr id vanavat pṛitsú dushtâ-
ram yájevéd áyajyor ví bhajâti bhójanam || 1 || yájasva víra
prá vihi manâyató bhadram mánaḥ kṛiṇushva vṛitratúrye |
havish kṛiṇushva subhâgo yáthâsasi bráhmaṇas páter áva
â vṛiṇîmahe || 2 || sá ij jánena sá viçâ sá jánmanâ sá pu-
traír vâjam bharate dhánâ ṛibhiḥ | devânâṃ yáh pitâram
âvivâsati çradhdhâmanâ havishâ bráhmaṇas pátim || 3 || yó
asmai havaír ghṛitâvadbhir ávidhat prá tám prâçâ nayati
bráhmaṇas pátiḥ | urushyatím ánhaso rákshatí rishò 'ñhóc
cid asmâ urucákrir ádbhutaḥ || 4 || 5 ||

27 (218). trishṭubh.

Imâ gira ádityébhyo ghṛitâsnúḥ sanâd ráj'abhyo juhvâ

25, 2 góbhiḥ. 3 vṛishâ-iva. ná áha. 4 tasmai. 5 sindhavaḥ
áchidrá. — 26, 1 ít çânsah. abhi asat. yájevâ ít. 2 yáthâ ásasi.
3 ít. çradhdhâ-manâḥ. 4 urushyatí im. rákshatí rishâḥ añhóh. asmai.

juhomi | çriṇótu mitró aryamá bhágo nas tuvijátó váruṇo
dáksho áñçaḥ || 1 || imám stómaṃ sákratavo me adyá mitró
aryamá váruṇo jushanta | ádityásah çúcayo dhárapûtá avri-
jiná anavadyá árishtáḥ || 2 || tá ádityása urávo gabhîrá ádad-
dháso dípsanto bhûryaksháh | antáh paçyanti vřijinótá
sádhú sárvaṃ rájabhyaḥ paramá cid ánti || 3 || dhárayanta
ádityáso jágat sthá devá viçvasya bhúvanasya gopáh | dir-
ghádhio rákshamána asuryam řitávánaç cáyamána řináni
|| 4 || vidyám ádityá ávaso vo asyá yád aryaman bhayá á
cin mayobhú | yushmákam mitrávaruṇá prāñitau pári çvá-
bhreva duritáni vřijyam || 5 || 6 ||

sugó hí vo aryaman mitra pánthá anřiksharó varuṇa
sádhúr ásti | ténádiyá ádhi vocatá no yáchatá no dushpa-
rihantu çarma || 6 || pípartu no áditi rájaputrāti dvéshānsy
aryamá sugébhîḥ | břihán mitrásya váruṇasya çármópa
syāma puruvírá árishtáḥ || 7 || tisoró bhūmîr dhárayan trîñr
utá dyūn trîṇi vratá vidáthe antár eshám | řiténádiyá
máhi vo mahitvam tád aryaman varuṇa mitra cáru || 8 ||
trî rocaná divyá dhárayanta hiranyáyáh çúcayo dhárapū-
táh | ásvapnajo animishá ádadbhá uruçaṅsá řijáve mártýaya
|| 9 || tvám viçveshám varuṇási rájā yé ca devá asura yé
ca mártáh | çatám no rāsva çarádo vicákshe 'çyámáyūnshi
súdhitáni pūrvá || 10 || 7 ||

ná dakshinā ví cikite ná savyá ná prācīnam ádityá
nótá paçcá | pákyá cid vasavo dhîryá cid yushmánito ábha-
yam jyótir açyám || 11 || yó rájabhya řitanibhyo dadāça
yam vardháyanti pushtáyaç ca nityáh | sá revān yāti pra-

27, 8 té. vřijiná utá. 4 stháh deváh. dirghá-dhiyah. 5 bhayé.
cit. çvábhrá-iva. 6 téna ádityáh. vocata. yáchata. 7 áditiḥ rája
-putrá áti. břihát. çarma úpa. 8 řitena ádityáh. 10 varuṇa asi.
açyáma áyūnshi. 11 ádityáh ná utá. yushmá-nitah. 12 řitanf-bhyah.

thamó ráthena vasudāvā vidátheshu praçastáh || 12 || çúcir
apáh súyavasá ádadbhá úpa ksheti vřiddhávayáh suvírah |
nákish tám ghnanty ántito ná dūrād yá ádityánám bhá-
vati prāñitau || 13 || ádite mitra váruṇotá mřiḷa yád vo va-
yam cakřimá kác cid ágaḥ | urv açyám ábhayam jyótir in-
dra má no dirghá abhí naçan támisráḥ || 14 || ubhé asmai
pípayataḥ samicí divó vřishtím subhágo náma púshyan |
ubhá ksháyāv ájayan yāti pñitsúbhāv árdhau bhavataḥ
sádhú asmai || 15 || yá vo máyá abhidrúhe yajatráh páçá
ádityá ripáve vicittáh | açvíva táñ áti yesham ráthenári-
shhá uráv á çármant syāma || 16 || máhám maghóno varuṇa
přiyásya bhûridávna á vidam çūnam ápéh | má ráyó rájant
suyámád áva sthám břihád vadema — || 17 || 8 ||

28 (219). trishtubh.

Idám kavér ádityásya svarájo viçvāni sánty abhy ástu
mahná | áti yó mandró yajáthāya deváh sukirtím bhikshe
váruṇasya bhúreḥ || 1 || táva vraté subhágāsaḥ syāma svā-
dhyó varuṇa tushtuvānsaḥ | upāyana ushāsām gómatinām
agnáyo ná járamānā ánu dyūn || 2 || táva syāma puruvíra-
sya çármann uruçaṅsasya varuṇa prañetaḥ | yūyam nah
putrá aditer adadbhá abhí kshamadhvam yújyāya deváh
|| 3 || prá sīm ádityó asřijad vidhartāñ řitám síndhavo vá-
ruṇasya yanti | ná çrāmyanti ná ví muñcanti eté váyo ná
paptú raghuyá párijman || 4 || ví mác chrathāya raçcnām
ivāga řidhyāma te varuṇa khám řitāsya | má tántuç chedi

27, 13 su-yavasah. nákih tám. 14 varuṇa utá. cakřimá kút.
urú açyám. 15 ubhé iti. samicí iti. pñit-sú ubhá. sádhú iti. 16 yáh.
ádityáh. açví-iva. ráthena árishtáh. 17 má ahám. — 28, 1 sūnti
abhí astu. 2 upa-áyane. 4 vi-dhartá. paptuḥ. 5 máç çrathaya,
iva ágaḥ.

váyato dhíyam me má mātṛā çáry apásah purá řitoh
|| 5 || 9 ||

ápo sú myaksha varuṇa bhiyásam mát sámraḷ řitávō
'nu má gribhāya | dámeva vatsād ví mumugdhy áño nahí
tvád áre nimishaç canéçe || 6 || má no vadhair varuṇa yé
ta ishṭāv énaḥ kṛiṇvántam asura bhriṇánti | má jyótiṣah
pravasathāni ganma ví shū mṛidhaḥ çiratho jívāse nah
|| 7 || námaḥ purā te varuṇotā nūnām utāparām tuvijāta
bravāma | tvé hí kam párvate ná çritāny āpracyutāni dū-
labha vratāni || 8 || pára řiṇā sāvīr ádha mátkritāni máhām
rājan anyākṛitena bhojam | ávyushṭā in nú bhūyasīr ushāsa
ā no jívān varuṇa tásu çādhi || 9 || yó me rájan yújyo vá
sákhā vá svāpne bhayám bhírāve máhyam āha | stenó vá
yó dípsati no vṛiko vá tvām tásmād varuṇa páhy asmān
|| 10 || máhām maghóno — || 11 || 10 ||

29 (220). trishṭubh.

Dhṛitāvratā ádityā ishirā áre mát karta rahasūr ivā-
gaḥ | çṛiṇvató vo várūṇa mítra devā bhadrásya vidvāñ
ávase huve vaḥ || 1 || yūyám devāḥ prámatir yūyám ójo
yūyám dvéshānsi sanutár yuyota | abhikshattáro abhí ca
kshámadvam adyā ca no mṛiḷáyatāparām ca || 2 || kím ū
nú vaḥ kṛiṇavāmāpareṇa kím sánena vasava āpyena | yū-
yám no mitrávaruṇādite ca svastím indrámaruto dadhāta
|| 3 || hayé devā yūyám íd āpáyaḥ stha té mṛiḷata nádha-
mānāya mábyam | má vo rátho madhyamavāḷ řité bhūn
mā yushmāvatsv āpiṣhu çramishma || 4 || prá va éko mi-

28, 5 çari. purā. 6 ápo iti. řita-vaḥ ánu. dáma-iva. caná řçe. 7 te.
sú. 8 varuṇa utá. utá aparām. duḥ-dabba. 9 pára. má ahám. ít. —
29, 1 iva āgaḥ. devāḥ. 2 adyā. mṛiḷáyata aparām. 3 ūm iti.
kṛiṇavāma āpareṇa. mitrávaruṇā adite. 4 devāḥ. bhūt.

maya bhūry ágo yán má pitéva kitavám çaçásá | áre páçā
áre aghāni devā má mádhi putré vím iva grabhīṣṭa || 5 ||
arvāñco adyā bhavatā yajatrā ā vo hárdi bhāyamāno vya-
yeyam | trādhvam no devā nijūro vṛikasya trādhvam kār-
tād avapádo yajatrāḥ || 6 || máhām maghóno — || 7 || 11 ||

30 (221). trishṭubh. 115 jagatī.

Ritām devāya kṛiṇvaté savitrā indráyāhighné ná ra-
manta āpaḥ | áhar-ahar yāty aktúr apām kíyāty ā pratha-
māḥ sarga āsām || 1 || yó vṛitrāya sinam átrābharishyat prá
tām jánitṛi vidúsha uvāca | pathó rádantír ánu jósham
asmai divé-dive dhúnayo yanty ártham || 2 || ūrdhvó hy
ásthād ádhy antárikshé 'dhā vṛitrāya prá vadham jabhāra |
míham vásāna úpa hí m ádudrot tigmāyudho ajayac chá-
trum indrah || 3 || bṛihaspate tápushāçneva vidhya vṛika-
dvaraso ásurasya vírān | yáthā jaghántha dhṛishatā purā
cid evā jahi çátrum asmákam indra || 4 || áva kshipa divó
áčmānam uccā yéna çátrum mandasāno nijúrvāḥ | tokāsya
sātaú tánayasya bhūrer asmāñ ardhām kṛiṇutād indra gó-
nām || 5 || 12 ||

prá hí krátuṃ vṛihátho yám vanuthó radhrásya stho
yájamānasya codaú | indrásomā yuvám asmāñ avisṭam
asmin bhayásthe kṛiṇutam u lokám || 6 || ná má taman ná
çraman nóta tandran ná vocāma má sunotéti sómam | yó
me pṛiṇād yó dádad yó nibódhād yó má sunvántam úpa
góbhir áyat || 7 || sárasvati tvám asmāñ avidḍhi marútvatí
dhṛishatí jeshi çátrūn | tyám cic chárdhantam tavishyámā-

29, 5 yát. pitá-iva. devāḥ. má ádhi. 6 adyā bhavata. devāḥ ni-júraḥ.
— 30, 1 savitré indráya ahi-ghné. ramante. kíyati. 2 átra ábharishyat.
vidúshe. 3 hí. antárikshé ádha. hí im. ajayat çátrum. 4 tápushā áçná-iva.
evá. 7 tamat. çramat ná utá tandrat. sunota íti. ā áyat. 8 cit çárdhantam.

nam indro hanti vṛishabhāṃ caṇḍikānām || 8 || yó naḥ sá-
nutya utá vâ jighatnúr abhikhyáya táṃ tigiténa vidhya |
brīhaspata áyudhair jeshi cátrūn druhé rīshantam pári
dhehi rájan || 9 || asmákebhiḥ sátvabhiḥ çūra çūrain víryā
kṛidhi yāni te kártvāni | jyóg abhūvanu ánu dhūpitāso hatvī
téshām ā bharā no vásūni || 10 || táṃ vaḥ çardham máru-
taṃ sumnayúr girópa bruve námasā daivyaṃ jánam | yá-
thā rayīm sárvavīraṃ náçāmahā apatyasācaṃ çrútyaṃ divé
-dive || 11 || 13 ||

31 (222). jagatī. 7 trishṭubh.

Asmākam mitrāvaruṇāvataṃ rátham ádityai rudrair vá-
subhiḥ sacābhuvā | prá yád váyo ná páptan vásmanas pári
çravasyávo hrīshivanto vanarshádaḥ || 1 || ádha smā na úd
avatā sajoshaso rátham devāso abhi vikshú vājayúm | yád
āçavaḥ pádyābhis títrato rájaḥ pṛithivyāḥ sánau jánghanānta
pāñibhiḥ || 2 || utá syá na indro viçvācarshañir divāḥ çár-
dhena márutena sukrátuḥ | ánu nú sthāty avṛikābhir útíbhī
rátham mahé sanāye vājasātaye || 3 || utá syá devó bhūvana-
sya sakshānis tváshtā gnābhiḥ sajóshā jūjuvad rátham | ilā
bhágo brīhaddivótā ródasi pūshā púramdhir açvínāv ádhā
pátī || 4 || utá tyé devī subhāge mithūdrīçoshāsánáktā jága-
tām apījuvā | stushé yád vām pṛithivi návyasā vácaḥ sthā-
túç ca váyas triváyā upastīre || 5 || utá vaḥ çānsam uçijām
iva çmasy áhir budhnyò 'já ékapād utá | tritá pṛbhukshāḥ
savitā cáno dadhe 'pām nápad āçuhémā dhiyā çāmi || 6 ||
etā vo vaçmy údyatā yajatrā átakshann áyávo návyase

30, 9 brīhaspate. rīshantam. 10 bhāra. 11 girā úpa. náçāmahai. —
31, 1 mitrāvaruṇā avatam. ádityaḥ. vana-sádaḥ. 2 sma. avata.
3 útíbhī. 4 sa-jóshāḥ. brīhat-divá utá ródasi iti. ádha. 5 tyé iti
devī iti subhāge iti mithu-drīçā ushāsánáktā. api-júvā.

sám | çravasyávo vājaṃ cakānāḥ sáptir ná ráthyo áha dhī-
tīm açyāḥ || 7 || 14 ||

32 (223). jagatī. 6—8 anuṣṭubh.

Asyá me dyāvāpṛithivī ritāyató bhūtám avitrī vácasaḥ
sishesataḥ | yáyor áyuḥ pratarám té idám purá úpastute
vasúyúr vām mahó dadhe || 1 || má no gúhyā rípa áyór
áhan dabhan má na ábhyó ríradho duchúnābhyāḥ | má no
ví yauḥ sakhyā viddhí tásyā naḥ sumnāyatā mánasā tát
tvemahe || 2 || áhelatā mánasā çrushtīm ā vaha dúhānām
dhenúm pipyúshīm asaçcátam | pádyābhir āçúm vácasā ca
vājinaṃ tvām hinomi puruhūta viçvāḥ || 3 || rákām ahám
suhávām sushṭutī huve çṛiñótu naḥ subhāgā bódhatu
tmánā | sívyatv ápaḥ sūcyāchidyamānayā dádātu víram çá-
tádāyam ukthyām || 4 || yās te ráke sumatāyaḥ supéçaso
yābhir dádāsi dāçúshe vásūni | tábhir no adyá sumánā
upāgahi sahasraposhām subhage ráranā || 5 || sínivāli pṛi-
thushṭuke yā devānām ási svásā | jushásva havýām áhutam
prajām devi didiḍḍhi naḥ || 6 || yā subāhūḥ svañgurīḥ su-
shūmā bahusūvarī | tásyai viçpátnyai havīḥ sínivályai juho-
tana || 7 || yā guñgūr yā sínivālī yā rákā yā sárasvatī | in-
drāñm ahva útāye varuṇāñm svastāye || 8 || 15 ||

Trītiyo 'nuvākaḥ.

33 (224). trishṭubh.

Ā te pitar marutām sumnám etu má naḥ sūryasya
samdrīço yuyothāḥ | abhi no víró árvati kshameta prá já-

32, 1 dyāvāpṛithivī iti. avitrī iti. té iti. úpastute iti. 2 gúhyāḥ. tvā
mahe. 4 sūcyā áchidyamānayā. 5 upa-ágahi. 6 pṛthustuke. 7 su
añgurīḥ su-sūmā. 8 ahve.

yemahi rudra prajābhiḥ || 1 || tvādattebhī rudra çāmtame-
bhiḥ çatām hīmā açīya bheshajēbhiḥ | vy àsmād dvésho
vitarām vy áño vy ámivāç cātayasvā víshūciḥ || 2 || çré-
shtho jātāsya rudra çriyāsi tavástamas tavásām vajrabāho |
pārshi naḥ pāram āñhasaḥ svastí viçvā abhīti rápaso yu-
yodhi || 3 || mā tvā rudra cukrudhāmā námobhir mā dú-
shṭutí vṛishabha mā sáhūti | ún no vírañ arpaya bheshajé-
bhir bhisháktamaḥ tvā bhishájām çriṇomi || 4 || hávīmabhir
hávate yó havírbhir áva stómebhī rudrām dishīya | řidūdā-
raḥ suhávo mā no asyaí babhrūḥ suçipro řiradhan manāyai
|| 5 || 16 ||

ún mā mamanda vṛishabhó marútvān tvákshīyasā vá-
yasā nádhamānam | ghrīṇīva chāyām arapā açīyā vivāse-
yam rudrásya sumnām || 6 || kvā syā te rudra mṛīlayākur
hásto yó ásti bheshajó jálāshaḥ | apabhartā rápaso daivya-
syābhī nú mā vṛishabha cakshamīthāḥ || 7 || prá babhrāve
vṛishabhāya çvitíce mahó mahīm susṭutim írayāmi | na-
masyā kalmalīkinam námobhir gṛiṇīmāsi tveshām rudrásya
náma || 8 || sthirébbhir āngaiḥ pururūpa ugró babhrūḥ çu-
krébbhiḥ pipiçe hiraṇyaiḥ | íçānād asyā bhúvanasya bhūrer
ná vá u yoshad rudrād asuryām || 9 || árhan bibharshi sá-
yakāni dhánvārhan nishkām yajatām viçvárūpam | árhan
idām dayase viçvam ábhvam ná vá ójīyo rudra tvād asti
|| 10 || 17 ||

stuhí çrutām gartasádam yúvānam mṛigām ná bhīmám
upahatnúm ugrám | mṛilā jaritré rudra stávāno 'nyām te
asmán ní vapantu sénāḥ || 11 || kumārāç cit pitāram vān-

33, 2 tvā-dattebhiḥ. ví asmāt. ví. cātayasva 3 çriyā asi. naḥ. abhī
-itiḥ. 4 cukrudhāma. út. 5 stómebhiḥ. řiradhat. 6 út. ghrīṇī-iva.
açīya á. 7 daivyaasya abhī. 8 namasyā. 9 vaí. 10 dhánva árhan-
vaí. 11 mṛilā. asmāt.

damānam práti nānāma rudropayāntam | bhūrer dátāram
sátpatim gṛiṇiṣhe stutás tvám bheshajā rāsy asmé || 12 ||
yā vo bheshajā marutaḥ çúçini yā çāmtamā vṛishāṇo yā
mayobhū | yāni mánur ávṛiṇitā pitā nas tā çām ca yóç ca
rudrásya vaçmi || 13 || pári ño hetí rudrásya vṛijyāḥ pári
tveshāsya durmatir mahí gāt | áva sthirā maghāvadbhyas
tanushva mīdhvas tokāya tánayāya mṛīla || 14 || evā ba-
bhro vṛishabha cekitāna yāthā deva ná hṛiṇiṣhé ná hánsi |
havanaçrún no rudrehā bodhi bṛihád v. v. s. || 15 || 18 ||

34 (225). jagatí. 15 trishṭubh.

Dhârâvarâ marúto dhṛishṇvòjaso mṛigā ná bhīmās tá-
vishībhir arcīnaḥ | agnāyo ná çuçucānā řijīṣiṇo bhṛimim
dhāmanto ápa gā avṛiṇvata || 1 || dyāvo ná stribhiç cita-
yanta khādino vy ábhriyā ná dyutayanta vṛiṣṭāyaḥ | ru-
dro yád vo maruto rukmavakshaso vṛishājani pṛiçnyāḥ çu-
krá údhani || 2 || ukshānte áçvañ átyāñ ivājīshu nadāsya
kárñais turayanta áçúbhiḥ | hiraṇyaçiprā maruto dávidhva-
taḥ pṛikshām yātha pṛiṣhatībhiḥ samanyavaḥ || 3 || pṛikshé
tā viçvā bhúvanā vavakshire mitrāya vá sádama á jírādā-
navāḥ | pṛishadaçvāso anavabhrārādhaso řijipyāso ná vayú-
neshu dhūrshadaḥ || 4 || índhanvabhir dhenúbhī rapçádūdha-
bhir adhvasmábhiḥ pathībhir bhrājadrīṣṭāyaḥ | á hánsāso
ná svāsaráṇi gantana mádhora mádāya marutaḥ samanya-
vaḥ || 5 || 19 ||

á no bráhmāni marutaḥ samanyavo narām ná çānsaḥ
sávanāni gantana | áçvām iva pipiyata dhenúm údhani kártā

33, 12 nanāma rudra upa-yāntam. 13 ávṛiṇita. 14 naḥ hetí.
15 evā. havana-çrút. rudra ihā. — 34, 1 dhârâvarâḥ. dhṛishṇú-ojasaḥ
mṛigāḥ. 2 ví abhriyāḥ. vṛiṣhā ájani. çukré. 3 iva ájīshu. turayante.
hiraṇya-çiprāḥ. 5 dhenú-bhiḥ. 6 kárta.

dhíyam jaritré vājapeçasam || 6 || tám no dâta maruto vâ-
jinaṃ rátha âpânám bráhma citáyad divé-dive | ishám sto-
tribhyo vñijáneshu kâráve saním medhám árishtám dushtá-
raṃ sáhaḥ || 7 || yád yunjáte marúto rukmávakshasó 'çvân
rátheshu bhága á sudánavaḥ | dhenúr ná çícve svásareshu
pivate jánâya rátáhavishe mahím ishám || 8 || yó no ma-
ruto vñikátâti mártyo ripúr dadhé vasavo rákshatâ risháh |
vartáyata tápushâ cakriyâbhi tám áva rudrá açáso han-
tanâ vádhaḥ || 9 || citráṃ tád vo maruto yâma cekite pñi-
nyâ yád údhar ápy âpáyo duhúḥ | yád vâ nidé návamá-
nasya rudriyâs tritám járáya juratám adâbhyâḥ || 10 || 20 ||

tân vo mahó marúta evayávno vishṇor esháya pra-
bhñithé havâmahe | hiraṇyavarṇân kakuhân yatásruco brah-
manyántaḥ çánsyam rádha ímahe || 11 || té dáçagvâḥ pra-
thamá yajnám úhire té no hinvantúsháso vyúshṭishu | ushâ
ná râmír aruṇair áporṇute mahó jyótishâ çucatâ góarṇasâ
|| 12 || té kshoñbhir aruṇébhñir nânñjibhi rudrá řitâsya sâda-
neshu vâvñidhuḥ | niméghamânâ átyena pájasâ suçcandráṃ
várṇaṃ dadhire supéçasam || 13 || táñ iyânó máhi várútham
útâya úpa ghéd enâ námasâ grñimasi | tritó ná yân páñca
hótrñ abhishtaya âvavártad ávarân cakriyâvase || 14 || yáyâ
radhrám páráyathâty áñho yáyâ nidó muñcátha vanditâ-
ram | arvâcí sâ maruto yâ va útir ó shú vâçréva sumatír
jigâtu || 15 || 21 ||

35 (226). trishṭubh.

Úpem asñikshi vâjayúr vacasyâṃ cáno dadhíta nádyó

34, 7 ráthe. 8 rukmá-vakshasaḥ açvân. bháge. 9 rakshata. cakriyâ
abhí. hantana vádhar *iti*. 10 pñinyâḥ. 12 prathamâḥ. hinvantu ushâ-
saḥ. ushâḥ. ápa úrṇute. 13 ná aññj-bhiḥ. su-candráṃ. 14 útâye. gha íd.
abhúshṭaye. cakriyâ ávase. 15 páráyatha áti. ó *iti* sú vâçrá-iva. —
35, 1 úpa im.

giro me | apám nápâd âçuhémâ kuvít sá supéçasas karati
jóshishad dhí || 1 || imám sv âsmai hñidâ á sútashṭam
mántraṃ vocema kuvíd asya védat | apám nápâd asurya-
sya mahnâ víçvâny aryó bhúvanâ jajâna || 2 || sám anyâ
yanty úpa yanty anyâḥ samânám úrvám nadyâḥ pññanti |
tám ú çúciṃ çúçayo dídivâñsam apám nápâtam pári ta-
sthur ápaḥ || 3 || tám ásmerâ yuvatáyo yúvânám marmñi-
jyamânâḥ pári yanty ápaḥ | sá çukrébhiḥ çikvabhí revád
asmé díðâyânidhmó ghñitánirñig ap sú || 4 || asmai tísro
avyathyâyâ nârír devâya devír dídhishanty áñnam | kñitâ
ivópa hí prasarsré ap sú sá pñyúsham dhayati púrvasúnám
|| 5 || 22 ||

âçvasyâtra jánimâsyâ ca svâr druhó risháh sampñicaḥ
pâhi súrñ | âmásu púrshú paró apramñishyám nárâtayo ví
naçan nânñitâni || 6 || svâ á dáme sudúghâ yâsya dhenúḥ
svadhám pñpâya subhv áñnam atti | só apám nápâd úrjá-
yann apsv ântár vasudéyâya vidhaté ví bhâti || 7 || yó apsv
á çúcinâ dáivyena řitâvâjasra urviyâ vibhâti | vayâ íd anyâ
bhúvanâny asya prá jáyante vírudhaç ca prajâbhiḥ || 8 ||
apám nápâd á hy ásthâd upâstham jihnânám úrdhvó vi-
dyútam vásânaḥ | tásya jyéshṭham mahimânaṃ váhantír hi-
raṇyavarṇâḥ pári yanti yahvíḥ || 9 || hiraṇyarûpaḥ sá hi-
raṇyasamdrig apám nápât séd u hiraṇyavarṇaḥ | hiraṇyâ-
yât pári yóner nishádyâ hiraṇyadá dadaty áñnam asmai
|| 10 || 23 ||

tád asyâñikam utâ çâru námâpicyâṃ vardhate náptur

35, 1 hí. 2 sú asmai. 3 anyâḥ. úp *iti*. 4 ásmerâḥ.
çikva-bhiḥ. díðâya anidhmâḥ. 5 iva úpa. 6 âçvasya átra jánima
asyâ. ná árâtayaḥ. ná ânñitâni. 7 své. su-bhú. ap-sú antâḥ.
8 dáivyena řitâ-vâ ájasraḥ. 9 hí. 10 sâḥ ít. ní-sâdyâ hiraṇya-dâḥ.
11 asya ánikam. náma apicyâṃ.

apām | yām indhâte yuvatáyah sám itthá hiranyavarṇam
ghṛitám ánnam asya || 11 || asmaí bahúnám avamáya sákhye
yajnair vidhema námasâ havírbhiḥ | sám sánu májmi dí-
dhishâmi bilmair dádhâmy ánnaiḥ pári vanda řigbhiḥ
|| 12 || sá im vṛishâjanayat tásu gárbham sá im çicur dha-
yati tám rihanti | só apām nápad ánabhimlátavarṇo 'nyá-
syevhá tanvâ vivesha || 13 || asmín padé paramé tasthi-
vânsam adhvasmábhír viçvâhá didivânsam | ápo náptre
ghṛitám ánnam váhantiḥ svayám átkaiḥ pári diyanti yah-
vṛḥ || 14 || áyânsam agne sukshitiṃ jánâyâyânsam u magha-
vâdbhyaḥ suvṛiktim | viçvam tád — || 15 || 24 ||

36 (227). jagati.

Túbhyam hinvánó vasishṭa gá apó 'dhukshant sîm
ávibhir ádribhir nárah | pibendra svâhá práhutam váshat-
kṛitam hotrâd á sómam prathamó yá çishe || 1 || yajnaiḥ
sámmiçlâḥ pṛishatibhir řištibhir yâmañ chubhrâso añjishu
priyâ utá | âsâdyâ barhír bharatasya sūnavah potrâd á só-
mam pibata divo narah || 2 || améva nah subhavâ á hí gán-
tana ní barhishi sadatanâ ránisṭana | áthâ mandasva juju-
shâno ándbasas tvásṭar devébhír jánibhiḥ sumádganaḥ
|| 3 || á vakshi devâñ ihá vipra yákshi coçán hotar ní shadâ
yónishu trishú | práti víhi prásthitam somyám mádhu pí-
bâgnidhrât táva bhâgâsya řipñuhi || 4 || eshá syá te tanvó
ñṛimnavárdhanaḥ sâha ójah pradivi bâhvór hitâḥ | túbhyam
sutó maghavan túbhyam ábhṛitas tvám asya brâhmañâd á
řipát piba || 5 || jushéthâm yajnam bódhatam hávasya me

35, 12 vande. 13 anyâsya-iva ihá. 15 jánâya áyânsam. viçvam
etc. 214, 19. — 36, 1 ádhukshan. piba indra. 2 çubhrâsah. â-sâdya.
8 amâ-iva. sadatana. átha. 4 ca uçán. sada. piba ágnidhrât.

sattó hótâ nividaḥ pûrvyâ ánu | áchâ rájânâ náma ety
âvṛitam praçâstrâd á pibatam somyám mádhu || 6 || 25 ||

Saptamo 'dhyâyah.

37 (228). jagati.

Mândasva hotrâd ánu jósham ándhasó 'dhvaryavaḥ sá
pûrñám vasṭy ásicam | tásmâ etám bharata tadvaçó da-
dir hotrâd sómam draviṇodaḥ piba řitúbhiḥ || 1 || yám u
pûrvam áhuve tám idám huve séd u hávyo dadir yó náma
pátyate | adhvaryúbhiḥ prásthitam somyám mádhu potrât
sómam d. p. ři. || 2 || médyantu te váhnayo yébhír řyase
'rishanyan vilayasvá vanaspate | áyúyâ dhṛishṇo abhigúryâ
tvám neshṭrât sómam — || 3 || ápâd dhotrâd utá potrâd
amattotâ neshṭrâd ajushata práyo hitám | turíyam pátram
ámṛiktam ámartyam draviṇodâḥ pibatu draviṇodasâḥ || 4 ||
arvâñcam adyá yayyam ñivâhanaṃ rátham yuñjâthâm ihá
vám vimócanam | piñktám havíñshi mádhunâ hí kam ga-
tám áthâ sómam pibatam vâjinivasú || 5 || jóshy agne samí-
dham jóshy áhutim jóshi brâhma jányam jóshi susṭutim |
viçvebhír viçvâñ řitúnâ vaso mahá uçán devâñ uçatâḥ pá-
yayâ havih || 6 || 1 ||

38 (229). trishṭubh.

Úd u shyá devâḥ savitâ savâya çaçvattamám tádapâ
váhnir asthât | núnám devébhyo ví hí dbâti rátnam áthâ-
bhajad vítihotraṃ svastaú || 1 || viçvasya hí çrusṭâye devâ
úrdhvâḥ prá bhâvâ pṛithúpâñiḥ sisarti | ápaç cid asya

36, 6 ácha. — 37, 1 ándhasah ádhvaryavaḥ. tásmâ. piba. 2 sah
ít. 3 řyase árishanyan vilayasva. â-yúya dhṛishṇo iti abhi-gúrya.
4 hotrât. amatta utá. 5 átha. mádhunâ á. 6 páyaya. — 38, 1 syâḥ.
tât-apâḥ. átha á abhajat.

vratá ā nimṛigrā ayāṃ cid vāto ramate párijman || 2 || âçú-
bhiç cid yān ví mucāti nūnām árīramad átamānaṃ cid
étoḥ | abhyárshhūnām cin ny àyāñ avishyām ánu vratāṃ sa-
vitúr móky āgāt || 3 || pūnaḥ sám avyad vitataṃ váyanti
madhyā kartór ny ádhāc chákma dhírah | út saṃhāyāsthād
vy řitūñr adardhar arāmatih savitā devā āgāt || 4 || nānaú-
kānsi dúryo viçvam āyur ví tishthate prabhavāḥ çóko
agnéḥ | jyéshtham mātā sūnāve bhāgām ádhād ánv asya
kétam ishitām savitrā || 5 || 2 ||

samānavavarti viśthito jigishúr viçveshām kāmāç cára-
tām amābhūt | çāçvāñ ápo vikṛitaṃ hitvy āgād ánu vra-
tāṃ savitúr daivyasya || 6 || tvayā hitām ápyam apsú bhā-
gām dhānvāñv ā mṛigayāso ví tasthuḥ | vānāni víbhyo ná-
kir asya tāni vratā devāsya savitúr minanti || 7 || yādrā-
dhyāṃ váruṇo yónim ápyam ániçitaṃ nimishi járbhurā-
naḥ | viçvo mārtaṇḍó vrajām ā paçúr gāt sthaçó jánmāni
savitā vy ākaḥ || 8 || ná yāsyéndro váruṇo ná mitró vratāṃ
aryamā ná minānti rudrah | nārātayas tám idāṃ svastí
huvé devāṃ savitāraṃ námobhiḥ || 9 || bhāgaṃ dhiyaṃ vá-
jāyantaḥ púramdhim nārāçāñso gnāspátir no avyāḥ | áyé
vāmāsya saṃgathé rayiñām priyā devāsya savitúḥ syāma
|| 10 || asmābhyam tát divó adbhyaḥ pṛithivyās tváyā dat-
tām kāmyaṃ rádha ā gāt | çāṃ yāt stotṛibhya āpāye bhā-
vāty uruçāñsāya savitar jaritré || 11 || 3 ||

39 (230). trishṭubh.

Grāvāneva tát id ártham jarethe grídhreva vṛikshám

38, 2 vraté. 3 cit ní ayān. móki ā agāt. 4 ní adhāt çákma.
sam-hāya asthāt ví řitūñ. ā agāt. 5 nānā ókānsi. ā adhāt. 6 amā
abhūt. hitví ā agāt. 7 dhāva ánu. 8 yāt-rādhyām. ví ā akar iti
akaḥ. 9 yāsya indrah. ná arātayaḥ. 10 gnāspátih. á-ayé. priyāḥ. —
39, 1 grāvāñā-iva. grídhra-iva.

nidhimántam ácha | brahmāñeva vidátha ukthaçāsā dūtéva
hāvya jányā purutrā || 1 || prātaryāvāñā rathyéva virájéva
yamā váram ā sacethe | méne iva tanvā çumbhamāne dām-
patíva kratuvidā jáneshu || 2 || çṛiñgeva naḥ prathamām
gantam arvāk çaphāv iva járbhurāñā tárobhiḥ | cakravā-
kéva práti vástor usrárvāñcā yātaṃ rathyéva çakrá || 3 ||
nāvéva naḥ párayataṃ yugéva nábhyeva na upadhíva prá-
dhíva | çvāñeva no árishanyā tanūnām khṛigaleva visrásah
pātam asmāñ || 4 || vātevājuryā nadyéva řitir akshí iva cá-
kshushā yātam arvāk | hástāv iva tanvè çāmbhavishthā pá-
deva no nayataṃ vāsyo ácha || 5 || 4 ||

óshthāv iva mádhv āsné vādantā stānāv iva pipyataṃ
jívāse naḥ | náseva nas tanvò rakshitārá kárñāv iva su-
çrūtā bhūtam asmé || 6 || hásteva çaktim abhi saṃdadí naḥ
kshāmeva naḥ sám ajataṃ rájāñsi | imā giro açvinā yu-
shmayāntih kshñótṛeñeva svádhitim sám çicitam || 7 || etāni
vām açvinā vārdhanāni bráhma stómaṃ gṛisamadāso akran |
tāni narā jujushāñópa yātam bṛihād — || 8 || 5 ||

40 (231). trishṭubh.

Sómāpūshanā jánanā rayiñām jánanā divó jánanā pṛi-
thivyāḥ | játaú viçvasya bhúvanasya gopaú devā akrīñvann
amṛitasya nábhim || 1 || imaú devaú jáyamānau jushante-
maú támāñsi gūhatām ájushthā | ábhyām índrah pakvām
āmāsv antāḥ somāpūshābhyām janad usriyāsu || 2 || sómā-

39, 1 brahmāñā-iva vidáthe uktha-çāsā dūtā-iva. 2 rathyā-iv avirá ajā
-iva. méne ivéti méne-iva çumbhamāne iti dámpati ivéti dámpati-iva. 3 çṛiñgā
-iva. cakravākā-iva. usrá arvāñcā. rathyā-iva. 4 nāvā-iva. yugā-iva nábhya
-iva. upadhí-ivéti upadhí-iva pradhí-ivéti pradhí-iva çvāñā-iva. khṛigalā-iva.
5 vātā-iva ajuryā nadyā-iva. akshí-ivéty akshí-iva. cákshushā ā. pádā-iva.
6 násā-iva. 7 hástā-iva. saṃdadí iti. kshāma-iva. imāḥ. kshñótṛeña
-iva. 8 jujushāñā úpa. — 40, 2 jushanta imaú.

pûshaṇâ rājaso vimānaṃ saptācakram rātham āviçvamin-
vam | viṣhuvṛitam mānasâ yujyāmānaṃ tām jinvatho vṛi-
shaṇâ pāncaraçmim || 3 || divy ānyāḥ sādanaṃ cakra uccā
pṛithivyām anyo ādhy antārikshe | tāv asmābhyam puru-
vāram purukshūm rāyās pošam vi shyatām nābhim asmé
|| 4 || viçvāny anyo bhūvanâ jajāna viçvam anyo abhicā-
kshāṇa eti | sōmāpûshaṇāv āvataṃ dhiyam me yuvābhyām
viçvāḥ pṛitanâ jayema || 5 || dhiyam pûshā jinvatu viçvam-
invó rayim sōmo rayipātir dadhātu | āvatu devy āditir
anarvā bṛi° || 6 || 6 ||

41 (232). gāyatrī. 16. 17 anuṣṭubh. 18 bṛihati.

Vāyo yé te sahasrīṇo rāthāsas tébhir ā gahi | niyútvānt
sōmapītaye || 1 || niyútvān vāyav ā gahy ayām çukró ayāmi
te | gāntāsi sunvató gṛihām || 2 || çukrásyādya gāvāçira in-
dravāyú niyútvataḥ | ā yātam pibatam narā || 3 || ayām vām
mitrāvaruṇā sutāḥ sōma ritāvṛidhā | māméd ihā çrutam há-
vam || 4 || rājānāv ānabhidruhā dhruvé sādasy uttamé | sa-
hásrasthūna āsāte || 5 || 7 ||

tā samrājā ghṛitāsutī ādityā dānunas pātī | sácete ānava-
hvaram || 6 || gōmad ū shū nāsatyāçvāvad yātam açvinā |
vartī rudrā nṛipāyyam || 7 || ná yāt páro nāntara ādadhār-
shad vṛishanvasū | duḥçāṅso mártyo ripúḥ || 8 || tā na ā
volham açvinā rayim piçāṅgasamḍriçam | dhishṇyā varivo-
vidam || 9 || índro aṅgá mahád bhayām abhī shád ápa cu-
cyavat | sá hí sthiró vicarshāṇiḥ || 10 || 8 ||

indraç ca mṛiláyāti no ná naḥ paçcād aghām naçat |

40, 3 vishu-vṛitam. 4 divi anyāḥ. cakra. syatām. 5 pṛitanāḥ.
6 devī. — 41, 2 vāyo iti. gāntā asi. 3 çukrásyā adyā. 4 māmā it.
5 sahasra-sthūne. 6 tā — pātī vgl. 136, 1. 3. 7 ūp iti sū nāsatyā açva-
-vat. vartīḥ. 7 ná antaraḥ. 10 abhī sāt.

bhadram bhavāti naḥ purāḥ || 11 || índra āçābhyas pári sár-
vābhyo ábhayaṃ karat | jétā çátrūn vicarshāṇiḥ || 12 ||
viçve devāsa ā gata çṛiñutā ma imām hávam | édám bar-
hir ní shidata || 13 || tívro vo mádhumāñ ayám çunāhotre-
shu matsaráḥ | etám pibata kāmiam || 14 || índrajyeshthā
— || 15 || 9 ||

āmbitame nádítame dévitame sárasvati | apraçastā iva
smasi práçastim amba nas kṛidhi || 16 || tvé viçvā sarasvati
çritāyūñshi devyām | çunāhotreshu matsva prajāñ devi di-
didḍhi naḥ || 17 || imā bráhma sarasvati jushásva vājīñvati |
yā te mánma gṛitsamadā ritāvāri priyā devéshu júhvati
|| 18 || prētām yajnāsya çambhūvā yuvām id ā vṛiñmahe |
agnim ca havavāhanam || 19 || dyāvā naḥ pṛithivī imām
sidhrām adyā divisṛiçam | yajnam devéshu yachatām
|| 20 || ā vām upāstham adruhā devāḥ sídantu yajniyāḥ |
ihādyā sōmapītaye || 21 || 10 ||

42 (233). trisṭubh.

Kánikradaj janúsham prabruvāṇā iyarti vācam aritēva
nāvam | sumaṅgāç ca çakune bhāvāsi mā tvā ká cid
abhibhā viçvyā vidat || 1 || mā tvā çyenā úd vadhm mā
suparṇó mā tvā vidad ishumān víró ástā | pítryām ánu pra-
diçam kánikradat sumaṅgálo bhadravādī vadehá || 2 || áva
kranda dakshinató gṛihāñam sumaṅgálo bhadravādī ça-
kunte | mā naḥ stenā içata māghāçāṅso bṛihād — || 3 || 11 ||

43 (234). 1. 3 jagatī. 2 atīçakvarī oder asṭi.

Pradakshinīd abhī gṛiñanti káravo váyo vādanta rituthā

41, 13 çṛiñutā me. ā idām. 15 índrajyeshthā etc. 23, 8. 17 çritā
āyūñshi. 19 prá itām. 20 pṛithivī iti. 21 ihā adyā. — 42, 1 káni-
kradat. aritā-iva. 2 vadhit. vada ihā. 3 mā aghā-çāṅsaḥ.

çakúntayah | ubhé vácau vadati sâmagã iva gâyatráṃ ca
 traishṭubhaṃ cánu rājati || 1 || udgátéva çakune sãma gâ-
 yasi brahmaputrã iva sãvaneshu çãnsasi | vṛisheva vâjĩ çĩ-
 çumatir apĩtyã sarvãto naḥ çakune bhadrãṃ ã vada vi-
 çvãto naḥ çakune pũnyam ã vada || 2 || ávãdañs tvãṃ çã-
 kune bhadrãṃ ã vada tũshñĩm ãsĩnaḥ sumatĩṃ cikiddhi
 naḥ | yãd utpãtan vãdasi karkarĩr yathã bṛihãd — || 3 || 12 ||

Caturtho 'nuvãkaḥ.

DVITĪYAM MAṆḌALAM.

43, 1 ca ánu. 2 udgãtã-iva. vṛishã-iva. api-ityã.

1 (235). trishṭubh.

Sómasya mã tavãsaṃ vakshy agne vãhñĩṃ çakartha
 vidãthe yãjadhyai | devãñ áchã dīdyad yuñjé ádrĩṃ çã-
 mãyé agne tanvãṃ jushasva || 1 || prãñcaṃ yajnãṃ çakṛĩma
 vãrdhatãṃ gĩḥ samĩdbhir agnĩṃ námasã duvasyan | divãḥ
 çaçãsur vidãthã kavĩnãṃ grĩtsãya cit tavãse gãtũm ishuh
 || 2 || máyo dadhe médhiraḥ pũtãdaksho divãḥ subãndhur
 janũshã pṛithivyãḥ | ávindann u darçatãṃ apsv àntãr de-
 vãso agnĩṃ apãsi svãsrĩñãṃ || 3 || ávardhayant subhãgaṃ
 saptã yahvĩḥ çvetãṃ jajnãnãṃ arushãṃ mahitvã | çĩçũṃ
 ná jãtãṃ abhy áruvã çvã devãso agnĩṃ jãnimãṃ vapushyan
 || 4 || çukrãbhĩr áñgai rája átatanvãñ krãtum punãnãḥ ka-
 vibhĩḥ pavĩtraĩḥ | çocĩr vãsãnaḥ páry áyur apãṃ çriyo mi-
 mĩte bṛihatĩr ántũnãḥ || 5 || 13 ||

vavrãjã sim ánadatĩr ádabdhã divó yahvĩr ávasãnã ána-
 gnãḥ | sãnã átra yuvatãyaḥ sãyonĩr ékaṃ gãrbhaṃ dadhire
 saptã vãñĩḥ || 6 || stĩrñã asya samhãto viçvãrũpã ghritãsya
 yónau sravãthe mádhũnãṃ | ásthur átra dhenãvaḥ pĩnva-
 mãnã mahĩ dasmãsya mãtãrã samĩçĩ || 7 || babhrãñãḥ sũno
 sahaso vy ádyãud dádbhãnaḥ çukrã rabhasã vãpũñshi | çcõ-

1, 1 ácha. çãni-ãyé. 3 ap-sũ antãḥ. 4 abhĩ áruḥ áçvãḥ.
 5 áñgaiḥ. 6 vavrãja. ádabdhãḥ. 7 viçvã-rũpãḥ. pĩnvamãũḥ mahĩ itĩ.
 samĩçĩ itĩ. 8 ví adyãut.

tanti dhārā mādhuṅ gṛitāsya vṛishā yātra vāvṛidhe kā-
vyena || 8 || pitūḥ cid ūdhar janūshā viveda vy āsya dhārā
asṛijad vi dhēnāḥ | gūhā cārantam sākhibhiḥ çivēbhir divo
yahvībhir ná gūhā babhūva || 9 || pitūḥ ca gārbham janitūḥ
ca babhre pūrvīr éko adhayat pīpyānāḥ | vṛishṇe sapātnī
çūcaye sábandhū ubhé asmai manushyē ní pāhi || 10 || 14 ||

uraú mahāñ anibādhē vavardhāpo agnīm yaçāsah sám
hī pūrvīḥ | ṛitāsya yónāv açayad dāmūnā jāminān agnir
apāsi svāsṛiṇām || 11 || akró ná babhriḥ samithē mahīnām
didṛikshéyah sūnāve bhāṛijikah | úd usriyā jānitā yó jajā-
nāpām gārbho nṛitamo yahvó agniḥ || 12 || apām gārbham
darçatām óshadhīnām vānā jajāna subhāgā virūpam | de-
vāsaç cin mánasā sám hī jagmūḥ pānishṭham jātām tavā-
sam duvasyan || 13 || bṛihānta id bhānāvo bhāṛijikam agnīm
sacanta vidyūto ná çukrāḥ | gūheva vṛiddhām sādasi své
antār apārá ūrvé amṛitam dūhānāḥ || 14 || iḥe ca tvā yāja-
māno havīrbhir iḥe sakhitvām sumatīm nikāmah | devair
āvo mimīhi sám jaritré rākshā ca no dámyebhir ánīkaiḥ
|| 15 || 15 ||

upakshetāras tāva supranīte 'gne viçvāni dhānyā dá-
dhānāḥ | surétasā çrávasā tūñjamānā abhī shyāma pṛitanā-
yūñr ádevān || 16 || ā devānām abhavaḥ ketúr agne mandró
viçvāni kāvyāni vidvān | práti mártāñ avāsayo dāmūnā ánu
devān rathiró yāsi sādhan || 17 || ní duroṇé amṛito mártya-
nām rájā sasāda vidáthāni sādhan | gṛitāpratīka urviyā vy
ādyaud agnir viçvāni kāvyāni vidvān || 18 || ā no gahi sa-
khyēbhiḥ çivēbhir mahāñ mahībhir ūtibhiḥ saranyān | asmé

1, 8 dhārā. 9 ví asya. 10 sapātnī iti sábandhū-ubhé iti. manushyē
iti. 11 vavardha āpaḥ. dāmūnāḥ. 12 usriyāḥ. jajāna apām. 13 cit.
14 gūhā-iva. apāré. 15 rāksha. 16 su-pranite āgne. syāma.
18 ví adyaut

rayīm bahulām sām tarutram suvācam bhāgam yaçāsam
kṛidhī naḥ || 19 || etā te agne jānimā sánāni prá pūrvyāya
nūtanāni vocam | mahānti vṛishṇe sávanā kṛitémā jānmañ
-janman nihito jātāvedāḥ || 20 || jānmañ-janman nihito jātā-
vedā viçvāmitrebhir idhyate ájasrah | tāsya vayām suma-
taú yajñiyasyāpi bhadré saumanasé syāma || 21 || imām ya-
jñām sahasāvan tvām no devatrā dbehi suktrato rārānāḥ |
prá yañsi hotar bṛihatīr išho nó 'gne máhi drávinam ā
yajasva || 22 || iḥām agne purudānsam sanīm góḥ çaçvatta-
mām hávamānāya sādha | syān naḥ sūnūs tánayo vijāvāgne
sā te sumatīr bhūtv asmé || 23 || 16 ||

2 (236). jagati.

Vaiçvānarāya dhishānām ṛitāvṛidhe gṛitām ná pūtām
agnāye janāmasi | dviṭā hótāram mánushaç ca vāgháto
dhiyā rátham ná kúliçaḥ sám ṛiṇvati || 1 || sá rocayaj ja-
nūshā ródasi ubhé sá mātṛór abhavat putrá iḍyah | havya-
vāl agnir ajāraç cānohito dūlābho viçām átithir vibhāva-
suḥ || 2 || krátvā dākshasya tárusho vídharmaṇi devāso
agnīm janayanta cītībhiḥ | rurucānām bhānūnā jyótishā
mahām átyam ná vājam sanishyān ūpa bruve || 3 || ā
mandrāsya sanishyānto várenyam vṛiṇimāhe áhrayam vā-
jam ṛigmīyam | rátim bhṛigūnām uçijam kavikratum agnīm
rájantam divyēna çocishā || 4 || agnīm sumnāya dadhire puró
jānā vājaçravasam ihā vṛiktābarhishah | yatásrucaḥ surū-
cam viçvādevyam rudrām yajñānām sādhadishṭim apāsām
|| 5 || 17 ||

1, 19 kṛidhi. 20 jānima. kṛitā imā. 21 jātā-vedāḥ. yajñiyasya
āpi. 22 naḥ āgne. 23 syāt. vijā-vā āgne. — 2, 2 rocayat. ródasi
iti ubhé iti 5 jānāḥ. sādhat-ishṭim.

pāvakaçoce táva hí ksháyam pári hótár yajnéshu vri-
ktábarhisho nárah | ágne dúva ichámânâsa ápyam úpâsate
drávinam dhehi tébhyaḥ || 6 || á ródasi aprinad á svâr ma-
háj jâtám yád enam apáso ádhârayan | só adhvaráya pári
ñiyate kavir átyo ná vâjasâtaye cánohitaḥ || 7 || namasyáta
havyádâtim svadhvarám duvasyáta dámyam jâtávedasam |
rathír řitásya bñiható vicarshañir agnir devânám abhavat
puróhitaḥ || 8 || tisoró yahvásya samidhaḥ párijmano 'gnér
apunann ućijo ámñityavaḥ | tásám ékâm ádadhur mártye
bhújam u lokám u dvé úpa jámim iyatuḥ || 9 || vićám ka-
vim vićpátim mánushir ishaḥ sám sím akrñvant svádhitim
ná téjase | sá udvátó nivátó yâti vévishat sá gárbham eshú
bhúvaneshu dídharat || 10 || 18 ||

sá jinvate jatháreshu prajajnivân vřishâ citréshu nâna-
dan ná sinháh | vaićvânaráḥ pñithupájâ ámartyo vásu rátnâ
dáyamâno ví dâćúshe || 11 || vaićvânaráḥ pratnáthâ nákam
áruhad divás pñishthám bhándamânaḥ sumánmabhiḥ | sá
púrvaváj janáyañ jantáve dhánaṃ samánám ájmam páry
eti jágriviḥ || 12 || řitávânaṃ yajniyaṃ vipram ukthyám á
yám dadhé mâtarićvâ divi ksháyam | táṃ citráyâmaṃ há-
rikećam ímahe sudítim agniṃ suvitáya návyase || 13 || ću-
cim ná yámann ishirám svardřićaṃ ketúm divó rocana-
sthám usharbúdhm | agniṃ múrdhânaṃ divó ápratishku-
taṃ táṃ ímahe námasâ vâjinam bñihat || 14 || mandráṃ
hótâraṃ ćúcim ádvayávinam dâmúnasam ukthyám vićvâ-
ćarshañim | ráthaṃ ná citráṃ vâpushâya darćatám mánur-
hitam sádam id ráyá ímahe || 15 || 19 ||

2, 6 úpa ásate. 7 ródasi iti. mahát. 9 dvé iti. 11 nânadat.
12 á aruhat. púrva-vát.

3 (237). jagati.

Vaićvânaráya pñithupájase vípo rátnâ vidhanta dharú-
neshu gátave | agnir hí devāñ amñito duvasyáty áthâ dhár-
mâni sanátâ ná dūdushat || 1 || antár dūtó ródasi dasmá
iyate hótâ nishatto mánushaḥ puróhitaḥ | ksháyam bñihán-
tam pári bhūshati dyúbhir devébhir agnir ishitó dhiyáva-
suḥ || 2 || ketúm yajnánám vidáthasya sádhanaṃ vipráso
agniṃ mahayanta cittibhiḥ | ápânsi yásminn ádhi samda-
dhúr giras tásmint sumnâni yájamâna á cake || 3 || pitá ya-
jnánám ásuro vipaćcitám vimánam agnir vayúnaṃ ca vâ-
ghátám | á viveća ródasi bhūrivarpaśâ purupriyó bhandate
dhámabhiḥ kaviḥ || 4 || candráṃ agniṃ candrárathaṃ hári-
vrataṃ vaićvânaráṃ apsushádam svarvidam | vigáhám túr-
ñim távishñbhir ávñitam bhūrñim devâsa ihá suçriyaṃ da-
dhuḥ || 5 || 20 ||

agnir devébhir mánushaḥ ca jantúbhis tanvânó yajnáṃ
purupéćasaṃ dhiyá | rathír antár iyate sádhadishñtibhir jîró
dámúnâ abhićásticátanaḥ || 6 || ágne járasva svapatyá áyuny
úrjá pinvasva sám isho didíhi naḥ | váyânsi jinva bñihatáć
ca jágriva ućig devânám ási sukrátur vipám || 7 || vićpátim
yahvám átithim nárah sádâ yantáram dhînám ućijaṃ ca
vâghátám | adhvaráñám cétaṃ jâtávedasam prá ćansanti
námasâ jútibhir vñidhé || 8 || vibhávâ deváh suránaḥ pári
kshitír agnir babbhúva ćávasâ sumádrathaḥ | tásyá vratáni
bhūriposhiño vayám úpa bhūshema dáma á suvñiktibhiḥ
|| 9 || vaićvânara táva dhámány á cake yébhiḥ svarvid
ábhavo vicakshaṇa | jâtá aprino bhúvanâni ródasi ágne tá
vićvâ paribhūr asi tmánâ || 10 || vaićvânarásyá dañsánabhyo

3, 1 átha. 2 dhiyá-vasuḥ. 5 apsu-sádam. 7 su-apatyé.
jágrive. 9 dáme. 10 á aprinaḥ. ródasi iti.

bṛihád áriṇád ékaḥ svapasyáyâ kavīḥ | ubhâ pitárâ mahá-
yann ajâyatâgnír dyâvâpṛithivī bhūriretasâ || 11 || 21 ||

4 (238). trishṭubh.

Samit-samit sumánâ bodhy asmé çucá-çucâ sumatīm
râsi vásvaḥ | ā deva devān yajáthâya vakshi sákhâ sákhint
sumánâ yakshy agne || 1 || yám devásas trir áhann áyájante
divé-dive váruṇo mitró agnīḥ | sémám yajnam mádhuman-
tam kṛidhī nas tánūnapád ghrítayoniṃ vidhántam || 2 || prá
dīdhitir viçvâvârâ jigâti hótâram ilāḥ prathamám yája-
dhyai | áchâ námobhir vṛishabhám vandádhyai sá devān
yakshad ishitó yájīyān || 3 || ūrdhvó vām gâtúr adhvaré
akáry ūrdhvâ çocñshi prásthítâ rájānsi | divó vâ nábhâ ny
ásádi hótâ strīṇimáhi devávyacâ ví barhiḥ || 4 || saptá ho-
trāṇi mánasâ vṛiṇāná ínvanto viçvam práti yann řitēna |
nṛipéçaso vidátheshu prá jâtâ abhīmám yajnam ví caranta
pūrvīḥ || 5 || 22 ||

ā bhándamāne ushásâ úpáke utá smayete tanvâ vírūpe |
yáthâ no mitró váruṇo jújoshad indro marútvān utá vâ
máhobhiḥ || 6 || daivyâ hótârâ prathamā ny řiṇje saptá pri-
kshásah svadháyâ madanti | řitam çánsanta řitam ít tá
āhur ánu vratám vratapā dīdhyanāḥ || 7 || ā bhāratī bhāra-
tibhiḥ sajóshâ ilā devair manushyēbhir agnīḥ | sárasvatī
sárasvatébhir arvāk tisró devīr barhír édám sadantu || 8 ||
tán nas turīpam ádha poshayitnú déva tvashtar ví rarānāḥ
syasva | yáto víráḥ karmanyāḥ sudáksho yuktágrāvâ jáyate
devákāmah || 9 || vānaspaté 'va sṛijópa devān agnir havīḥ

3, 11 ajâyata agnīḥ. — 4, 1 su-mánāḥ. 2 sáh imám. kṛidhi. 3 ácha.
4 ní asádi. devá-vyacāḥ. 5 abhí imám. 6 bhándamāne iti úpáke iti
vírūpe iti. 7 ní řiṇje. té. vrata-pāḥ. 8 ā idám. 9 tát. 10 vānaspate
áva sṛija úpa.

çamitâ sūdayāti | séd u hótâ satyátaro yajāti yáthâ devānām
jánimāni véda || 10 || ā yāhy agne samidhāno arvān indreṇa
devaiḥ sarátham turébbhiḥ | barhír na ástām áditiḥ suputrā
svāhâ devā amṛitâ mâdayantām || 11 || 23 ||

5 (239). trishṭubh.

Práty agnir ushásaç cékitāno 'bodhi vípraḥ padavīḥ
kavīnām | pṛithupājâ devayádbhiḥ sámiddhó 'pa dvārâ tá-
maso váhnir āvaḥ || 1 || préd v agnir vāvṛidhe stómebhir
gīrbhiḥ stotrīṇām namasyā ukthaiḥ | pūrṅvī řitāsya sam-
drīçaç cakānāḥ sám dūtó adyaud ushásó viroké || 2 ||
ádhāy agnir mánushīshu vikshv āpām gárbho mitrá ři-
téna sādhan | ā haryató yajatāḥ sánv asthād ábhūd u vi-
pro hávyo matīnām || 3 || mitró agnir bhavati yát sámiddho
mitró hótâ váruṇo jâtávedāḥ | mitró adhvaryúr ishíro dá-
mūnâ mitráḥ síndhūnām utá párvatānām || 4 || páti priyám
ripó ágram padám véḥ páti yahváç cáraṇam sūryasya |
páti nábhâ saptáçirshānam agnīḥ páti devānām upamādam
řishváḥ || 5 || 24 ||

řibhūç cakra řḍyam cāru náma viçvāni devó vayúnāni
vidvān | sasāsya cárma ghrítavat padám vés tát id agnī
rakshaty áprayuchan || 6 || ā yónim agnir ghrítavantam
asthāt pṛithúpragāṇam uçántam uçānāḥ | dīdyānaḥ çúcir
řishváḥ pávakāḥ pūnaḥ-punar mâtárâ návyasī kaḥ || 7 || sa-
dyó jâtâ óshadhībhir vavakshe yádī várdhanti prasvó ghrī-
téna | āpa iva pravátâ çumbhamānâ urushyád agnīḥ pitrór
upásthe || 8 || úd u shṭutāḥ samidhā yahvó adyaud vársbman

4, 10 sáh ít. 11 amṛitāḥ. 8—11 kehren in h. 517 wieder. —
5, 1 cékitānāḥ ábodhi. pṛithu-pājāḥ. sám-iddhāḥ épa. ávar ity ávaḥ.
2 prá ít ūm iti. 3 vikshú apām. 4 dāmūnāḥ. 6 cakre. agnīḥ.
7 návyasi iti kar iti kaḥ. 8 yádi. 9 stutāḥ.

divó ádhi nábhâ prithivyâh | mitró agnir ídyo mâtariçvâ
dûtó vakshad yajáthâya devân || 9 || úd astambhit samidhâ
nâkam řishvò 'gnir bhávann uttamó rocanânâm | yádî bhri-
gubhyaḥ pári mâtariçvâ gúhâ sântam havyavâham samidhe
|| 10 || ilâm agne — || 11 || 25 ||

6 (240). trishṭubh.

Prá kâravo mananá vacyámânâ devadrícim nayata de-
vayántaḥ | dakṣhiṇâvâḍ vâjiní prácy eti havír bháranty
agnáye ghritáçí || 1 || á ródasí aprīṇâ jâyamâna utá prá
rikthâ ádha nú prayajyo | diváç cid agne mahiná prithi-
vyâ vacyántam te váhnayaḥ saptájihvâh || 2 || dyaúç ca tvâ
prithiví yajniyâso ní hótâram sâdayante dâmâya | yádî
viço mánušhír devayántiḥ práyasvatír flate çukráam arcīḥ
|| 3 || mahánt sadhásthe dhruvá á nišatto 'ntár dyāvâ má-
hine háryamânaḥ | áskre sapátní ajáre ámrikte sabardúghe
urugâyásya dhenú || 4 || vratá te agne maható maháni táva
krátvâ ródasí á tatantha | tvám dûtó abhavo jâyamânas
tvám netá vřishabha carshaṇínâm || 5 || 26 ||

ritásya vâ keçinâ yogyâbhir ghritasnúvâ róhitâ dhurí
dhishva | áthâ vaha devân deva viçvânt svadhvará křinuhi
játavedaḥ || 6 || diváç cid á te rucayanta roká ushó vibhâ-
tír ánu bhâsi pûrvíḥ | apó yád agna uçádhag vâneshu hó-
tur mandrásya panáyanta devâḥ || 7 || uraú vâ yé antári-
kshe mádanti divó vâ yé rocané sánti devâḥ | úmâ vâ yé
suhávâso yájatrá áyemiré rathyò agne áçvâḥ || 8 || aibhir
agne sarátham yâhy arvân nânâratham vâ vibhávo hy

5, 10 řishvâḥ agnīḥ. yádi. — 6, 1 vacyámânaḥ. práci. bháranti.
2 ródasí iti aprīṇâḥ. prithivyâḥ. 3 yádi. 4 dhruvé. máhine iti áskre
iti sa-pátní iti ajáre iti ámrikte iti sabar-dúghe iti. dhenú iti. 5 ródasí iti.
6 átha á. 7 agne. 8 úmâḥ. 9 á ebhiḥ. hí.

áçvâḥ | pátnívatás trīṇçátam trīṇç ca devân anushvadhám
á vaha mádayasva || 9 || sá hótâ yásya ródasí cid urvī ya-
jnám-yajnam abhi vřidhé grīṇítâḥ | práci adhvaréva tastha-
tuḥ suméke řitávarí řitájátasya satyé || 10 || ilâm agne
— || 11 || 27 ||

Ashtamo 'dhyâyaḥ.

DVITĪYO 'SHTAKAḤ.

7 (241). trishṭubh.

Prá yá áruḥ çitipřishthásya dhásér á mâtârâ viviçuḥ
saptá vâñiḥ | parikshítâ pitârâ sám carete prá sarsráte dir-
ghám áyuh prayákshe || 1 || divákshaso dhenávo vřishṇo
áçvâ devír á tasthau mádhumad váhantiḥ | řitásya tvâ sá-
dasi kshemayántam páry éká carati vartaniṃ gauḥ || 2 || á
sím arohat suyámâ bhávantiḥ pátiç cikitvân rayivid rayi-
ñâm | prá nílapřishtho atasásya dhásés tá avásayat puru-
dhápratíkaḥ || 3 || máhi tvâshtrám úrjáyantír ajuryám sta-
bhûyámânam vaháto vahanti | vy ángebhir didyutânâḥ sa-
dhástha ékâm iva ródasí á viveça || 4 || jánánti vřishṇo
arushásya çévam utá bradhnásya çásane raṇanti | divorúcaḥ
surúco rócamânâ ilâ yéshâm gányâ máhinâ gíḥ || 5 || 1 ||

utó pitřibhyâm pravídânu ghósham mahó mahádbhyâm
anayanta çúshám | ukshá ha yátra pári dhánam aktór ánu
svám dháma jaritúr vaváksha || 6 || adhvaryúbhiḥ pañcá-

6, 10 ródasí-urví-práci-suméke-řitávarí-satyé iti. adhvará-iva. — 7, 1 yé.
2 áçvâḥ. 3 su-yámâḥ. 4 ví. sadhá-sthe. ródasí iti. 6 utó iti.
pra-vidâ ánu.

bhiḥ saptā viprāḥ priyāṃ rakshante nibitam padāṃ vēḥ |
prāñco madanty ukshāno ajuryā devā devānām ānu hi
vratā guḥ || 7 || daivyā hótārā prathamā — || 8 || vṛishāyānte
mahé átyāya pūrvīr vṛishṇe citrāya raçmāyaḥ suyāmāḥ |
déva hotar mandrá taraç cikitvān mahó devān ródasi éhá
vakshi || 9 || pṛiksháprayajo draviṇaḥ suvácaḥ suketáva
usháso revád ūsbuḥ | utó cid agne mahinā pṛithivyāḥ kṛi-
tām cid énaḥ sám mahé daçasya || 10 || iḷām agne —
|| 11 || 2 ||

8 (242). trishṭubh. 3. 7 anusṭubh.

Añjānti tvām adhvaré devayānto vánaspate mádhunā
daivyena | yád ūrdhvás tishṭhā dráviṇehá dhattād yád vā
kshāyo mātūr asyā upásthe || 1 || sámiddhasya çráyamāṇaḥ
purástād bráhma vanvāno ajāraṃ suvīraṃ | áre asmád áma-
tim bádhamāna úc chrayasva mahaté saúbhagāya || 2 || úc
chrayasva vanaspate várshman pṛithivyā ádhi | súmití mī-
yāmāno várco dhā yajnāvāhase || 3 || yúvā suváśāḥ párvita
āgāt sá u çréyān bhavati jáyamānaḥ | tám dhírāsaḥ ka-
vāya ún nayanti svādhyò mánasā devayāntaḥ || 4 || játo
jāyate sudinatvé áhnām samaryá ā vidáthe várdhamānaḥ |
punānti dhírā apáso manishā devayā vipra úd iyarti vá-
cam || 5 || 3 ||

yān vo náro devayānto nimimýūr vánaspate svádhítir
vā tatáksha | té devāsaḥ sváravas tasthivānsaḥ prajāvad
asmé didhishantu rátanam || 6 || yé vṛikṇāso ádhi kshāmi
nimitāso yatásrucaḥ | té no vyantu váryaṃ devatrā kshe-

7, 7 ajuryāḥ devāḥ. 8 s. 238, 7. 9 ródasi ití ā ihá. 10 utó
ití. — 8, 1 tishṭhāḥ dráviṇā ihá. 2 út çrayasva. 3 dhāḥ.
4 ā agāt. út. 5 sa-maryé. deva-yāḥ.

trasádhasaḥ || 7 || ádityā rudrá vásavaḥ suníthā dyāvā-
kshāmā pṛithiví antáriksham | sajóshaso yajnáṃ avantu
devā ūrdhvāṃ kṛiṇvantv adhvarásya ketúm || 8 || hañsá iva
çreñicó yátānāḥ çukrá vásānāḥ sváravo na āguḥ | unniyā-
mānāḥ kavibhiḥ purástād devā devānām ápi yanti páthāḥ
|| 9 || çṛiṅgāñivéc çṛiṅgīnām sám dadṛiçre cashālavantaḥ
sváravaḥ pṛithivyām | vāghádbhír vā vihavé çróshamānā
asmāñ avantu pṛitanājyeshu || 10 || vánaspate çatávaḷço ví
roha sahásvaḷçā ví vayāṃ ruhema | yām tvām ayām svá-
dhitis téjamānaḥ pranināya mahaté saúbhagāya || 11 || 4 ||

9 (248). bṛihati. 9 trishṭubh.

Sákhāyas tvā vavṛimahe devám mártāsa útāye | apāṃ
nápātaṃ subhāgaṃ sudíditim suprátúrtim anehásam || 1 ||
káyamāno vanā tvām yān mātṛir ájagann apāḥ | ná tát te
agne pramṛishe nivártanaṃ yád dūre sánn ihābhavaḥ || 2 ||
áti tṛishṭām vavakshitháthaivá sumānā asi | prá-prānyé
yānti páry anyá ástate yéshām sakhyé ási çritāḥ || 3 || iy-
vānsam áti sridhaḥ çaçvatír áti saççataḥ | ánv im avindan
niciráso adruho apsú sínhām iva çritám || 4 || sasṛivānsam
iva tmānāgnim itthā tiróhitam | ainam nayan mātariçvā
parávato devébhyo mathitám pári || 5 || 5 ||

tām tvā mártā agribhṇata devébhyo havyavāhana |
viçvān yád yajnāñ abhipāsi mānusha táva krátvā yavi-
shṭhya || 6 || tát bhadraṃ táva dañsānā pákāya cic chada-
yati | tvām yád agne paçávaḥ samásate sámiddham api-
çarvaré || 7 || ā juhotá svadhvarāṃ çírām pávakāçocisham |

8, 8 ádityāḥ rudráḥ. su-níthāḥ. pṛithiví. 9 ā aguḥ. ut-niyāmā-
nāḥ. devāḥ. 10 çṛiṅgāñi-iva íç çṛiṅgīnām. 11 sahásva-vaḷçāḥ. —
9, 2 yát. ihá ábhavaḥ. 3 vavakshitha átha evá. prá-pa anyé.
anyé. 5 tmānā agním. ā enam nayat. 7 cit. 8 juhota.

âçum dûtám ajirám pratnám ídyaṃ çruštī devám sapar-
yata || 8 || trīṇi çatā trī sahasrāny agnīm trinçac ca devā
náva çasaparyan | aukshan ghṛitair ástrīnan barhīr asmā
ád íd dhótāraṃ ny asādayanta || 9 || 6 ||

10 (244). ushṇih.

Tvám agne manishīṇaḥ samrājyaṃ carshaṇīnām | devám
mártāsa indhate sám adhvaré || 1 || tvám yajneshv ṛitvījam
agne hótāram ílate | gopā ṛitāsya dīdihī své dáme || 2 || sá
ghā yás te dádāçati samídhā játávedase | só agne dhatte
suvṛīyaṃ sá pushyati || 3 || sá ketúr adhvarāṇām agnīr de-
vébhir á gamat | añjánāḥ saptá hótṛibhir havishmate || 4 ||
prá hótṛe pūrvyaṃ váco 'gnáye bharatā bṛihát | vipāṃ
jyótīnshi bibhrate ná vedhāse || 5 || 7 ||

agnīm vardhantu no gīro yáto jáyata ukthyāḥ | mahé
vājāya dráviṇāya darçatāḥ || 6 || agne yájishtho adhvaré de-
vān devayaté yaja | hótā mandró vi rájasy áti sridhaḥ
|| 7 || sá naḥ pávaka dīdihī dynmád asmé suvṛīyaṃ | bhávā
stotṛibhyo ántamaḥ svastāye || 8 || tám tvā viprā vipanyávo
jágrivāṅsah sám indhate | havyvāham ámarīyaṃ sahovṛi-
dham || 9 || 8 ||

11 (245). gāyatrī.

Agnīr hótā puróhito 'dhvarāsya vicarshaṇīḥ | sá veda
yajnám ánuśhák || 1 || sá havyvāḥ | ámarīya uçig dūtāç cá-
nobitaḥ | agnīr dhiyā sám ṛiṇvati || 2 || agnīr dhiyā sá cetati
ketúr yajnásy pūrvyaḥ | ártham hy ásyā tarāṇi || 3 ||

9, 9 trinçát. devāḥ. ca asarpayan. asmai. hótāram ní asāda-
yanta. — 10, 3 gha. 5 bharata. 6 jáyate. 8 bháva.
9 viprah. — 11, 3 hí asya.

agnīm sūnūṃ sánaçrutam sáhaso játávedasam | váhniṃ
devā akṛiṇvata || 4 || ádābhyah puraetā viçām agnīr mānu-
shīṇām | túrñi ráthah sádā návah || 5 || 9 ||

sāhvān viçvā abhiyújah krátur devānām ámṛiktaḥ |
agnis tuvīçravastamaḥ || 6 || abhi práyānsi váhasā dāçvāñ
açnoti mártyaḥ | ksháyam pávakaçocishaḥ || 7 || pári viçvāni
súdhitāgnér açyāma mánmabhiḥ | viprāso játávedasaḥ || 8 ||
agne viçvāni váryā vājeshu sanishāmahe | tvé devāsa érire
|| 9 || 10 ||

12 (246). gāyatrī.

Índrāgnī á gatam sutam gīrbhir nábho váreṇyam | asyá
pátam dhiyeshitá || 1 || índrāgnī jaritúḥ sácā yajno jigāti
cétanaḥ | ayā pátam imám sutam || 2 || índram agnīm kavi-
chádā yajnāsya jūtyā vṛiṇe | tá sómasyehá ṛimpatām || 3 ||
toçā vṛitrahānā huve sajítvānāparájitá | índrāgnī vājasā-
tamā || 4 || prá vām arcanty ukthīno nithāvido jaritārah |
índrāgnī ísha á vṛiṇe || 5 || 11 ||

índrāgnī navatīm pūro dāsápatnīr adhūnutam | sákām
ékena kármanā || 6 || índrāgnī ápasas páry úpa prá yanti
dhítayaḥ | ṛitāsya pathyā ánu || 7 || índrāgnī tavishāṇi vām
sadhāsthāni práyānsi ca | yuvór aptūryam hitam || 8 || ín-
drāgnī rocanā divāḥ pári vājeshu bhūshathaḥ | tát vām
ceti prá víryam || 9 || 12 ||

Prathamó 'nuvákah.

13 (247). anushṭubh.

Prá vo devāyāgnāye bārhishtam arcāsmāi | gāmad

11, 5 túrñih. 8 sú-dhitá agnéḥ. 9 á irire. — 12, 1 índrāgni
iti. dhiyā ishitá. 3 sómasya ihá. 4 sa-jítvānā apará-jitá.
5 nitha-vidah. — 13, 1 devāya agnāye. arca asmai.

devébhír ā sá no yájishb̄tho barhír ā sadat || 1 || řitāvā yá-
sya ródasí dáksham sácanta útáyah | havishmantas tám
ílate tám sanishyántó 'vase || 2 || sá yantā vipra eshām sá
yajnānām áthā hí sháh | agním tám vo duvasyata dātá
yó vānitá maghām || 3 || sá nah çármāni vítaye 'gnír ya-
chatu çámtamā | yáto nah prushnávad vásu diví kshítibhyo
apsv ā || 4 || dídivānsam ápûrvyam vásvîbhir asya dhítibhiḥ |
řikvāno agním indhate hótāram viçpátim viçām || 5 || utá
no bráhmān avisha ukthéshu devahútamaḥ | çām nah çocá
marúdvřidhó 'gne sahasrasātamaḥ || 6 || nū no rāsva sahā-
sravat tokávat pushtímád vásu | dyumád agne suvřyam
várshishtham ānupakshitam || 7 || 13 ||

14 (248). trishṭubh.

Ā hótā mandró vidáthāny asthāt satyó yájvā kavita-
maḥ sá vedhāḥ | vidyúdrathah sáhasas putró agniḥ ço-
cishkeçah řithivyām pājo açret || 1 || áyāmi te námaüktim
jushasva řitāvas túbhyam cétate sahasvah | vidvāñ ā vakshi
vidúsho ní shatsi mádhya ā barhír útāye yajatra || 2 || drá-
vatām ta ushásā vājáyantí agne vátasya pathyābhir ácha |
yát sīm añjānti pûrvyām havírbhir ā vandhúreva tasthatur
duroné || 3 || mitráç ca túbhyam várūnah sahasvó 'gne
viçve marútaḥ sumnám arcan | yác chocishā sahasas putra
tishthā abhí kshítih̄ pratháyant sūryo nřū || 4 || vayām te
adyá rarimā hí kāmam uttānāhastā námasopasádyā | yáji-
shthēna mánasā yakshi devān ášredhatā mánmanā vipro
agne || 5 || tvád dhí putra sahaso ví pûrvř devásya yānty

13, 2 ródasí *iti*. řitá-vā. sácante. sanishyántah̄ ávase. 3 átha
hí esh. 4 ap-sú. 6 çocá marút-vřidhah̄ ágne. 7 nú. —
14, 2 jushasva. mádhya. 3 te. vājáyantí *iti*. vandhúra-iva. 4 sahasvah̄
ágne. yát çocishā. 5 rarimā. uttānā-hastah̄ námasā upa-sádyā. 6 hí.

útāyo ví vājāḥ | tvām dehi sahasriṇam rayim no 'droghēna
vácasā satyām agne || 6 || túbhyam daksha kavikrato yá-
nimā déva mártāso adhvaré ákarma | tvām viçvasya surá-
thasya bodhi sárvaṃ tád agne amřita svadehá || 7 || 14 ||

15 (249). trishṭubh.

Ví pājasā řithúnā çócucāno bādhasva dvishó raksháso
ámivāḥ | suçármaṇo řrihatāḥ çármaṇi syām agner ahám
suhávasya práñitau || 1 || tvām no asyā ushásó vyúshṭau
tvām sūra údite bodhi gopāḥ | jánmeva nityam tánayam
jushasva stómam me agne tanvā sujāta || 2 || tvām nřica-
kshā vřishabhānu pûrvřih̄ křishnāsv agne arushó ví bhāhi |
váso néshi ca párshi cáty ánhaḥ křidhř no ráyá uçijo
yavishthā || 3 || áshāḥ agne vřishabhó didih̄i púro viçvāḥ
saúbhagā samjigivān | yajnásyā netā prathamásya pâyór
jātavedo řrihatāḥ supraníte || 4 || áchidrā çárma jaritaḥ pu-
rūni devāñ áchá dídyānah̄ sumedhāḥ | rátho ná sásnir abhi
vakshi vājān agne tvām ródasí nah̄ suméke || 5 || prá pí-
paya vřishabha jínva vājān agne tvām ródasí nah̄ sudóghe |
devébhír deva surúcā rucāno má no mártasya durmatih̄
pári shthāt || 6 || ilām agne — || 7 || 15 ||

16 (250). Strophe um Strophe řrihatí und satobřihati.

Ayām agniḥ suvřiyasyéçe mahāḥ saúbhagasya | ráyá
íçe svapatyásya gómata íçe vřitrahátbānām || 1 || imám
naro marutaḥ saçcatā vřidham yásmin ráyah̄ çévřidhásah̄ |
abhí yé sánti řritānāsu dūḍhyó viçvāḥ çátrum ádabhúḥ

14, 7 yāni imā. svada ihā. — 15, 2 sūre úd-ite jánma-iva. 3 nři
-cákshāḥ vřishabha ánu. ca áti. křidhř. ráyé. 5 ácha. ródasí *iti*.
suméke *iti*. 6 ródasí *iti*. sudóghe *iti*. shthāt. — 16, 1 su-vřiyasya
íçe. 2 saçcata. çé-vřidhásah̄. duḥ-dhyāḥ.

|| 2 || sá tvāṃ no rāyāḥ ṣiṣiḥi mīdho agne suvīryasya |
túvidyumna várshishṭhasya prajāvato 'namivāsya ṣushmī-
naḥ || 3 || cākriṣ yó viṣvā bhúvanābhī sāsahīc cākriṣ de-
véshv ā dúvaḥ | ā devéshu yátata ā suvīrya ā ṣānsa utá
nriṇām || 4 || má no agné 'mataye mávīratāyai rīradbaḥ |
māgótāyai sahasas putra má nidé 'pa dvéshānsy ā kṛidhi
|| 5 || ṣagdhī vājasya subhaga prajāvató 'gne bṛiható
adhvaré | sám rāyā bhūyasā sṛija mayobhúnā túvidyumna
yāṣasvatá || 6 || 16 ||

17 (251). trishtubh.

Samidhyámānaḥ prathamānu dhārmā sám aktūbbir
ījyate viṣvāvāraḥ | ṣocishkeṣo ghṛitānirṇik pāvakāḥ suyajno
agnir yajáthāya devān || 1 || yáthāyajo hotrám agne pṛithivyā
yáthā divó jātavedaṣ cikitvān | evānéna havishā yakshi de-
vān manushvād yajnam prá tiremám adyá || 2 || triṇy
āyūnshi táva jātavedas tistrá ājānīr ushásas te agne | tā-
bbhir devānām ávo yakshi vidvān áthā bhava yājamānāya
ṣām yóḥ || 3 || agnīm sudítim sudṛiṣam grīnānto namasyā-
mas tvédyam jātavedaḥ | tvāṃ dūtám aratim havyvāham
devā akṛiṇvann amṛitasya nābhim || 4 || yás tvád dhótá
pūrvo agne yájiyān dvitá ca sáttá svadhāyā ca ṣambhūḥ |
tásyānu dhārma prá yajā cikitvó 'thā no dhā adhvarām
devāvītau || 5 || 17 ||

18 (252). trishtubh.

Bhāvā no agne sumānā úpetau sákheva sákhye pitáreva

16, 4 bhúvanā abhī. yátate. su-vīrye. ṣānsa. 5 agne ámataye.
mā avīratāyai. má agótāyai. ápa. 6 prajā-vataḥ agne. — 17, 1 pra-
thamā ánu dhārma. 2 yáthā áyajāḥ. pṛithivyāḥ. evā anéna. tira imám.
3 ā-jānīḥ. átha. 4 tvā idyam. 5 hótá. tásya ánu. yaja cikitvaḥ átha. —
18, 1 bháva. úpa-ítu sákha-iva. pitára-iva.

sādhūḥ | purudrūho hí kshítayo jánānām práti pratīcīr da-
hatād árātīḥ || 1 || tápo shv āgne ántarāñ amitrān tápā
ṣānsam árarushaḥ párasya | tápo vaso cikitāno acittān ví
te tishṭhantām ajará ayāsaḥ || 2 || idhménagna ichámāno
ghṛitēna jubómi havyam tárase bálāya | yāvad iṣe brāh-
maṇā vādamāna imām dhīyam ṣataséyāya devīm || 3 || úc
chocishā sahasas putra stutó bṛihád váyaḥ ṣaṣamānēshu
dhehi | revád agne viṣvāmitreshu ṣām yór marmṛijmā te
tanvām bhūri kṛitvaḥ || 4 || kṛidhī rátnam susanitar dhānā-
nām sá ghéd agne bhavasi yát sámiddhaḥ | stotúr duroné
subhāgasya revát sṛiprá karásnā dadhishe vápūnshi || 5 || 18 ||

19 (253). trishtubh.

Agnim hótāram prá vṛiṇe miyédhe grīsam kavim vi-
ṣvavidam ámūram | sá no yakshad devátātá yájiyān rāyé
vājāya vanate maghāni || 1 || prá te agne havishmatim
iyarmy áchā sudyumnām rátinim ghṛitācīm | pradakshiníd
devátātim urāṇāḥ sám rátibhir vásubhir yajnam aṣret || 2 ||
sá téjiyasā mánasā tvóta utá ṣiksha svapatyāsya ṣikshóḥ |
agne rāyó nṛitamasya prábhūtau bhūyāma te sushtútāyaṣ
ca vásvaḥ || 3 || bhūrīṇi hí tvé dadhiré ánikāgne devāsya
yājyavo jánasaḥ | sá ā vaha devátātim yavishṭha ṣárdho
yád adyá divyam yájāsi || 4 || yát tvā hótāram anájan mi-
yédhe nishádāyanto yajáthāya devāḥ | sá tvāṃ no agne
'vitéhá bodhy ádhi ṣrávānsi dhehi nas tanūshu || 5 || 19 ||

20 (254). trishtubh.

Agnim ushásam aṣvínā dadhikrām vyūshṭishu havate

18, 2 tápo *iti* sú agne. tápa. tápo *iti*. 3 idhména agne. 5 út
ṣocishā. marmṛijmā. 5 gha ít. 19, 2 ácha. 3 tvā-útaḥ.
4 ánikā agne. 5 avitá ihá.

váhnir uktháñ | sujyótisho nah çriṇvantu devāñ sajóshaso
adhvarám vávaçânāñ || 1 || ágne trí te vājínā trí shadhásthá
tistrás te jihvá řitajáta pūrvīñ | tistrá u te tanvò devávâtās
tābhír nah páhi giro áprayuchan || 2 || ágne bhūrīni táva
jâtavedo déva svadhâvo 'mṛitasya nâma | yāç ca mâyā mā-
yínām viçvaminva tvé pūrvīñ samdadhúñ pñishṭabandho
|| 3 || agnir netā bhága iva kshitīnām daivīnām devá řitupā
řitāvā | sá vñitrahā sanáyo viçvávedāñ párshad viçvāti du-
ritā gñiñántam || 4 || dadhikrám agním ushásam ca devīm
bñihaspátim savitāram ca devám | açvínā mitrávárūñā bhā-
gam ca vásūn rudrāñ ádityāñ ihá huve || 5 || 20 ||

21 (255). 1. 4 trishṭubh. 2. 3 anusṭubh. 5 virāḍrūpā satobñihati.

Imám no yajnáñ amñiteshu dhehīmā havyā jâtavedo
jushasva | stokānām agne médaso ghñitāsya hótah práçāna
prathamó nishádya || 1 || ghñitāvantañ pávaka te stokāñ
çcotanti médasah | svádharman devávítaye çrëshṭham no
dhehi vāryam || 2 || túbhyam stokā ghñitaçcútó 'gne víprāya
santya | řishih çrëshṭhañ sám idhyase yajnásyā právitā
bhava || 3 || túbhyam çcotanty adhrigo çacívañ stokāso agne
médaso ghñitāsya | kaviçastó bñihatā bhânúnāgā havyā ju-
shasva medhira || 4 || ójishṭham te madhyató méda údbñri-
tam prá te vayám dadāmahe | çcotanti te vaso stokā ádhi
tvací práti tán devaço vihi || 5 || 21 ||

22 (256). trishṭubh. 4 anusṭubh.

Ayam só agnir yásmint sómam indrah sutám dadhé

20, 2 sadhá-sthá. 3 máyāñ. 4 víçvā áti. — 21, 1 dhehi
imā. prá açāna. 3 stokāñ ghñita-çcútañ ágne. pra-avitā. 4 bhā-
núnā á agāñ.

jatháre vávaçânāñ | sahasñnam vājam átyam ná sáptim sa-
savánt sánt stūyase jâtavedah || 1 || ágne yát te divi várcañ
pñithivyām yád óshadhīshv apsv á yajatra | yénántariksham
urv átatántha tveshāñ sá bhânúr arṇavó nñicákshāñ || 2 ||
ágne divó arṇam áchā jigāsya áchā devāñ úcishe dhīshnyā
yé | yā rocané parástát sūryasya yāç cāvástád upatishṭhanta
ápañ || 3 || purīshyāso agnáyah právanébbihñ sajóshasah | ju-
shántām yajnáñ adróho 'namívā isho mahīñ || 4 || ilām
agne — || 5 || 22 ||

23 (257). trishṭubh. 3 satobñihati.

Nirmathitañ súdhita á sadhásthe yuvā kavir adhvará-
sya pranetā | jūryatsv agnir ajáro vāneshv átrā dadhe
amñitam jâtavedāñ || 1 || ámanthisṭām bhāratā revád agním
devaçravā devávātah sudáksham | ágne ví paçya bñihatābhí
râyeshām no netā bhavatád ánu dyūñ || 2 || dáçā kshípañ
pūrvyám sīm ajñjanant sújátam mātñishu priyám | agním
stuhi daivavátam devaçravo yó jánānām ásad vaçñ || 3 || ní
tvā dadhe vára á pñithivyā ilāyās padé sudinatvé áhnām |
dñishádvatyām mánusha ápayāyám sárasvatyām revád agne
didíhi || 4 || ilām agne — || 5 || 23 ||

24 (258). gāyatri. 1 anusṭubh.

Ágne sáhasva pñitanā abhímátir apāsya | dusṭaras tá-
rann árátir várco dhā yajnáváhase || 1 || ágna ilā sám
idhyase vítihotro ámartyah | jushásva sú no adhvarám
|| 2 || ágne dyumnéna jâgrive sáhasah sūnav áhuta | édám

22, 2 ap-sú. yéna antáriksham urú á-tatántha. 3 ácha. dhí-
shnyāñ. yāñ. ca avástát upa-tishṭhante. — 23, 1 sú-dhitañ. átra.
2 deva-çravāñ. bñihatā abhí râyā ishām. 4 váre. mánushé. —
24, 1 ápa asya. dhāñ. 2 ágne. sú. 3 sūno iti. á idám.

barhīḥ sado máma || 3 || ágne víçvebhir agnībhir devébhir
mahayâ girāḥ | yajnéshu yá u cáyávaḥ || 4 || ágne dá dá-
çúshe rayīm vírávantam páriṇasam | çīçīhī naḥ sūnumátaḥ
|| 5 || 24 ||

25 (259). virāj.

Ágne divāḥ sūnūr asi prácetās tánā pṛithivyā utá vi-
çvāvedāḥ | řidhag devāñ ihá yajā cikitvaḥ || 1 || agniḥ sa-
noti víryāñi vidvānt sanóti vājam amṛitāya bhūshan | sá
no devāñ éhá vaba puruksho || 2 || agnir dyavāpṛithiví vi-
çvájanye ā bhāti deví amṛite ámūraḥ | ksháyan vājaiḥ pu-
ruçcandró námobhiḥ || 3 || ágna indraç ca dáçúsho duroṇé
sutāvato yajnáṃ ihópa yátam | ámardhantā somapéyāya
devā || 4 || ágne apām sám idhyase duroṇé nityaḥ sūno sa-
haso jātavedaḥ | sadhásthāni maháyamāna útí || 5 || 25 ||

26 (260). 1—6 jagatí. 7—9 trisṭubh.

Vaiçvānarām mánasāgnīm nicāyyā havishmanto anu-
shatyām svarvidam | sudānum devām rathirām vasūyávo
gīrbhí raṇvām kuçikāso havāmahe || 1 || tám çubhrām agním
ávase havāmahe vaiçvānarām mātariçvānam ukthyām | bṛi-
haspátim mánusho devátātaye vípraṃ çrótāram átithim ra-
ghushyádam || 2 || áçvo ná krāndañ jánibhiḥ sám idhyate
vaiçvānarāḥ kuçikébhir yugé-yuge | sá no agniḥ suvíryam
svāçvyam dádhātu rátnam amṛiteshu jágriviḥ || 3 || prá
yantu vājās távishībhir agnáyaḥ çubhé sámmitlāḥ pṛishatir
ayukshata | bṛihadúksho marúto víçvāvedasaḥ prá vepa-

24, 4 mahaya. yé. 5 dáḥ. — 25, 1 yaja. 2 á ihá.
3 dyāvāpṛithiví iti. víçvájanye iti. deví iti amṛite iti. puru-candráḥ.
4 ágne. ihá úpa. — 26, 1 mánasā agním ni-cāyya. anu-satyām. gīḥ-bhíḥ.

yanti párvatāñ ádābhyāḥ || 4 || agniçriyo marúto víçvákṛi-
shṭaya ā tveshām ugrām áva ímahe vayám | té svānino
rudriyā varshānirñijāḥ siñhá ná heshákratavaḥ sudānavaḥ
|| 5 || 26 ||

vrātaṃ-vrātaṃ gaṇám-gaṇám suçastībhir agnér bhāmam
marútām ója ímahe | pṛishadaçvāso anavabhrárādhaso gán-
tāro yajnáṃ vidátheshu dhírāḥ || 6 || agnir asmi jánmanā
jātāvedā ghṛitām me cākshur amṛitam ma ásan | arkás tri-
dhátu rájaso vimāno 'jasro gharmó havir asmi náma || 7 ||
tribhiḥ pavitrair ápupod dhy árkām bṛidā matim jyótir
ánu prajānán | várshishṭhaṃ rátnam akṛita svadhābhir ād
id dyāvāpṛithiví páry apaçyat || 8 || çatādhāram útsam
ákshiyamāṇam vipaççitam pitāraṃ váktvānām | melim má-
dantam pitrór upásthe tám rodasí pipṛitaṃ satyavācam
|| 9 || 27 ||

27 (261). gāyatri.

Prá vo vājā abhidyavo havishmanto ghṛitācyā | devāñ
jigāti sumnayúḥ || 1 || íle agním vipaççitam girā yajnāsya
sādhanam | çrushṭivānam dhítāvānam || 2 || ágne çakéma te
vayám yāmaṃ devāsya vājinaḥ | áti dvéshānsi tarema
|| 3 || samidhyamāno adhvaré 'gniḥ pávaká řdyāḥ | çocíshke-
ças tám ímahe || 4 || pṛithupájā ámartyo ghṛitānirñik svā-
hutaḥ | agnir yajnāsya havyavāt || 5 || 28 ||

tám sabādho yatásruca itthā dhíyā yajnavantaḥ | ā ca-
krur agním útāye || 6 || hótā devó ámartyaḥ purástād eti
māyāyā | vidáthāni pracodāyan || 7 || vājí vājeshu dhiyate

26, 5 rudriyāḥ. siñháḥ. 7 jātā-vedāḥ. me. tri-dhātuḥ. vi-
-mānaḥ ájasraḥ. 8 hí arkām. — 27, 2 dhítā-vānam. 4 adhvaré
agniḥ. 5 sú-āhutaḥ.

'dhvaréshu prá ñiyate | vípro yajnásya sádhanaḥ || 8 || dhiyā cakre váreṇyo bhūtánāṃ gárbham ā dadhe | dákshasya pí-táraṃ tánā || 9 || ní tvā dadhe váreṇyaṃ dákshasyeḷā sá-haskṛita | ágne sudítim uçijam || 10 || 29 ||

agnīm yantúram aptúram řitásya yóge vanúshaḥ | ví-prā vājaiḥ sám indhate || 11 || ũrjó nápátam adhvaré dídi-vānsam úpa dyávi | agním íle kavikratum || 12 || ílényo namasyās tirás támānsi darçatāḥ | sám agnir idhyate vřishā || 13 || vřisho agniḥ sám idhyaté 'çvo ná devavāhanaḥ | tám havishmanta ílate || 14 || vřishanaṃ tvā vayāṃ vřishan vřishanaḥ sám idhímahi | ágne dídyatam bñihát || 15 || 30 ||

28 (262). 1. 2. 6 gāyatrī. 3 usṇṇih. 4 trisṭubh.. 5 jagatī.

Ágne jushásva no haviḥ puroḷāçam jātavedaḥ | prá-taḥsávē dhiyávaso || 1 || puroḷā agne pacatás túbhyam vā ghā páriśkṛitaḥ | tám jushasva yavishṭhya || 2 || ágne víhi puroḷāçam āhutam tiróahnyam | sáhasaḥ sūnúr asy adhvaré hitāḥ || 3 || mádhyamđine sávane jātavedaḥ puroḷāçam ihá kave jushasva | ágne yahvásya táva bhāgadhéyam ná prá-minanti vidátheshu dhíráḥ || 4 || ágne řitíye sávane hí ká-nishaḥ puroḷāçam sabasaḥ sūnav āhutam | áthā devéshv adhvarám vipanyáyā dhā rátnavāntam amřiteshu jágrivim || 5 || ágne vřidhāná āhutim puroḷāçam jātavedaḥ | jushásva tiróahnyam || 6 || 31 ||

29 (263). trisṭubh. 1. 4. 10. 12 anuṣṭubh. 6. 11. 14. 15 jagatī.

Ástídám adhimánthanam ásti prajānanam křitám | etām

27, 10 dákshasya ílā. 11 víprāḥ. 12 a. i. k. vgl. 1, 1.
14 vřisho iti. 'idhyate áçvaḥ. — 28, 2 gha pári-kṛitaḥ. 5 sūno iti.
átha. dhāḥ. — 29, 1 ásti idám.

viçpátnīm ā bharāgnīm manthâma pŭrváthâ || 1 || arányor nihito jātavedâ gárbha iva súdhito garbhíñishu | divé-diva řdyo jágrivádbhir havishmadbhir manushyèbhir agniḥ || 2 || uttánáyām áva bharâ cikivánt sadyāḥ právitâ vřishanaṃ jajāna | arushástŭpo rúçad asya pája ílâyās putró vayúne 'janishṭa || 3 || ílâyās tvā padé vayāṃ nábhâ pñithivyā ádhi | jātavedo ní dhímahy ágne havyáya vólhave || 4 || mánthatâ naraḥ kavim ádvayantam práçetasam amřitam suprátikam | yajnásya ketúm prathamám purástád agním naro janayatâ suçévam || 5 || 32 ||

yádí mánthanti báhúbhír ví rocate 'çvo ná vājy àrushó vāneshv ā | citró ná yāmann açvínor ánivřitaḥ pári vři-nakty açmanas řññā dáhan || 6 || játó agnir rocate cékitāno vājī vípraḥ kaviçastāḥ sudānuḥ | yāṃ devāsa řdyam viçva-vidam havyvāham ádadhur adhvaréshu || 7 || sída hotaḥ svá u loké cikivánt sádáyā yajnam sukřitásya yónau | de-vávřr devān havishā yajāsy ágne bñihád yájamāne váyo dhāḥ || 8 || kñiñóta dhŭmám vřishanaṃ sakhâyó 'sredhanta itana vājam ácha | ayām agniḥ pñitanāshāt suvíro yéna de-vāso áсахanta dásyŭn || 9 || ayām te yónir řitviyo yáto játó árocathāḥ | tám jānānn agna ā sídāthā no vardhaya gíraḥ || 10 || 33 ||

tánŭnápād ucyate gárbha ásuró nárāçānsō bhavati yád vijáyate | mátaríçvā yád ámimíta máteri vátasya sárgo abhavat sárímani || 11 || sunirmáthâ nirmathitaḥ sunidhā ní-hitaḥ kavíḥ | ágne svadhvarā kñiñu devān devayaté yaja || 12 || ájñjanann amřitam mártýāso 'sremāṇam tarānim vilú-

29, 1 bhara agním. 2 jātá-vedāḥ. divé-dive. 3 bhara.
5 mánthata. janayata. 6 yádi. rocate áçvaḥ. vājī arushāḥ. 7 agniḥ.
8 své. sádáyā. deva-avīḥ. 9 sakhâyāḥ áśredhantaḥ. 10 agne.
sída átha. vardhaya.

jambham | dāṣa svāsāro agrúvaḥ samicīḥ púmānsaṃ jātám
 abhí sám rabhanté || 13 || prá saptáhotá sanakād arocata
 mātúr upásthe yád áçocad ũdhani | ná ní mishati surāṇo
 divé-dive yád ásurasya jaṭhárád ájáyata || 14 || amitráyúdhó
 marútám iva prayāḥ prathamajá bráhmaṇo víçvam íd vi-
 duḥ | dyumnávad bráhma kuçikāsa érira éka-eko dáme
 agníṃ sám ídhire || 15 || yád adyá tvá prayatí yajné asmín
 hótac cikitvó 'vṛiṇmahíhá | dhruvám ayá dhruvám utāça-
 mishṭhāḥ prajānán vidvāñ úpa yāhi sómam || 16 || 34 ||

Dvitiyo 'nuvākaḥ.

Prathamo 'dhyāyaḥ.

30 (264). trishṭubh.

Ichánti tvá somyāsah sákhāyah sunvánti sómam dá-
 dhati práyānsi | títikshante abhíçastim jánānām indra tvád
 ā káč caná hí praketaḥ || 1 || ná te dūré paramā cid rá-
 jānsy ā tú prá yāhi harivo háribhyām | sthirāya vṛishṇe
 sávanā kṛitémā yuktā grāvāṇaḥ samidhāné agnau || 2 || in-
 draḥ suçipro maghāvā tárutro mahāvratas tuvikarmír řighā-
 vān | yád ugró dhā bādhitó mártyeshu kvá tyā te vṛisha-
 bha víryāni || 3 || tvām hí shmā cyáváyann ácyutāny éko
 vṛitrā cásasi jighnamānaḥ | táva dyāvāpṛithiví párvatāsó
 'nu vratāya nímiteva tasthuḥ || 4 || utābhaye puruhūta çrá-
 vobhir éko dṛiḥám avado vṛitrahā sán | imé cid indra ró-
 dasi aparé yát samgrihbhñā maghavan káčir ít te || 5 || 1 ||

prá sú ta indra pravátá háribhyām prá te vájrah pra-
 mṛiṇān etu çátrūn | jahí pratícó anúcāḥ párāco víçvam

29, 15 amitra-yúdhah. prathama-jāh. ā irire. 16 cikitvah ávri-
 ṇimahi ihá. ayāḥ. utá açamishṭhāḥ — 30, 2 kṛitā imā yuktāḥ. 3 dhāḥ.
 4 sma. párvatāsah ánu. nímitā-iva. 5 utá ábhaye. imé iti. ródasi
 iti aparé iti. sam-grihbhāḥ. 6 sú te.

satyām kṛiṇuhi viṣṭám astu || 6 || yásmai dhāyur ádadhā
 mártiyāyābhaktaṃ cid bhajate gehyām sah | bhadrá ta in-
 dra sumatír ghṛitācī sabásradānā puruhūta rátih || 7 || sahā-
 dānum puruhūta kshiyántam ahastám indra sám pinak kú-
 nārum | abhí vṛitrām vārdhamānam piyārum apādam indra
 tavásā jaghantha || 8 || ní sāmānām ishirām indra bhūmim
 mahím apārāṃ sādane sasattha | ástabhnād dyām vṛisha-
 bhó antáriksham árshantv āpas tváyehá prástūtāḥ || 9 || alá-
 triṇó valá indra vrajó góḥ purā hāntor bhāyamāno vy
 āra | sugāḥ pathó akṛiṇon nirāje gāḥ právan vāñih puru-
 hūtām dhāmantiḥ || 10 || 2 ||

éko dvé vásumatí samicī indra ā paprau pṛithivím utá
 dyām | utántárikshād abhí naḥ samiká ishó rathíḥ sayújaḥ
 çtra vājān || 11 || diçah sūryo ná mināti prádisṭhā divé-dive
 háryaçvapasūtāḥ | sá yád ānaḥ ádhvana ád id áçvair vi-
 mócanam kṛiṇute tát tv ásyā || 12 || dídikshanta ushásó yā-
 mann aktór vivásvatyā máhi citráam ánikam | víçve jánanti
 mahiná yád ágād indrasya kárma súkṛitā purūṇi || 13 ||
 máhi jyótir nihitam vakshānāsv āmā pakvām carati bi-
 bhratí gauḥ | víçvam svādma sámabhritam usriyāyām yát
 sím indro ádadhād bhójanāya || 14 || indra dṛihya ya-
 makoçā abhūvan yajuāya çiksha gṛinaté sákhibhyaḥ |
 durmāyávo durévā mártiyāso nishaṅgīno ripávo hāntvāsah
 || 15. || 3 ||

sá ghóshah çriṇve 'vamair amitrair jahí ny èshv açá-
 niṃ tápishṭhām | vṛiçém adhástād ví rujā sáhasva jahí
 ráksho maghavan randhāyasva || 16 || úd vṛiha rákshah sa-

30, 7 ádadhāḥ mártiyāya ábhaktam. te. 9 tváyā ihá. 10 ví āra.
 akṛiṇot niḥ-áje. prá āvan. 11 dvé iti vásu-matí iti. samicī iti. utá antári-
 kshāt. sam-iké. 12 prá-disṭhāḥ. tú asya. 13 dídikshante. vivásvatyāḥ.
 13 ā ágāt. 15 duḥ-évāḥ. 16 jahí ní eshu. vṛiçcá im. ruja.

hámūlam indra vṛiçcā mádhyaṃ práty ágraṃ çriṇiḥi | á
kṛvataḥ salalūkam cakārtha brahmadviṣhe tápūṣim hetim
asya || 17 || svastáye vājibhiç ca praṇetaḥ sám yán mahīr
iṣha ásatī pūrvīḥ | ráyo vantáro bṛihatāḥ syāmāsmé astu
bhága indra prajāvān || 18 || á no bhara bhágam indra dyu-
mántam ni te deshnásya dhímahi prareké | ūrvá iva pa-
prathe kámo asmé tám á pṛiṇa vasupate vásūnām || 19 ||
imám kāmam mandayā góbhira áçvaiç candrávatá rádhasá
papráthaç ca | svaryávo matibhis túbhyaṃ víprá indráya
vāhaḥ kuçikāso akraṇ || 20 || á no gotrá dardṛiḥi gopate
gāḥ sám asmábhyaṃ sanáyo yantu vājīḥ | divákshā asi
vṛiṣhabha satyáçushmo 'smábhyaṃ sú maghavan bodhi go-
dāḥ || 21 || çunám huvema maghávānam índram asmín bhāre
nrítamam vājasātau | çriṇvāntam ugrám ūtáye samātsu
ghnāntam vṛitṛāṇi samjítam dhánānām || 22 || 4 ||

31 (265). trishṭubh.

Çāsad váhnir duhitúr napyām gād vidvāñ ṛitásya dí-
dhitim saparyán | pitā yátra duhitūḥ sékam ṛiñjánt sám
çagmyēna mánasā dadhanvé || 1 || ná jámaye tánvo rikthám
āraik cakāra gárbbham sanitúr nidhānam | yádi mātáro ja-
náyanta váhniṃ anyāḥ kartā sukṛitor anyá ṛindhán || 2 ||
agnír jajne juhvā réjamāno mahás putrāñ arushásya pra-
yákshe | mahān gárbbho máhy á jātām eshām mahī pravṛíd
dháryaçvasya yajnaiḥ || 3 || abhí jaítrír asacanta spridhānām
māhi jyótis támaso nír ajānan | tám jánatīḥ práty úd áyann
ushásah pátir gāvām abhavad éka índrah || 4 || viláú satīr
abhí dhírā atṛindan práçāhinvan mánasā saptá víprāḥ |

30, 17 vṛiçcā. 18 yát. syāma asmé iti. 20 mandaya. —
31, 2 araik. yádi. 3 hári-açvasya. 5 práçā ahinvan.

viçvām avindan pathyām ṛitásya prajānān it tá námasā
viveça || 5 || 5 ||

vidád yádi sarāmā rugnám ádrer máhi pāthaḥ pūrvyām
sadhryāk kaḥ | ágraṃ nayat supády áksharāṇām áchá rá-
vam prathamā jánatī gāt || 6 || ágachad u vípratamaḥ sa-
khíyānñ ásūdayat sukṛite gárbbham ádriḥ | sasāna máryo
yúvabhir makhasyānñ áthābhavad āngirāḥ sadyó árcan
|| 7 || satāḥ-sataḥ pratimānam purobhūr viçvā veda jánimā
hánti çuṣṇam | prá ṇo divāḥ padavīr gavyúr árcant sá-
khā sákhīr amuñcan nír avadyāt || 8 || ní gavyatā mánasā
sedur arkaiḥ kṛiṇvānāso amṛitatvāya gātúm | idám cin nú
sádanam bhūry eshām yéna māsāñ ásisshāsann ṛiténa || 9 ||
sampáçyamānā amadann abhí svām páyaḥ pratnásya rétaso
dúghānāḥ | ví ródasi atapad ghósha eshām játé niḥshthām
ádadbhur góshu vírāñ || 10 || 6 ||

sá jātébhir vṛitrahā séd u havyaír úd usriyā asṛijad
índro arkaiḥ | urūcy āsmāi ghṛitavad bhārantí mádhū
svādma duduhe jényā gauḥ || 11 || pitré cic cakruḥ sádanam
sám asmai máhi tvishímat sukṛito ví hí khyán | vishkabh-
nāntaḥ skámbbhanenā jánitṛi āsinā ūrdhvām rabhasām ví
minvan || 12 || mahī yádi dhishānā çināthe dhāt sadyovṛi-
dham vibhvām ródasyoḥ | gíro yásminn anavadyāḥ samicīr
viçvā indráya távishír ánuttāḥ || 13 || máhy á te sakhyām
vaçmi çaktīr á vṛitraghné niyúto yanti pūrvīḥ | máhi sto-
trám áva áganma sūrér asmākam sú maghavan bodhi go-
pāḥ || 14 || máhi kshétram purú çandráṃ vividvāñ ád it

31, 5 námasā á. 6 yádi. kar iti kaḥ. su-pádi. ácha. átha
abhavat. 8 jánima. naḥ. amuñcat. 9 cit. 10 ródasi iti.
11 sáḥ ft. urūcí asmai. 12 cit. tvishi-mat. skámbbhanena jánitṛi
iti. 14 á aganma. 15 candráṃ.

sákhibhyaç carátham sám airat | indro nṛibhir ajanad dī-
dyānaḥ sákāṃ sūryam ushásam gátum agnim || 15 || 7 ||

apáç cid eshá vibhvò dāmūnāḥ prá sadhr̥cīr asṛijad
viçváçcandrāḥ | mádhvaḥ punānāḥ kavibhiḥ pavitrair dyū-
bhir binvanty aktúbhir dhānutrīḥ || 16 || ānu kṛishṇé vāsu-
dhitī jihāte ubhé sūryasya manhānā yājatre | pári yát te
mahimānam vṛijādhyai sákhāya indra kāmýā ṛijipyāḥ
|| 17 || pátir bhava vṛitrahant sūnṛitānām girāṃ viçvāyur
vṛishabhó vayodhāḥ | ā no gahi sakhyébhiḥ çivébhir ma-
hān mahībhir útibhiḥ saranyān || 18 || tám aṅgirasván ná-
masā saparyān návyam kṛinomi sányase purājām | drūho
ví yāhi bahulā ádevīḥ svāç ca no maghavant sātāye dhāḥ
|| 19 || mīhaḥ pāvakāḥ prátatā abhūvant svastī naḥ piprihi
pārām āsām | indra tvām rathirāḥ páhi no rishó makshū
-makshū kṛinūhi gojīto naḥ || 20 || ádedishṭa vṛitrahā gó-
patir gā antāḥ kṛishṇāñ arushair dhāmabhir gāt | prá sū-
nṛitā diçámāna ṛitēna dúraç ca viçvā avṛiṇod āpa svāḥ
|| 21 || çunām huvema — || 22 || 8 ||

32 (266). trishṭubh.

Índra sómam somapate píbemám mádhyamdinam sáva-
nam cāru yát te | praprúthyā çipre maghavann ṛijishin vi-
múcyā hárí ihá mádayasva || 1 || gávâçiram manthinam in-
dra çukráṃ píbā sómam rarimā te mádāya | brahmakṛitā
mārutenā gaṇéna sajóshā rudrais tṛipád ā vṛishasva || 2 ||
yé te çúshmam yé távishīm ávardhann árcanta indra ma-
rútas ta ójaḥ | mádhyamdine sávane vajrahasta píbā rudré-

31, 16 viçvá-candrāḥ. 17 k. v. j. ubhé yājatre *iti*. 19 añ-
girasvát. 20 makshū-makshu. 21 sūnṛitāḥ. — 32, 1 pśba imám.
pra-prúthya çipre *iti*. vi-múcyā hárí *iti*. 2 pśba. rarimā. mārutena.
sa-jóshāḥ. 3 te.

bhiḥ ságaṇaḥ suçipra || 3 || tá in nv àsya mádhmad vivi-
pra índrasya çárdho marúta yá āsan | yébhīr vṛitrásyeshitó
vivédāmarmāṇo mányamānasya máрма || 4 || manushvād indra
sávanam jushānāḥ píbā sómam çáčvate víryāya | sá ā vavrit-
sva haryaçva yajnaiḥ saranyúbhir apó arṇā sisarshi || 5 || 9 ||

tvám apó yád dha vṛitrām jaghanvāñ átyāñ iva prá-
sṛijaḥ sártavājáu | çáyānam indra cáratā vadhéna vavrivāñ-
sam pári devīr ádevam || 6 || yájāma in námasā vṛiddhám
índram bṛihántam ṛishvám ajáram yúvānam | yásya priyé
mamátur yajniyasya ná ródasī mahimānam mamāte || 7 ||
índrasya kárma sūkṛitā purūṇi vratāni devā ná minanti
viçve | dādhāra yāḥ pṛithivīm dyām utémām jajāna sūryam
ushásam sudānsāḥ || 8 || ádrogha satyām táva tán mahitvām
sadyó yáj játó ápibo ha sómam | ná dyāva indra tavásas
ta ójo nāhā ná māsāḥ çarádo varanta || 9 || tvām sadyó
apibo játá indra mádāya sómam paramé vyòman | yád dha
dyāvâpṛithivī áviveçir áthābhavaḥ pūrvyāḥ kārúdhāyāḥ
|| 10 || 10 ||

áhann áhim pariçáyānam árṇa ojáyāmānam tuvijāta tá-
vyān | ná te mahitvām ānu bhūd ádha dyaúr yád anyáyā
sphigyā kshām ávasthāḥ || 11 || yajno hí ta indra vārdhano
bhūd utá priyāḥ sutásomo miyédhaḥ | yajnéna yajnam ava
yajniyah sán yajnas te vájram ahibátya ávat || 12 || yajné-
néndram ávasā cakre arvāg ainam sumnāya návyase va-
vṛityām | yāḥ stómebhir vāvṛidhé pūrvyébhir yó madhya-
mébhir utá nūtanebhiḥ || 13 || vivésha yān mā dhishānā
jajāna stávai purā pāryād índram ábnaḥ | āñhaso yátra pí-

32, 4 té ít nú asya. vivipre. yé. vṛitrásya ishitāḥ vivéda amarmāṇaḥ.
6 ha. prá ásṛijaḥ sártavaí ájáu. 7 ít. priyé *iti* ródasi *iti*. 8 devāḥ.
utá imám. tát. yát. te. ná áhā. 10 ha dyāvâpṛithivī *iti* ā áviveçir átha
abhavaḥ. 12 te. ahi-hátye. 13 yajnéna índram ávasā ā. ā enam.

párad yáthâ no nâvéva yântam ubháye havante || 14 ||
 âpúrño asya kalâçaḥ svâhâ sékteva kóçam sisice píba-
 dhyaí | sám u priyâ ávavṛitran mádâya pradakshinid abhi
 sómâsa índram || 15 || ná tvâ gabhírâḥ puruhûta síndhur
 nádrayaḥ pári shánto varanta | itthâ sâkhibhya ishitó yád
 indrá dṛiḥhám cid árujo gávyam úrvám || 16 || çunám hu-
 vema — || 17 || 11 ||

33 (267). trishṭubh. 13 anuṣṭubh.

Prá párvatânâm uçatí' upásthâd áçve iva víshite hása-
 mâne | gâveva çubhré mâtârâ rihâné vipâṭ chutudrí páyasâ
 javete || 1 || índreshite prasavám bhikshamâṇe áchâ samu-
 drám rathyèva yâthaḥ | samârâṇé úrmibhiḥ pínvamâne anyâ
 vâm anyám ápy eti çubhre || 2 || áchâ síndhum mátrítamâm
 ayâsam vipâçam urvíṃ subhágâm aganma | vatsám iva mâ-
 tárâ samrihâné samânám yónim ánu samcárantí || 3 || enâ
 vayám páyasâ pínvamânâ ánu yónim devákṛitam cárantíḥ |
 ná vártave prasavâḥ sârgataктаḥ kimyúr vipro nadyò jo-
 havíti || 4 || râmadvham me vácasa somyâya řitâvarir úpa
 muhúrtám évaiḥ | prá síndhum áchâ bṛihatí' manishâvasyúr
 ahve kuçikâsya sṭnúḥ || 5 || 12 ||

índro asmãñ aradad vájrabâhur ápâhan vṛitrám pari-
 dhím nadínâm | devó 'nayat savitâ supânis tásya vayám
 prasavé yâma urvíḥ || 6 || praváçyam çaçvadhâ víryam tád
 índrasya kárma yád áhiṃ vivriçcát | ví vájreṇa parishádo
 jaghânâyann ápo 'yanam ichámânâḥ || 7 || etád váco jaritar
 mãpi mṛishṭhâ á yát te ghóshân úttará yugáni | ukthéshu

32, 14 yát. návâ-iva. 15 séktâ iva. á avavṛitran. 16 ná ádrayaḥ.
 sántaḥ. indra á. — 33, 1 uçatí' áçve- vísite- hásamâne- çubhré-rihâné-javete
 iti. gâvâ-iva. çutudrí. 2 índreshite-bhikshamâṇe-samârâṇé-pínvamâne-çu-
 bbre iti. ácha. rathyâ-iva. 3 samrihâné-samcárantí iti. 5 somyâya. maní-
 shâ avasyúḥ. 6 ápa ahan. 7 jaghâna áyan ápaḥ áyanam. 8 mã ápi.

kâro práti no jushasva má no ní kaḥ purushatrâ námas te
 || 8 || ó shú svasâraḥ kârave çṛiṇota yayaú vo dūrâd ánasâ
 ráthena | ní shú namadhvam bhávatâ supârâ adhoakshâḥ
 síndhavaḥ srotýâbhiḥ || 9 || á te kâro çṛiṇavâmâ vácânsi ya-
 yâtha dūrâd ánasâ ráthena | ní te nañsai pípyânéva yóshâ
 máryâyeva kanyâ çaçvacai te || 10 || 13 ||

yád aṅgâ tvâ bharatâḥ samtáreyur gavyán grâma ishitâ
 índrajûtaḥ | árshâd áha prasavâḥ sârgataкта á vo vṛiṇe su-
 matím yajniyânâm || 11 || átârihur bharatâ gavyávaḥ sám
 ábhakta vípraḥ sumatím nadínâm | prá pinvadhvam ishâ-
 yantíḥ surâdhâ á vakshânâḥ pṛinâdhvam yâtâ ç'bhram || 12 ||
 úd va úrmih çamyâ hantv ápo yókrâni muñcata | mádu-
 shkṛitau vyènasâghnyaú çūnam áratâm || 13 || 14 ||

34 (268). trishṭubh.

Índraḥ pûrbhid átirad dâsam arkaír vidâdvasur dáya-
 mâno ví çâtrún | bráhmajûtas tanvâ vâvriðhânó bhúridâtra
 âpṛiṇad ródasí ubhé || 1 || makhâsya te tavishâsya prá jû-
 tím iyarmi vácam anṛitâya bhūshan | indra kshitínâm asi
 mánushîṇâm viçám daívínâm utâ pûrvayâvâ || 2 || índro vṛi-
 tráṃ avriṇoc çárdhanítíḥ prá máyínâm aminâd várpanítíḥ |
 áhan vyânsam uçádhag vâneshv ávir dhénâ akṛiṇod rámyâ-
 ñâm || 3 || índraḥ svarsbâ janáyann áhâni jigâyoc'gbhiḥ pṛi-
 tanâ abhisṭíḥ | prárocayan mánave ketúm áhnâm ávindaj
 jyótir bṛihaté ráñâya || 4 || índras tújo barhânâ á viveça
 nṛivád dádhâno náryâ purūṇi | ácetayad dhiya imâ jaritré
 prémám várnám atirac çukráṃ ásâm || 5 || 15 ||

33, 9 ó iti sú. bhávata. 10 çṛiṇavâma. pípyânâ-iva. máryâya-iva.
 çaçvacai ta iti te (1). 12 bharatâḥ. 13 çamyâḥ. má áduḥ-kṛitau ví-
 -enasâ aghnyaú. á aratâm. — 34, 1 á atirat. á apṛiṇat ródasí iti. 3 avṛi-
 ṇot çárdha-nítíḥ. várpa-nítíḥ. 4 svaḥ sâḥ. jigâya uçk-bhiḥ. prá aroca-
 yat. ávindat. 5 imâḥ. prá imâm. atirat ç.

mahó maháni panayanty asyéndrasya kárma súkritá pur-
rūni | vřijánena vřijinánt sám pipesha máyābhir dásyūñr
abhibhūtyojāḥ || 6 || yudhéndro mahnā várivaç cakāra devé-
bhyaḥ sátpatiç carshanipráḥ | vivásvataḥ sádane asya táni
viprá ukthébbhiḥ kaváyo grīṇanti || 7 || satrásāham vāreṇyam
sahodām sasavāñsam svār apāç ca devīḥ | sasāna yāḥ pñi-
thivīm dyām utémām indram madanty ánu dhīraṇāsaḥ
|| 8 || sasānātyāñ utá súryam sasānéndraḥ sasāna purubhó-
jasam gām | hiranyáyam utá bhógam sasāna hatvī dásyūn
prāryam vārṇam ávat || 9 || indra óshadhīr asanod áhāni vá-
naspátīñr asanod antáriksham | bibhēda valām nunudé ví-
vácó 'thābhavad damitābhikratūnām || 10 || çunām huvema
— || 11 || 16 ||

35 (269). trishṭubh.

Tiṣṭhā hārī rátha ā yujyámānā yāhī vāyūr ná niyūto
no ácha | píbāsy ándho abhiçriṣṭo asmé indra svāḥā ra-
rimā te mādāya || 1 || úpājirā purubhūtāya sáptī hārī rátha-
sya dhūrshv ā yunajmi | dravád yāthā sāmbrītam viçvá-
taç cid úpemām yajnam ā vahāta indram || 2 || úpo nayasva
vřishaṇā tapushpótém ava tvām vřishabha svadhāvaḥ | grá-
setām áçvā ví mucehá çonā divé-dive sadriçir addhi dhā-
nāḥ || 3 || bráhmaṇā te brahmayújā yunajmi hārī sákhāyā
sadhamāda áçū | sthirām rátham sukhām indrádhitiṣṭhan
prajānán vidvāñ úpa yāhi sóman || 4 || mā te hārī vřishaṇā
vitáprishṭhā ní rīraman yájamānāso anyé | atyāyāhi çaçvato
vayām té 'ram sutébbhiḥ křīṇavāma sómaiḥ || 5 || 17 ||

34, 6 asya índrasya. 7 yudhá índraḥ. 8 utá imám. 9 sasāna
átyān. sasāna índraḥ. prá áryam. 10 ví-vācaḥ átha abhavat damitā
abhí-kratūnām. — 35, 1 tiṣṭhā. ráthe. asmé iti. rarimā. 2 úpa ajirā.
dhūḥ-sú. úpa imám. 3 úpo iti. tapuḥ-pá utá im. muca ihá. 4 sadha
-māde. indra a°. prajānán etc. vgl. 263, 16. 5 ní r. y. a. vgl. 209, 3.
te áram.

távāyām sómas tvám éhy arvāñ çaçvattamām sumánā
asyá páhi | asmín yajné barhishy ā nishádyā dadhishvé-
mām jaṭhára indum indra || 6 || stírṇām te barhiḥ sutá in-
dra sómaḥ křitá dhānā áttave te háribhyām | tádokase pu-
ruçákāya vřishṇe marútvate túbhyam rátā havīñshi || 7 ||
imām nárah párvatās túbhyam āpaḥ sám indra góbbhir má-
dhumantam akran | tásyāgátyā sumánā řishva páhi prajā-
nán vidvāñ pathyā ánu svāḥ || 8 || yāñ ābhajo marúta indra
sóme yé tvām ávardhann ábhavan gaṇás te | tébbhir etām
sajóshā vāvaçānò 'gnéḥ píba jihváyā sómam indra || 9 || in-
dra píba svadháyā cit sutásyāgnér vā páhi jihváyā yaja-
tra | adhvaryór vā práyatam çakra hástād dhótur vā ya-
jnām havisho jushasva || 10 || çunām huvema — || 11 || 18 ||

36 (270). trishṭubh.

Imām ú shú prábhritim sātāye dhāḥ çaçvac-chaçvad
útibhir yádamānaḥ | suté-sute vāvřidhe vārdhanebhir yāḥ
kármabhir mahádbhiḥ súçruto bhūt || 1 || indráya sómāḥ
pradivo vídānā řibhūr yébbhir vřishaparvā vihāyāḥ | pra-
yamyámānán práti shū gřibhāyéndra píba vřishadhūtasya
vřishṇaḥ || 2 || píbā vārdhasva táva ghā sutāsa indra sómā-
saḥ prathamā utémé | yāthāpibaḥ pūrvyāñ indra sómāñ
evā páhi pányo adyā návīyān || 3 || mahāñ ámatro vřijáne
virapçy ugrām çávaḥ patyate dhřishṇv ójaḥ | náha vivyāca
pñithivī canainam yát sómāso háryaçvam ámandan || 4 ||
mahāñ ugró vāvřidhe víryāya samāçakre vřishabhāḥ ká-

35, 6 táva ayām. ā ihi. ní-sádyā. dadhishvá imám jaṭhāre.
7 křitāḥ. tásyā ā-gátyā. 9 ā ābhajaḥ. sa-jóshāḥ vāvaçānāḥ agnéḥ.
10 sutásya agnéḥ. hótur. — 36, 1 úp iti sú. 2 sú gřibhāya índra.
3 píba. gha. utá imé yāthā āpibaḥ. evā. adyā. 4 ví-rapçī ugrām.
dhřishṇú. ná úha. canā enam.

vyena | indro bhāgo vājadā asya gāvah prā jāyante dá-
kshinā asya pūrvīḥ || 5 || 19 ||

prā yāt sindhavaḥ prasavāṃ yāthāyann āpaḥ samudrāṃ
rathyēva jagmuḥ | ātaç cid indraḥ sādaso vāriyān yādīm
sōmaḥ pṛiṇāti dugdhó aṅçúḥ || 6 || samudrēṇa sindhavo yā-
damānā indrāya sōmaṃ sūshutam bhārantah | aṅçūṃ du-
hanti hastino bharitrair mādhvah punanti dhārayā pavī-
traiḥ || 7 || hradā iva kukshāyaḥ somadhānāḥ sām ī vivyāca
sāvanā purūṇi | ānnā yād indraḥ prathamā vy āça vṛitrāṃ
aghanvāñ avṛiṇīta sōmam || 8 || ā tū bhara mākir etāt pari
shthād vidmā hī tvā vāsupatiṃ vāsūnām | indra yāt te
māhinaṃ dātram āsty asmābhyam tād dharyaçva prā yan-
dhi || 9 || asmé prā yandhi maghavann ṛiḷishinn indra rāyó
viçvāvārasya bhūreḥ | asmé çatām çarādo jivāse dhā asmé
virāñ chāçvata indra çiprin || 10 || çunām huvema —
|| 11 || 20 ||

37 (271). gāyatrī. 11 anuḥṣṭubh.

Vārtrahatyāya çāvase pṛitanāshāhyāya ca | indra tvā
vartayāmasi || 1 || arvācīnaṃ sū te māna utā cākshuḥ çata-
krato | indra kṛiṇvāntu vāghātaḥ || 2 || nāmāni te çatakrato
viçvābhir gīrbhir īmahe | indrabhimātishāhye || 3 || puru-
shṭutāsya dhāmabhiḥ çatēna mahayāmasi | indrasya carsha-
nīdhrītaḥ || 4 || indraṃ vṛitrāya hāntave puruhūtām ūpa
bruve | bhāreshu vājasātaye || 5 || 21 ||

vājeshu sāsahīr bhava tvām īmahe çatakrato | indra
vṛitrāya hāntave || 6 || dyumnēshu pṛitanājye pṛitsutūrshu

36, 6 yāthā āyan. rathyā-iva. yādi im. 7 sū-sutam. 8 im iti.
vī. 9 tū. vidmā. hāri-açva. 10 virān çāçvataḥ. — 37, 1 tvā ā.
3 indra abhimāti-sāhye. 4 carshani-dhrītaḥ.

çrāvahsu ca | indra sākshvābhīmātishu || 7 || çushmīntamaṃ
na ūtāye dyumnīnam pāhi jāgrīvim | indra sōmaṃ çata-
krato || 8 || indriyāṇi çatakrato yā te jāneshu pañçasu | in-
dra tāni ta ā vṛiṇe || 9 || āgann indra çrāvo bṛihād dyu-
mnām dadhishva duḥṭāram | ūt te çūshmaṃ tirāmasi
|| 10 || arvāvāto na ā gahy ātho çakra parāvātaḥ | u lokó
yās te adriya indrehā tāta ā gahi || 11 || 22 ||

38 (272). trisṭubh.

Abhī tāshtēva dīdhayā manishām ātyo ná vājī sudhūro
jihānaḥ | abhī priyāṇi mārṃṛiçat pārāṇi kavīñr ichāmi saṃ-
drīçe sumedhāḥ || 1 || inótā pṛicha jānimā kavīnām mano-
dhrītaḥ sukṛitas takshata dyām | imā u te pranyó vārdha-
mānā mānovātā ādha nú dhārmaṇi gman || 2 || ní shīm id
ātra gūhyā dādhanā utā kshatrāya ródasi sām añjan | sām
mātrābhir mamiré yemūr urvī antār mahī sāmṛite dhāyase
dhuḥ || 3 || ātishthantam pari viçve abhūshañ chrīyo vāsā-
naç carati svārociḥ | mahāt tād vṛiṣṇo āsurasya nāmā vi-
çvārūpo amṛitāni tasthau || 4 || āsūta pūrvo vṛishabhó jyā-
yān imā asya çurūdhaḥ santi pūrvīḥ | dīvo napātā vidā-
thasya dhībhiḥ kshatrām rājānā pradīvo dadhāthe || 5 || 23 ||

trīṇi rājānā vidāthe purūṇi pari viçvāni bhūshathaḥ sā-
dānsi | āpaçyam ātra mānasā jaganvān vraté gandharvāñ
āpi vāyūkeçān || 6 || tād in nv āsya vṛishabhāsya dhenór ā
nāmabhir mamire sākmyam gōḥ | anyād-anyad asuryam
vāsānā ní māyīno mamire rūpām asmin || 7 || tād in nv
āsya savitūr nákir me hiranyāyīm amatīm yām āçiçret | ā

37, 7 sākshva abhī-mātishu. 9 te. 11 ātho iti. indra ihā. —
38, 1 tāshtā-iva dīdhaya. 2 inā utā. jānima. pra-nyāḥ vārdhamānāḥ.
3 sim. urvī-mahī-sāmṛite iti. 4 çṛiyah. nāma ā. 7 it nú asya.
vāsānāḥ.

sushṭutī ródasī viçvaminvé ápi-iva yóshâ jánimâni vavre
 || 8 || yuvám prasnásya sâdhatho mahó yád daiví svastih
 pári naḥ syâtam | gopâjihvasya tasthúsho vírûpâ viçve pa-
 çyanti máyinaḥ kṛitáni || 9 || çunám huvema — || 10 || 24 ||

Tritiyo 'nuvâkaḥ.

39 (273). trishṭubh.

Índram matír hṛidâ á vacyámânâchâ pátim stómatashtâ
 jigâti | yâ jâgrivir vidáthe çasyámânéndra yát te jáyate
 viddhí tásya || 1 || divaç cid á pûrvyâ jáyamânâ ví jâgrivir
 vidáthe çasyámânâ | bhadrá vástrâny árunâ vásânâ séyám
 asmé sanajâ pítryâ dhíḥ || 2 || yamá cid átra yamasúr asûta
 jihvâyâ ágram pátad á hy ásthât | vâpûñshi jâtâ mithunâ
 sacete tamohânâ tápúsho budhnâ étâ || 3 || nákir eshâm
 ninditâ mártyeshu yé asmâkam pitáro góshu yodhâḥ | ín-
 dra eshâm dṛiñhitâ máhinâvân úd gotrâni sasṛije danśânâ-
 vâñ || 4 || sâkhâ ha yâtra sâkhibhir návagvair abhijnv á sâ-
 tvabhir gâ anugmán | satyám tát índro daçábhír daçagvaiḥ
 súryam viveda támasi kshiyântam || 5 || 25 ||

índro mádhvu sámhṛitam usriyâyâm padvâd viveda çá-
 phâvan náme góḥ | gúhâ hitám gúhyam gúlhám apsú háste
 dadhe dákshine dákshinâvân || 6 || jyótir vṛiñita támaso vi-
 jánann âre syâma durityád abhíke | imâ girah somapâḥ so-
 mavṛiddha jushâsvendra purutámasya kârôḥ || 7 || jyótir
 yajnâya ródasí ánu shyâd âre syâma durityâsyâ bhûreḥ |
 bhûri cid dhí tujatô mártiyasya supârâso vasavo barhânâvat
 || 8 || çunám huvema — || 9 || 26 ||

Dvitiyo 'dhyâyaḥ.

38, 8 r. viçvaminvé iti ápi-iva. 9 naḥ. — 39, 1 vacyámânâ ácha.
 çasyámânâ índra. 2 sâ iyám. 3 hí. budhné á-itâ. 4 má-
 hina-vân. 5 abhi-jnú. 6 çaphâ-vat. gúhâ h. g. g. a. vgl. 202, 5.
 dákshina-vân. 7 imâḥ. jushâsva índra. 8 ródasí iti. syât. hí.

40 (274). gâyatri.

Índra tvâ vṛishabhám vayám suté sóme havâmahe | sá
 pâhi mádhvo ándhasaḥ || 1 || índra kratuvídam sutám só-
 mam harya purushṭuta | píbâ vṛishasva tâtṛipim || 2 || índra
 prá ño dhítâvânám yajnam viçvebhír devébhiḥ | tirâḥ sta-
 vâna viçpate || 3 || índra sómâḥ sutâ imé tâva prá yanti
 satpate | kshâyam candrásâ indavaḥ || 4 || dadhishvá jathâre
 sutám sómam índra várenyam | tâva dyukshâsa indavaḥ
 || 5 || 1 ||

girvaṇaḥ pâhi naḥ sutám mádhvor dhârâbhír ajyase |
 índra tvádâtam íd yâcaḥ || 6 || abhi dyumnâni vanina ín-
 dram sacante ákshita | pítví sómasya vâvṛidhe || 7 || arvâ-
 váto na á gahi parâvâtaç ca vṛitrahan | imâ jushasva no
 girah || 8 || yád antarâ parâvâtam arvâvâtam ca hûyâse |
 índrehâ táta á gahi || 9 || 2 ||

41 (275). gâyatri.

Á tú na índra madryâg ghuvânâḥ sómapítaye | hári-
 bhyâm yâhy adrivaḥ || 1 || sattó hótâ ná ṛitvîyas tistiré
 barhír ânushák | áyujran prátar ádrayaḥ || 2 || imâ bráhma
 brahmavâhaḥ kriyânta á barhiḥ sída | víhi çûra puroñçam
 || 3 || rârandhí sâvaneshu ña eshú stómeshu vṛitrahan |
 ukthéshv índra girvaṇaḥ || 4 || matâyaḥ somapâm urum ri-
 hánti çâvasas pátim | índram vatsám ná mâtaraḥ || 5 || 3 ||

sá mandasvâ hy ándhaso rádhase tanvâ mahé | ná stotâ-
 ram nidé karaḥ || 6 || vayám índra tvâyâvo havishmanto jarâ-
 mahe | utâ tvám asmayúr vaso || 7 || märe asmâd ví mu-

40, 2 píba á. 3 naḥ dhítâ-vânám. 5 dadhishvá. 8 imâḥ.
 9 índra ihâ. — 41, 1 tú. huvânâḥ. 3 kriyânte. 4 naḥ. 6 man-
 dasva hí. 8 má âre.

muco háripriyârvân yâhi | indra svadhâvo mátsvehá || 8 ||
arvâncaṃ tvâ sukhé ráthe váhatâm indra keçinâ | ghṛitâ-
snû barhír âsáde || 9 || 4 ||

42 (276). gâyatri.

Úpa naḥ sutám â gahi sómam indra gávâçiram | hári-
bhyâm yás te asmayúḥ || 1 || tám indra mádam â gahi bar-
hiḥshthám grāvabhiḥ sutám | kuvín nv âsya ṭriṇávaḥ
|| 2 || indram itthá giro māmáçhâgur ishité itáḥ | âvṛite só-
mapítaye || 3 || indram sómasya pítáye stómair ihá havâ-
mahe | ukthébbhiḥ kuvíd âgámat || 4 || indra sómâḥ sutá imé
tán dadhishva çatakrato | jaṭhâre vâjinívaso || 5 || 5 ||

vidmá hí tvâ dhanamjayám vâjeshu dadhrishám kave |
ádhâ te sumnám imáhe || 6 || imám indra gávâçiram yávâçiram
ca naḥ piba | âgátyâ vṛishabhiḥ sutám || 7 || túbhyéd indra
svá okyè sómam codâmi pítáye | eshá rârantu te hṛidí || 8 ||
tvám sutásya pítáye pratnám indra havâmahe | kuçikâso
avasyávaḥ || 9 || 6 ||

43 (224). trishṭubh.

Ā yâhy arvân úpa vandhureshthás távéd ánu pradivaḥ
somapéyam | priyá sâkhâyâ ví mucópa barhis tvám imé
havyavâho havante || 1 || â yâhi pûrvír áti carshaṇír añ
aryá âçisha úpa no háribhyâm | imá hí tvâ matáyaḥ stó-
matashtâ indra hávante sakhyám jushânâḥ || 2 || â no ya-
jnám namovṛidham sajóshâ indra deva háribhir yâhi tú-
yam | ahám hí tvâ matibhir jóhavîmi ghṛitâprayâḥ sadha-

41, 8 hári-priya arvân. mátsva ihá. — 42, 2 kuvít nú asya. 3 máma
ácha aguh. 4 â-gámat. 6 vidmá. ádha. 7 â-gátya.
8 túbhya ít. své. — 43, 1 vandhure-sthâḥ táva ít. muca úpa. 2 â
aryâḥ. imâḥ.

máde mádhûnâm || 3 || â ca tvám etá vṛishanâ váhâto hári
sâkhâyâ sudhúrâ svāngâ | dhânâvad indraḥ sávanam jushâ-
nâḥ sâkhâ sâkhyuḥ çṛiṇavad vândanâni || 4 || kuvín mâ go-
pām kárase jánasya kuvíd rájânam maghavann ṛijishin |
kuvín ma ṛishim papivânsam sutásya kuvín me vásvo amṛi-
tasya çikshâḥ || 5 || â tvâ bṛihânto hárayo yujânâ arvâg in-
dra sadhamádo vahantu | prá yé dvitá divá ṛiñjanty átâḥ
súsamṛishṭâso vṛishabhásya mûrâḥ || 6 || indra píba vṛi-
shadhûtasya vṛishna â vâṃ te çyená uçaté jabhâra | yásya
máde cyâvâyasi prá kṛishṭír yásya máde ápa gotrá va-
vârtha || 7 || çunám huvema — || 8 || 7 ||

44 (278). bṛihati.

Ayám te astu haryatâḥ sóma â háribhiḥ sutâḥ | jushânâ
indra háribhir na â gahy â tishṭha háritam rátham || 1 ||
haryánni ushásam arcayaḥ sṫryam haryánn arocayaḥ | vid-
vânç cikitvân haryaçva vardhasa indra víçvâ abhí çriyaḥ
|| 2 || dyám indro háridhâyasam pṛithivím hárivarpasam |
ádhârayad dharitor bhûri bhójanam yáyor antár háriç cá-
rat || 3 || jajnânó hárito vṛishâ víçvam â bhâti rocanám |
háryaço háritam dhatta âyudham â vâjram bâhvór hárim
|| 4 || indro haryántam árjunam vâjram çukraír abhíṽritam |
ápavṛiṇod dháribhir ádribhiḥ sutám úd gâ háribhir âjata
|| 5 || 8 ||

45 (279). bṛihati.

Ā mandraír indra háribhir yâhí mayûraromabhiḥ | má
tvâ ké cin ní yaman víṃ ná pâçinó 'ti dhânveva táñ ihi

43, 4 su-ângâ. 5 kuvít. má. — 44, 2 vardhase. 3 haritoḥ 4 dhatte.
5 ápa avṛiṇot hári-bhiḥ. gâḥ. — 45, 1 cit. pâçinaḥ áti dhânva-iva.

|| 1 || vritrakhádó valamrujáḥ purám darmó apám ajáh |
 sthátá ráthasya háryor abhisvará indro dr̥ihá cid árujáḥ
 || 2 || gambhírāñ udadbh̥ñr iva krátum pushyasi gā iva | prá
 sugopā yávasaṃ dhenávo yathá hradám kulyá ivāçata || 3 ||
 ā nas tújaṃ rayim bharāñçam ná pratijānaté | vrikshám
 pakvám phálam añkīva dhūnuh̥indra sampāraṇam vásu
 || 4 || svayúr indra svarāl̥ asi smáddishtiḥ sváyaçastarah |
 sá vāvṛidháná ójasá purush̥tuta bhávâ naḥ suçrávastamah
 || 5 || 9 ||

46 (280). trishṭubh.

Yudhmásya te vṛishabhásya svarāja ugrásya yūnaḥ
 sthávirasya ghr̥ishveḥ | ájūryato vajriṇo víryāñindra çrutá-
 sya maható mahāni || 1 || mahāñ asi mahisha vṛishṇyebhir
 dhanaspr̥id ugra sáhamāno anyāñ | éko viçvasya bhūvana-
 sya rájâ sá yodháya ca kshayáyâ ca jánān || 2 || prá māt-
 trábhī ririce rócamánaḥ prá devébh̥ir viçváto ápratītaḥ | prá
 majmánâ divá indrah̥ pṛithivyāḥ pr̥órór mahó antárikshád
 rij̥ish̥ || 3 || urūṃ gabhírām janúshābh̥y ugrām viçvávyaca-
 sam avatám mat̥nām | indram̥ sómāsaḥ pradīvi sutásah̥
 samudrām ná sraváta ā viçanti || 4 || yám sómam indra pṛi-
 thiv̥dyāvâ gárbbham ná mâtá bibhṛitás tvâyā | tám te hi-
 nvanti tám u te mṛijanty adhvaryávo vṛishabha pátavā u
 || 5 || 10 ||

47 (281). trishṭubh.

Marútvāñ indro vṛishabhó ráñāya píba sómam anushva-

45, 2 abhi-svaré. 3 su-gopāḥ. iva áçata. 4 bhara áñçam.
 añkī-iva dhūnuhi indra. 5 bháva. — 46, 1 víryāñi indra. 2 yo-
 dháya. kshayáyā. 3 mātṛābhīḥ. prá uróḥ. 4 janúshā abh̥
 ugrām. 5 pátavaś. — 47, 1 píba. anu-svadhám.

dhám mádāya | ā siñcasva jaṭhāre mádhva ūrmim̥ tvám
 rájāsi pradīvaḥ sutānām || 1 || sajóshâ indra ságaṇo marúd-
 bhīḥ sómam píba vṛitrahá çūra vidvāñ | jahí çátrūñr ápa
 mṛidho nudasvāthābhayam̥ kṛiñubi viçváto naḥ || 2 || utá ri-
 túbh̥ir ritupāḥ páhi sómam indra devébhīḥ sákhibhīḥ su-
 tám naḥ | yāñ ābhajo marúto yé tvāñv áhan vṛitrám áda-
 dhus túbhyam̥ ójah̥ || 3 || yé tvāhihátye maghavann ávar-
 dhan yé çāmbaré harivo yé gáviṣṭau | yé tvā nūnām anu-
 mādanti viprāḥ píbendra sómam ságaṇo marúdbhīḥ || 4 ||
 marútvantam̥ vṛishabhám̥ vāvṛidhánām̥ ákavārim̥ divyám̥
 çāsám̥ indram̥ | viçvāsāham̥ ávase nūtanāyogrām̥ sahodām̥
 ihá tám̥ huvema || 5 || 11 ||

48 (282). trishṭubh.

Sadyó ha játó vṛishabhāḥ kanīnaḥ prábhartum̥ ávad
 ándhasaḥ sutásya | sādhoḥ píba pratikāmam̥ yáthâ te rásâ-
 çirah̥ prathamām̥ somyásya || 1 || yáj jāyathās tád áhar asya
 káme 'ñçóḥ piyúsham̥ apibo girish̥thām̥ | tám̥ te mâtá pári
 yóshâ jánitri mahāḥ pitúr dáma āsiñcad ágre || 2 || upa-
 sthāya mâtāram̥ ánnam̥ aiṭṭa tigmām̥ apaçyad abhi sómam̥
 t̥idhaḥ | prayāváyann̥ acarad gr̥itso anyāñ mahāni cakre
 purudhápratikaḥ || 3 || ugrás turāshāḥ abhibhūtyojâ yatháva-
 çām̥ tanvām̥ cakra eshāḥ | tvásṭāram̥ indro janúshābh̥ibhū-
 yāmúshyâ sómam̥ apibac camúshu || 4 || çunām̥ huvema —
 || 5 || 12 ||

49 (283). trishṭubh.

Çānsâ mahām̥ indram̥ yásmin viçvâ ā kriṣṭāyaḥ so-

47, 1 rájâ asi. 2 nudasva átha ábhayam̥. 3 utá. ā ábhajaḥ.
 tvā ánu. 4 tvā ahi-hátye. píba indra. 5 ákava-arim̥. viçva-sāham̥.
 nūtanāya ugrām̥. — 48, 1 rásâ-çirah̥. 2 yát. dáme ā asiñcat. 4 abh̥-
 bhūti-ójāḥ. cakre. janúshā abhi-bhūya ā-múshya. apibat. — 49, 1 çānsa.

mapāḥ kāmam ávyan | yám sukrátum dhisháne vibhvata-
shtám ghanám vritráṇām janáyanta devāḥ || 1 || yám nú ná-
kih pṛitanāsu svarājam dvitá tarati nṛitamam harishthám |
inátamaḥ sátvabhir yó ha çúshaiḥ pṛithujráyâ aminád áyur
dásyoh || 2 || sahávâ pṛitsú tarāṇir nārvâ vyānaçī ródasi
mehánāvān | bhágo ná kâré hávyo matínām pitéva cāruḥ
suhávo vayodhāḥ || 3 || dhartá divó rájasas pṛishṭá úrdhvó
rátho ná vāyúr vásubhir niyútvān | kshapām vastá janitá
sūryasya vibhaktâ bhágām dhisháneva vājam || 4 || çunām
huvema— || 5 || 13 ||

50 (284). trishṭubh.

Índraḥ svāhâ pibatu yásya sóma ágátyâ túmro vṛisha-
bhó marútvān | óruvyácāḥ pṛinatām ebhir ánnair ánya ha-
vis tanvāḥ kāmam řidhyāḥ || 1 || á te saparyú javāse yu-
najmi yáyor ánu pradívaḥ çrushtím ávaḥ | ihá tvâ dheyu
hárayaḥ suçipra pibâ tv asya sushutasya cāroḥ || 2 || góbhír
mimikshúm dadhire supâram índram jyaishṭhyâya dhāyase
griṇānāḥ | mandānāḥ sómam papivāñ řijishint sám asmá-
bhyam purudhá gá ishanya || 3 || imām kāmam — || 4 || çu-
nām huvema — || 5 || 14 ||

51 (285). 1—3 jagatí. 4—9 trishṭubh. 10—12 gāyatrí.

Carshañidhṛitam maghávānam ukthyām índram giro
brihatīr abhy ántshata | vāvṛidhānām puruhútām suvṛikti-
bhir ámartyam járamānam divé-dive || 1 || çatákratum arṇa-
vām çákinam náram giro ma índram úpa yanti viçvataḥ |

49, 1 dhisháne iti. 3 ná árvâ. vi-ánaçīḥ. pitá-iva. 4 dhishána
-iva. — 50, 1 á-gátya. á uru-vyácāḥ. á asya. 2 saparyú iti. piba
tú asya. 4 = 264, 20. — 51, 1 abhí anúshata. 2 me.

vājasānim pūrbhidaṃ tūrṇim aptúram dhāmasācam abhi-
shācam svarvidam || 2 || ákaré vásor jaritá panasyate 'nehá-
saḥ stúbha índro duvasyati | vivásvataḥ sádana á hí pi-
priyé satrásāham abhimátihānam stuhi || 3 || nṛiṇām u tvâ
nṛitamam gírbhir ukthair abhí prá víram arcata sabādhaḥ |
sám sáhase purumáyó jihite námo asya pradíva éka içe
|| 4 || pūrvír asya nishshídho mártyeshu purú vásūni pṛi-
thiví bibharti | índrāya dyāva óshadhír utápo rayim ra-
kshanti jírāyo vānāni || 5 || 15 ||

túbhyam bráhmāni gíra indra túbhyam satrá dadhire
harivo jushásva | bodhy ápir ávaso nūtanasya sákhe vaso
jaritṛibhyo váyo dhāḥ || 6 || índra marutva ihá páhi sómam
yáthâ çaryáté ápibaḥ sutásya | táva práñití táva çúra çár-
mann á vivāsanti kavayaḥ suyajnāḥ || 7 || sá vāvaçāná ihá
páhi sómam marúdbhir indra sákhibhiḥ sutám naḥ | játām
yát tvâ pári devá ábhūshan mahé bhárāya puruhúta viçe
|| 8 || aptúrye maruta ápir eshó 'mandann índram ánu dáti-
vārāḥ | tébhiḥ sákám pibatu vṛitrakhádāḥ sutám sómam
dâçúshaḥ své sadhásthe || 9 || idám hy ánv ójasâ sutám rá-
dhānām pate | pibâ tv ánya girvanaḥ || 10 || yás te ánu
svadhām ásat suté ní yacha tanvām | sá tvâ mamattu so-
myám || 11 || prá te açnotu kukshyóḥ préndra bráhmaṇâ
çíraḥ | prá bhūḥ çúra rádhase || 12 || 16 ||

52 (286). 1—4 gāyatrí. 5. 7. 8 trishṭubh. 6 jagatí.

Dhānāvantaṃ karambhīnam apūpāvantaṃ ukthīnam |
indra prátár jushasva naḥ || 1 || puroḷācam pacatyām jushá-
svendrá gurasva ca | túbhyam havyāni sisrate || 2 || puroḷā-

51, 3 sádane. 4 arcata. 5 purú. 6 bodhí ápīḥ. 9 eshāḥ aman
dan. 10 hí. piba tú asya. 12 prá indra. — 52, 2 jushásva indra á.

çam ca no gháso josháyâse gíraç ca naḥ | vadhûyúr iva
yóshanâm || 3 || puroļáčam sanaçruta prátaḥsâvé jushasva
naḥ | indra krátur hí te bṛihán || 4 || mádhyamḍinasya sáva-
nasya dhânāḥ puroļáčam indra kṛishvehá cárum | prá yát
stotá jaritá túrnyartho vṛishâyámāṇa úpa gírbhir ítte
|| 5 || 17 ||

tritíye dhânāḥ sávane puruṣṭuta puroļáčam āhutam
māmahasva naḥ | řibhumāntam vājavantam tvā kave prá-
yasvanta úpa çikshema dhítibhiḥ || 6 || pūshanváte te ca-
kṛimā karambhām hárivate háryaçvāya dhânāḥ | apūpām
addhi ságaṇo marúdbhīḥ sómam piba vṛitrahā çūra vidván
|| 7 || práti dhânā bhārata túyam asmaí puroļáčam vírāta-
māya nṛinām | divé-dive sadṛiçir indra túbhyam vārdhantu
tvā somapéyāya dhṛishṇo || 8 || 18 ||

53 (287). trishṭubh. 10. 16 jagatí. 13 gáyatṛí. 12. 20. 22 anuṣṭubh.
18 bṛihatí.

Índraparvatā bṛihatā ráthena vāmír ísha ā vahatam
suvírāḥ | vítām havyāny adhvaréshu devā vārdhethām gír-
bhír ilayā mádantā || 1 || tishṭhā sú kam maghavan má párá
gāḥ sómasya nú tvā súshutasya yakshi | pitúr ná putráḥ
sícam ā rabhe ta indra svádishṭhayā girá çacívaḥ || 2 || çān-
sāvādhvaryo práti me gṛiníhíndrāya vābah kṛinavāva jú-
shṭam | édám barhír yájamānasya sídāthā ca bhūd ukthām
indrāya çastām || 3 || jáyéd ástam maghavant séd u yónis
tád ít tvā yuktá hárayo vahantu | yadā kadā ca sunāvāma
sómam agnish ṭvā dūtó dhanvāty ácha || 4 || párá yāhi ma-

52, 5 kṛishva íhá. 7 cakṛima. 8 dhânāḥ. — 53, 2 tishṭha. te.
3 çānsava adhvaryo iṭ. gṛiníhi indrāya. ā idám. sída átha. 4 jáyá
ít. sá ít. yuktāḥ. agniṣṭ tvā. dhanvāti.

ghavan ā ca yāhíndra bhrátar ubhayátrā te ártham | yá-
trā ráthasya bṛiható nidhānam vimócanam vājino rāsabha-
sya || 5 || 19 ||

ápāḥ sómam ástam indra prá yāhi kalyāñr jáyá sura-
nam gṛihé te | yátrā ráthasya bṛiható nidhānam vimóca-
nam vājino dákshināvat || 6 || imé bhojá āngiraso vírûpā di-
vās putráso ásurasya vírāḥ | viçvāmitrāya dádato maghāni
sahasrasâvé prá tiranta áyuh || 7 || rûpām-rûpam maghāvā
bobhavíti máyāḥ kṛinvánās tanvam pári svām | trir yád
divāḥ pári muhúrtam ágāt svair mántraír anṛitupā řitāvā
|| 8 || mahāñ řishir devajā devájútó 'stabhnāt síndhum ar-
navām nṛicákshāḥ | viçvāmitro yád ávahat sudásam ápri-
yāyata kuçikébhír indrah || 9 || hañsā iva kṛinutha çlókam
ádribhir mádanto gírbhir adhvaré suté sácā | devébhír vi-
prā řishayo nṛicakshaso ví pibadhvam kuçikāḥ somyám
mádhu || 10 || 20 ||

úpa préta kuçikāç cetáyadhvam áçvam ráyé prá muñ-
catā sudásah | rájá vṛitram jañghanat práç ápāg údag áthā
yajāte vára ā pṛithivyāḥ || 11 || yá imé ródasi ubhé ahám
índram átusṭavam | viçvāmitrasya rakshati bráhmédám
bháratam jánam || 12 || viçvāmitrá arásata bráhméndrāya
vajriṇe | kárad in naḥ surádhasah || 13 || kíṃ te kṛinvanti
kíkateshu gāvo náçiram duhré ná tapanti gharmám | ā no
bhara prámagandasya védo naicāçākhām maghavan ran-
dhayā naḥ || 14 || sasarparír ámatim bádhamāna bṛihán mi-
māya jamádagnidattā | ā súryasya duhitā tatāna çrávo de-
véshv amṛitam ajuryám || 15 || 21 ||

53, 5 yāhi indra. ubhayátra. yátra. 7 ví-rûpāḥ. tirante. 8 ā
ágāt. 9 deva-jāḥ devá-jútaḥ ástabhnāt. 11 prá ita. muñcata.
átha. váre. 12 i. r. ubhé *iti*. bráhma idám. 13 bráhma indrāya.
ít. 14 ná á-çiram. prá-magandasya. randhaya. 15 bṛihát.

sasarparīr abharat tūyam ebhyó 'dhi çrávaḥ pāñcajan-
yāsu kṛiṣṭiṣhu | sá pakshyā návyam āyur dádhanā yām
me palastijamadagnáyo dadúḥ || 16 || sthiraú gāvau bhava-
tām vīlūr áksho méshā ví varhi má yugám ví çári | indrah
pátalye dadatām çáritor árishtaneme abhí naḥ sacasva
|| 17 || bálam dhehi tanúshu no bálam indránaḥútsu naḥ |
bálam tokāya tánayāya jívase tvám hí baladā asi || 18 ||
abhí vyayasva khadirásya sáram ójo dhehi spandané çin-
çápâyām | áksha viḷo vīlita vīlāyasva má yāmād asmád áva
jīhipo naḥ || 19 || ayám asmán vānaspátir má ca há má ca
rīrishat | svasty ā gṛihébhya āvasā ā vimócanāt || 20 || 22 ||

indrotibhir bahulābhir no adyá yācchreshṭhābhir ma-
ghavañ chūra jinva | yó no dvéshṭy ádharah sás padishta
yám u dvishmās tám u prāṇó jahātu || 21 || paraçúm cid ví
tapati çimbalám cid ví vṛiçcati | ukhá cid indra yéshantí
práyastā phénam asyati || 22 || ná sáyakasya cikite janāso
lodhám nayanti páçu mányamānāḥ | návājinaḥ vājínā há-
sayanti ná gardabhám puró áçvān nayanti || 23 || imá indra
bharatásya putrá apapitvám cikitur ná prapitvám | hinvánty
áçvam áraṇam ná nítyam jyāvājam pári ṇayanty ájaú
|| 24 || 23 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

54 (288). trishṭubh.

Imám mahé vidathyāya çūshám çāçvat kṛitva ídyāya
prá jabhruḥ | çṛiṇótu no dámyebhir ánikaiḥ çṛiṇótv agnir
divyáir ájasaḥ || 1 || máhi mahé divé arcā pṛithivyái kāmó

53, 16 ebhyaḥ ádhi. 17 má ishā. pátalye iti. 18 indra
anaḥútsu. 20 háḥ. svastí. ā ava-saí. 21 indra úti-bhiḥ. yát
-çreshṭhābhiḥ. çūra. 23 ná ávājinam. áçvát. 24 imé. —
54, 2 arca.

ma ichāñ carati prajānán | yáyor ha stóme vidátheshu de-
vāḥ saparyávo mādáyante sácáyóḥ || 2 || yuvór řitám rodasí
satyám astu mahé shú ṇaḥ suvitāya prá bhútam | idám
divé námo agne pṛithivyái saparyāmi práyasā yāmi rátnam
|| 3 || utó hí vām pūrvyā ávidrá řitāvarí rodasí satyavā-
caḥ | náraç cid vām samithé çūrasātau vavandiré pṛithivi
vévidānāḥ || 4 || kó addhá veda ká ihá prá vocad devāñ
áchā pathyā ká sám eti | dádriçra eshám avamā sádānsi
páreshu yā gúhyeshu vratéshu || 5 || 24 ||

kavir ṇricákshā abhí shím acashta řitásya yónā víghṛite
mádantí | nānā cakráte sádanam yáthā véḥ samānéna krá-
tunā samvidáné || 6 || samānyā víyute dūréante dhruvé padé
tasthatur jágarúke | utá svásārā yuvatí bhávanti ād u bru-
vāte mithunāni náma || 7 || víçvéd eté jánimā sám vivikto
nahó devāñ bíbhratí ná vyathete | éjad dhruvám patyate
víçvam ékam carat patatṛí víshuṇam ví jātám || 8 || sánā
purāṇám ádhy emy árān mahāḥ pitúr janitúr jámi tán
naḥ | devāso yátra panitāra évair uraú pathí vyūte tasthúr
antāḥ || 9 || imám stóman rodasí prá bravímy řidūdaráḥ
çṛiṇavann agnijihvāḥ | mitráḥ samrājo váruṇo yúvāna ádi-
tyāsaḥ kavāyaḥ paprathānāḥ || 10 || 25 ||

hiraṇyapāñiḥ savitā sujihvās trír ā divó vidáthe pátya-
mānaḥ | devéshu ca savitaḥ çlókam áçrer ād asmábhyam
ā suva sarvátātím || 11 || sukṛit supāñiḥ svávāñ řitāvā de-
vās tvášṭāvase táni no dhāt | pūshaṇvānta řibhavo mādaya-
dhvam úrdhvágrāvāṇo adhvarám atashta || 12 || vidyúdrathā

54, 2 me. sácá ayóḥ. 3 sú naḥ. 4 utó iti. á-vividré. ři. ro-
dasí iti. 5 ácha. dádriçre. 6 sím acashta. víghṛite-mádantí
-cakráte-samvidáné iti. 7 víyute-dūréante-jágarúke-yuvatí-bhávanti-bruvāte
iti. 8 víçvā íti. jánima. eté-bíbhratí iti. 9 árāt. tát. ví-ute.
12 tvášṭā ávase. 13 vidyút-rathāḥ.

marúta řiřtímánto divó máryâ řitájâtâ ayâsah | sárasvati
çriṇavan yajniyâso dhâtâ rayim saháviram turâsah || 13 ||
viřṇuṇ stómâsah purudasmám arkâ bhágasyeva kâriṇo
yâmani gman | urukramâh kakuhó yâsya pûrvîr ná mar-
dhanti yuvatáyo jánitriḥ || 14 || indro viçvair víryaiḥ pátya-
mâna ubhé â paprau ródasí mahitvâ | puramdaró vřitrahâ
dhrishṇúshenaḥ samgřibhyâ na â bharâ bhûri paçvâḥ
|| 15 || 26 ||

nâsatyâ me pitârâ bandhupřichâ sajâtyâm açvinoç câru
náma | yuvám hí sthó rayidaú no rayiṇâm dâtrám rakshe-
the ákavair ádabdhá || 16 || mahát tád vaḥ kavayaç câru
náma yád dha devâ bhávatha viçva indre | sákha řibhú-
bbih puruhûta priyébhir imám dhiyam sâtáye takshatâ naḥ
|| 17 || aryamá ṇo áditir yajniyâso 'dabdhâni váruṇasya vra-
tâni | yuyóta no anapatyâni gántoḥ prajâvân naḥ paçumâñ
astu gâtúḥ || 18 || devânâṃ dûtâḥ purudhá práśútó 'nâgân
no vocatu sarvátâtâ | çriṇótu naḥ přithivî dyaúr utâpaḥ
sûryo náksatrair urv antáriksham || 19 || çriṇvântu no vři-
shaṇaḥ párvatâso dhruvákshemâsa ílayâ mádantaḥ | ádityair
no áditiḥ çriṇotu yáchantu no marútaḥ çarma bhadram
|| 20 || sádâ sugâḥ pitumâñ astu pánthâ mádhvâ devâ ósha-
dhîḥ sám pipřikta | bhágo me agne sakhyé ná mřidhyâ
úd râyó açyâm sádanam purukshóḥ || 21 || svádasva havyâ
sám isho didihy asmadryâk sám mimîhi çrávânsi | viçvâñ
agne přitsú tãñ jeshi çátrûn áhâ viçvâ sumánâ didihî naḥ
|| 22 || 27 ||

54, 13 dhâta. 14 arkâḥ bhágasya-iva. 15 ubhé-ródasí iti.
dhrishṇú-senaḥ sam-gřibhya. bhara. 17 ha devâḥ. viçve. sákha. ta-
kshata. 18 naḥ. yajniyâsah ádabdhâni. 19 prá-sútaḥ ânâgân.
utâ ápaḥ. urú antáriksham. 21 pánthâḥ. 22 su-mánâḥ didihî.

55 (289). triřtubh.

Ushâsah pûrvâ ádha yád vyûshûr mahád vi jajne akshá-
ram padé góḥ | vratâ devânâm úpa nú prabhûshan mahád
devânâm asuratvám ékam || 1 || mó shú ṇo átra juhuranta
devâ mã pûrve agne pitáraḥ padajnâḥ | purânyóḥ sádma-
noḥ ketúr antár ma° || 2 || vi me purutrâ patayanti kâmâḥ
çámy áchá dídye pûrvyâni | sámiddhe agnâv řitam íd va-
dema ma° || 3 || samânó řâjâ vibhřitaḥ purutrâ çáye çayâsu
práyuto vánânu | anyâ vatsám bhárati kshéti mâtâ ma°
|| 4 || ákshít pûrvâsv áparâ anúrút sadyó jâtâsu táruiřhv
antâḥ | antârvatiḥ suvate ápravítâ ma° || 5 || 28 ||

çayúḥ parástâd ádha nú dvi-mâtâbandhanâç carati vatsâ
ékaḥ | mitrásya tá váruṇasya vratâni ma° || 6 || dvi-mâtâ hótâ
vidátheshu samrâl án v ágram cárati kshéti budhnâḥ | prá-
rányâni raṇyavâco bharante ma° || 7 || çûrasyeva yúdhlyato
antamâsya praticiṇam dadřiçe viçvam âyât | antár matiç
carati nishshidham gôr ma° || 8 || ní veveti palitó dûtâ âsv
antár mahâñç carati rocanéna | vâpûnshi bibhrad abhí no
ví casṭe ma° || 9 || viřṇur gopâḥ paramám páti pâthaḥ
priyâ dhâmâny amřitâ dádhânaḥ | agniřh tã viçvâ bhúva-
nâni veda ma° || 10 || 29 ||

nânâ cakrâte yamyâ vâpûnshi táyor anyád rócate kři-
řṇâm anyât | çyâvî ca yád árushî ca svásârau ma° || 11 ||
mâtâ ca yâtra duhitâ ca dhenú sabardúghe dhâpáyete samicí |
řitâsya té sádasile antár ma° || 12 || anyâsyâ vatsám rihatř mi-
mâya kâyâ bhuvâ ní dadhe dhenúr údhaḥ | řitâsya sâ páya-
sâpinvatelâ ma° || 13 || pádyâ vaste pururúpâ vâpûnshy úr-

55, 2 mó iti sú naḥ. devâḥ. 3 ácha. 4 vánâ ánu. 5 ápra-
-vitâḥ. 6 dvi-mâtâ abandhanâḥ. 8 çûrasya-iva. á-yât. 10 agniḥ
tâ. 12 dh. s. dh. samicí iti. té iti sádasi íe. 13 anyâsyâḥ.
pâyasâ apinvata ílâ.

dhvā tasthau tryāvim rērihānā | ṛitāsya sādma vī carāmi
vidvān ma° || 14 || padé iva nīhite dasmé antás táyor anyád
gūhyam āvir anyát | sadhrīcīnāpathyā sā vīshūci ma° || 15 || 30 ||

ā dhenāvo dhunayantām āciçvīḥ sabardūghāḥ çaçayā
āpradugdhāḥ | návyā-navyā yuvatāyo bhāvāntir ma° || 16 ||
yád anyāsu vṛishabhó róravīti só anyāsmīn yūthé ní da-
dhāti rétaḥ | sá hí kshāpāvānt sá bhāgaḥ sá rájā ma° || 17 ||
vīrásya nú svāçvyam janāsaḥ prá nú vocāma vidúr asya
devāḥ | shoḷhā yuktāḥ páñca-pañcā vahanti ma° || 18 || de-
vās tvāshṭā savitā viçvārūpaḥ pupósha prajāḥ purudhá ja-
jāna | imā ca viçvā bhūvanāny asya ma° || 19 || mahī sám
airac camvā samīcī ubhé té asya vásunā nyṛishṭe | çriṇvė
vīró vindāmāno vásūni ma° || 20 || imām ca naḥ pṛithivīm
viçvādbhāyā úpa ksheti hitāmitro ná rájā | puraḥsādaḥ çar-
masādo ná vīrā ma° || 21 || nishshídharis ta óshadhīr utāpo
rayīm ta indra pṛithivī bibharti | sákhāyas te vāmabhājāḥ
syāma ma° || 22 || 31 ||

Tṛitīyo 'dhyāyāḥ.

56 (290). trishṭubh.

Ná tã minanti māvīno ná dhīrā vratā devānām pra-
thamā dhruvāni | ná ródasī adruhā vedyābhir ná párvatā
nināme tasthivānsaḥ || 1 || shāḍ bhārāñ éko ácaran bibharti
ṛitām vārshishṭham úpa gāva āguḥ | tísro mahīr úparās ta-
sthur átyā gūhā dvé nīhite darçy éká || 2 || tripājasyo vṛi-
shabhó viçvārūpa utá tryudhá purudhá prajāvān | tryanī-
kāḥ patyate máhināvānt sá retodhá vṛishabhāḥ çaçvatīnām

55, 14 tri-ávīm. 15 padé-nīhite *iti*. 16 návyāḥ-navyāḥ. 18 páñca
-pañca ā. 20 mahī-samīcī-ubhé-té-nyṛishṭe *iti*. airat. 21 vīrāḥ. 22 te.
utá āpaḥ. te. — 56, 1 dhīrāḥ. ródasī *iti*. párvatāḥ. 2 ā aguh. átyāḥ.
dvé-nīhite *iti*. 3 máhina-vān. retāḥ-dhāḥ.

|| 3 || abhīka āsām padavīr abodhy ādityānām ahve cāru
nāma | āpaç cid asmā aramanta devīḥ pṛithag vrājantīḥ
pāri shīm avṛiñjan || 4 || trī shadhāsthā sindhavas triḥ kavī-
nām utá trimātā vidātheshu samrāt | ṛitāvārir yóshañs
tísro ápyās trír ā divó vidāthe pátyamānāḥ || 5 || trír ā di-
vāḥ savitar vāryāni divé-diva ā suva trír no áhnaḥ | tri-
dhātu rāyā ā suvā vásūni bhāga trātar dhishane sātāye
dhāḥ || 6 || trír ā divāḥ savitā soshavīti rájānā mitrávaruṇā
supānī | āpaç cid asya ródasī cid urvī rátnam bhikshanta
savitūḥ savāya || 7 || trír uttamā dūñçā rocanāni tráyo rá-
janty ásurasya vīrāḥ | ṛitāvāna ishirā dūlābhāsas trír ā divó
vidāthe santu devāḥ || 8 || 1 ||

57 (291). trishṭubh.

Prá me vivikvāñ avidan manishā dhenūm carantīm prá-
yutām ágopām | sadyāç cid yā duduhé bhūri dhāsér ín-
dras tād agniḥ panitāro asyāḥ || 1 || índraḥ sú pūshā vṛi-
shañā subhástā divó ná pṛitāḥ çaçayām duduhre | viçve yád
asyām rañayanta devāḥ prá vó 'tra vasavaḥ sumnām açyām
|| 2 || yā jāmāyo vṛishṇa ichānti çaktīm namasyāntīr jānate
gārbham asmin | áchā putrām dhenāvo vāvaçānā mahāç
caranti bibhrataḥ vāpūñshi || 3 || áchā vivakmi ródasī su-
méke grāvno yujāno adhvaré manishā | imā u te mánave
bhūrivārā úrdhvā bhavanti darçatā yājatrāḥ || 4 || yā te
jihvā mádhumatī sumedhá ágne devéshūcyāta urūci | tá-
yebā viçvāñ ávase yājatrān ā sādāya páyāyā cá mádhūni
|| 5 || yā te agne párvatasyeva dhārāsaçcantī pípayad deva

56, 4 abhīke. asmai. sim. 5 sadhá-sthá. 6 divé-dive. suva
vásūni. 7 ródasī-urvī *iti*. 8 duḥ-nāçā. ishirāḥ duḥ-dābhāsaḥ. —
57, 1 avidat. 2 vaḥ átra. 3 yāḥ. vṛishṇe. ácha. vāvaçānāḥ.
4 r. suméke *iti*. úrdhvāḥ. darçatāḥ. 5 devéshu ucyāte. táyā ihā. pá-
yāya ca. 6 párvatasya-iva dhārā ásaçcantī.

citrā | tām asmábhyam prámatim jâtavedo váso rásva su-
matim viçvájanyâm || 6 || 2 ||

58 (292). trishṭubh.

Dhentū prasnásya kámyam dúhânântāḥ putráç carati
dákshinâyāḥ | ā dyotanim vahati çubhráyāmoshásah stómo
açvināv ajigah || 1 || suyúg vahanti práti vām řiténordhvā
bhavanti pitáreva médhāḥ | járethām asmád ví paṇér ma-
nīshām yuvór ávaç cakřimā yātam arvāk || 2 || suyúgbhir
áčvaiḥ suvrítā ráthena dásrāv imām çřinutaḥ çlókam ádreḥ |
kím aṅgá vām práty ávartim gámishṭhāhūr víprāso açvinā
purājāḥ || 3 || ā manyethām ā gataḥ kác cid évair viçve
jánāso açvinā havante | imā hí vām góřijikā mádhūni prá
mitrásó ná dadúr usró ágre || 4 || tirāḥ purú cid açvinā rá-
jānsy āṅgūshó vām maghavānā jáneshu | éhá yātam pa-
thībhir devayānair dásrāv imé vām nidháyo mádhūnām
|| 5 || 3 ||

purāṇām ókaḥ sakhyām çivām vām yuvór narā drāvi-
ṇam jahnāvyām | pūnaḥ křivānāḥ sakhyā çivāni mádhvā
madema sahā nú samānāḥ || 6 || açvinā vāyūnā yuvām su-
dakshā niyúdbhiç ca sajóshasā yuvānā | násatyā tiróah-
nyam jushāṇā sómam pibatam asrídḥā sudānū || 7 || açvinā
pári vām íshah purúçr íyúr gírbhir yātamānā amřidhrāḥ |
rátho ha vām řitajā ádrijútaḥ pári dyāvāpřithiví yāti sa-
dyāḥ || 8 || açvinā madhushúttamo yuvākūḥ sómas tām pá-
tam ā gataḥ duroné | rátho ha vām bhūri várpaḥ kárikrat
sutāvato nishkřitām āgamishṭhaḥ || 9 || 4 ||

58, 1 dúhānā antár iti. çubhrā-yāmā ushásah. 2 řitēna úrdhvāḥ.
pitárā-iva. cakřima ā. 3 gámishṭhā áhūḥ. purā-jāḥ. 4 kát. 5 purú.
ā ihá. 6 nú. 9 madhusút-tamaḥ.

59 (293). trishṭubh. 6—9 gāyatri.

Mitró jánān yātayati bruvānó mitró dādhāra přithivím
utá dyām | mitráḥ křishṭūr ánimishābhi casṭe mitráya ha-
vyām ghřitāvaj juhota || 1 || prá sá mitra mártó astu prá-
yasvān yás ta áditya çikshati vraténa | ná hanyate ná ji-
yate tvóto nainam áhho açnoty ántito ná dūrāt || 2 || ana-
mívāsa ilayā mādanto mitájnavo várimann ā přithivyāḥ |
ádityásya vratām upakshiyānto vayām mitrásya sumataú
syāma || 3 || ayām mitró namasyāḥ suçévo rájā sukshatró
ajanishṭa vedhāḥ | tásya vayām — || 4 || mahāñ ádityó ná-
masopasádyo yātayájjano gřinaté suçévaḥ | tasmā etát pán-
yatamáya jústam agnau mitráya havír ā juhota || 5 || 5 ||

mitrásya carshanīdhrító 'vo devásya sánasí | dyumnām
citrāçravastamam || 6 || abhí yó mahinā dívam mitró ba-
bhūva sapráthāḥ | abhí çrávobhiḥ přithivím || 7 || mitráya
pañca yemire jánā abhishṭiçavase | sá devān viçvān bibharti
|| 8 || mitró devéshv áyúshu jánāya vřiktábarhishe | ísha
ishṭávratā akaḥ || 9 || 6 ||

60 (294). jagati.

Ihéha vo mánasā bandhútā nara uçijo jagmur abhí táni
védasā | yābhir máyābhiḥ prárijútivarpaḥ saúdhanvanā
yajniyam bhágám ánaçá || 1 || yābhiḥ çácibhiç camasāñ ápiñ-
çata yáyā dhiyā gām áriñita cármaṇah | yéna hárí má-
nasā nirátakshata téna devatvām řibhavaḥ sám ánaçā || 2 ||
indrasya sakhyām řibhávaḥ sám ánaçur mánor nāpāto
apáso dadhanvire | saudhanvanāso amřitatvām érire viṣṭví

59, 1 áni-mishā abhí. ghřitā-vat. 2 te. tvā-útaḥ ná enam.
4b s. 235, 21. 5 námasā upa-sádyah yātayát-janaḥ. tásmāi. 6 car-
shani-dhrítah ávah. — 60, 1 ihá-íha. saúdhanvanāḥ. 3 ā řire.

çámîbhiḥ sukṛitaḥ sukṛityâyâ || 3 || indreṇa yâtha sarâtham
 suté sâcâñ átho váçânâm bhavathâ sahâ çriyâ | ná vaḥ pra-
 timai sukṛitâni vâghataḥ saúdhanvanâ řibhavo víryâni ca
 || 4 || indra řibhúbhir vâjavadbhiḥ sámukshitam sutâm só-
 mam â vṛishasvâ gâbhastyoḥ | dhiyêshito maghavan dâçú-
 sho gṛihé saudhanvanébbhiḥ sahâ matsvâ nṛibhiḥ || 5 || indra
 řibhumân vâjavân matsvehâ no 'smínt sâvane çâcyâ puru-
 shṭuta | imâni túbhyam svâsarâni yemire vratâ devânâm
 mânushaḥ ca dhârmabbhiḥ || 6 || indra řibhúbhir vâjibhir vâ-
 jáyann ihâ stómaṃ jaritúr úpa yâhi yajniyam | çatâm ké-
 tebhir ishirebbhir âyâve sahasrañitho adhvarâsya hómani
 || 7 || 7 ||

61 (295). trishṭubh.

Úsho vâjena vâjini práçetâḥ stómaṃ jushasva gṛina-
 tó maghoni | purâñ' devi yuvatih púramdhir ánu vratâm ca-
 rasi viçvavâre || 1 || úsho devy ámarthyâ ví bhâhi candrâra-
 thâ sūñṛitâ írayanti | â tvâ vahantu suyâmâso áçvâ híraṇ-
 yavarṇâm pṛithupâjaso yé || 2 || úshaḥ pratíç' bhúvanâni
 viçvordhvâ tishṭhasy amṛitasya ketúḥ | samânâm ártham
 carañiyâmânâ cakráam iva navyasy â vavṛitsva || 3 || áva
 syúmeva cinvatí maghóny ushâ yâti svâsarasya pátni | svâr
 jánantí subhâgâ sudânsâ ántâd divâḥ papratha â pṛithi-
 vyâḥ || 4 || áchâ vo devím ushâsam vibhâtím prá vo bha-
 radhvam námasâ suvṛiktím úrdhyâm madhudhâ divi pájo
 açret prá rocanâ ruruce ranvâsamdṛik || 5 || řitâvari divó
 arkaír abodhy â revâtí ródasí citráam asthât | âyatím agna

60, 4 sâcâ átho iti. bhavatha. 5 vṛishasva. dhiyâ ishitâḥ. matsva.
 6 indra. matsva ihâ. 7 indra. — 61, 2 áçvâḥ. 3 víçvâ úrdhvâ.
 4 syúma-iva. maghóni ushâḥ. â ántâd. paprathe. 5 ácha. 6 ródasí
 iti. â-yatím agne.

ushâsam vibhâtím vâmám eshi dráviṇam bhikshamâṇaḥ
 || 6 || řitâsya budhnâ ushâsâm ishanyân vṛishâ mahí ródasí
 â viveça | mahí mitrásya várūṇasya mâyâ candréva bhâ-
 núm ví dadhe purutrâ || 7 || 8 ||

62 (296). 1—3 trishṭubh. 4—18 gâyatṛi.

Imâ u vâm bhṛimáyo mányamânâ yuvâvate ná tújyâ
 abhûvan | kvâ tyád indrávaruṇâ yâço vâm yéna smâ sí-
 nam bhârathaḥ sâkhibhyaḥ || 1 || ayám u vâm purutámo ra-
 yíyâñ chaçvattamám ávase johaviti | sajóshâv indrávaruṇâ
 marúdbhir divâ pṛithivyâ çṛiṇutam hávam me || 2 || asmé
 tád indrávaruṇâ vásu shyâd asmé rayír marutaḥ sârvaví-
 raḥ | asmân várútrih çarañair avantv asmân hótrâ bhâratí
 dâkshinâbbhiḥ || 3 || bṛihaspate jushâsva no havyâni viçvade-
 vya | râsva rátnâni dâçúshe || 4 || çúcim arkaír bṛihaspátim
 adhvaréshu namasyata | ânâmy ója â cake || 5 || 9 ||

vṛishabhâṃ carshanîñâm viçvárûpam ádâbhyam | bṛihas-
 pátim váreṇyam || 6 || iyám te pûshann âghṛiṇe susṭtutir
 deva návyasí | asmâbhis túbhyam çasyate || 7 || tãm jusha-
 sva gíram máma vâjayántím avâ dhíyam | vadhúyúr iva
 yóshanâm || 8 || yó viçvâbhi vipáçyati bhúvanâ sám ca pá-
 çyati | sâ naḥ pûshâvitâ bhuvat || 9 || tát savitúr váreṇyam
 bhârgo devâsya dhímahi | dhiyo yó naḥ pracodáyât
 || 10 || 10 ||

devâsya savitúr vayám vâjayántaḥ púramdhyâ | bhâga-
 sya rátim ímahe || 11 || devám náraḥ savitáram víprâ ya-
 jnaiḥ suvṛiktibhiḥ | namasyánti dhiyêshitâḥ || 12 || sómo ji-

61, 7 budhné. m. ródasí iti. candrá-iva. — 62, 1 mányamânâḥ. sma.
 2 rayi-yân çâ°. 3 syât. 8 ava. 9 víçvâ abhi. pûshâ avitâ.
 12 víprâḥ. dhiyâ ishitâḥ.

gâti gâtuvid devânâm eti nishkritâm | ritásya yónim ásá-
dam || 13 || sómo asmábhyam dvipáde cátushpade ca pa-
çáve | anamivá íshas karat || 14 || asmákam áyur vardháyan
abhímâtíh sáhamânah | sómah sadhásthram ásadat || 15 || á
no mitrávaruṇâ ghṛitair gávyútim ukshatam | mádhvâ rá-
jânsi sukratû || 16 || uruçánsâ namovṛidhâ mahnâ dáksasya
rájathah | drághishṭhâbhiḥ çucivratâ || 17 || griṇânâ jamád-
agninâ yónâv ritásya sídatam | pátam sómam ritávṛidhâ
|| 18 || 11 ||

Pañcama 'nuvâkah.

TRITĪYAM MAṆḌALAM.

62, 15 á asadat.

1 (297). trishṭubh. 1 ashti. 2 atijagati. 3 dhṛiti.

Tvám hy agne sádam ít samanyávo deváso devám ara-
tīm nyerirá íti krátvâ nyeriré | ámartyam yajata mártyeshv
á devám ádevam janata prácetasam viçvam ádevam janata
prácetasam || 1 || sá bhrátaram várunam agna á vavṛitsva
devāñ áchâ sumatí yajnávanasam jyéshṭham yajnávanasam |
ritāvānam ádityām carshanīdhṛitam rājānam carshanīdhṛi-
tam || 2 || sákhe sákhyam abhy á vavṛitsvāçum ná cakram
ráthyeva rányhāsmábhyam dasma rányhâ | ágne mṛīkām
várune sácâ vido marútsu viçvābhānushu | tokāya tujé çu-
çucāna çam kṛidhy asmábhyam dasma çam kṛidhi || 3 ||
tvám no agne várūnasya vidvān devásya hélo 'va yāsisī-
shṭhāh | yājishṭho váhnitamaḥ çóçucāno viçvâ dvéshānsi
prá mumugdhy asmát || 4 || sá tvám no agne 'vamó bha-
votí nédishṭho asyā usháso vyūshṭau | áva yakshva no vá-
runam ráraṇo víhi mṛīkām suhávo na edhi || 5 || 12 ||

asyá çréshṭhâ subhágasya samdṛig devásya citrátamā
mártyeshu | çuci ghṛitam ná taptam ághnyâyāh spārhā de-
vāsya mañhāneva dhenóh || 6 || trír asya tá paramā santi
satyā spārhā devásya jānimāny agnéh | ananté antāh pári-

1, 1 hí agne. ni-eriré. 2 agne. ácha. 3 abhi. vavṛitsva áçum.
ráthyā-iva. rányhā asmábhyam. 4 hélah áva. 5 bhava íti.
6 mañhānā-iva.

vīta āgāc chūciḥ çukró aryó rórucānaḥ || 7 || sá dūtó viçvéd
abhi vashṭi sádmā hótā hiraṇyāratho rámsujihvaḥ | rohid-
açvo vapushyò vibhāvā sádā raṇvāḥ pitumátīva samsát || 8 ||
sá cetayan mánusho yajnábandhuḥ prá tám mahyā raça-
náyā nayanti | sá kshety asya dúryāsu sādhan devó már-
tasya sadhanitvám āpa || 9 || sá tú no agnir nayatu prajā-
nān āchá rátnaḥ devābhaktaḥ yád asya | dhiyā yád vi-
çve amṛitá ákṛiṇvan dyaúsh pitā janitā satyám ukshan
|| 10 || 13 ||

sá jāyata prathamāḥ pastyāsu mahó budhné rájaso asyá
yónau | apād açirshā guhámāno ántáyóyuvāno vṛishabhásya
nīlé || 11 || prá çárdha ártā prathamám vipanyāñ ritásya yónā
vṛishabhásya nīlé | spārhó yúvā vapushyò vibhāvā saptá
priyāso janayanta vṛishṇe || 12 || asmākam átra pitáro ma-
nushyā abhi prá sedur ritám açushāñāḥ | açmavrajāḥ sudú-
gbā vavré antár úd usrá ājann usháso huvāñāḥ || 13 || té
marmrijata dadṛivāñso ádrim tád eshám anyé abhíto ví vo-
can | paçváyāntrāso abhi kārám arcan vidánta jyótiç cakṛi-
pánta dhībhīḥ || 14 || té gavyatā mánasā dṛidhrám ubdhám
gā yemānám pári shāntam ádrim | dṛiḥám náro vácasā
daivyena vrajám gómantam uçijo ví vavruḥ || 15 || 14 ||

té manvata prathamám náma dhenós triḥ saptá mātúḥ
paramāñi vindan | táj jānatír abhy ānushāta vrā āvir bhū-
vad aruñr yaçásā góḥ || 16 || néçat támó dúdhitam rócata
dyaúr úd devyā usháso bhānúr arta | ā súryo bṛihatás ti-
shṭhad ájrañ rijú márteshu vṛijinā ca páçyan || 17 || ád ít
paçcā bubudhāñā vy ákhyann ád id rátnaḥ dhārayanta

1, 7 ā agāt çúciḥ. 8 víçvá ít. sádma. rámsujihvaḥ. pitumáti
-iva. 9 cetayat. 10 tú. ácha. dyaúḥ. 11 ántā ā-yóyuvānaḥ.
12 vipanyā. 13 su-dúghāḥ. 14 paçvā-ya°. 15 gāḥ. sántam.
16 tát. abhi anūshata. 18 bubudhāñāḥ ví akhyan.

dyúbhaktam | viçve viçvāsu dúryāsu devā mitra dhiyé va-
ruṇa satyám astu || 18 || áchá voceya çuçucānám agniḥ hó-
tāram viçvābharasam yájishṭham | çúcy údho atriṇan ná
gávām ándho ná pūtám páriśhiktam añçóḥ || 19 || viçveshám
áditir yajniyānām viçveshám átithir mánushāñām | agnir
devāñām áva āvṛiñāñāḥ sumṛiḥikó bhavatu játávedāḥ
|| 20 || 15 ||

2 (298). trishṭubh.

Yó máriyeshv amṛita ritāvā devó deveshv aratír ni-
dhāyi | hótā yájishṭho mahnā çucádhyai havyaír agnir má-
nusha irayādhyai || 1 || ihá tvám sūno sahaso no adyá játó
jātāñ ubhāyāñ antár agne | dūtā iyase yuyujāná řishva ři-
jumushkán vṛiṣhañāḥ çukráñç ca || 2 || átyā vṛidhasnū ró-
hitā ghritásnū ritásya manye mánasā jávishṭhā | antár iyase
arushā yujāno yushmāñç ca devāñ viçā ā ca mártān || 3 ||
aryamānam váruṇam mitráam eshám índrāvishṇú marúto
açvinotá | svāçvo agne suráthaḥ surádhā éd u vaha suhá-
vishe jánāya || 4 || gómāñ agne vimāñ açvī yajno nṛivátsa-
khā sádām íd apramṛiṣhyāḥ | ilāvāñ eshó asura prajāvān
dīrghó rayiḥ pṛithubudhnāḥ sabhāvān || 5 || 16 ||

yás ta idhmám jabhárat sishvidāno múrdhānam vá ta-
tápate tváyā | bhúvas tásya svátavāñḥ páyúr agne viçva-
smát sīm aghāyatá urushya || 6 || yás te bhárād ánniyate
cid ánnaḥ niçishan mandráam átithim udírat | ā devayúr
inádhatē duroné tásmin rayír dhruvó astu dāsvān || 7 || yás
tvā doshā yá ushási praçāñsāt priyám vá tvā kṛiñavate

1, 18 devāḥ. 19 ácha. atriṇat. — 2, 2 řishva. 3 vṛidhasnū
-ghritásnū iti. 4 açvinā utá. ā ít. 5 agne ávi-mān. 6 te.
7 ni-çishat.

havishmân | açvo ná své dáma ā hemyāvân tám ánhasaḥ
pīparo dāçvānsam || 8 || yás túbhyam agne amṛitāya dāçad
dúvas tvé kṛiṇāvate yatásruk | ná sá rāyā çaçamāno ví yo-
shan nainam ánhaḥ pári varad aghāyóḥ || 9 || yásya tvám
agne adhvarám jújoshó devó mártasya súdhitam ráráṇaḥ |
pṛitéd asad dhótrā sá yavishthásāma yásya vidható vṛidhā-
saḥ || 10 || 17 ||

cittim ácittim cinavad ví vidvān pṛishthéva vitā vṛi-
jinā ca mártān | rāyé ca naḥ svapatyāya deva dītim ca
rásvāditim urushya || 11 || kavim çaçāsuh kaváyó 'dabdhā
nidhárāyanto dúryāsv áyóḥ | átas tvám dṛiçyāñ agna etān
paḍbhiḥ paçyer ádbhutāñ aryá évaiḥ || 12 || tvám agne vā-
gháte supránītiḥ sutásomāya vidhaté yavishtha | rátnam
bhara çaçamānāya gṛishve pṛithú çcandram ávase carsha-
niprāḥ || 13 || ádhā ha yád vayám agne tvāyā paḍbhír há-
stebhiç cakṛimā tanūbhiḥ | rátham ná krānto ápasā bhuri-
jor řitām yemuḥ sudhya āçushāñāḥ || 14 || ádhā mātúr ushā-
saḥ saptá víprā jáyemahi prathamā vedhāso nṛīn | divás
putrá āngiraso bhavemādrim rujema dhanīnam çucāntaḥ
|| 15 || 18 ||

ádhā yáthā naḥ pitáraḥ párāsaḥ pratnāso agna řitām
āçushāñāḥ | çúciḍ ayan dīdhitim ukthaçāsāḥ kshāmā bhin-
dānto arunīr ápa vran || 16 || sukármāṇaḥ surúco devayánto
'yo ná devā jánimā dhámantaḥ | çucānto agnim vavṛi-
dhānta indram ūrvām gávyam parishádanto agman || 17 || ā
yúthéva kshumāti paçvo akhyad devānām yáj jánimānty

2, 8 dáme. 9 yoshat ná enam. 10 pṛitā ít. hótrā. yavishtha
ásāma. 11 pṛishthā-iva. rāsva áditim. 12 kaváyāḥ ádabdhāḥ. agne.
13 candram. 14 ádhā. cakṛimā. 15 víprāḥ. prathamāḥ. bhavema
ádrim. 16 agne. çúci ít. uktha-çāsāḥ. 17 deva-yántaḥ éyaḥ. devāñ
jánima. 18 yúthā-iva. yát jánima ánti.

ugra | mártānām cid urváçir akṛipran vṛidhé cid aryá úpa-
rasyáyóḥ || 18 || ákarma te svápasó abhūma řitām avasrann
ushāso vibhātīḥ | ánūnam agnim purudhā suçcandram de-
vāsya mármṛijataç cāru cākshuḥ || 19 || etā te agna ucā-
thāni vedhó 'vocāma kavāye tā jushasva | úc chocasva kṛi-
ṇuhi vāsyo no mahó rāyāḥ puruvāra prá yandhi || 20 || 19 ||

3 (299). trishṭubh.

Ā vo rájānam adhvarāsya rudram hótāram satyayājām
ródasyoḥ | agnim purā tanayitnór acittād dhíranarūpam
ávase kṛiṇudhvam || 1 || ayām yóniç cakṛimā yām vayām
te jáyéva pátya uçatī suvāsāḥ | arvácínāḥ párivíto ní shí-
demā u te svapāka pratīcīḥ || 2 || āçṛiṇvaté ádṛipitāya mánma
ṛicākshase sumṛilīkāya vedhaḥ | devāya çastim amṛi-
tāya çaṇsa grāveva sótā madhushúd yám ílé || 3 || tvám
cin naḥ çāmyā agne asyā řitāsya bodhy řitacit svādhīḥ |
kadā ta ukthā sadhamādyāni kadā bhavanti sakhyā gṛihé
te || 4 || kathā ha tát varuñāya tvám agne kathā divé gar-
hase kán na āgaḥ | kathā mitrāya mīlhushe pṛithivyai
brávaḥ kád aryamné kád bhágāya || 5 || 20 ||

kád dhīshnyāsu vṛidhasāno agne kád vātāya prátavase
çubhamyé | párijmane násatyāya kshé brávaḥ kád agne ru-
drāya nṛighné || 6 || kathā mahé pushtimbharāya pūshné
kád rudrāya sūmakhāya havirdé | kád víshṇava urugāyāya
réto brávaḥ kád ágne çárave bṛihatyai || 7 || kathā çárdhāya
marútām řitāya kathā sūré bṛihaté pṛichyāmānaḥ | práti
bravó 'ditaye turāya sādḥā divó jātavedaç cikitvān || 8 || ři-

2, 18 úparasya áyóḥ. 19 abhūma. su-candram. 20 etā t. a.
vgl. 73, 10. vedhaḥ ávocāma. út çocasva. — 3, 1 híraṇya-rūpam. 2 ca-
kṛimā. jáyā-iva pátye. sída imāḥ. su-apāka 3 grāvā-iva. 4 cit. çá-
myai. bodhi. te. 5 kát. 7 víshṇave. 8 brávaḥ áditaye. sādḥā.

téna řítám níyatam řla ā gór āmā sácā mádhumat pakvám
agne | řriřná satí rúçatā dhāsinaishā řámryeña páyasā
pípāya || 9 || řiténa hí shmā řriřabhāç cid aktāḥ púmāñ
agnih páyasā řriřṭhyèna | āspandamāno acarad vayodhā
řriřhā çukráṃ duduhe řriçñir ūdhaḥ || 10 || 21 ||

řiténādrim vy āsan bhidantaḥ sám āngiraso navanta
góbhiḥ | çunām nárah pari shadann ushāsam āviḥ svār
abhavaj jāté agnau || 11 || řiténa devir amřitā āmřiktā ár-
ñobhir āpo mádhumadbhir agne | vājī ná sárgeřhu prastu-
bhānāḥ prá sādām ít srávitave dadhanyuḥ || 12 || mǎ kásya
yakshām sādām id dhuró gā mǎ veçásya praminató mǎ-
péḥ | mǎ bhrátur agne āñrijor řiñām ver mǎ sákhyur dá-
ksham ripór bhujema || 13 || rákshā ño agne táva rákshañe-
bhī rárakshāñāḥ sumakha řiñāñāḥ | práti shphura ví ruja
vidv āño jahí ráksho máhi cid vāvridhānām || 14 || ebhir
bhava sumāñā agne arkair imānt spriça mánmabhiḥ çtra
vājāñ | utá bráhmāny āngiro jushasva sám te çastir devā-
vātā jareta || 15 || etā viçvā vidúshe túbhyam vedho nithāny
agne niñyā vácāñsi | nivācanā kavāye kāvyañy āçāñsisham
matibhir vipra ukthaiḥ || 16 || 22 ||

4 (300). trishṭubh.

Kriṇushvá pájaḥ prásitim ná řriřhvīm yāhí řājevāma-
vāñ ibhena | řriřhvīm ānu prásitim drūñāñó 'stāsi vidhya
rakshāsas tǎpishṭhaiḥ || 1 || táva bhramāsa āçuyā patanty
ānu spriça dhrishatā çóçucāñāḥ | tǎpūñshy agne juhvā pa-
taṃgāñ āsamdito ví řrija vířvag ulkǎḥ || 2 || práti spāço

3, 9 řiténa. řle. dhāsina eshā. 10 sma. vayah-dhāḥ. 11 ři-
téna ādrim ví asan. abhavat. 13 hurāḥ gāḥ. mǎ āpéḥ. 14 ráksha
naḥ. rákshañebhiḥ rarakshāñāḥ. sphura. víñú. — 4, 1 řājā-iva āma-vāñ.
ástā asi.

vi řrija túñtamo bhāvā páyur viço asyā ādabdhaḥ | yó
no dūre aghāçāñso yó ánty ágne mǎkish te vyáthir ā da-
dharshít || 3 || ūd agne tishṭha práty ā tanushva ny āmítrāñ
oshatāt tigmahete | yó no árātim samidhāna cakre nicā tām
dhakshy atasām ná çúřkam || 4 || ūrdhvó bhava práti vi-
dhyādhy asmád āviřh kriṇushva daivyāny agne | áva sthirā
tanuhi yātujūñām jāmim ājāmim prá mriñhi çátrūñ || 5 || 23 ||

sá te jāñāti sumatim yavishṭha yá řvate bráhmañe gā-
tūm airat | viçvāny asmai sudināñi ráyo dyumnāny aryó
ví dúro abhi dyaut || 6 || séd agne astu subhāgaḥ sudāñur
yás tvā nityena havishā yá ukthaiḥ | píprishati svā āyushé
duroné viçvéd asmai sudinā sāsad isṭih || 7 || arcāmi te su-
matim ghóshy arvāk sám te vāvātā jaratām iyām gīḥ |
svāçvās tvā suráthā marjayemāsmé kshatrāñi dhārayer ānu
dyūñ || 8 || ihā tvā bhūry ā cared úpa tmāñ dóřhāvastar
dīdivāñsam ānu dyūñ | kriřlantas tvā sumāñasaḥ sapemābhi
dyumnā tasthivāñso jāñāñām || 9 || yás tvā svāçvaḥ suhi-
rañyó agna upayāti vāsumatā ráthena | tāsya trátā bhvasi
tāsya sákshā yás ta ātithyām āñushág jújoshat || 10 || 24 ||

mahó rujāmi bandhūtā vácobhis tán mǎ pitúr gótamád
āñv iyāya | tvām no asyā vácasaç cikiddhi hótar yavishṭha
sukrato dāmūñāḥ || 11 || āsvapñajas tarāñayaḥ suçevā ātan-
drāso 'vriķā āçramishṭhāḥ | té páyávaḥ sadhryāñco nishā-
dyāgne táva naḥ pāñtv amūra || 12 || yé páyávo māmāte-
yām te agne páçyānto andhām duriťād árakshan | raráksha
tāñt sukřito viçvāvedā dípsanta id ripávo náha debhuḥ
|| 13 || tváyā vayām sadhanyās tvótās táva práñity açyāma

4, 3 bháva. mǎksh te. 4 ní amítrāñ. 5 vidhya ádhi. āviḥ.
7 sáh řt. své. viçvā řt. sǎ asat. 8 vāvātā. su-ráthāḥ marjayema
asmé. 9 sapema abhi. 10 agne. te. 11 tát. 12 ní-sédya ágne.
13 viçvā-vedāḥ. ná áha. 14 prá-niti.

vājān | ubhā çānsā sūdaya satyatāte 'nushṭhuyā kriṇuhy
ahrayāna || 14 || ayā te agne samidhā vidhema prāti stōmam
çasyāmānam gribhāya | dāhāçaso rakshāsah pāhy āsmān
druho nidó mitramaho avadyāt || 15 || 25 ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

5 (301). trisṭubh.

Vaiçvānarāya miḥśhe sajóshāḥ kathā dāçemāgnāye
brihād bhāḥ | ānūnena brihatā vakshāthenópa stabhāyad
upamín ná ródhaḥ || 1 || mā nindata yá imām máhyam rā-
tiṁ devó dadaú mártýāya svadhāvān | pākāya gritso amṛito
vicetā vaiçvānaró nṛitamo yahvó agniḥ || 2 || sāma dvi-
bārhā. máhi tigmābhṛiṣṭiḥ sahásraretā vṛishabhás túvi-
shmán | padām ná gór āpagūlham vividvān agnir máhyam
préd u vocan manishām || 3 || prá tāñ agnir babhasat ti-
gmājambhas tāpishṭhena çocishā yāḥ surādhāḥ | prá yé
minānti váruṇasya dhāma priyā mitrásya cétato dhruvāni
|| 4 || abhrátáro ná yóshano vyántaḥ patiripo ná jánayo dur-
évāḥ | pāpāsah sánto ánṛitā asatyā idám padām ajanatā
gabhírām || 5 || 1 ||

idám me agne kíyate pāvakāminate gurúm bhárām ná
mánma | brihād dadhātha dbrishatā gabhírām yahvám pṛi-
shṭhām práyasā saptādhātu || 6 || tám ín nv évá samanā samā-
nām abhí krátvá punatí dhítir açyāḥ | sasāsya cārmanu ádhi
cāru pṛiçner ágre rupá ārupitam jābāru || 7 || pravācyam váca-
sah kím me asyá gúbhā hitám úpa niṇig vadanti | yád usriyā-
nām ápa vār iva vrán pāti priyām rupó ágram padām vèḥ

4, 15 dáhu açasah. pāhí asmān. — 5, 1 dāçema agnāye. vakshāthēna
úpa. upa-mít. 2 ví-cetāḥ. 3 dvi-bārhāḥ. sahásra-retāḥ. prá ít.
vocat. 5 ajanata. 6 pāvaka áminate. 7 ít nú évá. ārupitam.

|| 8 || idám u tyán máhi mahām ánikam yád usriyā sácata
pūrvyām góḥ | ṛitāsya padé ádhi dídyānam gúbhā raghu-
shyád raghuyád viveda || 9 || ádha dyutānāḥ pitróḥ sácāsā-
manuta gúhyam cāru pṛiçneh | mātúsh padé paramé ánti
shád gór vṛishṇah çocishah práyatasya jihvā || 10 || 2 ||

ṛitām voce námasā pṛichyāmānas távāçasā jātavedo yá-
didám | tvám asya kshayasi yád dha viçvam diví yád u
dráviṇam yát pṛithivyām || 11 || kím no asyá dráviṇam kád
dha rátnam ví no voco jātavedaḥ cikivān | gúhādhvanah
paramām yán no asyá réku padām. ná nidānā áganma
|| 12 || ká maryādā vayúnā kád dha vāmám áchā gamema
raghāvo ná vājam | kadā no devír amṛitasya pátniḥ sūro
várṇena tatanann ushāsah || 13 || anirēna vácasā phalgvēna
pratítyena kṛidhúnātripāsah | ádhā te agne kím ihā va-
danty anāyudhāsa āsatā sacantām || 14 || asyá çriyé samidhā-
nāsya vṛishṇo vásor ánikam dáma ā ruroca | rúçad vásānah
sudṛiçikarūpaḥ kshitir ná ráyā puruváro adyaut || 15 || 3 ||

6 (302). trisṭubh.

Ūrdhvā ū shú ṇo adhvarasya hotar ágne tishṭha devá-
tātā yājīyān | tvām hí viçvam abhy ási mánma prá vedhā-
saç cit tirasi manishām || 1 || ámturo hótā ny āsādi vikshv
āgnir mandró vidáthesu prácetāḥ | ūrdhvām bhānūm savi-
téväçren méteva dhūmām stabhāyad úpa dyām || 2 || yatā
sujūrnī rātini gbrítācī pradakshiníd devátātim urānāḥ | úd
u svárur navajā nákraḥ paçvó anakti súdhitah sumékah || 3 ||

5, 9 tyát. raghu-syát raghu-yát. 10 sácā āsā ámanuta. mātúḥ.
sát. 11 táva á-çasā. yádi idám. ha. 12 ha. gúbhā ádhvanah.
yát. 13 ha. ácha. 14 kṛidhúnā atṛipāsah. ádha. ihā ásatā.
15 dáme. — 6, 1 ūm iti sú nah. abhí. 2 ní asādi. vikshú agniḥ.
savitā-iva açret métā-iva. 3 su-jūrnīḥ. nava-jāḥ ná ákraḥ.

stīrné barhīshi samidhāné agnā ūrdhvó adhvaryúr jujushāno asthāt | páry agniḥ paçupā ná hótâ trivishṭy eti pradīva urānāḥ || 4 || pári tmānā mitādrur eti hótāgnir mandró mádhuvacā ritāvā | drāvanty asya vājino ná çókâ bháyante viçvâ bhúvanā yád ábhrāt || 5 || 4 ||

bhadrá te agne svanika samdrīg ghorásya sató vishunasya cāruḥ | ná yát te çocis támasâ vāranta ná dhvasmānas tanvī répa ā dhuḥ || 6 || ná yásya sātur jānitor ávāri ná mātārāpitārā nū cid ishṭau | ádhâ mitró ná súdhitāḥ pāvako 'gnir dīdāya mánushīshu vikshú || 7 || dvir yām pañca jījanant samvāsānāḥ svāsāro agnīm mánushīshu vikshú | usharbúddham atharyó ná dāntam çukrām svāsam paraçum ná tigmām || 8 || táva tyé agne harito ghṛitasnā rōhitāsa rījvāñcaḥ svāñcaḥ | arushāso vṛishāṇa rījumushkā ā devātātim ahvanta dasmāḥ || 9 || yé ha tyé te sāhamānā ayāsas tveshāso agne arcāyaç cāranti | çyenāso ná duvasanāso ártham tuvishvanāso mārutam ná çārdhaḥ || 10 || ákārī bráhma samidhāna túbhyaṃ çānsāty ukthām yájate vy ū dhāḥ | hótāram agnīm mánusho ní shedur namasyānta uçijāḥ çānsam āyóḥ || 11 || 5 ||

7 (303). 1 jagati. 2—6 anuštubh. 7—11 trīštubh.

Ayám ihá prathamó dhāyi dhātṛibhir hótâ yájishṭho adhvaréshv ūdyāḥ | yām ápnavāno bhṛigavo virurucúr vāneshu citrām vibhvām viçé-viçe || 1 || ágne kadā ta ānushág bhúvad devásya cétanam | ádhâ hí tvā jagṛibhriré mártāso vikshv ūdyam || 2 || ritāvānam vícetasam paçyanto dyām iva

6, 4 agnau. paçu-pāḥ. tri-vishṭī eti. 5 hótâ agniḥ. çókāḥ. 6 tanvī. 7 nū. ádha. pāvakāḥ. 8 su-āsam. 9 ghṛita-snāḥ. su-āñcaḥ. 10 tuvi-svanāsah. 11 ví ūp iti. — 7, 2 te. ádha. vikshú. 3 ritā-vānam.

stṛibhiḥ | viçveshām adhvarāṇām haskartāram dāme-dame || 3 || āçum dūtām vivāsvato viçvā yāç carshañr abhi | ā jabhruḥ ketum āyāvo bhṛigavāṇam viçé-viçe || 4 || tám im hótāram ānushák cikitvānsam ní shedire | raṇvām pāvakāçocisham yájishṭham saptā dhāmabhiḥ || 5 || 6 ||

tām çaçvatīshu mātṛishu vāna ā vītām áçritam | citrām sántam gūhā hitām suvédam kúcidarthīnam || 6 || sasāsya yád víyutā sāsminn ūdhann ritásya dhāman raṇáyanta devāḥ | mahāñ agnir námasā rātāhavyo vér adhvarāya sādām íd ritāvā || 7 || vér adhvarásya dūtyāni vidvān ubhé antā ródasi samcikitvān | dūtā iyase pradīva urāno vidúshtaro divā áródhanāni || 8 || kṛishṇām ta éma rúçataḥ puró bhāç carishṇv arcir vāpushām íd ékam | yád ápravītā dādhatē ha gárbham sadyāç cij jātó bhavasíd u dūtāḥ || 9 || sadyó jātásya dādṛiçānam ójo yád asya vāto anuvāti çociḥ | vṛinākti tigmām ataséshu jihvām sthirā cid ānnā dayate ví jámbhaiḥ || 10 || tṛishú yád ānnā tṛishúnā vaváksha tṛishum dūtām kṛinute yahvó agniḥ | vātasya melīm sacate nijūr-vann āçum ná vājyate hinvé árvā || 11 || 7 ||

8 (304). gāyatrī.

Dūtām vo viçvāvedasam havyaavāham ámartyam | yáji-shṭham rīnjase girā || 1 || sá hí védâ vāsudhitim mahāñ áródhanam divāḥ | sá devāñ éhá vakshati || 2 || sá veda devā ānāmam devāñ ritāyaté dāme | dāti priyāni cid vásu || 3 || sá hótâ séd u dūtyām cikitvāñ antár iyate | vidvāñ áródhanam divāḥ || 4 || té syāma yé agnāye dadāçúr havýádātibhiḥ | yá im púshyanta indhaté || 5 || té rāyā té suvīryaiḥ

7, 4 viçvāḥ. 6 vāne. 8 antár iti. 9 te. carishṇv arcīḥ. cit. bhavasī ft. — 8, 2 véda. sá d. é. v. vgl. 1, 2. 4 sáḥ ft. 5 yé.

sasavāṅso ví çriṅvire | yé agnā dadhire dúvaḥ || 6 || asmé
ráyo divé-dive sám carantu purusprīhaḥ | asmé vājāsa īra-
tām || 7 || sá vipraç carshaṇīnām çāvasā mānushānām | āti
kshipréva vidhyati || 8 || 8 ||

9 (305). gāyatri.

Ágne mriḷā mahāñ asi yá im ā devayūṃ jānam | iyé-
tha barbīr āsādam || 1 || sá mānushīshu dūlābho vikshú prā-
vīr āmartyaḥ | dūtó viçveshām bhuvat || 2 || sá sādma pári
ṇiyate hótā mandró divishṭīshu | utá pótā ní shīdati || 3 ||
utá gnā agnīr adhvará utó grīhāpatir dáme | utá brahmā
ní shīdati || 4 || véshi hy ādhvarīyatām upavaktā jānānām |
havyā ca mānushānām || 5 || véshīd v asya dūtyām yāsya
jújoshō adhvarām | havyām mártasya vólhave || 6 || asmā-
kam joshy adhvarām asmākam yajnam āngiraḥ | asmākam
çriṇudhī hávam || 7 || pári te dūlābho rátho 'smāñ açnotu
viçvātaḥ | yéna rákshasi dāçúshaḥ || 8 || 9 ||

10 (306). padapañkti. 4. 6. 7 padapañkti oder ushṇih. 5 mahāpadapañkti.
8 ushṇih.

Ágne tám adyāçvam ná stómāiḥ krátuṃ ná bhadráṃ
hridisprīçam | řidhyāmā ta óhaiḥ || 1 || ádhā hy āgne krátor
bhadrásya dākshasya sādhoḥ | rathīr řitāsya bñiható babhū-
tha || 2 || ebhīr no arkaír bhávā no arvāñ svār ná jyótiḥ |
āgne viçvebhiḥ sumānā ánikaiḥ || 3 || ābhīsh te adyá gīrbhīr
grīnántó 'gne dāçema | prá te divó ná stanayanti çúshmaḥ
|| 4 || táva svādīshṭhāgne sámđriṣṭīr idā cid āhna idā cid

8, 8 kshiprā-iva. — 9, 2 duḥ-dābhaḥ. pra-avīḥ. 4 adhvaré utó
iti. 5 hí adhvari°. 6 véshi ít. 7 çriṇudhi. — 10, 1 adyá ççvam.
řidhyāma te. 2 ádha hí agne. 3 bháva. ná. 4 ābhīḥ te.
grīnántaḥ égne. 5 svādīshṭhā égne.

aktóḥ | çriyé rukmó ná rocata upáké || 5 || ghṛitām ná pū-
tām tanūr arepāḥ çúci híraṇyam | tát te rukmó ná rocata
svadhāvaḥ || 6 || kṛitām cid dhī shmā sánemi dvéshó 'gna
inóshi mártāt | itthā yājamānād řitāvaḥ || 7 || çivā naḥ sa-
khyā sántu bhrātrāgne devéshu yushmé | sá no nábhīḥ sá-
dane sásminn ūdhan || 8 || 10 ||

Prathamó 'nuyākaḥ.

11 (307). trishṭubh.

Bhadráṃ te agne sahasinn ánikam upákā ā rocate sūr-
yasya | rúçad dñiçé dadñiçe naktayā cid árúkshitaṃ dñiçá
ā rúpé ánnam || 1 || ví shāhy agne grīnaté manīshām khām
vépasā tuvijāta stāvānaḥ | viçvebhir yád vāvānaḥ çukra de-
vais tán no rāsva sumaho bhūri mánma || 2 || tvád agne
kāvya tván manīshās tvád ukthā jāyante rádhyāni | tvád
eti drāviṇam vírapeçā itthādhiye dāçúshe mártayāya || 3 ||
tvád vājī' vājambharó víhāyā abhisṭīkñīj jāyate satyāçu-
shmaḥ | tvád rayīr devājūto mayobhús tvád āçūr jūjuvāñ
agne árvā || 4 || tvām agne prathamām devayānto devám
mártā amṛita mandrájihvam | dveshoyútam ā vivāsanti dhī-
bhīr dāmūnasam grīhāpatim ámūram || 5 || áre asmád āma-
tim áre áñha áre viçvām durmatīm yán nipāsi | doshā çivāḥ
sahasah sūno agne yām devá ā cit sácasa svastī || 6 || 11 ||

12 (308). trishṭubh.

Yás tvām agna inádhate yatásruk trīs te ánnam kñiṇá-
vat sásminn áhan | sá sú dyumnair abhy àstu prasákshat

10, 5 rocate. 7 hí sma. dvéshaḥ égne. řita-vaḥ. 8 bhrātrā égne. —
11, 1 upáké. nakta-yā. dñiçé. 2 sáhi. tát. 3 tvát. 4 abhisṭī-
-kñī. 6 yát. — 12, 1 agne. abhī astu.

táva krátvá jâtavedaç cikitvân || 1 || idhmám yás te jabhá-
rac chaçramâṇó mahó agne ánikam á saparyán | sá idhâ-
nâḥ práti došhám ushásam púshyan rayim sacate ghnánm
amitrân || 2 || agnir içe bñihatâḥ kshatriyasyâgnir vâjasya
paramásya râyâḥ | dádhâti rátnam vidhaté yávištho vy
ânushân mártýâya svadhâvân || 3 || yác cid dhí te purusha-
trâ yavišthâcittibhiç cakṛimâ kác cid ágaḥ | kñidhí shv
âsmân áditer ánâgân vy énánsi çiratho vishvag agne
|| 4 || mahâç cid agna énašo abhíka úrvâd devânám utá
mártýânám | má te sâkhâyaḥ sâdam id rishâma yáchâ to-
káya tánayâya çám yóḥ || 5 || yáthâ ha tyád vasavo gau-
ryám cit padí shitám ámuñcatâ yajatrâḥ | evó shv âsmán
muñcatâ vy ánhâḥ prá târy agne pratarám na áyuh ||
6 || 12 ||

13 (309). trishtubh.

Práty agnir ushásám ágram akhyad vibhâtínám sumánâ
ratnadhéyam | yátám açvinâ sukríto duroṇám út súryo jyó-
tishâ devá eti || 1 || úrdhvám bhânúm savitâ devó açred
drapsám dávidhvat gavishó ná sátvá | ánu vratám váruṇo
yanti mitró yát súryam divy ároháyanti || 2 || yám sîm ákñi-
nvan támase vipñice dhruvâkshemâ ánavasyanto ártam |
tám súryam haritaḥ saptá yahvíḥ spâçam viçvasya jágato
vahanti || 3 || váhišthebhir viháran yâsi tántum avavyáyann
ásitam deva vásma | dávidhvato raçmáyaḥ súryasya cárme-
vâvâdhus támo apsv antâḥ || 4 || ánâyato á nibaddhaḥ kathâ-

12, 2 jabhárat chaçramâṇâḥ. 3 kshatriyasya agnir. ví ânushâk. 4 yát.
hí. yavišthâ ácitti-bhiḥ cakṛimâ kát. kñidhí sú asmân. ví. 5 agne.
abhíke. yácha. 6 sitám ámuñcata. evó iti sú asmát muñcata ví. —
13, 1 su-mánâḥ. 2 diví á-roháyanti. 3 ánava-syantâḥ. 4 cárma
-iva áva adhuḥ. ap-sú antár iti. 5 kathâ ayám.

yám nyânñ uttânó 'va padyate ná | káyâ yâti svadhâyâ kó
dadarça divâḥ skambhâḥ sámritaḥ páti nákam || 5 || 13 ||

14 (310). trishtubh.

Práty agnir ushásó jâtavedâ ákhyad devó rócamânâ
máhobhiḥ | á násatyorugâyâ ráthenemám yajnam úpa no
yátam ácha || 1 || úrdhvám ketúm savitâ devó açrej jyótir
viçvasmai bhúvanâya kñiván | ápra dyâvâpñithiví antári-
ksham ví súryo raçmibhiç cékitânaḥ || 2 || ávâhanty aru-
ñir jyótishágân mahí citrá raçmibhiç cékitânâ | prabodhá-
yantí suvitâya devy úshâ iyate suyújâ ráthena || 3 || á vâm
váhišthâ ihá té vahantu ráthâ áçvâsa ushásó vyúštau |
imé hí vâm madbupéyâya sómâ asmín yajné vñišanâ má-
dayethám || 4 || ánâyato — || 5 || 14 ||

15 (311). gâyatri.

Agnir hótâ no adhvaré vâjí sán pári ñiyate | devó de-
véshu yajniyaḥ || 1 || pári trivishty ádhvarám yáty agnir ra-
tbñir iva | á devéshu práyo dádhât || 2 || pári vâjapatiḥ ka-
vir ágnir havýâny akramít | dádhât rátnâni dáçúshe || 3 ||
ayám yáḥ sññjaye puró daivaváté samidhyáte | dyumânñ
amitradâmbhanaḥ || 4 || ásyâ ghâ vírá ívato 'gnér íçita már-
tyaḥ | tigmajambhasya mîlhúshaḥ || 5 || 15 ||

tám árvantam ná sânasím aruśam ná divâḥ çicum |
marmñijyánte divé-dive || 6 || bódhad yán má háribhyâm
kumârâḥ sâhadevyâḥ | áchâ ná hûtâ úd aram || 7 || utá tyá
yajatâ hári kumârât sâhadevyât | práyatâ sadyá á dade

13, 5 áva. — 14, 1 rócamânâḥ. násatyâ uru-gâyâ ráthenaó imám.
2 açret. á aprâḥ dyâvâpñithiví iti. 3 á-vâhanti. jytishâ á agát.
deví ushâḥ. — 15, 2 tri-vištñí adhvarám. agnir. 5 gha. 7 yát.
ácha.

|| 8 || eshá vâṃ devâv açvinâ kumârah sâhadevyâḥ | dîrghâ-
yur astu sômakah || 9 || tām yuvāṃ devâv açvinâ kumârāṃ
sâhadevyām | dîrghâyushaṃ kṛiṇotana || 10 || 16 ||

16 (312). triśṭubh.

Ā satyó yātu maghávāñ ṛijîshî' drávantv asya háraya
úpa nah | tasmâ id ándhaḥ sushumâ sudáksham ihâbhipi-
tvām karate grîṇānāḥ || 1 || áva sya çûrâdhvano nānte 'smîn
no adyá sávane mandádhyai | çánsáty ukthám uçáneva ve-
dháč cikitúshe asuryâya mánma || 2 || kavir ná niṇyām vi-
dâthâni sâdhan vṛishâ yát sékaṃ vipipānó árcât | divá itthâ
jījanat saptá kârūn áhnâ cic cakrur vayúnâ grîṇāntaḥ || 3 ||
svâr yád védi sudṛiçikam arkaír máhi jyótî rurucur yád
dha vástoḥ | andhâ támānsi dúdhitâ vicákshe nṛibhyaç ca-
kâra nṛitamo abhîshṭau || 4 || vavakshâ indro ámitam ṛijîshy
ubhé ā paprau ródasî mahitvâ | átaç cid asya mahimâ ví
recy abhi yó viçvâ bhúvanâ babhūva || 5 || 17 ||

viçvâni çakró nâryâni vidvân apó rireca sâkhibhir ní-
kâmaiḥ | açmānaṃ cid ye bibhidúr vâcobhir vrajāṃ gó-
mantam uçijo ví vavruḥ || 6 || apó vṛitrāṃ vavrivānsam pá-
râhan právat te vájram pṛithivî' sâcetâḥ | prârṇānsi samu-
driyāny ainoh pátir bhávañ chávasâ çûra dhṛishṇo || 7 ||
apó yád ádrim puruhûta dârdar ávir bhuvat sarâmâ pûr-
vyām te | sá no netâ vájam ā darshi bhūrim gotrâ rujān
āṅgirobhir grîṇānāḥ || 8 || áchâ kavim nṛimāṇo gâ abhîshṭau
svârshâtâ maghavan nâdhamānam | útibhis tām ishāno dyu-
mnâhûtau ní mâyāvân ábrahmâ dâsyur arta || 9 || ā dasyu-

16, 1 tásmai. sushuma. ihâ abhi-pitrám. 2 çûra ádhvanah ná
ánte. 2 uçánâ-iva. 3 cit. 4 jyótiḥ. ha. 5 vavakshé. ṛijîshî
ubhé iti. 7 párá ahan prá ávat. prá arṇānsi. bhávan çávasâ. 9 ácha.
nri-manah. svâḥ-sâtâ.

ghnâ mánasâ yâhy ástam bhúvat te kútsaḥ sakhyé níka-
maḥ | své yónau ní shadatam sárûpâ ví vâṃ cikitsad ṛita-
cid dha nâri || 10 || 18 ||

yâsi kútsena sarátham avasyús todó vâtasya háryor içâ-
nah | ṛijrâ vâjam ná gâdhyam yúyûshan kavír yád áhan
pâryâya bhûshât || 11 || kútsâya çúshṇam açúsham ní barbîḥ
prapitvé áhnaḥ kúyavam sahasrá | sadyó dâsyūn prá mṛiṇa
kutsyéna prá súraç cakráṃ vṛihatâd abhîke || 12 || tvām
píprum mṛigayam çûçuvānsam ṛijivane vaidathinâya ran-
dhîḥ | pañcâçât kṛishṇâ ní vapaḥ sahasrátkam ná pûro ja-
rimâ ví dardaḥ || 13 || súra upâké tanvam dâdhâno ví yát
te céty amṛitasya vârapaḥ | mṛigó ná hastî távishim ushânâḥ
siñhó ná bhîmâ áyudhâni bibhrat || 14 || indram kāmâ vasû-
yánto agmant svârmîlhe ná sávane cakānâḥ | çravasyâ-
vaḥ çaçamānâsa ukthair óko ná raṇvâ sudṛiçiva pushtîḥ
|| 15 || 19 ||

tām id va indram subhavam huvema yás tá cakâra ná-
ryâ purūṇi | yó māvate jaritré gâdhyam cin makshû vâjam
bhârati spârhârâdhâḥ || 16 || tigmâ yád antár açāniḥ pátâti
kâsmiñ cic chûra muhuké jânānām | ghorâ yád arya sámṛi-
tir bhávâty ádha smâ nas tanvò bodhi gopâḥ || 17 || bhúvo
'vitâ vâmádevasya dhînām bhúvaḥ sâkhâvṛikó vâjasâtau |
tvām ánu prámatim ā jaganmoruçānsa jaritré viçvâdha syâḥ
|| 18 || ebhir nṛibhir indra tvâyúbhish tvâ maghavadbhir ma-
ghavan viçva âjau | dyâvo ná dyumnaír abhi sânto aryâḥ
kshapó madema çarâdaç ca pûrvîḥ || 19 || evéd indrâya vṛi-
shabhâya vṛishṇe brâhmâkarma bhṛigavo ná rátham | nú

16, 10 ha. 13 sahasrá átkam. 15 kāmâḥ. sudṛiçî-iva. 16 cit
makshû. 17 cit çûra. sma. 18 sâkhâ avṛikâḥ. jaganma uru-çâusaḥ.
19 tvâyú-bhiḥ tvâ. viçve. 20 evâ ít. brâhma akarma. nú.

cid yáthâ naḥ sakhyâ viyóshad ásan na ugrò 'vitá tanû-
pâḥ || 20 || nû shṭutá indra nû grīṇánâ ísham jaritré nadyò
ná pípeḥ | ákâri te harivo bráhma návyam dhiyâ syâma
rathvâḥ sadâsâḥ || 21 || 20 ||

17 (313). trishṭubh. 15 ekapadá virāj.

Tvám mahāñ indra túbhyam ha kshâ ánu kshatrám
mañhánâ manyata dyaúḥ | tvám vṛitrám çávasâ jaghanvánt
srijáh síndhūñr áhinâ jagrasánān || 1 || táva tvishó jániman
rejata dyaú réjad bhūmir bhiyásâ svásya manyóḥ | rīghā-
yánta subhvâḥ párvatâsa árdan dhánvāni saráyanta āpaḥ
|| 2 || bhinád girim çávasâ vájram ishñān āvishkrīṇvānāḥ
sahasánâ ójah | vādhd vṛitrám vájreṇa mandasánāḥ sárann
āpo jávasâ hatāvriṣhñīḥ || 3 || suvīras te janitá manyata
dyaúr indrasya kartá svápastamo bhūt | yá im jajāna svar-
yam suvájram ānapacyutam sádaso ná bhūma || 4 || yá éka
ic cyāváyati prá bhūmâ rájâ kṛishṭīnām puruhútā indrah |
satyam enam ánu víçve madanti rátim devásya grīṇató ma-
ghónaḥ || 5 || 21 ||

satrá sómâ abhavann asya víçve satrá mádâso bṛiható
mádishṭhāḥ | satrábhavo vásupatir vásūnām dátre víçvâ
adhithâ indra kṛishṭīḥ || 6 || tvám ádha prathamam jáya-
māno 'me víçvâ adhithâ indra kṛishṭīḥ | tvám práti pra-
vâta āçáyānam áhim vájreṇa maghavan ví vṛiçcaḥ || 7 || sa-
trâhānam dádbhriṣim túmram indram mahām apārām vṛi-
shabhām suvájram | hántâ yó vṛitrám sánitotá vājyam dátā
maghāni maghávâ surádbhāḥ || 8 || ayám vṛitaç cātayate sa-

mīçr yá ájīshu maghávâ çṛiṇvá ékaḥ | ayám vājyam bhārati
yam sanóty asyá priyāsah sakhyé syāma || 9 || ayám çṛiṇve
ádha jáyann utá ghnānu ayám utá prá kṛiṇute yudhá gāḥ |
yadá satyam kṛiṇuté manyúm indro víçvam dṛiḥhām bha-
yata éjad asmāt || 10 || 22 ||

sám indro gā ajayat sám hīranyâ sám açviyâ maghávâ
yó ha pūrvīḥ | ebhir nṛibhir nṛitamō asya çākai ráyo vi-
bhaktá sambharāç ca vásvaḥ || 11 || kíyat svid indro ádhy
eti mātūḥ kíyat pitúr janitúr yó jajāna | yó asya çúshmam
muhukair iyarti vāto ná jūtāḥ stanáyadbhir abhraih || 12 ||
kshiyántam tvam ákshiyántam kṛiṇotīyarti reṇúm maghávâ
samóham | vibhañjanúr açānimāñ iva dyaúr utá stotāram
maghávâ vásau dhāt || 13 || ayám cakrām ishānat sūryasya
ny étaçam rīramat sasṛimānam | ā kṛishṇā im juhurāno ji-
gharti tvacó budhné rájaso asyá yónau || 14 || ásiknyām
yájamāno ná hótâ || 15 || 23 ||

gavyánta indram sakhyāya viprā açvāyanto vṛiṣhaṇam
vājyantaḥ | janīyanto janidām ákshitotim ā cyāvayāmo
'vaté ná kóçam || 16 || trātā no bodhi dádrīçāna āpir abhi-
khyātā marditá somyānām | sakhā pitá pitṛitamah pitṛiṇām
kártem u lokām uçaté vayodhāḥ || 17 || sakhīyatām avitá
bodhi sakhā grīṇánâ indra stuvaté váyo dhāḥ | vayam hy
ā te cakṛimā sabādha ābhīḥ çāmībhir maháyanta indra
|| 18 || stutá indro maghávâ yád dha vṛitrā bhūrīṇy éko
apratīni hanti | asyá priyó jaritá yásya çarman nákir devá
vāráyante ná mártāḥ || 19 || evá na indro maghávâ virapçī
kárat satyā carshañidhrīd anarvā | tvám rájâ janúshām

16, 20 ásat. ugrāḥ avitá. 21 nú stutāḥ. sadâ-sāḥ. — 17, 2 dyaúḥ.
saráyante. 5 í. bhūma. 6 satrá abhavaḥ. 7 jáyamānaḥ áme.
8 sánitá utá.

17, 9 çṛiṇvé. 10 bhayate. 11 çākaiḥ. 13 kṛiṇoti iyarti.
sam-óham. 14 ní. 17 kártā im. 18 hí. cakṛimā. 19 ha.
devāḥ. 20 evá.

dhehy asmé ádhi çrávo máhinaṃ yáj jaritré || 20 || nú shṭutá
indra — || 21 || 24 ||

18 (314). trishtubh.

Ayám pánthâ ánuvittaḥ purâṇó yáto devá udájáyanta
viçve | átaç cid ä janishishṭa právriddho mã mâtáram
amuyá páttave kaḥ || 1 || nâhám áto nír ayâ durgáhaitát
tiraçcátá párcvân nír gamâni | bahūni me ákritâ kártváni
yúdhayi tvena sám tvena pṛichai || 2 || paráyatīm mâtáram
ánv acashṭa ná nānu gāny ānu nú gamâni | tvásṭur grihé
apibat sómam índraḥ çatadhanyaṃ camvòḥ sutásya | 3 ||
kím sá řidhak kṛiṇavad yám sahasram mãsó jabhára çarâ-
daç ca pūrvīḥ | nahī nv āsya pratimānam ásty antár jâté-
shṭtá yé jánitvāḥ || 4 || avadyám iva mányamānâ gūhâkar
índram mãtá víryeṇâ nyṛishṭam | áthód asthât svayám
átkaṃ vásāna ä ródasī aprīñāj jáyamānaḥ || 5 || 25 ||

etá arshanty alalâbhavantīr řitāvarīr iva samkróçamā-
nāḥ | etá vi pṛicha kím idám bhananti kám āpo ádrim pa-
ridhīm rujanti || 6 || kím u shvid asmai nivídó bhanantén-
drasyāvadyám didhishanta āpaḥ | mámaidān putró mahatá
vadhéna vṛitrám jaghanvāñ asrijad ví síndhūn || 7 || mámac
caná tvâ yuvatīḥ parása mámac caná tvâ kushāvâ jagára |
mámac cid āpaḥ çīçave mamṛidyur mámac cid índraḥ sá-
hasód atishṭhat || 8 || mámac caná te maghavan vyāso ni-
vididhvāñ āpa hánū jaghána | ádhâ níviddha úttaro babhū-
vāñ chíro dāsásya sám piṇak vadhéna || 9 || gṛishṭīḥ sasṭva

17, 20 yát. — 18, 2 ná ahám. aya duḥ-gáhâ etát. párcvát niḥ ga-
māni. 3 ná ánu. nú. 4 nahī nú asya. jâtéshu utá. 5 gūhá
akaḥ. víryeṇa. átha út. ródasī itī aprīñát. 6 etāḥ. 7 svid.
bhananta índrasya avadyám didhishante. máma etān. 8 mámat. parâ
-śsa. sáhasá út. 9 ví-añsāḥ. hánū itī. ádha. çīraḥ.

sthávi:am tavâgām anâdhṛishyám vṛishabhám túmram ín-
dram | árīlham vatsám caráthâya mãtá svayám gâtūm tanvá
ichámānam || 10 || utá mãtá mahishám ánv avenad amī tvâ
jahati putra devāḥ | áthâbravid vṛitrám índro hanishyánt
sákhe vishṇo vitarám ví kramasva || 11 || kás te mâtáram
vidhávám acakrac chayúm kás tvám ajighānsac çárantam
kás te devó ádhi mārḍiká ásid yát prákshināḥ pitáram pá-
dagrihya || 12 || ávartyâ çúna ântrāni pece ná devéshu vi-
vide marḍitáram | ápaçyam jáyám ámahiyamānām ádhâ me
çyenó mádhv ä jabhára || 13 || 26 ||

Pañcama 'dhyāyaḥ.

19 (315). trishtubh.

Evá tvám indra vajrinn átra viçve devásah suhávâsa
ūmāḥ | mahám ubhé ródasī vṛiddhám řishvám nír ékam id
vṛinate vṛitrahátye || 1 || ávâsrijanta jívrayo ná devá bhú-
vaḥ samrāl indra satyáyonīḥ | áhann áhim pariçáyānam
árṇaḥ prá vartanīr arado viçvádhenāḥ || 2 || átripṇuvantaṃ
viyatam abudhyám ábudhyamānam sushupānām indra | saptá
práti praváta áçáyānam áhim vájreṇa ví řinâ aparván || 3 ||
ákshodayac chávasâ kshāma budhnám vār ná vātas távi-
shībhīr índraḥ | dṛīlhá ny aubhnád uçamāna ójó 'vâbhinat
kakúbhaḥ párvatānām || 4 || abhī prá dadrur jánayo ná gár-
bham ráthâ iva prá yayuḥ sákám ádrayaḥ | átarpayo visṛita
ubjá ūrmīn tvám vṛitāñ ariṇâ indra síndhūn || 5 || 1 ||

tvám mahīm avāniṃ viçvádhenām turvítaye vayyāya
kshárantīm | áramayo námasaijad árṇaḥ sutaraṇāñ akṛiṇor

18, 10 tanvé. 11 átha abravít. 12 acakrat çayúm. aji-
ghānsat. mārḍiké. prá ákshināḥ. 13 ádha. — 19, 1 evá. 2 áva
asrijanta. devāḥ. 4 ákshodayat çávasâ. ná. ní aubhnát. ójah áva
abhinat. 6 námasâ éjat.

indra síndhûn || 6 || prágrúvo nabhanvò ná vákvâ dhvasrá
apinvad yuvatír řitajnâh | dhánvâny ájrañ aprinak řishâ-
nâñ ádhog indrah staryò dâmsupatniñ || 7 || pûrvír ushásah
çarâdaç ca gûrtâ vřitrâñ jaghanvâñ asrijad vi síndhûn |
pâriśthitâ atrinad badbadhânâñ sirâ indrah srâvitave pñi-
thivyâ || 8 || vamřbhiñ putrâñ agrúvo adânâñ nivéçanâd
dhariva â jabhartha | vy andhó akhyad áhim âdadânó nír
bhûd ukhachít sám aranta párvâ || 9 || prá te pûrvâni kâ-
ranâni viprâvidvâñ âha vidúshe kârânsi | yâthâ-yathâ vři-
shnyâni svâgûrtâpânsi râjan náryâviveshiñ || 10 || nú shtutâ
— || 11 || 2 ||

20 (316). trishṭubh.

Ā na indro dūrād ā na āsād abhishtikṛid āvase yāsad
ugrāñ | ōjishthebhir nripátir vájrabâhuñ saṃgé samátsu tur-
vâñiñ pñitanyûn || 1 || ā na indro háribhir yâtv áchârvâcinó
'vase rádhase ca | tishthâti vajrī maghâvâ virapçimâñ ya-
jnâñ ánu no vâjasâtau || 2 || imâñ yajnáñ tvâñ asmâkam
indra puró dâdhat sanishyasi krátuñ nañ | çvaghñiva va-
jrint sanâye dhânânâñ tvâyâ vayâñ aryâ âjím jayema || 3 ||
uçânñ u shú nañ sumânâ upâké sómasya nú súshutasya
svadhâvañ | pñ indra prátibhřitasya mádhvañ sám ándhasâ
mamadañ pñishthyèna || 4 || ví yó rarapçâ řishibhir návebhir
vřikshó ná pakvâñ sřinyo ná jétâ | máryo ná yóshâm abhi
mányamânó 'châ vivakmi puruhûtâñ indram || 5 || 3 ||

girir ná yâñ svâtâvâñ řishvá indrah sanâd evâ sâhase
játâ ugrāñ | âdartâ vájrañ sthâvirâñ ná bhímâ udnéva

19, 7 prá agrúvañ. vákvâñ. dâm-supatniñ. 8 gûrtâñ. 9 hari
-vañ. ví andhâñ. 10 vipra â-vidvân. svâ-gûrtâ épânsi. náryâ ávi-
veshiñ. — 20, 2 ácha arvâcinâñ ávase. vi-rapçí imâñ. 3 çvaghñi-iva.
4 sú nañ. sú-sutasya. 5 rarapçé. mányamânañ ácha. 6 udnâ-iva.

kóçañ vásunâ nyřishtam || 6 || ná yásya vartâ janúshâ nv
ásti ná rádhasa âmaritâ maghâsya | udvâvřishânâs tavishíva
ugrâsmâbhyañ daddhi puruhûta ráyâñ || 7 || řkshe ráyâñ
kshâyasya carshañinâñ utâ vřajâñ apavartâsi gónâñ | çí-
kshânarâñ samithéshu prahâvân vásvo ráçim abhinetaśi
bhūrim || 8 || kâya tát çřiñve çâcyâ çâcishtó yâyâ křiñóti
múhu kâ cid řishvâñ | purú dâçúshe vícayishthó ánhó 'thâ
dadhâti drâviñañ jaritré || 9 || má no mardhír â bhara dad-
dhi tán nañ prá dâçúshe dátave bhūri yât te | návyè
deshñé çasté asmín ta ukthé prá bravâma vayâñ indra
stuvântañ || 10 || nú shtutâ — || 11 || 4 ||

21 (317). trishṭubh.

Ā yâtv indró 'vasa úpa na ihâ stutâñ sadhamâd astu
çūrah | vâvřidhânâs távishír yásya pûrvír dyaúr ná ksha-
trâñ abhibhūti púshyât || 1 || tásyéd ihâ stavatha vřishnyâni
tuvidyumnâsya tuvirâdhaso nřin | yásya krátur vidathyò ná
samrâñ sâhvân tárutro abhy ásti křishthíñ || 2 || ā yâtv indro
divâ ā pñithivyâ makshú samudrâd utâ vâ púrishât | svâr-
narâd āvase no marútvân parâvâto vâ sâdanâd řitâsya || 3 ||
sthûrâsya ráyó bñiható yâ řçe tám u shtavâma vidâtheshv
indram | yó vâyunâ jáyati gómatishu prá dñřishnyuñ náyati
vásyo ácha || 4 || úpa yó námo námâsi stabhâyâññ iyarti
vâçañ janâyan yâjadhyai | řiñjasânâñ puruvâra ukthair én-
dram křiñvítâ sâdaneshu hótâ || 5 || 5 ||

dhishâ yâdi dhishanyântañ saranyânt sâdanto ádrim au-
çijâsya góhe | ā duróshâñ pâstyâsya hótâ yó no mahânt

20, 7 nú. â-maritâ. ugra asmâbhyam. ut-vavřishânâñ tavishí-vañ
8 apa-vartâ asi. prahâ-vân. abhi-netâ asi. 9 tát çřiñve. ánhâñ átha.
10 bhara. tát. te. — 21, 1 indrah ávase. vavřidhânâñ. 2 tásya ít.
abhí. 3 pñithivyâñ makshú. 4 stavâma. 5 ā indram.

samvāraṇeshu vāhniḥ || 6 || satrā yād im bhārvarāsyā vṛi-
shṇaḥ śishakti ṣūshmaḥ stuvatē bhārāya | gūhā yād im au-
ṣijāsya gōhe prā yād dhiyē prāyase mādāya || 7 || vi yād
vārānsi pārvatasya vṛiṇvé páyobhir jinvé apāṃ jāvānsi |
vidād gaurāsya gavayāsya gōhe yādī vājāya sudhyò vá-
hanti || 8 || bhadrā te hāstā sūkṛitotā pāñī prayantārā stu-
vatē rādha indra | kā te nishattiḥ kim u nō mamatsi kim
nód-ud u harshase dātavā u || 9 || evā vásva indraḥ satyāḥ
samrād dhāntā vṛitrāṃ vārivaḥ pūrāve kaḥ | pūrushtuta
krātvā naḥ ṣagdhī rāyó bhakshīyā té 'vaso daivyasya || 10 ||
nū shṭutā — || 11 || 6 ||

Dvitiyo 'nuvākaḥ.

22 (318). trishṭubh.

Yān na indro jujushé yác ca vāshṭi tán no mahān ka-
rati ṣushmy ā cit | brāhma stómam maghāvā sómam ukthā
yó aṣmānaṃ ṣavasā bibhrad éti || 1 || vṛishā vṛishandhim
cáturaṣṛim ásyann ugró bāhúbhyāṃ nṛitamāḥ ṣácīvān |
ṣriyē párushṇīm ushāmāṇa ūrṇāṃ yāsyaḥ párvāni sakhyāya
vivyé || 2 || yó devó devátamo jāyamāno mahó vājebhir ma-
hādbhiṣ ca ṣūshmaiḥ | dādhanō vājram bāhvór uṣántam
dyām ámena rejayat prā bhūma || 3 || viṣvā ródhānsi pra-
vātaṣ ca pūrvīr dyaúr ṛishvāj jāniman rejata kshāḥ | ā mā-
tārā bhārati ṣushmy ā gór nṛivát párijman nonuvanta vā-
tāḥ || 4 || tā tū ta indra maható mahāni viṣveshv it sáva-
neshu pravācyā | yác chūra dhṛishṇo dhṛishatā dadhṛishvān
āhim vājreṇa ṣavasāviveshiḥ || 5 || 7 ||

21, 7 prā áyase. 8 yādi. 9 sū-kṛitā utā. ná út-út. dātavāi.
10 evā. hāntā. te ávasaḥ. — 22, 1 yāt. yāt. tát. ṣushmī. 4 ṛishvāt.
ṣushmī. 5 tū te. yāt ṣūra. ṣavasā áviveshiḥ.

tā tū te satyā tuvinṛimṇa viṣvā prā dhenávaḥ sisrate
vṛishṇa ūdhnaḥ | ádhā ha tvád vṛishamaṇo bhīyānāḥ prā
sindhavo jávasā cakramanta || 6 || átrāha te harivas tā u de-
vīr ávobhir indra stavanta svāsāraḥ | yāt sīm ánu prā mucó
badbadhānā dīrghām ánu prásitim syandayādhyai || 7 ||
pipilé aṇṣúr mádyo ná sindhur ā tvā ṣāmī ṣaṣamānāsya
ṣaktiḥ | asmadyāk ṣuṣcānāsya yamyā āṣúr ná raṣmim
tuyójasam góḥ || 8 || asmé vārshishṭhā kṛiṇuhi jyéshṭhā
nṛimṇāni satrā sahure sáhānsi | asmábhyam vṛitrā suhānāni
randhi jahí vādhar vanúsho mártasya || 9 || asmākam it sū
ṣriṇuhi tvám indrásmábhyam citrāñ úpa māhi vājān | asmá-
bhyam viṣvā ishānaḥ púramdhīr asmākam sū maghavan
bodhi godāḥ || 10 || nū shṭutā — || 11 || 8 ||

23 (319). trishṭubh.

Kathā mahām avṛidhat kāsya hótur yajnaṃ jushāṇó
abhí sómam ūdhaḥ | pibann uṣānó jushāmāṇo ándho vava-
kshā ṛishvāḥ ṣucaté dhānāya || 1 || kó asya vīrāḥ sadhamā-
dam āpa sám ānaṇṣa sumatibhiḥ kó asya | kád asya citrāṃ
cikite kád ūtī vṛidhé bhuvac ṣaṣamānāsya yājyoh || 2 ||
kathā ṣriṇoti hūyamānam indraḥ kathā ṣriṇvān ávasām
asya veda | kā asya pūrvīr úpamātayo ha kathānam āhuḥ
pāpurim jaritré || 3 || kathā sabādhaḥ ṣaṣamānó asya náṣad
abhí drāviṇam dīdhīyānaḥ | devó bhuvan návedā ma ṛitā-
nām námo jagṛibhvāñ abhi yāj jújoshat || 4 || kathā kád
asyā ushāso vyūshṭau devó mártasya sakhyām jujosha | ka-
thā kád asya sakhyām sākhibhyo yé asmin kāmam suyú-
jam tatasré || 5 || 9 ||

22, 6 ádha. vṛisha-manaḥ. 7 útra áha. badbadhānāḥ. 8 tuvi
-ójasam. 9 vādhaḥ. 10 indra asmábhyam. — 23, 1 vavakshé.
2 bhuvat ṣaṣamānāsya. 3 kathā enam. 4 bhuvat návedāḥ me. yāt.

kím ād amatram sakhyam sakhibhyaḥ kadā nū te bhra-
trām prā bravāma | çriyé sudriço vāpur asya sargāḥ svar
nā citrātamam isha ā gōḥ || 6 || drūham jīghānsan dhvarā-
sam anindrām tétikte tigmā tujāse ānikā | riṇā cid yātra
riṇayā na ugró dūré ājnātā ushāso babādhé || 7 || ritāsya hí
çurúdhāḥ sánti pūrvīr ritāsya dhítir vṛijināni hanti | ritā-
sya çlóko badhirā tatarða kārṇā budhānāḥ çucāmāna āyōḥ
|| 8 || ritāsya drīhā dharúnāni santi purúṇi candrā vāpushe
vāpūnshi | ritēna dīrghām ishananta pṛiksha ritēna gāva
ritām ā viveçuh || 9 || ritām yemāná ritām id vanoty ritāsya
çushmas turayā u gavyúḥ | ritāya pṛithvī bahulé gabhiré
ritāya dhenū paramé duhāte || 10 || nū shṭutá — || 11 || 10 ||

24 (320). trishṭubh. 10 anusṭubh.

Kā susṭutīḥ çavasah sūnūm indram arvācīnām rādhasa
ā vavartat | dadīr hí vīró grīnaté vāsūni sá gōpatir nishshi-
dhām no janāsaḥ || 1 || sá vṛitrahātye hávyah sá īḍyah sá
sūsṭuta indrah satyārādhāḥ | sá yāmann ā maghāvā mār-
tyāya brahmanyaté sūshvaye vārivo dhāt || 2 || tám in náro
ví hvayante samīké ririkvānsas tanvāḥ kṛiṇvata trām | mi-
thó yāt tyāgām ubhāyāso āgman náras tokāsya tánayasya
sātau || 3 || kratūyānti kshitāyo yóga ugrāçushānāso mithó
ārṇasātau | sám yād viçó 'vavṛitranta yudhmā ād in néma
indrayante abhīke || 4 || ād id dha néma indriyām yajanta
ād it paktīḥ puroḷāçam riricyāt | ād it sómo ví papṛicyād
āsushvīn ād ij jujosha vṛishabhām yājadhyaī || 5 || 11 ||

kṛiṇóty asmai vārivo yá itthéndrāya sómam uçaté su-

23, 6 ná. ishe. 7 riṇa-yāḥ. 10 p. b. gabhire iti dh. p. duhāte
iti. — 24, 1 rādhasa. 3 ít. 4 yóge ugra āçushānāsaḥ. viçāḥ
āvavṛitranta. ít néme. 5 ha néme. yajante. ít jujosha. 6 itthā
indrāya.

nóti | sadhrīcīnena mánasāvivenan tám ít sakhāyam kṛiṇute
samātsu || 6 || yá indrāya sunāvāt sómam adyā pácāt paktīr
utā bhṛijjāti dhānāḥ | práti manāyór uçāthāni háryan tá-
smin dadhad vṛishanam çushmam indrah || 7 || yadā sa-
maryām vy áced rīghāvā dīrghām yād ājim abhy ákhyad
aryāḥ | ácikradad vṛishanam pátny áchā duroṇā ā niçitam
somasúdbhīḥ || 8 || bhūyasā vasmām acarat kánīyo 'vikṛito
akānisham pūnar yán | sá bhūyasā kánīyo nārireçíd dīnā
dākshā ví duhanti prá vānam || 9 || ká imām daçābhir má-
méndram kṛiṇāti dhenúbhīḥ | yadā vṛitrāni jānghanad áthai-
nam me pūnar dadat || 10 || nū shṭutá — || 11 || 12 ||

25 (321). trishṭubh.

Kó adyā náryo devákāma uçānn indrasya sakhyām ju-
joshā | kó vā mahé 'vase pāryāya sámiddhe agnau sutá-
soma ítṭe || 1 || kó nānāma vācasā somyāya manāyūr vā
bhavati vāsta usrāḥ | ká indrasya yūjyam káḥ sakhitvām
kó bhrātrām vasṭi kavāye ká útī' || 2 || kó devānām ávo
adyā vṛiṇite ká ādityāñ áditim jyótir ítṭe | kāsyaçvīnāv ín-
dro agniḥ sutāsyañçōḥ pibanti mánasāvivenam || 3 || tásmā
agnir bhārataḥ çárma yañsaj jyók paçyāt sūryam uccāran-
tam | yá indrāya sunāvāméty āha náre náryāya nṛitamāya
nṛiṇām || 4 || ná tám jinanti bahāvo ná dabhrā urv āsmā
áditīḥ çárma yañsat | priyāḥ sukṛit priyā indre manāyúḥ
priyāḥ supṛāvīḥ priyó asya somī' || 5 || 13 ||

supṛāvvyāḥ pṛāçushāl eshá vīrāḥ sūshveḥ paktīm kṛiṇute

24, 6 mánasā ávi-venan. 8 ví. abhí. pátni ácha duroṇé. 9 ká-
niyah ávi-kṛitāḥ. ná arireçit. dīnāḥ dākshāḥ. 10 máma indram. átha
enam. — 25, 1 ávase. 2 vāste. 3 adyā. kāsya açvīnau. sutāsya
añçōḥ. mánasā ávi-venam. 4 tásmā. yañsat. ut-cārantam. sunāvāma
ítí. 5 urú asmai. supra-avīḥ.

kévaléndrah | násushver âpir ná sâkhâ ná jâmîr dushprâ-
 vyò 'vahantéd ávácaḥ || 6 || ná revatâ paṇinâ sakhyám ín-
 dro 'sunvatâ sutapâḥ sám gr̥iṇṭe | ásyá védaḥ khidâti hánti
 nagnám ví súshvaye paktâye kévalo bhût || 7 || indram páre
 'vare madhyamása indram yântó 'vasitâsa indram | indram
 kshiyânta utá yúdhyaaná indram náro vâjayánto havante
 || 8 || 14 ||

26 (322). trishtubh.

Ahám mánur abhavaṃ sūryaḥ cāhām kakshīvañ ṛishir
 asmi vipraḥ | ahám kutsám ārjuneyám ny ṛiñje 'hám kavir
 uḥanâ pácyatâ mâ || 1 || ahám bhūmim adadám āryāyāhām
 vṛishtim dāḥśhe mártiyāya | ahám apó anayaṃ vāvaḥāñā
 máma devāso ánu kétam āyan || 2 || ahám pūro mandasāno
 vy aīram náva sākām navatīḥ çambarasya | çatatamám ve-
 çyam sarvatātâ divodāsam átithigvaṃ yád āvam || 3 || prá
 sú shá vibhyo maruto vir astu prá çyenāḥ çyenébhya āçu-
 pátvâ | acakráyâ yát svadhāyâ suparṇó havyaṃ bhāran
 mánave devájushtam || 4 || bhārad yádi vir áto vévijānaḥ
 pathóruṇâ mánojavâ asarji | tūyam yayau mádhunâ somyé-
 notá çrávo vivide çyenó átra || 5 || ṛijipí çyenó dádamāno
 aṅçum parāvataḥ çakunó mandrám mádam | sómam bha-
 rad dādrihāṇó devāvān divó amúshmād úttarād ādāya || 6 ||
 ādāya çyenó abharat sómam sahasram savāñ ayútam ca
 sākām | átrâ pūramdhir ajahād árâtir máde sómasya mûrâ
 ámûrah || 7 || 15 ||

25, 6 kévalá indrah. ná ásushveh. ava-hantá ít. 7 indrah
 ásunvatâ. á asya. 8 páre ávare. yántah áva-sitâsah. — 26, 1 ca
 ahám. ní ṛiñje. pácyata. 2 áryāya ahám. vāvaḥāñā. 3 ví aīram.
 4 sâḥ. bhārat. 5 pathā urúgā. somyéna utá. 6 dadrihāñāḥ devā
 -vān. 7 átra.

27 (323). trishtubh. 5 çakvari.

Gárbhe nú sánn ánv eshám avedam ahám devānām ja-
 nimāni víçvâ | çatám mâ púra āyasir arakshann ádha çyenó
 javásâ nir adiyam || 1 || ná ghâ sá mām ápa jósham jabhā-
 rābhīm āsa tvákshasâ víryeṇa | írmâ pūramdhir ajahād árā-
 tīr utá vātāñ atarac chūçuvānaḥ || 2 || áva yác chyenó ásva-
 nid ádha dyór ví yád yádi vāta ūhūḥ pūramdhir | sṛijád
 yád asmâ áva ha kshipáj jyām kṛiçānur ástâ mánasâ bhu-
 ranján || 3 || ṛijipyá im indravato ná bhujoyum çyenó jabhāra
 bṛiható ádhi shṇóḥ | antāḥ patat patatry ásyá parṇám ádha
 yāmani prásitasya tát véḥ || 4 || ádha çvetám kalāçam gó-
 bhīr aktám āpipyanám maghāvâ çukrám ándhaḥ | adhvar-
 yúbhiḥ práyatam mádhvo ágram índro mádāya práti dhat
 píbadhyai çūro mádāya práti dhat píbadhyai || 5 || 16 ||

28 (324). trishtubh.

Tvā yujá táva tát soma sakhyá indro apó mánave sa-
 srútas kaḥ | áhann áhim áriṇát saptá síndhūn ápāvṛiṇod
 ápibiteva khāni || 1 || tvā yujá ní khidat sūryasyéndraç ca-
 krám sáhasâ sadyá indo | ádhi shṇunâ bṛihatá vartamānam
 mahó druhó ápa víçvāyu dhāyi || 2 || áhann indro ádahad
 agnir indo purá dásyūn madhyāmdinād abhíke | durgé du-
 roné krátvâ ná yátám purí sahasrâ çārvâ ní barhít || 3 ||
 víçvasmāt sīm adhamāñ indra dásyūn víço dāsír akrīṇor
 apraçastāḥ | ábādhethām ámrīnataṃ ní çātrūn ávindethām
 ápacitim vādhatraiḥ || 4 || evá satyám maghavānâ yuvám tát
 indraç ca somorvám áçvyam góḥ | ádardṛitam ápīhitāny
 áçnâ rīricāthuḥ kshāç cit tatridānā || 5 || 17 ||

27, 2 gha. jabhāra abhí im. atarat çūçuvānaḥ. 3 yát çyenāḥ.
 vá átaḥ. asmai. kshipát. 4 indra-vataḥ. snóḥ. patatrí asya. vér iti
 véḥ. — 28, 1 sakhyé. ápa avṛiṇot. ápīhitā-īva. 2 sūryasya indrah.
 snúhā. 3 purí. 5 evá. soma ūrvām. á adardṛitam.

29 (325). trishṭubh.

Ā naḥ stutá úpa vājebhir útindra yābī hāribhir ma-
dasānāḥ | tirāç cid aryāḥ sávanā purūṇy āṅgūshēbhīr gri-
nānāḥ satyārādhāḥ || 1 || ā hí shmā yāti nāryaç cikitvān
hūyāmānaḥ sotribhir úpa yajnām | svāçvo yó ábhīrur mán-
yamānaḥ sushvānēbhīr mádati sám ha víraih || 2 || çrāváyéd
asya kárṇā vājayādhyai júshṭām ánu prá diçam mandayá-
dhyai | udvāvriṣhāṇó rádhase túvishmān káran na índraḥ
sutírtsthābhayam ca || 3 || áchā yó gántā nádhamānam útí
itthā vīpram hávamānam grīnāntam | úpa tmāni dādhanā
dhury āçūnt sahasrāni çatāni vājrabāhuḥ || 4 || tvótāso ma-
ghavann indra viprā vayām te syāma sūráyo grīnāntaḥ |
bhejánāso bñihādivasya ráyā ákāyyāsya dāvāne purukshóḥ
|| 5 || 18 ||

30 (326). gāyatri. 8. 24 anuṣṭubh.

Nákir indra tvád úttaro ná jyāyāñ asti vñitrahān | ná-
kir evā yāthā tvām || 1 || satrá te ánu kñiṣṭhāyo viçvā ca-
kréva vāvrituḥ | satrá mahāñ asi çrutāḥ || 2 || viçve canéd
aná tvā devāsa indra yuyudhuḥ | yád áhā náktam átiraḥ
|| 3 || yátrotá bādhitēbhyaç cakráṃ kútsāya yúdhyaṭe | mu-
shāyā indra sūryam || 4 || yátra devāñ řighāyató viçvāñ
áyudhya éka ít | tvām indra vanūñr áhan || 5 || 19 ||

yátrotá mártýāya kām árinā indra sūryam | právaḥ çá-
cibhir étaçam || 6 || kím ād utási vñitrahān mághavan ma-
nyumáttamaḥ | átrāha dánnum átiraḥ || 7 || etád ghéd utá ví-
ryam indra cakārtha paúnsyam | striyam yád durhaṇāyú-

29, 1 útí indra. 2 sma. susvānēbhīḥ. 3 çrāváyā ít. ut-vāvriṣhānāḥ.
kárāt. su-tírthā ábhayam. 4 ácha. útí. dhurí āçūñ. 5 tvā-útāsaḥ. ví-
prāḥ. — 30, 1 evā. 2 cakrá-iva. 3 caná ít. ā átiraḥ. 4 yátra utá.
6 prá ávah. 7 utá asi. átra áha. ā atiraḥ. 8 gha ít.

vam vādhir duhitāram divāḥ || 8 || divāç cid ghā duhitāram
mahāñ mahiyāmānām | ushāsam indra sám piṇak || 9 ||
áposhā ánasaḥ sarat sámpisṭhād áha bibhyúshī | ní yát sīm
çiçnáthad vñishā || 10 || 20 ||

etád asyā ánaḥ çaye súsampisṭham vipāçy ā | sasāra
sīm parāvataḥ || 11 || utá sindhum vibályam vitasthānām
ádhi kshāmi | pári shṭhā indra máyáyā || 12 || utá çúshṇa-
sya dhñiṣṭhuyā prá mñiksho abhi védanam | púro yád asya
sampiṇak || 13 || utá dāsām kaulitarām bñihatāḥ párvatād
ádhi | ávāhann indra çāmbaram || 14 || utá dāsāsya varcīnaḥ
sahasrāni çatāvadhīḥ | ádhi páñca pradhtñr iva || 15 || 21 ||

utá tyām putrām agrúvaḥ parāvñikṭam çatákratuḥ |
ukthēshv indra ábhajat || 16 || utá tyā turvāçyádú asnátārā
çácipátih | índro vidvāñ apārayat || 17 || utá tyā sadyá áryā
saráyor indra párataḥ | árnācitráráthāvadhīḥ || 18 || ánu dvā
jahitā nayo 'ndhām çronām ca vñitrahān | ná tát te su-
mnām áshṭave || 19 || çatām açmanmāyīnām purām índro vy
āsyat | dívodāsāya dāçúshe || 20 || 22 ||

ásvāpayad dabhītaye sahasrā trinçátam háthaiḥ | dāsā-
nām índro máyáyā || 21 || sá ghéd utási vñitrahant samāná
indra gópatih | yás tá viçvāni cicyushé || 22 || utá nūnām
yád indriyam karishyā indra paúnsyam | adyā nákiṣṭh tád
ā minat || 23 || vāmām-vāmām ta ádure devó dadāt v ar-
yamā | vāmām pūshā vāmām bhāgo vāmām devāḥ kárūḥ |
|| 24 || 23 ||

31 (327). gāyatri. 8 pádanicñit.

Káyā naç citrá ā bhuvad útí sadāvñridhaḥ sákhā | káyā

30, 9 gha. 10 ápa ushāḥ. 12 sthāḥ. 14 áva áhan. 15 çatā
avadhīḥ. 16 ā abhajat. 17 turvāçyádú iti 18 árnācitráráthā avadhīḥ.
20 ví āsyat. 22 gha ít utá asi. 23 adyā nákiḥ tát 24 te á-dure.

çácishthayâ vṛitã || 1 || kás tvâ satyó mádnâm máhishtho
matsad ándhasah | drilhá cid áruje vásu || 2 || abhí shú nah
sákhinâm avitã jaritṛñãm | çatám bhavâsy útibhiḥ || 3 ||
abhí na á vavṛitsva cakráṃ ná vṛittám árvataḥ | niyúdbhiç
carshañinãm || 4 || pravátâ hí krátúnâm á há padéva gá-
chasi | ábhakshi sūrye sácâ || 5 || 24 ||

sám yát ta indra manyávaḥ sám cakráṇi dadhanviré |
ádha tvé ádha sūrye || 6 || utá smâ hí tvám áhúr in ma-
ghávânam çacípate | dátâram ávididhayum || 7 || utá smâ
sadyá it pári çaçamânãya sunvaté | purú cin mañhase vásu
|| 8 || nahí shmâ te çatám caná rádho varanta ámúraḥ | ná
cyautnãni karishyatãḥ || 9 || asmãñ avantu te çatám asmánt
sahásram útáyah | asmãñ viçvâ abhishtáyah || 10 || 25 ||

asmãñ ihã vṛiñishva sakhyãya svastáye | mahó ráyé di-
vítmate || 11 || asmãñ avidḍhi viçváhendra ráyã páriñasã |
asmãñ viçvâbhir útibhiḥ || 12 || asmábhyam táñ ápâ vṛidhi
vrajãñ ásteva gómataḥ | návâbhir indrotibhiḥ || 13 || asmã-
kam dhṛishnyuã rátho dyumãñ indránacyutaḥ | gavyúr
açvayúr iyate || 14 || asmákam uttamám kṛidhi çrávo devé-
shu sūrya | várshishtham dyãm ivopári || 15 || 26 ||

32 (328). gáyatri.

Á tú na indra vṛitrahan asmákam ardhám á gahi |
mahãñ mahíbhír útibhiḥ || 1 || bhṛimiç cid ghãsi tútujur á
citra citriñishv á | citráṃ kriñoshy útáye || 2 || dabhrébhiç
cic cháçiyãnsam hánsi vrádhantam ójasã | sákhibhir yé tvé
sácã || 3 || vayám indra tvé sácã vayám tvábhi nonumah |

31, 3 abhí sú nah. 4 abhí. 5 ha padã-iva. 6 te 7 sma.
ít. 8 purú cit. 9 sma. 11 ihã. 12 viçvãhã indra. 13 ápa.
ástã-iva. indra útí-bhiḥ. 14 indra ánapa-cyutaḥ. 15 iva upári. —
32, 1 tú. 2 gha asi. 3 cit cháçiyãnsam. 4 tvã abhí.

asmãñ-asmãñ id úd ava || 4 || sá naç citrábhir adrivo 'na-
vadyãbhir útibhiḥ | ánãdhṛishthãbhir á gahi || 5 || 27 ||

bhūyãmo shú tvãvataḥ sákhãya indra gómataḥ | yújo
vãjãya ghrishvaye || 6 || tvám hy éka íçisha indra vãjasya
gómataḥ | sá no yandhi mahím isham || 7 || ná tvã varante
anyáthã yád ditsasi stutó maghám | stotṛibhya indra girva-
naḥ || 8 || abhi tvã gótamã giránushata prá dãváne | indra
vãjãya ghrishvaye || 9 || prá te vocãma víryã yã mandasãna
árujah | púro dásir abhítya || 10 || 28 ||

tã te gṛiñanti vedháso yãni cakártha paúnsyã | sutéshv
indra girvaṇah || 11 || ávívridhanta gótamã indra tvé stóma-
váhasah | aishu dhã víravãd yãçah || 12 || yác cid dhí çã-
çvatãm ásindra sãdhãraṇas tvám | tám tvã vayám havã-
mahe || 13 || arvãcinó vaso bhavãsmé sú matsvãndhasah |
sómãnãm indra somapãḥ || 14 || asmákam tvã matinãm á
stóma indra yachatu | arvãg á vartayã hári || 15 || puroñã-
çam ca no ghãso josháyãse giraç ca nah | vadhūyúr iva
yóshanãm || 16 || 29 ||

sahásram vyátinãm yuktãnãm indram ímahe | çatám só-
masya khãryãḥ || 17 || sahásrã te çatã vayám gávãm á cyã-
vayãmasi | asmatrá rádha etu te || 18 || dáça te kalãçãnãm
híraṇyãnãm adhímahi | bhūridã asi vṛitrahan || 19 || bhūridã
bhūri dehi no mã dabhrãm bhūry á bhara | bhūri ghéd in-
dra ditsasi || 20 || bhūridã hy ási çrutãḥ purutrã çúra vṛi-
trahan | á no bhajasva rádhasi || 21 || prá te babhrū vica-
kshana çãnsãmi goshaṇo napãt | mãbhyãm gã ánu çira-

32, 6 bhūyãmo iti sú. 7 hí. íçishe. 9 gótamãḥ girã ánu-
shata. 10 á árujah. abhi-itya. 12 á eshu dhãḥ. 18 yát.
hí. ási indra. 14 bhava asmé. matsva ándhasah. 15 vartaya.
16 = 286, 3. 20 bhūri-dãḥ. gha ít. 21 hí. 22 go-sanaḥ.
mã ábhyãm.

thaḥ || 22 || kanīnakéva vidradhé náve drupadé arbhaké |
babhrú yāmeshu çobhete || 23 || áram ma usráyāmpé 'ram
ánusrayāmpé | babhrú yāmeshv asrídā || 24 || 30 ||

Shashtho 'dhyāyāḥ.

Tritiyo 'nuvākaḥ.

33 (329). trishṭubh.

Prá řibhúbhyo dūtám iva vācam ishya upastíre çvaíta-
rīm dhenúm fle | yé vātajūtās tarāñibhir évaiḥ pári dyām
sadyó apáso babhúvūḥ || 1 || yadāram ákrann řibhávaḥ pi-
trībhyām párivishṭi veshāñā dañsánābhīḥ | ād id devānām
úpa sakhyām áyan dhīrāsaḥ puštīm avahan manāyāi || 2 ||
púnar yé cakrúḥ pitárā yúvāñā sánā yúpeva jarañā çá-
yāñā | té vājo víbhvañ řibhúr indravanto mádhupsaraso no
'vantu yajnáṃ || 3 || yát saṃvātsam řibhávo gām árakshan
yát saṃvātsam řibhávo má āpiñčan | yát saṃvātsam ábha-
ran bhāso asyās tábhīḥ çámībhīr amṛitatvām āçuḥ || 4 || jye-
shṭhá āha camasā dvā karéti kánīyāñ*trín kriṇavāméty
āha | kanishṭhá āha catúras karéti tvásṭa řibhavas tát
panayad váco vaḥ || 5 || 1 ||

satyám ūcur nára evā hí cakrúr ánu svadhām řibhávo
jagmur etām | vibhrājamāñāñç camasāñ áhevāvenat tvásṭá
catúro dadriçvāñ || 6 || dvādaça dyūñ yád ágohyasyátithyé
ráñann řibhávaḥ sasántaḥ | suksétrākriṇvann áñayanta sin-
dhūñ dhāñvātishṭhann óshadhīr nimnām āpaḥ || 7 || ráthaṃ
yé cakrúḥ suvṛitaṃ nareshṭhām yé dhenúm viçvajúvam vi-
çvárúpām | tá ā takshantv řibhávo rayīm naḥ svávasaḥ

32, 23 kanīnakā-iva. 24 me usrá-yāmpé áram. — 33, 1 prá
ishye. 2 yadā áram. 3 yúpa-iva. ví-bhvā. 5 kara íti. kri-
ṇavāma íti. tvásṭá. 6 evā. āhā-iva ávenat. 7 ágohyasya átithyé.
su kshétrā akriṇvan. dhāñva ā atishṭhan. 8 nare-sthām. té.

svápasāḥ subástāḥ || 8 || ápo hy èshām ájushanta devā abhí
krátvá mánasā dídhyanāḥ | vājo devānām abhavat sukár-
méndrasya řibhukshā vāruṇasya víbhvā || 9 || yé hári me-
dháyokthā mádanta índrāya cakrúḥ suyújā yé áçvā | té rá-
yās póshaṃ dráviñāny asmé dhattá řibhavaḥ kshemayáñto
ná mitráṃ || 10 || idāñnaḥ pítim utá vo mádam dhur ná řite
çrántāsya sakhyāya devāḥ | té nūñām asmé řibhavo vāsūñi
trítīye asmíñt sávane dadhāta || 11 || 2 ||

34 (330). trishṭubh.

Řibhúr víbhvā vāja indro no áchemām yajnáṃ ratna-
dhéyópa yāta | idā hí vo dhishāñā devy áññām ádhāt pí-
tīm sám mádá agmatā vaḥ || 1 || vidāñso jáñmano vāja-
ratná utá řitúbhir řibhavo mádayadhvam | sám vo mádá
ágmata sám púramdhiḥ suvīrām asmé rayīm érayadhvam
|| 2 || ayām vo yajná řibhavo 'kāri yām ā manushvát pra-
dívo dadhidhvé | prá vó 'chā jujushāñāso asthur ábhūta víçve
agriyótá vājāḥ || 3 || ábhūd u vo vidhaté ratnadhéyam idā
naro dāçúshe mártýāya | píbata vājā řibhavo dadé vo máhi
trítīyaṃ sávanam mádáya || 4 || ā vājā yátópa na řibhukshā
mahó naro dráviñaso griñāñāḥ | ā vaḥ pítāyo 'bhípitvé
áññām imā ástaṃ navasvā iva gman || 5 || 3 ||

ā napātaḥ çavaso yātanópemām yajnáṃ námasā hūyā-
māñāḥ | sajóshasaḥ sūrayo yāsya ca sthá mádhvaḥ páta ra-
tnadhā indravantaḥ || 6 || sajóshā indra vāruṇena sómaṃ sa-
jóshāḥ páhi girvaño marúdbhīḥ | agrepābhīr řitupābhīḥ sa-
jóshā gñáspátñibhī ratnadhābhīḥ sajóshāḥ || 7 || sajóshasa

33, 9 hí eshām. su-kármā índrasya řibhukshāḥ. 10 medháya
ukthā. dhattá. 11 idā áñnaḥ. ná. asmé íti. — 34, 1 ácha imām.
ratna-dhéyā úpa. deví. agmata. 2 utá. ā irayadhvam. 3 vaḥ
ácha. agriyā utá. 5 vājāḥ yāta úpa. řibhukshāḥ. 6 yātana
úpa imām. 7 sajóshāḥ gñā-pátñibhīḥ.

ādityair mādayadhvaṃ sajośhasa ṛibhavaḥ pārvatebhiḥ | sa-
 jośhaso daivyenā savitrā sajośhasaḥ sindhubhī ratnadhébhiḥ
 || 8 || yé aṣvínā yé pitārā yá ūtī dhenūṃ tatakshúr ṛibhāvo
 yé aṣvā | yé ānsatrā yá ṛidhag ródasī yé vibhvo nárah sva-
 patyāni cakrúḥ || 9 || yé gómantaṃ vājavantaṃ suvīraṃ ra-
 yīm dhatthā vāsumantaṃ purukshúm | té agrepā ṛibhavo
 mandasānā asmé dhatta yé ca rātīm grīṇānti || 10 || nāpā-
 bhūta ná vo 'tīṛishāmāniḥcastā ṛibhavo yajné asmín | sám
 indrena mādatha sám marúdbhiḥ sám rájabhī ratnadhéyāya
 devāḥ || 11 || 4 ||

35 (331). trishṭubh.

Ihópa yāta ṣavaso napātaḥ saúdhanvanā ṛibhavo māpa
 bhūta | asmín hí vaḥ sāvane ratnadhéyaṃ gámantv indram
 ānu vo mādāsaḥ || 1 || āgann ṛibhūṇām ihā ratnadhéyam
 ábhūt sómasya súshutasya pītīḥ | sukṛityāyā yát svapasyāyā
 cañ ékaṃ vicakrá camasāṃ caturdhā || 2 || vy àkṛiṇota ca-
 masāṃ caturdhā sákhe ví ṣikshéty abravīta | áthaita vājā
 amṛitasya pánthāṃ gaṇāṃ devānām ṛibhavaḥ suhastāḥ
 || 3 || kimmāyaḥ svic camasā eshá āsa yāṃ kāvyaena catúro
 vicakrá | áthā sunudhvaṃ sāvanaṃ mādāya pātā ṛibhavo
 mádhunaḥ somyāsa || 4 || ṣacyākarta pitārā yúvānā ṣacyā-
 karta camasāṃ devapānam | ṣacyā hārī dhānutarāv ata-
 shtendravāhāv ṛibhavo vājaratnāḥ || 5 || 5 ||

yó vaḥ sunóty abhipitvé áhnām tīvrām vājāsaḥ sáva-
 nam mādāya | tásmāi rayīm ṛibhavaḥ sārvaṅvīram ā takshata
 vṛishāno mandasānāḥ || 6 || prātāḥ sutām apībo haryaṣva

34, 8 daivyaena. sindhu-bhiḥ. 9 yé ūtī. yé ṛidhak. 11 ná
 ápa abhūta. atīṛishāma āniḥ-ṣastāḥ. rája-bhiḥ. — 35, 1 ihā úpa. má
 ápa. 2 ā agan. ca. 3 ṣiksha íti. átha aita. 4 svit, átha.
 pātā. 5 ṣacyā akarta. atashta indra-vāhau.

mādhyaṃdinaṃ sāvanaṃ kévalaṃ te | sám ṛibhúbhiḥ piba-
 sva ratnadhébhiḥ sákhiñ yāñ indra cakṛishé sukṛityā || 7 ||
 yé devāso ábhavataḥ sukṛityā ṣyenā ivéd ádhi divi nishedá |
 té rátnaṃ dhāta ṣavaso napātaḥ saúdhanvanā ábhavata-
 mṛitāsaḥ || 8 || yát tṛitīyaṃ sāvanaṃ ratnadhéyam ákṛiṇu-
 dhvaṃ svapasyā suhastāḥ | tát ṛibhavaḥ párishiktaṃ va
 etát sám mádebhīr indriyébhiḥ pibadhvaṃ || 9 || 6 ||

36 (332). jagatī. 9 trishṭubh.

Anaṣvó jātó anabhīṣúr ukthyó ráthas tricakráḥ pári
 vartate rájaḥ | mahát tát vo devyāsa pravācanaṃ dyām
 ṛibhavaḥ pṛithivīm yác ca púshyatha || 1 || ráthaṃ yé ca-
 krúḥ suvṛitaṃ sucétaso 'vihvarantaṃ mánasas pári dhyáyā |
 tāñ ū nv āsyá sāvānasya pītāya ā vo vājā ṛibhavo veda-
 yāmasi || 2 || tát vo vājā ṛibhavaḥ supravācanaṃ devéshu
 vibhvo abhavan mahitvanām | jívri yát sántā pitārā sanā-
 júrá púnar yúvānā caráthāya tákshatha || 3 || ékaṃ ví cakra
 camasāṃ caturvayaṃ niṣ cármaṇo gām arinīta dhítibhiḥ |
 áthā devéshv amṛitatvām ānaṣa ṣṛushtī' vājā ṛibhavas tát
 va ukthyam || 4 || ṛibhutó rayīḥ prathamāṣravastamo vāja-
 ṣrutāso yām ájijanan nárah | vibhvatashtó vidátheshu pra-
 vācyo yām || devāso 'vathā sá vicarshāniḥ || 5 || 7 ||

sá vājy árvā sá ṛishir vacasyāyá sá ṣūro ástā pṛitanāsu
 dushtārah | sá ráyās póshaṃ sá suvīraṃ dadhe yām vājo
 vibhvāñ ṛibhavo yām ávishúḥ || 6 || ṣṛeshtham vaḥ péṣo
 ádḍi dhāyi darṣatāṃ stómo vājā ṛibhavas tāṃ jujushtana |
 dhīrāso hí shthā kavāyo vipaṣcitas tān va enā bráhmaṇā

35, 8 ábhavata. iva íti. ábhavata amṛitāsaḥ. — 36, 1 yát ca. 2 su-
 -cétasaḥ ávi-hvarantaṃ. ūp íti nú asya. pītāye. 3 abhavat. 4 átha.
 5 devāsaḥ ávatha. 6 vājī. ví-bhvā. 7 sthā. bráhmaṇā ā.

vedayâmasi || 7 || yûyâm asmâbhyam dhishânâbhyas pari vid-
vânso viçvâ nâryâni bhôjanâ | dyumântam vâjam vṛisha-
çushmam uttamâm ā no rayim ṛibhavas takshatâ vâyah
|| 8 || ihâ prajâm ihâ rayim rârânâ ihâ çrâvo vîrâvat ta-
kshatâ nah | yéna vayâm citâyemâty anyân tâm vâjam ci-
trâm ṛibhavo dadâ nah || 9 || 8 ||

37 (333). 1—4 trishṭubh. 5—8 anuṣṭubh.

Úpa no vâjâ adhvarâm ṛibhukshâ dévâ yâtâ pathibhir
devayânaiḥ | yâthâ yajnam mânusho vikshv âsú dadhidhvê
raṇvâḥ sudineshv âhnâm || 1 || té vo hṛidê mânase santu
yajnâ júshtâso adyâ ghṛitânirṇijo guḥ | prá vaḥ sutâso ha-
rayanta pûrnâḥ krátve dâkshâya harshayanta pîtâḥ || 2 ||
tryudâyâm devâhitam yâthâ vaḥ stómo vâjâ ṛibhukshâno
dadê vaḥ | juhvé manushvâd úparâsu vikshú yushmé sâcâ
bṛihâddiveshu sómam || 3 || pṛvoaçvâḥ çucâdrathâ hí bhûtâ-
yahçiprâ vâjinaḥ sunishkâḥ | indrasya sūno çavaso napâtó
'nu vaç cety agriyâm mādâya || 4 || ṛibhúm ṛibhukshâno ra-
yim vâje vâjintamam yújam | indrasvantam havâmahe sa-
dâsâtamam açvînam || 5 || 9 ||

séd ṛibhavo yâm âvatha yûyâm indraç ca mártiyam |
sâ dhîbhîr astu sânitâ medhâsâtâ só ârvatâ || 6 || ví no vâjâ
ṛibhukshâṇaḥ pathâç citana yâshtave | asmâbhyam sūrayaḥ
stutâ viçvâ âçâs tarîshâni || 7 || tâm no vâjâ ṛibhukshâna
indra nâsatyâ rayim | sâam açvam carshanîbhya ā purú çâ-
sta maghâttaye || 8 || 10 ||

36, 8 takshata ā. 9 takshata. citâyema āti. dadâ. — 37, 1 ṛi-
bhukshâḥ dévâḥ. vikshú âsú. 2 yajnâḥ. 4 çucât-rathâḥ. bhûtâ
âyah-çiprâḥ. napâtâḥ ânu. 6 sâḥ it. 7 stutâḥ.

38 (334). trishṭubh.

Utó hí vâm dâtrâ sânti pûrvâ yâ pûrúbhyas trasâda-
syur nitoçé | kshetrâsâm dadathur urvarâsâm ghanâm dâs-
yubhyo abhibhûtim ugrâm || 1 || utâ vâjinam purunishshidh-
vânam dadhikrâm u dadathur viçvâkṛishṭim | ṛijipyâm
çyenâm prushitâpsum âçum carkrityam aryó nṛipâtim ná
çûram || 2 || yâm sîm ânu pravâteva drâvantam viçvaḥ pû-
rúr mâdati hârshamâṇaḥ | paḍbhîr grîdhyantam medhayum
ná çûram rathatûram vâtam iva dhrâjantam || 3 || yâḥ smâ-
rundhânó gâdhyâ samâtsu sânutaraç cârati gôshu gâchan |
âvirṛijiko vidâthâ nicikyat tiró aratim páry âpa âyôḥ || 4 ||
utâ smainam vastramâthim ná tâyum ânu kroçanti kshitâyo
bhâreshu | nicâyamânam jâsurim ná çyenâm çrâvaç câçhâ
paçumâc ca yûthâm || 5 || 11 ||

utâ smâsu prathamâḥ sarishyân ní veveti çrenîbhî râ-
thânâm | srâjam kṛiṇvânó jányo ná çubhvâ reṇum rérihat
kirânam dadaçvân || 6 || utâ syâ vâjî sâhurir ṛitâvâ çuçrû-
shamâṇas tanvâ samaryé | túram yatîshu turâyann ṛijipyó
'dhi bhruvôḥ kirate reṇum ṛiñjân || 7 || utâ smâsya tanyatór
iva dyór ṛighâyató abhiyújo bhayante | yadâ sahasram abhî
shîm âyodhîd durvartuḥ smâ bhavati bhîmâ ṛiñjân || 8 || utâ
smâsya panayanti jánâ jûtim kṛishṭipró abhibhûtim âçôḥ |
utainam âhuḥ samithé viyântaḥ parâ dadhikrâ asarat sa-
hâsraiḥ || 9 || ā dadhikrâḥ çavasâ pânca kṛishṭîḥ sūrya iva
jyótishâpâs tatâna | sahasrasâḥ çatasâ vâjy ârvâ pṛiṇaktu
mâdhvâ sâam imâ vâcânsi || 10 || 12 ||

38, 1 utó iti. kshetra-sâm. 3 pravâtâ-iva. 4 sma â-rundhâ-
nâḥ. 5 sma enam. nicâ âyamânam. ca âcha paçu-mât. 6 sma
âsu. çrepi-bhiḥ. 7 âdhi. 8 sma asya. sîm. sma. 9 já-
nâḥ. utâ enam. vi-yântaḥ. 10 jyótishâ apâḥ. çata-sâḥ vâjî.

39 (335). trishṭubh. 6 anusṭubh.

Āçum dadhikrām tám u nú shtavâma divás prithivyā
utá carkirâma | uchântir mām ushásah sūdayantv áti ví-
çvâni duritâni parshan || 1 || maháč carkarmy árvataḥ kra-
tuprá dadhikrāvṇaḥ puruvárasya vṛishṇaḥ | yám pūrúbhyo
dīdivānsam nāgnim dadáthur mitrávaruṇâ táturim || 2 || yó
áčvasya dadhikrāvṇo ákârít sámiddhe agnā ushásó vyù-
shṭau | ânâgasam tám áditiḥ kṛiṇotu sá mitrēna várūṇenâ
sajósháh || 3 || dadhikrāvṇa ishâ úrjô mahó yád ámanmahi
marútâṃ náma bhadram | svastáye várūṇam mitráṃ agnim
hávámaha indram vâjrabâhum || 4 || indram ivéd ubháye ví
hvayanta udírâṇâ yajnam upaprayântaḥ | dadhikrām u sū-
danam mártýâya dadáthur mitrávaruṇâ no áçvam || 5 || da-
dhikrāvṇo akârisham jishṇór áçvasya vâjinaḥ | surabhí no
múkhâ karat prá ṇa. áyūnshi târishat || 6 || 13 ||

40 (336). 1 trishṭubh. 2—5 jagatí.

Dadhikrāvṇa id u nú carkirâma víçvâ ín mām ushásah
sūdayantu | apám agnér ushásah sūryasya bṛihaspáter ân-
girasásya jishṇóḥ || 1 || sátvâ bharishó gavishó duvanyasác
chravasyād ishâ ushásas turanyasát | satyó dravó dravaráh
patamgaró dadhikrāvēsham úrjam svár janat || 2 || utá smâsya
drávasas turanyatâḥ parṇam ná vér ánu vâti pragardhi-
naḥ | çyenásyeva dhrájato añkasám pári dadhikrāvṇaḥ sa-
hórjâ tárítataḥ || 3 || utá syá vâjī kshipañim turanyati grí-
vâyám baddhó apikakshâ ásáni | krátum dadhikrá ánu sam-
távitvat pathám ánkānsy ánv ápániphanat || 4 || hañsáh çu-

39, 1 stavâma. 2 kratu-práh. ná agnim. 3 agnâú. várū-
ṇena. 4 hávámaha. 5 iva ít. hvayante ut-írâṇâḥ. 6 naḥ. —
40, 1 ít. 2 go-isháh duvanya-sát çravasyât. dadhi-krāvâ ishám.
3 sma asya. çyenásya-iva. sahâ úrjâ. 4 api-kakshé.

cishád vásur antarikshasád dhótâ vedishád átithir duroṇasát |
nṛishád varasád řitasád vyomasád abjâ gojâ řitajâ adrijá
řitám || 5 || 14 ||

41 (337). trishṭubh.

Índrâ kó vām varuṇâ sumnám âpa stómo havishmāñ
amṛito ná hótâ | yó vām hṛidí krátumāñ asmád uktâḥ pa-
spárçad indrávaruṇâ námasvân || 1 || indrâ ha yó várūṇâ
cakrá âpī devaú mártâḥ sakhyāya práyasvân | sá hanti vṛi-
trâ samithēshu çátrūn ávobhir vâ mahádbhīḥ sá prá çṛiṇve
|| 2 || indrâ ha rátnam várūṇâ dhéshṭhetthâ nṛibhyaḥ çaçá-
mānébhyas tá | yádi sákhâyâ sakhyāya sómaiḥ sutébbīḥ su-
prayásâ mādáyaite || 3 || indrâ yuvám varuṇâ didyúm asminn
ójisṭham ugrâ ní vadhisṭam vâjram | yó no durévo vṛi-
kátir dabhītis tásmin mimâthâm abhíbhūty ójah || 4 || indrâ
yuvám varuṇâ bhūtám asyā dhiyâḥ pretârá vṛishabhéva
dhenóḥ | sá no duhíyad yávaseva gatvī sahasradhârâ pá-
yasâ mahī gauḥ || 5 || 15 ||

toké hité tánaya urvárâsu sūro dṛiçike vṛishanaç ca
paúnsye | indrâ no átra várūṇâ syátâm ávobhir dasmâ pá-
ritakmyâyám || 6 || yuvám id dhy ávase pūrvyāya pári prá-
bhūti gavishah svâpī | vṛiṇimáhe sakhyāya priyāya çūrâ
mánhishṭhâ pitáreva çambhū || 7 || tá vām dhíyó 'vase vâ-
jayántir ájīm ná jagmur yuvayūḥ sudânú | çriyé ná gâva
úpa sómam asthur indram giro várūṇam me manisháh || 8 ||
imâ indram várūṇam me manishâ agmann úpa drávinam
ichámânâḥ | úpem asthur joshtâra iva vásvo raghvīr iva
çrávaso bhikshamāṇâḥ || 9 || áçvyasya tmánâ ráthyasya pu-

40, 5 hótâ. ap-jáh. — 41, 2 cakré. 3 dhéshṭhâ itthâ. yádi.
5 asyâḥ. vṛishabhâ-iva. yávasâ-iva. 6 tánaye. 7 hí. prábhūti
iti go-ishah. pitâra-iva çambhū iti. 8 dhíyah ávase. 9 úpa im.

shtér nityasya râyāḥ pátayaḥ syāma | tā cakrāṇā ūtibhir
návyasibhir asmatrá rāyo niyútaḥ sacantām || 10 || ā no bṛi-
hantā bṛihatībhir ūtī indra yátām varuṇa vājasātau | yád
didyávaḥ pṛitanāsu prakrīlān tāsya vām syāma sanitāra
ājēḥ || 11 || 16 ||

42 (338). trishṭubh.

Māma dvitā rāshtrām kshatriyasya viçvāyor viçve
amṛitā yáthā naḥ | krátuṃ sacante várūṇasya devā rājāmi
kriṣhtér upamāsya vavréḥ || 1 || ahám rājā várūṇo máhyaṃ
tāny asuryāni prathamā dhārayanta | krátuṃ sacante —
|| 2 || ahám indro várūṇas té mahitvórvī gabhīrē rājasi su-
méke | tváshteva viçvā bhūvanāni vidvānt sám airayaṃ
ródasi dhārāyaṃ ca || 3 || ahám apó apinvam ukshámānā
dhārāyaṃ divaṃ sādana ṛitāsya | ṛiténa putró áditer ṛitā-
votá tridhātu prathayad ví bhūma || 4 || máṃ nárah sváçvā
vājáyanto máṃ vṛitāḥ samāraṇe havante | kriṇómy ájim
maghávāhám indra iyarmi reṇúm abhíbhūtojáḥ || 5 || 17 ||

ahám tā viçvā cakaram nákir má daivyam sāho varate
ápratitam | yán má sómāso mamádan yád ukthóbbhé bha-
yete rājasi apāré || 6 || vidúḥ te viçvā bhūvanāni tāsya tā
prá bravishi várūṇāya vedhaḥ | tvám vṛitrāni çriṇvishe ja-
ghanván tvám vṛitāñ arinā indra sindhūn || 7 || asmákam
átra pitāras tá ásant saptá ṛishayo daurgahé badhyámāne |
tá áyajanta trasádasyum asyā indram ná vṛitratúram ar-
dhadevám || 8 || purukútsāni hí vām adâçad dhavyébhir in-

41, 10 cakrāṇā. 11 ūtī. — 42, 1 amṛitāḥ. devāḥ. 8 té
iti. mahi-tvá urvī iti. g. r. suméke iti. tváshtā-iva. 4 ukshámānāḥ.
sādane. ṛitā-vā utá. 5 su-áçvāḥ. maghā-vā ahám. 6 yát. ukthá
ubhé iti bh. r. apāré iti. 7 vidúḥ te. 8 té. saptá. té ā aya°.
9 havyébhīḥ.

drávaruṇā námobhiḥ | áthā rājānaṃ trasádasyum asyā vṛi-
trahānaṃ dadathur ardhadevám || 9 || râyā vayám sasavāṅso
madema havyéna devā yavasena gávaḥ | tám dhenúm in-
drávaruṇā yuvám no viçvāḥá dhattam ánapasphurantím
|| 10 || 18 ||

43 (339). trishṭubh.

Ká u çravat katamó yajniyānām vandāru devāḥ ka-
tamó jushâte | kásyemām devīm amṛiteshu préshtām hṛidí
çreshāma sushtutím suhavyám || 1 || kó mṛilāti katamá āga-
mishtho devānām u katamáḥ çambhavishtāḥ | rátham kám
āhur dravádaçvam áçúm yám súryasya duhitāvṛiṇita || 2 ||
makshū hí shmā gáchatha ívato dyūn indro ná çaktim pá-
ritakmyâyām | divā ájātā divyā suparṇā káyā çácínām bha-
vathāḥ çacishthā || 3 || ká vām bhūd úpamātiḥ káyā na
áçvinā gamatho hūyámānā | kó vām maháç cit tyájaso
abhíka urushyátam mádhvī dasrá na ūtī || 4 || urú vām rá-
thāḥ pári nakshati dyām ā yát samudrād abhí vártate
vām | mádhvā mádhvī mádhu vām prushāyan yát sim vām
priksho bhurájanta pakvāḥ || 5 || síndhur ha vām rasáyā
siñcad áçvān gṛiṇā váyo 'rushásah pári gman | tát ū shú
vām ajirám ceti yānaṃ yéna pátí bhávathāḥ súryāyāḥ || 6 ||
ihéha yád vām samanā paprikshé séyám asmé sumatír vā-
jaratná | urushyátam jaritāram yuvám ha çritāḥ kāmo ná-
satyā yuvadrík || 7 || 19 ||

44 (340). trishṭubh.

Tám vām rátham vayám adyā huvema pṛithujráyam

42, 9 átha. asyāḥ. 10 devāḥ. — 43, 1 kásya imām. 2 du-
hitā ávṛiṇita. 3 makshú. sma. 4 ā áçvinā. abhíka. 6 ūp
iti sú. 7 ihá-íha. sé iyám. — 44, 1 tám-huvema vgl. 180, 10.

açvinâ sámgaṭim góḥ | yáḥ sūryāṃ váhati vandhurâyúr
gírvâhasam purutámaṃ vastúyúm || 1 || yuvám çriyam açvinâ
devátâ tám divo napâtâ vanathaḥ çácibhiḥ | yuvór vâpur
abhi prikshaḥ sacante váhanti yát kakuháso ráthe vâm
|| 2 || kó vâm adyá karate rátáhavya útáye vá sutapéyáya
vârkañḥ | řitásya vá vanúshe pūrvyáya námo yemânó açvinâ
vavartat || 3 || hiranyáyena purubhū ráthenemám yajnáṃ nâ-
satyópa yátam | píbatá in mádhunaḥ somyásya dádhatho
rátanam vidhaté jánâya || 4 || á no yátam divó áchâ pñithi-
vyá hiranyáyena suvritâ ráthena | má vâm anyé ní yaman
devayántaḥ sám yád dadé nábbhiḥ pūrvyá vâm || 5 || nú
no rayím puruvíram bñihántam dásrá mímáthám ubháyeshv
asmé | náro yád vâm açvinâ stómam ávant sadhástutim
ájamilháso agman || 6 || ihéha yád vâm — || 7 || 20 ||

45 (841). jagatí. 7 trishṭubh.

Eshá syá bhánúr úd iyarti yujyáte ráthaḥ párijmâ divó
asyá sánavi | priksháso asmin mithuná ádhi tráyo dñitis tu-
ríyo mádhuno ví rapçate || 1 || úd vâm priksháso mádhu-
manta írate ráthâ áçvása usháso vyúshṭishú | aporñuvántas
táma á párvritam svár ná çukráṃ tanvánta á rájaḥ || 2 ||
mádhvaḥ píbatam madhupébbhir ásbhir utá priyám má-
dhune yunjáthám rátham | á vartanim mádhunâ jinvatás
pathó dñitím vahethe mádhumantam açvinâ || 3 || hañsáso
yé vâm mádhumanto asridho hiranyaparnâ uhúva ushár-
bú-dhaḥ | udaprúto mandino mandinispríço mádhvo ná má-
kshaḥ sávanâni gachathaḥ || 4 || svadhvaráso mádhumanto

44, 2 yuvóḥ — sacante vgl. 71, 7. 3 adyá. vá arkañ. açvinâ á.
4 purubhū iti ráthena imám. násatyá úpa. ít. 5 ácha pñithivyáḥ.
6 nú. — 45, 2 pári-vritam. ná. 3 mádhvaḥ — ásbhiḥ vgl. 34, 10.
4 mandi-nispríçaḥ.

agnáya usrá jarante práti vástor açvinâ | yán niktáhastas
taráñir vicakshañáḥ sómam susháva mádhumantam ádri-
bbhiḥ || 5 || ákenipáso ábhabhir dávidhvataḥ svár ná çukráṃ
tanvánta á rájaḥ | sūraç cid áçvân yuyujánâ iyate víçvân
ánu svadháyâ cetathas patháḥ || 6 || prá vâm avocam açvinâ
dhiyamdhá ráthaḥ sváçvo ajáro yó ásti | yéna sadyáḥ pári
rájáñsi yáthó havishmantam taráñim bhojám ácha || 7 || 21 ||

Caturtho 'nuvákah.

46 (842). gāyatri.

Ágram píbatá mádhūnám sutám váyo dívishṭishu | tvám
hí pūrvapá ási || 1 || çaténâ no abhisṭibhir niyútvân indra-
sârathih | váyo sutásya řimpatam || 2 || á vâm sahásram
háraya indravâyú abhi práyaḥ | váhantu sómapítaye || 3 ||
rátham hiranyavandhuram indravâyú svadhvarám | á hi
sthátho divispríçam || 4 || ráthena pñithupájasâ dáçvânsam
úpa gachatam | indravâyú ihá gatam || 5 || indravâyú ayám
sutás tám devébbhiḥ sajóshasâ | píbatam dáçúsho gñihé || 6 ||
ihá prayáñnam astu vâm indravâyú vimócanam | ihá vâm
sómapítaye || 7 || 22 ||

47 (843). anuṣṭubh.

Váyo çukró ayâmi te mádhvo ágram dívishṭishu | á yâhi
sómapítaye spârhó deva niyútvatâ || 1 || indraç ca váyav
eshám sómânám pítim arhathaḥ | yuvám hí yántñdavo ni-
mnám äpo ná sadhryák || 2 || váyav indraç ca çushminâ sa-
rátham çavasas patí | niyútvantâ na útáya á yátam sóma-

45, 5 yát. 6 áke-nipásah. ná. 7 dhiyam-dhāḥ. — 46, 1 píba.
2 çaténa. 3 indravâyú iti. 5 indravâyú iti ihá á. — 47, 2 váyo
iti. yánti índavaḥ. 3 útáye.

pítaye || 3 || yá vām sánti puruspr̥iho niyúto dâçúshe narâ |
asmé tá yajnavâhaséndravâyû ní yachatam || 4 || 23 ||

48 (344). anuštubh.

Vihí hótrâ ávitâ vípo ná ráyo aryáh | vâýav á candréna
ráthena yáhi sutásya pítáye || 1 || niryuvânó áçastír niyú-
tvāñ indrasârathih | vâýav — || 2 || ánu kṛishṇé vásudhitā
yemāte viçvápeçasā | vâýav — || 3 || váhantu tvā manoyújo
yuktáso navatír náva | vâýav — || 4 || vâyo çatām hárinām
yuvásva póshyāṇām | utá vâ te sahasriṇo rátha á yātu pá-
jasā || 5 || 24 ||

49 (345). gāyatri.

Idām vām ásyé haviḥ priyám indrábrihaspatí | ukthám
mádaç ca çasyate || 1 || ayám vām pári shicyate sóma in-
drábr̥ihaspatí | cārur mádâya pítáye || 2 || á na indrábr̥ihas-
patí gr̥ihám indraç ca gachatam | somapá sómapítaye || 3 ||
asmé indrábr̥ihaspatí rayim dhattam çatagvīnam | áçvāvan-
tam sahasriṇam || 4 || indrábr̥ihaspatí vayám suté gīrbhīr
havāmahe | asyá sómasya pítáye || 5 || sómam indrábr̥ihas-
patí píbatam dâçúsho gr̥ihé | mádayethām tádokasā ||
6 || 25 ||

50 (346). trishtubh. 10 jagatī.

Yás tastāmbha sáhasā ví jmó ántān br̥ihaspātis trisha-
dhasthó ráveṇa | tám pratnása řishayo dīdhyanāḥ puró ví-
prā dadhire mandrájihvam || 1 || dhunétayaḥ supraketaṁ
mádanto br̥ihaspate abhi yé nas tatasré | řiřhantam řriṇ-

47, 4 yajna-vahasā f°. — 48, 1 ávitāḥ. vâyo iti. 8 k. v. ye-
māte iti. — 49, 4 asmé iti. — 50, 1 víprāḥ. 2 dhuná-itayaḥ.

rám ádabdhm ūrvám br̥ihaspate rákshatād asya yónim
|| 2 || br̥ihaspate yá paramā parávád áta á ta řitaspr̥iço ní
sheduh | túbhyaṁ khâtā avatā ádr̥idugdhâ mádhvaḥ çco-
tanty abhito virapçám || 3 || br̥ihaspātih prathamam jāya-
māno mahó jyótishah paramé vyóman | saptásyas tuvijátó
ráveṇa ví saptáraçmir adhamat támānsi || 4 || sá sushṭubhā
sá řikvatā gaṇéna valām ruroja phaligām ráveṇa | br̥ihas-
pátir usriyā havyasūdaḥ kánikradad vávaçatír úd ájat
|| 5 || 26 ||

evā pitré viçvádevâya vṛiřṇe yajnaír vidhema námasā
havirbhiḥ | br̥ihaspate suprajā víravanto vayām syāma pá-
tayo rayinām || 6 || sá id rájā prátijanyāni viçvā çúshmeṇa
tasthāv abhi víryeṇa | br̥ihaspátim yah súbhritam bibhárti
valgūyāti vándate pūrvabhājam || 7 || sá it ksheti súdhita
ókasi své tásmā ilā pivate viçvadānim | tásmāi viçah sva-
yām evā namante yásmin bráhmā rájani pūrva éti || 8 ||
ápratito jayati sám dhānāni prátijanyāny utá yá sājanyā |
avasyáve yó várivaḥ kṛiṇóti brahmāṇe rájā tám avanti de-
vāḥ || 9 || indraç ca sómam píbatam br̥ihaspate 'smin yajné
mandasānā vṛiřhaṇvasū | á vām viçantv indavaḥ svābhūvo
'smé rayim sáravāraṁ ní yachatam || 10 || br̥ihaspata indra
várdhatam naḥ sácā sá vām sumatír bhūtv asmé | avishṭam
dhīyo jigritām púramdhīr jajastām aryó vanúshām árātih
|| 11 || 27 ||

Saptamo 'dhyāyah.

51 (347). trishtubh.

Idām u tyát purutāmam purástāj jyótis tāmāso vayú-

50, 8 te. ádri-dugdhāḥ. 5 usriyāḥ. 6 evā. su-prajāḥ.
8 tásmāi. evā. 11 br̥ihaspate.

nâvad asthât | nûnâm divô duhitâro vibhâtîr gâtûm kṛiṇavann ushâso jânâya || 1 || ásthur u citrá ushâsaḥ purástân mitá iva svâravo 'dhvaréshu | vy ũ vrajâsya tãmaso dvã-rochântîr avrañ chûcayaḥ pâvakâḥ || 2 || uchântîr adyá citayanta bhojãñ râdhodéyâyoshâso maghônîḥ | acitré antâḥ paṇâyaḥ sasantv ábudhyamânâs tãmaso vímadhye || 3 || kuvít sá devîḥ sanâyo návo vâ yâmo babhûyâd ushaso vo adyá | yénâ návagve ângire dáçagve saptâsye revatî revád ũshâ || 4 || yûyám hí devîr řitayúgbhir açvaiḥ pariprayâthâ bhûvanâni sadyâḥ | prabodháyantîr ushasaḥ sasântaṃ dvi-pâc cátushpâc caráthâya jîvâm || 5 || 1 ||

kvâ svid âsâm katamã purânî yáyâ vidhânâ vidadhûr řibhûnãm | çûbhaṃ yác chubhrã ushâsaç caranti ná ví jnã-yante sadriçîr ajuryâḥ || 6 || tã ghâ tã bhadrá ushâsaḥ purãsur abhishtîdyumnâ řitájãtasatyâḥ | yãsv íjânâḥ çaçamânâ ukthaiḥ stuvãñ chánsan drãviṇaṃ sadyá äpa || 7 || tã ä caranti samanã purástât samânãtaḥ samanã paprathânâḥ | řitãsya devîḥ sãdaso budhãnã gávãm ná sãrgã ushâso jarante || 8 || tã ín nv evá samanã samânîr ámitavarṇã ushãsaç caranti | gûhantîr ábhvam ásitãṃ rúcadbhiḥ çukrãs tanûbhiḥ çúcayo rucãnâḥ || 9 || rayiṃ divo duhitaro vibhâtîḥ prajãvantãṃ yachatãsmãsu devîḥ | syonãd ä vaḥ pratibûdhyamânâḥ suvryasya pátayaḥ syâma || 10 || tãd vo divo duhitaro vibhâtîr úpa bruva ushaso yajnãketuḥ | vayãṃ syâma yaçãso jáneshu tãd dyaúç ca dhattãṃ pṛithivî ca devî || 11 || 2 ||

51, 1 purástât. vayûna-vat. 2 purástât. ví ũm iti. dvãrã uchântîḥ. çúcayaḥ. 3 râdhaḥ-déyâya ushâsaḥ. 4 yéna. revatîḥ. 5 dvi-pât cátuḥ-pât. 6 yât çubhrãḥ. 7 tãḥ gha tãḥ. purã ásuḥ. stuvãñ çãnsan. 8 budhãnâḥ. 9 ít nú evã. 10 yachata asmãsu. 11 bruve.

52 (348). gâyntri.

Prãti shyã sûnãrî jãñî vyuchântî pári svãsuḥ | divô adarçi duhitã || 1 || açveva citrãrushî mãtã gávãm řitãvarî | sãkhãbhûd açvinor ushãḥ || 2 || utã sãkhãsy açvinor utã mãtã gávãm asi | utósho vásva içishe || 3 || yãvayãddveshasaṃ tvã cikitvít sûnřitãvari | prãti stómair abhutsmaḥi || 4 || prãti bhadrá adrikshta gávãm sãrgã ná raçmãyaḥ | óshã aprã urú jrãyaḥ || 5 || äpaprúshî vibhãvari vy ävar jyótishã tãmaḥ | úsho ánu svadhãm ava || 6 || ä dyãṃ tanoshi raçmîbhir äntãriksham urú priyãṃ | úshaḥ çukreṇa çocishã || 7 || 3 ||

53 (349). jagati.

Tãd devãsya savitûr vãryam mahãd vṛiṇîmãhe ásurasya prãcetasãḥ | chardîr yéna dãçúshe yãchati tmãnã tán no mahãñ úd ayãn devó aktúbhiḥ || 1 || divô dhartã bhûvanasya prajãpatîḥ piçãṅgaṃ drãpim prãti muñicate kavîḥ | vicakshaṇãḥ pratháyann äpṛiṇãnn urv äjîjanat savitã sumnãm ukthyãm || 2 || äprã rájãñsi divyãni pãrthivã çlókãṃ devãḥ kṛiṇute svãya dhãrmaṇe | prá bãhû asrãk savitã sãvîmani niveçãyan prasuvãnn aktúbhir jãgat || 3 || ádãbhyo bhûvanãni pracãkaçad vratãni devãḥ savitãbhî rakshate | prãsrãg bãhû bhûvanasya prajãbhyo dhritãvrato mahó ájmasya rãjati || 4 || trîr antãrikshãṃ savitã mahitvanã trî rájãñsi paribhûs trîñi rocanã | tísro dívaḥ pṛithivîs tísra invati tribhîr vratair abhî no rakshati tmãnã || 5 || bṛihãtsumnaḥ prasavitã niveçano jãgataḥ sthãtûr ubhãyasya yó vaçî | sã no

52, 1 syã. 2 açvã-iva citrã árushî. sãkhã abhûd. 3 sãkhã asi. utã ushaḥ. 5 sãrgãḥ. ä ushãḥ. 6 ví ävaḥ. 7 ä antãriksham. — 53, 1 tát. 2 urú. 3 ä aprãḥ. bãhû iti. 4 savitã abhî. prá asrãk. 6 pra-savitã.

devāḥ savitā çarma yachatv asmé ksháyāya trivárûtham
ánhasaḥ || 6 || āgan devá řitúbhir várdhatu ksháyam dá-
dhātu naḥ savitā suprajām isham | sá naḥ kshapābhir ába-
bhiç ca jinvalu prajāvantam rayim asmé sám invatu || 7 || 4 ||

54 (350). jagati. 6 trishṭubh.

Ábhûd devāḥ savitā vándyo nú na idánim áhna upa-
vácyo nřibhiḥ | ví yó rátnâ bhájati mânavebhyaḥ çrésztham
no átra dráviṇam yáthâ dádhat || 1 || devébhyo hí pratha-
mām yajniyebhyo 'mřitatvām suvási bhâgám uttamám | ád
íd dāmānam savitar vy ūrpushe 'núcinaḥ jivitā mánushe-
bhyaḥ || 2 || ácittí yác cakřimā daivye jáne dīnair dákshaiḥ
prábhūti pūrushatvátâ | devéshu ca savitar mánusheshu ca
tvām no átra suvatâd ánâgasah || 3 || ná pramiye savitúr
daivyasya tát yáthâ viçvam bhúvanam dhārayishyáti | yát
přithivyā vārimann ā svaṅgurir vārshman divāḥ suváti sa-
tyám asya tát || 4 || indrajyeshthān břihádbhyaḥ párvate-
bhyaḥ ksháyāñ ebhyaḥ suvasi pastyāvataḥ | yáthâ-yathâ
patáyanto viyemirá evaivá tasthuḥ savitaḥ savāya te || 5 ||
yé te trir áhant savitaḥ savāso divé-dive saubhagam āsu-
vānti | indro dyāvâpřithiví sindhur adbhír ádityair no ádi-
tiḥ çarma yañsat || 6 || 5 ||

55 (351). trishṭubh. 8—10 gāyatrí.

Kó vas trátâ vasavaḥ kó varútâ dyāvâbhūmí adite trá-
sithām naḥ | sáhiyaso varuṇa mitra mártât kó vo 'dhvaré
várivo dhāti devāḥ || 1 || prá yé dhāmāni pūrvyāny árcān ví

53, 7 ā gan. — 54, 2 ví ūrpushe. 3 yát cakřimā. purushatvátâ.
4 přithivyāḥ. su-aṅgurí. 5 vi-yemiré evá evá. — 55, 1 dyāvâ-
bhūmí iti.

yád uchān viyotáro ámûrāḥ | vidhátáro ví té dadhur ájasrá
řitádhítayo rurucanta dasmāḥ || 2 || prá pastyām áditim sín-
dhum arkaiḥ svastim íle sakhyāya devím | ubhé yáthâ no
áhaní nipáta ushāsánáktâ karatām ádabdhe || 3 || vy áryamā
váruṇaç ceti pánthām ishás pátiḥ suvitām gátúm agniḥ |
indrāvishṇû nřivád u shú stávānâ çarma no yantam áma-
vad várûtham || 4 || ā párvatasya marútām ávánsi devāsya
trátúr avri bhâgasya | pát pátir jányâd ánhaso no mitró
mitriyâd utá na urushyet || 5 || 6 ||

nú rodasi áhinâ budhnyēna stuvitá deví ápyebhir
ishtaiḥ | samudrām ná samçarāṇe sanishyávo gharmásva-
raso nadyò ápa vran || 6 || devair no devy áditir ní pátu
devás trátâ tráyatām áprayuchan | nahí mitrásya váruṇa-
sya dhásim árhāmasi pramiyam sánv agnéḥ || 7 || agnir íçe
vasavyasyāgnir mahāḥ saubhagasya | tāny asmábhyaḥ rā-
sate || 8 || usho maghony ā vaha sūnřite vāryâ purú | asmá-
bhyam vājīnīvati || 9 || tát sú naḥ savitā bhágo váruṇo mi-
tró aryamā | indro no rádhāsā gamat || 10 || 7 ||

56 (352). trishṭubh. 5—7 gāyatrí.

Mahí dyāvâpřithiví ihá jyészthe rucā bhavatām çucá-
yadbhir arkaiḥ | yát sīṃ vārişthe břihatí viminván ruvád
dhokshā paprathānébhir évaiḥ || 1 || deví devébhir yajaté
yájatrain áminatí tasthatur ukshámāṇe | řitávarí adruhâ de-
váputre yajnásyá netrí çucáyadbhir arkaiḥ || 2 || sá ít svápâ
bhúvaneshv ása yá imé dyāvâpřithiví jajāna | urví gabhiré
rájasi suméke avançe dhírah çácyâ sám airat || 3 || nú ro-

55, 3 ádabdhe iti. 4 ví aryamā. sú. 6 nú rodasi iti. deví
iti. 7 deví. 8 vasavyāsya agniḥ. 10 rádhāsā ā. — 56, 1 mahí
dy. jy. vár. břihatí iti. ha ukshā. 2 deví-yajaté-áminatí-ukshámāṇe
-řitávari-deváputre-netří iti. 3 su-ápāḥ. u. g. r. suméke iti. 4 nú.

dasī bñihádbhir no várúthaiḥ pátnīvadbhir isháyantī sajó-
sháh | urúci' víçve yajaté ní pátam dhiyá syáma rathyāḥ
sadásāḥ || 4 || prá vām máhi dyávi abhy úpastutim bhará-
mahe | çúci' úpa práçastaye || 5 || punáné tanvā mithāḥ
svéna dákshena rájathāḥ | úhyáthe sanád řítām || 6 || mahī
mitrásya sádhatas tárantī pípratī řítām | pári yajnáḥ ní
shedathuḥ || 7 || 8 ||

57 (353). 1. 4. 6. 7 anuštubh. 2. 3. 8 trishṭubh. 5 puraūshñih.

Kshétrasya pátinā vayāḥ hiténeva jayāmasi | gām
áčvam poshayitnv ā sá no mñilátidriçe || 1 || kshétrasya pate
mádhumantam úrmim dhenúr iva páyo asmāsu dhukshva |
madhuçútam ghñitām iva súpútam řítasya naḥ pátayo
mñilayantu || 2 || mádhumatir óshadhír dyáva āpo mádhu-
man no bhavatu antáriksham | kshétrasya pátir mádhumán
no astv árishyanto ánv enaḥ carema || 3 || çunām vāhāḥ
çunām nárah çunām kñishatu lāṅgalam | çunām varatrā ba-
dhyantām çunām áshtrām úd iṅgaya || 4 || çunásirāv imām
vācam jushethām yád divi cakráthuḥ páyaḥ | ténemām úpa
siñcatam || 5 || arvāci subhage bhava síte vándāmahe tvā |
yáthā naḥ subhágāsasi yáthā naḥ suphálāsasi || 6 || índrah
sítām ní grihñātu tám púshānu yachatu | sá naḥ páyasvati
duhām úttarām-uttarām sámām || 7 || çunām naḥ phálā ví
kñishantu bhūmim çunām kīnāçā abhí yantu váhaiḥ | çu-
nām parjányo mádhunā páyobhiḥ çunásirā çunām asmāsu
dhattam || 8 || 9 ||

56, 4 isháyanti iti. u. v. yajaté iti. dhiyá etc. 312, 21. 5 dyávi
iti abhí. çúci' iti. 6 punáné iti. 7 mahī iti. t. pípratī iti. —
57, 1 hiténa-iva. poshayitnú ā. mñiláti idriçe. 3 mádhu-mat.
4 varatrāḥ. 5 téna imām. 6 su-bhágā ásasi. su-phálā ásasi.
7 púshā ánu. 8 phálāḥ.

58 (354). trishṭubh. 11 jagatī.

Samudrād úrmir mádhumāñ úd árad úpāñçúnā sám
amñitatvām ánaḥ | ghñitāsya náma gúhyam yád ásti jihvá
devánām amñitasya nábbih || 1 || vayāḥ náma prá bravāmā
ghñitāsyaśmín yajné dhārayāmā námobhiḥ | úpa brahmā
çñinavac chasyámānaḥ cátuḥçñiṅgo 'vamid gaurá etát || 2 ||
catvári çñiṅgā tráyo asya pádā dvé çñishé saptá hástāso
asya | tridhā baddhó vñishabhó roraviti mahó devó már-
tyāñ ā viveça || 3 || tridhā hitām pañibhir guhyámānaḥ gávi
devāso ghñitām ánv avindan | índra ékaḥ súrya ékaḥ ja-
jána venád ékaḥ svadháyā nish tatakshuḥ || 4 || etā arshanti
hñidyát samudrāc chatávrajā ripúnā návacákshe | ghñitāsya
dhārā abhí cákaçimi hiranyáyo vetaso mádhya ásām ||
5 || 10 ||

samyák sravanti sarito ná dhénā antár hñidā mánasā
púyamānāḥ | eté arshanty úrmáyo ghñitāsya mñigā iva kshi-
pañór íshamānāḥ || 6 || síndhor iva prádhvané çughanáso
vátapramiyaḥ patayanti yahváḥ | ghñitāsya dhārā arushó
ná vājī káshthā bhindānn úrmibhiḥ pínvamānaḥ || 7 || abhí
pravanta sámāneva yóshāḥ kalyānyāḥ smáyamānāso agním |
ghñitāsya dhārāḥ samidho nasanta tá jushāño haryati játā-
vedāḥ || 8 || kanyā iva vahatúm étavā u añjy añjánā abhí
cákaçimi | yátra sómaḥ súyáte yátra yajno ghñitāsya dhārā
abhí tát pavante || 9 || abhy arshata sushñutim gávyam ájim
asmāsu bhadrá dráviñāni dhatta | imām yajnáḥ nayata de-
vátā no ghñitāsya dhārā mádhumat pavante || 10 || dháman

58, 1 úpa añçúnā. 2 bravāma ghñitāsya asmín. dhārayāma. çñinavat çā.
3 pádāḥ. d. çñishé iti. 4 níḥ tatakshuḥ. 5 samudrāt çatā-vrajāḥ.
ná ava-cákshe. mádhya. 7 pra-adhvané. káshthāḥ. 8 sámāna
-iva. táḥ. 9 étavāḥ úp iti añjī añjánāḥ. 10 abhí arshata.
dhārāḥ.

te víçvam bhúvanam ádhi çritám antáh samudré hṛidy
 àntár áyushi | apám ánike samithé yá ábhṛitas tám açyâma
 mádhumantaṃ ta úrmím || 11 || 11 ||

Pañcama 'nuvâkaḥ.

CATURTHAM MAṆḌALAM.

58, 11 hṛidí antáh. te.

I (355). trishṭubh.

Ábodhy agniḥ samídhâ jánânâm práti dhenúm ivâya-
 tīm ushâsam | yahvâ iva prá vayám ujjihânâḥ prá bhânâ-
 vaḥ sisrate nâkam ácha || 1 || ábodhi hótâ yajáthâya devân
 úrdhvó agniḥ sumánâḥ prátár asthât | sámiddhasya rúçad
 adarçi pájo mahán devás támaso nír amoci || 2 || yád ñ
 gaṇásya raçanáṃ ájigaḥ çúcir añkte çúcibhir góbhira agniḥ |
 ád dáksiniá yujyate vâjayanty uttânám úrdhvó adhayaj
 juhúbhiḥ || 3 || agním áchâ devayatám mánânsi cákshûnshîva
 sūrye sám caranti | yád ñ sūvâte ushâsâ vírūpe çvetó
 vâjī jāyate ágre áhnâm || 4 || jánishṭa hí jényo ágre áhnâm
 hitó hitéshv arushó váneshu | dame-dame saptá rátnâ dá-
 dhâno 'gnír hótâ ní shasâdâ yájiyân || 5 || agnír hótâ ny
 asídat yájiyân upásthe mâtúḥ surabhâ u loké | yúvâ kaviḥ
 purunishṭhá řitávâ dhartâ křishṭinâm utá mádhya iddhâḥ
 || 6 || 12 ||

prá nú tyám vípam adhvaréshu sâdhúm agním hótâ-
 ram ñlate námobhiḥ | á yás tatâna ródasí řitena nítyam
 mṛijanti vâjinam ghṛitena || 7 || mârjályò mṛijyate své dá-
 múnâḥ kavipraçastó átithiḥ çivó naḥ | sahasraçriṅgo vṛi-

1, 1 iva á-yatīm. 3 vâja-yánti. adhayat. 4 ácha. cá-
 kshûnshi-iva. sūvâte-vírūpe iti. 5 sasâda. 6 ní asídat. sura-
 bhâú. puruniḥ-sthâḥ. mádhya. 7 nú. ródasí iti.

shabhás tádojá viçvãñ agne sáhasâ prásy anyãñ || 8 || prá sadyó agne áty eshy anyãñ ávir yásmâi cãrutamo babhútha | ilényo vapushyò vibhãvâ priyó viçãm átithir mánu-shîñãm || 9 || túbhyam bharanti kshítáyo yavishtã balim agne ántita ótá dûrát | á bhándishthasya sumatim cikiddhi bñihát te agne máhi çárma bhadráñ || 10 || ádyá rátham bhánumo bhánumántam ágne tíshthã yajatébhih sámantam | vidvãñ pathîñãm urv antáriksham éhá devãñ havirádyâya vakshi || 11 || ávocâma kaváye médhyâya váco vandáru vñishabhãya vñishne | gávishtñhiro námasâ stómam agnaú divíva rukmám uruvyãñcam açret || 12 || 13 ||

2 (356). trishṭubh. 12 çakvari.

Kumâráñ mâtã yuvatih sámubdham gúhã bibharti ná dadãti pitré | ánikam asya ná mináj jáñasã purãñ paçyanti nihitam arataú || 1 || kãm etãñ tvãm yuvate kumâráñ péshñ bibharshi máhishñ jajãna | púrvñr hí gárbhãñ çarãdo vavárdhãpaçyam jãtãñ yád ásúta mâtã || 2 || hiranyadantãñ çúçivarnãñ árát kshétrãd apaçyam áyudhã mimãnam | dadãno asmã amñritãñ vipñrikvat kím mãñm áñindrãñ kñiñavann anukthãñ || 3 || kshétrãd apaçyam sanutãç cãrantãñ sumád yúthãñ ná purú çóbhamãnam | ná tã agribhrann ájanishthã hí shãñh pálikññr id yuvatáyo bhavanti || 4 || ké me maryakãm ví yavanta góbhir ná yéshãñ gopã arãnaç cid ása | yá ñm jagñrihúr áva té sñrijantv áñjãti paçvã úpa naç cikittvãñ || 5 || vasãñ rájãnam vasatim jáñãnãm árátayo ní dadñhur mártýeshu | bráhmãny átrer áva tãñ sñrijantu nindítãro nindyãso bhavantu || 6 || 14 ||

1, 8 tát-ojáñ. prá asi. 9 á utá. 11 á adyá. bhãnu-mãñ. urú antáriksham á ihá. 12 diví-iva. — 2, 1 minát. 2 vavárdha apaçyam. 3 asmai. 4 sãñh. 5 yé. á ajãti.

çúnaç cic chépañ níditañ sahasrád yúpãd amuñco áçamishthã hí shãñh | evãsmád agne ví mumugdhi páçãn hótãç cikitva ihá tú nishádyã || 7 || hññiñyãmãno ápa hí rãd aiyeh prá me devãñãm vñratapã uvãca | indro vidvãñ ánu hí tvã cacáksha ténãhãm agne ánuçishthã ágãm || 8 || ví jyótishã bñrihatã bhãty agññir ávir viçvãñi kññiñute mahitvã | prádevñr mãyãñh sahaté durévãñh çúçíte çññiñge rákshase vñnikshe || 9 || utá svãnãso diví shantv agññes tigmãýudhã rákshase hántavã | máde cid asya prá rujanti bhãmã ná varante paribãdho ádevññh || 10 || etãñ te stómãñ tuvñjãta vípro ráthãñ ná dhñrañ svápã ataksham | yádñd agne práti tvãm devã háryãñ svãrvatñr apã enã jayema || 11 || tuvñgrñvo vññishabhó vavñridhãno 'çatrv áryãñh sám ajãti védañh | ítímãm agññim amñritã avocann barbñishmate mánave çárma yañsad dhavñishmate mánave çárma yañsat || 12 || 15 ||

3 (357). trishṭubh.

Tvãm agne vãruño jáyase yát tvãm mitró bhavasi yát sámiddhãñ | tvé viçve sahasas putra devãñ tvãm indro dáçúshe mártýãya || 1 || tvãm aryãmã bhavasi yát kanññãm náma svadhãvan gúhyam bibharshi | aññjãti mitrãñ súdñhiñãm ná góbhir yád dámpatñ sámãnasã kññiñoshi || 2 || táva çñriyé marúto marjayanta rúdra yát te jáñima cãru citrãñ | padãñ yád vñññor upamãññ nidhãyi téna pási gúhyãñ náma gónãm || 3 || táva çñriyã súdñriço devã devãñh purú dádhãñã amñritãñ sapanta | hótãram agññim mánusho ní shedur daçasyãnta uçñijãñ çãñsam áyóñh || 4 || ná tvád dhótã púrvo agne yãññi-

2, 7 çúnaç-çépañ cit ní-ditañ. sãñh evá asmát. tú. 8 téna áhãm. á agãm. 9 prá ádevññh. çññiñge iti. 10 santu. tigmã-áyudhãñh. hántavãñ. bhãmãñh. 11 yádñi ft. enã. 12 vavñridhãñãñh açatñrú aryãñh. ítñi imãm. havñishmate. — 3, 4 purú. hótãram s. 302, 11. 5 hótã.

yân ná kávyaiḥ paró asti svadhâvah | viçaç ca yâsyâ átithir bhávâsi sá yajnâna vanavad deva mártân || 5 || vayám agne vanuyâma tvótâ vasúyâvo havishâ búdhymânâḥ | vayám samaryé vidátheshv áhnâm vayám râyâ sahasas putra mártân || 6 || 16 ||

yó na ágo abhy éno bhárâty ádhîd aghám aghâçânse dadhâta | jahí cikitvo abhiçastim etám ágne yó no marcáyati dvayéna || 7 || tvám asyâ vyúshi deva púrve dûtám kṛiṇvânâ ayajanta havyaiḥ | samsthé yád agna íyase rayîñâm devó mártair vásubhir idhyâmânâḥ || 8 || áva spridhi pitáram yódhi vidvân putró yás te sahasaḥ sūna úhé | kadâ cikitvo abhi cakshase nó 'gne kadâñ ritacíd yátayâse || 9 || bhūri náma vándamâno dadhâti pitâ vaso yádi táj josháyâse | kuvíd devâsya sâhasâ cakânâḥ sumnám agnir vanate vâvridhânâḥ || 10 || tvám aṅgá jaritâram yavishṭha viçvâny agne duritâti parshi | stenâ adriçran ripávo jánâso 'jnâta ketâ vṛijiná abhūvan || 11 || imé yâmâsas tvadrig abhūvan vásave vâ tát id ágo avâci | náhâyám agnir abhiçastaye no ná rîshate vâvridhânâḥ parâ dat || 12 || 17 ||

4 (358). trishtubh.

Tvám agne vásupatim vâstnâm abhi prá mande adhvaréshu rájan | tvâyâ vájam vájayánto jayemâbhi shyâma pṛit-sutír mártýânâm || 1 || havyvâḥ agnir ajáraḥ pitâ no vibhúr vibhávâ sudriçiko asmé | sugârhapatyâḥ sám isho didihy asmadryâk sám mimihî çrávânsi || 2 || viçâm kavim viçpâtim mânushinâm çúcim pâvakâm ghṛitâpṛishṭham agnim |

3, 6 tvâ-útâḥ. 7 abhi. ádhi ít. jahí. 8 asyâḥ vi-úshi. agne. 9 sūno íti. naḥ ágne kadâ. 10 tát. 11 duḥ-itâ úti. jánâsaḥ ájnâta-ketâḥ. 12 ná áha ayám. rîshate. — 4, 1 jayema abhi syâma.

ní hótâram viçvavidam dadhidhve sá devéshu vanate vâryâni || 3 || jushâsvâgna ílayâ sajóshâ yátamâno raçmibhiḥ sūryasya | jushâsva naḥ samídhám jâtaveda á ca devân havirádyâya vakshi || 4 || júsṭho dâmûnâ átithir duroṇá imám no yajnam úpa yâhi vidvân | viçvâ agne abhiyújo vihátyâ çatrúyatám á bhara bhójanâni || 5 || 18 ||

vadhéna dâsyum prá hí câtâyasva váyaḥ kṛiṇvânâs tanvè svâyai | píparshi yát sahasas putra devánt só agne pâhi nṛitama váje asmán || 6 || vayám te agna ukthair vidhema vayám havyaiḥ pâvaka bhadraçoce | asmé rayim viçvâvâram sám invâsmé viçvâni dráviṇâni dhehi || 7 || asmâkam agne adhvarám jushasva sâhasaḥ sūno trishadhastha havým | vayám devéshu sukṛitaḥ syâma çarmanâ nas trivârúthena pâhi || 8 || viçvâni no durgáhâ jâtavedaḥ sindhum ná návâ duritâti parshi | ágne atrivân námasâ gṛiṇânò 'smâkam bodhy avitâ tanúnâm || 9 || yás tvâ hṛidâ kṛiṇâ manyamânò 'martyam mártýo jóhavimi | jâtavedo yâço asmâsu dhehi prajâbhir agne amṛitatvám açyám || 10 || yâsmai tvám sukṛite jâtaveda u lokám agne kṛiṇávaḥ syonám | açvinám sá putriṇám vírávantam gómantam rayim naçate svastí || 11 || 19 ||

5 (359). gâyatri.

Súsamiddhâya çocishe ghṛitám tivrám juhótana | agnyé jâtavedase || 1 || nârâçânsaḥ sushûdatimám yajnam ádâbhyah | kavir hí mádhuhastyaḥ || 2 || ílitó agna á vahéndram citram ihá priyám | sukhai ráthebhir útaye || 3 || úr-

4, 4 jushâsva agne. sa-jóshâḥ. 5 duroṇé. vi-hátya. bhara. 7 agne. inva asmé. 9 duḥ-itâ úti. atri-vát. gṛiṇânâḥ a° 10 manyamânâḥ amartyam. — 5, 2 susûdati imám. 3 ílitó-priyám 142, 4. sukhai.

namradâ ví prathasvâbhy arkâ anûshata | bhâvâ nah çu-
bhra sâtâye || 4 || dévir dvâro ví çrayadhvam suprâyanâ
na útâye | prá-pra yajnám prîñitana || 5 || 20 ||

suprátike vayovridhâ yahví řitâsya mâtârâ | doshâm
ushâsam îmahe || 6 || vâtasya pátmann îlitâ daivyâ hótârâ
mánushaḥ | imâm no yajnám â gatam || 7 || ilâ sârasvatî —
|| 8 || çivâs tvashṭar ihâ gahi vibhûḥ pósha utâ tmânâ | ya-
jné-yajne na úd ava || 9 || yâtra véttha vanaspate devâ-
nâm gúhyâ námâni | tâtra havyâni gâmaya || 10 || svâhâ-
gnâye varuṇâya svâhéndrâya marúdbhyaḥ | svâhâ devé-
bhyo haviḥ || 11 || 21 ||

6 (360) pañkti.

Agnîm tám manye yó vásur ástam yám yânti dhená-
vaḥ | ástam árvanta âçávó 'stam nityâso vâjîna ishâm sto-
trîbhya â bhara || 1 || só agnîr yó vásur grîṇe sám yám
âyânti dhenávaḥ | sám árvanto raghudrúvaḥ sám sujâtâsaḥ
sûrâya ishâm — || 2 || agnîr hí vâjînam viçe dâdâti viçvá-
carshaṇiḥ | agnîr râyé svâbhúvam sâ prító yâti vâryam
ishâm — || 3 || â te agna idhîmahî dyumântam devâjâram |
yád dha syâ te. pániyasî samid dîdâyati dyâvísham
— || 4 || â te agna řicâ haviḥ çukrasya çocishas pate | sú-
çandra dâsma viçpate hávyavâṭ túbhyam húyata ishâm
— || 5 || 22 ||

pró tyé agnâyo 'gnîshu viçvam pushyanti vâryam | té
hinvire tá invire tá ishanyanty ânushâg ishâm — || 6 || táva

tyé ágne arcâyo máhi vrâdhanta vâjînaḥ | yé pátvabhiḥ
çaphânâṃ vrajâ bhurânta gónâm ishâm — || 7 || návâ no
agna â bhara stotrîbhyaḥ sukshîtîr ishâḥ | té syâma yâ
ânricûs tvâdûtâso dame-dama ishâm — || 8 || ubhé suçcan-
dra sarpîsho dârvî çrîñîsha âsâni | utó na út pupûryâ
ukthéshu çavasas pata ishâm — || 9 || evâñ agnîm ajurya-
mur gîrbhîr yajnébhîr ânushâk | dâdhad asmé svûryam utâ
tyád âçváçvyam ishâm — || 10 || 23 ||

7 (361). anushṭubh. 10 pañkti.

Sâkhâyaḥ sám vaḥ samyâñcam ishâm stómaṃ câgnâye |
vârshishṭhâya kshîtînâm ũrjô náptre sâhasvate || 1 || kútra
cid yâsya sámritau raṇvâ náro nřishádane | árhantaç cid
yám indhaté samjanáyanti jantávaḥ || 2 || sám yád ishó vá-
nâmahe sám havyâ mánushânâm | utâ dyumnâsya çâvasa
řitâsya raçmím â dade || 3 || sâ smâ křîñoti ketúm â náktam
cid dûrá â saté | pâvakó yád vânaspatîñ prá smâ minâty
ajârah || 4 || áva sma yâsya véshaṇe svédaṃ pathishu jú-
hvati | abhîm áha svâjanyam bhûmâ prîshṭhéva ruruhuḥ
|| 5 || 24 ||

yám mártyaḥ purusprîham vidád viçvasya dhâýase | prá
svâdanam pitúnâm ástatâtîm cid âyâve || 6 || sâ hí shmâ
dhânvâkshitam dâtâ ná dâty â paçúḥ | híriçmaçruḥ çúci-
dann řibhûr ânibhřîshṭataavishiḥ || 7 || çúciḥ shmâ yásmâ
atrivat prá svâdhítiva řiyate | sushûr asûta mâtâ krâñâ yád
ânaçé bhâgam || 8 || â yâs te sarpirâsuté 'gne çam ásti dhâ-
yase | aishu dyumnám utâ çrâva â cittám mártyeshu dhâḥ

5, 4 ũrpa-mradâḥ ví prathasva abhî arkâḥ. bhâva. 5 supra
-ayanâḥ. 6 suprátike-yahví iti. 8 = 13, 9. 9 ihâ â. pó-
she. 10 gamaya. 11 svâhâ agnâye. svâhâ indrâya. — 6, 1 âçá-
vaḥ ástam. 3 agnîḥ. 4 agne. deva ajâram. ha. dyâví ishâm.
5 agne. sú-candra. húyate. 6 pró iti. té. té.

6, 8 návâḥ. agne. yé. dame-dame. 9 ubhé iti. dârvî iti çrî-
ñîshe. utó iti. pate. 10 evâ. âçu-âçvyam. — 7, 1 ca agnâye.
2 kútra. raṇvâḥ. 3 çâvasâ. 4 sma. dûré. 5 abhî im.
bhûma prîshṭhâ-iva. 7 sma dhânva â-kshitam. 8 sma yâsmai.
svâdhítîḥ-iva. su-sûḥ. 9 sarpiḥ-âsute ágne. â eshu.

|| 9 || iti cin manyúm adhrijas tvádâtam ã paçum dade | ãd
agne aprinató 'trih sâsahyâd dâsyûn ishâh sâsahyân nrîn
|| 10 || 25 ||

8 (362). jagatî.

Tvâm agna ritâyavaḥ sám idhire pratnám pratnâsa
ûtâye sahaskrîta | puruçandrám yajatám viçvâdhâyasam
dâmûnasam gñihâpatim vâreṇyam || 1 || tvâm agne átithim
pûrvyam viçah çocishkeçam gñihâpatim ní shedire | bñihât-
ketum pururûpam dhanaspritam suçârmânam svâvasam ja-
radviṣham || 2 || tvâm agne mânushîr îlate viço hotrâvidam
vivicim ratnadhâtamam | gûhâ sântam subhaga viçvâdarça-
tam tuvishvanâsam suyâjam ghñitaçriyam || 3 || tvâm agne
dharnasim viçvâdhâ vayam gîrbhir gñinâto nâmasôpa se-
dima | sâ no jushasva samidhânó aṅgiro devó mártasya ya-
çasâ sudtîbhiḥ || 4 || tvâm agne pururûpo viçé-viçe váyo
dadhâsi pratnâthâ puruṣtuta | purûṇy ânnâ sâhasâ ví râ-
jasi tvîshih sã te titvishânâsya nâdhñishe || 5 || tvâm agne
samidhânám yavishtya devã dûtám cakrire havyvâha-
nam | urujâyasam ghñitâyonim âhutam tveshâm cakshur
dadhire codayânmati || 6 || tvâm agne pradîva âhutam ghñi-
taiḥ sumnâyavaḥ sushamidhâ sám idhire | sâ vâvñidhânâ ósha-
dhîbhir ukshitó 'bhî jrâyânsi pârthivâ ví tishthase || 7 || 26 ||

Ashtamo 'dhyâyaḥ.

TRITĪYO 'SHTAKAḤ.

7, 10 cit. aprinatâh átñih. sasahyât. — 8, 1 agne. 2 su-âvasam
jarat-viṣham. 3 tuvi-svanâsam. 4 nâmasâ úpa. 5 nú â-dhñishe.
6 devâh. codayât-mati. 7 sumna-yâvaḥ su-samidhâ. ukshitâh abhî.

9 (363). anuṣṭubh. 5. 7 pañkti.

Tvâm agne havishmanto devám mártâsa îlate | mánye
tvâ jâtâvedasam sâ havyã vakshy ânushák || 1 || agnir bôtâ
dâsvataḥ kshâyasya vñiktâbarhishah | sám yajnâsaç çaranti
yam sám vâjâsah çravasyávaḥ || 2 || utá sma yam çicum
yathâ návam jânishâtâñi | dhartâram mânushîñam viçãm
agnim svadhvarám || 3 || utá sma durgñibhîyase putró ná
hvâyâññam | puru yó dâgdhâsi vâñagne paçúr ná yâvase
|| 4 || ádha sma yâsyârcâyaḥ samyák samyânti dhûmînaḥ |
yád im áha tritó divy úpa dhmâteva dhâmati çîçite dhmâ-
târi yathâ || 5 || távâhám agna útibhir mitrásya ca práçasti-
bhiḥ | dveshoyúto ná duritã turyâma mártýânâm || 6 || tam
no agne abhî náro rayim sahasva ã bhara | sâ kshepayat
sâ poshayad bhúvad vâjasya sâtâya utaidhi pñitsú no vñi-
dhé || 7 || 1 ||

10 (364) anuṣṭubh. 4. 7 pañkti.

Ágna ójishtham ã bhara dyumnám asmábhyam adhrigo |
prá no râyã páriñasâ rátsi vâjâya pántham || 1 || tvâm no
agne adbhuta krâtvâ dáksasya mañhânâ | tvé asuryam
âruhat krâñã mitró ná yajniyaḥ || 2 || tvâm no agna eshâm
gâyam puṣṭim ca vardhaya | yé stómebhiḥ prá súrâyo
náro maghâny ânaçúḥ || 3 || yé agne candra te gírah çum-
bhânty açvarâdhasah | çushmébhiḥ çushmîño náro divaç cid
yeshâm bñihât sukîrtír bódhati tmânâ || 4 || táva tyé agne
arcâyo bhrâjanto yanti dhñishñuyã | párijmâno ná vidyútaḥ
svânó rátho ná vâjayúḥ || 5 || nú no agna útâye sabâdha-

9, 3 jânishṭa arâñi iti. 4 dâgdhâ úsi vâñâ ágne. 5 yâsya
arcâyah. divî. dhmâtâ-iva. dhmâtâri. 6 táva ahám agne. 7 abhî.
sâtâye utá edhi. — 10, 1 ágne. 2 ã aruhât. 3 agne. 6 nú.
agne.

saç ca râtáye | asmákâsaç ca sûráyo víçvâ áçâs tarisháni
 || 6 || tvám no agne añgiraḥ stutáḥ stávâna á bhara | hó-
 tar vibhvásáham rayim stotribhyaḥ stávase ca na utaidhi
 pñtsú no vñdhé || 7 || 2 ||

11 (365). jagati.

Jánasya gopá ajanishṭa jágrivir agniḥ sudákshaḥ suvi-
 táya návyase | ghritápratiko bñihatá divispricâ dyumád ví
 bháti bharatébhyaḥ çúciḥ || 1 || yajnásyá ketúm prathamám
 puróhitam agnim náras trishadbasthé sám ídhire | índreṇa
 devaiḥ sarátham sá barhishi sídan ní hótá yajáthâya sukrá-
 tuḥ || 2 || ásamñshṭo jáyase mátróḥ çúcir mandráḥ kavir
 úd atishṭho vivásvataḥ | ghriténa tvávardhayann agna áhuta
 dhúmás te ketúr abhavad divi çritáḥ || 3 || agnir no yajnam
 úpa vetu sádhuyágnim náro ví bharante grihé-gñihe | agnir
 dñtó abhavad dhavyaváhanó 'gnim vññaná vññate kavi-
 kratum || 4 || túbhyedám agne mádhumattamám vácas tú-
 bhyam manishá iyám astu çám hñidé | tvám giraḥ síndhum
 ivávánir mahñr á vññanti çávasá vardháyanti ca || 5 || tvám
 agne añgirasó gúhâ hitám ánv avindañ çiçriyáñám váne
 -vane | sá jáyase mathyamánaḥ sáho mahát tvám áhuḥ sá-
 hasas putráam añgiraḥ || 6 || 3 ||

12 (366). trishṭubh.

Prágnáye bñihaté yajniyáya ñitásyá vñshne ásuráya
 mánma | ghñitám ná yajná ásyé súpútam gíram bhare vñ-
 shabháya praticim || 1 || ñitám cikitva ñitám íc cikiddhy

10, 7 vibhva-sáham. — 11, 2 sídat. 3 tvá avardhayan agne.
 4 sádhuyágnim. havya-váhanáḥ. vññanáḥ. 5 túbhyá idám. ma-
 nishá. ivá avániḥ. çiçriyáñám. — 12, 1 prá agnáye. yajniyáya. yajné. ít.

ñitásyá dhárâ ánu tñndhi pñrvíḥ | náhám yátum sáhasá
 ná dvayéna ñitám sapány arushásyá vñshnaḥ || 2 || káyâ no
 agna ñitáyann ñiténa bhúvo návedâ ucáthasyá návyah |
 védâ me devá ñitupá ñitúnám náhám pátim sanitúr asya
 ráyah || 3 || ké te agne ripáve bándhanásah ké páyávaḥ sa-
 nishanta dyumántah | ké dhásim agne ánñitasya pánti ká
 ásató vácasaḥ santi gopáh || 4 || sákhâyas te víshunâ agna
 eté çivásah sánto áçivâ abhñvan | ádhñrshata svayám eté
 vácobhir ñijúyaté vññináni bruvántah || 5 || yás te agne ná-
 masá yajnam ítta ñitám sá páty arushásyá vñshnaḥ | tásyá
 kshayah pññhúr á sádhúr etu prasársññasya náhushasya
 çéshah || 6 || 4 ||

13 (367). gáyatri.

Árcantas tvá havámabé 'rcantaḥ sám idhñmahí | agne
 árcanta útáye || 1 || agneḥ stómam manámahe sidhrám adyá
 divispricah | devásya dravñsasyávaḥ || 2 || agnir jushata no
 giro hótá yó mánusheshv á | sá yakshad dáivyam jánam
 || 3 || tvám agne sapráthâ asi jushṭo hótá várenyah | tváyá
 yajnam ví tanvate || 4 || tvám agne vâjasátamám víprá var-
 dhanti súshñtutam | sá no rásva suvñryam || 5 || agne nemir
 aráñ iva deváñs tvám paribhúr asi | á rádhaç citráam ñññ-
 jase || 6 || 5 ||

14 (368). gáyatri.

Agnim stóména bodhaya samidhánó ámartyam | havýá
 devéshu no dadhat || 1 || tám adhvaréshv ílate devám mártá
 ámartyam | yájishñham mánushe jáne || 2 || tám hí çaçvanta

12, 2 ná ahám. dvayéna. 3 agne. véda. ná ahám. 4 ké
 ásataḥ. 5 agne. 6 ítte. — 13, 1 havámabé árcantaḥ. 5 vípráh.

flate srucā devāṃ ghṛitaçcūtā | agniṃ havyāya vólhave
 || 3 || agnir jātó arocata ghnán dásyũñ jyótishā támah |
 ávindad gā apāḥ svāḥ || 4 || agniṃ ilényaṃ kavim ghṛitá-
 prishṭhaṃ saparyata | vétu me çriṇávad dhávam || 5 || agniṃ
 ghṛiténa vāvṛidhuḥ stómebhir viçvácarchaṇim | svādhíbhír
 vacasyúbhiḥ || 6 || 6 ||

Prathamo 'nuvākah.

15 (369). trishṭubh.

Prá vedhāse kavāye védyāya giram bhare yaçāse pūr-
 vyāya | ghṛitáprasatto ásurah suçévo ráyo dhartā dharūṇo
 vásvo agniḥ || 1 || řitena řitāṃ dharūṇaṃ dhārayanta yajnā-
 sya çáké paramé vyòman | divó dhārman dharūṇe sedúsho
 nr̥ñ jātair ajātāñ abhí yé nanakshuh || 2 || anhojúvas tan-
 vās tanvate ví váyo mahád dushtāram pūrvyāya | sá sam-
 váto návajātas tuturyāt sínhāṃ ná kruddhām abhitaḥ pári
 shṭhuḥ || 3 || mātéva yád bhārāse paprathāno jánaṃ-janaṃ
 dhāyase cākshase ca | váyo-vayo jarāse yád dádhānaḥ pári
 tmánā víshurūpo jigāsi || 4 || vājo nú te çávasas pātṽ ántam
 urúm dírgbāṃ dharūṇaṃ deva ráyāḥ | padāṃ ná táyúr
 gūhā dádhāno mahó ráyé citáyann átrim aspaḥ || 5 || 7 ||

16 (370). anuṣṭubh. 5 pañkti.

Bṛihád váyo hí bhānāvé 'rcā devāyāgnāye | yám mi-
 tráṃ ná práçastibhir mártāso dadhire purāḥ || 1 || sá hí
 dyúbhir jánānāṃ hótā dākshasya bāhvóḥ | ví havyām agnir
 ānushág bhágo ná vāram řiṇvati || 2 || asyá stóme maghó-
 naḥ sakhyé vṛiddháçocishaḥ | víçvā yásmin tuvishváni sam-

14, 5 hávam. — 15, 2 řitena. 3 sthuḥ. 4 mātā-iva.
 5 aspar ity aspaḥ. — 16, 1 bhānāve árca devāya agnāye.

aryé çúshmam ādadhuh || 3 || ádhā hy àgna eshām suvir-
 yasya mañhānā | tám id yahvām ná ródasí pári çrávo ba-
 bhūvatuḥ || 4 || nú na éhi vāryam ágne grīṇāná ā bhara |
 yé vayām yé ca sūráyah svastí dhāmahe sácotaídhi pṛitsú
 no vṛidhé || 5 || 8 ||

17 (371). anuṣṭubh. 5 pañkti.

Ā yajnaír deva mártya itthā távyānsam útāye | agniṃ
 kṛité svadhvaré pūrúr ilítāvase || 1 || ásyā hí svāyaçastara
 āsā vidharman mányase | tám nákaṃ citráçocisham man-
 drám paró mañsháyā || 2 || asyá vāsā u arcishā yá áyukta
 tujā girā | divó ná yāsya rétasā bṛihác chócanty arcāyah
 || 3 || asyá krátvā vícetaso dasmāsya vásu rátha ā | ádhā
 víçvāsu hávyo 'gnir vikshú prá çasyate || 4 || nú na id dhí
 vāryam āsā sacanta sūráyah | úrjo napād abhishṭāye páhi
 çagdhí svastāya utáidhi pṛitsú no vṛidhé || 5 || 9 ||

18 (372). anuṣṭubh. 5 pañkti.

Prátár agniḥ purupriyó viçāḥ stavetátithiḥ | víçvāni yó
 ámartyo havyā márteshu rányati || 1 || dvitāya mṛiktvāvase
 svāsya dākshasya mañhānā | índum sá dhatta ānushák stotā
 cit te amartya || 2 || tám vo dírgbhāyuçocisham girā huve
 maghónām | áriṣṭo yéshām rátho vy açvadāvann íyate
 || 3 || citrá vā yéshu dídhitir āsānn ukthā pānti yé | stīrṇām
 barhiḥ svārnare çrávánsi dadhire pári || 4 || yé me pañcā-
 çātam dadúr açvānāṃ sadhástuti | dyumád agne máhi çrávo
 bṛihát kṛidhi maghónāṃ nṛivád amṛita nṛiṇām || 5 || 10 ||

16, 4 ádha hí agne. 5 nú naḥ ā ihi. sácā utá edhi. — 17, 1
 ilíta ávase. 3 vaí asaú. áyukta. bṛihát çócanti. 4 ráthe. údha.
 5 nú. hí. svastāye utá edhi. — 18, 1 staveta átithiḥ. 2 dhatte.
 3 ví açva-dāvan. 4 svāḥ-nare.

19 (373). 1. 2 gāyatrī. 3. 4 anuṣṭubh. 5 virāḍrūpā.

Abhy āvasthāḥ prā jāyante prā vavrér vavriḥ ciketa |
upāsthe mātūr ví cashṭe || 1 || juhuré ví citáyantó 'nimishaṃ
ṇṛimnám pānti | ā ḍṛihām púraṃ viviḥuḥ || 2 || ā ḥvaitreyá-
sya jantávo dyumád vardbanta kṛiṣṭáyāḥ | nishkágrīvo
briháduktha enā mádhvā ná vājayúḥ || 3 || priyám dugdhám
ná kām̐yam ájāmi jāmyóḥ sácā | gharmó ná vājajāṭharó
'dabdhāḥ ḥāḥvato dābhaḥ || 4 || kṛīḥan no raḥma ā bhuvāḥ
sám bhásmanā vāyúnā vévidānaḥ | tā asya san dhṛiṣhájó
ná tigmāḥ súsamṇitā vakshyò vakshaṇesthāḥ || 5 || 11 ||

20 (374). anuṣṭubh. 4 pañkti.

Yám agne vājasātama tvám cin mányase rayím | tám
no gīrbhiḥ ḥravāyyaṃ devatrā panayā yújam || 1 || yé agne
nérayanti te vṛiddhá ugrásya ḥavasah | ápa dvésho ápa
hváro 'nyāvratasya saḥcīre || 2 || hótāraṃ tvā vṛiṇimāhé 'gne
dákshasya sādhanam | yajnēshu pūrvyám girā prāyasvanto
havāmahe || 3 || itthā yāthā ta útāye sáhasāvan divé-dive |
ráyá ṛitāya sukrato góbhiḥ shyāma sadhamādo víraih syāma
sadhamādaḥ || 4 || 12 ||

21 (375). anuṣṭubh. 4 pañkti.

Manushvát tvā ní dhīmahi manushvát sám idhīmahi |
ágne manushvād āngiro devān devayaté yaja || 1 || tvám hí
mānushé jáné 'gne súprīta idhyāse | srúcas tvā yanty ānu-
shák sújāta sárpīrasute || 2 || tvám víḥve sajóshaso devāso
dūtám akrata | saparyántas tvā kave yajnēshu devám ilate

19, 1 abhí ava-sthāḥ. 2 citáyantaḥ áni-misham. 4 vāja-
ṭharāḥ údabdhāḥ. 5 raḥme. súsamṇitāḥ. vakshaṇe-sthāḥ. — 20, 1 cit.
panaya. 2 ná iráyanti. 3 vṛiṇimahe ágne. 4 te. ráyé. syāma. —
21, 2 jáné ágne.

|| 3 || devám vo devayajyágnim ilīta mártyaḥ | sámiddhaḥ
ḥukra dídihy ṛitásya yónim ásadah sasásya yónim ásadah
|| 4 || 13 ||

22 (376). anuṣṭubh. 4 pañkti.

Prā viḥvasāmann atrivád árcā pávakaḥocishe | yó adhva-
reshv íḍyo hótā mandrátamo víḥi || 1 || ny ágnim jātáveda-
sam dádhātā devám ṛitvijam | prā yajnā etv ānushág adyā
devávyacastamaḥ || 2 || cikitvínmanasam tvā devám mártāsa
útāye | váreṇyasya té 'vasa iyānāso amanmahi || 3 || ágne
cikiddhy ásyá na idám vácaḥ sahasya | tám tvā suçipra
dampate stómair vardhanty átrayo gīrbhiḥ ḥumbhanty átra-
yaḥ || 4 || 14 ||

23 (377). anuṣṭubh. 4 pañkti.

Ágne sáhantam ā bhara dyumnásya práśāhā rayím |
viḥvā yāḥ carshanīr abhy áśā vājeshu sāsāhat || 1 || tám
agne pṛitanāshāham rayím sahasva ā bhara | tvám hí satyó
ádbhuto dátā vājasya gómataḥ || 2 || víḥve hí tvā sajóshaso
jánāso vṛiktābarhishaḥ | hótāraṃ sádmasu priyám vyánti
vāryā purú || 3 || sá hí shmā viḥvācarshanīr abhímāti sáho
dadhe | ágna eshú ksháyeshv ā reván nah ḥukra dídihi dyu-
mát pávaka dídihi || 4 || 15 ||

24 (378). dvipadā.

Ágne tvám no ántama utá trātā ḥivó bhavā varúthyāḥ |
vásur agnīr vásuḥravā áchā nakshi dyumáttamam rayím

21, 4 deva-yajyáya agnīm. ā asadah. — 22, 1 árcā. 2 ní agnīm.
dádhdhāta. adyā. 3 cikitvít-manasam. te ávasah. 4 cikiddhí asyá. —
23, 1 prá-sáhā. viḥvāḥ. abhí áśā. 2 pṛitanā-sāham. 4 sma. ágne.
revát. — 24, 1 bhava. 2 ácha.

dâh || 2 || sâ no bodhi çrudhî hávam urushyâ ño aghâyatâh samasmât | tâm tvâ çocishtha dîdivah sumnâya nûnâm îmahe sâkhibhyah || 4 || 16 ||

25 (379). anushṭubh.

Áchâ vo agním ávase devâm gâsi sâ no vásuḥ | râsat putrá řishûpâm řitâvâ parshati dvishâḥ || 1 || sâ hí satyó yâm pûrve cid devâsaç cid yâm îdhiré | hótâram mandrá-jihvam ít sudîtibhir vibhâvasum || 2 || sâ no dhîť vâri-shṭhayâ çrêshṭhayâ ca sumatyâ | ágne râyó didîhi naḥ su-řriktibhir varenya || 3 || agnîr devêshu râjaty agnîr már-teshv âviçân | agnîr no havvavâhano 'gnîm dhîbhîḥ sapa-ryata || 4 || agnis tuvîçravastamaḥ tuvîbrahmânânam uttamâm | atúrtaḥ çrâvayâtpatim putráḥ dadâti dâçúshe || 5 || 17 ||

agnîr dadâti sâtpatim sâsâha yó yudhá nřibhîḥ | agnîr âtyam raghusyâdam jétâram âparâjitam || 6 || yâd vâhi-shṭham tâd agnáye bñihád arca vibhâvaso | máhishîva tvâd rayis tvâd vâjâ úd îrate || 7 || tâva dyumânto arcâyo grâve-vocyate bñihât | utó te tanyatúr yathâ svânó arta tmânâ divâḥ || 8 || evâñ agním vasúyávaḥ sahasânâḥ vavandima | sâ no víçvâ âti dvîshaḥ pârshan nâvéva sukrátuḥ || 9 || 18 ||

26 (380). gâyatrî

Ágne pâvaka rocîshâ mandráyâ deva jîhvâyâ | â devân vakshi yâkshi ca || 1 || tâm tvâ ghřitasnav îmahe cítrabhâno svardřîçam | devâñ â vîtâye vaha || 2 || vîtihotram tvâ kave dyumântam sâḥ idhîmahî | ágne bñihântam adhvaré || 3 ||

24, 3 çrudhî. urushyâ naḥ. — 25, 1 ácha. 6 sasâha. 7 má-hishî-iva. 8 grâvâ-iva ucyate. utó îti. 9 evâ. pârshat nâvâ-iva. — 26, 2 ghřitasno îti.

ágne víçvebhir â gahi devébhir havvâdâtaye | hótâram tvâ vřiñîmahe || 4 || yâjamânâya sunvatâ ágne suvîryam vaha | devaír â satsi barhîshi || 5 || 19 ||

samidhânâḥ sahasrajid ágne dhârmâni pushyasi | devâ-nâm dûtâ ukthyâḥ || 6 || ny âgnîm jâtâvedasam hotravâham yâvishṭhyam | dâdhâtâ devâm řitvijam || 7 || prá yajná etv ânushâg adyâ devâvyacastamaḥ | strîñitâ barhîr âsâde || 8 || édâm marúto açvînâ mitráḥ sídantu vârunaḥ | devâsaḥ sâr-vayâ víçâ || 9 || 20 ||

27 (381). trisṭubh. 4 — 6 anushṭubh.

Ánasvantâ sâtpatir mâmahe me gâvâ cétishṭho ásuro maghónaḥ | traivřishṇó agne daçâbhiḥ sahasraír vaîçvânara tryârunaḥ ciketa || 1 || yó me çatâ ca viñçatîm ca gónâḥ hâri ca yukta sudhûrâ dâdâti | vaîçvânara súshṭuto vâvři-dhânó 'gne yâcha tryârunâya çârma || 2 || evâ te agne su-matîm cakânó nâvishṭhâya navamâm trasâdasyuḥ | yó me gîras tuvîjâtâsya pûrvîr yuktênâbhî tryâruno grîñâti || 3 || yó ma îti pravócaty açvamedhâya sûrâye | dâdad řicâ sa-nîm yaté dâdan medhâm řitâyaté || 4 || yâsya mâ parushâḥ çatâm uddharshâyanty ukshânaḥ | açvamedhasya dânáḥ sómâ iva tryâçiraḥ || 5 || indrâgnî çata-dâvny açvamedhe suvî-ryam | kshatrâḥ dhârayatam bñihád divî sûryam ivâjâram || 6 || 21 ||

28 (382). 1. 3 trisṭubh. 2 jagatî. 4 anushṭubh. 5. 6 gâyatrî.

Sâmiddho agnîr divî çocîr açret pratyâññ ushâsam ur-

26, 5 sunvaté â agne. 7. 8 vgl. 376, 2. 9 â idám. — 27, 1 trî-arunaḥ. 2 âgne. 3 evâ. yukténa abhî. 4 me. dádat. 5 út-harshâyanti. trî-âçiraḥ. 6 çata-dâvni. iva ajâram.

viyā vi bhāti | éti práci viçvávârâ námobhir devāñ iñānā
havishā ghṛitāci || 1 || samidhyāmāno amṛitasya rājasī ha-
vish kṛiṇvāntaṃ sacase svastāye | viçvaṃ sá dhatte drávi-
naṃ yám invasy átithyám agne ní ca dhatta ít purāḥ || 2 ||
ágne çárdha mahaté saubhagāya táva dyumnāny uttamāni
santu | sá jāspatyám suyāmam ā kṛiṇushva çatrūyatām
abhi tishṭhā mähānsi || 3 || sámiddhasya prámahasó 'gne
vānde táva çriyam | vṛishabhó dyumnávāñ asi sám adhva-
réshv idhyase || 4 || sámiddho agna áhuta devāñ yakshi sva-
dhvara | tvám hí havyvavāñ asi || 5 || ā juhotá duvasyátā-
gnim prayaty ádhvaré | vṛiñdhvám havyvāvāhanam || 6 || 22 ||

29 (383). trishṭubh.

Try āryamā mánusho devátātā trī rocanā divyā dhā-
rayanta | ārcanti tvā marútaḥ pūtādakshās tvám eshām ri-
shir indrāsi dhīraḥ || 1 || ánu yád im marúto mandasānām
ārcann indram papivānsaṃ sutāsya | ādatta vājram abhi
yád áhim hānn apó yahvīr asrijat sártavā u || 2 || utá
brahmāno maruto me asyéndraḥ sómasya súshutasya pe-
yāḥ | tát dhí havyam mánushe gā avindad áhann áhim
papivāñ indro asya || 3 || ād ródasī vitarām ví shkabhāyat
saṃvivyanāç cid bhiyāse mṛigām kaḥ | jígartim indro apa-
jārgurāṇaḥ práti çvasántam áva dānavām han || 4 || ádha
krátvā maghavan túbhyaṃ devā ánu viçve adaduḥ soma-
péyam | yát sūryasya haritaḥ pátantiḥ purāḥ satīr úpará
étaçe káḥ || 5 || 23 ||

náva yád asya navatīm ca bhogānt sákām vājreṇa ma-

28, 2 dhatte. 3 jāh-patyám. tishṭha. 4 prá-mahasah ágne.
5 agne. 6 juhota duvasyáta agnim pra-yati adhvaré. — 29, 1 trī ar-
yamā. indra asi. 2 ā adatta. sártavā. 3 asya indrah. hí.
4 kar ití kaḥ. 5 kár ití káḥ.

ghávā vivriçcát | ārcantiñdram marútaḥ sadhásthe traishṭu-
bheṇa vácasā bādhatta dyām || 6 || sákḥā sákhye apacat tī-
yam agnir asyá krátvā mahishā trī çatāni | trī sákām in-
dro mánushaḥ sárānsi sutām pibad vṛitrahátyāya sómam
|| 7 || trī yác chatā mahishānām ágho mās trī sárānsi ma-
ghávā somyāpāḥ | kārām ná viçve ahvanta devā bhāram
indrāya yád áhim jaghána || 8 || uçānā yát sahasyair áyā-
taṃ grihām indra jūjuvānébhir áçvaiḥ | vanvāno átra sará-
thaṃ yayātha kútsena devair ávanor ha çuṣṇam || 9 || prá-
nyác cakrām avrihaḥ sūryasya kútsāyānyád várivo yátave
'kaḥ | anāso dásyūñr amṛiṇo vadhéna ní duryonā ávriṇāñ
mṛidhrávācaḥ || 10 || 24 ||

stómāsas tvā gaúrivīter avardhann árandhayo vaidathi-
nāya píprum | ā tvám řijivā sakhyāya cakre pácan paktīr
ápibaḥ sómam asya || 11 || návagvāsaḥ sutásomāsa indram
dáçagvāso abhy ārcanty arkaiḥ | gávyaṃ cid úrvām api-
dhānavantaṃ tám cin nárah çaçamānā āpa vran || 12 || ka-
thó nú te pári carāni vidvāñ víryā maghavan yā cakārtha |
yā co nú návyā kṛiṇávaḥ çavishṭha préd u tá te vidáthe-
shu bravāma || 13 || etā viçvá cakrivāñ indra bhūry áparito
janúshā víryeṇa | yā cin nú vajrin kṛiṇávo dadhrishván ná
te vartā távishyā asti tásyāḥ || 14 || indra bráhma kriyá-
mānā jushasva yā te çavishṭha návyā ákarma | vástreva
bhadrá súkṛitā vastyú ráthaṃ ná dhīraḥ svápā ataksham
|| 15 || 25 ||

30 (384). trishṭubh.

Kvā syá virāḥ kó apaçyad indram sukhāratham řya-

29, 6 ārcanti indram. 8 yát çatā. somyā apāḥ. devāḥ. 10 prá
anyát. kútsāya anyát. duryoné avriṇak. 12 abhi ārcanti. cit. 13 ka-
thó ití. co ití. prá ít. 14 cit. vástrā-iva. 15 vasu-yúḥ. su-ápāḥ.

mānaṃ hāribhyāṃ | yó rāyā vajrī sutāsomam ichān tād
 óko gāntā puruhūtā ūtī || 1 || ávācacaksham padām āsya
 sasvár ugrām nidhātúr ānv āyam ichān | aprīcham anyāñ
 utá té ma āhur índraṃ náro bubudhānā açema || 2 || prá
 nú vayām suté yā te kṛitāñdra brāvāma yāni no jújo-
 shaḥ | védad ávidvāñ chṛiṇāvaca ca vidvān váhate 'yām ma-
 ghávā sārvasenaḥ || 3 || sthirām mánaç cakṛiṣhe jātá indra
 véshīd éko yudháye bhūyasaç cit | açmānaṃ cic chávasā
 didyuto ví vidó gávām ūrvām usriyānām || 4 || paró yát
 tvām paramá ājanishṭhāḥ parāvāti çrútyaṃ nāma bibhrat |
 átaç cid indrād abhayanta devā víçvā apó ajayad dāsāpat-
 nīḥ || 5 || 26 ||

túbhyéd eté marútaḥ suçéva ārcanty arkām sunvānty
 ándhaḥ | áhim ohānām apá açáyānam prá māyābhir māyī-
 naṃ sakshad indraḥ || 6 || ví shū mṛidho janúshā dānam
 invann áhan gávā maghavant saṃcakānāḥ | átrā dāsāsya
 námuceḥ çiro yád ávartayo mánave gātúm ichān || 7 || yú-
 jaṃ hí mām ákṛithā ād id indra çiro dāsāsya námucer
 mathâyán | açmānaṃ cit svaryām vartamānam prá cakṛi-
 yeva ródasī marúdbhyaḥ || 8 || striyo hí dāsā āyudhāni ca-
 kré kím mā karann abalā asya sénāḥ | antár hy ákhyad
 ubhé asya dhéne átbópa praid yudháye dásyum indraḥ
 || 9 || sám átra gávō 'bhíto 'navantehéha vatsair viyutá yád
 āsan | sám tá indro asṛijad asya çákair yád im sómāsaḥ
 sūshutá ámandan || 10 || 27 ||

yád im sómā babhrúdhūtá ámandann ároravid vṛisha-
 bhāḥ sādānesu | purāṃdarāḥ papivāñ indro asya pūnar

30, 1 áva acacaksham. 2 me. 3 kṛitāni indra. çṛiṇāvata.
 4 véshi ít. cit çavasā. 5 ā-jānishṭhāḥ. devāḥ. 6 túbhya ít. 7 sú.
 átra. 8 cakṛiyā-iva ródasī iti. 9 hí ubhé iti asya dhéne iti átha
 úpa prá ait. 10 anavanta ihā-íha. ví-yutāḥ. 11 sómāḥ.

gávām adadād usriyānām || 11 || bhadram idam ruçamā
 agne akran gávām catvāri dádataḥ sahásrā | ṛiṇaṃcayāsya
 práyatā maghāni práty agrabhīshma ṛitamasya ṛiṇām
 || 12 || supéçasam máva srijanty ástaṃ gávām sahásrai ru-
 çámāso agne | tivrā índram amamanduḥ sutāso 'któr vyū-
 shṭau páritakmyâyāḥ || 13 || áuchat sá rátri páritakmyā yāñ
 ṛiṇaṃcayé rájani ruçamānām | átyo ná vājī raghúr ajoyá-
 māno babhrúç catvāry asanat sahásrā || 14 || cátuḥsahasraṃ
 gávyasya paçvāḥ práty agrabhīshma ruçameshv agne |
 gharmāç cit taptāḥ pravṛije yá āsīd ayasmāyas tám v
 ādāma víprāḥ || 15 || 28 ||

31 (385). trisṭubh.

Índro ráthāya pravátam kṛiṇoti yām adhyásthān ma-
 ghávā vājayāntam | yúthéva paçvó vy ūnoti gopā áriṣṭo
 yāti prathamāḥ síshāsan || 1 || ā prá drava harivo má ví ve-
 naḥ piçaṅgarāte abhí naḥ sacasva | nahí tvád indra vásyo
 anyád ásty amenāñç cij jānivataç cakartha || 2 || úd yát sá-
 haḥ sáhasa ājanishṭa dédisṭa indra indriyāni víçvā | prá-
 codayat sudúghā vavré antár ví jyótishā saṃvavṛitvát támo
 'vaḥ || 3 || ánavas te rátham açvāya takshan tvásṭhā vājram
 puruhūta dyumāntam | brahmāṇa índram maháyanto arkaír
 ávardhayann áhaye hántavā u || 4 || vṛiṣṇe yát te vṛiṣhaṇo
 arkām árcān indra grāvāṇo áditiḥ sajóshāḥ | anaçvāso yé
 paváyo 'rathā indreshitá abhy ávartanta dásyūn || 5 || 29 ||

prá te pūrvāni káranāni vocam prá nūtanā maghavan
 yā cakārtha | çáktivo yád vibhárā ródasī ubhé jáyann apó

30, 13 má áva. sahásraiḥ. 14 yā. 15 im iti. — 31, 1 adhi-
 ásthāt. yúthā-iva. ví unoti. 2 cit. 3 ā jānishṭa dédisṭe. prá
 acodayat su-dúghāḥ. avar ity avah. 4 hántavā. 5 abhí. 6 çákti-
 -vaḥ. vi-bhārāḥ ródasī iti ubhé iti.

mánave dānucitrāḥ || 6 || tād in nú te káranam dasma vi-
prāhim yád ghnān ojo átrāmimithāḥ | cúshṇasya cit pári
māyā agribhāḥ prapitvām yān āpa dāsýũñr asedhaḥ || 7 ||
tvām apó yádave turváçâyāramayaḥ sudúghāḥ pārá indra |
ugrām ayātam ávaho ha kútsam sám ha yád vām uçánā-
ranta devāḥ || 8 || indrákutsā váhamānā ráthenā vām átyā
ápi kárṇe vahantu | nish shím adbhyó dhámatho nish sha-
dhástḥān maghóno hṛidó varathas támānsi || 9 || vátasya
yuktānt suyújaç cid áçvān kavíç cid eshó ajagann ava-
syúḥ | víçve te átra marútaḥ sákhāya indra bráhmāni tá-
vishím avarðhan || 10 || 30 ||

sūraç cid rátham páritakmyāyām pūrvam karad úpa-
ram jūjuvānsam | bhárac cakráam étaçaḥ sám riṇāti puró
dádhat sanishyati krátum naḥ || 11 || áyām janā abhicákshe
jagáméndraḥ sákhāyam sutásomam ichán | vādān. grāvāva
védim bhriyāte yásya jírām adhvaryávaç cáranti || 12 || yé
cákánanta cákánanta nú té mártā amṛita mó té ánha áran |
vāvandhí yájuñr utá téshu dhehy ojo jáneshu yéshu te
syāma || 13 || 31 ||

32 (386). trishṭubh.

Ádardar útsam ásrijo ví khāni tvām arṇavān badba-
dhānāñ aramṇāḥ | mahāntam indra párvatam ví yád váh
sríjo ví dhārā áva dānavām han || 1 || tvām útsāñ řitúbhir
badbadhānāñ áranha údhaḥ párvatasya vajrin | áhim cid
ugra práyutam çáyānam jaghanvāñ indra távishím adhat-
thāḥ || 2 || tyásya cin maható nír mṛigásya vādhar jaghāna

31, 7 ft. vipra áhim. átra ámimithāḥ. 8 turváçāya áramayaḥ.
uçánā áranta. 9 ráthena á. nñ sim. nñ sadhá-sthāt. 11 bhárat.
12 á ayām. jagāma indraḥ. grāvā áva. 13 nú. mó iti. á aran
vāvandhí. — 32, 1 vár iti váh. 3 cit.

tāvishíbhír indrah | yá éka id apratír mányamāna ád asmād
anyó ajanishta távyān || 3 || tyām cid eshām svadhāyā má-
dantam mihó nápātam suvrídham tamogām | vṛishapra-
bharmā dānavásya bhāmam vājreṇa vajrī ní jaghāna çú-
shṇam || 4 || tyām cid asya krátubhir nishattam amarmāno
vidád id asya márma | yád im sukshatra prábhṛitā máda-
sya yúyutsantam támasi harmyé dhāḥ || 5 || tyām cid itthā
katpayām çáyānam asúryé támasi vāvṛidhānam | tám cin
mandāno vṛishabhāḥ sutásyocair indro apagúryā jaghāna
|| 6 || 32 ||

úd yád indro mahaté dānavāya vādhar yámishta sáho
ápratitam | yád im vājrasya prábhṛitau dadābha víçvasya
jantór adhamām cakāra || 7 || tyām cid árṇam madhupām
çáyānam asinvām vavrām máhy ádad ugrāḥ | apádam atrám
mahatā vadhéna ní duryoná ávṛiṇāñ mṛidhvāvācam || 8 || kó
asya çúshmam távishím varāta éko dhānā bharate ápratí-
taḥ | imé cid asya jráyaso nú devī indrasyaújaso bhiyásā
jihāte || 9 || ny ásmāi devī svádhitir jihīta indráya gātúr
uçatíva yeme | sám yád ojo yuváte víçvam ábhir ánu sva-
dhāvne kshitáyo namanta || 10 || ékam nú tvā sátpatim
pāñcajanyaḥ jātām çṛiṇomi yaçásam jáneshu | tám me ja-
gṛibhra áçaso návishtham doshá vástor hávamānāsa indram
|| 11 || evā hí tvām řituthā yátáyantam maghá viprebhyo
dádātam çṛiṇomi | kíṃ te brahmāño gṛihate sákhāyo yé
tvāyā nidadhúḥ kāmam indra || 12 || 33 ||

Prathamó 'dhyāyaḥ.

Dvitiyo 'nuvākaḥ.

32, 4 tamaḥ-gām. 6 cit. sutásya uccaḥ. apa-gúrya. 8 mahatā
etc. vgl. 383, 10. duryoné avṛiṇak. 9 varāte. imé iti. devī iti. indra-
sya ójasaḥ. 10 ní asmai. jihīte. uçatí-iva. 11 jagṛibhre. 12 evā.

33 (387). trishṭubh.

Máhi mahé taváse dídhye nṛín indráyethá taváse áta-
vyân | yó asmai sumatim vâjasâtau stutó jáne samaryaç ci-
kéta || 1 || sá tvám na indra dhiyasânó arkaír háriṇām vṛi-
shan yóktram açreḥ | yá itthá maghavann ánu jósham vá-
ksho abhí prâryáh sakshi jánân || 2 || ná té ta indrábhy
âsmád řishvâyuktâso abrahmâtâ yád ásan | tishṭhâ rátham
ádhi tám vajrahastâ raçmim deva yamase svâçvah || 3 ||
purú yát ta indra sântý ukthá gáve cakárthorvárâsu yú-
dhyan | tatakshé súryâya cid ókasi své vṛishâ samátso dá-
sâsya náma cit || 4 || vayám té ta indra yé ca nárah çár-
dho jajnâná yâtâç ca ráthâḥ | âsmân jagamyád abhiçushma
sátvâ bhágo ná hávyaḥ prabhṛithéshu cãruḥ || 5 || 1 ||

papṛikshényam indra tvé hy ójo nṛimñâni ca nṛítâmâno
âmartah | sá na énim vasavâno rayim dáḥ prâryáh stushe
tuvimaghâsya dánam || 6 || evá na indrotibhir ava páhi gṛi-
natáh çúra kârûn | utá tvácam dádato vâjasâtau piprihí
mádhvah súshutasya cãroḥ || 7 || utá tyé mâ paurukutsyá-
sya sùrés trasádasyor hiraṇino ráráṇâḥ | váhantu mâ dáça
çyétâso asya gairikshitâsya krátubhir nú saçce || 8 || utá
tyé mâ mârutâçvasya çónâḥ krátvâmaghâso vidáthasya rà-
taú | sahásrâ me cyávatâno dádâna ânûkâm aryó vápushe
nárcat || 9 || utá tyé mâ dhvanyâsya júshṭâ lakshmanyâsya
surúco yátânâḥ | mahná ráyáh samváraṇasya řisher vrajám
ná gávah práyatâ ápi gman || 10 || 2 ||

33, 1 indráya itthá. 2 prá aryáh. 3 te indra abhí asmát řishva
úyuktâsah. tishṭha. vajra-hasta á. 4 te. cakártha urvárâsu. 5 té te.
jajnânâḥ. á asmân. 6 hí. prá aryáh. 7 evá nah indra úti-bhiḥ.
9 krátvâ-maghâsah. ná ârcat. 10 júshṭâḥ. sam-váraṇasya.

34 (388). jagati. 9 trishṭubh.

Ájâtaçatrum ajârâ svàrvaty ánu svadhâmitâ dasmám
iyate | sunótana pácata bráhmavâhase purushṭutâya prata-
rám dadhâtana || 1 || á yáh sómena jaṭhâram ápipratâman-
data maghávâ mádhvo ándhasah | yád im mṛigâya hántave
mahâvadhah sahasrabhṛishṭim uçânâ vadhám yámat || 2 ||
yó asmai ghraṇsá utá vâ yá údhani sómam sunóti bhávati
dyumân áha | ápâpa çakrás tatanúshṭim úhati tanúçubhram
maghávâ yáh kavâsakháh || 3 || yásyâvadhít pitáram yásya
mâtáram yásya çakró bhrátaram náta íshate | vétíd v asya
práyato yataṃkaró ná kilbishâd íshate vásva ákaráh || 4 ||
ná pañcábhír daçábhír vaṣṭy árabham násunvatâ sacate
púshyatâ caná | jináti véd amuyá hánti vâ dhúnir á de-
vayúm bhajati gómati vrajé || 5 || 3 ||

vitvákshanaḥ sámritau cakramâsajó 'sunvato víshuṇaṃ
sunvató vṛidhâḥ | indro viçvasya damitâ vibhíshano yathâ-
vaçám nayati dâsam áryah || 6 || sám im pañer ajati bhó-
janam mushé ví dáçúshe bhajati súnáram vásu | durgé
caná dhriyate viçva á purú jáno yó asya távishim ácukru-
dhat || 7 || sám yáj jánau sudhánau viçváçardhasâv áved ín-
dro maghávâ góshu çubhrishu | yújam hy anyám ákṛita
pravepany úd im gávyam sṛijate sátvabhir dhúniḥ || 8 || sa-
hasrasám ágniveçim gṛiñishe çátrim agna upamám ketúm
aryáh | tásmâ ápah samyátaḥ pípayanta tásmín kshatrám
âmavat tveshám astu || 9 || 4 ||

34, 1 svâḥ-vati. svadhâ ámitâ. 2 ápiprata ámandata. 3 ghraṇsé.
úpa-apa. kava-sakháh. 4 yásya úvadhít. ná átaḥ. véti ft. 5 ná
ásunvatâ. vâ ft. 6 cakram-âsajúḥ úsunvataḥ. 8 yát. hí anyám.
pra-vepaní. 9 agne. tásmái.

35 (389). anuṣṭubh. 8 pañkti.

Yás te sādhishtḥó 'vasa indra krátush ṭám ā bhara |
asmábhyaṃ carshaṇísáhaṃ sásniṃ vājeshu dushṭáram || 1 ||
yád indra te cátasro yác chûra sánti tistráḥ | yád vâ páñca
kshitinám ávas tát sú na ā bhara || 2 || ā té 'vo váreṇyaṃ
vṛishantamasya hūmahe | vṛishajûtir hí jajnishá ābhūbhír
indra turvāṇiḥ || 3 || vṛishâ hy ási rádhase jajnishé vṛishṇi
te çavaḥ | svákshatram te dhṛishán mánaḥ satráhám indra
paúnsyam || 4 || tvám tám indra mártiyam amitrayántam
adrivaḥ | sarvarathâ çatakrato ní yâhi çavasas pate || 5 || 5 ||

tvám id vṛitrahantama jánâso vṛiktábarhishaḥ | ugrám
pûrvíshu pûrvyám hávante vājasátaye || 6 || asmákam indra
dushṭáram puroyāvānam ājishu | sayāvānaṃ dháne-dhane
vājayántam avâ rátham || 7 || asmákam indréhi no rátham
avâ púramdhyâ | vayám çavishṭha vāryaṃ diví çrávo da-
dhímahi diví stómam manāmahe || 8 || 6 ||

36 (390). trishṭubh. 8 jagati.

Sá ā gamad indro yó vásūnām ciketad dātum dāmano
rayiṇām | dhanvacaró ná vánsagas trishānāç cakamānāḥ
pibatu dugdhám añçúm || 1 || ā te hánû harivaḥ çûra çípre
rúhat sómo ná párvatasya prishṭhé | ánu tvâ rájann árvato
ná hinván gîrbhír madema puruhûta víçve || 2 || cakráṃ
ná vṛittám puruhûta vepate máno bhivyā me ámater id
adrivaḥ | ráthâd ádhi tvâ jaritā sadāvṛidha kuvín nú sto-
shan maghavan purúvásuḥ || 3 || eshá grāveva jaritā ta in-
dréyarti vācam bṛihád āçushāṇāḥ | prá savyéna maghavan

35, 1 sādhishtḥaḥ ávase. krátush ṭám. 2 yát çûra. 3 te ávaḥ.
jajnishé. 4 hí. dhṛishát. satrá-hám. 7 ava. 8 indra ā ihi.
ava. — 36, 2 hánû iti. çípre iti. 3 kuvít nú stóshat. 4 grāvā-iva.
te indra iyarti. hari-vaḥ.

yáusi ráyāḥ prá dakshiníd dharivo má ví venāḥ || 4 || vṛi-
shâ tvâ vṛishanaṃ vardhatu dyaúr vṛishâ vṛishabhyám va-
hase háribhyám | sá no vṛishâ vṛisharathāḥ suçipra vṛisha-
krato vṛishâ vajrin bháre dhâḥ || 5 || yó róhitau vājínau vâ-
jínivān tribhiḥ çataiḥ sácamānāv ádishṭa | yúne sám asmaí
kshítayo namantām çrutárathāya maruto duvoyā || 6 || 7 ||

37 (391). trishṭubh.

Sám bhánúnâ yatate sūryasyájúhvāno ghṛitáprishṭhaḥ
svāncāḥ | tásmâ amṛidhrâ usháso vy uchān yá indrāya su-
nāváméty āha || 1 || sámiddhāgnir vanavat stīrnābarhir yu-
ktágrāvâ sutásomo jarâte | grāvāno yásyeshiráṃ vādanty
áyad adhvaryúr havishāva síndhum || 2 || vadhūr iyám pá-
tim ichánty eti yá im vāhâte máhishīm ishirám | āsya çra-
vasyād rátha ā ca ghoshât purú sabásrá pári vartayâte
|| 3 || ná sá rájâ vyathate yásminn indras tívrám sómam pí-
bati gósakhāyam | ā satvanair ájati hánti vṛitram kshéti
kshítīḥ subhágo náma púshyan || 4 || púshyât kshéme abhi
yóge bhavāty ubhé vṛitau saṃyatí sám jayāti | priyāḥ
sūrye priyó agnā bhavāti yá indrāya sutásomo dádaçat
|| 5 || 8 ||

38 (392). anuṣṭubh.

Urósh ṭa indra rádhaso vibhví rátiḥ çataktrato | ádhâ
no víçvacarshane dyumnā sukshatra mañhaya || 1 || yád im
indra çravāyyam íshaṃ çavishṭha dadhishé | paprathé dīr-
ghaçrúttamaṃ hiraṇyavarna dushṭáram || 2 || çúshmásó yé

36, 6 duvaḥ-yā. — 37, 1 sūryasya á-júhvānaḥ. su-āncāḥ tásmāi. ví
uchān. sunāvāma íti. 2 yásya 'ishiráṃ. havishā áva. 3 ichánti. ā
asya. purú. 5 ubhé-saṃyatí iti. — 38, 1 urósh te. ádha.

te adrivo mehána ketaśāpaḥ | ubhā devāv abhīṣṭaye divāç
ca gmāç ca rājathāḥ || 3 || utó no asyá kásya cid dáksha-
sya táva vṛitrahan | asmábhyam nṛimṇám ā bharāsmábhyam
nṛimanasyase || 4 || nū ta ābhír abhīṣṭibhis táva çarmañ
chatakrate | índra syāma sugopāḥ çūra syāma sugopāḥ
|| 5 || 9 ||

39 (393). anuṣṭubh. 5 pañkti.

Yád indra citra mehánaṣṭi tvádátam adrivaḥ | rádhas
tán no vidadvasa ubhayāhasty ā bhara || 1 || yán mányase
váreṇyam indra dyukshám tát ā bhara | vidyāma táasya te
vayám ákūpārsya dāvāne || 2 || yát te ditsú prarādhyam
máno ásti çrutám bṛihát | téna dṛihā cid adriva ā vājam
darshi sātāye || 3 || mánhishṭham vo maghónām rájānam
carshanīnām | índram úpa práçastaye pūrvībhir jujushe gi-
raḥ || 4 || ásmā it kāvyaṃ váca ukthám índrāya çānsyam |
tásmā u bráhmavāhase giro vardhanty átrayo girāḥ çum-
bhanty átrayaḥ || 5 || 10 ||

40 (394). 1—3 ushṇih. 4 trisṭubh. 5. 9 anuṣṭubh. 6—8 trisṭubh.

Ā yāhy ádribhiḥ sutám sómam somapate piba | vṛishann in-
dra vṛishabhir vṛitrahantama || 1 || vṛishā grāvā vṛishā mádo
vṛishā sómo ayám sutāḥ | vṛishann indra — || 2 || vṛishā tvā
vṛishanam huve vājriñ citrábhir útíbhīḥ | vṛishann indra —
|| 3 || řijishī vajri vṛishabhás turāshāt chushmī rájā vṛitrahā
somapāvā | yuktvā hárībhyām úpa yásad arvāñ mádhyam-
dine sávane matsad indrah || 4 || yát tvā sūrya svārbhānus

38, 4 utó *iti*. bhara asmábhyam. 5 nū te. çatakrate *iti*. —
39, 1 mehána ásti. tát. vidadvaso *iti* ubhayāhasty. 2 yát. 5 ásmāi.
tásmāi. — 40, 4 çushmī.

támasāvidhyad āsurāḥ | ákshetraivid yáthā mugdhó bhúva-
nāny adídhayuh || 5 || 11 ||

svārbhānor ádha yád indra máyā avó divó vārtamānā
avāhan | gūbhām sūryam támasāpavratena turíyena bráhma-
nāvindad átriḥ || 6 || má máim imám táva sántam atra ira-
syā drugdhó bhiyásā ní gārít | tvám mitró asi satyarádhās
taú mehāvataṃ váruṇaç ca rájā || 7 || grāvṇo brahmā yu-
yujānāḥ saparyán kíriṇā devān námasopaçikshan | átriḥ
sūryasya divi cākshur ádhāt svārbhānor ápa máyā aghu-
kshat || 8 || yám vai sūryam svārbhānus támasāvidhyad āsu-
rāḥ | átrayas tám ánv avindan nahy anyé áçaknuvan
|| 9 || 12 ||

41 (395). trisṭubh. 16. 17 atijagatī. 20 ekapadá virāj.

Kó nú vām mitrávaruṇāv řitáyán divó vā mahāḥ pār-
thivasya vā dé | řitāsya vā sádasi tráśíthām no yajnāyaté
vā paçushó ná vājān || 1 || té no mitró váruṇo aryamāyúr
indra řibhukshā marúto jushanta | námobhir vā yé dádhate
suvřiktīm stómam rudráya mīlhúshe sajóshāḥ || 2 || ā vām
yéshṭhāçvinā huvádhyai vātasya pátman ráthyasya push-
ṭaú | utá vā divó āsurāya mánma prāndhānsīva yájjave
bharadhvam || 3 || prá sakshāno divyāḥ kaṇvahotā tritó di-
váḥ sajóshā vāto agníḥ | pūshā bhágaḥ prabhṛithé viçvá-
bhojá ájīm ná jagmur āçvāçvatamāḥ || 4 || prá vo rayīm yuk-
tāçvam bharadhvam ráyá éshé 'vase dadhīta dhīḥ | suçéva
évair auçijāsya hótā yé va évā marutas turāṇām || 5 || 13 ||

40, 5 támasā ávidhyat. 6 ava-áhan. támasā ápa-vratena. bráh-
maṇā avindat. 7 atre. má ihá avatam. 8 námasā upa-çikshan.
á adhāt. 9 nahí anyé. — 41, 1 yajna-yaté. paçu-sáh. 2 aryamā
áyúḥ. řibhukshāḥ. 3 yéshṭhā açvinā. prá ándhānsī-iva. 4 sa-
jóshāḥ. 5 éshe ávase. évāḥ.

prá vo vâyúṃ rathayújaṃ kṛiṇudhvam prá devám vip-
ram panitáram arkaiḥ | ishudyáva řitasápaḥ púramdhir
vásvîr no átra pátnîr á dhiyé dhuḥ || 6 || úpa va éshe vând-
yebhiḥ çûshaiḥ prá yahví divác citáyadbhir arkaiḥ | ushâ-
sânáktâ vidúshîva víçvam á hâ vahato mártýâya yajnáam
|| 7 || abhî vo arce poshyávato nṛîṇ vástosh pátiṃ tváshtâ-
ram ráránaḥ | dhányâ sajóshâ dhishânâ námobhir vânapá-
tîñr óshadhî ráyá éshe || 8 || tujé nas táne párvatâḥ santu
svaitavo yé vásavo ná virâḥ | panitâ âptyó yajataḥ sádâ
no várdhân naḥ çánsaṃ náryo abhishṭau || 9 || vṛishṇo asto-
shi bhûmyásya gárbhaṃ tritó nápátam apāṇ suvṛiktî | gṛi-
nîté agnir etári ná çûshaiḥ çocíshkeço ní riṇâti vâná
|| 10 || 14 ||

kathâ mahé rudriyâya bravâma kád ráyé cikitúshe bhá-
gâya | ápa óshadhîr utá no 'vantu dyaúr vâná giráyo vṛi-
kshákeçâḥ || 11 || çṛiṇótu na úrjám pátir girah sá nábhas
tářiyanâ ishiráḥ párijmâ | çṛiṇvántv ápaḥ púro ná çubhrâḥ
pári srúco babṛihânásyádreḥ || 12 || vidá cin nú mahânto
yé va évâ bravâma dasmâ váryaṃ dádhânâḥ | váyaç caná-
subhvâ áva yanti kshubhá mártam ányatam vadhasnâiḥ
|| 13 || á daivyâni párthivâni jánmâpác cáçhâ súmakhâya
vocam | várdhantâṃ dyávo gíraç candrágrâ udá vardhan-
tâṃ abhishâtâ árnâḥ || 14 || padé-pade me jarimâ ní dhâyi
várûtrî vâ çakrá yá páyúbhiç ca | sishaktu mâtá mahî rasá
naḥ smát sûribhir řijuhâsta řijuvâniḥ || 15 || 15 ||

kathâ dâçema námasâ sudânün evayá marúto áchoktau
praçravaso marúto áchoktau | má nó 'hir budhnyò rishé

41, 7 á ishe. yahví *iti*. vidúshî *iveti*. ha. 8 sa-jóshâḥ. óshadhîḥ.
9 svá-etavaḥ. várdhât. 10 etári. 12 babṛihânásya ádreḥ. 13 vidá
cit. évâḥ. dasmâḥ. á áva. 14 jánma apác ca ácha. 15 řiju-hústâ.
16 naḥ áhiḥ.

dhâd asmâkam bhûd upamátivâniḥ || 16 || iti cin nú prajâ-
yai paçumátyai dévâso vânate mártyo va á devâso vanate
mártyo vaḥ | átrâ çivâṃ tanvò dhâsim asyá jarâṃ cin me
nirṛitir jagrasita || 17 || tām vo devâḥ sumatiṃ úrjáyantim
isham açyâma vasavaḥ çásâ góḥ | sâ naḥ sudânur mṛiḷâ-
yantî devî práti drávantî suvitâya gamyâḥ || 18 || abhî na
ilâ yúthásya mâtá smán nad'bhîr urváçi vâ gṛiṇâtu | urváçi
vâ bhṛihaddivâ gṛiṇânâbhyúrṇvânâ prabhṛithásyâyóḥ || 19 ||
sishaktu na úrjavýasya pushtêḥ || 20 || 16 ||

42 (396). trishṭubh. 17 ekapadá virâj.

Prá çámtamá váruṇaṃ dídbitî gṛîr mitráṃ bhágam ádi-
tiṃ núnám açyâḥ | pṛishadyoniḥ páñcahotâ çṛiṇotv átúrta-
panthâ ásuro mayobhúḥ || 1 || práti me stómam áditir ja-
gribhyât súnúṃ ná mâtá hṛidyam suçévam | bráhma pri-
yám deváhitam yád ásty ahám mitré váruṇe yán mayobhú
|| 2 || úd íraya kavítamaṃ kavínám unáttainam abhî má-
dhvâ ghṛiténa | sá no vásūni práyatâ hitáni candráni devâḥ
savitâ suvâti || 3 || sám indra ṇo mánasâ neshi góbbhiḥ sám
sûribhir harivaḥ sám svastî | sám bráhmaṇâ deváhitam yád
ásti sám devânám sumatyá yajniyânám || 4 || devó bhágah
savitâ ráyo áñça índro vṛitrásya saṃjito dhánânám | řibu-
kshâ vâja utá vâ púramdhir ávantu no amṛitâsas turásah
|| 5 || 17 ||

marutvâto ápratítasya jishṇór ájûryataḥ prá bravâmâ
kṛitâni | ná te pūrve maghavan náparâso ná víryam nūta-
naḥ kâç canâpa || 6 || úpa stui prathamam ratnadhéyam

41, 17 cit. átra. asyâḥ. cit. 19 smát. gṛiṇânâ abhi-úrṇvânâ
pra-bhṛithásya áyóḥ. — 42, 2 yát. 3 unátta enam. 4 naḥ. 5 ři-
bhukshâḥ. 6 bravâma. ná áparâsaḥ. caná ápa.

bṛihaspátiṃ sanítāraṃ dhánānāṃ | yáḥ çánsate stuvaté çám-
bhavishṭhaḥ purúvāsura āgámaj jóhuvānam || 7 || távotibhiḥ
sácamānā árishtā bṛihaspate maghávānaḥ suvírāḥ | yé
açvadā utá vā sánti godā yé vastradāḥ subhágās téshu rá-
yaḥ || 8 || visármāṇaṃ kṛiṇuhi vittám eshāṃ yé bhunjáte
áprīṇanto na ukthaiḥ | ápavratān prasavé vāvṛidhānān brah-
madvishaḥ sūryād yāvayasva || 9 || yá óhate raksháso devá-
vitāv acakrébhis tám maruto ní yāta | yó vaḥ çámim çá-
çamānásyā nīndāt tuchyān kāmān karate sishvidānāḥ ||
10 || 18 ||

tám u shtuhi yáḥ svishúḥ sudhānvā yó viçvasya kshá-
yati bhesajásya | yákskvā mahé saumanasāya rudrāṃ ná-
mobhir devām ásurāṃ duvasya || 11 || dāmūnaso apāso yé
suhástā vṛishṇaḥ pátnīr nadyò vibhvatashṭāḥ | sárasvatī
bṛihaddivótá rákā daçasyántīr varivasyantu çubhrāḥ || 12 ||
prá sú mahé suçaraṇāya medhām giram bhare návyasim
jáyamānām | yá áhanā duhitúr vakshāṇāsu rúpā minānó
ákrīṇod idām naḥ || 13 || prá sushtūtiḥ stanáyantaṃ ruván-
tam ilás pátiṃ jaritar nūnám açyāḥ | yó abdimāñ udani-
māñ iyarti prá vidyútá ródasī ukshámānaḥ || 14 || eshá
stómo márutāṃ çárdho áchá rudrásya sūnūñr yuvanyūñr
úd açyāḥ | kámo ráyé havate má svasty úpa stuhi pṛishad-
açvāñ ayásah || 15 || praishá stómaḥ pṛithivīm antárikshaṃ
vānaspátīñr óshadhī ráyé açyāḥ | devó-devaḥ suhávo bhātu
máhyam má no mātā pṛithivī durmataú dhāt || 16 || uraú
devā anibádhé syāma || 17 || sám açvīnor ávasā nūtanena
mayobhúvā supránítī gamema | á no rayim vahatam ótá
vīrāñ á viçvāny amṛitá saubhagāni || 18 || 19 ||

42, 7 á-gámat. 8 táva útí-bhiḥ. árishtāḥ. go-dāḥ. 11 stuhi. su-ishúḥ.
yákskva. 12 su-hástāḥ. bṛihat-divá utá. 13 sú. áhanāḥ. 14 ró-
dasí iti. 15 ácha. svastí. 16 prá esháḥ. óshadhī. 18 á utá.

43 (397). trishṭubh. 16 ekapadá virāj.

Á dhenávaḥ páyasā túrnyarthā ámaradhantīr úpa no
yantu mádhvā | mahó ráyé bṛihatīḥ saptá vípro mayo-
bhúvo jaritā johavīti || 1 || á sushtūti námasā vartayádhyai
dyāvā vājāya pṛithivī ámrīdhre | pitā mātā mádhvacāḥ
suhástā bhāre-bhare no yaçásāv avishtām || 2 || ádhvarya-
vaç cakṛivāñso mádhūni prá vāyāve bhārata cāru çukrām |
hóteva naḥ prathamāḥ páhy asyá déva mádhvo rarimā te
mádāya || 3 || dáça kshīpo yuñjate bāhū ádrim sómasya yá
çamítārā subástā | mádhvo rāsam sugābhastīr girishṭhām
cāniçcadad duduhe çukrām añçúḥ || 4 || ásāvi te jujushā-
ṇāya sómaḥ krátve dákskhāya bṛihaté mádāya | hári ráthe
sudhūrā yóge arvāg índra priyā kṛiṇuhi hūyāmānaḥ ||
5 || 20 ||

á no mahīm arámatim sajóshā gnām devīm námasā rá-
tābhavyām | mádhor mádāya bṛihatīm řitajnañm ágne vaha
pathībhīr devayānaiḥ || 6 || añjānti yām pratháyanto ná
viprā vapāvantaṃ nāgnínā tápantaḥ | pitúr ná putrá upási
preshṭha á gharmó agnīm řitáyann asādi || 7 || áchá mahī
bṛihatī çamtamā gír dūtó ná gantv açvinā huvádhyai | ma-
yobhúvā saráthā yátam arvāg gantaṃ nidhim dhúram āñir
ná nábhīm || 8 || prá távyaso námaūktim turásyābhām pūshṇā
utá vāyór adikshi | yá rádhasā coditārā matīnām yá vāja-
sya dravinodā utá tmán || 9 || á námabbir marúto vakshi
viçvāñ á rúpébhīr jātavedo huvānāḥ | yajnaṃ gíro jaritūḥ
sushtūtim ca viçve ganta maruto viçva útí || 10 || 21 ||

á no divó bṛihatāḥ párvatād á sárasvatī yajatā gantu

43, 2 p. ámrīdhre iti. 3 hótā-iva. rarimā. 4 bāhū iti. 6 sa-
-jóshāḥ. á agne. 7 viprāḥ. ná agnínā. 8 ácha. sa-ráthā á.
9 turásya ahám. dravināḥ-daú. 10 viçve.

yajnám | hávaṃ deví jujushāṇā gṛitācī çagmām no vācam
 uçatí çriṇotu || 11 || ā vedhásam nīlapriṣṭham bṛihāntam
 bṛihaspátim sádane sādadhvam | sādadyoniṃ dáma ā di-
 divānsam hīraṇyavarṇam arushám sapema || 12 || ā dharna-
 sīr bṛihāddivo rārāṇo viçvebhir gantv ómabhir huvānāḥ |
 gnā vásāna óshadhīr amṛidhras tridhātuçriṅgo vṛishabhó
 vayodhāḥ || 13 || mātúsh padé paramé çukrá āyór vipanyávo
 rāspirāso agman | suçévyam námasā rātāhavyāḥ çicum mṛi-
 janty āyávo ná vāsé || 14 || bṛihád váyo bṛihaté túbhyam
 agne dhiyājūro mithunāsaḥ sacanta | devó-devaḥ suhávo
 bhātu máhyam mā no mātā pṛithiví durmataú dhāt || 15 ||
 uraú devā — || 16 || sām açvīnor ávasā — || 17 || 22 ||

44 (398). jagatī. 14. 15 trishṭubh.

Tám pratnáthā pūrváthā viçváthemáthā jyeshṭhátātim
 barhishádam svarvídám | pratícínám vṛijānam dohase girā-
 çúm jáyantam ánu yásu vārdhase || 1 || çriyé sudṛiçir úpa-
 rasya yāḥ svār virócamānaḥ kakúbhām acodáte | sugopā asi
 ná dábhāya suktrato paró máyābhir ritā āsa náma te || 2 ||
 átyam haviḥ sacate sác ca dhātu cāriṣṭagātuḥ sá hótā
 saho bhāriḥ | prasārsrāṇo ánu barhīr vṛishā çicur mádhye
 yúvájáro visrúhā hitāḥ || 3 || prá va eté suyújo yāmann
 ishṭāye nīçir amúshmai yamyā ritāvṛidhaḥ | suyántubhiḥ
 sarvaçāsair abhiçubhiḥ krivir námāni parvané mushāyati
 || 4 || sanjārbhurāṇas tárubhiḥ sutegṛibham vayākinam cit-
 tāgarbhāsu susváruḥ | dhārāvákéshv řijugātha çobhase vár-
 dhasva pátnir abhi jívó adhvaré || 5 || 23 ||

43, 12 dáme.
 imá-thā. girā açúm.
 ajāraḥ.

13 gnāḥ.
 2 rité.

14 çukré. — 44, 1 viçvá-thā
 3 sāt. ca áriṣṭa-gātuḥ. yúvā

yādrig evá dádrige tādṛig ucyate sam châyáyā dadhire
 sidhráyâpsv ā | mahīm asmábhyam urushám urú jrāyo bṛi-
 hát suvīram ānapacyutaṃ sáhaḥ || 6 || véty ágrur jánivān
 vā áti spridhaḥ samaryatā mánasā sūryaḥ kavīḥ | ghraṇsām
 rākshantam pári viçvátó gáyam asmákam çarma vanavat
 svāvasuḥ || 7 || jyāyānsam asyá yatúnasya ketúna řishisva-
 rām carati yásu náma te | yādrīçmin dhāyi tám apasyáyā
 vidad yá u svayám váhate só áram karat || 8 || samudrām
 āsām áva tasthe agrimā ná rishyati sávanam yásminn
 āyatā | átrā ná hārdi kravanāsya rejate yátrā matir vid-
 yáte pūtabāndhanī || 9 || sá hí kshatrāsya manasāsya citti-
 bhir evāvadāsya yajatāsya sādhrēḥ | avatsārāsya sṛiṇavāma
 rānvabhiḥ çāviṣṭham vājam vidúshā cid árdhyam || 10 || 24 ||
 çyená āsām áditih kakshyò mádo viçvāvārasya yajatā-
 sya máyinaḥ | sām anyám-anyam arthayanty étave vidúr
 vishāṇam paripānam ánti té || 11 || sadāpṛinó yajató ví dvi-
 sho vadhid bāhuvṛiktāḥ çrutavit táryo vaḥ sácā | ubhá sá
 vārā práty eti bhāti ca yád im gaṇám bhájate suprayáva-
 bhiḥ || 12 || sutambharó yājamānasya sātpatir viçvāsām
 ūdhaḥ sá dhiyām udāncanaḥ | bhārad dhenú rāsavac çriçriye
 páyo 'nubruvāno ádhy eti ná svapán || 13 || yó jágāra tám
 řicaḥ kāmāyante yó jágāra tám u sāmāni yanti | yó jágāra
 tám ayám sóma āha távāhám asmi sakhyé nyòkāḥ || 14 ||
 agnir jágāra tám řicaḥ kāmāyante 'gnir jágāra tám u
 sāmāni yanti | agnir jágāra tám ayám sóma āha távāhám
 asmi sakhyé nyòkāḥ || 15 || 25 ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

44, 6 sidhráyā ap-sú. uru-sām. 7 vaí. sa-maryatā. svā-vasuḥ.
 8 ketúnā. 9 átra. yátra. 10 eva-vadāsya. 11 ví-sānam.
 13 dhenúḥ rāsa-vat çriçriye. 14 táva ahám. ní-okāḥ.

45 (399). trishtubh.

Vidá divó vishyánn ádrim uktháir âyatyá usháso arcino guḥ | ápavṛita vrajinír út svàr gād ví dúro mánushir devá ávaḥ || 1 || ví súryo amátim ná çriyam sād órvád gávâm mâtá jánatí gât | dhánvarṇaso nadyāḥ khādoarṇāḥ sthūṇeva sūmitā dṛinhata dyaúḥ || 2 || asmá ukthāya párvatasya gár-bho mahinām janúshe púrvyāya | ví párvato jhíta sādḥata dyaúr ávivásanto dasayanta bhūma || 3 || sūktébhir vo váco-bhir devájushtair índrā nv àgní ávase huvádhyai | ukthé-bhir hí shmā kavāyaḥ suyájnā ávivásanto marúto yájanti || 4 || éto nv ádyá sudhyò bhávāma prá duchúnā minavāmá várīyaḥ | áre dvéshānsi sanutár dadhāmāyāma práñco yá-jamānam ácha || 5 || 26 ||

étā dhīyam kṛinávāmā sakhāyó 'pa yá mâtāñ ṛiputá vrajám góḥ | yáyā mánur viçiçiprám jigāya yáyā vañig vañkúr āpā púrisham || 6 || ánūnod átra hástayato ádrir árcan yéna dáça māsó návagvāḥ | ṛitám yatí sarámā gā avindad viçvāni satyāñgirāç cakāra || 7 || viçve asyá vyúshi máhināyāḥ sám yád gobhir āñgirasó návanta | útsa áśām paramé sadhástḥa ṛitāsya pathā sarámā vidad gāḥ || 8 || á súryo yātu saptāçvaḥ kshétram yád asyorviyá dírgḥayāthé | raghúḥ çyenāḥ patayad ándho áchā yúvā kavir dídayad góshu gáchan || 9 || á súryo aruhac çukráṁ árṇó 'yukta yád dharito vítāpṛishthāḥ | udná ná návam anayanta dhírá áçṛinvatír āpo arvāg atishthān || 10 || dhīyam vo apsú da-

45, 1 vidāḥ. vi-syān. āpa avṛita. āvar ity āvaḥ. 2 á úrvát. dhánva-arṇasaḥ. sthūṇā-iva. 3 asmaí. 4 nú agní ití. sma. 5 éto ití nú adyá. duchúnāḥ minavāma. dadhāma áyāma. 6 á ita. kṛinávāmā sakhāyaḥ āpa. mâtá. viçi-çiprám. āpa. 7 satyá āñgirāḥ. 8 asyāḥ. sadhástḥe. 9 asya urviyá. ácha. 10 aruhac çukráṁ árṇaḥ áyukta yát haritāḥ.

dhishe svarshām yáyātaran dáça māsó návagvāḥ | ayá dhīyá syāma devágopā ayá dhīyá tuturyāmāty ánhāḥ || 11 || 27 ||

46 (400). jagati. 2. 8 trishtubh.

Háyo ná vidvāñ ayuji svayám dhurí tām vahāmi prá-táranīm avasyúvam | násyā vaçmi vimúcam návṛitam púnar vidvān pathāḥ puraetá ṛijú neshati || 1 || ágna índra váruna mítra devāḥ çárdhaḥ prá yanta mārutotá vishṇo | ubhá násatyá rudró ádha gnāḥ pūshá bhágaḥ sárasvatí ju-shanta || 2 || indrágní mitrávárūṇáditim svāḥ pṛithivīm dyām marútaḥ párvatāñ apāḥ | huvé vishṇum pūshānam bráhma-nas pátim bhágam nú çānsam savitāram útāye || 3 || utá no vishṇur utá vāto asridho draviṇodá utá sómo máyas karat | utá ṛibháva utá ráyé no açvínotá tváshṭotá vibhvānu mānsate || 4 || utá tyán no mārutam çárdha á gamad divi-kshayám yajatám barhir áśāde | bṛihaspátīḥ çárma pūshótá no yamad varúthyam váruno mitró aryamá || 5 || utá tyé naḥ párvatāsaḥ suçastāyaḥ suditāyo nadyās trámaṇe bhuvan | bhágo vibhaktá çávasávasá gamad uruvyácā áditīḥ çrotu me hávam || 6 || devánām pátnir uçatír avantu naḥ právantu nas tujāye vājasátaye | yāḥ pāṛthivāso yá apām ápi vraté tá no devīḥ suhavāḥ çárma yachata || 7 || utá gná vyantu devápatnir indrány àgnāyy açvíní ráṭ | á ródasi varuṇāñ çṛiṇotu vyántu devír yá ṛitúr jáninām || 8 || 28 ||

Dvitiyo 'dhyāyaḥ.

45, 11 yáyā átaran. tuturyāma áti. — 46, 1 ná asyāḥ. ná á-vṛitam. puraḥ-etá. 2 ágne. māruta utá. 3 mitrávárūṇā áditim. 4 utá ṛibhávaḥ. açvíná utá tváshṭá utá ví-bhvá ánu. 5 tyút. pūshá utá. 6 çávasá ávasá á. 7 prá avantu. tāḥ. 8 gnāḥ. indráñí agnāyí. ródasi ití.

47 (401). trishṭubh.

Prayujatī divā eti bruvāṇā mahī mātā duhitūr bodhā-
yanti | āvivāsantī yuvatīr maṇishā pitṛibhya ā sādane jōhu-
vānā || 1 || ajirāsas tādapa iyamānā ātasthivāṅso amṛitasya
nābhim | anantāsa urāvo viṣvātaḥ sīm pāri dyāvāpṛithivī
yanti pānthāḥ || 2 || ukshā samudró arushāḥ suparnāḥ pūr-
vasya yónim pitúr ā viveṇa | mádhye divó nihitaḥ pṛiṇir
ācmā ví cakrame rájasas pāty ántau || 3 || catvāra im bi-
bhṛati kshemayānto dáṇa gārbhaṃ carāse dhāpayante | tri-
dhātavaḥ paramā asya gāvo divāḥ caranti pāri sadyó án-
tān || 4 || idāṃ vāpur nivācanaṃ janāsaḥ caranti yān nadyās
tasthūr āpaḥ | dvé yād im bibhṛitó mātūr anyé ihéha jāté
yamyā sábandhū || 5 || ví tanvate dhīyo asmā āpānsi vástrā
putrāya mātāro vayanti | upaprakshé vṛishāṇo módamānā
divās pathā vadhvò yanty ácha || 6 || tát astu mitrávaruṇā
tád agne ḥam yór asmābhyam idāṃ astu ḥastām | aḥimāhi
gādhām utá pratishṭhām námo divé bhīhaté sādānāya ||
7 || 1 ||

48 (402). jagatī.

Kād u priyāya dhāmne manāmahe svākshatrāya svāya-
ḥase mahé vayām | āmenyāsya rájaso yād abhrā āñ apó
vṛiṇāñ vitanóti māyini || 1 || tā atnata vayūnaṃ virāva-
kshaṇaṃ samānyā vṛitāyā viḥvam ā rájaḥ | ápo āpācīr aparā
āpejate prá pūrvābhis tirate devayūr jānaḥ || 2 || ā grāva-
bhir ahanyēbhīr aktūbhīr vārishtāṃ vājraṃ ā jigharti mā-
yini | ḥatām vā yāsya pracārant své dáme samvartāyānto
ví ca vartayann āhā || 3 || tām asya rītim paraḥór iva práty

47, 5 yāt. anyé iti ihā-ihā. jāté-sábandhū iti. 6 asmai. módamā-
nāḥ. — 48, 1 abhré ā. 2 ápo iti. ápa ijate.

ānīkam akhyam bhujé asya vārpasaḥ | sácā yādi pitumán-
tam iva kshāyaṃ rátnaṃ dádhāti bhārahūtaye viḥé || 4 || sá
jihvāyā cāturanīka riṅjate cāru vāsāno vāruṇo yātann arim |
ná tāsya vidma purushatvātā vayāṃ yāto bhāgaḥ savitā
dāti vāryam || 5 || 2 ||

49 (403). trishṭubh.

Devāṃ vo adyā savitāram éshe bhāgaṃ ca rátnaṃ vi-
bhājantam āyóḥ | ā vām narā purubhujā vavṛityāṃ divé-
dive cid aḥvinā sakhīyān || 1 || práti prayāṇam āsurasya vi-
dvānt sūktair devāṃ savitāraṃ duvasya | úpa bruvita ná-
masā vijānāñ jyéshṭhaṃ ca rátnaṃ vibhājantam āyóḥ || 2 ||
adatrayā dayate vāryāni pūshā bhāgo áditir vāsta usráḥ |
índro víshṇur vāruṇo mitró agnir áhāni bhadrá janayanta
dasmāḥ || 3 || tán no anarvā savitā vārūtham tát síndhava
ishāyānto ánu gman | úpa yād vóce adhvarāsya hótā rā-
yāḥ syāma pātayo vājaratnāḥ || 4 || prá yé vāsubhya ívad
ā námo dūr yé mitré vāruṇe sūktāvācaḥ | ávaitv ábhvaṃ
kṛiṇutā vāriyo divāspṛithivyór ávasā madema || 5 || 3 ||

50 (404). anuṣṭubh. 5 pañkti.

Viḥvo devāsya netūr mártō vurita sakhyām | viḥvo
rāyā ishudhyati dyumnāṃ vṛiṇita pushyāse || 1 || té te deva
netar yé cemāñ anuḥase | té rāyā té hy āpṛice sácemahi
sacathyaiḥ || 2 || áto na ā nṛīn átithīn átaḥ pātūr daḥa-
syata | áre viḥvam patheshṭhām dvishó yuyotu yūyuiḥ
|| 3 || yātra vāhnir abhīhito dudrāvad drónyaḥ paḥūḥ | nṛi-

49, 1 ā ishe. 3 vāste. 4 tát. 5. áva etu. kṛiṇutā. divāḥ-
pṛithivyóḥ. — 50, 1 rāyé. 2 ca imān. hí ā-pṛice. 3 pathe-sthām.
yūyuiḥ. 4 nṛi-

māṇā virāpastyo 'rṇā dhīreva sānitā || 4 || eshā te deva
netā rāthaspātīḥ çām rayīḥ | çām rāyé çām svastāya ishah-
stúto manāmahe devastúto manāmahe || 5 || 4 ||

51 (405). 1—4 gāyatrī. 5—10 ushṇīh. 11—13 jagatī oder trisṭubh.
14. 15 anuṣṭubh.

Ágne sutāsya pītāye viçvair ūmebhir ā gahi | devébhīr
havyádātaye || 1 || řítadhītaya ā gata sátyadharmāno adhva-
rām | agnēḥ pibata jihvāyā || 2 || viprebhir vipra santya
prātaryāvabhir ā gahi | devébhīḥ sómāpitaye || 3 || ayām
sómāç camū sutó 'matre pári shicyate | priyā indrāya vā-
yāve || 4 || vāyav ā yāhi vītāye jushāno havýádātaye | pibā
sutāsyañdhaso abhī práyaḥ || 5 || 5 ||

indraç ca vāyav eshām sutānām pītīm arhathāḥ | tāñ
jushethām arepāsāv abhī práyaḥ || 6 || sutā indrāya vāyāve
sómāso dádhyaçiraḥ | nimnām ná yanti síndhavo 'bhī prá-
yaḥ || 7 || sajūr viçvebhir devébhīr açvibhyām ushāsā sajūḥ |
ā yāhy agne atrivát suté raṇa || 8 || sajūr mitrávaruṇābhyām
sajūḥ sómēna víshṇunā | ā yāhy — || 9 || sajūr ádityair vá-
subhīḥ sajūr indreṇa vāyúnā | ā yāhy — || 10 || 6 ||

svastī no mimītām açvínā bhágaḥ svastī devy áditir
anarváṇaḥ | svastī pūshā ásuero dadhātu naḥ svastī dyāvā-
přithivī sucetúnā || 11 || svastāye vāyúm úpa bravāmahai
sómām svastī bhúvanasya yás pātīḥ | břihaspātīm sárva-
gaṇām svastāye svastāya ádityāso bhavantu naḥ || 12 || viçve
devā no adyā svastāye vaiçvānaró vásur agnīḥ svastāye |
devā avantv řibhávaḥ svastāye svastī no rudrāḥ pátv án-

50, 4 -mānāḥ virā-pastyāḥ arṇā dhīrā-iva. 5 netar iti. svastāye. —
51, 4 camū iti. ámatre. 5 vāyo iti. pība sutāsya ãndhasaḥ. 7 dá-
dhi-áçiraḥ. 11 devī. pūshā. 12 svastāye ádityāsaḥ. 12 de-
vāḥ. adyā.

hasaḥ || 13 || svastī mitrávaruṇā svastī pathye revati | svastī
na indraç cāgniç ca svastī no adite křidhi || 14 || svastī
pānthām ānu carema sūryācandramāsāv iva | púnar dáda-
tāghnatā jānatā sām gamemahi || 15 || 7 ||

52 (406). anuṣṭubh. 6. 17 pañkti.

Prā çyāvāçva dhřishṇuyārcā marúdbhir říkvabhiḥ | yé
adroghām anushvadhām çrávo mādanti yajniyāḥ || 1 || té hí
sthírāsya çavasah sákhāyaḥ sánti dhřishṇuyā | té yāmann
ā dhřishadvinas tmánā pānti çáčvataḥ || 2 || té syandrāso
nókshāno 'ti shkandanti çárvarīḥ | marútām ádhā máho divi
kshamá ca manmahe || 3 || marútsu vo dadhīmahi stómaḥ
yajnām ca dhřishṇuyā | viçve yé mānushā yugā pānti már-
tyam rishāḥ || 4 || árhanto yé sudānavo náro ásāmiçvasaḥ |
prā yajnām yajniyebhyo divó arcā marúdbhyaḥ || 5 || 8 ||

ā rukmaír ā yudhā nára řishvā řishṭír asřikshata | ánv
enāñ ába vidyúto marúto jájhjhatír iva bhānúr arta tmánā
divāḥ || 6 || yé vāvřidhānta pāřthivā yá urāv antáriksha ā |
vřijāne vā nadfñām sadhāsthe vā mahó divāḥ || 7 || çárdho
mārutam úc chaṇsa satyāçavasam řibhvasam | utá sma té
çubhé nárah prá syandrā yujata tmánā || 8 || utá sma té
pārushṇyam ūrṇā vasata çundhyaávaḥ | utá pavyā ráthānām
ádrim bhindanty ójasā || 9 || āpathayo vípathayo 'ntaspathā
ánupathāḥ | etébhīr máhyam námabhir yajnām viṣṭārā
ohate || 10 || 9 ||

ádhā náro ny óhaté 'dhā niyúta ohate | ádhā pářavatā
iti citrā rúpāñi dārcyā || 11 || chandahstúbhaḥ kubhanyāva

51, 14 ca agnīḥ. 15 dádatā ághnatā. — 52, 1 dhřishṇu-yā árcā.
3 ná ukshāḥ áti skandanti. ádha. 5 arca. 7 pāřthivāḥ yé.
antárikshē. 8 út çāsa. syandrāḥ. 9 ūrṇāḥ. 10 ví-pathayaḥ
ántah-pathāḥ. vi-stārāḥ. ádha. ní ohate ádha.

útsam á kīriṇo nṛituḥ | té me ké cin ná tâyáva ūmâ âsan
driçi tvishé || 12 || yá rishvá rishṭividyutah kaváyah sánti
vedhásah | tám rīshe mārutaṃ gaṇám namasyá ramáya
girá || 13 || ácha rīshe mārutaṃ gaṇám dāná mitráṃ ná
yoshānâ | divó vâ dhrishṇava ójasâ stutá dhībhir ishanyata
|| 14 || nū manvāná eshām devāñ áchâ ná vakshānâ | dāná
saceta sūribhir yāmaçrutebhir añjibhiḥ || 15 || prá yé me
bandhveshé gām vócantā sūráyah pṛiçniṃ vocanta mâtá-
ram | ádhâ pitáram ishmīnaṃ rudráṃ vocanta çikvasah
|| 16 || saptá me saptá çákina ékam-ekâ çatá daduḥ | ya-
múnâyām ádhi çrutám úd rádho gávyam mṛije ní rádho
áčvyam mṛije || 17 || 10 ||

53 (407). 1. 5. 10. 11. 15 kakubh. 2 bṛihati. 3 anusṭubh. 4 pura-
ushñih. 6. 7. 9. 13. 14. 16 satobṛihati. 8. 12 gáyatri.

Kó veda jānam eshām kó vâ purá sumnéshv ása ma-
rútām | yád yuyujré kilásyāḥ || 1 || aítān rátheshu tasthú-
shah káh çuçráva kathā yayuḥ | kásmā sasruḥ sudāse ánv
ápaya ilābhir vṛishṭáyah sahá || 2 || té ma áhur yá áyayúr
úpa dyúbhir víbhir máde | náro máryâ arepása imān pá-
çyann iti shṭuhi || 3 || yé añjīshu yé vácīshu svábhānavah
srakshú rukméshu khādīshu | çrâyá rátheshu dhánvasu
|| 4 || yushmākam smâ ráthāñ ánu mudé dadhe maruto ji-
radānavah | vṛishṭī dyávo yatír iva || 5 || 11 ||

á yām nárah sudānavo dadāçúshe diváh kóçam ácu-
cyavuh | ví parjānyam sṛijanti ródasī ánu dhánvanâ yanti
vṛishṭáyah || 6 || tatṛidānāḥ síndhavaḥ kshódasâ rájah prá

52, 12 cit. 13 yé. rishṭi-vidyutah. namasyá ramáya. 14 ácha.
stutáḥ. 15 nú. ácha. 16 bandhu-eshé. ádha. — 53, 2 á etán.
3 me. yé á-yayúḥ. stuhi. 4 çrâyāḥ. 5 sma. 6 ródasi iti.

sasrur dhenávo yathâ | syanná áçvâ ivádhvano vimócane
vi yád vártanta enyāḥ || 7 || á yâta maruto divá ántári-
kshád amád utá | máva sthâta parávataḥ || 8 || má vo rasá-
nitabhâ kúbhâ krúmur má vah sindhur ní rīramat | má
vah pári shṭhât saráyuh purīshīṇy asmé it sumnám astu
vah || 9 || tám vah çárdham ráthānām tveshām gaṇám má-
rutam návyasīnām | ánu prá yanti vṛishṭáyah || 10 || 12 ||

çárdham-çárdham va eshām vrātam-vrātam gaṇám-ga-
ṇam suçastibhiḥ | ánu krámema dhitibhiḥ || 11 || kásmâ
adyá sújâtāya ráthavyāya prá yayuh | ená yāmena marú-
taḥ || 12 || yéna tokāya tánayāya dhānyam bījam váhadhve
ákshitam | asmábhyam tát dhattana yád va ímahe rádho
viçvāyu saúbhagam || 13 || átīyāma nidás tirāḥ svastibhir
hitvāvadyām árātīḥ | vṛishṭvī çām yór ápa usri beshajām
syāma marutaḥ sahá || 14 || sudevāḥ samahāsati suvíro naro
marutaḥ sá máryah | yām tráyadhve syāma té || 15 || stuhí
bhojánt stuvató asya yāmani ránan gávo ná yávase | ya-
tāḥ pūrvāñ iva sákhīñr ánu hvaya girá grīñhi kāmīnah
|| 16 || 13 ||

54 (408). jagati. 14 trisṭubh.

Prá çárdhāya mārutāya svábhānava imām vācam anajā
parvatacyúte | gharmastúbhe divá á pṛishṭhayávjane dyum-
náçravase máhi nṛimnám arcata || 1 || prá vo marutas ta-
vishá udanyávo vayovṛidho açvayújah párijrayah | sám vi-
dyútâ dádhati vácati tritāḥ sváranty ápo 'vánâ párijrayah
|| 2 || vidyúnmahaso náro áçmadidyavo vátatvisho marútaḥ

53, 7 iva ádhvanah. vártante. 8 á antárikshát. má áva. 9 rasá
ánitabhâ. purīshīṇi asmé iti. 12 kásmā. 13 viçvā-áyu. 14 úti
iyāma. hitvá avadyám. 15 samaha asati. — 54, 1 svá-bhānave. anaja.
3 vidyút-mahasah.

parvatacyútaḥ | abdayá cin múhur á hrádunivṛitaḥ staná-
yadamâ rabhasâ údojasah || 3 || vy áktūn rudrâ vy áhâni
çikvaso vy antáriksham ví rájânsi dhútayaḥ | ví yád ájráñ
ájatha náva im yathâ ví durgáni maruto náha rishyatha
|| 4 || tát víryam vo maruto mahitvanám dírgam tatâna
súryo ná yójanam | étâ ná yâme ágribhítaçocishó 'naçva-
dâm yán ny áyâtaná girim || 5 || 14 ||

ábhráji çárdho maruto yád arñasám móshathâ vṛikshám
kapanéva vedhasah | ádha smâ no arámatim sajoshasaç cá-
kshur iva yántam ánu neshathâ sugám || 6 || ná sá jiyate
maruto ná hanyate ná sredhati ná vyathate ná rishyati |
násyâ ráya úpa dasyanti nótya řishim vá yám rájânam
vá súshúdata || 7 || niyútvanto grámajito yáthâ náro 'rya-
máno ná marútaḥ kabandhínaḥ | pínvanty útsam yád ináso
ásvaran vy úndanti pṛithivím mádhvo ándhasâ || 8 || pra-
vátvatíyám pṛithiví marúdbhyaḥ pravátvatí dyaúr bhavati
pravádbhyaḥ | pravátvatíḥ pathyâ antárikshyâḥ pravátvan-
taḥ párvatâ jírádánavaḥ || 9 || yán marutaḥ sabharasaḥ svar-
naraḥ súrya údite mádathâ divo naraḥ | ná vó 'çvâḥ çratha-
yantâha sísrataḥ sadyó asyádhvanaḥ pârám açnutha || 10 || 15 ||

ánseshu va řiřtáyah patsú khádáyo vâkshahsu rukmâ
maruto ráthe çúbhaḥ | agnibhrájaso vidyúto gâbhastyoḥ çí-
prâḥ çirshásu vítatâ hiranyáyiḥ || 11 || tám nákam aryó
ágribhítaçocisham rúçat píppalam maruto ví dhúnutha |
sám acyanta vṛijánâtivishanta yát sváranti ghósham víta-

tam řicâyávaḥ || 12 || yushmádattasya maruto vicetaso rá-
yâḥ syâma rathyò váyasvataḥ | ná yó yúchati tishyò yáthâ
divò 'smé râranta marutaḥ sahasriṇam || 13 || yúyam rayim
marutaḥ spârháviraṇ yúyam řishim avatha sânavipram |
yúyam árvantam bharatáya vâjam yúyam dhattha rájânam
çruřtímántam || 14 || tát vo yâmi dráviṇam sadyaútayo
yénâ svâr ná tatánâma nr̥ñr̥ abhí | idám sú me maruto
haryatâ váco yásya tárema tárasâ çatám himâḥ || 15 || 16 ||

55 (409). jagatí. 10 trishṭubh.

Práyajyavo marúto bhrájadṛiřtayo bṛihád váyo dadhire
ruk mávakshasaḥ | řyante açvaiḥ suyámebhir açúbhiḥ çú-
bham yátám ánu ráthâ avṛitsata || 1 || svayám dadhidhve
távishim yáthâ vidâ bṛihán mahánta urviyâ ví rájatha |
utántáriksham mamire vy ójasâ çúbham yátám — || 2 || sâ-
kám jâtâḥ subhvâḥ sâkam ukshitâḥ çriyé cid á pratarám
vâvṛidhur nárah | virokíṇaḥ súryasyeva raçmáyaḥ çúbham
yátám — || 3 || ábhúshényam vo maruto mahitvanám didri-
kshényam súryasyeva cákshanam | utó asmâñ amṛitavé
dadhâtana çúbham yátám — || 4 || úd írayathâ marutaḥ sa-
mudrató yúyam vṛiřtím varshayathâ puriřiṇaḥ | ná vo
dasrá úpa dasyanti dhenávaḥ çúbham yátám — || 5 || 17 ||

yád açvân dhúrshú pṛiřatír áyugdhvam hiranyáyân
práty átkâñ ámugdhvam | víçvâ ít sprídho maruto vy ásy-
tha çúbham yátám — || 6 || ná párvatâ ná nadyò varanta
vo yátrácidhvam maruto gâchathéd u tát | utá dyâvâpṛi-
thiví yáthanâ pári çúbham yátám — || 7 || yát púrvyám

54, 3 cit. hráduni-vṛitaḥ stanáyad-amâḥ. 4 ví áktūn rudrâḥ
ví. ví antáriksham. ná áha. 5 étâḥ. ágribhíta-çocishah ánaçva-
-dâm yát ní áyâtana. 6 móshatha. kapanâ-iva. sma. neshatha.
7 ná asya. ná útayaḥ. 8 ví undanti. 9 pravátvatí iyám. párvatâḥ.
10 yát. súrye út-ite mádatha. vaḥ açvâḥ çrathayanta áha. asyá ádhva-
naḥ. 11 rukmâḥ. ví-tatâḥ. 12 vṛijánâ átivishanta.

54, 13 divâḥ asmé *iti* raranta. 15 yéna svâḥ ná. haryata. —
55, 2 bṛihát. utá antáriksham. ví. 3 súryasya-iva. 4 utó *iti*.
5 írayatha. varshayatha. 6 ví asyatha. 7 párvatâḥ. yátra áci-
dhvam. gâchatha ft. yáthana.

maruto yác ca nūtanam yád udyáte vasavo yác ca ças-
yáte | viçvasya tánya bhavathâ návedasaḥ çúbham yâtám
— || 8 || mṛiláta no maruto má vadhishṭanâsmábhyam çárma
bahulám ví yantana | ádhi stotrásya sakhyásya gâtana çú-
bham yâtám — || 9 || yúyám asmán nayata vásyo áchá nír
añbatibhyo maruto grīṇānāḥ | jushádhvam no havýádâtīm
yajatrâ vayám syâma pátaayo rayīṇām || 10 || 18 ||

56(410). bṛihatī. 3. 7 satobṛihatī.

Ágne çárdhantam á gaṇám piṣṭám rukmébhir añji-
bhiḥ | viço adyá marútám áva hvaye diváç cid rocanád
ádhi || 1 || yáthâ cin mányase hṛidá tát in me jagmur áçá-
saḥ | yé te nédishṭham hávanāny ágaman tán vardha bhí-
másaṃdriçaḥ || 2 || mīlḥúshmatīva pṛithivī páráhatâ mádanty
ety asmád á | ṛiksho ná vo marutaḥ çimivāñ ámo dudhró
gaúr iva bhímáyúḥ || 3 || ní yé riṇánty ójasâ vṛithâ gávó
ná durdhúrah | áçmānam cit svaryām párvatam girim prá
cyāvayanti yámabhiḥ || 4 || út tishṭha nūnám eshām stómāiḥ
sámukshítānām | marútām purutāmam ápúrvyam gávām sár-
gam iva hvaye || 5 || 19 ||

yuṅgdhvám hy árushī ráthe yuṅgdhvám rátheshu ro-
hitaḥ | yuṅgdhvám hári ajirá dhurī vólhave váhishṭhâ dhurī
vólhave || 6 || utá syá vájy árushás tuvishváṇir ihá sma
dhāyi darçatāḥ | má vo yámeshu marutaç cirām karat prá
tām rátheshu codata || 7 || rátham nú mārutam vayám çra-
vasyúm á huvāmahe | á yásmin tasthaú surāṇāni bibhratī
sácâ marútsu rodasī || 8 || tám vaḥ çárdham ratheçúbham

55, 8 yát ca. bhavatha. 9 vadhishṭana asmábhyam. 10 ácha.
yajatrāḥ. — 56, 2 cit. ít. á-gāman. 3 mīlḥúshmatī-iva. mádanti.
6 hí árushīḥ. hári íti. 7 vájī arusháh tuvi-svāniḥ. 9 rathe-çúbham.

tveshám panasyúm á huve | yásminṭ sújâtâ subhágâ ma-
hiyáte sácâ marútsu mīlḥushī || 9 || 20 ||

Caturtho 'nuvákāḥ.

57(411). jagatī. 7. 8 trishṭubh.

Á rudrása índravantaḥ sajóshaso híraṇyarathāḥ suvitāya
gantana | iyám vo asmát práti haryate matis ṛishṇāje ná
divá útsâ udanyáve || 1 || vāçimanta ṛishṭimánto manīshī-
ṇaḥ sudhánvāna `ishumanto nishaṅgiṇaḥ | sváçvāḥ stha su-
ráthāḥ pṛiçnimátaraḥ svâyudhá maruto yáthana çúbham
|| 2 || dhūnuthá dyām párvatān dāçúshe vásu ní vo vānā
jihate yámano bhiiyá | kopáyatha pṛithivīm pṛiçnimátaraḥ
çubhé yád ugrāḥ pṛishatīr áyugdhvam || 3 || vátatvisho ma-
rúto varshánirṇijo yamá iva súsadriçaḥ supéçasaḥ | piçāñ-
gāçvā aruṇáçvā arepásaḥ prátvakshaso mahinā dyaúr ivo-
rávaḥ || 4 || purudrapsā añjimántaḥ sudānavas tveshásam-
driço anavabhṛárādhasaḥ | sujâtāso janúshā rukmāvakshaso
divó arká amṛitam náma bhejire || 5 || 21 ||

ṛishṭáyo vo maruto ánsayor ádhi sáha ójo bāhvór vo
bálam hitám | ṛimṇā çirshásv áyudhá rátheshu vo viçvā
vaḥ çṛír ádhi tanúshu pipiçe || 6 || gómad áçvāvad ráthavat
suvīram candrávad rádho maruto dadá naḥ | práçastīm naḥ
kṛiṇuta rudriyāso bhakshīyá vó 'vaso daivyasya || 7 || hayé
náro māruto mṛilátâ nas túvimaghāso ámṛitâ ṛitajnāḥ | sá-
tyaçrutāḥ kávayo yúvāno bṛihadgirayo bṛihád ukshámāṇāḥ
|| 8 || 22 ||

57, 2 su-áyudhāḥ. yáthana. 4 varshá-nirṇijaḥ. aruṇá-çvāḥ.
iva urávaḥ. 7 dada. vaḥ ávasaḥ. 8 mṛiláta. túvi-maghāsaḥ.

58 (412). trishṭubh.

Tám u núnám távishimantam eshám stushé gaṇám mārutam návyasinám | yá áçvâçvâ ámavad váhanta utécire amṛitasya svarájah || 1 || tveshám gaṇám tavásam khádiha-stam dhúnivratam máyinaṃ dātivāram | mayobhúvo yé ámitá mahitvā vāndasva vipra tuvirádhaso nṛṇ || 2 || á vo yantúdaváháso adyá vṛishṭim yé víçve marúto junánti | ayám yó agnir marutaḥ sámiddha etám jushadhvaṃ kavayo yuvānaḥ || 3 || yúyam rájánam iryam jánāya vibhvatashṭám janayathā yajatrāḥ | yushmád eti mushṭihā bhájúto yushmád sádaçvo marutaḥ suvīraḥ || 4 || arā ivéd ácaramā áheva prá-pṛa jáyante ákavā máhobhiḥ | pṛiçneḥ putrá upamáso rábhishṭhāḥ sváyá matyā marútaḥ sám mimikshuḥ || 5 || yát pṛáyásisṭha pṛishatíbhīr áçvair vilupavíbhīr maruto ráthebhiḥ | kshódanta ápo riṇaté vānāny ávosriyo vṛishabhāḥ krandatu dyaúḥ || 6 || práthisṭha yāman pṛithiví cid eshám bhárteva gárbham svám íc Chávez dhuḥ | vātán hy áçvān dhury áyuyujré varshám svédam cakrire rudriyāsah || 7 || hayé náro māruto — || 8 || 23 ||

59 (413). jagatí. 8 trishṭubh.

Prá vaḥ spál akraṇt suvitāya dāvāné 'rcā divé prá pṛithivyā ṛitám bhare | ukshānte áçvān tárushanta á rájó 'nu svám bhānūṃ çrathayante arṇavaiḥ || 1 || ámád eshám bhíyásá bhúmir ejati naúr ná pūrnā ksharati vyáthir yatí | dūredṛiço yé citáyanta émabhir antár mahé vidáthe yetire

58, 1 yé áçvâçvâḥ. váhante utá çire. 2 ámitāḥ. 3 yantu uda-váhāsaḥ. 4 janayatha. sāt-áçvaḥ. 5 iva ít. áhā-iva. ákavāḥ. 6 prá áyásisṭha. kshódante. áva usriyaḥ. 7 bhártā-iva. ít çvaḥ. 8. dhurí á-yuyujré. — 59, 1 spát. dāvāné árcā. pṛithivyaí. tárushante. rájaḥ ánu. 2 dūre-dṛiçaḥ. citáyante.

náraḥ || 2 || gávām iva çriyāse çṛiṅgam uttamám súryo ná cákshū rájaso visárjane | átyā iva subhvāç çāraḥ sthana máryā iva çriyāse cetathā naraḥ || 3 || kó vo mahánti mahatám úd açnavat kás kávyā marutaḥ kó ha paúnsyā | yúyam ha bhúmiṃ kirāṇam ná rejatha prá yád bháradhve suvitāya dāvāne || 4 || áçvā ivéd arushásah sábandhavaḥ çúrā iva prayúdbaḥ prótá yuyudhuḥ | máryā iva suvṛidho vāvṛidhur náraḥ súryasya cákshuḥ prá minanti vṛishṭibhiḥ || 5 || té ajyeshṭhá ákanishṭhása udbhidó 'madhyamáso máhasá ví vāvṛidhuḥ | sujátāso janúshā pṛiçnimátaro divó máryā á no áchā jigátana || 6 || váyo ná yé çreṇiḥ paptúr ójasántān divó bṛihatāḥ sánunas pári | áçvāsa eshám ubháye yáthā vidúḥ prá párvatasya nabhanūṅr acucyavuh || 7 || mímatu dyaúr áditir vitāye naḥ sám dánucitrā usháso yantám | ácucyavur divyam kóçam etá řishe rudrásya marúto gṛiṇānāḥ || 8 || 24 ||

60 (414). trishṭubh. 7. 8 jagatí.

Íle agniṃ svávasam námobhir ihá prasattó ví cayat kṛitám naḥ | ráthair iva prá bhare vājyádbhiḥ pradakshinín marútám stómam řidhyám || 1 || á yé tasthūḥ pṛishatishu çrutāsu sukhéshu rudrá marúto rátheshu | vānā cid ugrā jihate ní vo bhíyā pṛithiví cid rejate párvataç cit || 2 || párvataç cin máhi vṛiddhó bibhāya diváç cit sánu rejata svané vaḥ | yát kṛíḥlatha maruta řishṭimánta ápa iva sadhryāñco dhavadhve || 3 || varā ivéd raivatāso hiranyair abhi svadhābhis tanvāḥ pipiçre | çriyé çreyānsas taváso

59, 3 cákshuḥ. cetatha. 5 iva ít. prá utá. 6 ut-bhídaḥ ámadhyamásaḥ. ácha. 7 ójasá ántān. 8 á acucyavuh. eté. — 60, 1 su-ávasam. prá-dakshinít. 2 rudráḥ. ugrāḥ. 3 cit. 4 iva ít.

rátheshu satrá máhãnsi cakrire tanũshu || 4 || ajoyeshthãso
 ákanishthãsa eté sám bhrátaro vãvridhuḥ saubhagãya |
 yúvã pitã svãpã rudrá eshãṃ sudúghã priçniḥ sudinã ma-
 rúdbhyaḥ || 5 || yád uttamé maruto madhyamé vã yád vã-
 vamé subhagãso divi shthã | áto no rudrá utã vã nv àsyã-
 gne vittãd dhaviṣho yád yãjãma || 6 || agniç ca yãn maruto
 viçvavedaso divó vãhadhva úttarãd ádhi shñubhiḥ | té
 mandasãnã dhúnayo riçãdaso vãmãm dhatta yãjamãnãya
 sunvaté || 7 || ágne marúdbhiḥ çubhãyadbhir rikvabhiḥ só-
 mam piba mandasãnó gñaçribhiḥ | pãvakébhír viçvaminvè-
 bhír àyúbhir vaiçvãnara pradivã ketúnã sajũḥ || 8 || 25 ||

61 (415). gáyatri. 5 anuṣṭubh. 9 satobrihati.

Ké shthã nárah çréshthathamã yã éka-eka àyayã | pa-
 ramãsyãḥ parãvãtaḥ || 1 || kvã vó çvãḥ kvãbhicavaḥ kathãṃ
 çeka kathã yaya | priṣthé sãdo nasór yãmaḥ || 2 || jagháne
 cõda eshãṃ ví sakthãni náro yamuḥ | putrakriṭhé ná jána-
 yaḥ || 3 || parã virãsa etana máryãso bhãdrajãnayaḥ | agni-
 tãpo yãthãsatha || 4 || sãnat sãçvyam paçúm utã gãvyãṃ
 çatãvayam | çyãvãçvastutãya yã dór virãyopabãrbrihat ||
 5 || 26 ||

utã tvã strí çãçiyasí puñsó bhavati vãsyasí | ádevatrãd
 arãdhãsaḥ || 6 || ví yã jãnãti jásurim ví triṣhyantaṃ ví kã-
 mínã | devatrã kriṇuté mãnãḥ || 7 || utã ghã némo ástutãḥ
 púmãñ iti bruve pañiḥ | sã vairadeya it samãḥ || 8 || utã
 me rapad yuvatir mamandúshí práti çyãvãya vartanim |

60, 5 su-ãpãḥ. 6 vã avamé. sthã. nú asya ágne. havishãḥ.
 7 yãt. vãhadhve. snũ-bhiḥ. mandasãnãḥ. 8 viçvam-invèbhiḥ. — 61, 1
 sthã. çréshtha-tamãḥ yé. à-yayã. 2 vaḥ úçvãḥ kvã abhicavaḥ. 4 vi-
 rãsaḥ itana. yãthã ásatha. 5 sã áçvyam. çatã-avayam. çyãvãçva-
 -stutãya. virãya upa-bãrbrihat. 6 ádeva-trãt. 8 gha. vaira-deye.

vi róhitã purumĩḥãya yematur víprãya dirghãyaçase || 9 ||
 yó me dhenũnãm çatãṃ vaidadaçvir yãthã dádat | tarantã
 iva mañhãnã || 10 || 27 ||

yã im vãhanta açúbhiḥ pibanto madirãm mádhu | átra
 çrávãnsi dadhire || 11 || yéshãṃ çriyãdhi ródasi vibhrãjante
 rátheshv ã | divi rukmã ivopãri || 12 || yúvã sã máruṭo ga-
 ñãs tveshãratho ánedyaḥ | çubhamyãvãpratishkutaḥ || 13 ||
 kó veda nũnãm eshãṃ yãtrã mádanti dhútayaḥ | ritãjãtã
 arepãsaḥ || 14 || yũyãm mártãṃ vipanyavaḥ pranetãra itthã
 dhiyã | çrótãro yãmahútishu || 15 || 28 ||

té no vãsũni kãmýã puruçcandrã riçãdasãḥ | ã yajni-
 yãso vavriṭtana || 16 || etãṃ me stómam úrmye dãrbhyãya
 parã vaha | giro devi rathír iva || 17 || utã me vocatãd iti
 sutãsome ráthavítãu | ná kãmo ápa veti me || 18 || eshã
 ksheti ráthavítir maghãvã gómatír ánu | párvateshv ápaçri-
 taḥ || 19 || 29 ||

62 (416). tristubh.

Ritena ritãṃ ápihitãṃ dhruvãm vãm súryasya yãtra vi-
 mucãnty açvãn | dáça çatã sahã tasthus tãd ékaṃ devã-
 nãm çréshthãṃ vãpushãm apaçyam || 1 || tát sú vãm mitrã-
 varuñã mahitvãm írmã tasthúbhir áhabhir duduhre | viçvãḥ
 pinvathaḥ svãsarasya dhénã ánu vãm ékaḥ pavir ã vavarta
 || 2 || ádhãrayatãṃ priṭhivim utã dyãm mĩtrarãjãnã. varuñã
 máhobhiḥ | vardhãyatãṃ óshadhíḥ pinvatãṃ gã áva vri-
 shṭim srijatãṃ jirãdãnũ || 3 || ã vãm açvãsaḥ suyújo va-
 hantu yatãraçmaya úpa yantv arvãk | ghritãsyã nirñig ánu

61, 10 vaidat-açvih. 11 yé. vãhante. 12 çriyã ádhi ródasi
 iti. iva upãri. 13 çubham-yãvã áprati-skutaḥ. 14 yãtra. 16 puru-
 -candrãḥ. — 62, 1 ritena. 3 mĩtra-rãjãnã. jirãdãnũ iti.

vartate vām ūpa sindhavaḥ pradivi ksharanti || 4 || ānu ṛu-
tām amātiṃ vārdhad urvīm barhīr iva yājushā rāksha-
mānā | nāmasvantā dhṛitadakshādhi gārte mītrāsāthe varu-
ṇēlāsv antāḥ || 5 || 30 ||

ākrahastā sukrīte paraspā yām trāsāthe varuṇēlāsv
antāḥ | rājānā kshatrām āhṛiṇīyamānā sahasrasthūnam bi-
bhṛithaḥ sahā dvaū || 6 || hiranyanirṇig āyo asya sthūnā vi
bhrājate divy aṇvājānīva | bhadre kshētre nimitā tilvile vā
sanēma mādho ādhigartyasya || 7 || hiranyarūpam ushāso
vyūshṭāv āyaḥsthūnam ūditā sūryasya | ā rotho varuṇa
mitra gārtam ātaḥ cakshāthe āditiṃ ditiṃ ca || 8 || yād
bānhishṭham nātīvidhe sudānū āchidraṃ ṇārma bhuvanasya
gopā | tēna no mītrāvaruṇāv aviṣṭam śishāsanto jigīvānsaḥ
syāma || 9 || 31 ||

Tṛitiyo 'dhyāyaḥ.

63 (417). jagati.

Rītasya gopāv ādhi tishṭhatho rātham sātyadharmānā
paramē vyōmani | yām ātra mītrāvaruṇāvatho yuvām tā-
smāi vṛishṭīr mādhumat pinvate divāḥ || 1 || samrājāv asyā
bhūvanasya rājatho mītrāvaruṇā vidāthe swardṛiṇā | vṛishṭīm
vām rādho amṛitatvām īmahe dyāvāpṛithivī vi caranti tan-
yāvāḥ || 2 || samrājā ugrā vṛishabhā divās pātī pṛithivyā
mītrāvāruṇā vicarshaṇī | citrēbhir abhrair ūpa tishṭhatho
rāvam dyām varshayatho āsurasya māyāyā || 3 || māyā vām
mītrāvaruṇā divi ṇṛitā sūryo jyōtiḥ carati citrām āyudham |
tām abhrēṇa vṛishṭyā gūhatho divi pārjanya drapsā mā-

62, 5 dhṛita-dakshā ādhi. mītra āsāthe iti varuṇa īlāsu antār iti.
6 ākravi-hastā. paraḥ-pā. 7 divī aṇvājānī-iva. 8 cakshāthe iti.
9 nā ati-vīdhe sudānū iti. — 63, 1 mītrāvaruṇā āvathāḥ. 3 sam-rājau.
pṛithivyāḥ. 4 drapsāḥ.

dhumanta irate || 4 || rātham yuñjate marūtaḥ ṇubhé sukhām
ṇūro nā mītrāvaruṇā gāvishṭishu | rājānsi citrā vi caranti
tanyāvo divāḥ samrājā pāyasā na ukshatam || 5 || vācam sū
mītrāvaruṇāv irāvatiṃ parjānyaḥ citrām vadati tvishīma-
tīm | abhrā vasata marūtaḥ sū māyāyā dyām varshayatam
aruṇām arepāsam || 6 || dhārmanā mītrāvaruṇā vīpaṇcitā
vratā rakshethe āsurasya māyāyā | rītena vīḇvam bhūva-
nam vi rājathāḥ sūryam ā dhattho divi citryam rātham
|| 7 || 1 ||

64 (418). anuṣṭubh. 7 paṅkti.

Vāruṇam vo rīḇḇādasam rīḇḇā mītrām havāmahe | pāri
vrajēva bāhvōr jaganvānsā svārṇaram || 1 || tā bāhāvā suce-
tūnā prā yantam asmā ārcate | ṇevam hī jāryam vām vīḇ-
vāsu kshāsu jōguve || 2 || yām nūnām aṇyām gātim mītrā-
sya yāyām pathā | āsya pṛiyāsya ṇārmany āhīnsānasya
saṇṇīre || 3 || yuvābhyām mītrāvaruṇopamām dheyām rīḇḇā |
yād dha kshāye maghōnām stotṛiṇām ca spūrdhāse || 4 || ā
no mitra sudītībhir vāruṇaḥ ca sadhāstha ā | svē kshāye
maghōnām sākhīnām ca vṛidhāse || 5 || yuvām no yēshu va-
ruṇa kshatrām bṛihāc ca bibhṛithāḥ | urū ṇo vājasātaye
kṛitām rāyē svastāye || 6 || uchāntyām me yajatā devāksha-
tre rūḇadgavi | sutām sōmam nā hastībhir ā paḇbhir dhā-
vatam narā bibhratāv arcanānasam || 7 || 2 ||

65 (419) anuṣṭubh. 6 paṅkti.

Yāḇ cikēta sā sukrātur devatrā sā bravītu naḥ | vāruṇo

64, 1 vṛajā-iva. 2 asmāi. 3 yāt. 4 mītrāvaruṇā ūpa
-mām. ha. 5 sadhā-sthe. 6 varuṇā. bṛihāt. naḥ. 7 paḇ
-bhīḇ.

yásya darçató mitró vâ vánate girah || 1 || tá hi çréshtha-
varcasá rájánâ dirghaçrúttamá | tá sátpatí řitávřidha řitá-
vánâ jáne-jane || 2 || tá vâm iyânó 'vase pŕrvâ úpa bruve
sácâ | svâçvâsah sucetúnâ vâjññ abhi prá dâvâne || 3 || mi-
tró añhóc cid ád urú ksháyâya gâtum vanate | mitrásyá-
hi pratŕrvataḥ sumatír ásti vidhatáḥ || 4 || vayám mitrásyá-
vasi syáma sapráthastame | anehásas tvótayah satrá vâru-
naçeshasah || 5 || yuvám mitremám jánam yátataḥ sám ca
nayataḥ | má maghónah pári khyataḥ mó asmákam řishí-
ñam gopíthe na urushyatam || 6 || 3 ||

66 (420). anuštubh.

Ā cikitána sukrátû devaú marta riçâdasâ | vârunâya ři-
tápeçase dadhítá práyase mahé || 1 || tá hi kshatrám ávihru-
tam samyág asuryám áçâte | ádha vratéva mánusham svâr
ná dhâyi darçatám || 2 || tá vâm éshe ráthânâm urvím gáv-
yútím eshâm | ráthavyasya sushŕtúm dadhrik stómair
manâmahe || 3 || ádhâ hí kâvyâ yuvám dákshasya pŕrbhir
adbhutâ | ní ketúnâ jánânâm cikéthe pŕtadakshasâ || 4 || tád
řitám pŕithivi bŕihác chravaëshá řishñâm | jrayasânâv áram
pŕithv áti ksharanti yámabhiḥ || 5 || á yád vâm iyacakshasâ
mitra vayám ca sŕrayah | vyácishthe bahupáyye yátemahi
svarájye || 6 || 4 ||

67 (421). anuštubh.

Báḷ itthâ deva nishkrítám ádityâ yajatám bŕihát | vá-
runa mitráryaman vâřshishṭham kshatrám áçáthe || 1 || á

65, 2 sátpatí iti řita-vřidhâ řitá-vânâ. 3 ávase pŕrvau. su-áçvâsah.
5 mitrásyá ávasi. 6 mitrá imám. mó iti. — 66, 1 vârunâya. 2 vratá
-iva. ná. 4 ádha. 5 bŕihát çravaḥ-eshé. pŕithú. 6 tya
-cakshasâ mítrâ. bahu-páyye. — 67, 1 devâ. mítra áryaman.

yád yónim hiraṇyáyaḥ vâruna mitra sádathah | dhartárâ
carshaññám yantám sumnam riçâdasâ || 2 || viçve hí viçvá-
vedaso vâruno mitró aryamá | vratá padéva saçcire pánti
mártyam řisháh || 3 || té hí satyâ řitaspŕiça řitávâno jáne
-jane | suníthásah sudânavo 'ñhóc cid urucákrayah || 4 || kó
nú vâm mitrástuto vâruno vâ tanŕñâm | tát sú vâm éshate
matír átribhya éshate matih || 5 || 5 ||

68 (422). gâyatŕi.

Prá vo mitráya gâyata vârunâya vipâ girâ | máhiksha-
trâv řitám bŕihát || 1 || samrâjâ yâ ghŕitáyoni mitráç co-
bhâ vârunaç ca | devâ devéshu praçastâ || 2 || tá nah çak-
tam pârthivasya mahó ráyo divyâsya | máhi vâm ksha-
trám devéshu || 3 || řitám řitena sáparenteshirám dáksham
âçâte | adruhâ devaú vardhete || 4 || vŕištŕidyâvâ řityâpeshás
pátí dânumatyâḥ | bŕihántam gártam áçâte || 5 || 6 ||

69 (423). trištubh.

Trŕ rocanâ varuna trŕñr utá dyŕñ trŕñi mitra dhâraya-
tho rájánâsi | vâvřidhânâv amátim kshatŕiyasyânu vratám
rákshamânâv ajuryám || 1 || irâvatír varuna dhenávo vâm
mádhumad vâm síndhavo mitra duhre | tráyas tasthur vŕi-
shabhásas tisŕññam dhishânânâm retodhá ví dyumántah
|| 2 || prátar devŕm áditim johavîmi madhyâmdina úditâ
sŕryasya | ráyé mitrávarunâ sarvátátéle tokâya tánayâya
çám yóḥ || 3 || yâ dhartárâ rájaso rocanâsyotáđityâ divyâ

67, 3 padâ-iva. 5 mitra ástutah. á ishate. — 68, 1 máhi-ksha-
trau. 2 ghŕitáyoni iti. ca ubhá. 4 sáparentâ ishírám. 5 řitá-pâ
isháh páti iti dânu-matyâḥ. — 69, 1 kshatŕiyasya ánu. 2 retah-dhâḥ.
3 madhyâmdine út-itâ. sarvá-tâtâ ŕle. 4 rocanâsya utá áđityâ.

pārthivasya | ná vāṃ devā amṛitā ā minanti vratāni mitrā-
varuṇā dhruvāni || 4 || 7 ||

70 (424). gāyatri.

Purūrūṇā cid dhy āsty āvo nūnām vāṃ varuṇa | mitra
vānsi vāṃ sumatīm || 1 || tā vāṃ samyāg adruhāṇēsham
aṣyāma dhāyase | vayām té rudrā syāma || 2 || pātām no
rudrā pāyūbhir utā trāyethām sutrātrā | turyāma dāsyaṇ
tanūbhiḥ || 3 || mā kāsyādbhutakratū yakshām bhujemā ta-
nūbhiḥ | mā cēshasā mā tānasā || 4 || 8 ||

71 (425). gāyatri.

Ā no gantaṃ riçādasā vāruṇa mitra barhāṇā | ūpemām
cārum adhvarām || 1 || viçvasya hí pracetasā vāruṇa mitra
rājathah | içānā pipyatam dhīyah || 2 || upā naḥ sutām ā ga-
tam vāruṇa mitra dāçúshah | asyā sómasya pītāye || 3 || 9 ||

72 (426). ushṇih.

Ā mitré vāruṇe vayām gīrbhīr juhūmo atrivat | ní bar-
hīshi sadatam sōmapītaye || 1 || vratēna stho dhruvākshemā
dhārmaṇā yātayājjanā | ní barhīshi — || 2 || mitrāç ca no
vāruṇaç ca jushētām yajnam ishtāye | ní barhīshi — ||
3 || 10 ||

Pañcama 'nuvākaḥ.

73 (427). anuṣṭubh.

Yād adyā sthāḥ parāvāti yād arvāvāty aṣvinā | yād vā

70, 1 puru-urūṇā. hí. 2 adruhāṇā iṣham. 3 su-trātrā.
4 kāsyā adbhutakratū iti. bhujema. — 71, 1 upā imām. — 72, 2 yāta-
yāt-janā.

purū purubhujā yād antáriksha ā gatam || 1 || ihā tyā pu-
rubhūtāmā purū dānsānsi bíbhratā | varasyā yāmy ádhrigū
huvé tuvishṭamā bhujé || 2 || írmānyād vāpushe vāpuç ca-
krām ráthasya yemathuḥ | páry anyā nāhushā yugā mahnā
rājānsi diyathah || 3 || tát ū shū vām enā kṛitām viçvā yād
vām ānu shtāve | nānā jātāv arepāsā sām asmé bāndhum
éyathuḥ || 4 || ā yād vām sūryā rátham tishṭhad raghusyā-
dam sādā | pári vām arushā vāyo ghrīṇā varanta átāpaḥ
|| 5 || 11 ||

yuvór átriç ciketati nārā sumnéna cétasā | gharmām
yād vām arepāsam nāsatyāsnā bhuranyāti || 6 || ugró vām
kakuhó yayih çriṇvé yāmeshu samtanīḥ | yād vām dānsō-
bhir aṣvinātrir narāvavártati || 7 || mádhva ū shū madhū-
yuvā rúdrā sishakti pipyúshī | yāt samudrāti pārshathah
pakvāḥ pṛiksho bharanta vām || 8 || satyām id vā u aṣvinā
yuvām āhur mayobhuvā | tā yāman yāmahūtāmā yāmann
ā mṛīlayāttamā || 9 || imā brāhmāṇi vārdhanāçvibhyām santu
çāmtamā | yā tákshāma ráthāñ ivāvocāma bṛihān nāmah
|| 10 || 12 ||

74 (428). anuṣṭubh.

Kūshṭho devāv aṣvinādyā divó manāvasū | tác chrava-
tho vṛishaṇvasū átrir vām ā vivāsati || 1 || kúha tyā kúha
nú çrutā divi devā nāsatyā | kásminn ā yatatho jāne kó
vām nadīnām sácā || 1 || kām yāthah kām ha gachathah
kām áchā yuñjāthe rátham | kāsya brāhmāṇi ranayatho va-

73, 1 purū. antáriksha. 2 purū. ádhrigū ity ádhri-gū huvé tu-
vīḥ-tamā. 3 írmā anyāt. 4 ūm iti sū. stāve. ā fyathuḥ. 5 ra-
ghu-syādam. arushāḥ. varante ā-tāpaḥ. 6 nāsatyā āsnā. 7 aṣvinā
átriḥ narā ā-vavártati. 8 ūm iti sū. samudrā íti. 9 vaí. 10 vār-
dhanā aṣvī-bhyām iva ávocāma bṛihāt. — 74, 1 kú-sthah. aṣvinā adyā.
tāt çravathah vṛishaṇvasū iti. 3 ácha.

yām vām uçmasisṭhāye || 3 || paurām cid dhy ūdaprūtām
paūra paurāya jinvathāḥ | yād im gribhītātātaye siñhām
iva druhās padé || 4 || prá cyávānāj jujurúsho vavrím átkam
ná muñcathāḥ | yúvā yádī kṛithāḥ pūnar ā kāmam řiņve
vadhvāḥ || 5 || 13 ||

ásti hí vām ihá stotā smási vām saṁdriçi řriyē | nú
çrutām ma ā gatam ávobhir vājiniṅvasū || 6 || kó vām adyā
purūñām ā vavne mártýānām | kó vipro vipravāhasā kó
yajnaír vājiniṅvasū || 7 || ā vām rátho ráthānām yēshtḥo yāt
açvinā | purí cid asmayús tirá āngūshó mártýeshv ā || 8 ||
çám ū shú vām madhūyuvāsmākam astu carakṛitiḥ | arvā-
cīñā vicetasā vibhiḥ çyenéva díyatam || 9 || açvinā yád dha
kārhi cic chuçṛyātām imām hávam | vásvīr ū shú vām
bhūjah pṛiñcānti sū vām pṛicaḥ || 10 || 14 ||

75 (429) pañkti.

Prāti priyátamam rátham vṛiṣhaṇam vasuvāhanam |
stotā vām açvināv řiṣihī stómena práti bhūshati mádhvi
māma çrutam hávam || 1 || atyāyātām açvinā tiró viçvā
ahām sánā | dásrā hiraṇyavartanī sūshumnā siñdhuvāhasā
mádhvi máma — || 2 || ā no rátnāni bibhratāv açvinā gá-
chatam yuvām | rúdrā hiraṇyavartanī jushāñā vājiniṅvasū
mádhvi máma — || 3 || sushtūbho vām vṛiṣhaṇvasū ráthe
vāñicy āhitā | utā vām kakuhó mṛigāḥ pṛikshaḥ kṛiṇoti vā-
pushó mádhvi máma — || 4 || bodhínmanasā rathyēshirā ha-
vanaçrūtā | vibhiç cyávānam açvinā ní yātho ádvayāvinam
mádhvi máma — || 5 || 15 ||

74, 3 uçmasi ishtāye. 4 hí uda-prūtām. 4 gribhītā-tātaye.
5 cyávānāt. yádi. 6 nú. me. 8 purí. 9 im itī su. ma-
dhu-yuvā asmākam. çyenā-iva. 10 ha. cit chuçruyātām. im itī
sú. — 75, 1 mádhvi itī. 2 ati-āyātām. sú-sumnā. 4 su-stū-
bhaḥ. vāñici. 5 bodhít-manasā rathyā ishirā.

ā vām narā manoyújo 'çvāsaḥ prushitāpsavaḥ | váyo
vahantu pítāye sahā sumnébhir açvinā mádhvi máma —
|| 6 || açvināv éhá gachatam nāsatyā má ví venatam | tirāç
cid aryayā pári vartír yātām adābhya mádhvi máma —
|| 7 || asmin yajné adābhya jaritāram çubhas patí | avasyúm
açvinā yuvām gṛiñāntam úpa bhūshatho mádhvi máma —
|| 8 || ābhūd ushā rúçatpaçur āgnír adhāy řitvīyaḥ | áyoji
vām vṛiṣhaṇvasū rátho dasrāv ámartyo mádhvi máma —
|| 9 || 16 ||

76 (480). trishṭubh.

Ā bhāty agnír ushāsām ánīkam úd viprāñam devayā
vāco asthuḥ | arvāñcā nūnām rathyehā yātām pipivāñsam
açvinā gharmām ácha || 1 || ná saṁskṛitām prá mimíto gá-
mishṭhānti nūnām açvinópastutehá | divābhipitvé 'vasāga-
mishṭhā práty ávartim dāçúshe çāmbhaviṣṭhā || 2 || utā
yātām saṅgavé prátár áhno madhyāmdina úditā sūryasya |
divā náktam ávasā çāmtamena nédāñim pítir açvinā tatāna
|| 3 || idām hí vām pradīvi sthānam óka imé gṛihā açvine-
dām duroñam | ā no divó bṛihatāḥ párvatād ādbhyó yātām
isham ūrjam váhantā || 4 || sám açvinor — || 5 || 17 ||

77 (481). trishṭubh.

Prātaryāvāñā prathamā yajadhvam purā gṛidhrād āra-
rushaḥ pibātaḥ | prátár hí yajnam açvinā dadhāte prá çan-
santi kavāyaḥ pūrvabhājah || 1 || prátár yajadhvam açvinā

75, 6 manaḥ-yújaḥ açvāsaḥ prushitā-psavaḥ. 7 ā ihā. arya-yā.
9 ushāḥ. ā agniḥ adhāyi. — 76, 1 deva-yāḥ. rathyā ihā. 2 gāmi-
shṭhā ánti. açvinā úpa-stutā ihā. divā abhi-pitvé ávasā ā-gamishṭhā. çám
-bhaviṣṭhā. 3 utā ā. madhyāmdine. ná idāñim. açvinā ā. 4 açvinā
idām. ā at-bhyāḥ. 5 s. 396, 18.

hinota ná sâyám asti devayâ. ájushṭam | utányó asmád ya-
jate ví cávaḥ púrvaḥ-púrvo yájamâno váníyân || 2 || hiraṇ-
yatvañ mádhvarṇo ghrítasnuḥ pṛiksho váhann á rátho
vartate vâm | mánojavâ açvinâ vâtaranhâ yénâtiyâthó dur-
itáni víçvâ || 3 || yó bhūyishṭham nâsatyâbhyâm vivésha
cánishṭham pitvó rárate vibhâgé | sá tokám asya píparac
chámibhir ánūrdhvabhâsaḥ sádham ít tuturyât || 4 || sám açví-
nor — || 5 || 18 ||

78 (432). 1 — 3 usṭpīh. 4 trishṭubh. 5 — 9 anushṭubh.

Áçvinâv éhá gachatam nâsatyâ mã ví veṇatam | hañsâv
iva patatam á sutâñ úpa || 1 || açvinâ harinâv iva gaurâv
ivânu yâvasam | hañsâv iva — || 2 || açvinâ vâjinivasu jushé-
thâm yajnam ishṭâye | hañsâv iva — || 3 || átrir yád vâm
avaróhann řibísam ájohavín nâdhamâneva yóshâ | çyenâsya
cij jávasâ nūtanenâgachatam açvinâ çamṭamena || 4 || 19 ||

ví jihīshva vanaspate yóniḥ sūshyantyâ iva | çrutám me
açvinâ hávam saptâvadhriṃ ca muñcatam || 5 || bhítâya nâ-
dhamânâya řishaye saptâvadhrye | mâyâbhir açvinâ yu-
vâṃ vṛikshâm sám ca ví cácatahaḥ || 6 || yáthâ vâtaḥ push-
karinīm samingâyati sarvâtaḥ | evâ te gârbha ejatu nir-
aitu dáçamâsyaḥ || 7 || yáthâ vâto yáthâ vánam yáthâ sam-
udrá éjati | evâ tvâm daçamâsya sahâvehi jarâyunaḥ || 8 ||
dáça mãsâñ chaçayânâḥ kumâro ádhi mâtári | niraitu jívó
ákshato jívó jīvantyâ ádhi || 9 || 20 ||

77, 2 utá anyâḥ. ca ávaḥ. 3 híraṇya-tvak. vâta-rañhâḥ yéna
ati-yáthâḥ. píparat çámibhiḥ. — 78, 1 á ihâ. 2 iva ánu. 4 ájo-
havit nâdhamânâ iva. cit. nūtanena á agachatam. 6 nâdhamânâya. ca
acathaḥ. 7 evâ. niḥ-aftu. 8 evâ. sahâ áva ihi. 9 çaçayâ
náḥ.

79 (433). pañkti.

Mahé no adyâ bodhayósho ráyé divitmatí | yáthâ cin
no ábodhayaḥ satyâçravasi váyyé sújâte açvasûñrite || 1 ||
yâ suníthé çaucadrathé vy aúcho duhitar divaḥ | sâ vy
úcha sâhíyasi satyâçravasi v. s. á. || 2 || sâ no adyâbhará-
vasur vy úchâ duhitar divaḥ | yó vy aúchaḥ sâhíyasi
satyâçravasi — || 3 || abhi yé tvâ vibhâvari stómair gṛinánti
váhnayaḥ | maghair maghoni suçṛiyo dâmanvantaḥ surâtâ-
yaḥ sújâte açvasûñrite || 4 || yác cid dhí te gaṇâ imé cha-
dáyanti maghâtṭaye | pári cid váshṭayo dadhur dádato rá-
dho áhrayam sújâte açvasûñrite || 5 || 21 ||

aīshu dhâ víravád yâça úsho maghoni sūriṣhu | yé no
rádhânsy áhryâ maghâvâno árâsata sújâte açvasûñrite
|| 6 || tébhyo dyumnám bṛihád yâça úsho maghony á vaha |
yé no rádhânsy açvyâ gavyâ bhájanta sūráyaḥ sújâte açva-
sûñrite || 7 || utá no gómatír ísha á vahâ duhitar divaḥ |
sâkám sūryasya raçmibhiḥ çukraiḥ çócabbhir arcibhiḥ sú-
jâte açvasûñrite || 8 || vy úchâ duhitar divo mã cirâṃ ta-
nuthâ ápaḥ | nét tvâ stenám yáthâ ripúṃ tápâti sūro arcí-
shâ sújâte açvasûñrite || 9 || etâvad véd ushas tvâm bhūyo
vâ dátum arhasi | yâ stotṛibhyo vibhâvary uchántí ná pra-
mīyase sújâte açvasûñrite || 10 || 22 ||

80 (434). trishṭubh.

Dyutâdyâmânam bṛihatīm řitēna řitâvarīm aruṇâpsum
vibhâtīm | devīm ushâsam svâr ávâhantīm práti víprâso ma-
tibhir jarante || 1 || eshâ jánam darçatâ bodháyanti sugân

79, 1 bodhaya úshaḥ. cit. 2 ví. ví ucha. 3 adyâ ábharát
-vasuḥ ví ucha. yó ití ví. 5 yát cit hí. 6 á eshu dhâḥ.
8 vaha. 9 ví ucha. ná ít. 10 vâ ít. — 80, 1 dyutât-yâmânam.
řitēna.

pathāḥ kṛiṇvatī yāty āgre | bṛihadrathā bṛihatī viçvamin-
vóshā jyótir yachaty āgre áhnām || 2 || eshá góbhīr aruṇé-
bhir yujánásredhantī rayim aprāyu cakre | pathó rádantī
suvitāya devī puruṣṭutā viçvāvārā ví bhāti || 3 || eshá
vyení bhavati dvibārḥā ávishkṛiṇvānā tanvām purástāt | ṛi-
tāsya pánthām ánv eti sádhú prajānatīva ná díço mināti
|| 4 || eshá çubhrā ná tanvò vidánórdhvéva snātī dṛiçāye no
asthāt | ápa dvésho bádhamānā támānsy ushā. divó duhitā
jyótishāgāt || 5 || eshá praticī dubitā divó nṛīn yósheva
bhadrá ní riṇíte ápsaḥ | vyúrṇvatī dāçúshe vāryāni púnar
jyótir yuvatīḥ pūrváthākaḥ || 6 || 23 ||

81 (435). jagatī.

Yuñjáte mána utá yuñjate dhīyo víprā víprasya bṛi-
ható vipaçcītaḥ | ví hótrā dadhe vayunāvid éka ín mahī
devāsya savitūḥ párishtūtiḥ || 1 || víçvā rūpāni práti muñ-
cate kavīḥ práśávid bhadráṃ dvipáde cátushpade | ví ná-
kam akhyat savitā varéṇyo 'nu prayāṇam usháso ví rájati
|| 2 || yásya prayāṇam ánv anyá id yayúr devā devāsya
mahimānam ójasā | yáḥ párthivāni vimamé sá étaço rájānsi
devāḥ savitā mahitvanā || 3 || utá yāsi savitas trīni rocanótā
sūryasya raçmibhiḥ sám ucyasi | utá rátrīm ubhayátaḥ pá-
rīyasa utá mitró bhavasi deva dhármabhiḥ || 4 || utéçishe
prasavāsya tvám éka id utá pūshā bhavasi deva yāma-
bhiḥ | utédám víçvam bhúvanam ví rájasi çyāvāçvas te sa-
vitāḥ stómam ánaçe || 5 || 24 ||

80, 2 viçvam-invā ushāḥ. 3 yujánā ásredhantī. ápra-áyu. 4 ví
-eni. prajānatī-iva. 5 vidánā úrdhvā-iva. ushāḥ. jyótishā á agāt.
6 yóshā-iva. pūrvá-thā akar ity akah. — 81, 1 víprāḥ. hótrāḥ. vayuna
-vít. ít. 2 prá asávit. varéṇyaḥ ánu pra-yānam. 3 anyé. de-
vāḥ. 4 rocanā utá. pári iyase. 5 utá çishe. utá idám.

82 (436). gāyatrī. 1 anuṣṭubh.

Tát savitúr vṛiṇīmahe vayāṃ devāsya bhójanam | çré-
shṭham sarvadhātamaṃ túram bhágasya dhīmahi || 1 || ásyā
hí sváyaçastaram savitūḥ kác caná priyám | ná minánti sva-
rájyam || 2 || sá hí rátnāni dāçúshe suvāti savitā bhágaḥ |
tám bhágam citráṃ ímahe || 3 || adyā no deva savitaḥ pra-
jāvat sāvīḥ saubhagam | párá dushvápnyam suva || 4 || víç-
vāni deva savitar duritāni párá suva | yád bhadráṃ tán na
á suva || 5 || 25 ||

ánāgaso áditaye devāsya savitūḥ savé | víçvā vāmāni
dhīmahi || 6 || á víçvādevam sátpatiṃ sūktair adyā vṛiṇī-
mahe | satyásavam savitāram || 7 || yá imé ubhé áhani purá
éty aprayuchan | svádhīr devāḥ savitā || 8 || yá imá víçvā
jātāny áçrāváyati çlókēna | prá ca suvāti savitā || 9 || 26 ||

83 (437). 1. 5—8. 10 trisṭubh. 2—4 jagatī. 9 anuṣṭubh.

Áchá vada tavásam gīrbhīr ábhīḥ stuhī parjānyam ná-
masā vivāsa | kánikradad vṛishabhó jírādānū réto dadhāty
óshadhīshu gárbham || 1 || ví vṛikshān hantý utá hanti ra-
ksháso víçvam bibhāya bhúvanam mahāvadhāt | utánāgā
íshate vṛishnyāvato yát parjānyaḥ stanāyan hanti dushkṛi-
taḥ || 2 || rathīva káçayāçvān abhikshipān ávir dūtān kṛi-
ṇute varshyāñ áha | dūrāt sinhásya stanáthā úd írate yát
parjānyaḥ kṛiṇuté varshyam nábhaḥ || 3 || prá vātā vānti
patáyanti vidyúta úd óshadhīr jihate pínvate svāḥ | írá víç-
vasmai bhúvanāya jāyate yát parjānyaḥ pṛithivīm réta-
sāvati || 4 || yásya vraté pṛithivī námnamīti yásya vraté

82, 2 kát. 4 adyā. duḥ-svápnyam. 5 tát. 7 adyā.
8 i. u. áhani itī. su-ádhīḥ. — 83, 1 ácha. námasā á. jírā-
dānuḥ. 2 utá ánāgāḥ. vṛishnya-vataḥ. 3 rathī-iva káçayā áçvān. 4 vātāḥ.
rétasā ávati.

çaphávaj járbhuríti | yásya vratá óshadhîr viçvârûpâh sâ
naḥ parjanya máhi çarma yacha || 5 || 27 ||

divó no vṛishṭim maruto raridhvam prá pinvata vṛishṇo
áčvasya dhârâh | arvâñ eténa stanayitnúnéhy apó nishiñ-
cánn ásurah pitá naḥ || 6 || abhí kranda stanáya gárbham
ã dhâ udanvátâ pári díyâ ráthena | dṛitiṃ sù karsha ví-
shitaṃ nyãncam samã bhavantûdváto nipádâh || 7 || mahán-
tam kóçam úd acâ ní shiñca syándantâm kulyã víshitâh
purástât | ghṛiténa dyávâpṛithiví vy undhi suprapâñám bha-
vatv aghnyãbhyaḥ || 8 || yát parjanya kánikradat stanáyan
háñsi dushkrítah | prátidám viçvam módate yát kim ca
pṛithivyám ádhi || 9 || ávarshîr varshám úd u shû gṛibhâ-
yákar dhánvany átyetavã u | ájijana óshadhîr bhójanâya
kám utá prajãbhyo 'vido manishãm || 10 || 28 ||

84 (438). anushṭubh.

Báḷ itthã párvatânãṃ khidrám bibharshi pṛithivi | prá
yã bhúmim pravatvati mahná jinóshi mahini || 1 || stómãsas
tvã vicáriṇi práti shṭobhanty aktúbhiḥ | prá yã vãjam ná
hëshantam perúm ásyasy arjuni || 2 || dṛiḥã cid yã vãnas-
pátin kshmayã dárdharshy ójasã | yát te abhrásya vidyúto
divó vārshanti vṛishṭáyah || 3 || 29 ||

85 (439). trishṭubh.

Prá samrãje bṛihád arcã gabhîrám bráhma priyãṃ vá-
runâya çrutáya | ví yó jaghána çamitéva cármopastíre pri-

83, 5 çaphá-vat. vraté. 6 stanayitnúnã á ihi apáh ni-siñcán.
7 díya. ví-sitam. samãh bhavantu ut-vátah. 8 aca ní shiñca. kulyãh
ví-sitãh. ví undhi su-prapãñám. 9 práti idám. 10 sù gṛibhâya
ákãh. áti-etavaã. — 84, 2 stobhanti. — 85, 1 arca. çamité-iva cárna
upa-stúre.

thivím sūryāya || 1 || vāneshu vy āntārikshaṃ tatāna vājam
ārvatsu pāya usrīyāsu | hṛitsū krātum vāruṇo apsv āgnim
divi sūryam adadhāt sōmam ādrau || 2 || nīcinabāraṃ vāru-
ṇaḥ kāvandham prá sasarja rōdasi āntārikshaṃ | téna viç-
vasya bhūvanasya rājā yavaṃ ná vṛishṭir vy unatti bhūma
|| 3 || unātti bhūmim pṛithivīm utá dyām yadã dugdhãṃ
vāruṇo vāshṭy ād it | sám abhrēna vasata párvatāsas tavi-
shīyāntah çrathayanta virãh || 4 || imãm û shv āsurāsya
çrutāsya mahīm mâyãm vārunasya prá vocam | máneneva
tasthivãñ āntāriksho ví yó mamé pṛithivīm sūryeṇa ||
5 || 30 ||

imãm û nú kavítamasya mâyãm mahīm devāsya nákir
ã dadharsha | ékaṃ yád udnã ná priñanty éñir āsīncantir
avānayaḥ samudrám || 6 || aryamyãṃ varuṇa mitryãṃ vã
sãkhãyaṃ vã sãdam id bhrātaraṃ vã | veçãṃ vã nityãṃ
varuṇãraṇãṃ vã yát sīm āgaç cakṛimã çicrãthas tát || 7 ||
kitavãso yád riripúr ná dívi yád vã ghã satyãm utá yãñ
ná vidmã | sãrvã tã ví shya çithiréva devãdhã te syãma
varuṇa priyãsaḥ || 8 || 31 ||

86 (440). anushṭubh. 6 virãtpúrvã.

Índrãgni yãm ávatha ubhã vãjeshu mártiyam | dṛiḥã cit
sã prá bhedati dyumnã vãñir iva tritãh || 1 || yã pṛitanãsu
dushtãrã yã vãjeshu çravãyyã | yã páñca carshañir abhín-
drãgni tã havãmahe || 2 || táyor id ámavac chávas tigmã
didyún maghónoḥ | práti drunã gãbhastyor gávãm vṛitra-
ghná éshate || 3 || tã vãm éshe ráthãnãm indrãgni havã-

85, 2 ví antārikshaṃ. ap-sú agním. 3 rōdasi iti. ví unatti.
5 ūm iti sù āsurāsya. 5 mánena-iva. 6 ūm iti. 7 varuṇa āraṇãṃ.
cakṛimã. 8 gha. yát. sya çithirã-iva deva ádha. — 86, 2 abhí indrã-
gni iti. 3 áma-vat çávaḥ. didyút. vṛitra-ghné á ishate.

mahe | pátī turásya rádhaso vidvánsā girvanastamā || 4 || tā
vridhántāv ánu dyūn mártāya devāv adábhā | árhantā cit
puró dadhé 'ñceva devāv árvate || 5 || evéndrāgnibhyām
áhāvi havyaṃ çūshyaṃ ghrítam ná pūtām ádribhiḥ | tā
sūrishu çrávo bñihád rayīm grīnātsu didhritam ísham grī-
nātsu didhritam || 6 || 32 ||

87 (441). atijagatī.

Prá vo mahé matáyo yantu víshṇave marútvate girijā
evayāmarut | prá çárdhāya práyajyave sukhādāye tavāse
bhandádishṭāye dhúnivratāya çāvase || 1 || prá yé jātā ma-
hinā yé ca nú svayām prá vidmánā bruváta evayāmarut |
krátvā tát vo maruto nádhṛishe çávo dánā mahnā tát
eshām ádhṛishtëso nádrayaḥ || 2 || prá yé divó bñihatāḥ
çñiviré girā suçúkvānaḥ subhvā evayāmarut | ná yéshām
írī sadhástha íshṭa āñ agnáyo ná svávidyutaḥ prá syand-
ráso dhúninām || 3 || sá cakrame maható nír urukramāḥ
samánāsmāt sádasa evayāmarut | yadáyukta tmánā svād
ádhi shñubhir víshpardhaso vímahaso jigāti çévrídhō nñi-
bhiḥ || 4 || svanó ná vó 'mavān rejayad vñishā tveshó yayis
tavishā evayāmarut | yénā sáhanta řiñjāta svárocishaḥ sthā-
raçmāno hiranyáyāḥ sváyudhāsa ishmināḥ || 5 || 33 ||

apáro vo mahimā vñiddhaçavasas tveshām çávo 'vatv
evayāmarut | sthātáro hí prásitau samdñiçi sthāna té na
urushyatā nidāḥ çuçukvānsō nāgnāyaḥ || 6 || té rudrásō sú-
makhā agnáyo yathā tuvidyumná avantv evayāmarut | dñr-

86, 5 dadhe áñçā-iva. 6 evá indrágni-bhyām. — 87, 1 su-khā-
dāye. bhandát-ishṭāye. 2 jātāḥ. bruváte. ná á-dhṛishe. ná ádrayaḥ.
3 sadhā-sṭhe íshṭe ā. 4 yadā áyukta. snú-bhiḥ ví-spardhasaḥ. çé-vñi-
dhaḥ. 5 vaḥ áma-vān. yéna. sthāḥ-raçmānaḥ. su-áyudhāsaḥ.
6 urushyata. ná agnáyaḥ.

ghām pñithú paprathe sádma pñrthivaṃ yéshām ájmeshv
ā mahāḥ çárdhānsy ádbhutainasām || 7 || adveshó no maruto
gátum étana çrótā hávam jaritúr evayāmarut | víshñor ma-
hāḥ samanyavo yuyotana smád rathyò ná dañsánāpa dvé-
shānsi sanutāḥ || 8 || gántā no yajuām yajniyāḥ suçāmi çrótā
hávam arakshā evayāmarut | jyéshṭhāso ná párvatāso vyò-
mani yūyām tāsya pracetasāḥ syāta durdhártavo nidāḥ ||
9 || 34 ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

PAÑCAMAM MAṆḌALAM.

87, 7 ádbhuta-enasām. 8 ā itana çróta. dañsánā ápa. sanutár iti.
9 gánta. çróta.

1 (442). trishṭubh.

Tvám hy àgne prathamó manótâsyâ dhiyó ábhavo dasma hótâ | tvám sîm vṛishann akrînor dushtâritu sâho viçvasmai sâhase sâhadhyai || 1 || ádhâ hótâ ny àsîdo yâjîyân ilâs padâ isháyann ídyaḥ sán | tám tvâ nárah prathamám devayânto mahó râyé citáyanto ánu gman || 2 || vṛitéva yântam bahúbhir vasavyais tvé rayim jâgrivâñso ánu gman | rúcantam agnim darçatám bṛihántam vapávantam viçváhá dîdivâñsam || 3 || padám devásya námasâ vyántaḥ çravasyávaḥ çráva âpann âmṛiktam | námâni cid dadhire yajniyâni bhadráyâḥ te ranayanta sámḍriṣṭau || 4 || tvâm vardhanti kshítayâḥ pṛithivyâm tvâm râya ubháyâso jánânâm | tvám trâtâ tarane cétyo bhùḥ pitâ mâtâ sâdam in mânushânâm || 5 || 35 ||

saparyényaḥ sâ priyó vikshv àgnir hótâ mandró ni sha-sâdâ yâjîyân | tám tvâ vayám dáma â dîdivâñsam úpa jnu-bâdho námasâ sadema || 6 || tám tvâ vayám sudhyò návyam agne sumnâyáva îmahe devayántaḥ | tvám viço anayo dí-dyâno divó agne bṛihatâ rocanéna || 7 || viçâm kavim viçpâ-tim çaçvatînâm nitócanam vṛishabhám carshanînâm | préti-

1, 1 hí agne. manótâ asyâḥ. 2 ádha. ní asidâḥ. padé.
3 vṛitâ-iva. 5 ít. 6 vikshú agnîḥ. sasâda. dáme. jnu-bâdhaḥ
8 préti-

shanim isháyantam pâvakám rájantam agnim yajatám rayi-
ñâm || 8 || só agna ije çaçamé ca máрто yás ta ânaṭ samí-
dhâ havýádâtim | yâ áhutim pári védâ námobhir viçvét sâ
vâmâ dadhate tvótaḥ || 9 || asmâ u te máhi mahé vidhema
námobhir agne samídhotá havyaiḥ | védí sūno sahaso gîr-
bhír ukthair â te bhadráyâḥ sumataú yatema || 10 || â yás
tatántha ródasí ví bhâsâ çrávobhiç ca çravasyâs tárutraḥ |
bṛihádbhir vâjaiḥ sthávirebhir asmé revádbhir agne vita-
rám ví bhâhi || 11 || nṛivád vaso sâdam id dhehy asmé
bhūri tokâya tánayâya paçváḥ | pūrvír isho bṛihatír âré-
aghâ asmé bhadrá sauçravásâni santu || 12 || purūny agne
purudhá tvâyâ vásūni rájan vasútâ te açyâm | purūni hí
tvé puruvâra sânty àgne vásu vidhaté rájani tvé || 13 || 36 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

2 (443). anuṣṭubh. 11 çakvari.

Tvám hí kshaitavad yâçó 'gne mitró ná pátyase | tvám
vicarshane çrávo váso pushtim ná pushyasi || 1 || tvám hí
shmâ carshanâyo yajnébhir gîrbhir ílate | tvám vâj' yâty
avṛikó rajastúr viçvácarshaniḥ || 2 || sajóshas tvâ divó náro
yajnâsya ketúm indhate | yád dha syâ mânusho jánaḥ su-
mnâyúr juhvé adhvaré || 3 || řidhad yás te sudânave dhiyâ
mártaḥ çaçámate | út' shâ bṛiható divó dvisho áñho ná ta-
rati || 4 || samídhâ yás ta áhutim níçitim mártyo náçat | va-
yávantam sâ pushyati kshâyam agne çatâyusham || 5 || 1 ||

tveshâs te dhûmâ řiṇvati diví shân çukrá âtataḥ | sūro
ná hí dyutâ tvám kṛipâ pâvaka rócasa || 6 || ádhâ hí vikshv

1, 8 ishanim. 9 agne. te. véda. viçvá ít. 10 asmaí.
sam-ílhâ utá. sūno iti. 13 tvâ-yâ. — 2, 1 kshasta-vat. yâçañ ágne.
2 sma. 8 ha. 4 sâḥ. 5 te. çatâ-âyusham. 6 sán çukráḥ.
7 ádha hí vikshú.

īdyó 'si priyó no átithih | raṇvāḥ purīva júryaḥ sūnúr ná trayayāyyaḥ || 7 || krátvā hí dróne ajoyásé 'gne vājī' ná kri-
tvyāḥ | párijmeva svadhā gáyó 'tyo ná hvāryāḥ çícuḥ || 8 ||
tvám tyā cid ácyutāgne paçúr ná yāvase | dhāmā ha yát
te ajara vānā vṛiçcānti çikvasaḥ || 9 || véshi hy ādhvariya-
tām āgne hótā dáme viçām | samṛidho viçpate kriṇu ju-
shásva havýám āngiraḥ || 10 || áchā no mitramaho deva de-
vān āgne vócaḥ sumatīm ródasyoḥ | víhi svastīm sukshitīm
divó nṛīn dvishó ánhānsi durityā tarema tā tarema távāvasā
tarema || 11 || 2 ||

3 (444). trishṭubh.

Ágne sá ksheshad řitapā řitejā urú jyótir naçate deva-
yúsh te | yám tvám mitréna várūnaḥ sajoyáshā déva pási
tyájasā mártam ánhāḥ || 1 || řijé yajnébhiḥ çaçamé çámibhir
řidhādvārāyāgnāye dadāça | evā canā tam yaçásām ájushṭir
nānho mártam naçate ná prádripiḥ || 2 || súro ná yásya
driçatír arepā bhímā yád éti çucatás ta ā dhīḥ | héshasva-
taḥ çurúdhó nāyám aktóḥ kútrā cid raṇvo vasatír vanejāḥ
|| 3 || tigmám cid éma máhi várpo asya bhásad áçvo ná
yamasāná āsā | vijéhamānaḥ paraçúr ná jihvām dravír ná
drāvayati dāru dhákshat || 4 || sá id ásteva práti dhād asi-
shyāñ chíçita téjó 'yaso ná dhārām | citrádhrajatir aratír
yó aktór vér ná drushādvā raghupátmajānhāḥ || 5 || 3 ||

sá im rebhó ná práti vasta usrāḥ çocishā rārapíti mi-
trámahāḥ | náktam yá im arushó yó divā nṛīn ámartyo

2, 7 ídyāḥ ási. purī-iva. 8 ajoyásé āgne. párijmā-iva. gáyāḥ
átyāḥ. 9 ácyutā āgne. dhāma. 10 hí adhvari-yatām. sam-ři-
dhāḥ. 11 ácha. táva ávasā. — 3, 1 řite-jāḥ. deva-yúḥ te. sa-joyáshāḥ.
2 řidhāt-vārāya agnāye. evā. ná ánhāḥ. 3 arepāḥ. te. ná ayám.
kútra. vane-jāḥ. 4 dravayati. 5 ástā-iva. çíçita téjāḥ áyasāḥ.
dru-sādvā raghupátma-jānhāḥ. 6 vaste. rarapíti.

arushó yó divā nṛīn || 6 || divó ná yásya vidható návīnod
vṛishā rukshā óshadhīshu nūnot | ghṛiṇā ná yó dhrájasā
pátmanā yānn ā ródasi vásunā dáṃ supátñi || 7 || dhāyobhir
vā yó yújyebhir arkaír vidyún ná davidyot svébbih çúsh-
maiḥ | çárdho vā yó marútām tatáksha řibhúr ná tveshó
rabhasāno adyaut || 8 || 4 ||

4 (445). trishṭubh.

Yáthā hotar mánusho devátatā yajnébhiḥ sūno sahaso
yájasi | evā no adyā samanā samānān uçānn agna uçató
yakshi devān || 1 || sá no vibhāvā cakshānir ná vástor agnir
vandāru védyāç cáno dhāt | viçvāyur yó amṛito mártye-
shūsharbhúd bhūd átithir jātāvedāḥ || 2 || dyāvo ná yásya
panáyanty ābhvam bhāsānsi vaste súryo ná çukráḥ | ví yá
inóty ajaraḥ pávakó 'çnasya cic chíçnathat pūrvyāñi || 3 ||
vadimā hí sūno ásy admasādvā cakré agnir janúshājmān-
nam | sá tvám na ūrjasana ūrjam dhā rájeva jer avṛiké
ksheshy antāḥ || 4 || nítikti yó vāraṇām ánnam átti vāyúr
ná rāshṭry áty ety aktún | turyāma yás ta ádtçām árátír
átyo ná hrútaḥ pátataḥ parihrút || 5 || 5 ||

ā súryo ná bhānumádbhir arkaír āgne tatántha ródasi
ví bhāsā | citró nayat pári támānsy aktāḥ çocishā pátmann
auçijó ná díyan || 6 || tvám hí mandrátamam arkaçokair
vavṛimáhe máhi naḥ çróshy agne | índram ná tvā çávasā
devátā vāyúm pṛiṇanti rádhāsā nṛitamāḥ || 7 || nū no agne
'vṛikébhiḥ svasti véshi ráyāḥ pathibhiḥ párshy ánhāḥ | tá
sūribhyo gṛiṇaté rāsi sumnām mádema çatāhimāḥ suvrāḥ
|| 8 || 6 ||

3, 7 ródasi íti. supátñi íti su-pátñi. 8 vi-dyút. tatáksha. — 4, 1 evā.
ágne. 2 mártyesu ushā-bhút. 3 áçnasya cit chíçnathat. 4 adma-sādvā.
janúshā ájma ánnam. ūrja-sane. dhāḥ ráje-iva jeḥ. 5 rāshṭri. te. 8 nū.

5 (446). trishtubh.

Huvé vah súnúm sáhaso yúvānam ádroghavācam matí-
bhir yávishtāham | yá invati dráviṇāni prácetā viçvāvārāni
puruvāro adhrúk || 1 || tvé vásūni purvaníka hotar doshā
vástor érire yajníyāsaḥ | kshāmeva viçvā bhúvanāni yásmint
sám saúbhagāni dadhiré pávaké || 2 || tvám vikshú pradívaḥ
sída ású krátvā rathír abhavo váryānām | áta inoshi vi-
dhaté cikitvo vy ānushág jātavedo vásūni || 3 || yó naḥ sá-
nutyo abhidásad agne yó ántaro mitramaho vanushyāt |
tām ajárebhir vṛshabhis táva svaís tápā tapishtha tásasā
tápasvān || 4 || yás te yajnēna samídhā yá ukthair arkébhīḥ
sūno sahaso dádaçat | sá mártiyeshv amṛita prácetā ráyā
dyumnēna çrávasā ví bhāti || 5 || sá tát kṛidhīshitás tūyam
agne sprídhō bādhasva sáhasā sáhasvān | yác chasyāse dyú-
bhir aktó vácobhis táj jushasva jaritúr ghóshi mánma || 6 ||
açyāma tām kāmam agne távotí açyāma rayīm rayivaḥ
suvíram | açyāma vājam abhí vājáyanto 'çyāma dyumnám
ajarájāram te || 7 || 7 ||

6 (447). trishtubh.

Prá návyasā sáhasaḥ súnúm áchā yajnēna gátúm áva
ichámānaḥ | vṛicádvanam kṛishṇáyāmanam rúçantam víti hó-
tāram divyām jigāti || 1 || sá çvitānás tanyatí rocanasthá
ajárebhir nānadabhir yávishtāḥ | yáḥ pávakāḥ purutāmaḥ
purūṇi prithūny agnir anuyāti bhárvan || 2 || ví te vishvag
vātajūtāso agne bhāmāsaḥ çuce çúcayaç caranti | tuvimra-
kshāso divyā návagvā vānā vananti dhṛishatā rujāntaḥ || 3 ||

5, 1 prá-cetāḥ. 2 puru-aníka. 3 irire. kshāma-iva. 3 ví
ānushák. 4 tápā. 5 prá-cetāḥ. 6 kṛidhi ishitāḥ. yát çasyāse.
tát. 7 táva úti. ajara ajāram. — 6, 1 ácha. vṛicát-vanam. 2 tan-
yatūḥ. 3 divyāḥ náva-gvāḥ.

yé te çukrāsah çúcayaḥ çucishmaḥ kshām vāpanti vishi-
tāso áçvāḥ | ádha bhramás ta urviyā ví bhāti yátāyamāno
ádhi sānu prīçneh || 4 || ádha jihvā pápatiti prá vṛishṇo go-
shuyúdhō náçāniḥ srijānā | çūrasyeva prásitīḥ kshátír agnér
durvartur bhímó dayate vānāni || 5 || ā bhānúnā pārbhivāni
jráyānsi mahás todāsya dhṛishatā tatantā | sá bādhasvāpa
bhayā sáhobhiḥ sprídhō vanushyān vanúsho ní jūrva || 6 ||
sá citra citrām citáyantam asmé citrakshatra citrátamam
vayodhām | candrām rayīm puruvíram bṛihāntam cándra
candrābhir grīnaté yuvasva || 7 || 8 ||

7 (448). trishtubh. 6. 7 jagati.

Múrdhānam divó aratím prithivyā vaiçvānarām řitā ā
jātām agnīm | kavīm samrājam átithīm jánānām āsān ā
pātram janayanta devāḥ || 1 || nābhīm yajnānām sádanam
rayīnām mahām āhāvām abhí sám navanta | vaiçvānarām
rathyām adhvarānām yajnāsya ketúm janayanta devāḥ || 2 ||
tvád vípro jāyate vājy āgne tvád vírāso abhimātishāhaḥ |
vaiçvānara tvám asmāsu dhehi vásūni rájant sprīhayāyyāni
|| 3 || tvām viçve amṛita jāyamānam çicūm ná devā abhí
sám navante | táva krátubhir amṛitatvām āyan vaiçvānara
yát pitrór ádideḥ || 4 || vaiçvānara táva tāni vratāni mahāny
agne nákir ā dadharsha | yáj jāyamānaḥ pitrór upásthe
'vindaḥ ketúm vayúneshv áhnām || 5 || vaiçvānarāsya vími-
tāni cākshasā sánūni divó amṛitasya ketúnā | tāsýéd u
viçvā bhúvanādhi múrdhāni vayā iva ruruhuḥ saptá visrú-
haḥ || 6 || ví yó rájānsy āmimta sukrátur vaiçvānaró ví divó

6, 4 ví-sitāsaḥ. te. 5 goshu-yúdhāḥ ná açāniḥ. çūrasya-iva.
6 bādhasva āpa. — 7, 1 prithivyāḥ. řité. 3 vājī agne. abhimāti
-sāhaḥ. 5 yát. upá-she ávindaḥ. 6 tāsya ít. bhúvanā ádhi.

rocanā kavīḥ | pāri yó viçvā bhúvanāni paprathé 'dabdho
gopā amṛitasya rakshitā || 7 || 9 ||

8 (449). jagatī. 7 trisṭubh.

Pṛikshāsya vṛiṣṇo arushāsya nū sáhaḥ prá nū vocam
vidáthā játávedasaḥ | vaiçvānarāya matir návyasī çúciḥ
sóma iva pavate cārur agnáye || 1 || sá jáyamānaḥ paramé
vyòmani vratāny agnir vratapā arakshata | vy àntáriksham
amimīta sukrátur vaiçvānaró mahinā nákam aspṛiçat || 2 ||
vy àstabhnād ródasī mitró ádbhuto 'ntarvāvad akṛiṇoj jyó-
tishā támaḥ | ví cārmanīva dhishāṇe avartayad vaiçvānaró
viçvam adhatta vṛiṣṇyam || 3 || apām upásthe mahishā
agribhṇata viço rájānam úpa tasthur ṛigmiyam | ā dùtó
agnim abharad vivásvato vaiçvānarām mātariçvā parāvá-
taḥ || 4 || yugé-yuge vidathyām griṇádbhýó 'gne rayim ya-
çásam dhehi návyasim | pavyéva rájann agháçansam ajara
nicā ní vṛiçca vanīnam ná téjasā || 5 || asmákam agne ma-
ghávatsu dhārayānāmi kshatrām ajāram suvīryam | vayām
jayema çatīnam sahasṛīnam vaiçvānara vājam agne távotí-
bhiḥ || 6 || ádabdhebbhis táva gopābhir ishṭe 'smákam páhi
trishadhastha sūrīn | rákshā ca no dadúshām çárdho agne
vaiçvānara prá ca tārīḥ stāvānaḥ || 7 || 10 ||

9 (450). trisṭubh.

Áhaç ca kṛiṣṇām áhar árjunam ca ví vartete rájasī
vedyābhiḥ | vaiçvānaró jáyamāno ná rájāvátiraj jyótishāgnis
tāmānsi || 1 || nāhām tántum ná ví jānāmy ótum ná yām

7, 7 ádabdhaḥ. — 8, 1 nú. 2 ví antáriksham. 3 ví asta-
bhnát. akṛipot. cārmani iveṭi cārmani iva dhishāṇe iti. 5 griṇát-bhyaḥ
ágne. pavyā-iva. 6 dhāraya ānāmi. táva útí-bhiḥ. 7 ráksha. —
9, 1 v. rájasī iti. rájā áva atirat jyótishā agnīḥ. 2 ná ahám.

váyanti samaré 'tamānāḥ | kásya svit putrá ihú váktvāni
paró vadāty ávareṇa pitrá || 2 || sá ít tántum sá ví jānāty
ótum sá váktvāny ṛituthā vadāti | yá im ciketaḍ amṛita-
sya gopā avāç cāran paró anyéna páçyan || 3 || ayām hótā
prathamāḥ páçyatemám idám jyótir amṛitam mártyeshu |
ayām sá jajne dhruvá ā nishattó 'martyas tanvā várdhamā-
naḥ || 4 || dhruvām jyótir nibitam dṛiçāye kām máno jávi-
shṭham patáyatsv antāḥ | viçve devāḥ sámanasaḥ sáketā
ékam krátum abhí ví yanti sādhu || 5 || ví me kárṇā pata-
yato ví cákshur vidām jyótir hṛidaya āhitam yát | ví me
mānaç carati dùráādhiḥ kim svid vakshyāmi kim u nū ma-
nishye || 6 || viçve devā anamasyan bhīyānās tvām agne tá-
masi tasthivānsam | vaiçvānaró 'vatútāye nó 'martyo 'vatú-
tāye naḥ || 7 || 11 ||

10 (451). trisṭubh. 7 dvipadā virāj.

Puró vo mandrām divyām suvṛiktīm prayatī yajné
agnim adhvaré dadhidhvam | purá ukthébbhiḥ sá hí no vi-
bhāvā svadhvarā karati játávedāḥ || 1 || tám u dyumaḥ purv-
anīka hotar ágne agnibhir mánusha idhānāḥ | stómaḥ yám
asmai mamáteva çúshām ghṛitām ná çúci matāyaḥ pavante
|| 2 || pīpāya sá çrávasā mártyeshu yó agnáye dadāça vípra
ukthaiḥ | citrábhis tám útíbhic citráçocir vrajāsya sātā gó-
mato dadbāti || 3 || ā yāḥ papraú jáyamāna urvī dùredṛiçā
bhāsā kṛiṣṇādhvā | ádha bahú cit táma úrmyāyās tirāḥ
çocishā dadṛiçe pávakāḥ || 4 || nū naç citrām puruvājābhir
útí ágne rayim maghávadbhyaç ca dhehi | yé rádhāsā çrá-

9, 2 átamānāḥ. 4 páçyata imám. ní-sattaḥ ámartyaḥ. 6 ví idám.
hṛidaye. dùré-ādhiḥ. nú. avatu útāye naḥ ámartyaḥ. — 10, 1 pra-yatí.
2 dyu-maḥ. mamátā-iva. 4 urvī iti. kṛiṣṇā-adhvā. 5 nú. útí.

vasā cāty anyānt suvīryebhiḥ cābhi sānti jānān || 5 || imān
yajnām cāno dhā agna uḥān yām ta āsānó juhutē havish-
mān | bharādvājesu dadhishe suvṛiktīm āvir vājasya gād-
hasya sātaū || 6 || ví dvēshānsīnuhī vardhāyēlām mādema
ḥatāhimāḥ suvīrāḥ || 7 || 12 ||

11 (452). trishṭubh.

Yājasva hotar ishitó yājīyān āgne bādho marūtām ná
práyukti | ā no mitrávaruṇā nāsatyā dyāvā hotrāya pṛithivī
vavṛityāḥ || 1 || tvām hótā mandrátamo no adhrūg antār
devó vidāthā mārtyeshu | pávakāyā juhvā váhnir āsāgne
yājasva tanvam tāva svām || 2 || dhānyā cid dhī tvé dhi-
shānā vāsṭi prá devāñ jānma grīnaté yājadhyaī | vépi-
shṭho āngirasām yād dha vípro mādhu chandó bhānati re-
bhā isṭāú || 3 || ádidyutat sv āpāko vibhāvāgne yājasva
ródasī urūcī | āyūm ná yām nāmasā rātāhavyā añjānti su-
prayāsam páñca jānāḥ || 4 || vṛīnjé ha yān nāmasā barhīr
agnāv āyāmi srūg ghṛitāvatī suvṛiktīḥ | āmyakshi sādma
sādane pṛithivyā ācrāyī yajnāḥ sūrye ná cākshuḥ || 5 || da-
ḥasyā naḥ purvaṇīka hotar devébhīr agne agnībhīr idhā-
nāḥ | rāyāḥ sūno sahaso vāvasānā āti srasema vṛījanam
nāñhāḥ || 6 || 13 ||

12 (453). trishṭubh.

Mādhye hótā duroṇé barhisho rāḥ agnis todāsya ródasī
yājadhyaī | ayām sá sūnūḥ sáhasa rītāvā dūrāt sūryo ná
ḥocishā tatāna || 1 || ā yāsmīn tvé sv āpāke yajatra yā-

10, 5 ca āti. ca abhi. 6 agne. te. 7 dvēshānsī inuhī var-
dhāya lām. — 11, 1 pṛithivī iti. 2 āsā āgne. 3 hí. ha. 4 sú.
vi-bhāvā āgne. r. urūcī iti. 5 yāt. 6 daḥasyā. ná āñhā. — 12, 1
ródasī iti. 2 sú.

kshad rājant sarvátāteva nú dyatīḥ | trishadhásthas tatarū-
sho ná jānho havyā maghāni mánushā yājadhyaī || 2 ||
tējishṭhā yāsýaratīr vanerāt todó ádhvan ná vṛidhasāno
adyaut | adroghó ná dravitā cetati tmān amartyo 'vartrā
óshadhīshu || 3 || sāsmaḥkebhīr etāri ná ḥūshair agnīḥ shṭave
dāma ā jātāvedāḥ | drvāno vanvān krátvā nārvosrāḥ pi-
téva jārayāyī yajnaīḥ || 4 || ádha smāsya panayanti bhāso
vṛithā yāt tākshad anuyāti pṛithvīm | sadyó yāḥ syandró
vishito dhāvīyān rīṇó ná tāyūr āti dhānvā rāt || 5 || sá tvām
no arvan nidāyā viḥvebhīr agne agnībhīr idhānāḥ | véshi
rāyó ví yāsi duchūnā mādema ḥatāhimāḥ suvīrāḥ || 6 || 14 ||

13 (454). trishṭubh.

Tvād viḥvā subhaga saubhagāny āgne ví yanti vanīno
ná vayāḥ | ḥrushṭī rayīr vājo vṛitratūrye divó vṛishṭīr íḍyo
rītīr apām || 1 || tvām bhāgo ná hí rátnam ishē párijmeva
kshayasi dasmāvarcāḥ | āgne mitró ná bṛihatā rītāsyaīsi
kshattā vāmāsya deva bhūreḥ || 2 || sá sátpatīḥ ḥavasā hanti
vṛitrām āgne vípro ví paṇér bharti vājam | yām tvām pra-
ceta rītajāta rāyā sajóshā nāpṛāpām hinōshi || 3 || yās te
sūno sahaso gīrbhīr ukthair yajnaīr mārto nīcitīm vedyā-
naḥ | viḥvam sá deva práti vāram agne dhatté dhānyām
pātyate vasavyaīḥ || 4 || tā nṛībhya ā sauḥravasā suvīrāgne
sūno sahasaḥ pushyāse dhāḥ | krīṇōshi yác ḥavasā bhūri
paḥvó váyo vṛikāyāraye jāsuraye || 5 || vadmā sūno sahaso
no vihāyā āgne tokām tānayaḥ vājīno dāḥ | viḥvābhīr gīr-

12, 2 sarvátātā-iva. 3 yāsya aratīḥ vane-rāt. 4 sáḥ
asmākebhīḥ etāri. stave dāme. drū-annaḥ. ná árvā usrah pitā-iva
5 sma asya. dhānva. 6 nidāyāḥ. — 13, 2 párijmā-iva. rītāsya āsi.
3 sajóshāḥ nāpṛā apām. 4 vedyā ānaḥ. 5 su-vīrā āgne. yāt ḥa-
vasā. vṛikāya arāye.

bhir abhi pūrtim aṣyām mādema ṣatāhimāḥ suvīrāḥ ||
6 || 15 ||

14 (455). anuṣṭubh. 6 ṣakvari.

Agnā yó mártyo dúvo dhiyaṃ juṣoṣha dhítubhiḥ | bhá-
san nú shá prá pūrvyá ishāṃ vuritāvase || 1 || agnir íd dhí
práacetā agnir vedhástama řishih | agnīm hótāram ílate ya-
jnéshu mánusho viṣaḥ || 2 || nānā hy āgné 'vase spárdhante
ráyo aryāḥ | túrvanto dásyum áyávo vratāih říkshanto
avratām || 3 || agnir apsām řitishāham vírām dadāti sátpa-
tim | yásya trásanti ṣávasaḥ samcákshi ṣátravo bhiiā || 4 ||
agnir hí vidmánā nidó devó mártam urushyāti | sahāvā yá-
syāvṛito rayír vājeshv ávṛitaḥ || 5 || áchā no mitramaho —
|| 6 || 16 ||

15 (456). jagatí. 3. 15 ṣakvari. 6 atičakvari. 10—14. 16. 19 trishṭubh.
17 anuṣṭubh. 18 bṛihatí.

Imám ū shú vo átithim usharbúdbaṃ viṣvāsāṃ viṣāṃ
pátim řinjase girā | vétíd divó janúshā kác cid ā ṣúcir
jyók cid atti gárbho yád ácyutam || 1 || mitráṃ ná yāṃ sú-
dhitam bhṛigavo dadhúr vánaspátāv ídyam ūrdhvāṣoci-
sham | sá tvām súprito vítāhavye adbhuta práṣastibhir ma-
hayase divé-dive || 2 || sá tvām dákshasyāvṛikó vṛidhé bhūr
aryāḥ párasyaántarasya tárushaḥ | ráyāḥ sūno sahaso már-
tyeshv ā chardír yacha vítāhavyāya saprátho bharádvājāya
sapráthaḥ || 3 || dyutānām vo átithim svārnaram agnīm hó-
tāram mánushaḥ svadhvarám | vípraṃ ná dyukshāvacasam

14, 1 bhásat nú sáh. vurita ávase. 2 hí. 3 hí agne ávase.
4 řiti-sāham. 5 sahā-vā yásya ávṛitaḥ. 6 443, 11. — 15, 1 ūp
iti sú. véti ft. kát. 8 dákshasya avṛikāḥ. párasya ántarasya.

suvṛiktibhir havyvāḥam aratim devām řinjase || 4 || páva-
káyā yāṣ citáyantyā kṛipā kshāman rurucá usháso ná bhá-
núnā | túrvan ná yāmann étaṣasya nú rána ā yó gṛiṇé ná
tatṛishāṇó ajārah || 5 || 17 ||

agnim-agnim vaḥ samidhā duvasyata priyām-priyaṃ vo
átithim gṛiṇishāni | úpa vo gīrbhir amṛitaṃ vivāsata devó
devéshu vānate hí vāryaṃ devó devéshu vānate hí no dú-
vaḥ || 6 || sámiddham agnīm samidhā girā gṛiṇe ṣúcim pá-
vakām puró adhvaré dhruvām | vípraṃ hótāram puruvā-
ram adruhaṃ kavim sumnair ímahe jātāvedasam || 7 || tvām
dūtām agne amṛitaṃ yugé-yuge havyvāḥam dadhire pá-
yūm ídyam | devāsaṣ ca mártāsaṣ ca jāgṛivim vibhūṃ vi-
pátim námasā ní shedire || 8 || vibhūshann agna ubháyañ
ānu vratā dūtó devānām rájasi sám íyase | yát te dhítim
sumatim ávṛiṇimáhé 'dha smā nas trivárūthaḥ ṣivó bhava
|| 9 || tám suprátikaṃ sudṛiṣaṃ svāncam ávidvānsó vidú-
shṭaram sapema | sá yakshad viṣvā vayúnāni vidván prá
havyām agnir amṛiteshu vocat || 10 || 18 ||

tám agne pásy utá tám piparshi yás ta ānaṭ kavāye
ṣūra dhítim | yajnāsya vā niṣitim vóditim vā tám ít pṛiṇa-
kshi ṣávasotá ráyā || 11 || tvām agne vanushyató ní páhi
tvām u naḥ sahasāvann avadyāt | sám tvā dhvasmanvād
abhy étu páthaḥ sám rayiḥ spṛihayāyyaḥ sahasrī || 12 ||
agnir hótā gṛihapatiḥ sá rájā viṣvā veda jánimā jātāve-
dāḥ | devānām utá yó mártyanām yājishṭhaḥ sá prá yaja-
tām řitāvā || 13 || ágne yád adyā viṣo adhvarasya hotaḥ pá-
vakaṣoce vésh tvām hí yājvā | řitā yajāsi mahinā ví yád

15, 5 rurucé. nú ráye. 9 agne. rájasi iti. á-vṛiṇimáhe ádha
sma. 10 su-āncam. 11 te. vā út-itim. ṣávasā utá. 12 abhi
etu. 13 jánima. 14 véḥ tvām.

bhūr havyā vaha yavishṭha yā te adyā || 14 || abhī práyānsi
súdhītāni hí khyó ní tvā dadhīta ródasi yájadyai | ává
no maghavan vājasātāv ágne víçvāni duritā tarema tā ta-
rema távāvasā tarema || 15 || 19 ||

ágne víçvebhiḥ svanika devair ūrñāvantam prathamāḥ
sīda yónim | kuláyinaṃ ghrítāvantam savitré yajnaṃ naya
yájamānáya sādhu || 16 || imám u tyám atharvavád agním
manthanti vedhásah | yám aṅkūyāntam ānayann amūram
çyāvyaḥbhyah || 17 || jánishvā devāvítaye sarvátātā svastāye |
ā devān vakshy amṛitāñ ritāvṛidho yajnaṃ devéshu pispi-
çah || 18 || vayám u tvā gṛihapate janānām ágne ákarma
samídhā bṛihāntam | asthūri no gārhapatyāni santu tigména
nas téjasā sám çicādhī || 19 || 20 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

16 (457). gāyatri. 1. 6 vardhamānā. 27. 47. 48 anuṣṭubh. 46 trisṭubh.

Tvám agne yajnānām hótā víçveshām hitāḥ | devébhīr
mānushe jáne || 1 || sá no mandrábhīr adhvaré jihvābhīr
yajā mahāḥ | ā devān vakshi yákshi ca || 2 || vétthā hí ve-
dho ádhvanaḥ pathāç ca devāñjasā | ágne yajnéshu sukrato
|| 3 || tvám ile ádha dvitā bharató vājibhiḥ çunām | ijé ya-
jnéshe yajniyam || 4 || tvám imā vāryā purú dívodāsāya
sunvaté | bharádvājāya dāçúshe || 5 || 21 ||

tvám dūtó amartya ā vahā daívyam jánam | çriçván
víprasya sushtútīm || 6 || tvám agne svādhyò mártāso devá-
vítaye | yajnéshu devám ilate || 7 || táva prá yakshi samdrī-
çam utá krátum sudānavaḥ | víçve jushanta kāmīnaḥ || 8 ||

15, 15 ródasi iti. áva. táva ávasā. 16 su-anika. 17 aṅku
-yāntam ā ānayan. 18 jánishva. — 16, 2 yaja. 3 véttha. deva
āñjasā. 6 vaha.

tvám hótā mánurhito vāhnir āsā vidúsṭharaḥ | ágne yákshi
divó víçah || 9 || ágna ā yāhi vítāye gṛiñāno havyádātaye |
ní hótā satsi barhishi || 10 || 22 ||

tám tvā samídbhir aṅgiro ghríténa vardhayāmasi | bṛi-
hác chocā yavishṭhya || 11 || sá naḥ pṛithú çravāyyam áchā
deva vivāsasi | bṛihád agne suvīryam || 12 || tvám agne pūsh-
karád ádhy átharvā nír amanthata | múrdhnó víçvasya
vāghátaḥ || 13 || tám u tvā dadhyāññ řishiḥ putrá ídhe
átharvanaḥ | vṛitrahānam puramdarām || 14 || tám u tvā pá-
thyó vṛishā sám ídhe dasyuhāntamam | dhanamjayam raṇe
-raṇe || 15 || 23 ||

éhy ū shú brávāni té 'gna itthetarā girah | ebhīr var-
dhāsa indubhiḥ || 16 || yátra kvā ca te máno dáksham da-
dhasa úttaram | tátṛā sādah kṛiṇavase || 17 || nahī te pūrtām
akshipád bhúvan nemānām vaso | áthā dúvo vanavase
|| 18 || āgnír agāmi bhārato vṛitrahā purucétanaḥ | dívodā-
sasya sátpatiḥ || 19 || sá hí víçvāti pāṛthivā rayīm dāçan
mahitvanā | vanvānn ávāto ástṛitaḥ || 20 || 24 ||

sá pratnavān návīyasāgne dyumnéna samyātā | bṛihát
tatantha bhānúnā || 21 || prá vah sakhāyo agnāye stóman
yajnaṃ ca dhṛishṇuyā | árcā gāya ca vedhāse || 22 || sá hí
yó mánushā yugā sídad dhótā kavikratuḥ | dūtāç ca ha-
vyavāhanaḥ || 23 || tā rájānā çúci-vratādityān mārutam ga-
nām | vaso yákshihá ródasi || 24 || vásvī te agne sámđriṣṭīr
ishayaté mártāya | ūrjo napád amṛitasya || 25 || 25 ||

krátvā dā astu çrésṭho 'dyā tvā vanvānt surékñāḥ |

16, 10. ágne. 11 bṛihát çoca. 12 ácha. 16 á ihi ūp
iti sú. te ágne itthā ítarah. vardhāse. 17 dadhase. tátra. 18 akshi
-pút bhúvat. útha. 19 á agñiḥ. 20 víçvā áti. dāçat. 21 pratua
-vát návīyasā ágne. 23 hótā. 24 çúci-vratā ádityān. vaso iti
yákshi ihá.

márta ânâça suvṛiktím || 26 || té te agne tvótâ ishayanto
viçvam áyuh | táranto aryó árâtir vanvânto aryó árâtih
|| 27 || agnis tigména çocishâ yásad viçvam ny âtriṇam |
agnir no vanate rayim || 28 || suvīraṃ rayim ā bhara jātave-
vedo vicarshane | jahí rákshânsi sukrato || 29 || tvám naḥ
pâhy ânhaso jâtavedo aghâyatâh | rákshâ ño brahmanas
kave || 30 || 26 ||

yó no agne duréva ā márto vadbhāya dāçati | tasmân
naḥ pâhy ânhasaḥ || 31 || tvám tám deva jihváyâ pári bā-
dhasva dushkrítam | márto yó no jighânsati || 32 || bharád-
vājāya sapráthaḥ çárma yacha sahantya | ágne váreṇyam
vásu || 33 || agnir vṛitrāṇi jaṅghanad dravinasýúr vipan-
yáyâ | sámiddhaḥ çukrá āhutaḥ || 34 || gárbhe mâtúh pi-
túsh pitā vididyutânó aksháre | sídann ṛitásya yónim ā ||
35 || 27 ||

bráhma prajāvad ā bhara jâtavedo vicarshane | ágne
yád didáyat divi || 36 || úpa tvâ raṇvásaṃdriçam práyas-
vantaḥ sahaskríta | ágne sasṛijmáhe girah || 37 || úpa chā-
yám iva ghrīner áganma çárma te vayám | ágne híraṇya-
saṃdriçañ || 38 || yá ugrá iva çaryahā tigmáçriṅgo ná vān-
sagaḥ | ágne púro rurójitha || 39 || ā yám háste ná khádi-
nam çicum jâtám ná bíhrati | viçám agním svadhvarám
|| 40 || 28 ||

prá devám devávitaye bháratâ vasuvítamam | ā své yó-
nau ní shídatu || 41 || ā jâtám jâtavedasi priyám çicitāti-
thim | syoná ā grihápatim || 42 || ágne yukshvá hí yé távā-
çvâso deva sâdhavaḥ | áraṃ váhanti manyáve || 43 || áchá

16, 28 ní atrīṇam. 30 ráksha naḥ. 31 duḥ-évaḥ. tasmát.
35 pitúh. 41 bhárata. 42 çicita átithim syoné. 43 yukshvá.
táva áçvâsaḥ. 44 ácha.

no yâhy ā vahābhi práyânsi vítaye | ā devánt sómapítaye
|| 44 || úd agne bhárata dyumád ájasreṇa dávidyutat | çóca
ví bhâhy ajara || 45 || 29 ||

vítí yó devám márto duvasyéd agním ílîtádhvaré havi-
shmân | hótâraṃ satyayájam ródasyor uttânáhasto námasā
vivâset || 46 || ā te agna ṛicā havir ḥṛidā tashṭám bharā-
masi | té te bhavantúkshāṇa ṛishabhāso vaçā utá || 47 ||
agnim devāso agriyám indháte vṛitrahántamam | yénâ vá-
sūny ābhṛitā ṭṛihā rákshânsi vâjinâ || 48 || 30 ||

Pañcama 'dhyāyaḥ.

17 (458). trishṭubh. 15 dvipadā.

Pibâ sómam abhi yám ugra tárda úrvam gávyam máhi
griṇánâ indra | ví yó dhṛishṇo vádbisho vajrahasta viçvá
vṛitrám amitriyâ çāvobhiḥ || 1 || sá im páhi yá ṛijishí taru-
tro yáḥ çipravân vṛishabhó yó matínám | yó gotrabhid va-
jrabhríd yó harishṭhāḥ sá indra citráñ abhi ṭṛindhi vâjân
|| 2 || evā páhi pratnáthâ mándatu tvâ çrudhí bráhma vāvṛi-
dhásvotá gírbhiḥ | áviḥ súryam kṛiṇuhí pipihísho jahí çá-
trúñr abhi gá indra ṭṛindhi || 3 || té tvâ mádâ bṛihád indra
svadháva imé pítā ukshayanta dyumántam | mahám ánū-
nam tavásam víbhútim matsarāso jarhṛishanta prasāham
|| 4 || yébbhiḥ súryam ushásam mandasânó 'vāsáyó 'pa dṛi-
lḥáni dárdrat | mahám ádrim pári gá indra sántam nutthá
ácyutam sádasah pári svát || 5 || 1 ||

táva krátvâ táva tát dansánâbhir âmāsu pakvam çacyâ
ní dídhaḥ | aúrṇor dúra usriyâbhyo ví dṛilḥód úrvád gá

16, 44 vaha abhi. 45 çóca. 46 ílita adhvaré. námasā ā.
47 ā — havir 360, 5. bhavantu ukshāṇaḥ. 48 yéna. — 17, 1 pṛba.
dhṛishṇo iti. 3 evā. vavṛidhásva utá. pipihí íshaḥ. 4 mádāḥ. pra-
sāham. 5 mandasānāḥ ávāsayaḥ ápa. 6 dídhar iti dídhaḥ. dṛilḥá út.

asrijo āngirasvān || 6 || paprātha kshām māhi dāṅso vy
 ūrvīm ūpa dyām ṛishvó bṛihád indra stabhāyah | ádhārayo
 ródasi deváputre pratné mātārā yahví ṛitāsya || 7 || ádha
 tvā víçve purá indra devā ékaṃ tavāsaṃ dadhire bhā-
 rāya | ádevo yád abhy áuhishṭa devānt svarshātā vṛiṇata
 indram átra || 8 || ádha dyaúç cit te ápa sá nú vájrad dvi-
 tānamad bhiyásā svāsya manyóḥ | áhiṃ yád indro abhy
 óhasānaṃ ní cid víçvāyuh çayáthe jaghána || 9 || ádha tvā-
 shṭā te mahá ugra vájraṃ sahásrabhṛishṭiṃ vavṛitac cha-
 táçrim | níkāmam arámanasaṃ yéna návantam áhiṃ sám
 piṇag ṛijishin || 10 || 2 ||

várdhān yām víçve marútaḥ sajóshāḥ pácac chatám
 mahishāñ indra túbhyam | pūshā vishṇus triṇi sárāñsi dhā-
 van vṛitrahānam madirám aṅçúm asmaí || 11 || á kshódo
 māhi vṛitām nadīnām párishtitam asrija ūrmim apām |
 tāsām ánu praváta indra pánthām prárdayo níçir apásah
 samudráṃ || 12 || evā tá víçvā cakrivāñsam indram mahām
 ugrám ajuryām sahodām | suvīraṃ tvā svāyudhām suváj-
 ram á bráhma návyam ávase vavṛityāt || 13 || sá no vājāya
 çrávasa ishé ca ráyé dhehi dyumáta indra víprān | bharád-
 vāje nṛiváta indra sūrín divi ca smaidhi párye na indra
 || 14 || ayā vājāṃ deváhitāṃ sanema mádema çatáhimāḥ su-
 vírāḥ || 15 || 3 ||

18 (459). trisṭubh.

Tám u shṭuhi yó abhibhūtyojā vanvānám ávātāḥ puru-
 hūtá indraḥ | áshāḥham ugrám sáhamānam ábhir gīrbhir

17, 7 ví ūrvīm. r. d. pratné-yahví iti. 8 abhí. vṛiṇate. 9 dvitá
 anamat. abhí. 10 vavṛitac çatá-çrim. ará-manasam. 11 pácat
 çatám. 12 prá árdayaḥ. 13 evá. su-áyudhām. 14 çrávase.
 sma edhi. — 18, 1 stuhi. abhibhūti-ojāḥ.

vardha vṛishabhām carshañinām || 1 || sá yudhmāḥ sátvā
 kshajakṛit samádvā tuvimrakshó nadanumāñ ṛijishí | bṛihád-
 reṇuç cyávano mánushinām ékaḥ kṛishṭīnām abhavat sa-
 hávā || 2 || tvām ha nú tyád adamāyo dásyūñr ékaḥ kṛi-
 shṭīr avanor áryāya | ásti svin nú víryām tát ta indra ná
 svid asti tát ṛituthá ví vocaḥ || 3 || sád id dhí te tuvijátā-
 sya mánye sáhaḥ sahisṭha turatás turásya | ugrám ugrá-
 sya tavásas táviyó radhrasya radhratúro babhūva || 4 || tán
 naḥ pratnām sakhyām astu yushmé itthá vádadbhir valám
 āngirobhiḥ | hánn acyutacyud dasmesháyantam ṛiṇóḥ púro
 ví dúro asya víçvāḥ || 5 || 4 ||

sá hí dhíbhír hávyo ásti ugrá içānakṛin mahatí vṛitra-
 túrye | sá tokásātā tánaye sá vajrī vitantasāyyo abhavat
 samátsu || 6 || sá majmánā jánima mánushāñām ámartiyena
 námñāti prá sarsre | sá dyumnéna sá çávasotá ráyā sá vír-
 yéna nṛitamaḥ sámokāḥ || 7 || sá yó ná muhé ná mithú jáno
 bhūt sumántunāmá cúmurim dhúnim ca | vṛiṇák pípruṃ
 çámbaraṃ çúshṇam indraḥ purām cyautnáya çayáthāya nú
 cit || 8 || udávata tvákshasá pányasá ca vṛitrahátyāya rá-
 tham indra tishṭha | dhishvá vájraṃ hásta á dakshinatrā-
 bhí prá manda purudatra máyāḥ || 9 || agnir ná çúshkaṃ
 vānam indra hetí ráksho ní dhakshy açānir ná bhímā |
 gambhírāya ṛishvāyā yó rurójādhvānayad duritá dambhá-
 yac ca || 10 || 5 ||

á sahásram pathibhir indra ráyā túvidyumna tuvivāje-
 bhir arvāk | yāhi sūno sahaso yásya nú cid ádeva içe pu-

18, 2 samát-vā. sahá-vā. 3 adamayaḥ. svit. te. 4 hí
 táviyaḥ áradhrasya. 5 tát. yushmé iti. dasma isháyantam. 6 içāna
 -kṛit. 7 námñā áti. çávasá utá. sám-okāḥ. 8 mithu. nú. 9 út
 -ávata. háste. dakshina-trā abhí. 10 hetíḥ. gambhírāya. rurója
 ádhvanayat. dambháyat. 11 nú.

ruhûta yótoḥ || 11 || prá tuvidyumnásya sthávirasya ghr̥ish-
ver divó rarapçe mahimā p̥rithivyāḥ | nāsya çátrur ná
pratimānam asti ná pratishṭhīḥ purumāyásya sáhyoḥ || 12 ||
prá tát te adyā káranam̐ k̥ritám bhût kútsam̐ yád áyúm
atithigvám asmai | purú sahásrā ní çiçā abhí kshám út
tūrvayānam̐ dh̥rīshatā ninetha || 13 || ánu tvāhighne ádha
deva devā mádan viçve kavítamam̐ kavínām | káro yátra
várivo bādhitāya divé jánāya tanvè gr̥iṇānāḥ || 14 || ánu
dyāvâp̥rithiví tát ta ójó 'martyā jihata indra devāḥ | k̥ri-
shvā k̥ritno ák̥ritam̐ yát te ásty ukthám náviyo janayasva
yajnaḥ || 15 || 6 ||

19 (460). trishṭubh.

Mahāñ indro n̥rivád ā carshaṇiprā utá dvibārhā ami-
nāḥ sáhobhiḥ | asmadryāg vāv̥ridhe víryāyorúḥ p̥rithúḥ sú-
k̥ritaḥ kart̥ribhir bhût || 1 || índram evá dh̥ishānā sātaye
dhād̥ b̥rihántam̐ řishvám ajáram̐ yúvānam̐ | áshāḥena çá-
vasā çūçuvānsam̐ sadyāç cid yó vāv̥ridhé ásāmi || 2 || p̥ri-
thū karásnā bahulā gābhastī asmadryāk sám mimīhi çrā-
vānsi | yúthēva paçvāḥ paçupā dāmūnā asmāñ indrābhy ā
vav̥ritsvājau || 3 || tám va índram̐ catinam̐ asya çākaír ihá
nūnām̐ vājayānto huvema | yáthā cit pūrve jaritāra āsúr
ānedyā anavadyā árishtāḥ || 4 || dh̥ritāvratō dhanadāḥ só-
mav̥ridhah̐ sá hí vāmāsya vásunaḥ purukshuh̐ | sám ja-
gmire pathyā rāyo asmint samudré ná síndhavo yādamā-
nāḥ || 5 || 7 ||

çávishtam̐ na ā bhara çūra çáva ójishṭham̐ ójo abhi-

bhûta ugrám | viçvā dyumnā v̥r̥ishnyā mánushāṇām̐ asmā-
bhyam̐ dā harivo mādāyādhyai || 6 || yás te madaḥ p̥ritanā-
shāl̐ ám̥ridhra indra tám na ā bhara çūçuvānsam̐ | yéna
tokásya tánayasya sātāu mānsímāhi jigivānsas tvótāḥ || 7 ||
ā no bhara v̥r̥ishāṇam̐ çúshmam̐ indra dhanaspr̥itam̐ çūçu-
vānsam̐ sudáksham̐ | yéna vānsāma p̥ritanāsu çátrūn̐ távo-
tibhir utá jām̥īn̐r̥ ajām̥in̐ || 8 || ā te çúshmo v̥r̥ishabhā etu
paçcād̐ óttarād̐ adharād̐ ā purástāt̐ | ā viçvato abhí sám
etv arvāñ indra dyumnām̐ svārvad̐ dhehy asmé || 9 || n̥rivát
ta indra n̥ritamābhir̐ útí vānsímāhi vāmām̐ çrómatebhiḥ |
řkshe hí vásva ubháyasya rájan dhā rátnam̐ máhi sthūrám̐
b̥rihántam̐ || 10 || marutvántam̐ v̥r̥ishabhām̐ — || 11 || jánam̐
vajrin̐ máhi cin mányamānam̐ ebhyó n̥ribhyo randhayaḥ
yēshv̐ ásmi | ádhā hí tvā p̥rithivyām̐ çūrasātāu hávāmahe
tānaye góshv̐ apsú || 12 || vayām̐ ta ebhiḥ puruhûta sa-
khyaiḥ çátroḥ-çatror̐ úttara ít syāma | ghnānto v̥ritrāny̐
ubháyāni çūra rāyā madema b̥rihatā tvótāḥ || 13 || 8 ||

20 (461). trishṭubh. 7 virāj.

Dyaúr ná yá indrābhi bhūmāryás tasthaú rayiḥ çavasā
p̥ritsú jánān | tám naḥ sahásrabharam̐ urvarāsām̐ daddhí
sūno sahaso v̥ritratúram̐ || 1 || divó ná túbhyam̐ ánv̐ indra
satrāsuryam̐ devébhir̐ dhāyi viçvam̐ | áhim̐ yád v̥ritrám̐
apó vav̥rivānsam̐ hān̐ řij̥ishin̐ v̥ishnunā sacānāḥ || 2 || tūr-
vann̐ ójīyān̐ tavásas távíyān̐ k̥ritābrahméndro v̥riddhāma-
hāḥ | rájābhavan̐ mádhunaḥ somyásya viçvāsām̐ yát purām̐
dartnūm̐ ávat || 3 || çataír̐ apadrān̐ paṇāya indrátra dáço-

18, 12 ná asya. prati-sthīḥ. 13 adyā. 14 tvā áhi-ghne.
devāḥ. 15 te ójaḥ ámartyāḥ jihate. k̥rishvá. — 19, 1 víryāya urúḥ.
3 p̥rithū iti. gābhastī iti. yúthā-iva. paçu-pāḥ. indra abhí ā vav̥ritsva
ājau. 5 pathyāḥ.

19, 6 abhi-bhūte. daḥ. 8 táva útí-bhiḥ. 9 ā úttarāt. 10 te. dhāḥ.
11 281, 5. 12 cit. randhaya. ádha. 13 te. út-tare. — 20, 1 indra
abhí bhūma aryāḥ. urvarā-sām. 2 satrā asuryām. 3 k̥ritā-brahmā
indrah. rájā abhavat. 4 indra útra dáça-ṇāye.

ṇaye kavāye 'rkāsātau | vadhaiḥ çúshnasyâçúshasya mâyāḥ |
pitvó nārireçit kiṃ canā prá || 4 || mahó druho ápa viçvāyu
dhāyi vājrasya yát pātane pádi çúshṇaḥ | urú shā sarātham
sārathaye kar indraḥ kútsāya sūryasya sātāu || 5 || 9 ||

prá çyenó ná madiráṃ aṅçúm asmai çiro dāsāsya ná-
mucer mathāyan | právan námim sâyāṃ sasántam pṛiṇág
râyā sám ishā sám svastí || 6 || ví pípror áhimāyasya dṛiḥhāḥ
pūro vajriṅ chāvasā ná dardaḥ | súdāman tát rékṇo apra-
mṛishyám řijíçvane dátrám dáçúshe dāḥ || 7 || sá vetasúm
dáçamāyam dáçonim tútujim indraḥ svabhishṭisumnaḥ | ā
túgram çáçvad ibham dyótanāya mātúr ná sīm úpa srijā
iyádhyai || 8 || sá im spridho vanate ápratíto bíbhrad vāj-
raṃ vṛitrahāṇam gābhastau | tishṭhad dhārī ádhy ásteva
gárte vacoyújā vahata indram řishvám || 9 || sanéma té 'vasā
návyā indra prá pūrávaḥ stavanta enā yajnaiḥ | saptá yát
púraḥ çárma çāradír dárd dhán dāsīḥ purukútsāya çikshan
|| 10 || tvám vṛidhá indra pūrvyó bhūr varivasyān uçāne
kāvya | parā návavāstvam anudéyam mahé pitré dadātha
svám nápatam || 11 || tvám dhúnir indra dhúnimatír řiṇór
apāḥ sírá ná srāvantiḥ | prá yát samudráṃ áti çūra párshi
pārāyā turváçam yáduṃ svastí || 12 || táva ha tyád indra
viçvam ájaú sastó dhúnícúmurí yā ha síshvap | didáyad
it túbhyam sómebhiḥ sunván dabhítir idhmábhrítih pakthy
arkaiḥ || 13 || 10 ||

21 (462). trishṭubh.

Imā u tvā purutāmasya kārór hávyam víra hávyā ha-

20, 4 çúshṇasya açúshasya. ná arireçit. 5 sáh. 6 prá ávat.
7 áhi-māyasya. çāvasā. 8 dáça-māyam dáça-onim. svabhishṭi-sumnaḥ.
srija. 9 hári *iti* ádhi ástā-iva. 10 te ávasā. stavante. hán.
12 síráḥ. pārāya. 13 dhúnícúmurí *iti*. pakthí arkaiḥ. — 21, 1 hávyāḥ.

vante | dhiyo ratheshṭhām ajāraṃ náviyo rayir vibhūtir
iyate vacasyā || 1 || tám u stusha indraṃ yó vidāno girvā-
hasam gírbbhir yajnávriddham | yāsya divam áti mahnā pṛi-
thivyāḥ purumāyāsya riricé mahitvám || 2 || sá it támo 'va-
yunám tatanvát sūryeṇa vayúnovac cakāra | kadā te mártā
amṛitasya dhāmeyakshanto ná minanti svadhāvaḥ || 3 || yás
tā cakāra sá kúha svid indraḥ kám ā jānaṃ carati kásu
vikshú | kás te yajno mánase çám várāya kó arká indra
katamáḥ sá hótā || 4 || idā hí te vévishataḥ purájāḥ pra-
tnāsa āsúḥ purukṛit sákhāyaḥ | yé madhyamāsa utá nūta-
nāsa utāvamāsya puruhūta bodhi || 5 || 11 ||

tám pṛichántó 'varāsaḥ parāṇi pratnā ta indra çrútyānu
yemuḥ | árcāmasi víra brahmavāho yád evá vidmá tát tvā
mahántam || 6 || abhí tvā pájo raksháso ví tasthe máhi ja-
jnānam abhí tát sú tishṭha | táva pratnéna yújyena sákhya
vājreṇa dhṛishṇo ápa tā nudasva || 7 || sá tú çrudhíndra nū-
tanasya brahmanyató víra kārudhāyaḥ | tvám hy āpīḥ pra-
divi pitṛiṇām çáçvad babbūtha suháva éshṭau || 8 || prótāye
várūnam mitráṃ indram marútaḥ kṛishvāvase no adyá |
prá pūshāṇam víshṇum agním púramdhiṃ savitāram ósha-
dhīḥ párvatāñç ca || 9 || imá u tvā puruçáka prayajyo jari-
tāro abhy árcanty arkaiḥ | çrudhí hávam ā huvató huvāno
ná tvāvāñ anyó amṛita tvád asti || 10 || nū ma ā vācam úpa
yāhi vidvān viçvebhiḥ sūno sahaso yájatraiḥ | yé agnijihvá
řitasāpa āsúr yé mánuṃ cakrúr úparaṃ dāsāya || 11 || sá
no bodhi puraetā sugéshūtá durgéshu pathikṛid vidānaḥ |

21, 1 rathe-sthām. 2 stushe. 3 vayúna-vat. dhāma iyakshan-
taḥ. çrútyā ánu. 5 purá-jāḥ. utá avamāsya. 6 pṛichántaḥ ávarāsaḥ.
te. 7 dhṛishṇo *iti*. 8 çrudhi indra. hí āpīḥ. ā-ishiṭau. 9 prá
ūtāye. kṛishva ávase. 10 imé. abhí arcanti. çrudhí. 11 nū
me. 12 su-géshu utá.

yé áçramâsa urávo váhishthâs tébhir na indrábhí vakshi
vâjam || 12 || 12 ||

22 (463). trishṭubh.

Yá éka id dhávyaç carshaṇinâm indram tám gîrbhir
abhy árcā ábhiḥ | yáḥ pátyate vṛishabhó vṛishṇyāvânt sa-
tyáḥ sátvá purumâyáḥ sáhasvân || 1 || tám u naḥ pūrve
pitáro návagvâḥ saptá viprâso abhi vâjáyantaḥ | nakshad-
dâbhám táturim parvateshthâm ádroghavâcam matibhiḥ çá-
vishtam || 2 || tám imaha indram asya râyáḥ puruvrasya
nṛivâtaḥ purukshôḥ | yó áskṛidhoyur ajáraḥ svârvân tám
á bhara harivo mâdayádhyaí || 3 || tán no ví voco yádi te
purá cij jaritára ânaçúḥ sumnám indra | kás te bhâgáḥ
kím váyo dudhra khidvaḥ púruhûta purúvaso 'suragnháḥ
|| 4 || tám pṛichántí vájrahastaḥ ratheshthâm indram vépi
vâkvarí yásya nú gṛḥ | tuvigrâbhám tuvikûrmím rabhodâm
gâtúm ishe náksate túmram ácha || 5 || 13 ||

ayá ha tyám mâyáyâ vâvṛidhânám manojúvâ svatavaḥ
pârvatena | ácyutâ cid vilítâ svojo rujó ví dṛilhá dhṛishatâ
virapçin || 6 || tám vo dhiyâ návyasyâ çávishtam pratnám
pratnavát paritaṇsayádhyaí | sá no vakshad animânáḥ su-
vâhméndro viçvâny áti durgáhâni || 7 || á jánâya drúhvane
pârthivâni divyâni dípayo 'ntárikshâ | tápâ vṛishan viçvâ-
taḥ çocishâ tán brahmadvishe çocaya kshâm apâç ca || 8 ||
bhúvo jánasya divyásya rájâ pârthivasya jágatas tveshasam-
drik | dhishvá vájram dákshiṇa indra háste viçvâ ajurya
dayase ví máyáḥ || 9 || á samyátam indra ṇaḥ svastim çá-

21, 12 indra abhi. — 22, 1 hávyáḥ. abhi arce. vṛishṇya-vân.
2 nakshat-dâbhám. parvate-sthâm. 3 imabe. 4 tát. cit. puruvaso
iti. 5 nú. rabhaḥ-dâm. 7 su-vâhmâ indrah. 8 tápa. 9 dáksbiṇe.
10 naḥ.

trutúryáya bṛihatím ámrīdhrâm | yáyâ dásâny áryâni vṛi-
trá káro vajrint sutúkâ náhushâni || 10 || sá no niyúdbhiḥ
puruhûta vedho viçvâvârâbhir á gahi prayajyo | ná yá
ádevo vârate ná devá ábhir yâhi túyam á madryadrik ||
11 || 14 ||

23 (464). trishṭubh.

Sutá it tvám nimiçla indra sóme stóme bráhmaṇi çasyá-
mâna ukthé | yád vâ yuktâbhyâm maghavan háribhyâm
bibhrad vájram bâhvór indra yâsi || 1 || yád vâ divi párye
súshvim indra vṛitrahátye 'vasi çūrasâtau | yád vâ dáksha-
sya bibhyúsho ábibhyad árandhayaḥ çárdhata indra dás-
yûn || 2 || pátâ sutám índro astu sómam pranenír ugró ja-
ritáram útí | kártâ víráya súshvaya u lokám dátâ vásu stu-
vaté kíráye cit || 3 || gántéyânti sávanâ háribhyâm babhrír
vájram papíḥ sómam dadír gāḥ | kártâ víram náryam sár-
vavíram çrotâ hávam grīnatáḥ stómavâhâḥ || 4 || ásmā va-
yám yád vâvâna tád vivishma indráya yó naḥ pradivo
ápas káḥ | suté sóme stumási çánsad ukthéndrâya bráhma
vârdhanam yáthâsat || 5 || 15 ||

bráhmâni hí cakṛishé vârdhanâni távat ta indra mati-
bhir vivishmaḥ | suté sóme sutapâḥ çámtamâni rándryâ
kriyâsma vâkshanâni yajnaḥ || 6 || sá no bodhi puroḷaçam
rârânaḥ píba tú sómam góṛijikam indra | édám barhír yá-
jamânasya sídorúm kṛidhi tvâyatâ u lokám || 7 || sá man-
dasvá hy ánu jósham ugra prá tvâ yajnâsa imé açnuvantu |
prémé hávâsaḥ puruhútám asmé á tveyám dhír ávasa indra

22, 11 á ábhiḥ. — 23, 1 suté. çasyámâne. 2 vṛitra-hátye ávasi.
3 pra-nenih. 3 súsvaye. 4 gántâ fyanti. 5 vavâna. kár iti káḥ.
ukthâ indráya. yáthâ ásat. 6 te. 7 píba. á idám. sída urúm.
8 mandasva hí. prá imé. asmé iti á tvâ iyám. ávase.

yamyāḥ || 8 || tām vaḥ sakhāyaḥ sām yāthā sutéshu sóme-
bbir im priṇatā bhojām indram | kuvit tasmā ásati no bhá-
ráya ná súshvim indró 'vase mṛidhāti || 9 || evéd indrah
suté astāvi sóme bharádvájeshu ksháyad in maghónaḥ |
ásad yāthā jaritrá utá súrir indro ráyo viçvávārasya datā
|| 10 || 16 ||

Dvitiyo 'nuvākaḥ.

24 (465). trishṭubh.

Vṛishā máda indre çlóka ukthā sácā sómesu sutapā
riḷishī | arcatryò maghávā nṛibhya ukthair dyukshó rájā
girām ákshitolih || 1 || táturir víró náryo vicetāḥ çrotā há-
vam griṇatā urvyútiḥ | vásuḥ çánsa narām kârúdhāyā vājī
stutó vidáthe datí vājam || 2 || áksho ná cakryòḥ çūra bri-
hán prá te mahnā ririce ródasyoḥ | vṛikshásya nú te pu-
rubūta vayā vy útāyo ruruhur indra pūrvīḥ || 3 || çácivatas
te puruçāka çākā gávām iva srutāyaḥ samçaranīḥ | vatsā-
nām ná tantāyas ta indra dāmanvanto adāmānaḥ sudāman
|| 4 || anyád adyá kárvaram anyád u çvó 'sac ca sán mú-
hur ácakrír indrah | mitró no átra várūnaç ca pūshāryó
váçasya paryetāsti || 5 || 17 ||

vi tvád āpo ná párvatasya priṣṭhād ukthébbir indrá-
nayanta yajnaiḥ | tām tvābhiḥ susṭutibhir vājáyanta ájīm
ná jagmur girvāho áçvāḥ || 6 || ná yām jaranti çarādo ná
māsā ná dyāva indram avakarçayanti | vṛiddhásya cid var-
dhatām asya tanūḥ stómebbir ukthaiç ca çasyámānā || 7 ||
ná vilāve námate ná sthirāya ná çárdhate dásyujútāya sta-

23, 9 priṇata. tásmāi. indrah ávase. 10 evá ít. ít. jaritré. —
24, 1 ákshita-útiḥ. 2 griṇatāḥ urví-útiḥ. kârú-dhāyāḥ. 3 vayāḥ
ví útāyaḥ. 4 çākāḥ. te. 5 çvāḥ úsat ca sāt. pūshā aryāḥ.
pari-etā asti. 6 indra anayanta. tvā ábhīḥ. 7 māsāḥ.

vān | ájrā indrasya girāyaç cid řishvā gambhíre cid bha-
vati gādhām asmai || 8 || gambhíreṇa na urúnāmatrin přeshó
yandhi sutapāvan vājān | sthā ú shú úrdhvā úti' áriṣhaṇ-
yann aktór vyúshṭau páritakmyāyām || 9 || sácasva nāyām
ávase abhīka itó vā tām indra páhi řishāḥ | amā cainam
áraye páhi řishó mádema çatāhimāḥ svírāḥ || 10 || 18 ||

25 (466). trishṭubh.

Yā ta útír avamā yā paramā yā madhyaméndra çushminn
ásti | tábbhir ú shú vṛitrahátie 'vir na ebhiç ca vājair mahān
na ugra || 1 || ábhiḥ spridho mithatír áriṣhanyann amitrasya
vyathayā manyúm indra | ábhir viçvā abhiyújo víshúcír
áryāya viçó 'va tárír dāsīḥ || 2 || indra jāmāya utá yé 'já-
mayo 'rvácínāso vanúsho yuyujré | tvām eshām vithurā çá-
vānsi jahi vṛishnyāni kṛiṇuhī párácaḥ || 3 || çūro vā çūram
vanate çárirais tanúrúcā tárushi yát kṛiṇvaite | toké vā gó-
shu tánaye yád apsú ví krándasī urvárāsu brávaite || 4 ||
nahí tvā çūro ná turó ná dhṛishṇúr ná tvā yodhó mánya-
māno yuyódha | indra nákish tvā práty asty eshām viçvā
játāny abhy āsi táni || 5 || 19 ||

sá patyata ubháyor nṛimnām ayór yádí vedhásah sami-
thé hávante | vṛitré vā mahó nṛiváti ksháye vā vyácasvantā
yádi vitantasaite || 6 || ádha smā te carshanāyo yád éjān
indra trátótā bhavā varútā | asmākāso yé nṛitamāso aryá
indra súráyo dadhiré puró naḥ || 7 || ánu te dāyi mahá in-
driyāya satrá te viçvam ánu vṛitrahátie | ánu kshatráam

24, 8 řishvāḥ. 9 urúpā amatrin prá ishāḥ. úm iti sú. úti.
ví-ushṭau. 10 abhīke. ca enam. — 25, 1 te. madhyamā indra. úm iti
sú. 2 vyathaya. víçāḥ áva. 3 éjāmayaḥ. kṛiṇuhī. 4 krán-
dasī iti. 5 nákiḥ tvā. abhī asi. 6 patyate. yádi. 7 sma.
trátā utá bhava. 8 mahé. yajatra indra.

ānu sāho yajatrēndra devébbhir ānu te ṛṣishāhye || 8 || evā
naḥ sprīdhaḥ sám ajā samātsv indra rārandhī mithatīr āde-
vīḥ | vidyāma vāstor āvasā grīṇānto bharādvājā utā ta in-
dra nūnām || 9 || 20 ||

26 (467). trisṭubh.

Ḷrudhī na indra hváyāmasi tvā mahó vājasya sātāu
vāvṛishāṇāḥ | sám yād viçó 'yanta çūrasātā ugrām nó 'vaḥ
pārye āhan dāḥ || 1 || tvām vājīr havate vājineyó mahó vā-
jasya gādhyasya sātāu | tvām vṛitrēshv indra sātpatim tá-
rutram tvām casṭe mushṭihā góshu yudhyán || 2 || tvām
kavim codayo 'rkásātau tvām kútsāya çúshṇam dāçúshe
vark | tvām çiro amarmāṇaḥ párahann atithigvāya çānsyam
karishyán || 3 || tvām rátham prá bharo yodhám ṛishvám
āvo yúdhyanam vṛishabhām dáçadyum | tvām túgram ve-
tasāve sácāhan tvām tújim grīṇāntam indra tūtoḥ || 4 ||
tvām tát ukthám indra barhāṇā kaḥ prá yac chatā sa-
hásrā çūra dārshi | āva girér dāsam çāmbaram han právo
divodāsam citrābhir útī || 5 || 21 ||

tvām çraddhābhir mandasānāḥ sómair dabhītaye cúmu-
rim indra sishvap | tvām rajim píthīnase daçasyán shasṭim
sahásrā çācyā sácāhan || 6 || ahām caná tát sūribhir ānaç-
yām táva jyāya indra sumnām ójaḥ | tváyā yát stávante
sadhavīra vīrās trivárūthena náhushā çavishṭha || 7 || vayám
te asyám indra dyumnáhūtau sákhāyaḥ syāma mahina
préshṭhāḥ | prárdaniḥ kshatraçrīr astu çréshṭho ghané
vṛitrāṇām sanāye dhānānām || 8 || 22 ||

25, 8 ṛi-sāhye. 9 evā. aja. rarandhī. te. — 26, 1 çrudhī.
viçah āyanta çūra-sātāu. naḥ āvaḥ. 5 párahāhan. 4 sácā ahan.
tūtor iti tūtoḥ. 5 yát çatā. prá āvaḥ. 6 sácā ahan.

27 (468). trisṭubh.

Kim asya máde kim v asya pítāv indraḥ kim asya
sakhyé cakāra | ráṇā vā yé nishádi kim té asya purā vi-
vidre kim u nūtanāsah || 1 || sád asya máde sád v asya
pítāv indraḥ sád asya sakhyé cakāra | ráṇā vā yé nishádi
sát té asya purā vividre sád u nūtanāsah || 2 || nahí nú te
mahimānaḥ samasya ná maghavan maghavattvásyā vidmā |
ná rádhaso-rádhaso nūtanasyéndra nákir dadriça indriyám
te || 3 || etát tyát ta indriyám aceti yénāvadhīr varáçikha-
sya çéshaḥ | vājrasya yát te nihatasya çúshmat svanác cid
indra paramó dadāra || 4 || vādhīd indro varáçikhasya çésho
'bhyāvartine cāyamānāya çikshan | vṛicivato yád dhariyūpī-
yāyām hán pūrve árdhe bhíyāsāparo dāt || 5 || 23 ||

trinçacchatam varmīna indra sākām yavyāvatyām pu-
ruhūta çravasyā | vṛicivantaḥ çarave pátyamānāḥ pátrā
bhindānā nyarthāny āyan || 6 || yāsya gāvāv arushā sūya-
vasyū antár ū shū cárato rérihāṇā | sá sṛīñjayāya turvá-
çam parādād vṛicivato daivavātāya çikshan || 7 || dvayāñ
agne rathīno viñçatim gā vadhūmanto maghāvā máhyam
samrāt | abhyāvartī cāyamāno dadāti dūnāçeyām dākshīṇā
pārthavānām || 8 || 24 ||

28 (469). trisṭubh. 2—4 jagatī. 8 anuṣṭubh.

Ā gāvo agmann utā bhadram akrant sīdantu goshtḥé
raṇāyantv asmé | prajāvatiḥ pururūpā ihā syur indrāya
pūrvīr ushāso dūhānāḥ || 1 || indro yājvane pṛiṇaté ca çī-
kshaty upéd dadāti ná svām mushāyati | bhūyo-bhūyo ra-
yīm id asya vardhāyann ābhinne khilyé ní dadhāti deva-

27, 1 ráṇāḥ 3 nūtanasya indra. dadriça. 4 te. yéna āva-
dhī. svanāt. 5 abhi-āvartīne. hari-yūpīyāyam. bhíyāsā āparaḥ.
6 trinçat-çatam. bhindānāḥ ny-arthāni. 7 suyavasyū iti su-yavasyū.
ūm iti sū. párahā adāt. 8 gāḥ. duḥ-nāçā iyām. — 28, 2 ūpa ít.

yúm || 2 || ná tã naçanti ná dabhâti táskaro násâm âmitró
vyâthir á dadharshati | devãñç ca yãbhir yájate dádati ca
jyóg it tábhiḥ sacate gópatih sahá || 3 || ná tã árvâ reñú-
kakâto açnute ná samskritatrám úpa yanti tã abhí | uru-
gâyám ábhayam tásyá tã ánu gãvo mártasya ví caranti
yájvanah || 4 || gãvo bhágo gãva indro me achân gãvah só-
masya prathamásya bhaksháh | imã yã gãvah sá janâsa ín-
dra ichãmf'd dhridã mánasâ cid indram || 5 || yûyam gãvo
medayathâ kṛiçám cid açrírám cit kṛiñuthâ suprátikam |
bhadram grihám kṛiñutha bhadravâco bñihád vo váya
ucyate sabhãsu || 6 || prajãvatih sùyãvasam riçántih çuddhá
apáh suprapãné píbatih | má vah stená içata mághãçansaḥ
pári vo hetí rudrásya vñijyáh || 7 || úpedám upapárcanam
ású góshúpa pñicyatám | úpa řishabhásya rétasy úpendra
táva vírye || 8 || 25 ||

Shashtho 'dhyáyaḥ.

29 (470). trishṭubh.

Índram vo nárah sakhyáya sepur mahó yántaḥ suma-
táye cakânãḥ | mahó hí dátã vájrahasto ásti mahám u rañ-
vám ávase yajadhvam || 1 || á yásmin háste náryâ mimi-
kshúr á ráthe hiranyáye ratheshthãḥ | á raçmáyo gãbha-
styoh sthûráyor ádhvanm áçvâso vñishaṇo yujánãḥ || 2 ||
çriyé te pádá dúva á mimikshur dhñishnúr vajrî çávasâ
dákshinãvân | vásâno átkam surabhím dñiçé kãm svâr ná
nñitav ishíró babhûtha || 3 || sá sóma ámiçlatamaḥ sutó bhúd
yásmin paktih pacyáte sánti dhánãḥ | indram nárah stu-

28, 3 tãḥ. ná ásâm. 5 imãḥ yãḥ. ichãmi íť hñidã. 6 medayatha.
kṛiñutha. 7 su-yãvasam. su-prapãné. má v. s. í. m. 233, 3. hetih.
8 úpa idám. góshu úpa. úpa řishabhásya. upá indra. — 29, 2 náryãḥ.
rathe-sthãḥ. á ádhvan. 3 ná nñito íti.

vánto brahmakârã ukthã çánsanto devávâtatamãḥ || 4 || ná
te ántaḥ çávaso dhâyy asyá ví tú bâbadhe ródasî mahitvã |
á tã sùriḥ pñinãti tütujãno yúthévãpsú samijãmãna útí
|| 5 || evéd indrah suháva řishvó astútí' ánútí hiriciprah
sátvã | evã hí jãtó ásamãtyojãḥ purú ca vñitrã hanãti ní
dásyûn || 6 || 1 ||

30 (471). trishṭubh.

Bhûya íd vãvñidhe víryãyañ éko ajuryó dayate vásûni |
prã ririce divã indrah pñithivyã ardhám íd asya práti ró-
dasî ubhé || 1 || ádhã manye bñihád asuryãm asya yãni dã-
dhãra nákir á minãti | divé-dive sùryo darçató bhûd ví sãd-
mãny urviyã sukrátur dhât || 2 || adyã cin nú cit tát ápo
nadínãm yád ábhyo árado gâtúm indra | ní párvatã adma-
sãdo ná sedus tváyã dñihãni sukrato rájãnsi || 3 || satyám
ít tán ná tvãvãñ anyó astíndra devó ná mártyo jyãyan |
áhann áhim pariçáyãnam árnó 'vãsñijo apó áchã samudram
|| 4 || tvãm apó ví dúro vishúcir indra dñihãm arujãḥ pár-
vatasya | rájãbhavo jãgataç carshanãñãm sákãm sùryam ja-
náyan dyãm ushãsam || 5 || 2 ||

31 (472). trishṭubh. 4 çakvari.

Ábhûr éko rayipate rayiñãm á hástayor adhithã indra
kñiṣṭih | ví toké apsu tánaye ca sùré 'vocanta carshanãyo
vívacaḥ || 1 || tvád bhivyendra pãrthivãni viçvãcyutã cic cyã-
vayante rájãnsi | dyãvãkshãmã párvatãso vánãni viçvam

29, 5 dhãyi. yúthã-iva ap-sú. 6 evã íť. astu útí. evã. ásamãti
-ojãḥ purú. — 30, 1 vavñidhe víryãya. ródasi íti. 2 ádhã. 3 adyã
cit nú. 4 tát. asti indra. árnãḥ áva asñijaḥ. ácha. 5 rájã abha-
vaḥ. — 31, 1 sùre ávocanta. 2 bhivyã indra. viçvã ácyutã cit cya-
vayante.

ḍṛiḥám bhayate ájmann á te || 2 || tvám kútsenâbhi çúsh-
nam indráçúsham yudhya kúyavaṃ gáviṣṭau | dáça pra-
pitvé ádha sūryasya mushâyāç cakráṃ ávive rápâñsi || 3 ||
tvám çatány áva çámbarasya pūro jaghanthâpratīni dás-
yoh | áçiksho yátra çácyâ çacīvo divodâsâya sunvaté su-
takre bharádvájâya grīnaté vástūni || 4 || sá satyâsatvan ma-
haté ránâya rátham á tishṭha tuvinṛimṇa bhímám | yâhi
prapathinn ávasópa madrik prá ca çruta çrávaya carsha-
nibhyaḥ || 5 || s ||

32 (473). trisṭubh.

Ápūrvyâ purutámâny asmai mahé vīrāya tavāse turāya |
virapçine vajrine çamtamāni vácānsy āsā sthāvīrāya ta-
ksham || 1 || sá mâtārā sūryeṇā kavīnām ávāsayaḍ rujád
ádrim grīṇānāḥ | svādhībhīr ṛikvabhir vávaçānā úd usriyā-
ṇām asṛijan nidānam || 2 || sá váhnibhir ṛikvabhir góshu
çáçvan mitájnubhiḥ purukṛítvā jigāya | pūraḥ purohá sá-
khibhiḥ sakhīyán ḍṛiḥā ruroja kavibhiḥ kavīḥ sán || 3 || sá
nīvyābhir jaritāram áchā mahó vājebhir mahádbhiç ca çúsh-
maiḥ | puruvṛābhir vṛishabha kshitīnām á girvaṇaḥ suvi-
tāya prá yâhi || 4 || sá sárgeṇa çávasā taktó átyair apá ín-
dro dakshīnatás turāshāt | itthā sṛijānā ánapāvṛid árthaṃ
divé-dive vivishur apramṛishyám || 5 || 4 ||

33 (474). trisṭubh.

Yá ójishṭha indra tám sū no dà mádo vṛishant sva-
bhisṭīr dāsvān | saúvaçvyam yó vanávat sváçvo vṛitrā sa-

31, 3 kútsena abhí. indra açúsham. áviveḥ. 4 jaghantha apra-
tīni. suta-kre. 5 ávasā úpa. — 32, 2 sūryeṇa. su-ádhībhiḥ. asṛijat ni-
-dānam. 3 çáçvat. puraḥ-hā. ḍṛiḥāḥ. 4 ácha. 5 ánapa-
-vṛit. — 33, 1 dáḥ. su-abhisṭīḥ.

mátsu sāsáhad amitṛán || 1 || tvám hīndrāvase vívāco há-
vante carshanāyaḥ çūrasātau | tvám víprebhir ví paññīr
açāyas tvóta it sánitā vājam árvā || 2 || tvám tāñ indrobhá-
yāñ amitṛán dāsā vṛitrāny áryā ca çūra | vādhir váneva
súdhitebhir átkair á pṛitsú darshi nṛīnām nṛitama || 3 || sá
tvám na indrákavābhir úti sákhā viçvāyur avitā vṛidhe
bhūḥ | svārshātā yád dhváyāmasi tvá yúdhianto nemádhitá
pṛitsú çūra || 4 || nūnām na indráparāya ca syā bhávā mṛi-
ḷiká utá no abhisṭau | itthā grīnānto mahīnasya çárman
divi shyāma pārye goshátamāḥ || 5 || s ||

34 (475). trisṭubh.

Sám ca tvé jagmūr gira indra pūrvīr ví ca tvád yanti
vibhvò manishāḥ | purā nūnām ca stutāya rīshīnām paspṛi-
dhṛá indre ádhy ukthārkā || 1 || puruhúto yāḥ purugúrtá
ṛībhvāñ ékaḥ purupraçastó ásti yajnaiḥ | rátho ná mahé çá-
vase yujānò 'smābhir índro anumádyo bhūt || 2 || ná yām
hīnsanti dbītāyo ná vāñir indraṃ nákshantīd abhí vardhá-
yantīḥ | yádi stotāraḥ çatām yát sahásraṃ grīnānti girva-
nasam çām tát asmai || 3 || ásmā etád divy árcéva māsā
mimikshá indre ny áyāmi sómaḥ | jánaṃ ná dhānvann
abhi sám yád āpaḥ satṛā vāvṛidhur hávanāni yajnaiḥ || 4 ||
ásmā etán máhy āngúshám ásmā índrāya stotrām matībhir
avāci | ásad yáthā mahatí vṛitratūrya índro viçvāyur avitā
vṛidhāç ca || 5 || s ||

33, 2 hí indra ávase. 3 indra ubháyan. vānā-iva. 4 indra
ákavābhiḥ. svāḥ-sātā yát hváyāmasi. 5 indra aparāya ca syāḥ bháva.
syāma. gosá-tamāḥ. — 34, 1 paspṛidhré. uktha-arkā. 2 ṛībhvā.
yujānāḥ asmābhiḥ. 3 nákshanti íti. 4 ásmā. divi arcā-iva. ní
ayāmi. 5 ásmā etát. asmai. vṛitra-tūrye.

35 (476). trishṭubh.

Kadā bhuvan ráthakshayāni bráhma kadā stotré sa-
hasrapoṣhyam dáḥ | kadā stómam vāsayo 'sya ráyā kadā
dhiyaḥ karasi vājaratnāḥ || 1 || kārhi svit tát indra yán
nṛbhir nṛñ vīrair vīrān nīlayāse jáyājñ | tridhātu gā ádhi
jayāsi góshv indra dyumnām svārvad dhehy asmé || 2 ||
kārhi svit tát indra yáj jaritré viçvápsu bráhma kṛiṇávaḥ
çavishṭha | kadā dhīyo ná niyúto yuvāse kadā gómaghā
hávanāni gachāḥ || 3 || sá gómaghā jaritré áçvaçcandrā vā-
jaçravaso ádhi dhehi pṛikshaḥ | pípihīshaḥ sudúgham indra
dhenúm bharádvājeshu surúco rurucyāḥ || 4 || tám ā nūnām
vṛijānam anyáthā cic chūro yác çakra vi dúro gṛiṇishé |
mā nír aram çukradúghasya dhenór āngirasān bráhmaṇā
vipra jinva || 5 || 7 ||

36 (477). trishṭubh.

Satrá mādāsas táva viçvājanyāḥ satrá ráyo 'dha ye
pārthivāsaḥ | satrá vājānām abhavo vibhaktā yád devéshu
dhārayathā asuryām || 1 || ānu prá yeje jána ójo asya satrá
dadhire ānu vīryāya | syūmagrībhe dúdhayé 'rvate ca krá-
tum vṛiñjanty ápi vṛitrahátye || 2 || tám sadhrīcīr útáyo
vṛishnyāni paúnsyāni niyútaḥ saçcur índram | samudrām
ná síndhava ukthāçushmā uruvyácasam gira ā viçanti || 3 ||
sá ráyās khām úpa sṛijā gṛiṇānāḥ puruçcandrāsya tvám
indra vásvaḥ | pátir babhúthāsamo jánānām éko viçvasya
bhúvanasya rájā || 4 || sá tú çrudhi çrútyā yó duvoyúr
dyaúr ná bhūmābhī ráyo aryāḥ | áso yáthā naḥ çavasā ca-
kânó yugé-yuge váyasā cékitānaḥ || 5 || 8 ||

35, 2 yát. jáya ājñ. 3 yát. viçvá-psu. 4 gó-maghāḥ.
áçva-candrāḥ. pípihī íshaḥ. 5 cit çúrah yát çakra. — 36, 1 ráyaḥ
ádha. 2 syūma-grībhe dúdhaye árvate. 4 sṛija. babhútha ása-
maḥ. 5 duvaḥ-yúḥ. bhūma abhí.

37 (478). trishṭubh.

Arvág rátham viçvávāram ta ugréndra yuktāso hárayo
vahantu | kíriç cid dhí tvā hávate svārvān řidhímāhi sa-
dhamādas te adyá || 1 || pró drōṇe hárayaḥ kármāgman pu-
nānāsa řijyanto abhūvan | índro no asyá pūrvyāḥ papiyád
dyukshó mādasya somyāsya rájā || 2 || ásarānāsaḥ çavasā-
nām áchéndram sucakré rathyāso áçvāḥ | abhí çáva řij-
yanto vaheyur nū cin nú vāyór amṛitam ví dasyet || 3 ||
vāriṣṭho asya dákshiṇām iyartíndro maghónām tuvikūr-
mítamaḥ | yáyā vajrivaḥ pariyāsy áñho maghá ca dhriṣṭho
dáyase ví sūrñ || 4 || índro vājasya sthāviraśya dáténdro
gírbhir vardhatām vṛiddhāmāḥ | índro vṛitram hāniṣṭho
astu sátvā tá sūriḥ pṛiṇati tūtu jānaḥ || 5 || 9 ||

38 (479). trishṭubh.

Ápād itá úd u naç citrátamo mahím bhārshad dyumá-
tīm índrahūtim | pányasīm dhítīm daivyaśya yāmañ jána-
śya rātīm vanate sudānuḥ || 1 || dūrāc cid ā vasato asya
kárṇā ghóshād índraśya tanyati bruvānāḥ | éyám enam de-
vāhūtir vavṛityān madryāg índram iyám řicyámānā || 2 ||
tām vo dhiyā paramáyā purājām ajāram índram abhy
ānūshy arkaiḥ | bráhmā ca gíro dadhire sám asmin ma-
hāñç ca stómo ádhi vardhad índram || 3 || vārdhād yām
yajná utá sóma índram vārdhād bráhma gira ukthā ca
mánma | vārdhāhainam usháso yāmann aktór vārdhān mā-
sāḥ çarádo dyāva índram || 4 || evā jajnānām sáhase ásāmi
vāvṛidhānām rádhase ca çrutāya | mahām ugrām ávase
vipra nūnām ā vivāsema vṛitratūryeshu || 5 || 10 ||

37, 1 te ugra índra. hí. 2 pró iti. kárma agman. 3 ácha
índram. nú cit. 4 iyarti índraḥ. 5 dátā índraḥ. sátvā á. —
38, 2 dūrāt. ā iyám. vavṛityāt. 3 purā-jām. abhí anūshi. bráhma.
4 vārdha áha enam. 5 evā.

39 (480). trishṭubh.

Mandrásya kavér divyásya váhner vípramanmano vaca-
násya mádhvaḥ | ápâ nas tásya sacanásya devésho yuvasva
grīṇatē góagrāḥ || 1 || ayám uçánāḥ páry ádrim usrá řitá-
dhítibhir řitayúg yujánāḥ | rujád árugṇam ví valásya sā-
num paññir vácobhir abhí yodhad índraḥ || 2 || ayám dyo-
tayad adyúto vy áktūn došhá vástoḥ çaráda índur índra |
imám ketúm adadhur nú cid áhnām çúcijanmana ushásaç
cakára || 3 || ayám rocyad arúco rucânò 'yám vāsayaḍ vy
řiténa pūrvīḥ | ayám íyata řitayúgbhir áçvaiḥ svarvidá ná-
bhiná carshaṇipráḥ || 4 || nú grīṇánó grīṇatē pratna rájann
íshaḥ pinva vasudéyāya pūrvīḥ | apá óshadhír avishá vá-
nāni gá árvato nřīn řicāse řirīhi || 5 || 11 ||

40 (481). trishṭubh.

Índra piba túbhyam sutó mádâyáva sya hárí ví mucá
sákhâyá | utá prá gāya gaṇá ā nishádyáthā yajnāya grīṇatē
váyo dhāḥ || 1 || ásyā piba yásya jajnāná índra mádāya
krátve ápibo virapçin | tám u te gāvo nára āpo ádrir ín-
dum sám ahyān pítāye sám asmai || 2 || sámiddhe agnaú
sutá índra sóma ā tvā vahantu hárāyo váhishṭhāḥ | tvā-
yatá mánasā johavimíndrá yāhi suvitāya mahé naḥ || 3 || ā
yāhi çāçvad uçatá yayáthéndra mahá mánasā somapéyam |
úpa bráhmāṇi çriṇava imá nó 'thā te yajnáś tanvè váyo
dhāt || 4 || yád índra diví párye yád řidhag yád vā své sá-
dane yátra vāsi | áto no yajnáś ávāse niyútvānt sajóshāḥ
pāhi girvaṇo marúdbhiḥ || 5 || 12 ||

39, 1 vípra-manmanāḥ. ápāḥ. deva íshaḥ. 3 ví áktūn. nú.
4 rucánāḥ ayám. ví řiténa. íyate. 5 nú. — 40, 1 mádāya áva.
muca. gaṇé. ni-sádyā átha. 3 suté. sóme. johavími índra ā. 4 ya-
yátha índra. naḥ átha. 5 vā ási.

41 (482). trishṭubh.

Áheḷamāna úpa yāhi yajnām túbhyam pavanta índavaḥ
sutásāḥ | gāvo ná vajrint svám óko áchéndrá gahi pra-
thamó yajniyānām || 1 || yā te kákút súkřitá yā vāriṣṭhā
yáyā çāçvat píbaśi mádhva ūrmim | táyā páhi prá te adh-
vayúr asthāt sám te vājro vartatām índra gavyúḥ || 2 ||
eshá drapsó vřishabhó viçvārūpa índrāya vřishne sám akāri
sómāḥ | etám píba harivaḥ sthātar ugra yásyēçishe pradivi
yás te ánnam || 3 || sutāḥ sómo ásutād índra vāsyan ayám
çréyāñ cikitúshe ráṇāya | etám titirva úpa yāhi yajnām
téna viçvās távishír ā pñasva || 4 || hváyāmasi tvéndra
yāhy arvāñ áram te sómas tanvè bhavāti | çátakrato mâ-
dāyasvā sutéshu prásmāñ ava pñitanāsu prá vikshú || 5 || 13 ||

42 (483). anuṣṭubh. 4 bṛihatī.

Práty asmai pípiṣhate viçvāni vidúshe bhara | aramga-
māya jágmáyé 'paççáddaghvane náre || 1 || ém enam pra-
tyétana sómebhiḥ somapátamam | ámatrebhir řijīṣhīṇam ín-
draṇ sutébhír indubhiḥ || 2 || yádi sutébhír indubhiḥ sóme-
bhiḥ pratibhūshatha | védā viçvasya médhiro dhrishát tám
-tam id éshate || 3 || asmā-asmā id ándhasó 'dhvāryo prá
bharā sutám | kuvit samasya jényasya çárdhato 'bhīçaster
avaspárat || 4 || 14 ||

43 (484). uṣṇih.

Yásya tyác çámbaram máde dívodāsāya randháyaḥ |
ayám sá sóma índra te sutāḥ píba || 1 || yásya tívrasútam

41, 1 pavante. ácha índra ā. 3 yásya íçishe. 5 tvā ā ín-
dra. mádāyasva. prá asmāñ. — 42, 1 jágmāye ápaççát-daghvane. 2 ā
im. prati-étana. 3 yádi. védā. ā ishate. 4 asmaf-asmai. án-
dhasaḥ ádhvāryo iti. bhara. ava-spárat. — 43, 1 tyát çámbaram.

mádam mádhyam ántam ca rákshase | ayám sá — || 2 ||
 yásya gá antár áçmano máde dṛiḥá avásrijaḥ | ayám sá
 — || 3 || yásya mandánó ándhaso mághonaṃ dadhishé çá-
 vaḥ | ayám sá — || 4 || 15 ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

44 (485). trishṭubh. 1—6 anuṣṭubh. 7. 9 virāj oder trishṭubh.
 8 virāj.

Yó rayivo rayiṃtamo yó dyumnair dyumnávattamaḥ |
 sómaḥ sutáḥ sá indra té 'sti svadhâpate mádaḥ || 1 || yáḥ
 çagmâs tuviçagma te râyó dâmâ matínâm | sómaḥ sutáḥ —
 || 2 || yéna vṛiddhó ná çavasâ turó ná svâbhir útibhiḥ | só-
 maḥ sutáḥ — || 3 || tyám u vo áprahaṇam grīṇishé çávasas
 pátim | indram viçvâsâham náram mánhishṭham viçvâcar-
 shaṇim || 4 || yám vardháyantíd girah pátim turásya rádhâ-
 saḥ | tám in nv àsya ródasī devī çúshmaṃ saparyataḥ ||
 5 || 16 ||

tád va ukthásya barhánéndrâyopastrīṇishāni | vīpo ná
 yásyotáyo ví yád róhanti sakshitaḥ || 6 || ávidad dáksham
 mitró náviyân papânó devébhyo vásyo acait | sasavānt
 staulābhir dhantāribhir urushyā pâyúr abhavat sákhibhyaḥ
 || 7 || řitásya pathí vedhā apāyi çriyé mánānsi devāso
 akran | dādhanó náma mahó vácobhir vāpur dṛiçāye venyó
 vy āvaḥ || 8 || dyumáttamaṃ dáksham dhehy asmé sédhā
 jánānām pūrvīr árātīḥ | vārshīyo váyaḥ kṛiṇuhi çácībhir
 dhánasya sātāv asmāñ aviddhi || 9 || indra túbhyam in ma-
 ghavann abhūma vayám dâtré harivo mã ví venah | nákir

43, 3 ava-ásrijaḥ. — 44, 1 rayi-vaḥ. te ásti. 4 ápra-hanam. viçva-
 -sáham. 5 vardháyanti ít. ít nú asya ródasī iti devī iti. 6 bar-
 hūná indráya upa-strīṇishāni. yásya útáyah. sa-kshitaḥ. 8 ví ávar ity
 ávaḥ. 9 sédha. 10 ít.

ápir dadṛiçe martyatrā kím aṅgá radhracódanaṃ tvāhuḥ
 || 10 || 17 ||

mā jásvane vṛishabha no rarīthā mã te revátaḥ sakhyé
 rishāma | pūrvīsh ṭa indra nishshídho jánesbu jahy ásush-
 vīn pra vṛihāpṛinataḥ || 11 || úd abhrāñiva stanáyann iyartīn-
 dro rádhānsy áçvyāni gávyā | tvám asi pradívaḥ kárú-
 dhāyā mã tvádāmāna ā dabhan maghónaḥ || 12 || ádhvāryo
 víra prá mahé sutānām indráya bhara sá hy àsya rájā |
 yáḥ pūrvyābhir utá nūtanābhir gīrbhir vāvṛidhé grīṇatām
 řishīṇām || 13 || asyá madé purú vārpānsi vidvān indro vṛi-
 trāny apratī jaghāna | tám u prá hoshi mádhumantam
 asmaí sómam vírāya çipriṇe píbadhyai || 14 || pātā sutám
 indro astu sómam hántā vṛitrām vājreṇa mandasānāḥ |
 gāntā yajnam parāvataç cid áchā vásur dhīnām avitā ká-
 rúdhāyāḥ || 15 || 18 ||

idám tyát pātram indrapānam indrasya priyám amṛitam
 apāyi | mátsad yáthā saumanasāya devám vy àsmád dvé-
 sho yuyavad vy ánhaḥ || 16 || enā mandánó jahí çūra çá-
 trūñ jámim ájámim maghavann amitrān | abhishenāñ abhy
 ádédicānān párāca indra prá mṛiṇā jahí ca || 17 || ású shmā
 ṇo maghavann indra pṛitsv àsmábhyam máhi vārivaḥ su-
 gám kaḥ | apām tokásya tánayasya jeshá indra sūrīn kṛi-
 ṇuhí smā no árdham || 18 || ā tvā hárayo vṛishaṇo yujánā
 vṛisharathāso vṛisharaçmayó 'tyāḥ | asmatrāñco vṛishaṇo
 vajravāho vṛishne mádāya suyújo vahantu || 19 || ā te vṛi-
 shan vṛishaṇo drōnam asthur ghṛitaprúsho nórmāyo má-

44, 10 tvā áhuḥ. 11 rarīthāḥ. pūrvīsh te. jahí ásusvīn prá vṛiha
 ápṛinataḥ. 12 abhrāñi-iva. iyarti indrah. kárú-dhāyāḥ. tvā adāmānaḥ.
 13 hí asya. 14 apratī. 15 pātā — sómam 464, 3. ácha. 16 ví
 asmát. ví. 17 abhi-senāñ abhí á-dédicānān. mṛiṇa jahí. 18 sma naḥ.
 pṛit-sú asmábhyam. jeshé. sma. 19 yujánāḥ. vṛisha-raçmayāḥ átyāḥ.
 20 ná úrmāyāḥ.

dantaḥ | indra prá túbhyaṃ vṛishabhiḥ sutánāṃ vṛishṇe
bharanti vṛishabhāya sómam || 20 || 19 ||

vṛishāsi divo vṛishabhāḥ pṛithivyā vṛishā sindhūnāṃ vṛi-
shabhāḥ stiyānām | vṛishṇe ta indur vṛishabha pīpāya
svādū rāso madhupéyo várāya || 21 || ayāṃ devāḥ sáhasā
jāyamāna indreṇa yujā pañim astabhāyat | ayāṃ svāsya
pitúr āyudhānīndur amushṇād āçivasya máyāḥ || 22 || ayāṃ
akṛiṇod ushásah sapátnīr ayāṃ sūrye adadhāḥ jyótir an-
tāḥ | ayāṃ tridhātu divi rocanéshu tritéshu vindad amṛi-
taṃ nígūlham || 23 || ayāṃ dyāvāpṛithivī ví shkabhāyad
ayāṃ rátham ayunak saptáraçmim | ayāṃ góshu çácya
pakvām antāḥ sómo dādharma dáçayantram útsam || 24 || 20 ||

45 (486). gāyatri. 29 atinicit. 33 anushṭubh.

Yá ānayat parāvataḥ sūnitī turváçaṃ yádum | indraḥ sá
no yúvā sákhā || 1 || avipré cid váyo dādhad anāçúnā cid
árvatā | indro jétā hitāṃ dhānam || 2 || mahīr asya práñi-
tayaḥ pūrvīr utá práçastayaḥ | náśya kshīyanta útāyaḥ
|| 3 || sákhāyo bráhmavāhasé 'rcata prá ca gāyata | sá hí
naḥ prámatir mahī || 4 || tvām ékasya vṛitrahann avitā dvá-
yor asi | utédriçe yáthā vayām || 5 || 21 ||

nāyasīd v áti dvīshaḥ kṛiṇóshy ukthaçaṅsinaḥ | nṛibhiḥ
suvīra ucyase || 6 || brahmānam bráhmavāhasam gīrbhiḥ
sákhāyam řigmiyam | gām na doháse huve || 7 || yāsya viç-
vāni hástayor úcūr vāsūni ní dvitā | vírāsya pṛitanāsbāhaḥ
|| 8 || ví driḥāni cid adrivo jánānām çacipate | vṛihā máyā
anānata || 9 || tám u tvā satya somapā indra vājānām pate |
áhūmahī çravasyávaḥ || 10 || 22 ||

44, 21 vṛishā asi. pṛithivyāḥ. te. svādūḥ. 22 āyudhāni induh.
23 adadhāt. 24 shkabhāyat. — 45, 1 ā ānayat. 3 ná asya kshīyante.
4 bráhma-vāhase árcata. 5 utá ídriçe. 6 nāyasi ít ūm iti.

tám u tvā yáḥ purásitha yó vā nūnām hité dhānc | háv-
yaḥ sá çrudhī hávam || 11 || dhībhir árvadbhir árvato vā-
jāñ indra çravāyyān | tváyā jeshma hitāṃ dhānam || 12 ||
ábhūr u víra girvaṇo mahāñ indra dhāne hité | bhāre vi-
tantasāyyaḥ || 13 || yā ta útīr amitrahan makshūjavastamā-
sati | táyā no hinuhī rátham || 14 || sá ráthena rathítamo
'smākenābhiyúgvana | jéshi jishṇo hitāṃ dhānam || 15 || 23 ||

yá éka ít tám u shṭubi kṛishṭīnām vicarshaniḥ | pátir
jajné vṛishakratuḥ || 16 || yó gṛiṇatām id ásitāpīr útī çí-
vāḥ sákhā | sá tvām na indra mṛiḷaya || 17 || dhishvá vāj-
raṃ gábhastyo rakshohátyāya vajrivaḥ | sāsahishṭhā abhí
sprīdhaḥ || 18 || pratnām rayīnām yújam sákhāyam kíricó-
danam | bráhmavāhastamam huve || 19 || sá hí viçvāni
pārthivāñ éko vāsūni pátyate | gírvaṇastamo ádhriḡuḥ ||
20 || 24 ||

sá no niyúdbhir ā pṛiṇa kāmam vājebhir açvībhiḥ | gó-
madbhir gopate dhṛishát || 21 || tād vo gāya suté sácā pu-
rubūtāya sátvane | çam yád gáve ná çákīne || 22 || ná ghā
vásur ní yamate dānam vājasya gómataḥ | yát sīm úpa
çrávad gíraḥ || 23 || kuvítsasya prá hí vrajām gómantam
dasyuhā gámat | çacībhir ápa no varat || 24 || imā u tvā
çatakrato 'bhí prá nonuvur gíraḥ | indra vatsām ná mātā-
raḥ || 25 || 25 ||

dūñçaṃ sakhyām táva gaúr asi víra gavyaté | açvo
açvāyaté bhava || 26 || sá mandasvá hy ándhaso - || 27 || imā
u tvā suté-sute nákhante girvaṇo gíraḥ | vatsām gāvo ná
dhenávaḥ || 28 || purútāmam purūñām stotṛiñām vívāci | vā-

45, 11 purá ásitha. çrudhi. 14 te. makshūjavas-tamā ásati.
hinuhi. 15 asmākena abhi-yúgvana. 16 stuhi. 17 ásitha
ápīḥ. 18 gábhastyoḥ. 20 pārvivā. 23 gha. 24 kuvít
-sasya. 25 nonuvuḥ. 26 duḥ-nāçam. 27 = 275, 6.

jebhir vâjayatâm || 29 || asmâkam indra bhûtu te stómo vâ-
hisht̥ho ántamaḥ | asmân râyé mahé hinu || 30 || ádhi bñi-
bûḥ pañnám vârhishṭhe mûrdhânn asthât | urûḥ kâksho
ná gângyâḥ || 31 || yâsya vâyór iva dravád bhadrá râtiḥ
sahasrîñi | sadyó dâñya mánhate || 32 || tát sú no viçve
aryá á sádâ gr̥ñanti kâravaḥ | bñibûḥ sahasradâtamaḥ
sûrim sahasrasâtamaḥ || 33 || 26 ||

46 (487). Strophe um Strophe bñihati und satobñihati.

Tvám id dhí hávâmahe sâtá vâjasya kâravaḥ | tvám
vñitrêshv indra sâtpatiḥ náras tvám kâshṭhâsv árvataḥ
|| 1 || sá tvám naç citra vajrahasta dhñishṇuyá maháḥ sta-
vânó adrivaḥ | gâm áçvam rathyâm indra sám kira satrá
vâjama ná jigýushe || 2 || yâḥ satráhâ vicarshañir indram tám
hûmahe vayám | sâhasramushka túvinñimña sâtpate bhávâ
samátso no vñidhé || 3 || bádhasse jânân vñishabhéva man-
yúnâ ghñishau mîlhá řicîshama | asmâkam bodhy avitá
mahâdhané tanûshv apsú sūrye || 4 || indra jyêshṭham na á
bharañ ójishṭham pápuri çrávaḥ | yénemé citra vajrahasta
ródasí óbhé suçipra práḥ || 5 || 27 ||

tvám ugrám ávase carshañísáham rájan devéshu hû-
mahe | viçvá sú no vithurá pibdaná vaso 'mítrânt sushá-
hân kñidhi || 6 || yád indra náhushîshv aññ ójo nñimñam ca
kñishṭishu | yád vâ páñca kshitiñám dyumnám á bhara sa-
trá viçváni paúnsyâ || 7 || yád vâ trikshaú maghavan druh-
yáv á jáne yát pûrau kác ca vñishṇyam | asmábhyam tát
riríhi sám nñisháhye 'mítrân pñitsú turváne || 8 || indra tri-
dhātu çaranám trivárûtham svastimát | chardír yacha ma-

46, 1 hí. 3 bháva. 4 vñishabhá-iva. mîlhé. 5 bhara.
yéna imé iti. ródasí iti á ubhé iti. 7 á. 8 kát.

ghávadbhyaç ca máhyam ca yáváyâ didyúm ebhyaḥ || 9 ||
yé gavyatá mânasâ çátrum ádabhúr abhipraghnánti dhñish-
ṇuyá | ádha smâ no maghavann indra gírvaṇas tanûpá án-
tamo bhava || 10 || 28 ||

ádha smâ no vñidhé bhavendra nâyám avâ yudhi | yád
antáriksho patáyanti parñino didyavas tigmámûrdhânaḥ
|| 11 || yátra çūrâsas tanvò vitanvaté priyá çarma pitññám |
ádha smâ yacha tanvè táne ca chardír acittam yávaya
dvêshaḥ || 12 || yád indra sárge árvataç codáyâse mahâ-
dhané | asamané ádhvani vñijiné pathí çyenáñ iva çravas-
yatáḥ || 13 || síndhũñr iva pravañá áçuyá yató yádi kló-
çam ánu shváni | á yé váyo ná vârvñitaty ámishi gñibhitá
bâhvór gávi || 14 || 29 ||

47 (488). trishṭubh. 19 bñihati. 23 anushṭubh. 24 gáyatri. 25 dvipadâ.
27 jagati.

Svâdúsh kilâyám mádhumân utâyám tívrâḥ kilâyám
rásavañ utâyám | utó nv ásyá papiváñsam indram ná kác
caná sahata áhavéshu || 1 || ayám svâdúr ihá mádishṭha
âsa yásyéndro vñitrahátýe mamáda | purũñi yáç cyautná
çámbarasya ví navatiḥ náva ca dehyò hán || 2 || ayám me
pitá úd iyarti vácama ayám manîshám uçatiḥ ajñgaḥ | ayám
shá | urvñr amimíta dhñro ná yábhyo bhúvanam kác canáre
|| 3 || ayám sá yó varimáñam pñithivyá varshmánam divó
ákrñnod ayám sáḥ | ayám pñyúsham tisñishu pravátso sómo
dâdhârorv antáriksham || 4 || ayám vidac citradñçikam ár-
naḥ çukrásadmanám ushásám áñike | ayám mahán ma-

46, 9 yávaya. 10 sma. 11 sma. bhava indra. ava.
12 sma. yávaya. 14 pravañé. sváni. gñibhitáḥ. — 47, 1 svâdúḥ
kíla ayám. utá ayám. utó iti nú asyá. sáhate. 2 yásya indraḥ. 3 kát
caná áre. 4 pñithivyáḥ. dâdhâra urú antáriksham. 5 vidat.

hatā skāmbhanenód dyām astabhnād vṛishabhó marútvân
 || 5 || 30 ||

dhṛishát piba kalāḇe sómam indra vṛitrahā çûra samaré
 vásûnām | mádhyaṃdine sávana á vṛishasva rayisthāno ra-
 yím asmāsu dhehi || 6 || indra prá naḥ puraetéva paçya
 prá no naya pratarām vásyó ácha | bhávâ supâro atipâ-
 rayó no bhávâ súnítir utá vâmánítih || 7 || urúm no lokám
 ánu neshi vidvānt svārvaj jyótir ábhayam svastí | rishvā
 ta indra sthāviraasya bāhū úpa stheyāma çaraṇā bṛihāntā
 || 8 || vārishṭhe na indra vandhūre dhā vābishṭhayoḥ çatā-
 vann áçvayor á | isham á vakshishām vārbishṭhām má
 nas târín maghavan ráyo aryāḥ || 9 || indra mṛiḷā máhyam
 jivātum icha codāya dhíyam áyaso ná dhārām | yát kiṃ
 cāhām tvāyúr idām vādāmi táj jushasva kṛidhí mâ devá-
 vantam || 10 || 31 ||

trātāram indram avitāram indram háve-have suhávam
 çūram indram | hváyāmi çakrām puruhūtām indram svasti
 no maghāvâ dhātv indrah || 11 || indrah sutrāmâ svāvāñ
 ávobhiḥ sumṛiḷikó bhavatu viçvávedāḥ | bādhatām dvésho
 ábhayam kṛiṇotu suvīryasya pátayāḥ syāma || 12 || tásyā
 vayām sumataú yajniyasyāpi bhadré saumanasé syāma | sá
 sutrāmâ svāvāñ indro asmé árāc cid dvéshaḥ sanutár yu-
 yotu || 13 || áva tvé indra praváto nórmir giro bráhmāṇi
 niyúto dhavante | urū ná rádhaḥ sávanâ purúṇy apó gā
 vajrin yuvase sám indūn || 14 || ká im stavat káḥ pṛiṇāt
 kó yajāte yád ugrām in maghāvâ viçváhávet | pádāv iva

47, 5 skāmbhanena út. 6 sávane. 7 naḥ puraetā-iva. bháva.
 8 svār-vat. te. bāhū iti. 9 dhāḥ. çata-van. vakshi ishām. târit.
 10 ca ahām. tát. 13 yajniyasya ápi. asmé iti árāt. 14 tvé iti.
 ná ūrmīḥ. urí. gāḥ. 15 ít. viçváhá ávet.

prahārann anyám-anyam kṛiṇóti pūrvam áparam çácibhiḥ
 || 15 || 32 ||

çṛiṇvé vírá ugrām-ugram damâyānn anyám-anyam ati-
 neníyámānaḥ | edhamānadvíḷ ubháyasya rájā coshkúyate
 víça índro manushyān || 16 || párá pūrveshām sakhyā vṛiṇakti
 vitárturāṇo áparebhir eti | ánānubhūtír avadhūnvānāḥ pūr-
 vír indrah çarādas tartaríti || 17 || rúpām-rúpam prátirúpo
 babhūva tát asya rúpam praticákshaṇāya | indro máyābhiḥ
 pururúpa íyate yukta hy ásyā hárayāḥ çatā dáça || 18 ||
 yujāno haritā ráthe bhūri tvásṭhéhá rájati | kó viçváhá
 dvishatāḥ páksha ásata utásīneshu sūrishu || 19 || agavyūti
 kshétram áganma devā urví satí bhūmir añhūraṇābhūt |
 bṛihaspate prá cikitsā gāvishṭāv itthā saté jaritrā indra
 pánthām || 20 || 33 ||

divé-dive sadṛiçír auyām árdham kṛishṇā asedhat ápa
 sādmano jáḥ | áhan dāsā vṛishabhó vasnayāntodāvraje var-
 cinam çāmbaram ca || 21 || prastoká in nú rádhasas ta in-
 dra dáça kóçayír dáça vājino 'dāt | divodāsād átithigvasya
 rádhaḥ çāmbaram vásu práty agrabhīshma || 22 || dáçāçvān
 dáça kóçān dáça vástrādhībhojanā | dáço hiranyapiṇḍān di-
 vodāsād asānisham || 23 || dáça ráthān práshṭimataḥ çatām
 gā átharvabhyāḥ | açvathāḥ páyāve 'dāt || 24 || máhi rádho
 viçvájanyam dādhanān bharádvájānt sarñjayó abhy áyashṭa
 || 25 || 34 ||

vānaspate viçváṅgo hí bhūyā asmātsakhā pratāraṇaḥ su-
 víraḥ | góbbhiḥ sámñaddho asi vilāyasvāsthātā te jayatu

47, 16 dama-yān. edhamāna-dvíḷ. 17 ánānu-bhūtíḥ. 18 yuk-
 tāḥ hí asya. 19 tvásṭhā ihā. ásate utá ásīneshu. 20 á aganma.
 añhūraṇā abhūt. cikitsa. jaritré. 21 vasna-yāntā udá-vraje. 22 ít. te.
 23 dáça áçvān. vástrā ádhi-bhojanā dáço iti. 25 abhí ayashṭa.
 26 vilú-aṅgaḥ. vilāyasva á-sthātā.

jétváni || 26 || divás pṛithivyāḥ páry ója údbhṛitam vānas-
pátibhyaḥ páry ābhṛitam sáhaḥ | apām ojmánam pári gó-
bhir āvṛitam indrasya vájraṃ havishâ ráthaṃ yaja || 27 ||
indrasya vájro marútâm ánikam mitrásya gárbho váruṇa-
sya nábhīḥ | séamāṃ no havýádâtīm jushânó déva ratha
práti havýā gṛibhāya || 28 || úpa çvāsaya pṛithivīm utá
dyām purutrā te manutām víshṭhitam jágat | sá dundubhe
sajūr indreṇa devaír dūrād dáviyo ápa sedha çátrūn || 29 ||
ā krandaya bálam ójo na ā dhā niḥ shṭanihi duritā bādha-
mānaḥ | ápa protha dundubhe duchúnâ itá indrasya mush-
ṭir asi viláyasva || 30 || āmūr aja pratyāvartayemāḥ ketumád
dundubhír vāvadíti | sám áçvaparnāç caranti no náro 'smā-
kam indra rathino jayantu || 31 || 35 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

48 (489). 1. 3. 5. 9. 14. 19. 20 bṛihati. 2. 4. 10. 12. 17 satobṛihati. 6. 8
mahásatobṛihati. 7 mahābṛihati. 11. 16 kakubh. 13. 18 puraūshṇih.
15 atijagati. 21 yavamadyā mahābṛihati. 22 anusṭubh.

Yajñā-yujnâ vo agnāye girā-girâ ca dākshase | prá-pṛa-
vayām amṛitam jâtávedasam priyām mitráṃ ná çánsisham
|| 1 || úrjô nápatam sá hinâyám asmayúr dáçema havýádâ-
taye | bhúvad vājeshv avitâ bhúvad vṛidhâ utá trâtâ tanū-
nām || 2 || vṛishâ hy āgne ajáro mahān vibhāsy arcishâ |
ájasreṇa çocishâ çoçucac chuce sudítibhiḥ sú dídihi || 3 ||
mahó devān yájasi yákshy ānushák táva krátvotá dañsánâ |
arvācaḥ sīm kṛiṇuhy agné 'vase rāsva vājotá vañsya || 4 ||
yám āpo ádrayo vānâ gárbham ṛitāsya piprati | sáhasâ yó
mathitó jáyate nṛibhiḥ pṛithivyā ádhi sánavi || 5 || 1 ||

47, 28 sáh imām. 30 dhāḥ. stanihi. 31 ā amūḥ. prati
-āvartaya imāḥ. — 48, 2 hinā ayám. 3 hí agne. çoçucat çuce.
4 krátvá utá. agne ávase. vājá utá.

ā yāḥ papraú bhânúnâ ródasi ubhé dhûména dhāvate
divi | tirás támo dadṛiça úrmyāsv ā çyāvāsv arushó vṛishā
çyāvā arushó vṛishâ || 6 || bṛihadbhir agne arcibhiḥ çukreṇa
deva çocishâ | bharádvāje samidhánó yavishṭhya reván naḥ
çukra dídihi dyumát pávaka dídihi || 7 || viçvāsām gṛihápa-
tir viçám ási tvám agne mánushñām | çatám pūrbhír ya-
vishṭha páhy áñhasaḥ sameddhāraṃ çatám himāḥ stotṛi-
bhyo yé ca dádati || 8 || tvám naç citrá útyá váso rádhāñsi
codaya | asyá rāyás tvám agne rathír asi vidā gádbhām
tucé tú naḥ || 9 || párshi tokám tánayam parṭribhish tvám
ádabdhair áprayutvabhiḥ | āgne hélāñsi daivyā yuyodhi nó
'deváni hvárāñsi ca || 10 || 2 ||

ā sakhāyaḥ sabardúghām dhenúm ajadhvam úpa náv-
yasâ vácaḥ | sṛijádhvam ánapasphurám || 11 || yā çárdhāya
márutāya svābhānave çrávo 'mṛityu dhúksbata | yā mṛilíké
marútām turāñām yā sumnair evayāvarî || 12 || bharádvā-
jâyáva dhukshata dvitā | dhenúm ca viçvádohasam ishām
ca viçvábhojasam || 13 || tám va índraṃ ná sukrátum váru-
ṇam iva máyínam | aryamáṇam ná mandráṃ sṛiprabhoja-
sam vishṇum ná stusha ádiçe || 14 || tveshām çárdho ná
márutam tuvishvány anarváṇam pūshánam sám yáthâ çatā |
sám sabásrâ kárishac carshanibhya āñ ávir gūlḥá vású ka-
rat suvédâ no vású karat || 15 || ā mã pūshann úpa drava
çáñsisham nú te apikarnâ āghṛiṇe | aghā aryó árátayaḥ
|| 16 || 3 ||

mā kākambīram úd vṛiho vānaspátim áçastir vi hí ní-
naçaḥ | móta súro áha evā caná grívā ádádhate veh || 17 ||

48, 6 r. ubhé iti. dadṛiçe. vṛishâ ā çyāvāḥ. 7 revát. 9 vi-
dāḥ. 10 parṭṛi-bhiḥ tvám. naḥ ádeváni. 12 çrávaḥ ámṛityu.
13 bharát-vājāya áva. 14 stushe. 15 tuvi-sváni. kárishat. ā.
vásu. 16 api-karçé. 17 mã utá. áhar iti evá.

ḍṛiter iva te 'vrikām astu sakhyām | áchidrasya dadhanvá-
taḥ súpûrṇasya dadhanvátaḥ || 18 || paró hí mártýair ási
samó devair utá çriyá | abhí khyañ pûshan pritanâsu nas
tvám ávâ nûnám yáthâ purá || 19 || vâm' vâmásya dhûta-
yaḥ práñitir astu súnritâ | devásya vá maruto mártýasya
vejánásya prayajyavaḥ || 20 || sadyác cid yásya carakṛitih
pári dyám devó náiti sūryaḥ | tveshám çávo dadhire náma
yajniyam marúto vritrahám çávo jyéshtham vritrahám çá-
vaḥ || 21 || sakṛid dha dyaúr ajâyata sakṛid bhūmir ajâ-
yata | priçnyâ dugdhám sakṛit páyas tát anyó nānu jâyate
|| 22 || 4 ||

49 (490). trishtubh. 15 çakvari.

Stushé jánam suvratám návyasibhir gīrbhir mitrāvāruṇā
sumnayāntā | tá ā gamantu tá ihā çruvantu sukshatrāso
vāruṇo mitró agnih || 1 || viçó-viça īdyam adhvaréshv áḍrip-
takratum aratim yuvatyóḥ | diváḥ çiçum sáhasaḥ súnúm
agnim yajnásyā ketúm arushám yájadhyai || 2 || arushásya
duhitará virúpe strībhīr anyā pipiçé sūro anyā | mithastūrā
vicārantī pávaké mánma çrutám nakshata riçyámāne || 3 ||
prá váyúm áchá bṛihatī manishá bṛihádrayim viçvávāram
rathaprām | dyutádyāmā niyútaḥ pátyamānaḥ kavīḥ kavim
iyakshasi prayajyo || 4 || sá me vápuç chadayad açvīnor yó
rátho virúkmān mánasā yujānāḥ | yéna narā násatyeshayá-
dhyai vartir yáthás tánayāya tmāne ca || 5 || 5 ||

pārjanyavātā vṛishabhā pṛithivyāḥ pūrīshāni jinvatam
ápyāni | sátyaçrutāḥ kavayo yásya gīrbhir jágataḥ sthātar

jágad ā kṛiṇudhvam || 6 || páviravi kanyā citráyuḥ sárasvatī
virápatnī dhīyam dhāt | gnābhir áchidram çaraṇám sajóshā
durádhārsham grīnaté çárma yañsat || 7 || pathás-pathaḥ pá-
ripatiṁ vacasyā kāmēna kṛitó abhy ānaḥ arkám | sá no rá-
sac churúdhāç candrágrā dhīyam-dhīyam sīshadhāti prá
pūshā || 8 || prathamabhājam yaçásam vayodhām supānim
devám sugābhastim řibhvam | hótā yakshad yajatám pa-
styānām agnis tváshtāram suhávam vibhāvā || 9 || bhūvana-
sya pitāram gīrbhir ābhī rudrám divā vardhāyā rudrám
aktaú | bṛihāntam řishvám ajāram sushumnām řidhag ghu-
vema kavīneshitāsah || 10 || 6 ||

ā yuvānaḥ kavayo yajniyāso māruto gantā grīnató va-
rasyām | acitrām cid dhī jīnvathā vṛidhānta itthā náksanto
naro āngirasvāt || 11 || prá virāya prá tavāse turāyājā yū-
thēva paçurákshir ástam | sá piçpīçati tanvi çrutásya strī-
bhīr ná nákam vacanásya vípaḥ || 12 || yó rájāñsi vimamé
pārthivāni triç cid vishṇur mánave bādhitāya | tásya te
çármann upadadyámāne ráyā madema tanvā tánā ca || 13 ||
tán nó 'hir budhnyó adbhīr arkais tát párvatas tát savitā
cāno dhāt | tát óshadhīr abhī rátishāco bhágaḥ púramdhīr
jīnvatu prá ráyé || 14 || nū no rayim rathyam carshaniprām
puruvīram mahá řitásya gopām | kshāyam dátājāram yéna
jánānt sprīdho ádevīr abhī ca krāmāma viça ádevīr abhy
açnāvāma || 15 || 7 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

50 (491). trishtubh.

Huvé vo devīm áditim námobhir mṛīlikāya vāruṇam

48, 19 áva. 20 vá ijanásya. 21 ná éti. 22 ha. priç-
nyāḥ. ná ánu. — 49, 1 té. 3 virúpe-vicārantī-pāvaké-riçyámāne iti.
4 ácha. 5 yéna etc. 183, 3.

49, 7 citrá-áyuḥ. sa-jóshāḥ. 8 abhī ānaḥ. rāsāt çurúdhāç candrá-
-agrāḥ. 10 ābhīḥ. vardhāya. huvema kavīná ishitāsah. 11 hí
jīnvatha. 12 turāya ája yúthā iva. 14 tát naḥ áhiḥ 15 nū.
dāta ajāram. abhī açnāvāma.

mitrám agnim | abhikshadám aryamánam suçévam trátrín
devánt savitáram bhágam ca || 1 || sujyótishah sūrya dá-
kshapitrín anágastvé sumaho víhi deván | dvijánmāno yá
ritasápaḥ satyāḥ svārvanto yajatá agnijihvāḥ || 2 || utá dyá-
vāpṛithiví kshatrám urú bṛihád rodasí çaranám sushumne |
mahás karatho várivo yáthá no 'smé ksháyāya dhishañe
aneháḥ || 3 || á no rudrásya sūnávo namantám adyá hūtasō
vásavó 'dhrishṭāḥ | yád im árbhe mahatí vā hitásō bādhe
marúto áhvāma deván || 4 || mimyáksha yéshu rodasí nú
deví sishakti pūshá abhyardhayájavá | çrutvā hávam maruto
yád dha yáthá bhūmā rejante ádhvani právikte || 5 || 8 ||

abhí tyám víram gírvaṇasam arcéndram bráhmaṇā jari-
tar návena | çrávad id dhávam úpa ca stávāno rásad vā-
jáñ úpa mahó grīnānáḥ || 6 || omānam āpo mānushīr āmṛik-
tam dhāta tokāya tánayāya çám yóḥ | yūyám hí shṭhā
bhishájo mátrítamā víçvasya sthātúr jágato jánitriḥ || 7 || á
no deváḥ savitá tráyamāno hiranyapāṇir yajató jagamyát |
yó dátavāñ usháso ná prátikam vyúrñuté dāçúshe vāryāni
|| 8 || utá tvám sūno sahaso no adyá deván asminn adhvaré
vavṛityāḥ | syām ahám te sádám id rátau táva syām agné
'vasá suvíraḥ || 9 || utá tyá me hávam á jagmyátam nása-
tyá dhībhír yuvám aṅgá viprā | átriṃ ná mahás támaso
'mumuktam túrvatam narā duritád abhíke || 10 || 9 ||

té no ráyo dyumáto vājavato dátáro bhūta nṛivátah
puruks hóḥ | daçasyánto divyāḥ pārbhiváso gójátá ápyá mṛi-
látá ca devāḥ || 11 || té no rudráḥ sárasvatí sajóshá mīlhúsh-

manto vishṇur mṛīlantu vāyūḥ | ṛibhukshá vājo daivyo vi-
dhātá parjányāvātá pipyatám ísham nah || 12 || utá syá de-
vāḥ savitá bhágo no 'pām nápād avatu dānu pápriḥ |
tváshtā devébhir jánibhiḥ sajóshá dyaúr devébhiḥ pṛithiví
samudraih || 13 || utá nó 'hir budhnyāḥ çṛiṇotv ajá ékapát
pṛithiví samudráḥ | víçve devá ritāvṛidho huvānáḥ stutá
mántrāḥ kavīçastá avantu || 14 || evá nápāto máma tásyā
dhībhír bharádvájá abhy arcanty arkaiḥ | gná hutásō vá-
savó 'dhrishṭā víçve stutásō bhūta yajatrāḥ || 15 || 10 ||

51 (492). trishṭubh. 13—15 ushṇih. 16 anusṭubh.

Úd u tyác cákshur máhi mitráyor áñ éti priyám váru-
ṇayor ádabdhām | ritásya çúci darçatám ánikam rukmó ná
divá úditá vy ádyaut || 1 || véda yás trīni vidáthāny eshām
devánām jánma sanutár á ca viprah | ṛijú márteshu vṛijiná
ca páçyan abhí cashte sūro aryá évān || 2 || stushá u vo
mahá ritásya gopán áditim mitrám várunam sujátān | arya-
mánam bhágam ádabdhadhítin áchá voce sadhanyāḥ páva-
kán || 3 || riçádasah sátpatiñr ádabdhān mahó rájnah suva-
sanásya dátṛín | yūnah sukshatrán ksháyato divó nṛín ádi-
tyán yāmy áditim duvoyú || 4 || dyaùsh pitaḥ pṛithivi má-
tar ádhrug ágne bhrátar vasavo mṛílátá nah | víçva ádityā
adite sajóshá asmábhyam çárma bahulám ví yanta || 5 || 11 ||

má no vṛikāya vṛikyè samasmā righāyaté ríradhatá ya-
jatrāḥ | yūyám hí shṭhā rathyò nas tanūnām yūyám dá-
kshasya vácaso babhūvá || 6 || má va éno anyákṛitam bhu-
jema má tát karma vasavo yác cáyadhve | víçvasya hí

50, 1 abhi-kshadám. 2 su-mahaḥ. yé. 3 rodasi-susumne-dhi-
shape iti. 4 adyá. vásavaḥ ádhṛishṭāḥ. 5 pūshá abhyardha
-yájavá. 5 ha. bhūma. 6 arca índram. hávam. 7 sthá. mátrí
-tamāḥ. 8 vi-úrñuté. 9 adyá á. agne ávasá. 11 ápyāḥ mṛílátá.
12 sa-jóshāḥ.

50, 12 ṛibhukshāḥ. 13 sa-jóshāḥ. 14 nah áhiḥ. stutāḥ.
15 evá. abhí arcanti. gnāḥ. vásavo ádhṛishṭāḥ. bhūta. — 51, 1 tyát. á.
út-itá ví adyaut. 3 stushé. ácha. 5 dyaùḥ. mṛílátá. víçve.
6 samasmai. agha-yaté ríradhata. sthá. 7 yát.

ksháyatha viçvadevâh svayám ripús tanvám ririshishta || 7 ||
 náma id ugrám náma á viváse námo dâdhâra pñithivím
 utá dyám | námo devébhyo náma iça eshám kñitám cid
 éno námasá viváse || 8 || ñitásya vo rathyâh pñitâdakshân
 ñitásya pastyasádo ádadbhân | táñ á námobhir urucákshaso
 nñfn viçvân va á name mahó yajatrâh || 9 || té hí çréshttha-
 varcasas tá u nas tiró viçvâni duritá náyanti | sukshatrâso
 váruño mitró agnir ñitâdhítayo vakmarâjasatyâh || 10 || 12 ||

té na indrah pñithiví kshâma vardhan pñushâ bhágo
 áditih páñca jánâh | suçarmâñah svávasah sunithâ bhávantu
 nah sutrátrâsah sugopâh || 11 || nú sadmâñam divyám náñci
 devâ bhâradvâjah sumatím yâti hótâ | ásanébhír yâjamâno
 miyédhair devânâñ jánma vasúyúr vavanda || 12 || ápa tyám
 vñijnám ripúm stenám agne durâdhyám | davishthám asya
 satpate kñidhí sugám || 13 || grâvâñah soma no hí kam sa-
 khítvanâya vávaçúh | jahí ny àtríñam pañím vñiko hí shâh
 || 14 || yúyám hí shthâ sudânava indrajyeshthâ abhídyavañ |
 kártâ no ádhvann á sugám gopá amá || 15 || ápi pánthâm
 aganmahi svastigám anehásam | yéna viçvâh pári dvisho
 vñinâkti vindáte vásu || 16 || 13 ||

52 (493). 1—6. 13. 15—17 trishubh. 7—12 gâyatri. 14 jagatí.

Ná tád divâ ná pñithivyânu manye ná yajnéna nóta
 çámibhir ábbih | ubjântu tám subhvâh párvatâso ní hiya-
 tám atiyâjâsya yashtâ || 1 || áti vá yó maruto mányate no
 brâhma vá yâh kriyamâñam nínitsât | tápûñshi tásmâi vñi-
 jinâni santu brahmadvisham abhí tám çocatu dyaúh || 2 ||

51, 7 ririshishta. 8 içe. námasá á. 10 té. vakmarâja-satyâh.
 11 su-ávasah su-nithâh. 12 nú. devâh. 13 kñidhí. 14 jahí
 ní atríñam. sâh. 15 sthâ. kártâ. — 52, 1 pñithivyâ ánu. ná utá.

kím añgá tvâ brâhmañah soma gopám kím añgá tvâhur
 abhiçastipám nah | kím añgá nah paçyasi nidyamânân
 brahmadvishe tápushim hetim asya || 3 || ávantu mäm usháso
 jáyamânâ ávantu mâ síndhavañ pínvamânâh | ávantu mâ
 párvatâso dhruvâso 'vantu mâ pitáro deváhûtau || 4 || viç-
 vadâñim sumánasah syâma páçyema nú súryam uccáran-
 tam | táthâ karad vásupatir vásûñam devâñ óhânó 'vasâ-
 gamishthah || 5 || 14 ||

índro nédishtham ávasâgamishthah sârasvatí síndhubhiñ
 pínvamânâ | parjányo na óshadhíbhír mayobhúr agniñ su-
 çâñsah suhávañ pitéva || 6 || viçve devâso á gata çñitúta
 ma imám hávam | édám barhír ní sbídata || 7 || yó vo devâ
 ghñitâsnunâ havyéna pratibhúshati | tám viçva úpa gachatha
 || 8 || úpa nah súnâvo girah çñivántv amñitasya yé | sumñi-
 líká bhavantu nah || 9 || viçve devâ ñitâvñidha ñitúbhir ha-
 vanaçrútañ | jushântâm yújyam páyah || 10 || 15 ||

stotrám índro marúdganas tvâshññimân mitró aryamá |
 imâ havyâ jushanta nah || 11 || imám no agne adhvarám
 hótar vayunaçó yaja | cikitvân daívyam jánam || 12 || viçve
 devâñ çñitémám hávam me yé antáñkshe yá úpa dyávi
 shthâ | yé agñijihvá utá vá yâjatrâ ásadýâsmín barhíshi
 mâdayadhvam || 13 || viçve devâ máma çñivantu yajñiyâ
 ubhé ródasí apám nápâc ca mánma | má vo vácâñsi pari-
 cákshyâñi vocam sumnéshv id vo ántamâ madema || 14 ||
 yé ké ca jmâ mahíno áhimâyâ divó jajñiré apám sadhá-
 sthe | té asmábhyam ishâye viçvam áyuh kshâpa usrá va-

52, 3 tvâ áhuñ. 4 dhruvâsah ávantu. 5 ut-cárantam. óhânah
 ávasâ á-gamishthah. 6 ávasâ á-gamishthah. 7 = 242, 13.
 8 devâñ. viçve. 9 su-mñilíkáñ. 12 vayuna-çâñh. 13 çñitúta
 imám. yé úpa. sthâ. á-sádyâ asmín. 14 devâñ. ubhé ródasí iti.
 nápât. ántamáñ. 15 áhi-mâyâñ. usráñ.

rivasyantū devāḥ || 15 || āgnīparjanyaḥ āvataṃ dhīyam me
'smīn hāve suhavā susṭṭim naḥ | iḥām anyo janāyad gār-
bham anyāḥ prajāvatīr īsha ā dhattam asné || 16 || stīrṇé
barhishi samidhāné agnau sūkténa mahā nāmasā vivāse |
asmīn no adyā vidāthe yajatrā viṣve devā havishi māda-
yadhvam || 17 || 16 ||

53 (494). gāyatrī. 8 anuṣṭubh.

Vayām u tvā pathas pate rátham ná vājasātaye | dhiyē
pūshann ayujmahi || 1 || abhī no nāryam vāsu vīrām práya-
tadakhinam | vāmām grīhāpatiṃ naya || 2 || áditsantam cid
āghṛiṇe pūshan dānāya codaya | paṇēc cid ví mradá má-
naḥ || 3 || ví pathó vājasātaye cinuhí ví mṛidho jahi | sá-
dhantām ugra no dhīyaḥ || 4 || pári tṛindhi paṇīnām ārayā
hṛīdayā kave | áthem asmābhyam randhaya || 5 || 17 ||

ví pūshann ārayā tuda paṇér icha hridí priyām | áthem
— || 6 || ā rikha kikirā kṛiṇu paṇīnām hṛīdayā kave | áthem
— || 7 || yām pūshan brahmacódanīm ārām bíbharshy
āghṛiṇe | táyā samasya hṛīdayam ā rikha kikirā kṛiṇu || 8 ||
yā te áshtrā góopaçāghṛiṇe paçusādhaní | tásyās te sumnām
ímahe || 9 || utá no goshānim dhīyam açvasām vājasām utá |
nṛivát kṛiṇuhi vītāye || 10 || 18 ||

54 (495). gāyatrī.

Sám pūshan vidúshā naya yó āñjasānuçāsati | ya evé-
dām íti brávat || 1 || sám u pūshñā gamemahi yó grīhāñ
abhiçāsati | imá evéti ca brávat || 2 || pūshñāç çakrām ná

52, 17 nāmasā ā. yajatrāḥ. devāḥ. — 53, 8 mrada. 5 útha
im. 9 gó-opaça āghṛiṇe. 10 go-sānim. — 54, 1 āñjasā anu-çāsati.
evá idám. 2 imé evá íti.

rishyati ná kóçó 'va padyate | nó asya vyathate pavīḥ || 3 ||
yó asmai havishāvidhan ná tám pūshāpi mṛishyate | pra-
thamó vindate vāsu || 4 || pūshā gā ānv etu naḥ pushā ra-
kshatv árvataḥ | pūshā vājam sanotu naḥ || 5 || 19 ||

pūshann ānu prá gā ihi yājamānasya sunvatāḥ | asmā-
kam stuvatām utá || 6 || mákir neçan mákim rishan mákim
sām çári kévaṭe | áthārishtābhir ā gahi || 7 || çṛinvāntam
pūshānam vayām íryam ānashṭavedasam | içānam rāyā
ímahe || 8 || pūshan táva vraté vayām ná rishyema kádā
caná | stotāras ta ihá smasi || 9 || pári pūshā parástād
dhástam dadhātu dākshinam | púnar no nashṭām ājatu
|| 10 || 20 ||

55 (496). gāyatrī.

Éhi vām vimuco napād āghṛiṇe sám sacāvahai | rathīr
ritāsya no bhava || 1 || rathītamam kapardīnam içānam rá-
dhaso mahāḥ | rāyāḥ sakhāyam ímahe || 2 || ráyo dhārāsy
āghṛiṇe vāso ráçir ajāçva | dhīvato-dhīvataḥ sakhā || 3 || pū-
shānam nv ajāçvam úpa stoshāma vājinam | svāsúr yó jārā
ucyáte || 4 || mātúr didhishúm abravām svāsúr jārāḥ çṛiṇotu
naḥ | bhráténdrasya sakhā máma || 5 || ājāsah pūshānam
ráthe niçṛimbhās té janaçṛiyam | devām vahantu bíbhṛataḥ
|| 6 || 21 ||

56 (497). gāyatrī. 6 anuṣṭubh.

Yá enam ádideçati karambhād íti pūshānam | ná téna
devá ádiçe || 1 || utá ghā sá rathītamam sakhya sátpatir

54, 3 kóçah áva. nó íti. 4 havishā ávidhat. pūshā ápi. 7 ne-
çat. rishat. átha árishtābhiḥ. 9 te. 10 hástam. ā ajatu. —
55, 1 ā ihi. 3 dhārā asi. vāsoḥ. 4 nú ajā-çvam. 5 bhrátā
indrasya. 6 ā ajāsah. — 56, 1 karambha-át. 2 gha.

yujā | indro vṛitrāni jighnate || 2 || utādāḥ parushé gāvi sū-
raç cakrām hiranyāyam | ny airayat rathitamah || 3 || yād
adyā tvā puruṣṭuta brāvāma dasra mantumah | tát sū no
mánma sādahaya || 4 || imām ca no gavéshaṇam sātāye si-
shadho gaṇām | ārāt pūshann asi çrutāḥ || 5 || ā te svastim
īmaha ārēaghām úpāvasum | adyā ca sarvātātaye çvāç ca
sarvātātaye || 6 || 22 ||

57 (498). gāyatri.

Índrā nú pūshāṇā vayām sakhyāya svastāye | huvēma
vājasātaye || 1 || sómam anyā úpāsadat pātave camvoh su-
tām | karambhām anyā ichati || 2 || ajā anyāsya váhnayo
hārī anyāsya sámbhritā | tābhyām vṛitrāni jighnate || 3 ||
yād indro ányad rīto mahīr apó vṛishantamah | tátra pū-
shābhavat sácā || 4 || tām pūshnāḥ sumatīm vayām vṛikshā-
sya prá vayām iva | índrasya cá rabhāmabe || 5 || út pūshā-
ṇam yuvāmahe 'bhīçūñr iva sārathih | mahyā indram sva-
stāye || 6 || 23 ||

58 (499). trishṭubh. 2 jagatī.

Çukrām te anyād yajatām te anyād víshurūpe áhanī
dyaúr ivāsi | viçvā hí mâyā ávasi svadhāvo bhadrā te pū-
shann ihā rátir astu || 1 || ajāçvaḥ paçupā vājapastyo dhi-
yamjinvó bhúvane viçve árpitaḥ | áshṭrām pūshā çithirām
udvárivrijat saṃcákshāṇo bhúvanā devā iyate || 2 || yās te
pūshan nāvo antāḥ samudré hiranyāyīr antárikshē carānti |
tābhir yāsi dūtyām sūryasya kāmēna kṛita çrāva ichāmā-
naḥ || 3 || pūshā subāndhur divā ā pṛithivyā ilās pátir ma-

56, 3 utā adāḥ. ní airayat. 5 go-éshaṇam. 6 ímahe. úpa-vasum
adyā. — 57, 1 úpa asadat. 3 hārī iti. 4 pūshā abhavat. 5 ca ā.
6 mahyā. — 58, 1 víshurūpe-áhanī iti. iva asi viçvāḥ. 2 paçu-pāḥ.

ghāvā dasmāvarcāḥ | yām devāso ádaduḥ sūryāyai kāmēna
kṛitām tavāsam svāñcam || 4 || 24 ||

59 (500). bṛihatī 7—10 anuṣṭubh.

Prá nú vocā sutéshu vām víryā yāni cakráthuḥ | ha-
tāso vām pitáro devāçatrava índrāgni jívatho yuvām || 1 ||
bāl itthā mahimā vām índrāgni pánishṭha ā | samāno vām
janitā bhrātarā yuvām yamāv ihéhamātarā || 2 || okivānsā
suté sácāñ áçvā sápti ivādane | índrā nv āgni ávasehá vaj-
rīnā vayām devā havāmahe || 3 || yā índrāgni sutéshu vām
stávat téshv ṛitāvṛidhā | joshavākām vadataḥ pajrahoshinā
ná devā bhasáthaç canā || 4 || índrāgni kó asyā vām devau
mártaç ciketati | víshūco áçvān yuyujānā iyata ékaḥ sa-
mānā ā ráthe || 5 || 25 ||

índrāgni apād iyām pūrvāgāt padvátibhyaḥ | hitvī çiro
jihvāyā vāvadaç carat trinçat padā ny ákramīt || 6 || ín-
drāgni ā hi tanvaté náro dhānvāni bāhvoh | mā no asmín
mahādhané parā varktaḥ gáviṣṭishu || 7 || índrāgni tápanti
māghā aryó arātayaḥ | ápa dvéshānsy ā kṛitaḥ yuyutām
sūryād ádhi || 8 || índrāgni yuvór ápi vásu divyāni pár-
thivā | ā na ihā prá yachataḥ rayīm viçvāyuposhasam
|| 9 || índrāgni ukthavāhasā stómebhir havanaçrutā | viçvā-
bhir gīrbhir ā gatam asyā sómasya pītāye || 10 || 26 ||

60 (501). gāyatri. 1—3. 13 trishṭubh. 14 bṛihatī. 15 anuṣṭubh.

Çnáthad vṛitrām utā sanoti vājam índrā yó agnī sáhurī

58, 4 su-áñcam. — 59, 1 voca. 3 sácā. sápti iveti sápti iva
ádane. nú agnī iti ávasā ihā. 5 iyate. samāné. 6 índrāgni iti.
pūrvā ā agāt. vāvadat. ní akramīt. 7 índrāgni iti. gó-isṭishu.
8 mā aghāḥ. 9 viçvāyuposhasam. 10 índrāgni iti.

saparyāt | irajyāntā vasavyāsyā bhūreḥ sāhastamā sāhasā
vājayāntā || 1 || tā yodhishtam abhī gā indra nūnām apāḥ
svār ushāso agna ūlhāḥ | diḥaḥ svār ushāsa indra citrā
apó gā agne yuvase niyútvān || 2 || ā vṛitrahaṇā vṛitrahā-
bhiḥ ḥśmair indra yātām námobhir agne arvāk | yuvām
rādhobhir ákavebhir indrágne asmé bhavatam uttamébhiḥ
|| 3 || tā huve yáyor idám papné viḥvam purā kṛitám | in-
drāgnī ná mardhataḥ || 4 || ugrā vighaninā mṛidha indrágnī
havāmahe | tā no mṛilāta ídriḥe || 5 || 27 ||

ható vṛitrāṇy āryā ható dāsāni sātpatī | ható viḥvā ápa
dvishah || 6 || indrágnī yuvām imé 'bhī stómā anūshata | pi-
batam ḥambhuvā sutām || 7 || yā vām sánti purusprīho ni-
yúto dāḥśhe narā | indrágnī tābhir ā gatam || 8 || tābhir ā
gachatam narópedām sávanam sutām | indrágnī sómapítaye
|| 9 || tám ílishva yó arcishā vānā viḥvā parishvājat | kṛishṇā
kṛipotī jihvāyā || 10 || 28 ||

yā iddhā ávivāsati sumnām indrasya mártyaḥ | dyum-
nāya sutārā apāḥ || 11 || tā no vājavatīr ísha áḥśn pipṛitam
árvataḥ | indram agnīm ca vólhave || 12 || ubhā vām in-
drāgnī áhuvādhyā ubhā rádhasaḥ sahā mádayādhyai | ubhā
dātārāv íshām rayinām ubhā vājasya sātāye huve vām || 13 ||
ā no gávyebhir áḥvyair vasavyair úpa gachatam | sákhā-
yau devau sakhyāya ḥambhúvendrágnī tā havāmahe || 14 ||
indrāgnī ḥṛinutām hávam yájamānasya sunvatāḥ | vítām
havyāny ā gatam pibatam somyám mádhu || 15 || 29 ||

61 (502). gāyatrī. 1—3. 13 jagatī. 14 trishṭubh.

Iyām adadād rabhasām ṛinacyútam dívodāsam vadhry-

60, 2 agne. 3 indra ágne. 7 imé abhī. 8 vgl. 343, 4.
9 narā úpa idám. 10 pari-svājat. 11 iddhé. 13 indrágnī íti.
á-huvādhyai. 14 ḥam-bhuvā indrágnī íti. — 61, 1 vadhrī-

aḥvāya dāḥśhe | yā ḥāḥvantam ácakhādāvasám paṇim tá
te dātārāni tavishā sarasvati || 1 || iyām ḥśmehbir bisakhā
ivārujat sānu girinām tavishébhir ūrmibhiḥ | pārāvataghnīm
ávase suvṛiktībhiḥ sárasvatīm ā vivāsema dhítībhiḥ || 2 ||
sárasvati devanido ní barhaya prajām viḥvasya bṛisayasya
māyīnaḥ | utá kshítībhyo 'vánir avindo vishám ebhyo
asravo vājīnīvati || 3 || prá ṇo devī sárasvatī vājebhir vājīnī-
vatī | dhīnām avitry ávatu || 4 || yás tvā devi sarasvaty
upabrúte dhāne hité | indram ná vṛitratūrye || 5 || 30 ||

tvām devi sarasvaty ávā vājeshu vājini | rádā pūshéva
naḥ sanīm || 6 || utá syā naḥ sárasvatī ghorā híraṇyavarta-
niḥ | vṛitraghnī vashṭi sushtutīm || 7 || yásyā anantó áhrutas
tveshāḥ carishṇūr arṇavāḥ | ámaḥ cárati róruvat || 8 || sá no
viḥvā áti dvishah svāsrīr anyā ṛitāvarī | átann áheva sūryah
|| 9 || utá naḥ priyā priyāsu saptāsvasā sújushṭā | sárasvatī
stómyā bhūt || 10 || 31 ||

ápapṛúshī pārthivāny urú rájo antáriksham | sárasvatī
nidás pátu || 11 || trishadhásthā saptádhātuḥ páñca jātā var-
dháyantī | vāje-vāje hávyā bhūt || 12 || prá yā mahimná ma-
hínāsu cékite dyumnébhir anyā apásām apástamā | rátha
iva bṛihatī vibhvāne kṛitópastútyā cikitúshā sárasvatī || 13 ||
sárasvaty abhī no neshi vāsyo mápa spharīḥ páyasā má
na ā dhak | jushásva naḥ sakhyā veḥyā ca má tvát kshé-
trāny áraṇāni ganma || 14 || 32 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

Aṣṭamo 'dhyāyaḥ.

CATURTHO 'SṬAKAḤ.

61, 1 -aḥvāya. á-cakhāda avasám. 2 iva arujat. 4 naḥ.
avitri avatu. 6 áva. rádā pūshā-iva. 9 áhā-iva. 13 ma-
hínā ásu. kṛitā upa-stútyā. 14 má úpa.

62 (503). trishtubh.

Stushé nará divó asyá prasántâçvínâ huve járamâño
arkaiḥ | yā sadyá usrā vyúshi jmó ántân yúyúshataḥ páry
urú várânsi || 1 || tã yajnam ā çucibhiç cakramâṇā ráthasya
bhânúm rurucû rájobhiḥ | purú várânsy ánitâ mímânâpó
dhánvany áti yátho ájrân || 2 || tã ha tyád vartír yád áradh-
ram ugretthã dhiya úhathuḥ çáçvad áçvaiḥ | mánojave-
bhir ishiraíḥ çayádhyai pári vyáthir dâçúsho mártasya
|| 3 || tã návyaso járamâṇasya máninópa bhúshato yuyujâ-
násapti | çubbám pñiksham ísham úrjam váhantâ hótâ ya-
kshat pratnó adhrúg yúvânâ || 4 || tã valgú dasrá puruçãka-
tamâ pratná návyasâ vácasâ vivâse | yã çánsate stuvaté
çámbhaviḥtã babhúvatur grīnaté citrarâti || 5 || 1 ||

tã bhujúm vibhir adbhyāḥ samudrāt túgrasya súnúm
úhathú rájobhiḥ | areñúbhír yójanebhír bhujántâ pratatri-
bhir árṇaso nír upásthât || 6 || ví jayúshâ rathyâ yátam
ádrim çrutám hávam vñishañâ vadhriamatyāḥ | daçasyántâ
çayáve pipyathur gãm íti cyavânâ sumatím bhuranyú || 7 ||
yád rodasí pradívo ásti bhúma hélo devânânu utá martya-
trã | tát ádityâ vasavo rudriyâso rakshoyúje tápur aghám
dadbhâta || 8 || yá im rájânáv řituthã vidádhad rájaso mitró
várunaç ciketat | gambhírãya rákshase hetím asya dróghãya
cid vácasa ánavãya || 9 || ántaraiç cakrais tánayãya vartír
dyumatã yátam nřivátâ ráthena | sánutyena tyájasâ már-
tyasya vanushyatám ápi çirshã vavřiktam || 10 || ā paramā-
bhir utá madhyamābhir niyúdbhir yátam avamābhir arvāk |
dñilháasya cid gómato ví vřajásya dúro vartam grīnaté ci-
trarâti || 11 || 2 ||

62, 1 pra-súntâ açvínâ. vi-úshi. 2 rurucúḥ. mímânâ apáḥ.
3 ugrá itthã. 4 mánma úpa. 5 valgú-citrarâti íti. vácasâ ā.
6 úhathuḥ. 8 bhúma. ádityāḥ. 9 vácasa. 10 dyu-mátâ ā.

63 (504). trishtubh. 11 ekapadá.

Kvã tyã valgú puruhútãdyã dñtô ná stómo 'vidan ná-
masvân | ā yó arvãñ násatyã vavárta prështhã hy ásatho
asya mánman || 1 || áram me gantaḥ hávanãyãsmai grīñânã
yáthã píãtho ándhaḥ | pári ha tyád vartír yátho rishó ná
yát páro nãntaras tuturyát || 2 || ákãri vãm ándhaso vári-
mann ástãri barbiḥ supřãyanátamam | úttánãhasto yuvayúr
vavandã vãm nákschanto ádraya añjan || 3 || úrdhvó vãm
agnír adhvaréshv asthât prá rãtir eti júrñiní ghñitãcí | prá
hótã gñrtámanã urãñó 'yukta yó násatyã háviman || 4 ||
ádhi çriyé duhitã súryasya rátham tasthau purubhujã çã-
tótím | prá máyãbhir máyinã bhútam átra nãrá nřitú jáni-
man yajniyãñãm || 5 || 3 ||

yuvãm çñribhir darçatãbhir ábhiḥ çubhé pushtím úha-
thuḥ súryãýãḥ | prá vãm váyo vãpushe 'nu paptan nákshad
vãñi súshñtutã dhisñnyã vãm || 6 || ā vãm váyó 'çvãso vá-
hisñthã abhi práyo násatyã vahantu | prá vãm rátho ma-
nojavã asarjishãḥ pñikshã ishídhó ánu púrviḥ || 7 || purú hí
vãm purubhujã deshñam dhenúm na ísham pinvatam ásak-
rãm | stútaç ca vãm mãdhvi susñtutiç ca rãsãç ca yé
vãm ánu rãtím ágman || 8 || utá ma řijré púrayasya raghví
sumñlbé çatám peruké ca pakvã | çãñdó dád dhirañinaḥ
smáddisññtin dáça vaçãso abhisñãca řishvãn || 9 || sám vãm
çatã násatyã sahasrãçvãñãm purupãnthã giré dât | bharád-
vãjãya víra nú giré dád dhatã rákshãñsi purudañsasã syuḥ
|| 10 || ā vãm sumné várimant súribhiḥ shyãm || 11 || 4 ||

63, 1 valgú íti puru-hútã adyã. avidat. arvāk. hí. 2 hávanãya
asmaí. ná ántaraḥ. 3 vavanda ā. 4 áyukta. 5 çatã-útim.
nřitú íti. 6 vãpushe ánu. 7 váyãḥ áçvãsaḥ. asarji ishãḥ. 9 me
řijré-raghví íti. hirañinaḥ. abhi-sãcaḥ 10 sahasrá úçvãñãm puru-pãñ-
thãḥ. nú. hatã. syur íti syuḥ. 11 shyãm.

64 (505). trishṭubh.

Úd u çriyá usháso rócamána ásthur apám nórmaýo rú-
çantaḥ | kṛiṇóti víçvâ supáthâ sugány ábhûd u vásvî dá-
kshinâ maghónî || 1 || bhadrá dadṛiksha urviyá ví bhâsy út
te çocír bhânávo dyám apaptan | ávir vâkshaḥ kṛinushe
çumbhámânósho devi rócamána máhobhiḥ || 2 || váhanti sîm
aruṇáso rúçanto gávah subhágâṃ urviyá prathânám | ápe-
jate çūro ásteva çátrûn bádgate támo ajiró ná vólhâ || 3 ||
sugótá te supáthâ párvateshv aváté apás tarasi svabhâno |
sá na á vaha pṛithuyâmann řishve rayim divo duhitar
ishayádhyai || 4 || sá vaha yókshábhír ávátósho váraṃ vá-
hasi jósham ánu | tvám divo duhitar yá ha deví pūrváhû-
tau mañhánâ darçatá bhûḥ || 5 || út te váyaç cid vasatér
apaptan náraç ca yé pitubhájo vyushtau | amá saté vahasi
bhūri vâmám úsho devi dáçúshe mártýaya || 6 || 5 ||

65 (506). trishṭubh.

Eshá syá no duhitá divojáh kshítir uchánti mánušhír
ajḡgaḥ | yá bhânúnâ rúçatâ rámyásv ájnâyi tirás támasaç
cid aktūn || 1 || ví tád yayur aruṇayúgbhir áçvaiç citráṃ
bhânty ushásaç candráratháh | ágram yajnásyá bṛiható ná-
yantír ví tá bádgate táma ūrmyâyáh || 2 || çrávo vâjam
isham ūrjam váhantír ní dáçúsha ushaso mártýaya | ma-
ghónír vírávat pátyamânâ ávo dhâta vidhaté rátnam adyá
|| 3 || idá hí vo vidhaté rátnam ástídá vírâya dáçúsha ushá-
saḥ | idá víprâya járate yád ukthá ní shmá mávate vaha-
thâ purá cit || 4 || idá hí ta usho adrisâno gotrá gávâm

64, 1 çriyé. ná ūrmáyah. 2 dadṛikshe. çumbhámânâ úshaḥ.
3 ápa řjate. ástâ-iva. 4 su-gá utá. 5 sá á vaha yá ukshábhír
ávátâ úshaḥ. — 65, 1 divah-jáh. 2 táḥ. 3 dáçúshe. 4 ásti
idá. dáçúshe. sma. vahatha. 5 te. adrisâno ity adri-sâno.

āngiraso grīṇānti | vy ārkēṇa bibhidur brāhmaṇā ca satyā
nṛiṇām abhavad devāhūtiḥ || 5 || uchā divo duhitaḥ pratna-
vān no bharadvājavad vidhaté maghoni | suvīraṃ rayim
grīṇaté rirīhy urugāyām ādhi dhehi çrávo naḥ || 6 || 6 ||

66 (507). trishṭubh.

Vápur nú táç cikitúshe cid astu samánám náma dhenú
pátyamânám | márteshv anyád doháse pípáya sakṛic çuk-
raṃ duduhe pṛiçñir ūdhaḥ || 1 || yé agnáyo ná çóçucann
idhánâ dvir yát trír marúto vāvṛidhanta | arenávo hiraṇ-
yáyâsa eshám sákám nṛimñaiḥ paúnsyebhiç ca bhūvan
|| 2 || rudrásya yé mílhúshaḥ sánti putrá yāñç co nú dá-
dhṛivir bháradhyai | vidé hí mâtá mahó mahí shá sét pṛiç-
niḥ subhvè gárbbham ádhât || 3 || ná yá řshante janúshó 'yá
nv antáh sánto 'vadyáni punánáh | nír yád duhré çúcayo
'nu jósham ánu çriyá tanvám ukshámânáh || 4 || makshú ná
yéshu doháse cid ayá á náma dhṛishṇú márutam dádhâ-
náh | ná yé stauná ayáso mahná nú cit sudánur áva yâ-
sad ugrán || 5 || 7 ||

tá id ugráh çávasâ dhṛishṇúshenâ ubhé yuñjata ródasi
suméke | ádha smaishu rodasi sváçocir ámavatsu tasthau
ná rókaḥ || 6 || anenó vo maruto yámo astv anaçvác cid
yám ájaty árathih | anavasó anabhîçū rajastír ví ródasi
pathyá yáti sáadhan || 7 || násya vartá ná tarutá nv ásti má-
ruto yám ávatha vâjasátau | toké vá góshu tánaye yám
apsú sá vrajám dártâ párye ádha dyóḥ || 8 || prá citráṃ

65, 5 ví arkēṇa. 6 uchā. pratna-vát. — 66, 1 tát. sakṛit çuk-
rám. 2 idhánáh. 3 putráḥ yān co iti. sá sá it. á adhât.
4 yé. janúshaḥ ayá nú antár iti. çúcayah ánu. 5 makshú. nú. 6 té.
dhṛishṇú-senáh. ubhé-ródasi-suméke iti. sma eshu. á ámavat-su. 7 ana-
bhîçúḥ. ródasi iti pathyáh. 8 ná asya v. n. t. vgl. 40, 8. nú asti.

arkām grīnaté turāya mārūtāya svátavase bharadhvam | yé
sáhānsi sáhasā sáhante réjate agne pṛithiví makhébhyaḥ
|| 9 || tvishimanto adhvarásyeva didyút trīshucyávaso juhvó
nāgnéḥ | arcátrayo dhúnayo ná vírā bhrájjajjanmāno marúto
ádhṛishṭāḥ || 10 || tām vṛidhántam mārutam bhrájjadṛishṭim
rudrásya súnúm havásā vivāse | divāḥ çárdhāya çucayo
manishá giráyo nápa ugrá aspridhran || 11 || s ||

67 (508). trishṭubh.

Vičveshām vaḥ satām jyéshṭhatamā gírbhír mitrávaruṇā
vāvṛidhádhyai | sám yá raçméva yamátur yámishṭhā dvā
jánāñ ásamá báhúbhiḥ svaiḥ || 1 || iyám mád vām prá stri-
nīte manishópa priyá námasā barhír ácha | yantām no mi-
trávaruṇāv ádhṛishṭam chardír yád vām varúthyām sudánú
|| 2 || á yátam mitrávaruṇā suçasty úpa priyá námasā hū-
yámānā | sám yāv apnaḥsthó apaseva jánāñ chrudhiyataç
cid yatatho mahitvá || 3 || áçvā ná yá vājínā pútābandhú
ṛitā yád gárbham áditir bháradhyai | prá yá máhi mahántā
jáyamānā ghorá mártāya ripáve ní dídhah || 4 || viçve yád
vām manhánā mándamānāḥ kshatrām devāso ádadhuḥ sa-
jóshāḥ | pári yád bhúthó ródasí cid urví sánti spáço ádab-
dhāso ámútrāḥ || 5 || 9 ||

tā hí kshatrām dhárayethe ánu dyūn dṛínhéthe sánnum
upamád iva dyóḥ | dṛíḥó náksatra utá viçvádevo bhūmim
átan dyām dhásínāyóḥ || 6 || tá vigrām dhaithe jaṭharam
pṛinádhyā á yát sádma sábhṛitayaḥ pṛinánti | ná mṛish-

66, 10 tvishi-manto adhvarásya-iva. ná agnéḥ. vírāḥ bhrájjat-janmānaḥ.
11 havásā á. manishāḥ. ná ápaḥ. — 67, 1 raçmā-iva. 2 manishá
úpa. 3 su-çastí. apásā-iva jánāñ chrudhi-yatāḥ. 4 pútābandhú
iti. dídhah iti dídhah. 5 ródasí-urví iti. 6 á atán. dhásínā áyóḥ.
7 dhaithe iti. pṛinádhyai.

yante yuvatáyó 'vātā ví yát páyo viçvajinvā bhárante || 7 ||
tā jihváyā sádám édám sumedhá á yád vām satyó aratír
ṛité bhūt | tád vām mahitvām ghṛitānnāv astu yuvām dā-
çúshe ví cayisṭam ánhah || 8 || prá yád vām mitrávaruṇā
spúrdhán priyá dhāma yuvádhitā minánti | ná yé devāsa
óhasā ná mártā áyajnasāco ápyo ná putráḥ || 9 || ví yád vā-
cam kístāso bhárante çánsanti ké cin nivido manānāḥ | ád
vām bravāma satyāny ukthá nákir devébhír yatatho mahi-
tvā || 10 || avór itthā vām chardisho abhisṭau yuvór mitrá-
varuṇāv áskṛidhoyu | ánu yád gāvāḥ sphurān ṛijipyām
dhṛishṭúm yád ráne vṛishaṇam yunájan || 11 || 10 ||

68 (509). trishṭubh. 8. 9 jagati.

Çrusṭí vām yajná údyataḥ sajóshā manushvād vṛiktá-
barhisho yájadhyai | á yá índrāvaruṇāv ishé adyá mahé
sumnāya mahá ávavártat || 1 || tá hí çrésṭhā devátātā tujá
çúrānām çávisṭhā tá hí bhútām | maghónām mánhishṭhā
tuviaçushma ṛiténa vṛitratúrā sárvasenā || 2 || tá grīṇhi na-
masyébhiḥ çúshaiḥ sumnébhír índrāvaruṇā cakānā | vājre-
nānyāḥ çávasā hánti vṛitrām síshakty anyó vṛijāneshu vip-
raḥ || 3 || gnāç ca yán náraç ca vāvṛidhánta viçve devāso
narām svágúrtāḥ | praiḥhyo índrāvaruṇā mahitvá dyaúç ca
pṛithivi bhútam urví || 4 || sá it sudānuḥ svávāñ ṛitāvéndrá
yó vām varuṇa dáçati tmán | ishā sá dvishás tared dásvān
vánsad rayim rayivataç ca jánān || 5 || 11 ||

yām yuvām dáçvādhvarāya devā rayim dhatthó vásu-
mantam purukshúm | asmé sá índrāvaruṇāv ápi shyát prá

67, 7 yuvatáyāḥ ávātāḥ. 8 á idám. ghṛita-annau. 9 yuvá
-dhitā. 10 cit. — 68, 1 sa-jóshāḥ. mahé á-vavártat. 2 tuvi
-çúshmā. 3 vājreṇa anyāḥ. 4 yát. prá ebhyaḥ. urví iti. 5 svá
-vān ṛitā-vá índrá. varuṇā. 6 dáçú-adhvarāya. syát.

yó bhanákti vanúshâm áçastih || 6 || utá nah sutrátró devá-
gopâh sūribhya indrāvarunā rayih shyât | yéshâm çúshmah
přitanāsu sāvān prá sadyó dyumnā tiráte táturih || 7 || nú
na indrāvarunā grīnānā přinktām rayim sauçravasāya devā |
itthā grīnānto mahīnasya çárdho 'pó ná nāvā duritā ta-
rema || 8 || prá samrāje bñihaté mánma nú priyám árca de-
vāya vārunāya sapráthaḥ | ayām yá urvī mahinā máhivra-
taḥ krátvá vibhāty ajáro ná çocishā || 9 || indrāvarunā su-
tapāv imām sutām sómam pibatam mádyam dhritavratā |
yuvó rátho adhvarām devāvītaye práti svásaram úpa yāti
pítāye || 10 || indrāvarunā mádhumattamasya vřishṇaḥ sóma-
sya vřishanā vřishethām | idām vām ándhaḥ páriśhiktam
asmé ásadyāsmīn barhishi mádayethām || 11 || 12 ||

69 (510). trishṭubh.

Sám vām kármaṇā sám ishā hinomīndrāvishṇū ápasas
páre asyá | jushéthām yajnam drávinam ca dhattam ári-
shṭair nah pathibhiḥ párayantā || 1 || yá viçvāsām janitārā
matinām indrāvishṇū kalāçā somadhānā | prá vām girah
çasyāmānā avantu prá stómāso giyāmānāso arkaih || 2 || in-
drāvishṇū madapāti madānām ā sómam yātam dráviṇo dá-
dhānā | sám vām añjantv aktubhir matinām sám stómāsaḥ
çasyāmānāsa ukthaiḥ || 3 || ā vām áçvāso abhimātishāha in-
drāvishṇū sadhamādo vahantu | jushéthām viçvā hávanā
matinām úpa bráhmāni çřinutam giro me || 4 || indrāvishṇū
tāt panayāyyam vām sómasya máda urú cakramāthe | ákři-
ñutam antáriksham váriyó 'prathatam jívāse no rájānsi

68, 7 syāt. 8 nú. 9 urvī iti. 10 yuvoh. 11 vřishṇaḥ s. v. v.
108, 3. asmé iti á-sādya asmīn. — 69, 1 hinomi indrāvishṇū iti. 5 máde.
váriyaḥ aprathatam.

|| 5 || indrāvishṇū havishā vāvřidhānāgrádvānā nāmasā rāta-
havyā | ghřitāsutī drávinam dhattam asmé samudrah sthaḥ
kalāçah somadhānah || 6 || indrāvishṇū pibatam mádhvo
asyá sómasya dasrá jaṭhāram přinethām | ā vām ándhānsi
madirāny agmann úpa bráhmāni çřinutam hávam me || 7 ||
ubhá jigyathur ná párā jayethe ná párā jigye katarāç ca-
nainoh | indraç ca vishṇo yád ápaspřidhethām tredhā sa-
hāsram ví tād airayethām || 8 || 13 ||

70 (511). jagati.

Ghřitāvati bhūvanānām abhiçřiyorvī přithvī madhudú-
ghe supéçasā | dyāvapřithivī vārunasya dhārmanā vishka-
bhite ajāre bhūřiretasā || 1 || ásaçantī bhūřidhāre páyasvatī
ghřitām duhāte sukřite çúçivrate | rájantī asyá bhūvanasya
rodasī asmé rétaḥ siñcatam yān mánurhitam || 2 || yó vām
řijāve krāmaṇāya rodasī márto dadāça dhishane sá sá-
dhati | prá prajābhir jāyate dhārmaṇas pári yuvoh siktā
vishurūpāni sāvratā || 3 || ghřitēna dyāvapřithivī abhivřite
ghřitaçřiyā ghřitapřicā ghřitāvřidhā | urvī přithvī hotřivūrye
puróhite té id viprā řlate sumnam ishṭāye || 4 || mádhu no
dyāvapřithivī mimikshatām madhuçútā madhudúghe má-
dhuvrate | dádhāne yajnam drávinam ca devatā máhi çrávo
vājam asmé suvřyam || 5 || ũrjam no dyaúç ca přithivī ca
pinvatām pitā mātā viçvavidā sudānsasā | samrarāné ró-
dasī viçvāçambhuvā sanim vājam rayim asmé sám invatām
|| 6 || 14 ||

69, 6 vavřidhānā ágra-advānā. ghřitāsuti iti. 8 canā enoh. —
70, 1 ghřitāvati iti. abhi-çřiyā urvī iti. p. madhudúghe-dyāvapřithivī-vi-
skabhite-ajāre iti. 2 a. bh. páyasvatī iti. duhāte-çúçivrate-řájantī-rodasī
-asmé iti. yāt. 3 rodasī-dhishane iti. 4 d. abhivřite iti. urvī-přithivī
-puróhite-té iti. 5 m. m. dádhāne iti. 6 s. rodasī iti.

71 (512). 1—3 jagati. 4—6 trishtubh.

Úd u shyá deváh savitá hiranyáyâ báhñ ayañsta sáva-
nâya sukrátuḥ | ghríténa pâññ abhí prushñute makhó yúvâ
sudáksho rájaso vídharmañi || 1 || devásya vayám savitúḥ
sávímani çrészthe syâma vásunaç ca dâváne | yó víçvasya
dvpádo yáç cátushpado nivéçane prasavé cási bhūmanaḥ
|| 2 || ádabdbebhiḥ savitaḥ pâyúbhish tvám çivébhir adyá
pári páhi no gáyam | hirañyajihvaḥ suvitáya návyase rákshâ
mákir no agháçansa íçata || 3 || úd u shyá deváh savitá dá-
múnâ hirañyapâññi pratidoshám asthât | áyohanur yajató
mandrájihva á dâçúshe suvati bhūri vâmám || 4 || úd ú
ayañ upavaktéva báhñ hirañyáyâ savitá suprátíkâ | divó
róhâñsy aruhat prithivyá áríramat patáyat kác cid ábhvam
|| 5 || vâmám adyá savitar vâmám u çvó divé-dive vâmám
asmábhyam sâvññ | vâmásya hí ksháyasya deva bhūrer
ayá dhiyá vâmabháññi syâma || 6 || 15 ||

72 (513). trishtubh.

Índrâsomâ máhi tát vâm mahitvám yuvám maháni pra-
thamáñi cakrathuḥ | yuvám súryam vividáthur yuvám svár
víçvâ támâñsy ahatam nidáç ca || 1 || índrâsomâ vâsáyatha
ushâsam út súryam nayatho jyótishâ sahá | úpa dyám
skambháthuḥ skámbhanenâprathatam prithivím mâtáram ví
|| 2 || índrâsomâv áhim apáñ parishthám hathó vññitram ánu
vám dyaúr amanyata | prârñâñsy airayatañ nadínâm á
samudrâñi paprathuḥ purññi || 3 || índrâsomâ pakvám ámâñsv
antár ní gávám íd dadhathur vaksháññsu | jagññibháthur

71, 1 syáh. báhñ iti. pâññi iti. 2 ca ási. 3 pâyú-bhiḥ
tvám. ráksha. 4 dâmúnâñ. 5 úm iti ayân upavaktá-iva. kát. —
72, 2 skámbhanena áprathatam. 3 prá árññâñsi. 4 pakvám á. a.
vgl. 231, 2.

ánapinaddham ásu rúçac citrásu jágatñshv autáh || 4 || ín-
drâsomâ yuvám añgá tárutram apatyasáçam çrútyam ra-
ráthe | yuvám çúshmañ náryam carshanñibhyaḥ sám vivya-
thuḥ pritanâñshám ugrâ || 5 || 16 ||

73 (514). trishtubh.

Yó adribhít prathamajá ñitávâ bññhaspátir áñgirasó ha-
vishmân | dvibárhajmâ prágharmasát pitá na á ródasí vññ-
shabhó roravíti || 1 || jánâya cid yá ívata u lokám bññhaspá-
tir deváhñtau cakára | ghnán vññitranñi ví puro dardarñti já-
yañ chátrññr amítrân prññsú sáhan || 2 || bññhaspátññ sám
ajayad vâññni mahó vrañññ gómato devá esháh | apáñ sí-
shâsant svár ápratñño bññhaspátir hánty amítram arkaiññ
|| 3 || 17 ||

74 (515). trishtubh.

Sómârudrá dhârayethâm asuryám prá vâm isháyó 'ram
açnuvantu | dame-dame saptá rátnâ dádhânâ çám no bhññ-
tam dvipáde çám cátushpade || 1 || sómârudrá ví vññhatam
vishññcím ámívâ yá no gáyam ávivéçca | áré bádhethâm ní-
ritim parâcaír asmé bhadrá sauçravasáni santu || 2 || sómâ-
rudrá yuvám etáñny asmé víçvâ tanññshu bheshajññi dhat-
tam | áva syatam muñçátam yán no ásti tanññshu bad-
dhám kññitám éno asmát || 3 || tigmâyudhau tigmáhetí su-
çévau sómârudrâv íhá sú mñññlatam nañ | prá no muñca-
tam várunasya pãçád gopâyátam nañ sumanasýámânâ ||
4 || 18 ||

72, 4 rúçat. 5 pritanâ-sáham. — 73, 2 ívate. çátrññ. sáhan.
74, 1 isháyayáh áram. 3 yát. 4 tigmáhetí iti.

75 (516). trishtubh. 6. 10 jagati. 12. 13. 15. 16. 19 anustubh.
17 pañkti.

Jimūtasyeva bhavati prátikam yád varmī yāti samádām
upásthe | ánâviddhayâ tanvâ jaya tvám sâ tvâ vârmaṇo
mahimâ pipartu || 1 || dhánvanâ gâ dhánvanâjím jayema
dhánvanâ tívrâḥ samádo jayema | dhánuḥ çátror apakámám
kṛiṇoti dhánvanâ sârvâḥ pradīço jayema || 2 || vakshyánti-
véd â ganiganti kárṇam priyám sâkhâyam parishasvajânâ |
yósheva çínkte vítatâdhi dhánvañ jyâ iyám sámame pârá-
yantí || 3 || té âcárantí sámameva yóshâ mâtéva putrám bi-
bhritám upásthe | ápa çátrûn vidhyatâm samvidané ârtñi
imé vishphurántí amitrân || 4 || bahvínám pitâ bahúr asya
putráç ciçcâ kṛiṇoti sámánâvagátya | ishudhíḥ sâñkâḥ pṛi-
tanâç ca sârvâḥ prishthé nínaddho jayati prásútaḥ || 5 || 19 ||

râthe tishthan nayati vâjinaḥ puró yâtra-yatra kâma-
yate sushârathíḥ | abhíçûnâm mahimânam panâyata mânâḥ
paçcâd ánu yachanti raçmâyaḥ || 6 || tívrân ghóshân kṛi-
ṇvate vṛishapâṇayó 'çvâ ráthebhiḥ sahâ vâjáyantaḥ | ava-
krâmantâḥ prâpadair amitrân kshinânti çátrûñr ánapavya-
yantaḥ || 7 || rathavâhanam havir asya nâma yâtrâyudham
nihitam asya vârma | tâtrâ rátham úpa çagmám sadema
viçvâhâ vayám sumanasyámânâḥ || 8 || svâdushamsádaḥ pi-
târo vayodhâḥ kṛichreçritâḥ çáktívanto gabhírâḥ | citrásenâ
ishubalâ âmṛidhrâḥ satóvirâ urávo vrâtasâhâḥ || 9 || brâhma-
nâsaḥ pitarâḥ sómyâsaḥ çivé no dyâvâpṛithiví anehásâ |

75, 1 jimūtasya-iva. sa-mádâm. 2 gâḥ dhánvanâ ajím. 3 va-
kshyánti-iva ft. yóshâ-iva. ví-tatâ ádhi. jyâ. 4 té-âcáranti iti sâ-
manâ-iva. mâtâ-iva. s. â. i. visphurántí iti. 5 sámánâ ava-gátya.
6 su-sârathíḥ. 7 vṛisha-pâṇayaḥ áçvâḥ. 8 yâtra âyudham. tâtra.
9 svâdu-samsádaḥ. kṛichre-çritâḥ çákti-vantaḥ. satâḥ-viráḥ. vrâta-sahâḥ.
10 çivé-dyâvâpṛithiví iti.

pûshâ naḥ pâtu duritâd ritâvṛidho rákshâ mâkir no agha-
çansa içata || 10 || 20 ||

suparñam vaste mṛigó asyâ dânto góbbih samnaddhâ
patati prásútâ | yâtrâ nárah sám ca ví ca drávanti tâtrâ-
smábhyam ishavaḥ çárma yañsan || 11 || řijíte pári vṛindhi
nó 'çmâ bhavatu nas tanūḥ | sómo ádhi bravítu nó 'ditiḥ
çárma yachatu || 12 || â jañghanti sânv eshâm jaghánâñ
úpa jighnate | áçvâjani práçetasó 'çvânt samátsu codaya
|| 13 || áhir iva bhogaíḥ řávy eti báhúm jyâyâ hetim pari-
bâdhamânaḥ | hastagnó viçvâ vayúnâni vidvân púmân pú-
mânsam pári pâtu viçvâtaḥ || 14 || âlâktâ yâ rúruçirshny
átho yásyâ áyo múkham | idám parjányaretasa ishvai de-
vyai bṛihân námâḥ || 15 || 21 ||

âvasṛishṭâ parâ pata çaravye bráhmasamçite | gáchâ-
mítrân prá padyasva māmíshâm kám canóc chishaḥ || 16 ||
yâtra bânâḥ sampátanti kumârâ viçikhâ iva | tâtrâ no bráh-
maṇas pátir áditiḥ çárma yachatu viçvâhâ çárma yachatu
|| 17 || mármâni te vârmaṇâ châdayâmi sómas tvâ rájâmrí-
tenânu vastâm | urór vâriyo várūnas te kṛiṇotu jáyantam
tvânu devâ madantu || 18 || yó naḥ svó áraṇo yâç ca ni-
shṭyo jighânsati | devâs tám sârve dhûrvantu bráhma vârma
mámántaram || 19 || 22 ||

Shashtho 'nuvâkaḥ.

SHASHTHAM MAṆḌALAM.

75, 10 řita-vṛidhaḥ ráksha. 11 asyâḥ. yâtra. tâtra asmábhyam.
12 naḥ áçmâ. naḥ áditiḥ. 13 áçva-ajani prá-cetasâḥ áçvân. 14 jyâyâḥ.
15 âla-aktâ. rúru-çirshuy átho iti. parjánya-retase. bṛihát. 16 gáchâ
amitrân. mã amíshâm. canâ út çishaḥ. 17 kumârâḥ. tâtra. 18 rájâ
amṛitena ánu. tvâ ánu devâḥ. 19 máma ántaram.

Gedruckt bei A. W. Schade in Berlin, Stallschreiberstr. 47.
